

H. 6435
Col. compl.
50 ff. 2 leaves O.

Quante res difficiles ait Salomon. ecc̄s. i. 7 cum intelligat

esse difficiles subdit. non potest eas hō explicare sermone. Scdm̄ igit̄ distinctōez rerū potest accipi distinctio difficultum questionū. Res aut̄ prima sui diuisione diuidi pōt in rem creatā 7 increatā. siue in rem a se 7 in rem ab alio habentē esse. siue in rem necessariā 7 rem possibile. siue in rem finitā 7 infinitā. Res aut̄ incausata. infinita. 7 necessaria. de^o est. Res at̄ causata possibilis 7 finita p̄muni nomine dicit̄ creatura. De vtraq; re p̄posite sunt aliquę questiones. Iterū in diuinis res accipiē cēntialiter. 7 notōnialiter. iuxta illud Aug. p̄mo de doc. xp̄ia. c. ij. res quibz fruendū est sunt pater 7 filius 7. s. f. eadēq; trinitas. vna q̄dam sūma res p̄muni oibz fruētibz ea. In p̄ma p̄te auctoritatis accipiē res p̄sonaliter. In sc̄da cēntialiter. Fuerunt igit̄ aliqua quesita in diuinis de essentiali. aliqua de notōniali siue p̄sonali. vnicū aut̄ quesitū erat de ordine cēntialitū ad notōnialia. Illud vnicū p̄mo ponit̄ vtpote ex cōsolutōne patebit̄ ordo p̄cedendi circa alia quesita.

Est igitur prima questio.

Quid in diuinis essentialia sint immediatiora essentie diuine.

vel notōnialia. Notōnialia p̄bat̄. que cōstituit̄ supposita alicui⁹ nature. sunt immediatiora ipi nature q̄ illa q̄ sūt p̄rietates nature. notōnialia aut̄ in diuinis p̄stituit̄ supposita nature diuine. cēntialia nō: s̄ sunt q̄si p̄rietates illi⁹ nature. igit̄ 7c. p̄batio ma. natura imēdiatē se habet ad sūū suppositū p̄p̄tū. qz de illo dicit̄ in p̄mo mō dicendi p̄ se. nō aut̄ de aliqua p̄rietate. nec ecōuerso. s̄ tñ sc̄do mō. igit̄ illud q̄ suppositū p̄stituit̄ formalit̄. imēdiatē se habet ad naturā q̄ p̄p̄t̄as aliqua. Probatō minoris. cēntialia sunt p̄muniā tribz p̄sonis 7 p̄ns p̄ nullū cēntiale p̄stituit̄ suppositū. igit̄ p̄ notōnale. sunt etiā cēntialia p̄rietates nature s̄m̄ Ba. ma. c. iij. si bonū inqt̄ si iustū. si sapiēs. si quodcūq; aliud dicat̄. nō naturā dicis dei. s̄ q̄ circa naturam. Et aug. xv. de tri. c. v. Si dicā etern⁹. immortalis. iust⁹. bon⁹. beat⁹. spūs boz oim̄ nouissimū qd̄ posui videt̄ significare subaz. cetera dō hui⁹ sube q̄litate. Ad oppositū. ipi cēntie imēdiatiora sūt illa q̄ sunt p̄fectōes simplz. q̄ que n̄ sūt h⁹. cēntialia sūt p̄fectōes simplz. notōnialia nō. 7c. p̄batio ma. p̄me p̄fectōni imēdiatiora sunt illa q̄ magis habet̄ ratōnez p̄fectionis simplz. q̄ illa que nō sunt p̄fectōes simplz. p̄batio minoris. Anf. mono. xv. cēntiale est in quolibz meli⁹ ipm̄ q̄ non ipm̄. s̄ tale dicit̄ p̄fectio simplz. notōnale nō ē h̄mōi quia cū quilibet p̄sona careat aliquo notōnali. careret aliquo qd̄ esset in quolibet meli⁹ ipm̄ q̄ non ipm̄. 7 ita quilibet p̄sona nō esset simplz p̄fecta. qd̄ est incōueniēs. Rñ.

ad intellectū questionis sunt primo aliqua necessaria premitēda. sc̄do questio soluenda. tercō p̄tra solutōnez questionis dubia occurrentia excludenda.

De primo hic queritur de ordine imēdiatōnis istoz duoz cēntialis 7 notōnalis.

in cōparatōne ad cēntiā diuinā. Videat̄ q̄ primo intellet̄ istoz rum quatuoz terminoz qui ponunt̄ in ti. s. cēntia. cēntiale. notōnale 7 imēdiatius. De primo. In diuinis necessario est aliqua entitas realis siue ex natura rei. 7 hoc in existentia actuali. alioquin nihil eēt ibi reale i actu. Illa entitas realis actualis siue ponat̄ vnica. siue ponat̄ aliquo modo distinctō rei vel ratōnis: semper erit ibi ponere de necessitate aliquā entitatē realem primā vnica. que non p̄erigat aliquā priorē. Si em̄ quilibet p̄riggeret priorē. nulla esset prima. 7 p̄ns nec aliqua alia esset posterior. Illā etiam primā entitatē oportet esse absolutā. siue ad se. qz s̄m̄ Aug. vij. de tri. c. iij. ois cēntia que relatiue dicit̄. est aliqd̄ excepto relatiuo. Et s̄m̄ ipm̄ ibidē in p̄ncipio. iij. si nō est aliqd̄ ad se. nō est oino qd̄ relatiue dicit̄. Habet̄ q̄ ista cōclusio. qz in diuinis oportet ponē aliquā entitatē realem in erēntia actuali. 7 aliquā vnica primā. 7 illā eē ad se. Illa realis entitas i deo cū sit p̄ma ratō cēnti simplz rōnabilit̄ a sc̄tis vocat̄ cēntia. vñ aug. vij. de tri. c. iij. qd̄ ē sapie sapē 7 qd̄ ē potētie posse 7 eternitati eternū eē. 7 iusticie iustū eē hoc ē cēntie ipm̄ eē. 7. j. c. vj. ab eo qd̄ est eē appellat̄ cēntia p̄pter qd̄ deus ip̄e cui p̄p̄tissime 7 verissime p̄uenit eē. verissime dicit̄ cēntia. 7 h̄ p̄mo. dicēte aug. ibidē. c. viij. Adanf̄ festū est deū abusiue vocari subaz. vt noīe vsitatorū intelligat̄ cēntia. qd̄ vere ac p̄p̄ie dicit̄. ita vt fortasse solū deum opteat dici cēntiā. Est em̄ vere solus. qz incōmutabilis. id qz nomē suū suo famulo enūciat̄ moysi. cū dixit. ego sūz qui sum. S̄z tñ siue cēntia dicit̄. qd̄ p̄p̄ie dicit̄. siue suba qd̄ abusiue dicit̄: vtrūq; ad se dicit̄. nō relatiue ad aliqd̄. hec ille. De ista cēntia siue min⁹ p̄p̄ie suba habet̄ ibidē. ca. ix. suba p̄ris ip̄e p̄r est. nō q̄ p̄r est. s̄ q̄ est. hec ille. 7 iteligit̄ qz cēntia nō ē rō form̄ alis p̄ri cēnti p̄m̄. s̄ cēnti simpliciter. huc p̄cordat̄ Ba. ma. c. ix. dicēs sic. Videat̄ qd̄ p̄ncipali⁹ oim̄ q̄ de deo dicunt̄ noia: eē q̄ est. 7 hoc p̄bat̄ p̄ illud Ero. iij. q̄ est 7c. 7 subdit. totū em̄ in se p̄prehēdens. h̄z esse velut quoddā pelag⁹ sube infinitū. 7 intēmiatū. hec ille. Recte q̄ i diuinis in p̄p̄atōe ad cēntiā tāq̄ ad entitatē simplz primā 7 absolutā. p̄siderat̄ ois ordo cuiuscūq; siue quorūcūq; q̄ in diuinis sunt. Cōtra ista que dicta sunt de isto termino cēntia. pōt obijci duplz. P̄rio sic. p̄ auctem Ba. ma. adductā totū i se 7c. q̄ s̄m̄ istā auctēz cēntia icludit totā p̄fectōez diuinā. s̄ tota p̄fectō diuina p̄sistit i oī p̄fectōe simpliciter. qz q̄cūq; nō iclusa nō habet̄ totalis p̄fectō. nō q̄ cēntia ē p̄cise ista p̄ma entitas distincta. q̄licūq; p̄ cēntialia. imo ē vna totalis entitas vnitiue icludēs oia cēntialia cui videt̄ p̄cordare illd̄ vocabulū qd̄ dic pelag⁹ p̄p̄ imēditatē p̄nētie vnitiue. Hoc p̄firmat̄ p̄ illd̄ Anf. deus ē q̄ mai⁹ excogitari nō p̄t. S̄z q̄cūq; vnica p̄fectōe simplici nō icludētē oem̄ p̄fectōez simplz. pōt aliqd̄ mai⁹ excogitari. vtp̄ta entitas aliqua oem̄ p̄fectōez p̄nēs vnitiue. q̄ cēntia diuina est talis entitas. icludēs oem̄ p̄fectōem simpliciter. Sc̄do ad idē arguit̄ sic. In oim̄ creatura cēntia eo modo quo distinguit̄ ab erēntia. videt̄ eē prior illa. sic potētiāle 7 susceptiuū. est p̄ri⁹ actu suscepto. q̄ videt̄ silz i deo. s̄ s̄m̄ dicta aug. 7 Ba. ma. tā adducta. cēntia accipit̄. p̄ erēntia actuali. sic apparet p̄ illā auctēz erodi. q̄ ābo vtunt̄. q̄ ē 7c. q̄ s̄m̄ istas auctēz erēntia ē p̄ma entitas 7 nō cēntia. vt cēntia. vñ saltē ille auctēs s̄ nō oñdūt. Ad p̄mā q̄re sup̄ p̄mum dis. vij. q. iij. Aliē dicit̄ h̄. ista rō. si qd̄ valet videt̄ eē p̄ illd̄ qd̄ q̄si supponit̄. s̄ aliquā imēdiatōez cēntialis ad essentiā 7 q̄rit̄ quāta. p̄ isto aut̄ supposito ar. qz ois p̄fectio simpliciter est simplz simpler. p̄bat̄ si ē aliq̄ mō resolubilis i distincta. sint. a. 7. b. neutz pōt eē p̄fectō simplz simpler. qz tūc vnū nō facit̄ p̄ se vnū cū reliq;. qz nō ē p̄ se vnū ex q̄buscūq; distinctis nisi vnū sit act⁹ 7 aliud sicut potētia.

De altero termino. s. eēntia

le. duplex distinctō videē. vna q̄ aliter vtunt̄ coiter s̄ noie eēntiale p̄bi. 7 alie theologi. sp̄aliter i diuinis. nā in p̄bia accipit̄ coiter eēntiale vt distinguit̄ s̄ accēntiale. put accēntiale p̄tinet sub se om̄ie accēs p̄ accēs siue accēs p̄mūe. 7 accēs d̄ns p̄ se siue p̄p̄tū. vñ ibi eēntiale dicit̄ qd̄ p̄ se includit̄ i eēntia. quēadmodū in p̄posito reali materia 7 forma dicit̄ tur sibi eēntialia. 7 in p̄posito ratiōis vel in ip̄o diffinito. gen̄ 7 d̄ria dicunt̄ p̄tes eēntiales ratiōis siue rei diffinitē Theologi aliter vtunt̄ s̄ noie eēntiale in diuinis. Quz em̄ eēntia sit oīno p̄mūz vt iam dicit̄ est. 7 s̄lt̄ est p̄mūe coita. te reali. qz dicit̄ de q̄libet p̄sona 7 de oībo singulari. qd̄cū qz etiā aliud p̄dicet̄ s̄lt̄ mō i diuinis dicit̄ eēntiale. qz s̄lt̄ eēntie in mō p̄dicādī. siue in coitate reali. Et p̄ oppositum notōnale dicit̄ illd̄ qd̄ nec sic p̄dicat̄. nec h̄z talē coita. tem. s̄ q̄ p̄tinet ad noticiā distinctōis p̄sonaz. sic q̄ distinguit̄ theoloḡ eēntiale s̄ notōnale. de s̄ angu. v. de tri. c. v. In rebus creatis atqz mutabilibz q̄ si s̄m subam dicit̄. restat vt s̄m accēs dicat̄. In deo aut̄ nihil s̄m accēs dicitur nec tñ om̄ie qd̄ dicit̄ s̄m subam dicit̄. dicit̄ em̄ ad aliqd̄ sic pater ad filiū. 7 filiū ad patrē. hec ille. Quis q̄ in creaturis distinguit̄ eēntiale s̄ accēntiale. In diuinis aut̄ nō p̄tra accēntiale. s̄ p̄tra relatiū adintra. q. s. dicit̄ relatiōez p̄sone ad p̄sonā 7 p̄ p̄ns p̄tinet ad distinctā noticiā p̄sone a p̄sona 7 ideo vt dat̄ regula ibi. c. iij. de dictis de deo subalt̄ 7 relatiue. coiter d̄ notōnale. licet aug. s̄ vocabulo nō ē vsus s̄ sit vsus vocabulo flati l̄ ad aliqd̄. Et isto sc̄do p̄z b̄uenit̄

De tercō vocabulo. quid sit

notōnale. qz oē notōnale ē relatiū adintra. 7 ecōuerso. eēntiale at̄ nō ē relatiū adintra qz tūc eēt cōe 7 nō cōe. Sc̄da distictō h̄ vōbuli qd̄ ē eēntiale. put i diuis sp̄aliter accipit̄. p̄t̄ po ni tal. q̄ aliqd̄ ē eēntiale qd̄ ip̄ortat respectū adēx̄ 7 aliqd̄ nō. Isti distictōis p̄tio p̄mū mēbz exponat̄. postea sc̄bz p̄bat̄. qz forsitā ab aliqbz possit̄ negari. De p̄mo certū ē qz si de dicit̄ relatiue adēx̄. optz q̄ illa relatiō p̄ueniat deo s̄m aliqd̄ fundamētū. p̄p̄tū. qz nō p̄pat̄ de adēx̄ nisi s̄m aliqd̄ intrinsecū sibi. 7 illud p̄t̄ dici fundamētū. Et isto intrinsecū cū sit reale. 7 respectu adēx̄ cū sit rōnis. nō p̄t̄ esse aliqd̄ h̄ns p̄ceptūz p̄ se vnū. s̄ si aliqd̄ nomē s̄lt̄ ip̄ortat illud intrinsecū deo qd̄ ē fundamētū p̄p̄tōis adēx̄. 7 cū s̄ significabit illā p̄p̄tōez adēx̄. illd̄ nomē vel nō signi ficabit p̄ceptū p̄ se vnū. vel nō significabit abo illa. s̄ tñ al ter significabit. aliter p̄notabit. eēntiale q̄ i diuinis qd̄. s. h̄z p̄ceptū p̄ se vnū nō includit̄ s̄lt̄ 7 p̄ se absolutū 7 respectū adēx̄. 7 p̄ p̄ns si includat̄ respectū adēx̄. nō p̄ se illū includit̄. s̄ p̄ncipalit̄ 7 p̄mo 7 p̄ se includit̄ absolutū qd̄ est fundamētū. illū aut̄ respectū p̄notādō includit̄. 7 s̄ mō intel ligit̄ p̄mū mēbz h̄ distictōis. De sc̄do mēbro h̄ distictō nis dices forte. q̄ nullū ē eēntiale nō includēs respectū adēx̄. s̄ sola eēntia ē h̄mōi. qd̄cūqz aut̄ aliud cōe tribz vlt̄ ē respectū adēx̄. vel includēs respectū adēx̄. Quia vō solutō q̄stionis d̄pēdet ab ista distictōe eēntiali p̄t̄ p̄osi. ra. q. s. aliqd̄ eēntiale ē absolutū adintra. aliqd̄ vō dicit̄ re spectū adēx̄. ideo p̄bo sc̄bz mēbz qd̄ negādū forsitā ali cui videret̄. s. q̄ aliqd̄ eēntiale nō includit̄ aliqd̄ respectū adēx̄. p̄mo p̄ ratiōez fundatā i anctē ex rōne simplr p̄fe ctiōis. sc̄do p̄ rōez s̄p̄tā ex rōne diuine eēntie. tercō p̄ ra. tionē s̄p̄tā ex rōne intellect̄ diuini. quarto ex rōe potētie vel opatōis diuine. Prima rō talis ē. qd̄ ē p̄fectōis sim plicit̄. nō includit̄ p̄ se relatiōez ad creaturā. s̄ aliqd̄ eēntiale in diuinis ē p̄fectō simplr. q̄ 7c. p̄batō ma. p̄fectō simplr nō includit̄ aliqd̄ p̄ se cui repuḡt̄ p̄ se rō p̄fectōis simplr. qz tūc nō eēt in q̄libet mēbz. cum includat̄ aliqd̄ cui repuḡt̄ rō p̄fectōis simplr. S̄z relatiō ad creaturā repuḡt̄ q̄ sit p̄fe ctiō simplr. cū sit ad terminū imp̄fectū 7 potētiale. qd̄ aut̄ necessario coerigit̄ aliqd̄ ens potētiale. eo mō q̄ relatiō co erigit̄ terminū tanq̄. s. aliqd̄ secū s̄lt̄ natura vel p̄t̄. illud sic coerigit̄ nō ē simplr neciuz. nec p̄ p̄ns simplr p̄fectūz.

Adinoz p̄t̄ ex intentōe An̄f. mono. xv. vbi ponit̄ talē di. stinctōez. q̄c̄d est p̄ter relatiua. aut ē tale vt oīno meli⁹ sit ip̄m q̄ nō ip̄m: aut tale vt nō ip̄m in aliq̄ sit meli⁹ q̄ ip̄m. Et exposita 7 declarata ista distinctōe p̄cludit̄. Sic nefas est putare vt suba s̄me nature sit aliqd̄ q̄ meli⁹ sit aliq̄ mō nō ip̄m q̄ ip̄m: sic necesse ē vt sit oīno q̄c̄d meli⁹ est ip̄m q̄ nō ip̄m. Et postea infert̄ in sp̄ali quid nō est. Non ē q̄ ingt̄ corp⁹. nec aliqd̄ eoz que corpozij sensus discernūt. Et p̄t̄ subdit̄ in sp̄ali. Quid vel q̄le est. q̄re ingt̄ necesse ē ip̄m esse viuētē. sapientē. om̄ipotētē. v̄ez. iustū. eternū. 7 quicquid absolute ē meli⁹ ip̄m q̄ nō ip̄m. Planū ē aut̄ q̄ multa isto rum sunt eēntialia in diuinis. Dabēt̄ q̄ ista minor q̄ ali qd̄ eēntiale in diuinis ē p̄fectio simplr. qz meli⁹ ē in quolibet ip̄m q̄ nō ip̄m. Ista s̄ma An̄f. videtur posse accipi ab Aug. xv. de tri. c. iij. viuētia nō viuētibz intelligētia non intelligētibz. iniustis iusta. beata miseris p̄ferēda iudica mus. ac p̄ hoc rebo creatis creatorē sine dubitatōe p̄poni mus. optet vt eū s̄me viuere 7 cūcta intelligē iustūqz 7 be nignissimū 7 beatissimūz fateamur. hec ille. Tenet at̄ bec p̄ntia p̄ p̄positōez h̄ac. Necesse ē vt creator sit q̄c̄d in enti bus p̄ferē ip̄m non ip̄i. vel vt An̄f. dicit̄. meli⁹ ē ip̄m q̄ nō ip̄m. Pro ista s̄ma p̄t̄ adduci Bullari⁹. xij. de tri. c. pe. qui loquēs ad patrē ait. p̄fecta dei qui 7 verbū tuū 7 sapia 7 virt⁹ est. absoluta generatō ē. vt inseparabilē a te sit semp qui i his eternaz p̄p̄tatiū tuaz nōibz. ex te nat⁹ ē. hec ille. Nihil aut̄ dei fili⁹ p̄ natiuitatē accepit̄ qd̄ dicat̄ respectū adēx̄. Itē ex eodē medio p̄t̄ argui acceptā p̄ maiori ex tremitate s̄ qd̄ ē relatiō rōnis. vt sit maior ista. p̄fectō sim plicit̄ nō includit̄ relatiōez rōnis. Adinoz que p̄t̄. 7 sequi tur p̄clusio. q̄ aliqd̄ eēntiale nō includit̄ relatiōez rōis. ois aut̄ respectū dei ad creaturā ē rōnis tñ. Et sc̄da. q. ordina ria de respectū adēx̄. qz relatiōi rōis repuḡt̄ p̄fectō sim plicit̄ qz est ens diminutū mun⁹ h̄ns de entitate q̄ qd̄cūqz reale. qz tñ i p̄sideratōe intellect̄ est h̄ns suū eē. Itē tercō ex eodē medio p̄t̄ argui. accipiēdo p̄ maiori extremitate relatiōez i p̄mū sic. p̄fectō simplr nō ē relatiō aliq̄ nec inclu dit̄ p̄ se relatiōez aliqd̄. vlt̄a vt p̄t̄. hec maior p̄bat̄. qz re latiō origis non ē p̄fectō simplr. s̄ tñ aliq̄ relatiō eēt p̄fectio simplr. marie de illa videret̄. Ad istas rōnes q̄ p̄cedunt ex eodē medio p̄t̄ sic r̄nderi. q̄ aliud ē dicē aliqd̄ eē p̄fectō nem simplr. 7 aliud aliqd̄ eē p̄fectōis simplr. p̄mū impoz tat q̄ illd̄ eēntialit̄ siue q̄ddit̄atiue sit p̄fectō simplr. sc̄dm ip̄ortat̄ nō q̄ eēntialit̄ sit p̄fectō: s̄ q̄ tale de noiatie soli p̄fe ctiō simplr p̄ueniat. Ip̄m q̄ p̄fectōis simplr ē. quā r̄grit̄ i il lo d̄ q̄ p̄dicat̄ de noiatie. 7 quā ondit̄ sibi i eē vt p̄ote quā vlt̄ p̄seḡt̄. 7 sic ē p̄fectōis simplr triplici mō. s. p̄p̄tēdo. ondit̄ do. siue maifestādō. 7 p̄fectōz simplr p̄seḡndo. Quis ex po nat̄ illd̄ An̄f. sic. i q̄libz ē meli⁹ ip̄m q̄ nō ip̄m. qz s̄ v̄ez est itelligēdo d̄ p̄dicatōe de noiatia 7 p̄p̄tēdo. ondit̄ do. 7 p̄ se quēdo. vlt̄ i q̄libz ē meli⁹ ip̄m q̄ nō ip̄m. quēadmodū eē ip̄m de noiatie ponit̄ illd̄ eē simplr p̄fectū. nō q̄dez sic aliqd̄ eē albū ponit̄ idē eē coloratū. s̄ sic aliqd̄ eē albū vel coloratūz ponit̄ idē eē sup̄ficiatū. Quis si in aliq̄ nō est meli⁹ ip̄m eē su perficiatū. nec p̄ p̄ns erit meli⁹ ip̄m eē albū. Consiit̄ expo nat̄ dicit̄ ang. de p̄ferri. Itē instat̄ s̄ rōez. qz p̄cludit̄ qd̄cū qz eēntiale eē ad se. qz qd̄cūqz illoz ē p̄fectōis simplr. s̄ il lud illatū ē falsū. vt p̄t̄ i creptis An̄f. 7 aug. qz aug. ponit̄ potētissimū. iustissimū. 7 An̄f. ponit̄ om̄ipotētē iustū 7c. 7 tñ ista dicit̄ respectū adēx̄. Sc̄da rō ad p̄clusiōez tal̄ ē. In deo ē eēntia s̄ p̄pleta actualitate eēntie mere ex natura rei. sic itelligēdo q̄ nec eēntia nec aliqd̄ p̄ se inclusū i illa l̄ actu alitate eē sit p̄ se ex p̄sideratōe cuiuscūqz intellect̄. hec p̄po sitō sic intellecta satis patz ex dictis i p̄ncipio ist̄ articuli. exponēdo qd̄ itelligēdū sit p̄ illū ēminū q̄ ē eēntia. Et hac p̄positōe seq̄t̄ ista q̄ ē maior rōis. s. q̄ si aliqd̄ ē idē eēntialit̄ ter eēntie. illd̄ ē actu i deo mere ex natura rei. 7 s̄ sine sit idēz eēntialit̄ idēp̄tate adēq̄ta. sicut in creaturis est illd̄ idē quod itelligit̄ p̄ diffinitōez. ei qd̄ itelligit̄ p̄ diffinitū. si ue sit idē tanq̄ inclusūz eēntialit̄ i illo. quō illd̄ qd̄ itelligit̄ p̄ p̄tē diffinitōis possz dici idē ei quod itelligit̄ p̄ diffini

tum. Quia licet aliquid possit esse in re ex natura rei. licet eorum definitio vel per definitioem non sit actu completo in re sed tamen intellectus considerate: tamen illud quod intelligitur per definitioem vel per definitioem. sic significatum per ipsum signum. necessario est in re actu. si illud quod intelligitur per definitioem sit in re actu. Quia predictio videtur esse quod aliquid sit realiter actu. et quod illud quod est idem sibi essentialiter hoc modo vel illo non sit realiter in actu. Nunc autem intellectualitas siue vita intellectualis vel intellectualis est idem essentialiter entitatis divine. sic intelligendo quod non tamen est idem realiter ipsi entitatis. et si idem simpliciter. sic forte quodcumque attributum ponitur idem ipsi entitatis: sed hoc modo est idem sibi quod si ipsa entitatis divina diffinitioem vita intellectuali siue intellectualitas non esset extra eorum definitioem. sicut sapiens vel bonus. Ex parte entitatis arguitur sic. quicquid per se includitur in entitatis divina. est in deo ex natura rei. et per se sine respectu ad extra. intellectualitas est huiusmodi. et sic maior pars. nam secundum iam dicta in principio istius articuli. entitatis est ibi ex natura rei. et quicquid includitur in ratione entitatis. Ad idem sic intelligitur quod intellectualitas non habet rationem attributi. quasi actus secundum adveniens ipsi huiusmodi perfectioem omnino intime. quemadmodum vita etiam in deo est actus non attributus siue adveniens huiusmodi omnino intime. et idem entitatis. Ista vita perfecta quod soli deo convenit. cuiusmodi est vita intellectualis est idem essentialiter ipsi prime entitatis. hec minor sic intellecta. probatur auctoritate et ratione. Auctoritate aug. xv. de tri. c. v. Que vita inquit dicitur in deo ipsa est entitatis eiusdemque natura. hec autem vita non talis est qualis inest arbori. nec qualis inest pecori. quod habet sensum. sed nullum habet intellectum. Et illa vita quod deus est. sentit atque intelligit omnia. et sentit mente non corpore. quod spiritus est deus. hec ille. Multum dicitur. quod illa vita quod est entitatis divina est per se intellectualis. Idem. vi. de tri. c. vlti. loquens de deo ait sic. Ubi est prima et summa vita. ibi non est aliud vivere et aliud esse. sed idem esse et vivere. et quod sit illud vivere quod intellectuale subdit. primum ac summum intellectus cui non est aliud vivere aliud intelligere. hec ille. Ad idem etiam ista ratio probatur sic. Licet quod non repugnet esse idem alii cui sibi. illud non potest verissime alii sibi: nisi conveniat sibi. et essentialiter. sed intellectualitati non repugnet esse idem sube cui convenit essentialiter. sic pars in creaturis. quod quicquid suba est intellectualis. intellectualitas est intra rationem essentialiter eiusdem. sic etiam in spirituali parte in homine. in cuius ratione ponitur rationale. et per se ista intellectualitas quod per se intelligitur per rationale est idem homini essentialiter. imo ut actualissimum et completissimum in entitatis. et cum deus verissime sit intellectualis. eiusdem intellectualitas est idem essentialiter eiusdem entitatis. Tercia ratio sumitur ex parte intellectus divini sic. Nullus intellectus habet esse primum et primum intellectus per aliquem actum intelligendi convenit sibi vel supposito secundum ipsum. sed pars. quod omnis actus intelligendi vel naturaliter perigit intellectum cuius est huiusmodi actus actuale esse intellectus. vel saltem coerigit. ita quod nullo modo tale esse actuale primum intellectus vel intellectus. nec aliquid per se inclusit in tali esse actuali. per actum intelligendi ipsi intellectui attribuitur. quod omnis actus est posterior. et ideo perigit suum primum. et in deo intellectus vel intellectus suum primum esse actuale nec aliquid per se inclusit in illo esse non habet potestatem per intelligere divinum. sed participatio entitatis divine ad quodcumque extra. habet primum esse suum actuale per intelligere divinum. et intellectus in deo vel actu intellectus. non includit aliquam participationem ad extra. probatur mihi. participatio cuiuscumque intrinseci in deo ad quodcumque extrinsecum cui sit respectus rationis. habet esse suum primum per actum alii intellectus participantis. sed quodcumque intrinsecum potest ad quodcumque extrinsecum per quodcumque actum intellectus creati participantis. illud ad idem participantis potest per actum intellectus divini. quod intellectus ille potest omnino illud sub omni ratione ex parte obiecti intelligere sub quod est intelligibile: cum sit ei ad eum et eorum comprehensum. sed quodcumque intellectus divinum potest ad quodcumque participantis intelligendo per actum intelligendo participantis. quod nulla est ibi potentia sine actu quod intrinsecum ad quodcumque aliud ad quod potest intelligendo participantis. et per se participatio cuiuscumque talis ad quodcumque tale. habet esse suum actuale per actum intellectus divini participantis. non dico quodcumque participatio habet ad hoc. quod non formaliter illa quod intellectus creatus participantis. sed aliquid participatio huiusmodi extremi ad hoc extremum. Ex altero parte scilicet per se mihi notis. scilicet quod participatio alii intrinseci ad aliquid extrinsecum. habet suum primum esse et primum per illud intelligere. quod illud intelligere est primum in

intelligere respectu huiusmodi obiecti. et primitate essentiali siue perfectioem et primitate duratioem quod eternum. Nec enim est siue perfectioem cum intelligere creato nec posterius. quod utroque modo sequitur quod esset limitatum et mensuratum. Nec est siue nec posterius duratioem quodcumque intelligere creato. quod tunc sequitur quod intelligere in deo ut intelligere esse non. vel sic. Nulla potentia habet suum primum esse per operatioem suam. sed pars de se. quod nihil seipsum producit ad esse ut sit. primo de tri. nec per se aliquid potentia per operatioem quod est ab ipsa. accipit suum esse primum. sed omne intelligere est operatio intellectus vel intellectus. et intellectus vel intellectus non habet primum esse in deo per operatioem suam. sed quodcumque est in deo per participatioem ad extra in quantum huiusmodi. habet suum esse per intellectus operatioem siue intellectus. quod est eiusdemque participatioem in participatioem intellectus. cum sit esse relatioem rationis. et sic. Quarta ratio sumitur ex parte operatioem seu actus intelligendi et sic. Actus ille quod deus comprehendit entitatis suam ut omnino beatificum sub ratione quod talis. est in deo ex natura rei. sed deus per intelligere ut intelligere comprehendit entitatis suam ut omnino beatificum. et maior probatur. quod infinitas infinita non appetit alicui entitatis rationis sed solum entitatis reali. quod arguo. quia omne ens rationis est sola relatioem rationis. sed nulli relatioem infinitas appetit etiam reali. ut patebit infra. quod v. Illud autem quod deus comprehendit essentiam suam ut infinitam. sub ratione quod est comprehendit non potest aliquo actu nisi infinito ut infinito. et cum infinitum simpliciter in perfectioem non includit per se aliquid cui intrinsece repugnat infinitas. sequitur quod infinitum simpliciter non est ens rationis. nec includit per se primo ens rationis. Ista propositio est exposita et probatur coniungendo loco maioris et minoris in sillogismo arguitur sic. Illud quod est entitatis divine idem essentialiter est actu in deo mere ex natura rei. sed intellectualitas siue vita intellectualis est huiusmodi. et est in deo mere ex natura rei. Ex altero parte quicquid est actu intellectuale siue vivere vita intellectuali. et hoc mere ex natura rei: habet actu vel potest habere actu intellectum ut intellectum. et intelligere ut intelligere. deus autem est actu intellectualis siue vivere vita intellectuali ex natura rei. sicut conclusum est in primo sillogismo. et deus actu vel actu habet vel potest habere intellectum ut intellectum et intelligere ut intelligere. sed non potest habere actu aliquid ens reale. siue ex natura rei quod iam non habet ex natura rei quod hoc est eiusdemque simplicitate. et deus actu habet intellectum ut intellectum et intelligere ut intelligere. et hoc mere ex natura rei. sed nullus respectus dei ad extra. nec aliquid per se includens tales respectus. est in deo actu ex natura rei. quia respectus est ad extra. non potest esse nisi relatioem rationis. ergo aliquod essentialiter puta intelligere est sic absolutum. quod nec est respectus ad extra. nec per se talem respectum includens. Ad idem scilicet sillogismi. probatur sic. natura vivere vere habet realiter vel habere potest operatioem vitali. que sit ens reale sic intelligere deo. quod nec sit ens rationis nec per se tale ens includens. quia operatioem talis est participatioem perfectioem nature intellective. unde et in ista ponitur consistere beatitudo talis nature. participatioem autem perfectioem et precipue beatifica nature habentis esse vivere ex natura rei. non potest esse ens rationis. nec per se includens ens rationis. quia ens rationis est ita diminutum. quod non potest esse perfectioem per se entis realis. Nunc autem intellectus vel intellectus est participatioem operatioem nature viventis. vita intellectuali. et si participatioem ando neget hoc in deo. plus videtur spiritualiter hoc procedere de ipso. xij. metha. ubi tractans questionem de intellectu et intelligere divino ait sic. Si non intelligat supplet deus actu. sed habet se quemadmodum ut sit dormiens. quid utique inquit esset insignis et venerabile. siue intelligat. non est autem hoc quod sua intelligentia sed potentia. non erit itaque optima substantia. per intelligere enim ei honorabile inest. Ideo. x. ethi. corum. perfecta felicitas quoniam speculativa quedam est operatioem. apparet et hinc utique apparebit. deos enim maxime suspicari sumus beatos et felices esse. actioem autem quas les attribuire debuitum est ipsis. et post exclusis ab eis actioem nibus virtutum moralium subdit. sed tamen vivere omnes suspicari sunt eos et operari. non enim oportet dormire. et paulo post concludit. quare dei operatio beatitudinis diuina speculativa utique erit. et humanarum utique que huic cognatissima felicissima.

De quarto termino. s. imme

diati⁹ est distinguendum. qz dicitur immediati⁹ aliqd dupl^r. v^t ita qz ipm sit mediū inē primū z vltimū. z tūc est immediati⁹ positue. Exēplū sup^rficies ē immediati⁹ subē qz color. ita qz hz ratōez mediū positue inē illa. s. risibile ē immediati⁹ homi qz color negatiue. nō em̄ mediat inē illa extrema positue sed magis excludit mediū inē boiem z risibile qz inē boiem z colorē. vt sic breuic dicitur illud eē immediati⁹ positue. qd tā qz mediū inē extrema includit. z illud immediati⁹ dicitur negatiue vbi aliqd tanqz mediū magis excludit. Posset autē distingui de immediati⁹ fm rē z ratōez. qz immediati⁹ z minus immediatū vel mediati⁹. nō sunt sine ordie. ordo autē nō videt posse intelligi sine distinctōe. Sz qz h nō qrit qual est distinctō eēntialiū a notōnalibz vel vtrozūqz ab eēntia. ideo ista distinctō immediatōis nō tractat ad pns. s. qz hūcū qz sit distinctō eēntialiū a notōnalibz vel vtrozūqz ab essentia. fm ista dicitur qz istoz sit immediati⁹ ipi eēntie. puta eēntiale aut notōnale. Itaqz recolligendo de isto primo articulo. eēntia ē illud ad qd sit eoz ppatio quoz querit ordo eēntiale aut z notōnale sunt illa quoz querit ordo in ppatio ad eēntiā. de immediatōe aut istoz ad illud primū est qstio. z pncipalit requirit. ppter solutōez duplex distinctō posita i b articulo vna de eēntiali. alia de immediati⁹. pncipalē de eēntiali talis ē. Allicui⁹ eēntialis ratio siue actualitas totalis est mere adintra. alicui⁹ aut adextra. Scda de immediati⁹ talis est. qz aliqd dicere est immediati⁹ positue. ita qz ipm ponit mediū. aliqd priuatiue. ita. s. qz nō requirit mediū aliqd inē ipm z pmi. sic inē aliud extremū z pmi.

De secūdo arti. dico tres cō

clusiones quaz due sūt breues tertia pncipalis. Prima ē ista. nullū notōnale est immediati⁹ ipi eēntie diuine aliq eēntiali. z b loquēdo de immediatōe pmo mō. hoc pbat sic. qd est sic immediati⁹ primo. nō excedit a tercō cū sit p se mediū inter ipm primū z tertiū. s. omē eēntiale excedit qd cūqz notōnale. qz eēntiale ē cōe tribz. notōnale vō nō. s. zc. Secūda conclusio ē talis. Omī eēntiali includete respectū adēf immediati⁹ eēntie aliqd notōnale. z b loquēdo de immediatōe scdo mō s. pbat. qz tale eēntiale nō puenit ipi deo nisi p opatōz intellect⁹ opantis adēf. notōnale aut puenit eēntie ex natura rei absqz omī opatōe adēf. s. min⁹ requirit mediū inter eēntiā z notōnale. qz inē eēntiā z tale eēntiale. Tertia conclusio ē. Omī notōnali ē aliqd eēntiale immediati⁹ eēntie vtrozūqz mō immediatōis. s. pbat dupl^r. primo sic. qz is ordo per se realis eēt inē aliq si eēt distincta realit. talis per se ordo ē inter illa corrdēs illi distinctōni quā hnt. vt pote rōnis. si distinguat rōne. z b siue rōne sūpra ex pte rei. siue mere causata p actū intellect⁹. nūc aut si eēt distinctō realis inē ista. eēntia. mēoria pfecta. z dicit pfectū. memoria eēt p se in ordine reali immediati⁹ ipi eēntie qz dicit. s. z mō quocūqz sit distinctio inē illa eo mō ē immediatō corrdēs. Maior pbat a posteriori sic. Vbi ē distinctō rōis siue vno mō siue alio accipiēdo rōez. ibi pcludim⁹ ordinē sic distinctoz ex b qz illa sic distincta haberēt talē ordinē reale vbi essent distincta realit. Nec ista maior inuenit hē in istā. ni si forte in aliq qd nō ē ad ppositū. z illud sufficēt excludit pceptōz istā si addat in maiori sic. qz is ē ordo realis. talis z rōnis. nisi forte i distinctōne reali illud qd ē posteri⁹ aliq in distinctōe minori. habēt veri⁹ esse illo. z illo qd sibi corrdēt. Secūdo pbat a priori illa maior p se ordinē intelligo qz ex per se rōnibz extremoz. z b accipiēdo per se ratōez eēntiale siue gdditatiuā. nō de minimō illud cui⁹ ē ratō ad eē in re vel in intellectu. Ex b p3 maior. nam vbi manet per se ratō silis ordinis. ibi manet silis ordo. sed in istis distinctis i tali vel i tali eē manet per se eadē rō p silis ordinis. qz ratō gdditatiua. a. z ratio gdditatiua. b. s. zc. nō em̄ esse i intellectu dat ipi. a. ratōez gdditatiuā. Adier p3. qz si illa ibi posita eēt realit distincta esset talis ordo realis. qd qz eēt eēntia natura intellectualis pfecta. idō ha

beret intellectū pfectū. z vteri⁹ habēt vel habē possz obm actu intelligibile. pportōnabilis sibi pns. z vltra. ideo esset vel eē posset mēoria pfecta. nā hec ē ratō mēorie pfecte. intellect⁹ hns obm intelligibile. pportōnati actu sibi pns. z ex hoc vteri⁹ ipa esset vel eē posset supposito hnti eā pfecte pncipiū exprimēdi. s. exprimēt vel exprimere posset noticiā claratiuā corrdētē illi mēorie. Sic autē primū notōnale saltē qd icludit primū respectū posituū ad aliquā psonā ē dicit. s. primū notōnale hz eēntiale aliqd immediati⁹ essentie vtrozūqz mō. z p pns qd cūqz aliq notōnale. Sic argutū ē de memoria z dicit. silr posset argui de volūtate z obiecto sibi pntē z actu spiradi. Secūdo ad idē sic. eēntie immediati⁹ est potētia qz actō realit pductiua fm illā potētiā. omē z notōnale ē actō pductiua fm aliquā potētiā i natura diuina vel supponēs illā. qz ē pductō alie⁹ suppositi vel supponēs pductōez. ois aut talis actō ē alie⁹ potētie qz hz rōez essentialis. vel qz ē ipi⁹ intellect⁹. vel qz ē ipi⁹ volūtatis. s. zc. Sicut igit qrituz ad istū articulū. p3 qz eēntiali adēf notōnale ē immediati⁹ scdo mō. nullo aut eēntiali ē aliqd notōnale immediati⁹ vtrozūqz mō. qlibet aut notōnali ē aliqd eēntiale adintra immediati⁹ vtrozūqz mō. qz saltē intellect⁹ ē immediati⁹ qz dicit. qd ē primū notōnale. z ita p pns quocūqz notōnali. Voluntas etiā immediati⁹ est ipō spirare. z per psequis quocūqz pertinēte ad pcessionē. s. s.

De tercio arti. instatur con

tra istas duas rōes positas i scdo articulo p tertia conclusioe. Contra pma sic. Vbi nō manet eadē rō ordis. nō optz ponē eūdē ordinē vel p silē. s. i dnis vbi istoz. eēntia. memoria. dicit. ē sola distinctō rōnis. nō manet eadē rō ordis que ē vbi ista sūt distincta realit. s. zc. pbatō mi. in creatura rōnali ideo mēoria pcedit dicit. qz ipa ē pncipiū dicitō nō sic aut i deo loquēdo de mēoria vt mēoria. siue vt distincta ab eēntia. imō rō pncipiadi emanatōez psonalē ē eēntia diuina sola sub rōne eēntie. vt ei ptingit respect⁹ realis. qd pbat duplicit. pmo sic. vbi ē ex pssiuū oim illoz qz i eēntia diuina qz inolute pntē. s. in vbo diuino itelligit de qd cūqz distictē itelligit. s. nō pōt aliq silis distinctio actualis accipi i intellectu diuino inē eēntiā z memoriā. pcedens qdāmō pductōez vbi. pmi pbat p aug. vj. de tri. c. vlti. vbi dicit. qz vbi ē ars pns plena oim rōnuz vinctū. Itē distinctio fm rōez nō pōt eē nisi fm aliquē actū itelligēdi. in deo autē prim⁹ act⁹ itelligēdi ē pncipiū emanatōis vbi. supposita p pncipitate psonali: cū vbi pducit naturalit. z actu naturalit ipi⁹ intellect⁹. s. nullo actu qz pcedēte pductōez vbi. pōt hri distinctō adēf vel adintra. Et si qrat ab eis quō s distinctio guūtur i deo intellect⁹ z volūtatis si nō p supponit i deo distinctio pductōibz psonaz dicit qz positis istis pductōibz dictione z spiratōe. z hoc p solā eēntiā vt pncipiū formale respectu vtrozūqz pductōis. pōt itellec⁹ diuin⁹ ppare eas ad aliq silia i creaturis. vn silis ē pductō itellec⁹ i creatura. qz ipa ē nulla p supposita alteri silis pductō voluntatis. qz ipa ē altera p supposita. z ita ex tali ppatōe adēf itellec⁹ cōcipit istas pductōes vnā qz itellec⁹. z alia qz volūtatis ppter similitudinē istaz ad istos act⁹. z ppter illud istaz productionū pncipiū pductiū pcepit itellec⁹ sub rōne istoz duoz pncipioz. s. itellec⁹ z volūtatis. pper b ipediē scda ratō. qz mēoria vt mēoria vel itellec⁹. nō hz rōnez pncipij respectu dicit s. ipa eēntia. z hū pcedit qz eēntia vt essentia prior ē notōnali s. nō habet p hoc qz aliqd eēntiale aliquo mō distinctū ab eēntia ē immediati⁹ qz aliqd notōnale. Contra. ista rōnis posset multipl^r impobari: qz duaz pductōnum alteri⁹ rōnis. nō videt posse poni idē pncipiū formale pductiū. z spāliter talitū pductionū quaz vna nō pōt poni nisi iam altera ponat. Non videt etiā ratō quare pductōes sint alicui⁹ determinate pluralitatis. respectu qz vnū est pncipiū formale eiusdē ratōnis. z hoc in pductōnibus necessarijs. tamen ista vsqz ad primā. q. differat. z hic tm ratō prima pfirmat. s. em̄ accipit ptra maiorem prime ratōis qz nō manēt eadē ratōe ordinis. non manet

bit idē ordo. pcedit de illa q̄ ē prima 7 p se cā 7 rō ordinis sic vlt̄ tenet de primo p se ordine q̄rūcūq̄. Et iux̄ h̄ arguendo assumo hāc maiorez. Ubi manet prima p se rō ordis eadē. ibidē manet idē p se ordo. s̄ prima p se rō istoz ordinis. s̄. memorie 7 ip̄i dicit̄. est ex p se rōibz istoz. s̄. q̄ memoria ē memoria 7 dicit̄ ē dicit̄. In q̄cūq̄ q̄ ē reali siue dimi- nuto ista p̄cipiunt. statū habet ex rōibz istoz. q̄ mēoria est imediatio ip̄i eēntie q̄ dicit̄. q̄ manētibz per se rōibz istoz duoz extremez occurrētū intellectui. siue h̄ntū ē reale siue rōis. siue q̄d cūq̄. sp̄ manet eadē vel filis p se rō ordi- nis. Et vlt̄i cū d̄ i miori. q̄ in diuinis nō manet ista rō memorie ē dicit̄ q̄ i creaturis. q̄ nō est ibi rō p̄cipij ad p̄n- cipiātū. Et sic q̄ illa est rō ordis. s̄. rō p̄cipij formal̄ agē- di 7 actōis. adhuc habebz p̄positū. q̄ s̄m aug. xv. de tri. c. xv. Sic q̄ h̄ v̄bz n̄m de n̄ra scia nascit̄. quēadmodū illud de v̄bz de scia p̄ris natū ē. 7 v̄bz vult q̄ de rōe v̄bi ē na- sci de scia. q̄ scia est i memoria. 7 sic v̄bz d̄ v̄bz nasci de mēoria. fili⁹ at̄ cui⁹ p̄duci est dicit̄ s̄m ip̄m v̄bz ē. lxxiij. q. q. lxxij. vbi vult. q̄ opt̄ie positū est illud i p̄ncipio erat ver- bum q̄ tuz ad trāsmutātoez nois sc̄de p̄sone. ē q̄ mēoria p̄n- cipiū. p̄ductiū sc̄de p̄sone. 7 ita manet ista rō ordis inter mēoria 7 dicit̄. Et s̄m h̄. q̄ si nō p̄cedat sc̄da p̄sona per mēoria vt mēoria. s̄ per mēoria vt eēntia. nō magis q̄ p̄du- cit̄ p se p̄ actuz mēorie q̄ p̄ actū volūtatis. q̄ eēntia vt eēn- tia nō magis est h̄ q̄ illud. q̄ productō ei⁹ i sua realitate. n̄ est magis dicit̄ q̄ spiratō. nec ip̄a magis ex realitate sue p̄- ductōis fili⁹ siue v̄bz. q̄. s̄. q̄ ē pat̄ter p̄ int̄tōem aug.

Ad argumta p̄bātia q̄ eēntia sub rōe eēntie. vt t̄n p̄m- gūc̄ ei respect⁹ realis ē p̄cipiū formale. p̄mū p̄ducedi fili- um. Ad p̄mū cū dicit̄ de q̄d cūq̄ intellectu disticte intelli- git. v̄bo iā producto itelligit. v̄ez est q̄ v̄bz ē eēnalit̄ pro- ductū. s̄ nō q̄rit̄ h̄ de ordie duratōis h̄ origis. sic aut̄ itelli- gēdo q̄ p̄ nō itelligat q̄cūq̄ disticte i se vt ē p̄rior origine v̄bo. falsuz ē. 7 p̄ rōez. 7 p̄ aug. xv. de tri. c. vij. vbi vult. q̄ q̄ libet p̄sona sibi mem̄it. sibi itelligit. sibi diligit. 7 sic infert q̄ si filio itelligēt p̄. p̄ nō est sapiēs de seip̄o s̄ de filio. Et h̄ format̄ prima rō sic. quācūq̄ p̄fectōez p̄ h̄re p̄t. h̄z eā vt ē origie p̄rior filio. q̄ h̄z eā a se. nullā ei p̄fectōez p̄t h̄re nisi a se. q̄ nec a filio. q̄ si p̄t possēt noscē disticte actu om̄e itelligibile nouit vt ē p̄rior filio origie. nō nouit q̄ ali- qua itelligibilia disticte p̄cise i filio. s̄ etiā ptz p̄ aug. xv. d̄ tri. c. xiiij. nouit de p̄ oia in se. nouit 7 i filio i seip̄o tanq̄ seip̄m. Et h̄ format̄ sc̄da rō. p̄ vt ē p̄rior origie filio. nouit seip̄m nō t̄m per mēoria siue actu p̄mo. s̄ p̄ itelligētā siue actu sc̄do. q̄d p̄bat̄. q̄ p̄silis est ordo originis p̄ris ad fili- um in habēdo itelligētā p̄fectā. q̄lis ē in h̄ndo mēoria p̄- ctam. q̄ vlt̄ eiusdē p se ē h̄re itelligētā p̄fectā c̄ ē h̄re me- moriā p̄fectā. sic q̄ p̄ nō p̄cise i filio nouit seip̄m q̄li p̄ me- moriā. s̄ p̄ seip̄m vt ē p̄rior filio: ita 7 de noticia actuali p̄ i- telligētā. 7 tūc vlt̄ra. sic q̄ actuali noticia siue itellectōe p̄ itelligētā nouit p̄ seip̄m p̄rior origie q̄ in filio: ita actuali itellectōe p̄ itelligētā nouit oia disticte in se p̄rior q̄ in fi- lio.

Ad p̄batōez cū d̄. q̄ v̄bz ē ex p̄sūū oim̄ q̄ in eēntia diuina q̄ iuolūte p̄tinet̄. p̄cedo. s̄ nō p̄cise v̄bz nec ip̄a p̄- cise relucēt in v̄bo. s̄ eque disticte relucēt i itelligētā p̄ris vt p̄ris est. Q̄n̄ aut̄ p̄bat̄ illa. p̄cise eē relucētā in v̄bo. p̄ il- lud. vj. de tri. de arte. ad h̄ r̄ndet aug. vij. de tri. c. iij. Ita ē v̄bz ars p̄ris quō sapiētia p̄ris. 7 q̄lit̄ h̄ est ita ingt. dicit̄ fili⁹ sapia p̄ris quō lumē p̄ris est. s̄. vt quēadmodū lumen de lumie 7 vtrūq̄ idem lumen. sic itelligit̄ sapia de sapia 7 vtrāq̄ vna sapia. hec ille. Si querat̄ q̄re v̄bum dicit̄ ma- gis ars p̄ris q̄ ip̄emet p̄. R̄n̄. sc̄de p̄sone ex vi sue produ- ctionis p̄petit. q̄ est noticia declaratiua. q̄ ē producta per actionem memorie experimentis talē noticiā. 7 ideo appropriate dicunt̄ de ea q̄ pertinet̄ ad p̄fectōez cognitōis actualis. magis t̄m p̄p̄ie dicit̄ sapia sicut loquit̄ aplus. q̄ ars sic lo- quit̄ aug. q̄ ex productōe sua magis est noticia declarati- ua eternoz q̄ factibiluz.

Sc̄da ratō inittē isti p̄positōi. p̄mū act⁹ itelligēdi in diuinis est p̄ncipiū p̄mū pro- ducendi verbum. Ista est falsa p̄pter duo. p̄mo quia nul-

lus actus itelligēdi est p̄p̄ie p̄ncipiūz producendi v̄bz sc̄do q̄ nō est p̄mū actus itelligēdi. sicut ip̄e intendit lo- qui de illo. p̄bo. quia act⁹ itelligēdi cōiter accipit̄ pro ip̄a operatōe q̄ est itellectō. si q̄ p̄mū actus itelligēdi est p̄ncipiū emanatōis vt ip̄e accipit̄. s̄ itelligit̄ altero istoz duoz modoz. aut ita videlicet q̄ est p̄ncipiū formale quo v̄bz producit̄ sicut calor in calefactōe respectu calefactōis est p̄ncipiūz. aut ita q̄ est p̄ncipiūz emana- tionis sicut actus productiūz. sicut calefactio dicit̄ p̄n- cipiū productiū caloris producti. neutro aut̄ modo p̄t itelligi. q̄ om̄e itelligē est ip̄i itelligētie. s̄m aug. r̄ij de tri. c. vij. Itelligētāz dico qua itelligim⁹ cogitantes. producere aut̄ verbum siue habere p̄ncipiūz formale pro- ducendi nō p̄petit nisi ratōe memorie. Secūdū patz ex di- ctis q̄ productōz verbi p̄cedit origine itellectō disticte que p̄uenit p̄ri s̄m itelligētāz p̄p̄iam ingenitā. nō q̄ pro- ducit̄ v̄bum p̄mo actu itelligēdi loquēdo de primo ori- gine sicut ip̄e accipit̄. cū probat̄ p̄ hoc q̄ v̄bum naturaliter producit̄. Consequētia nō valet. q̄ quozūcūq̄ itellect⁹ est p̄ncipiūz. est p̄ncipiū oim̄ illoz per modū nature. Vel p̄t breuiter dici ad istā sc̄dam p̄batōez. q̄ licet ver- bum producat̄ in diuinis per p̄mū actuz itellectus. lo- quēdo de primo actu productiū. qui t̄m nō dicit̄ p̄p̄ie act⁹ itelligēdi. licet sit act⁹ itellectus: nō t̄m p̄mo actu ope- ratiū. qui p̄p̄ie dicit̄ actus itelligēdi. s̄ p̄rior est origine actus itelligēdi. vt est itelligētie paternē. 7 isto vt sic p̄rior itelligit̄ pater essentiā p̄p̄iā disticte. nō t̄m in ver- bo producto. Ista disticte de actu productiū 7 operati- uo patebit post. q. r̄ij. Actus em̄ opatiū nō habet termi- num productū s̄ est vltim⁹ terminus. vt ptz ex primo 7. r. ethicoz. Actus aut̄ productiū semp̄ ē alicui⁹ termini per se qui per ip̄m accipit̄ esse.

R̄n̄. ad sc̄dam ratōez positā ab ip̄o. exclusa est per h̄ q̄d probatū est. essentiā vt essenti- am nō esse imediatum p̄ncipiū formale productōis ex- cludendo memoriāz vt memoriā a ratōe talis p̄ncipij.

Ad argumētuz p̄ncipale. supponit q̄ p̄sona diuina con- stituit̄ per aliq̄d notionale. 7 p̄nunc supponat̄. Ad maio- rem ergo respōdeo per disticteōez. q̄ aliquādo supposituz rem constituit̄ per aliq̄d eiusdem generis cum ip̄a natura. 7 tunc videt̄ posse concedi maior. q̄ non solum natura ime- diatius se habet ad suppositū. sed etiam ad illud formale quo constituit̄ suppositū. 7 hoc aliqua imediatione. Si at̄ suppositū constituat̄ per aliq̄d alteri⁹ generis. q̄d esset re- motius a natura q̄ genus illi⁹ q̄d est p̄p̄ietas nature. tunc maior esset falsa. Si em̄ fortes constitueret̄ per relatōem. cum relatō plus distet a genere substantie q̄ qualitas vel quātitas: falsuz est q̄d p̄stitutiū sortis esset imediat⁹ hu- manitati q̄ q̄litas vel quātitas. Ad h̄c at̄ supposita ista opi- nione. q̄ relatō p̄stituit̄ p̄sonā siue suppositū diuinū optet dicere q̄ suppositū ibi nō p̄stituit̄ per aliq̄d eiusdē generis cū natura. eo mō q̄ ponit̄ ibi genus. s̄ p̄ illud q̄d est ad al- terū. 7 nata est ad se. Illud aut̄ p̄stitutiū aliq̄ mō magis distat a natura q̄ p̄p̄ietas nature. q̄ si ibi p̄p̄ie eēnt gene- ra: sapia p̄tinet̄ ad gen⁹ q̄litas. 7 p̄mitas ad gen⁹ relatō- nis. s̄ ibi suo mō p̄p̄ietas p̄t eē imediatior ip̄i nature illo q̄d ē p̄stitutiū suppositi.

Si q̄rat̄ q̄re n̄ p̄t h̄ suppositū cō- stitui p̄ aliq̄d q̄d ē eiusdē generis cū natura. hec q̄lit̄ ē de eo q̄d q̄stio supponit. nec p̄ p̄ns ē ad p̄positū. s̄ ad p̄stitutiū p̄ sonaz. t̄m p̄cedo ad p̄ns suppositū. 7 tūc p̄t dici. q̄ vbi est aliq̄d de se hoc. 7 tamē nō incōmunicabile. nō p̄t intel- ligi aliq̄ de f̄miatio vlt̄ior nisi ad incōicabile. eēntia aut̄ diuina ē de se s̄. 7 t̄m cōicabilis. si q̄ d̄z itelligi aliq̄ de f̄miatō ad suppositū cū suppositū sit incōicabile. optz q̄ i h̄ sit p̄ ali- q̄d q̄d ē p̄mo incōicabile. tale n̄ p̄t eē q̄d ē ad se. q̄ q̄cūq̄ est ibi ad se s̄m istud supposituz ē p̄fectō simplicit̄. 7 sic cōica- bile. 7 ita optet p̄stitutiū suppositi differre a natura genē nō q̄lit̄ cūq̄ s̄ ea d̄ria q̄ ē inter rē ad se 7 rem ad alterz. p̄ba- tio aut̄ ma. p̄ncipalis nō p̄cedit nisi de p̄stitutiū suppositi pertinente ad idem gen⁹ cum natura.

Et iso de ordine es- sentialium 7 notionalium in diuinis. ptz ex hoc ordo p̄ce-

tendi in questionibus de deo. qz si aliq̄ fuisset mota de essen-
tia vel eēntiali adintra. illa eēt tractāda añ questionēs de
notōnalibz. nulla autē ē mota de eēntiali nisi qd̄ importat
respectū ad eē. 7 qd̄cūq̄ notionale suo mō est pri⁹ quocūq̄
tali eēntiali. ideo primo tractāde sūt q̄stiones mote de no-
tionalibz. notōnalīa autē vel sunt relatiōes vel productio-
nes. sine illa sunt idem siue non. non curo. Est ḡ primo q̄-
stio talis de notōnalibz siue pductōibz.

Questio. ij.

Meritur utruq̄ i deo

Quoniam eē plures pductōes eiusdē rōnis. Ar-
guo q̄ sic. pductō suppositi in esse nature
substantialis. ē generatō s̄ i diuinis est du-
plex. pductio p modū nature ḡ duplex ge-
neratō 7 p p̄ns duplex pductō eiusdē rōnis. minor ptz. qz
ois pductō suppositi i natura dīna. ē in eē nature subalis.
pbatō ma. nā p h̄ distinguit generatō ab alijs mutatiōibz
p phi. v. phisi. qz ip̄a est ad subaz siue ad esse subale. ḡ zc.
Cōtra si p̄nt eē plures pductōes eiusdē rōnis. vel ḡ plu-
res generatōes. vel plures spiratōes. 7 p p̄ns plures filij
vel plures sp̄sūcti. p̄ns falsuz. ḡ zc. hic p̄cordāt oēs theo-
logi i p̄clusionē negatiua. s̄ optet vidē an ista sola fide te-
neatur. an p rōez. Ad ip̄am autē diuersi diuersas afferunt
rōnes. Primo ḡ tangēt rōnes aliquoz q̄ ad p̄clusionē istā
ponūt. Secdo dicēt qd̄ magis circa h̄ vidēt eē tenēdū. Ter-
cio quedā dubia occurrētia ercludēt. **D**e primo argon-
tur ad h̄ q̄tuor rōnes. prima ē ista. Om̄is forma eiusdē spe-
ciei siue qd̄ magis p̄prie dicit̄ in diuinis eiusdē rōnis. non
multiplicat̄ nisi s̄m materiā. materia autē in dīnis esse nō
p̄t. vñ in diuinis nō ē nisi vnica filiatō subsistēs. sic albe-
do subsistēs nō p̄t esse nisi vna. Secda ratō de oīa intelli-
git 7 vult vno actu simplici. ḡ nō p̄t esse ibi nisi vna p̄so-
na. p̄cedēs p modū verbi. 7 vna p moduz amoris. Tercia
ratō. qz p̄sone. p̄cedūt naturalit̄. natura autē deīminat ad
vnū. ḡ zc. Quarta ratō ex h̄ est p̄fect⁹ filius. qz tota filiatō
diuina in eo p̄tinet. nō ḡ p̄t ibi esse aliq̄ alia. **P**rima rō
vidēt eē trāscendēs 7 assumē dubiū siue falsuz s̄m multos
Alia em̄ p̄positō ma. s̄. q̄ forma eiusdē rōnis nō multiplica-
tur nisi s̄m materiā. q̄ s̄m eos eque habēt locuz de angelo
sicut de deo. aut intelligit̄ sic. q̄ forma q̄cūq̄ imaterial̄ sit
de se hec. siue ex rōne sue q̄dditatis. sicut de⁹ deitate est hic
ita q̄ nihil aliud itelligēdo nisi deitatē. ē p̄dictio formalis
deū nō eē hūc. Aut itelligit̄ sic. q̄ quis forma imaterialis
aliq̄ nō sit hec formalit̄ sua q̄dditate. tñ ip̄a in re multipli-
cari nō p̄t. qz vnica forma talis singularis siḡta. h̄z in se
totā entitatē illi⁹ forme 7 intēsiue 7 extēsiue. Si intelligit̄
primo mō. seq̄t q̄ rō forme specificē i angelis. icludit repu-
gnātiā imō p̄dictōez ad plurificari realit̄. 7 ita sic nō stat
cū p̄ceptu hoīs qd̄ p̄cipiat̄ irrōnalis. vel cū p̄ceptu dei. qd̄
p̄cipiat̄ tanq̄ indifferēs ad plures deos: ita nō stat cū con-
ceptu talis sp̄ei qd̄ p̄cipiat̄ plurificabilis. 7 p p̄ns quicūq̄
posuerūt sp̄em angeli cā posse plurificari. habuerūt i intel-
lectu suo p̄cept⁹ formalit̄ repugnātes. qz p̄ceptū talis sp̄ei
7 plurificabilis. 7 p p̄ns quicūq̄ p̄ceperūt ibi eē rōez vltis
simplr. s̄. dicibilis de pluribz. imō p̄cipiēdo naturā in tali
vlitate. icludit̄ i illo intellectu repugnātia formal̄ int̄ obm̄
intellectū 7 modū p̄cipiēdi. **I**stud p̄ns non vidēt. p̄babile.
cū multi theologo 7 catholico sic p̄cipiētes naturā angelicā
7 sp̄em sic aliq̄. sine om̄i repugnātia p̄ceptū p̄cefferunt ibi
plurificatōez 7 vlitate p̄dictā. Sc̄ti autē vident̄ ad hāc p̄tē
declinari. sic **B**am. in elemētario. c. vij. dicēs. q̄ vniciū est
coicabile 7 incoicabile. ip̄i autē q̄ vni⁹ sp̄ei coicatio. 7 ip̄a
beata natura in tribz p̄sistit hypostasi bz. 7 sequit̄ post hoc
s̄m vnūquēq̄ ordinē angeloꝝ 7 virtutū dīntes hypostases
p̄didit. nō solū hoc. s̄ etiā s̄m vnāquāq̄ sp̄em. vt vtiq̄ p̄mu-
nicātes adinuicē naturā gaudeāt adinuicē. 7 naturali ha-
bitudine p̄tēplati. adinuicē secure 7 amicitiatē disponant̄
hec **B**am. Et articuli dānati tres vident̄ istuz articulum
prima facie reprobare. **Q**uoniam est a dño stephano cōdēnat⁹.

qui dicit sic. qz qz intelligētīe nō h̄nt naturā. de⁹ non posset
eiusdē sp̄ei facere plures. Error sc̄dus. qz de⁹ nō p̄t multi-
plicare idiuidna sub vna specie siue materia. Error terci⁹
qz forme nō recipiūt diuisionē nisi s̄m materiā. error nisi
intelligit̄ de formis eductis d̄ potētia matie. Si de⁹ sc̄dus
intellect⁹ p̄positōis tūc sequit̄ qz natura specifica michael
de se nō est hec. ḡ non repugnat sibi p̄dictorie nō esse hanc
vel non esse in hoc. p̄ illā ḡ potētiā q̄ p̄t in quodlibet qd̄
nō icludit p̄dictōez. p̄t natura illi⁹ fieri 7 nō in hoc. **B**i-
cetur forte qz nō posset stante illo. hoc nō ercludit p̄posituz
7 tñ est falsuz. primū ptz. qz destruat̄ iste 7 tūc fiat natura
in alio. nō ḡ oīno est necesse michaelē eē hūc vniciū. sc̄dm
ptz. qz que simul sunt in potentia actiua agentis nec inter
se repugnat. illa p̄nt simul esse in effectu. b̄mōi sunt iste mi-
chael 7 ille michael. si natura nō est de se hec. **E**sto etiā qz
sc̄dus intellect⁹ eēt verus. saltē ad p̄positū habem⁹ q̄ ista p̄-
positō forma eiusdē rōnis nō p̄t plurificari nisi p̄ materi-
am. nō p̄cludit om̄imodā impossibilitatē plurificatōis si-
liatōnis i diuinis: cū tñ illa plurificatō sit ip̄ossibilis. sim-
plicit̄ icludēs p̄dictōez. **I**sta ḡ p̄positō nō p̄cludit p̄positū
sc̄z p̄clusionē quā tenem⁹ sicut ip̄a est vera. nisi accepta s̄m
primū intellectū. q̄ ratōnabilit̄ vidēt multis esse falsus. vt
dicit̄ est. **N**ō est em̄ doctrina p̄ueniēs p̄clusionē certissimā
7 sūme necessariā tenē p̄pter rōnes nimis generales. q̄ vi-
dent̄ multis h̄re plures instātiās. **P**reterea instat̄ de aīa
intellectiua. q̄ pri⁹ natura ē termin⁹ creatōis q̄ infundat̄. p̄-
mus autē termin⁹ creatōis vt talis formalit̄ ē h̄. ḡ aīa natu-
ralit̄ pri⁹ ē hec. q̄ vni⁹ matie. 7 pari rōe de ista aīa pri⁹ na-
tura ē hec q̄ vni⁹ matie vñ ista aīa est hec sua p̄pria singu-
laritate. 7 inde est nō illa. 7 p p̄ns prima distinctōe singu-
lariter distinguit̄ a singularitate distincta ab illa. ḡ distin-
cte sūt iste aīe pri⁹ natura. q̄ vni⁹ matie. nō ḡ p̄ se 7 primo
distinguit̄ sua matia. **P**rima p̄positō. p̄bat̄. qz illd̄ qd̄ sine
p̄dictōe p̄t eē sine alio 7 nō ecōuerso ē pri⁹ naturalit̄ illo.
h̄ accipit̄. v. metha. c. de prior. **Z**liq̄ inq̄t s̄m naturā 7 s̄b-
stātiā sunt priora. quecūq̄ p̄tingit̄ eē sine alijs. 7 illa nō si-
ne illis. 7 i sine capli ad istū modū reducit̄ oēs modos pri-
oris. **E**t in. vij. metha. esse inq̄t sube ē primū oīm. 7 h̄ p̄bat
alioꝝ eīn nullū ē sepabile a suba. **Z**lia autē nō solū s̄m sub-
stātiā 7 eēntiā. s̄ s̄m ex̄ntiā 7 vt termin⁹ creatōnis diuine.
p̄t eē sine materia. ḡ p̄t eē sine h̄ q̄ vniat̄ materie. nullo
mō aut p̄t eē in materia nec p̄ creatōez nec aliquo mō q̄-
litercūq̄. nisi ip̄a sit hec p̄pria singularitate. seq̄t ḡ ista p̄-
positō prima q̄ fuit hic. p̄bada. **S**i dicat̄ qz nō est hec sic p̄
materia. s̄. p̄ vnionē actualē vel p̄ esse actualē in ip̄a. s̄ p̄ ap-
titudinē essendi i ip̄a materia. 7 ip̄a nō est prior illa aptitu-
dine. **I**stud nō euadit argumētuz. qz natura ip̄a absoluta
est prior natura ip̄a aptitudine. qz hec aīa h̄z aptitudinē
hanc ad hoc corp⁹. 7 illi aīe repuḡt aptitudo hui⁹ ad cor-
pus h̄. 7 p̄uenit sibi alia aptitudo ad aliud corp⁹. **T**unc
arguo sic. qd̄ p̄uenit huic 7 repuḡt aliq̄. nō p̄uenit huic p̄ se
s̄m illd̄ qd̄ ē p̄mune istis. vel saltē p̄erigit distinctōez i istis
necio. s̄. hui⁹ ab illo. hec aptitudo p̄uenit huic 7 repuḡt illi
ḡ necio p̄erigit distinctōez hui⁹ ab illo. ḡ prima distinctio
nō est p̄ aptitudinem. nec prima singularitas hui⁹ 7 illius.
Cōfirmat̄ rō aptitudinis formalit̄ loq̄ndo n̄ ē ad se. nec est
rō entis i actu. p̄mū. p̄bat̄. qz si itelligit̄ ad se. ḡ possz intel-
ligi 7 n̄ ad aliū vt ad t̄minū. sc̄dm etiā ex h̄ p̄z. qz aptitudo
possz eē ad t̄minū n̄ ex̄ntē. qd̄ at̄ necio erigit aliq̄ n̄ ex̄ntē
ip̄m n̄ ex̄ntē i actu. nūc at̄ hec aīa ē singl̄are absolutū 7 sin-
gularitate absoluta. 7 singularitate i actu. 7 singularitate
actuali ḡ aptitudo n̄ ē rō formal̄ sue singularitatis. **E**x ista
instātia de aīa h̄z. q̄ n̄ ē oīno neciuz. h̄ ē cōpositū icludit
p̄dictōez. qz forma eiusdē rōis nō p̄t plurificari sine mate-
ria realit̄ 7 licz habeat aptitudinē ad matiaz. tñ pri⁹ natura
h̄z plurificatōez. ḡ p̄ria rō plurificatōis n̄ ē matialitas ge-
neralit̄. **E**t q̄ imaterialitas n̄ sit p̄ria rō forme eiusdē rōnis
eēndi hāc nec matialitas p̄ria rō plurificatōis i forma. p̄-
bat̄. qz q̄ aliq̄ ē i actu ex̄ cāz 7 intellectu. eo ē h̄ p̄rio. qz sic
eē n̄ p̄perit nisi huic. imō vlitas siue n̄ h̄. p̄t alicui p̄petere

nisi in intellectu. nunc autem quicquid entitas precipue absoluta se ipsa primo est in suo esse. quod se ipsa primo recedit a non esse ad esse. quod licet multa concurrat ad suum esse sic materia ad esse forme et forma ad esse materiae: tamen nullum concurrere sibi propria ratione esse in suo esse. et se ipsa primo est hec. et per se filiationem divinam esse habere. accipit primo ex ratione filiationis talis non ex imaterialitate. quod tamen aliquid ponit vel excludit aliquid annexum proprie singularitati.

Confirmat hunc per autem quod materia non est per se causa forme licet sit materia forme. secundum Avicennam. et nullo modo videtur aliquid esse hunc per illud quod non est per se causa. et hec est intentio philosophi. xij. methaphisicorum. c. iij. ubi vult. quod tam causa materialis quam formalis et efficiens habent unitatem et distinctionem specificam et numeralem proportionatam ipsis principiatis. hoc inquit qui sunt in eadem natura diversa non specie supple sunt principia. et subdit. hunc quod singularium aliquid tua materia et motus et moventes et species numero. ratione autem vult eadem. hec ille. Et tunc cum per se principium propositi oportet habere inordinam similitudinem in ordine propositi. et de terminatōe similitudinem de terminatōe propositi. quod neque inordinans prostat ex de terminatōe. neque de terminatōe ex inordinatōe inordinans vilitatis. et frustra queritur ratio singularitatis. et hoc prima ratio singularitatis de terminatōe per aliquid extrinsecum. tanquam per principium formale. quodcumque extrinsecum sit causa aliquis communitatis. quod se oportet quod prima ratio formalis singularitatis signate. sit per aliquid per se intrinsecum singulari.

De secunda ratione. prima est empirica et videtur isti propositi inniti. ubi non potest esse nisi unicus actus intelligendi. ibi non potest esse nisi unicus verbum siue unicum dicere. hec propositio gratia materie veritatem habet in intellectu creato. non quod illo actu intelligendi. producit verbum. sicut alibi dicitur. imo actu dicendi qui non est aliquid actus intelligendi. hunc quod omne intelligere in nobis expressum est per actum dicendi. et per omne dicitur exprimitur aliquid intelligere. et per aliud dicere aliud intelligere. ideo si unicum est intelligere unicum est dicitur. hunc ista propositio omnino non habet rationem veritatis in deo. quod non omne intelligere divinum est per aliquid dicitur. imo intelligere patris respectu cuiuscumque obiecti. non est per aliquid dicitur et ideo posset per quantum ad hunc. habere intelligere unicum respectu omnium obiectorum. licet habet singula dicitur respectu singulorum obiectorum. si singula obiecta haberent propria verba. Et breuiter hec propositio non videtur necessaria gratia forme. quod licet in uno sit nisi una forma absoluta eiusdem rationis. ipsum tamen potest habere plures productiones activas plurium terminorum. Exemplum. licet sol una luce sit luminosus. tamen potest habere plures actus illuminandi. Intelligere autem est perfectio intelligētis. et forte forma absoluta. saltem est perfectio inextensa operanti. non autem productio alicuius termini. dicere autem dicitur actio productiva termini. non gratia forme sequitur si intelligere non plurificat. et nec dicere.

Sed dices quod dicere non est actus transitus sicut illuminare. imo terminus eius etiam manet in eodem intellectu. si ergo intelligere quia imanes non est nisi unicum in intellectu divino. pari ratione non erit nisi unicum dicere. Istud quidem verum est. quod est unum dicitur in intellectu divino sicut unum intelligere. hunc querenti rationem oportet probare prima. qui enim poneret filium in divinis dicere. poneret duo dicere. unum patris. et alterum filij. quia non eodem actu dicendi filius producit et producit. et tamen non poneret nisi unum intelligere. quia intelligere est coicabile in divinis sicut et quodlibet essentiale. et ideo per quoscumque actus naturales coicare. semper ipsum esset indistinctum. et tamen ibi actus essent distincti. sicut modo essentia est omnino eadem quibus coicet pluribus productionibus magis distinctis quam essent duo dicere. quia distinctis secundum rationem formalem. Istam tamen propositio intellectus habes unum intelligere habet unum dicere. vera est in intellectu creato gratia materie. per tanto quod intelligere est ibi terminus formalis actus dicendi. et ita verum est ibi quod alterius actus exprimentis. aliter est terminus formalis propter limitatōem ipsius termini. Istam rationem non tenet in divinis. quod terminus formalis actus exprimentis est illimitatus. et ideo non oportet quod distinguat secundum distinctōem actu exprimentis. quod sunt actus personales. Tamen videtur quod ista propositio ubi unum intelligere ibi unum dicitur. possit habere aliquid quod evidentiā. expando ad obiecta. quod ille intellectus qui potest uno actu intelligendi comprehendere plura. pari ratione potest uno actu exprimentis exprime noticiam declaratiuam plurium. et tunc tamen

ex illa prima habet. quod in divinis non est aliud et aliud dicitur. propter distinctōem obiectorum. sicut nec aliud intelligere. Sed ultra ad habendum totum propositum. oportet probare quod non est ibi aliud dicere respectu eiusdem obiecti. et hunc vel alterius per se dicentis utpote si ponatur filium dicitur suum verbum. vel eiusdem per se utpote si ponatur patrem dicitur aliud verbum. De tertia ratione. ista propositio natura determinat ad unum. non excludit quod tamen posset unicus persona naturalis siue per modum nature produci. quod non solum natura specifica eadem. hunc natura unica in uno singulari. potest esse principium productivum plurium naturalis. sicut de igne producente plures ignes naturalis. Est ergo intellectus hunc rationis. natura determinat ad unum. non quidem ad unum producibile. unum inquam numero siue singulare. hunc determinat ad unum determinatum modum producendi. quia non est ibi principium indeterminatum respectu oppositorum sicut voluntas. Si dicatur quod ideo natura potest esse principium plurium productorum per modum nature. quod producit de pluribus materiis. et ideo preerigit plura opposita de quibus producit. hic autem producit non producit de aliquo opposito. nec etiam potest plures esse materie de quibus fiant productiones. hoc non obstat quia si agens naturale quod habet in virtute sua activa effectum suum. partialis quantum ad formam potest in plura producibilia. multo magis agens illud quod in virtute sua activa effectum totaliter nullam materiam presupponendo. potest in eadem vel in tot producibilia. quia perfectio virtutis active in habendo effectum totaliter non limitat ipsum respectu producibilium. nunc autem per te agens naturale quod habet in virtute sua activa effectum suum partialis. quantum ad formam. potest idem manere plura producibilia unius speciei producere. hunc si posset si habet effectum suum totaliter in virtute sua activa. nulla. scilicet materia presupposita. Et illud per se manifeste. quod sicut agens unius speciei potest generare multa similia. ita et deo creare non solum per se hunc est possibilitas respectu plurium possibilium ab eo de productione ad eadem produceda. quia producit vel producit potest de pluribus principijs passivis. hunc propter rationem ipsius potentie active. et propter coitatem siue pluralitatem termini producibilis. oportet ergo ad probandum unicum esse terminum productionis vel etiam esse productum non unius rationis probare. quod terminus productionis non potest pluribus productionibus eiusdem rationis. siue productum fuerit de aliquo siue de nullo. siue principium sit natura siue non.

De quarta ratione filij est perfectio deo. et tamen non habet ditatem omnimodam habendi eam. imo potest ditatem haberi et si non alia. tamen in alio supposito. et alio modo habendi eam. ergo hunc quod est perfectio filij in se siue sicut est perfectio deus non sequitur quod habeat omnem filiationem possibilem esse vel saltem non omnimodam possibilem. In filiatione autem cum non sit eadem communibilis pluribus. non oportet distinguere inter alietates filiationis et alium modum habendi. imo sicut ditatem potest esse perfecta in alio tamen alio modo haberi in alio. ita filiationem potest esse perfecta in aliquo et tamen alia haberi in alio. Ad conclusionem negativam apponitur ratio talis a quibusdam. Si tota secunditas ordinata ad generationem filij. sit exhausta in unius filij generatione. impossibile esset cum illo alium generari. quod ille alius generaret sine omnimodam secunditate ordinata ad filij generationem. hunc in deo tota secunditas ordinata ad filij generationem exhausta in unius filij generatione. quod unico actu generandi semper manente. producit unius filij semper manens. et ex eodem semper uniformiter se habente. non posset ergo restare secunditas ad alterius filij generationem. nisi possent simul esse due productiones omnino eiusdem rationis et ex eodem deum. quod est impossibile. sic impossibile est unam et eadem materiam simul moveri pluribus motibus generationis vel alterationis secundum idem secundum spem differentibus autem secundum numerum. et hoc inquit artet philosopho. qui de terminat. v. phi. non esse possibile quod idem simul moveatur pluribus motibus secundum eandem speciem motus. habet ergo minor quod in divinis in generatione filij exhausta tota secunditas ad generationem filij. quod actus ille semper manens. est ex eodem semper uniformiter se habente. Confirmat per exemplum. si unius homo habet unicum semine. et non est possibile aliud quod ad generationem hominis. et de illo semine semper est iste filij generatus. impossibile est alium filium generari.

Dic breuiter formam arguitur sic. actus ad eum principium et per se non est propter seculum alium eius de rationis ab eodem principium actio. Actus unicus generationis in divinis

nis est adequat^o suo principio et semper stat. § 7c. De prima ratione. ob id illud exhauretur si proprie accipiat sic accipitur in corporalibus. denotat nihil illud quod exhauretur remanere in illo in quo profuit. ut patet de aqua in puteo. illo modo non potest intelligi in proposito. quia fecunditas non exhauretur sic perductio filii. quia tota ipsa eda est per manet in parte. § optet quod per alteram similitudinem intelligitur. ut vel dicatur exhauriri pro quanto quod non manet in parte ad alium actum perductiois vel generatiois alteri filii. sic si non maneret aqua in fonte quantum ad alium actum potatiois. posset aliquo modo dici exhausta per actum potatiois. Conceditur ergo maior quia exhausta illo modo tota fecunditate ordinata ad generationem filii. non posset aliter generari. § illa minor quod in diuinis sic exhauretur in generatione unius filii tota fecunditas quod est in diuinis ad generationem filii. optet probare. Innuit autem probatio eius per hoc quod generatio ista per stat et est de eodem principio quod si passiuo. et ideo non potest esse sicut plures perductioes. sic nec plures mores. Contra istam rationem quod non concludit sufficienter. positum potest argui sic. Quocumque potentia posset habere alium actum si ille actus non staret per se. illa simpliciter potest habere alium actum si potentia generatiua in diuinis per se solum ex hoc non potest habere alium actum. quia ille actus per stat. § illa potentia absolute potest habere alium actum. ita quod in hoc non est predictio. § si potest habere alium actum. § necessario habet. nihil enim est ibi possibile. § quod non includit predictionem quin sit in actu. § ibi sunt in actu plures generationes. conclusio falsa. § altera permissa. non maior. § minor. quod videtur esse accepta ex ratione argumenti tui. Probatio maioris ratione et exemplo. ratio sic. Potentia naturaliter prior est actu. quocumque autem non repugnat priori naturaliter nisi per illud quod est posterius naturaliter. simpliciter non repugnat sibi. quia predictio simpliciter non est aliquid ad prius. per hoc quod illud habet predictionem ad posterius natura. si actus aliter non repugnat potentie nisi quia potentia per se est sub isto actu. absolute non repugnat potentie aliter actus. et ita sine predictione simpliciter potest aliter actus sibi competere. Exemplum habemus si sol illuminaret uniuersum una illuminatio adaequata sibi in se. quia. ita perfecte sicut posset illuminare. et extensiuo. quia. ita illuminatio est totius illuminabilis quod possit esse illuminatiuum a sole. si ille actus per stare. ita quod sol non posset habere aliam illuminationem. § non est. quia simpliciter repugnat soli ut est principium illuminatiuum quod sit principium alterius illuminationis. imo solummodo ex hoc quod totale suum passiuum est proportionabiliter actuatum. absolute § soli est possibile alia illuminatio. et per hoc si sol necesse causaret omnem illuminationem quam possit causare. sol habet aliam illuminationem in actu nisi quod est necessitas illius simpliciter unice perductiois nec est necessitas illius unitatis ex hoc quod una perductio per stat. Confirmatur ista ratio quia si potentia ex ratione sui non necesse determinat ad istum actum. § tamen modo ex hoc quod iste actus per stat elicitur a potentia. illa potentia absolute ut prior actu. posset extendere se ad alium actum. § irrationabile videtur quod ille actus magis est ab ista potentia quam ille. et per hoc cum neuter posset esse minor necesse altero. vel uterque sit a potentia. vel neuter. Videtur § quantum ad istam rationem. quod nec per hoc quod actus per stat. nec per hoc quod una potentia non potest sicut pluri diuersis actibus. habet conclusio rationis sufficienter probata. sic ipsa est vera. imo optet probare. quod sic est necessitas ad unam perductioem unius rationis. Quia si impossibile illa non per staret vel nunquam esset. adhuc nulla alia possit haberi in diuinis eiusdem rationis. ut quemadmodum si hoc per se non esset in diuinis. omnino predictio esset dicere primum in diuinis. ita si hoc per se hac generatione non generaret. vel per impossibile generaret actu transiente et non stare. nullam aliam generationem possit habere. quia non posita absoluta et omnimoda necessitate ad unam perductioem. ibi possibilitas ponitur ad alias. et per hoc necessitas. quia quocumque est ibi possibile est necesse. Ex hoc patet quod secunda ratio de adaequatione abbrevians istam non concludit. quia aut maior accipit adaequationem intentionem suam. vel extensiuam et intensiuam. si intensiuam tamen. ex tali adaequatione non concluditur quod sit unica perductio possibilis. imo alia potest esse possibilis licet non sicut stans. habet § tamen quod unica est possibilis sicut. § ubi non habet de unica perductioe possibilis nisi sic quod alia non sit sicut possibilis. ibi non habet quod alia sit simpliciter possibilis. et per hoc in proposito necesse simpliciter. Si accipiat adaequatio secundo modo minor non probatur. nisi forte inuitatur ista. quod unica perductio semper

per stat. et de hoc tactum est supra.

De secundo actu. dico quod ista

conclusio. in diuinis non potest esse plures perductioes eiusdem rationis. non sola fide tenetur. § etiam ratione necesse ostenditur. Et potest formari ratio primo deducendo ad impossibile. secundo ostensiuo. tertio potest per se mari. positum ex intentione per se. Formatur § ratio sic. si potest esse plures perductioes eiusdem rationis. § et infinite. et si sic. § necesse sunt infinite. quia nihil potest ibi esse nisi necesse. ultimum necesse est impossibile manifeste. § et per modum auctoris. Probatur per modum auctoris et ratione. Quod est aug. § maximam li. primo. Absit ut ideo potentior sit per se filio. ut putas. quia creator genuit per se filium aut non genuit creator. neque enim non potuit § non oportuit. et subdit quod non oportuit. imoderata esset diuina generatio si genuit filium neque potest gigneret per se. quia nisi et ipse nepos auctoris suo pronepotem gigneret. § per modum mirabile sapientiam. ipotes diceret. sicut et ille et ille et cetera. Et subdit nec impleret generationis series. § per se alter ex altero gigneret. nec etiam proficeret ullus eorum. si non sufficeret unum omnipotens. hec aug. Et ista intentione aug. habetur quod si una persona producta perductioe tali non sufficeret ad contemplandam unam vel totam perductioem in diuinis. pari ratione nec alia aliqua nec quocumque. et ita siue eundo indirectum quod filii generaret alium filium. siue per se ad eadem personam patris. quod. §. habeat istum filium et alium filium. semper quod ratio ponit pluralitas. pari ratione sequitur infinitas eiusdem rationis. probatur eadem ratio per rationem sic. quicquid est plurificabile eiusdem rationis vel ad plura se habens. non determinat ex se ad certam pluralitatem. hec positio patet. siue per se ad suam singularitatem. siue causam ad sua causata. siue principium ad sua principia. omne enim plurificabile eiusdem rationis. non determinat ex se ad certam pluralitatem inferiorum. causa etiam non determinat ad certam causam ex se. Et hac propositione probata sequitur quod quocumque plurificabile eiusdem rationis quantum est de se. potest extendi ad infinita nisi dentermineat aliunde. nec determinari potest per principium eiusdem rationis siue perductiois. § si per aliquod principium in diuinis productiuum potest esse pluralitas perductionum eiusdem rationis. non determinat talis perductio ex se siue ex suo principio formali ad certam pluralitatem. nec ex hoc nec ex illo repugnat sibi quocumque pluralitas. § vel poterit esse infinite. et per hoc sunt infinite. quod est conclusio illata. Quod fiet determinatio talium perductionum ex alio ad certam pluralitatem quod ex se. vel principium productiuum. sed hic non potest dari unde fiat ista determinatio non enim ab aliquo posteriori quia a posteriori non habet aliquam entitatem. ergo nec unitatem nec certam pluralitatem. nec ab aliquo quod est simul natura cum productionibus. quia qua ratione ipsa productio que est unius rationis non determinat ex se ad certam pluralitatem. pari ratione nec illud quod est simul natura cum illa. nec ab aliquo priori. quia illud prius. vel est principium formale producendum. vel principium producens. quod est suppositum. a principio formali productiuo non potest esse determinatio. ut patet in probatione maiori. quia principium productiuum eiusdem rationis non determinat se ad certam pluralitatem productionum eiusdem rationis. nec a supposito producete potest determinari. quia in tot productiones potest suppositum ad quod se extendit principium productiuum quod est in supposito. si ergo non est determinatio a parte principii formalis productiuum. nec etiam a parte producentis. Sic ergo patet ista ratio ad impossibile. quod si possent ibi esse plures perductioes eiusdem rationis. § et infinite. Secundo arguitur ostensiuo sic. Illud nullo modo est plurificabile in diuinis quod non potest determinari aliquo modo ad aliquam certam pluralitatem eiusdem rationis. § productio eiusdem rationis in diuinis nullo modo potest determinari ad certam pluralitatem aliquam. ergo nullo modo est plurificabilis. quod est positum. Ad maiorem partem ex ponam. secundo probabo eam. Certam pluralitatem dico ut puta dualitatem. unitatem. quaternitatem vel aliquam aliam datam. omnino determinari ad certam pluralitatem. dico quod impossibile est illam excedere et non quocumque impossibile a posteriori vel a filii sed includens manifeste contradictionem. maiorem sic intellectam probabo si non potest omnino determinari quantum est de se ad certam pluralitatem

ratem. q̄ q̄tum est de se p̄t in q̄tuncq; q; p̄tradictōez nō i-
cludit q; quācūq; pluralitatē excedat 7 b̄ i infinitū. s̄ nihil
p̄t esse i diuinis possibile. sicut vltra quācūq; pluralitatē
plurificari q; tunc necio esset plurificatum vltra quācūq;
pluralitatē. 7 ita esset infinitū. Probato mi. Illud nō p̄t
oīno determinari ad certā pluralitatē inferiorē eiusdē ratio-
nis. qd̄ nō necio perigit aliqua plura alteri^o ratiois p̄ que
determinet ad certā pluralitatē. p̄ductō in diuinis nō ne-
cessario perigit aliqua plura alteri^o ratiois p̄ que determi-
netur ad certā pluralitatē. non q̄ p̄t oīno determinari ad
certā pluralitatē. Isti^o ratiois p̄bo ma. 7 mi. Ad maiorē sic.
si est plurificabile eiusdē ratiois nō determinat ex se ad cer-
tam pluralitatē. hoc p̄t^o p̄batuz est in arguēdo ad impos-
sibile. tunc pari ratioe illa inferiora vel singularia que sūt
eiusdem ratiois nō habent ex se certā determinatōez ad
certā pluralitatē. q; sicut ignis ex se nō determinat ad cer-
tam pluralitatē igniū. ita ignes singulares ex se nō deter-
minant ad certū numez vt sūt tot vel tot ignes. plurifica-
bile q̄ eiusdē ratiois si necessario determinet ad certā plu-
ralitatē. hoc est p̄ aliud. nō p̄ poster^o natura. nec per illud
qd̄ est sil natura sicut dictū est. 7 deductū ad impossibile.
ergo solūmodo p̄ prius vel priora natura. non aut p̄ aliqd̄
prius eiusdē ratiois. q; sicut dictū est prius. deducēdo ad
impossibile illud p̄t^o nō est determinas ad certā plurali-
tatem illoz que sūt eiusdē ratiois. habet q̄ ista p̄positō
q; illud nō p̄t oīno determinari ad certā pluralitatē qd̄ nō
p̄t determinari p̄ aliquā pluralitatē priorē alteri^o ratiois.
Ad minorē p̄batur q; ille p̄ductōes plures que ponūt eiusdē
ratiois nō perigūt nisi p̄ncipiū formale. p̄ducendi 7 p̄nci-
piū p̄ducēs. in neutro istoz est pluralitas alteri^o ratiois
p̄ quā determinet. p̄ductio ad certā pluralitatē necessario
peractā. q; nō est in principio formali. p̄ducendi. p̄t. ex q̄
ponūtur. p̄ductōes eiusdē ratiois. q; etiā nō in supposito
perigat pluralitas alteri^o ratiois. saltē p̄ quā determinet
p̄ductio ad certā pluralitatē. p̄t. q; in tot p̄ductōes p̄
suppositū ad quot principium se p̄t extendere. **I**sta ratio
offensiva sic probata p̄t sic p̄firmari. om̄is pluralitas ne-
cessario finita: est alteri^o ratiois. vel si non alteri^o ratiois
necessario perigit aliquā alterius ratiois p̄ quā determi-
netur. om̄is pluralitas in diuinis necessario est finita. est
ergo talis vel talis. sed nō potest esse pluralitas p̄ductō
num eiusdē ratiois tali vel tali modo se habens. q; nulla
p̄t esse pluralitas eiusdē ratiois in p̄ductōibz. maior
istius ratiois declarata est in argumēto ad impossibile 7
etiā offensiuo. minor p̄mi sillogismi satis est manifesta.
q; possibilis in diuinis ponit necessitatē 7 per p̄ns possi-
bilis infinitas vel nō necessaria certa finitas ponit neces-
saria infinitates. Et minor scdi sillogismi. hec. s. q; produ-
ctiones eiusdē ratiois nō possunt hoc mō vel hoc se habē.
p̄t. nō em̄ sūt alteri^o ratiois ex quo sūt eiusdē ratiois
nec perigunt pluralitatē alteri^o ratiois per quā determinē-
tur. hoc declaratū est in argumēto ad impossibile. **T**er-
cio declarat iuxta intentōez p̄bi. xij. metha. vbi arguit q;
non p̄t esse plures celi. quia non p̄t esse plura prima in-
uentia. hoc p̄bat. q; quēcūq; sūt numero multa. vnū aut
specie: habet materiā. p̄mū aut nō habet materiā. est em̄
actus purus. vnū q̄ 7 ratioe 7 numero p̄mū mouēs 7 im-
mobile ens. ex hoc infert. vnū q̄ celū. Et ista intentōe p̄bi
lo. videt p̄firmari illa p̄ma ratio adducta in primo articu-
lo. q. s. vnitas numeralis necessario cōpetit cuilibet forme
imateriali eiusdē ratiois. Sed p̄siderādo intentōez are-
sto. in diuersis locis diuersimode materiaz accipit. 7 ex b̄
p̄firmari videt n̄m. p̄positū. nec tamen illa p̄ma ratio ha-
bebit robur ex intentōe aresto. materiā em̄ quādoq; vocat
principiū receptiuū. faciens p̄positōez cum actu siue cum
forma. quō dicit materiā 7 formā esse duo principia. p̄mo
p̄bisi. 7 multis alijs locis. 7 per oppositū forma dicit illud
aliū p̄ncipiū qd̄ habz rōez act^o qd̄ cū materia p̄stituit p̄po-
situm. Alio mō forma dicit q̄dditas s̄m ip̄m in multis lo-
cis. 7 p̄ oppositū materia dicit quicq; habet ratioez p̄tra-

hentis vel determinantis ip̄am quidditatē: 7 hoc mō dicit
indiuidualis quēcūq; sit ip̄a. dicit materia respectu q̄ddi-
tatis specificē. dicit q̄ materia quāq; illud qd̄ recipit forma
informatez. quāq; illud qd̄ p̄trahit vel determinat q̄dditatez
indifferētez. Sed tale p̄trahēs vel determinas p̄t intelli-
gi dupliciē. vno mō q̄si intrinsecuz inferiori vel determina-
to sub tali p̄mū. Alio mō q̄si p̄suppositū determinato. Ex-
plum. dicit indiuidualis sortis p̄trahit boiem p̄mo mō q̄
est intrinseca sorti. s̄ scdo mō hoc corpus p̄trahit albedinē
vel colorez. q; in alio corpore est alia albedo. 7 s̄m hoc si non
possent esse nisi tria corpora. nō possent esse nisi tres albe-
dines. p̄trahēs q̄ scdo mō p̄t r̄duci ad materiā p̄mo mō
vel saltē i diuinis q̄si materiā. vbiq; q̄ ē pluralitas eius-
dem ratiois. ibi necesse ē ponere materiā. accipiendo ma-
teriā non p̄ recipiēte. s̄ p̄ p̄trahēte sic vel sic accipiendo. q;
nullo mō p̄t poni naturā q̄ est vni^o ratiois plurificari. ni-
si sit aliquid p̄trahēs s̄ mō vel illo. 7 p̄ oppositū vbi nō est
hoc mō materia. impossibilis est pluralitas eiusdē ratiois.
sed nec talis materia ē possibilis respectu p̄ductionū in di-
uinis. q; nihil tale p̄trahēs vel determinas posset esse nisi
determinatū ad certā pluralitatē. 7 per p̄ns prius habens
pluralitatē alteri^o ratiois. 7 nulla pluralitas alteri^o ratio-
nis posset poni prior p̄ductōibz talibz. sic applicata est
intentō p̄bi. ad p̄clusionē hic intentā. Sed ingrendo qua-
liter 7 vbi generalit̄ s̄m p̄m̄ habeat veritatē. videt dicen-
dum q; p̄bus diceret. q; nec talis materia poni posset i ali-
quo qd̄ est in diuinis. i. materia scdo mō dicta. imo nec in
aliquo imateriali. vñ dicit. vij. metha. c. ix. q; quid erat eē
7 vnūquodcūq; est in q̄busdā idez vt in primis subijs. dico
aut p̄mā q̄ nō p̄ aliud in alio est vt in materia. quēcūq;
vero accepta cū materia nō idez. hec ille. Non vult ibidez
dicere q; in materialibz nō est idē q; quid est 7 illud cui^o.
licet aliqui sic exponāt. s̄ nō ad intentōez ei^o sicut patē p̄t
exponēdo terciū ca. vij. de quo mō trāseo. s̄ in nullo mate-
riali s̄ est quocūq; mō plurificabili est oīno idez q; quid 7
ip̄m. q; ip̄m includit materiā hoc est aliquid p̄trahēs ip̄az
quidditatē. qd̄ non includit in ratōne formali quidditatis
p̄uenim^o q̄ cum p̄bo i hoc. q; forma nō habēs materiā scdo
mō non ē plurificabilis. 7 hoc sufficit ad p̄posituz n̄m. qd̄
scz p̄ductō eiusdē ratiois non sit plurificabilis. s̄ nō p̄pter
hoc p̄cedit q; nō habēs materiā que sit pars realis p̄positi
non p̄t plurificari. 7 tūc illud p̄bi. q; p̄mū nō habet ma-
teriā q; est act^o purus. debet intelligi de materia scdo mo-
do dicta. q; non habet eam ad p̄trahēndū suam quiddita-
tem. vt sit hec. q; sua quidditate est hoc. **U**trum autē illud
qd̄ non habet materiā p̄mo mō dictam habeat materiā
scdo mō dictam. forte aliter diceret s̄m p̄m̄ 7 aliter s̄m
theologos. de quo nihil ad presens. nisi q; illa ratio de. xij.
metha. non habet pro se medio hoc qd̄ est non habere
materiam p̄mo modo dictam. sicut intelligunt illi quoz
est prima ratio in primo articulo. sed habet pro se me-
dio hoc q; est non habere materiam scdo modo dictam. et
sic tam maior q̄ minor vera est s̄m p̄bos 7 theologos. 7 p̄
consequens quia natura diuina non potest plurificari in
diuersis suppositis. est ad p̄positum etiā vtraz p̄missa ve-
ra de productione eiusdem ratiois. 7 per consequens con-
clusio est vera.

De terciō arti. obijcitur con-
tra p̄dicta. 7 p̄mo p̄ p̄clusionē. deinde p̄ p̄missas. **C**ōtra cō-
clusionē dupl̄. p̄mo sic. vbi p̄ncipiū ē eiusdē ratiois 7 finis^o
formal^o eiusdē ratiois. ibi ē p̄ductō eiusdē ratiois. s̄ eētia diui-
na que est eiusdē ratiois in diuinis: est p̄ncipiū p̄ductiuū
eiusdē ratiois. p̄ductionis. 7 etiā termin^o formalis cuiuscūq;
p̄ductionis. q; quelibet p̄ductio est ibi eiusdē ratiois cū
quacūq;. maior videt haberi ex. v. p̄bisi. q; non videt pro-
ductō distinguī nisi vel ex p̄ncipio formali vel ex termino.
probato mi. p̄mo q̄tū ad scdam p̄tem de termino formalī.
Quilibet p̄ductū p̄ductōe accipit eētiaz. q; sic fili^o ni-
bil habet nisi natum s̄m Billarium hoc est nisi q; nascen-

do accipit. ita spūs sanctus nihil habet nisi qđ pcedendo ac
cipit. nō accipit essentiā nisi sicut terminū formale. Cōfir
matur illud p Aug. xv. de tri. sicut filio pstat essentiā de
patre generatio. ita spūs sancto de vtroq; pcessio. non pōt
aut illud intelligi de pllando siue coicando nisi sicut d tez
mino formali pductōis. nec potest intelligi essentiā coica
ri p pductionē nisi sicut primū terminū formale. qz non si
cut pns alium terminū formale cuz essentia sit primū oim.
Et hac pbat alia pars m. f. qz essentia sit principium for
male respectu vtriusq; pductōis. qz terminū formale nō
potest aliquo mō esse prioz principio formali pducēdi. Si
ergo essentia est terminū formale pductōis vt iam pbatū
est. 7 ipa est primū ens in diuinis. vt iam pbatū est in pri
ma questione. sequit qz ipa essentia fm se est principiu for
male pducēdi in quacūq; pductōe. Adinor etiā pbatuz
q̄tum ad vtrāq; ptem. p hoc qz illud est principiu formale
7 terminū formale in quo pducens assimilaf. pducto. 7 p
cipue qñ est pductō vniuoca. nūc aut pria assilatio pduce
tis ad pductuz in diuinis est essentia ipa vt essentia. ergo
ipa est formale terminū pductōis 7 formale principiu p
ducēdi. **S**cdō ptra pclusionē sic. habēs principiu forma
le pducēdi pfectū. pōt illa pducere. s. filiū habet principi
um formale dicēdi 7 generādi pfecte. s. 7c. pbatō ma. qz
ideo est suppositū potens agere. qz habet principiu agēdi.
7 maxime pfectū. pbatō m. memoria pfecta est primū p
cipium dicēdi siue generādi. filiū aut habet memoriā si
cut pater. v. de tri. c. vij. quelibet psona memit sibi. 7 pfe
ctam parit. **T**ercō ptra illā ppositōz. qz prima distinctō
finita est aliquoz alerius ratōis instatur duplicif. pmo
qz vnitati est imēdiatior distinctō minor qz maior. distinctō
eiusdē ratōis est minor qz alteri ratōis. Scđo qz a deo
possunt esse imēdiatē plura creata 7 in eadē specie. s. possi
bile est qz pluralitas eiusdē ratōis esset oīno prima 7 im
mediata vnitati. 7 sicut i causa 7 causatis pari ratione in
principio 7 principiatis. **A**d primū duplex est via rñden
di primo ad maiore qz licet essentia essz principiu elicitiuū
tamen respectu alterius 7 alterius pductionis esset aliud
picipiu 7 aliud dēmiatiuū. puta aliū 7 aliū respectū. 7 tunc
maior est falsa. qz vbi est principiu elicitiuū eiusdēz ratōis
esset pductio vni ratōis. nisi cū hoc esset principiu deter
minatiuū eiusdē ratōis. qđ nō est in pposito. **C**ontra h
si principiu elicitiuū nō sufficit sine principio dēterminari
uo hic 7 ibi. eadē questio est. p quid essentia (que est prin
cipiu elicitiuū indēterminatū) dēterminat ad hoc vel ad illd
si em principiu eiusdē ratōis nō pōt esse p se principiu re
spectu pluriū alteri ratōis. nō poterit essentia que ē prin
cipiu radicale elicitiuū esse principiu imēdiatum respectu
pluriūz dēterminatiuoz principioz alteri ratōis. qz qua
ratōe aliquid eiusdē ratōis est principiu aliquoz pluriū
diuerse ratōis: eadez ratōe 7 alioz. Vel si illa pcedant
alia: erit pcessus in infinitū. Vel si ille ē impossibilis: dēmi
natio p respectū vt p principia dēterminatiua nō sufficit.
Preterea illi respectū sunt pductōes. nec aut idez dēmi
nat se ad se. dicere em essentiā dēterminari ad generatōnem
actiua p respectū qui nihil aliud est qz generatō actiua vt
dicef posse: est dicere qz dēminet ad generatōem p gene
rationē. 7 ita qz idē est principiu dēterminatiuū sui. **S**cdō
modo diceref negādo ma. qz si sola essentia sit principiu
pductiū. ille m. pductōes possunt esse alteri ratōis qz
aliqua pluralitas pōt esse prima. 7 nulla pōt esse actu infi
nita nec etiā in potentia infinita in diuinis. nulla aut po
test esse necessario finita. nisi que est alterius rationis vel
p̄rigens aliquā alterius ratōis. s. stante prima plurali
tate. necesse est qz in diuinis sit aliqua pluralitas prima
oīno 7 imēdiata vnitati. 7 ita potest poni qz ista plurali
tas sit pductionū sicut quozuncunq; falsa est. s. ista ma. in
diuinis. qz vbiunq; est idē principiu 7 idem terminus. ibi
est pductio eiusdē ratōis. Vera est tamen in creaturis
vt loquit phus. qz ibi principiu formale pductiū: vel est
limitatū ad productionem vnius ratōis sicut ipm est p

cipium vnius ratōis: vel si est principium equiuocum et
ita productiuū pluriū alteri ratōis. terminū formale
vtriusq; limitatus est. ita qz non potest esse idem principi
um 7 terminū pluriū alteri ratōis. Neutrū pōt esse in
pposito. qz ibi principium est illimitatū 7 etiā terminus
formalis. **S**ed ptra arguit sicut argutū est in prima q̄sti
one. qz tunc prima psona pducta. nō magis ex pductione
sua reali esset verbum. q. s. f. nec. s. f. magis esset. s. f. qz ver
bum. Itē suppositum habens idē principiu formale perfe
ctum aliquarū productionū. potest ita primo p illud prin
cipium in vnam illaz sicut in aliam. 7 ita prima persona
eque primo posset pducere. s. s. sicut 7 filiū. 7 ita. s. f. nō ne
cessario est a filio. **T**ercō mō pcedit minor qz essentia est
principiu formale 7 terminū formale vtriusq; pductionis
nō tamen sic totale quin aliqd includit p se 7 in principio
formali 7 in termino. in principio quidem formali. qz me
moria pfecta 7 voluntas pfecta includit in essentia 7 i tez
mino formali quod est verbus pfectus 7. s. f. pfectus. inclu
ditur etiā essentia. 7 forte respectu vtriusq; tam in princi
pio qz in termino essentia habet ratōnez principialis. 7 re
spectu illius qđ pcurrit cum eadem. s. intellectus vel noti
cie voluntatis vel amoris. ppter qz idē p̄tatez essentie idē
est quo pducens pducit 7 terminū formale. ppter aut di
stinctionē pcurrentis cū essentia vtpote intellectū 7 volun
tatis in principio pductiuo: sufficit principiu hoc 7 illud
ad pductōes alterius ratōis 7 ad terminos quodāmo
do alterius ratōis. 7 sic in principio habem⁹ essentiā et
intellectum. essentiā 7 voluntatē. in termino aut habemus
essentiā 7 noticiā. essentiā 7 amorē. 7 ratōne eius qđ idez ē
in principio formali coicatio sit idez in termino formali
coicatus. 7 ratōne eius qđ distinctū est in principio sit for
malis ratō distincta pductōis. 7 illud qđ pcurrit in ter
mino sit formaliter distinctū. **S**i querat istoz duozum
pcurrentiū in principio formali. nōne alterū est principiu
formale 7 reliquū pcomitans? s. ab illo altero formali vel
dicef principiu formaliter idem vel oīno alterū? Rñ. duo
que pcurrunt in principio. s. in memoria pfecta essentia et
intellectus. 7 in voluntate pfecta voluntas. 7 oīm diligi
bile pns non se habent p accēs. nec sicut remotum princi
pium 7 p̄pinquum. sed totū hoc intellectū infinitū habens
oīm infinitūz intelligibile sibi p̄sens est p se vni principiu
ita qz alterū sine altero non est principiu pducēdi. 7 ideo
est vnicū principiu simpliciter productiuū non distinctum
in duo principia productiua. cōsimilitē de voluntate 7 obo
respectu spiratōis. 7 p̄similitē de terminis respectu produ
ctionū. **S**i querat qre non pōt essentia sola vt distingui
tur contra voluntatem 7 intellectum esse principium p̄mu
nicandi se? Rñ. essentia mere intellectualis nō ē principiu
alicui pductōis. nisi vt coincidit cū memoria 7 volunta
te. **A**d scđm. 7 primo ad rem scđo ad formā argumenti.
Ad rem potest dupliciter rñderi. forma que est in aliquo
supposito principium pducēdi productione adequata.
illi forme non potest esse alicui alteri principium pducē
di. nunc antez memoria est patri principium pducēdi
productione adequata illi principio. ergo si sit in filio nō
potest esse filio principiu pducēdi. maior probatur ex
emplo sic. si calor esset igni principium calefaciēdi lignū
calefactione adequata illi calori. 7 ille idem calor cōmuni
caretur ligno: non posset esse ligno principium calefacien
di. probo quia nec calefaciēdi se: quia tunc calor cēt prin
cipium calefaciēdi siue pducēdi calorem in eodē sup
posito. nec alterum. quia calefactio ista ponitur adequa
ta illi calori. Et pcedit ista probatio de adequatōe om
nimoda. vbi impossibile est actionem excedere principiu
formale agēdi 7 fm istum intellectum patet minor. quia
memoria sic in patre habet dictionem adequatam. qz im
possibile est principium dictiuum excedere hanc dictionē
sicut impossibile est in diuinis dictionem esse nisi hanc. qz
de se est bec. patet ex solutione questionis. quia quicquid i
diuinis non p̄rigit pluralitatem alterius rationis. illud

de se est h. dictio in diuinis nō necessario perigit pluralita-
tem alteri rationis. q̄ de se est bec. 2 p p̄ns principii ei? ha-
bet hanc dictionē oīno adequatā sibi. nō pōt q̄ esse princi-
piū in filio. Ad eandē ratōez pbandā accipiēda est ista
p̄positio. 7 redit in eandē sniam cū alia. supposituz accipi-
ens formā p̄ductōez adequatā illi forme. nō pōt per illā
formā p̄ducere. fili⁹ recipit memoriā per p̄ductionē adeq̄
tam illi memoriē. q̄ 7c. minor declarat sicut in ratōne iam
facta. p̄batio ma. quia si fm illā p̄duceret aut q̄ se aut al-
teruz. nō se: qz hoc est impossibile. fm aug. j. de tri. c. j. nec
alterū: qz illa p̄ductio illi⁹ ponit adequata principio p̄du-
ctiuo. sic q̄ non oportet querē determinatiū p̄currens cuz
principio elicitiuo vt sit vna dictio. nec etiā aliquā negatō-
nem potest habere sic vt sit tale principii formale. sed esto
q̄ essentia vel quodcūq; positiuū mere acceptū sit in patre
formalis ratō dicendi vel generādi. tñ non potest esse in fi-
lio ratō dicendi vel generādi. qz ipm vt in patre est princi-
piū p̄ductōis adequate. q̄tum ad primā ratōnez. 2 p il-
lam filio coīcatur q̄tum ad sc̄dam ratōnez. ¶ **C**ertum ad se-
cundā videlicet ad formā argumēti potest fieri aliqua dif-
ficultas in ma. 7 in mi. qz haberi potest aliquid dici multi-
pliciter ex p̄dictis. licet pp̄rie nō dicit aliquid formā habe-
re in abstracto. nisi habeat eam sicut forma sic significata
nata est haberi. hoc est tanq̄ formam. Non em̄ pp̄rie dice-
retur habere albedinē qui haberet eam clausam in bursa.
qz non est ille modus p̄fectus. qz albedo nata est haberi vt
forma in formās. Alterius nomen abstractum significans
principiū agendi p̄structū cum gerūdiuo significante ali-
quam actionē. natum est haberi a supposito vt sit illi prin-
cipiū agendi illa actione. verbiḡra. habeo potentiam vi-
dendi. ista potentia non solum nata est haberi a me vt for-
ma. sed etiā vt principium mihi opandi. fm illam formā
7 hoc notat illa cōstructio gerūdiui cum abstracto tali.
Similiter ista grāmatica patet ex vsu loquēdi. 7 si em̄ ve-
ra sit bec. filius dei scit generationē patris. non tamē ista.
filius habet sciam generandī. p̄similiter nec ista. ille habz
voluntatē generandī. Nec est aliqua ratō nisi ex p̄structō-
ne grāmicali. qz non solū notat abstractū haberi ab illo
vt forma s̄ vt principii talis opationis p̄cedentis ab illo
supposito. p̄similiter hic. michael scit deum creasse mundum
7 creatōnem mundi. non tñ scit creare mundum. quādo q̄
accipit in ma. illud qd̄ habet principii dicendi p̄fectū. pōt
per illud dicere loquēdo de habere pp̄rie sicut dicit abltra-
ctum haberi quādo habet vt forma suppositi 7 etiā de con-
structōe pp̄ria noīs significātis principii act⁹ cum gerūdi-
uo significātē actōem que p̄structio notat illam huic sup-
posito esse principii agendi. p̄cedo ma. qz in subiecto inclu-
dunt illa que requirūt ad hoc q̄ p̄dictum insit. quādo em̄
in hoc forma habet vt forma huic 7 huic p̄ncipiū agendi.
pōt p̄ hoc esse principii agendi. s̄ sic minor est falsa. qz 7 si
fili⁹ habet memoriā p̄fectā aliquo mō habendi. nō tamē vt
formā. 7 si habet vt formā: nō tamē vt principium agendi.
p̄pter ratōez dictam in responsione reali. ¶ **A**d p̄batōnez
mi. Illa p̄positio memoria p̄fecta est principii p̄fectuz dicē-
di. posset dici. qd̄ est p̄positio truncata 7 oporteret eā sup-
plere p̄ aliq̄ additum significans cui sit principii dicen-
di. vel qz est indifferens potest p̄cedi q̄ absolute est princi-
piū dicēdi. nec plus ponit mi. de memoria. ¶ **A**d filiū ha-
bet memoriā p̄fectā est manifestum. p̄cludendo ergo fili-
us habet principii p̄fectum dicēdi que fuit minor p̄-
mi fillogismi. sit fallacia amphibologie. vel figure dictionis
vel p̄sequentis. Amphibologie. quia in maiore p̄stru-
ctio non determinat actum illum significatum per gerū-
diuum p̄cedere ab aliquo supposito determinato. quia
nullum suppositum certum ponebat ibi in subiecto rōnis
sed tñ designabat q̄ p̄cederet ab aliquo principio forma-
li. qz illud ponebat in p̄positōe p̄ subiecto. in p̄clusionē aē
ponit 7 suppositū determinatū 7 forma. 7 ideo ex vi cōstru-
ctionis notatur in p̄clusionē q̄ actus non tñ p̄paratur ad
principium formale. sed etiā ad suppositum vt egredies

ab aliquo. Figura dictionis: quia per similitudinē dictionis
actus significati in gerūdiuo in p̄missa 7 in cōclusionē
p̄mutatur habitudo act⁹ ad formale principii in habitu-
dinem act⁹ ad supposituz agens. 7 sic p̄mutat quale quid i
hoc aliquid. ¶ **F**allacia p̄ntis. qz in ma. habet actus signifi-
catus in gerūdiuo in vsu ad nullū supposituz p̄paratus. in
p̄clusionē determinat ad certum suppositū. 7 non sequitur
actus est per hoc principii q̄ est hui⁹ suppositi. ¶ **A**d terciū
dicit q̄ illa p̄positio est vera. q̄ prima pluralitas necessario
finita est alteri⁹ rationis. qz quelibet necessario finita. si nō
est alteri⁹ rationis necessario perigit aliquā alterius ratō-
nis per quā necessario determinat. vt patet in sc̄do articu-
lo. ¶ **P**rima autem pluralitas in diuinis est prima neces-
sario finita. q̄ prima patet. q̄ etiā necessario finita. patet.
quia nulla est ibi possibilitas nisi ad illud qd̄ est actū. se-
quitur ergo p̄clusio q̄ prima pluralitas in diuinis neces-
sario est alteri⁹ rationis. 7 per p̄sequēs illa est prima vnita-
ti. Quādo ergo accipit ma. q̄ vnitati immediatior est minor
pluralitas q̄ maior. ¶ **R**ñ. potest intelligi maior vel minor
intensiuē vel extensiuē intellecto. sic intensiuē q̄tum ad mi-
nozem ratōnem distinctōis. sicut min⁹ distinguit medium
ab extremo q̄ p̄trariū a p̄trario. min⁹ extensiuē siue minor
distinctō siue minor pluralitas est que est maior paucitas
sicut ternarius est minor pluralitas quaternario. hoc mo-
do minor est vera. quia vnitati immediatior est binarius q̄
ternarius vel ternarius. 7 tamen binarius non est minor
pluralitas intensiuē q̄ ternarius. quia intensiuē tanta di-
stinctōe distinguuntur due vnitates in binario quanta
tres in ternario. Extensiuē verum est. quia ab vnitate pro-
cedunt pluralitates siue distinctōes ordinate. ita q̄ sem-
per minor extensiuē numeraliter est p̄p̄inquo vnitati que
est principii. 7 sic concedo q̄ ista distinctio esto q̄ esset al-
terius rationis est tamen maxime paucitatis qz non sūt ni-
si due p̄ductōes. 7 nō est pluralitas minor dualitate. Si
tamē loquamur de maiori vel minori distinctōe vel plura-
litate intensiuē. adhuc potest intelligi dupliciter. qz aut itel-
ligitur p̄ se q̄tum ad formale ratōez distinctōis extremorū.
aut p̄ accidens q̄tum. s. ad ma. 7 mi. distinctōez eoz
que distinguunt. ¶ **E**xemplū fortes 7 pla. magis distinguuntur
q̄tum ad realitatē extremorū. q̄ ille due intentōes ge-
nus 7 species. qz ille due possunt p̄currere in eodē vt in co-
loze. 7 minor est entitas istoz extremorū genus 7 species.
q̄ istoz for. 7 pla. Si autē intelligit ma. de minore distinctō-
ne materialit̄ forte possz alicubi habere veritatē. qz alicui
vni p̄mo immediatior est distinctio ratōnis q̄ rei. 7 minor est
distinctio ratōnis q̄tum ad entitatem extremorū. 7 incom-
possibilitatē distinctozum q̄ distinctio realis. Sed in pro-
posito non oportet de ista maioritate siue minoritate cura-
re. quia non ponitur aliqua distinctio rationis immedia-
ta vni a quo procedit omnis multitudo. s. ipi cēntia. ¶ **S**e-
cundo modo de ista maioritate intensiuē 7 p̄ se q̄tum ad for-
malem rationem distinctōis ma. est simpliciter falsa. qz
oportet q̄ vni primo a quo procedit aliqua distinctio. siue
sit rei siue ratōnis. immediatissima sit aliqua distinctō alte-
rius rationis. quia aliqua finita. 7 quia illa que est alteri-
us rationis est primo finita. vt argutuz est. 7 hoc p̄tz quia
fm cōem opinionē vbi vnitate realē sequit̄ imediate disti-
ctio ratōnis: ibi ista ratōe distincta habent distinctōez al-
terius ratōis non eiusdē. 7 illa est maior fm formale ratō-
nem distinctōis. licet sit minor duplici mō. 7 maioris pau-
citas 7 minoris realitatis 7 incōpossibilitatis i extremis
¶ **P**er h̄ p̄tz ad illud de pluralitate q̄ est imediate a deo. qz
in creaturis vbi nature specificē sūt plurificate in supposi-
tis. nulla ē ncc̄io determinata. qz a sola volūtate agētis. sūt
tot vel tot. ita qz non repuḡ nature esse in pluribus. si q̄ ta-
lia plura eiusdē rōnis sunt imediate a deo. sunt tñ finita i
actu qz volūtate diuina imponit eis finitatē. sed non sunt
necessario finita. qz nihil est intrinsecū creaturis cui p̄tra-
dictorie repugnat maior vel minor pluralitas. quecūq; em̄
pluralitas ē possibilis in diuinis. ipa cōino finita.

Tractatus de productioni

Questio. iij. **Tractatus de productioni**
 bus sequuntur questiones de relationibus. et primo
 de relationibus originis. secundo de relationibus com-
 muni. De relationibus originis primo quod
 in comparatione ad entiam. secundo in comparatione ad per-
 sonam. tertio quod ad perfectionem siue ad additamentum propriam. Est ergo questio
 prima. An ista duo possunt simul stare. quod ratio videtur esse contra. quia ratio videtur esse
 parata ad oppositum sit res. et ut comparata ad essentiam
 sit ratio terminus. Arguitur quod non. quia si ut comparata ad essen-
 tiam sit ratio terminus. hoc est quod ut sic transit in entiam. si ut com-
 parata ad oppositum manet eadem ratio. quod ut sic est eadem entia. quod nul-
 lo modo potest esse non eadem. propter simplicitatem diuinam. si ergo ratio est ut com-
 parata ad entiam. necesse est ratio ut parat ad oppositum. Ad
 oppositum arguitur sic. ut parat ad entiam est ratio. parat propter sim-
 plicitatem diuinam. ut autem parat ad oppositum non est ratio sed res. ali-
 ter non possitneret realiter distinctum. et predicta sunt statim. Hic sunt
 tria videnda. Primo si ratio originis si sit res et que res. Secundo si parata ad entiam sit res et que res. et ex hoc apparebit
 impossibilitas vel impossibilitas istorum de quibus quodam. Tertio
 circa dicta in solutione quodam dubia occurrentia dissoluentur.

De primo. quia de equivo

co non est simpliciter respondendum. et si nomen res sic patet ex auctore lo-
 quenti de isto nomine res est equivo. ideo primum distinguendum est
 de hoc nomine res. Sicut autem colligitur ex dictis auctoribus. si nomen
 res potest sumi coarsissime. coarser et strictissime. Communissime
 potest se extendit ad quodcumque quod non est nihil. et si potest intelligi
 dupliciter. verissime enim illud est nihil quod includit predictores et solus
 illud. quod illud excludit omnem esse extra intellectum et in intellectu.
 quod enim est sic includens predictores sicut non potest esse extra animam
 ita non potest esse aliquid intelligibile vel aliquid ens in anima. quod nunquam
 quod predictorum cum predicto constituit unum intelligibile. neque si-
 cut obiectum cum obiecto neque sicut modus cum obiecto. Alio modo dicitur nihil
 quod nec est nec esse potest aliquid ens extra animam. ens ergo vel res isto
 primo modo accipitur omnino coarsissime. et extendit se ad quodcumque
 quod non includit predictores. siue sit ens rationis. si est precise habens
 esse in intellectu considerate. siue sit ens reale habens aliquam
 entitatem extra considerationem intellectus. si accipitur in isto secundo
 membro minus coarser. pro ente quod habet vel habere potest aliquam entitatem
 non ex consideratione intellectus. Et istorum duorum membrorum utrumque
 pertinet ad primum membrum distinctionis quorum primum videtur val-
 de extendere nomen rei. et tamen ex primum modo loquendi satis parat.
 coarser enim dicimus intentiones logicas esse res rationis. et relatio-
 nes rationis esse res rationis. et tamen ista non pertinent esse extra intellectum.
 non ergo nomen rei secundum usum loquendi determinat se ad rem esse animam.
 et in isto intellectu coarsissimo potest res vel ens dicitur quodlibet con-
 ceptibile quod non includit predictores. siue illa coitas sit analogie
 siue uniuocatis de qua non curo modo. posset poni primum
 obiectum intellectus. quod nihil potest esse intelligibile quod non includit
 ratios entis isto modo. et isto modo quecumque scia que non solum vo-
 cat realis si etiam que vocat rationis est de re siue de ente. In se-
 cundo membro istius primi membri dicitur res quod habet vel habere potest en-
 titatem extra animam. Et isto modo videtur loqui Avicenna. i. metha.
 c. v. quod ea que sunt coita omnibus generibus sunt res et ens. nec potest
 illud intelligi de vocabulis in una lingua. quod in unaqueque lingua
 est unum conceptus differens ad omnia illa que sunt esse animam. conceptus enim sunt
 idem apud omnes. primo peribermenas. et coiter in qualibus lingua
 est unum nomen impositum tali conceptui primum. qualiscumque sit il-
 la coitas siue analogie siue uniuocatis. Habemus ergo pri-
 mum membrum. scilicet coarsimum bipartitum. in illud quod non includit
 predictores qualescumque esse habeat. et in illud quod habet vel habere potest
 proprium esse esse intellectus. et isto modo vel utroque modo vel saltem secu-
 do modo accipitur Avicenna. re et ens ut dicitur est. secundo modo accipit bo-
 etius distinguendo re per modum rei. sicut loquitur li. de tri. per in-
 quit que sit dicitur predicatum quod alie quodam quodam re monstrat. alie que
 circumstantia rei. quod ista predicantur sic. quod secundum se rem aliquam mon-
 strat. illa vero non ut esse si potest extrinsecus aliquid apponit. vult ergo
 distinguere rem per circumstantiam. et sic secundum eum sola tria genera

substantias. Qualitas et quantitas rem monstrat. alia vero rei circum-
 stantias. Hoc nomen res in secundo membro acceptum dicitur aliquid
 ens absolutum distinctum per circumstantiam siue modum quod dicitur ha-
 bitudinem unum ad alterum. tercius modus habet a philosopho quod dicitur.
 vij. metha. accentia dicitur entia quod sunt entis et. i. c. iij. sic
 de non ente logice. quodam dicitur esse non ens. non quodam simpliciter. sed
 non ens. sic et qualitate et infra queadmodum non scibile est scibi-
 le et queadmodum medicinale eo quod ad idem quodam et unum. non idem
 autem et unum. sic et de ente. et videtur eandem sententiam dicitur in princi-
 pio. iij. quod queadmodum medicinale et salubre multipliciter dicitur.
 ita et ens. Ens ergo siue simplicitate siue potissime dicitur et si
 siue sit analogum siue uniuocum. accipit ibi philosophus pro ente cui pro
 se et primo venit esse. quod est substantia sola. sic ergo sub primo membro
 coarsissime pertinet ens rationis et ens quodcumque reale. si secundo ens rea-
 le et absolutum. et sub tertio ens reale et absolutum et pro se ens.
 Et ista distinctio patet. quod questio si ratio sit res. nulla difficul-
 tate habet de re tertio modo accipiendo vel secundo modo: quod non est substantia
 neque ad se terminus in primo membro. si nec de ente rationis. quod patet
 quod ratio est intelligibilis sine predicatore. Est ergo hic primo si ha-
 beat esse siue sit res habens entitatem reale propriam extra animam. et
 de hoc dico quod est res. secundo quod res. quod autem ratio sit res. pro-
 habitudo prout extrema realia et realiter distincta et si ex natu-
 ra rei est realis. quod entitas qualis habet non est precise in anima. et pro
 prout ipsa secundum entitatem propriam est res suo modo si habitudo prout
 ad filium est talis ut patet ex secunda questione ordinaria. Et si ap-
 pareat quod res ipsa sit. quod si sit res singularis vel est ad se vel ad
 alterum. ipsa formaliter est res ad alterum. nec ista determinatio ad
 alterum repugnat ei quod est res isto modo loquendo. quod isto modo res non vi-
 detur per modum vel habitudinem vel circumstantiam rei. si includit ea.

De secundo arti. primo dice

tur illud quod est reale. secundo quod pertinet ad logicum considerato
 huius propositionis. flatum ut parat ad entiam est res. tertio patebit
 de impossibilitate et impossibilitate istorum de quibus quodam. De
 primo dico quod ratio ut parat ad entiam est res. quod parat sic.
 Quod aliquid quocumque modo distincta constituit tercius. non constituit
 illud nisi ut aliquid modo se habet adinuenit vel aliquid modo unum et si
 apparet de causis extrinsecis. quod nunquam causant nisi aliquid modo co-
 currat ad causandum. et magis de causis intrinsecis quod non consti-
 tuunt suppositum nisi ut suo modo unum. entia et ratio secundum omnes
 constituit personam qualescumque rationes habeat principium. si est in qua-
 tum concurrunt. quod non potest esse nisi ut ratio est in entia. Et si ha-
 beo quod entia et ratio constituit personam non nisi ut ratio est in
 entia. si ratios esse in entia est ratios habet comparationes ad
 entiam verissimam quam potest habere circa considerationem intellectu
 ergo ratio non constituit personam nisi ut parata ad entiam. si non consti-
 tuunt personam nisi ut res. alioquin persona ut constituta formaliter
 non esset res. ergo ratio ut parata ad entiam est res. Secundo
 sic. quod comparatio ad entiam est omnino ipamet ratio. aut aliquid
 supueniens siue rei siue rationis non curo quodam ad propositum.
 Si est omnino ipamet. patet quod ipsa sit res ex primo articulo. et
 cum ipamet sit sua comparatio ad entiam. ergo ipsa ut parata ad
 essentiam est res. Si secundo modo nulla habitudo adueniens cui-
 cumque siue absoluto siue respectivo. siue etiam illa habitudo
 sit realis siue rationis destruit illud cui aduenit. si potest pre-
 supponit. patet de intentionibus secundis que non destrunt ratio-
 nes intentionum primarum quibus adueniunt. non ergo destruit il-
 la realitas relationis per hoc quod est parata. et pro prout patet pro-
 positum. Et hoc patet que res sit. quod ad quodcumque parat ali-
 quid. ipsum est ipsum. nam secundum philosophum primo philosophi. quod vere est nul-
 li accidit. et esto quod substantia bouis parata ad hominem non
 sit substantia hominis. tamen semper est res. et que res est sub-
 stantia. et que substantia bouis. quod ipsa est ipsa. Sic hic. flatum ergo cen-
 tialiter est ad alterum. nunquam est non res. nunquam etiam ipsa est nisi ipsa
 met res ad alterum. comparatio autem ut dicitur est nunquam destruit
 realitatem propriam sed presupponit. Hic tamen est alius modus di-
 cendi de istis relationibus qui talis est. Ratio comparationes
 importat et ad oppositum et ad fundamentum. ex alio autem ordi-
 ne habet quod sit real simpliciter. si ex ordine ad fundamentum. ex alio quod sit
 distincta ab alia. si ex ordine ad oppositum. primo modo entia di-

una est realitas cum relationum diuinarum. ideo secundum huiusmodi comparationem non dicitur realiter. sed secundo modo. § 7c. **C**ontra. Illud quo aliquid ens habet entitatem eo tanquam fundamento primo unitatis est unum unitate correspondente tali entitati. et per se distinctum a quocumque ente non habente hanc unitatem. a quo ergo relatio est res in actu extra suam causam: ab eo est distincta realiter a relatione quacumque que non est ipsamet. siue quod non est ens entitate propria ipsius. **C**onfirmat spiritualiter de relationibus. quod quilibet relatio saltem personalis seipsum formaliter est incoicabilis. quod autem seipso formaliter est incoicabile seipso formaliter a quocumque coicabili est distinctum. ergo relatio a quo habet suam realitatem qua formaliter est incoicabilis. ab eo habet distinctionem. **P**roterea si essentia ut dicitur est realitas omnium relationum. et ideo secundum illam preparationem non differunt realiter. sed cum illa preparatio sit etiam in essentia: sequitur quod ut sunt in essentia. non differunt realiter. sed ut sunt in essentia vel nullo modo differunt. quod omnino est irrationabile. vel sola ratione differunt. et si hoc. ergo constituta per ipsas ut sunt in essentia. sola ratione differunt. persone autem constituitur per ipsas ut sunt in essentia ut dicitur est in prima ratione. § 7c. **Q**uod ergo ad istud videtur rationabilius. quod ab eodem habeat quod sit realis. et quod sit distincta a relatione opposita. et hoc intelligendo quomodo cumque. nam non est intelligibile quod sit realis nisi sit realis habitudo ad oppositum. et sic realiter distincta ab opposito. nec ipsa potest esse realiter distincta ab opposito nisi ut habitudo realis. et sic est res eo modo quo sibi conuenit esse res. seipsum ergo formaliter est res et seipsum formaliter est distincta ab opposito. **E**t fundamentum autem habet utrumque fundamentaliter et radicaliter. **Q**uod ad logicum ista propositio relatio ut preparata ad essentiam est res. videtur distinguenda. quod ista in quantum vel secundum quod dupliciter accipiuntur. aliquando enim hec notia notant rationem accipiendi illud quod determinat per ipsam aliquando enim non solum hoc. sed proprie importat causalitatem respectu inherente predicati. **E**xemplum motus est actus entis in potentia secundum quod in potentia. **I**tem secundum quod importat rationem secundum quam motus est actus mobilis. quia cum sint in mobili due rationes. est enim in actu et in potentia ad aliud. motus est actus eius secundum quod est in potentia. nec tamen ibi hoc quod est secundum quod est in potentia. notat causam inherente predicati. quia quando sic accipitur: inserit vlem secundum primum primum priorum. ut iusticia est bonum secundum quod bonum. sequitur secundum ipsum. ergo iusticia est omne bonum et planius a parte subiecti. ut si homo secundum quod rationale intelligit sequitur quod omne rationale intelligit. **H**oc modo etiam quod idem ponit determinatum superius mediante hac dictione in quantum in primo sensu considerat precisa ratio ipsius quod determinat. in alio sensu notat quod ratio reduplicati sit ratio inherente predicati cum subiecto. primo modo dicimus quod homo considerat in quantum habet. est precisissime considerat. secundo modo homo secundum quod homo est rationalis quod quod sequitur reduplicat. est ratio inherente predicati. et etiam procedi potest quod homo secundum quod homo est sensibilis. et est ibi causa inherente secundo modo dicens per se. **E**t ad propositum cum dico quod relatio ut comparata ad essentiam diuinam est res. potest intelligi dupliciter. primo modo ut relatio considerate sub tali preparatione conueniat hoc predicatum res. vel secundo modo quod illa preparatio sit ratio inherente huius predicati quod est res. **S**ecundo modo propositio est falsa. quia illa preparatio ad essentiam est sola preparatio rationis. est enim inter extrema non distincta realiter. relationem. scilicet et essentiam. que tamen potest intellectus preparare et ita est inter ea relatio rationis. non ergo de isto intellectu loquimur sed de primo. et tunc est sensus. quod primum non solum precise accepta secundum quod primum sed etiam secundum quod considerata sub ista ratione ut preparata ad essentiam. vel ut est in essentia est res. quia ista preparatio non dimittit nec destruit primum esse esse per se presupponit sic procedit secunda ratio ad conclusionem secundi articuli. **E**xemplum habet ut sensibilis intelligit. hec non est vera sic quod sensibilis sit causa inherente predicati. sed sic est vera quod homo considerato sub ratione sensibilis. non repugnat habet predicatum intelligere. sed conuenit. **E**t isto modo quecumque determinatio sub qua considerat sub modo quod tamen non excludit predicatum non falsificat propositum in qua predicatum dicitur de subiecto sic determinato. **E**t istis patet potest illud quod queritur. sed oportet primo videtur intellectum huius quod dicitur quod relatio est ratio. nam quod aliquid dicitur

ratio. potest ad propositum intelligi dupliciter. uno modo quod est modus illius cui preparata et non res tali realitate. sicut Boetius vocat habitudines circumstantias et non res. quia non habet talis realitatem quale habet ille quare sunt circumstantie. et quanto aliquid recedit a realitate perfecta. tanto magis accedit ad rationem. **A**lio modo aliquid ut accipitur sub ratione formaliter. potest dici ratio vel ens rationis. sicut si homo ut vltima dicat esse ratio. per quanto consideratur sub vltimate que est per se ratio. **A**llis duobus modis potest considerari quod relatio ut preparata ad essentiam est ratio. quia est modus circa essentiam et non habet talis entitatem formaliter quale habet essentia sed est quasi circumstantia respectu eius. et etiam cum dico ut preparata ad essentiam. hec preparatio ut dicitur est importat respectum rationis. et sub ea considerat primum. et per tanto primum ut preparata ad essentiam est ens rationis. quia acceptum sub ratione. sed siue sic siue sic dicat primum. ut preparata est ad essentiam. ratio non tollit quod primum sit res. quia quantum ad primum ipsa suo modo est res. scilicet res ad aliud. licet dicat ratio respectu rei ad se. **Q**uod ad secundum ipsa considerata sub ratione que est preparatio ad essentiam dicitur ratio. et ut sic ipsa non est res quia illud sub quo considerat non habet entitatem ex se. **E**t hoc patet quod ista sunt sicut. quod ipsa relatio preparata ad essentiam sit ratio. scilicet duplici modo predicto. et tamen quod ipsa ut preparata ad essentiam sit res sicut iam dicitur est. stat etiam quod ipsa preparata ad oppositum sit res. quia ipsa met est preparatio ad oppositum. et ipsamet est ipsa res. que est talis comparatio. **E**t magis vltimate dicitur res. ut preparata ad oppositum. et ratio ut preparatur ad essentiam. quia ut preparata ad oppositum est eque et similis entitatis cum opposito. nec respectu eius habet rationem modo di sicut nec e converso. similiter ipsa est preparatio sui ad oppositum et ideo cum dicitur ut preparata. non considerat sub aliqua ratione que proprie dicat ratio. non enim est aliud primum ut preparatur ad filiationem quam primum ut preparata ad similitudinem et habet in spali parentitas ut est primum. **S**tant ergo sicut quod primum ut preparata ad oppositum sit res non tamen eo modo quod ut preparata ad essentiam est res. sed ut preparata ad oppositum est res. istis duobus modis quod similis entitatis distincte per modum. et est res non accepta siue considerata formaliter sub ratione. et quod ipsa preparata ad essentiam sit ratio. propter duo opposita. quia scilicet modus essentie. et quia accepta sub ratione que est ipsa preparatio ad essentiam. tamen utroque modo et ut preparata ad oppositum et ut preparata ad essentiam est res. et eadem res. quia ipsamet est preparatio realis ut probatum est.

De tercio arti. arguitur con

tra predicta primo sic. **S**i relatio preparata ad essentiam est res. aut ergo res ad se aut ad alterum. quod relatio sit res ad se qualitercumque videtur includere predictum. ergo ut preparata ad essentiam est res ad alterum. sed ut preparata ad essentiam est idem quod essentia. ergo relatio ut idem est essentia vel ut est essentia est res ad alterum. et tunc ultra. ergo essentia est res ad alterum. **I**sta consequentia probat per se. quia si homo secundum quod rationale intelligit ergo rationale intelligit. **E**t ratione etiam quod predicatum quod conuenit alicui. per rationem alicuius primum conuenit ei. **I**tem si relatio ut preparata ad quodcumque sit res propria realitate. ergo sicut relatio in creatura ut preparata ad fundamentum est res propria realitate. et non precise realitate fundamenti. ergo est ibi accens propria accidentalitate. quia non est ibi substantia. et tunc sequitur quod alia est accidentalitas relationis in creatura. et accidentalitas absoluti in quo fundat. et sic videtur sequi processus in infinitum quia illa accidentalitas relationis habet propria realitatem. et non nisi accidentalem ergo habet propriam accidentalitatem. et illa similiter et sic in infinitum. **C**onsumiliter in diuinis si habet propriam realitatem ut preparatur ad essentiam. ergo illa est subalis vel accidentalitas. **N**on accidentalitas. quia nullum accidentale est in deo. v. de tri. c. v. ergo habet propria subalitate. et tunc per primum habebit esse per se. quod est inconueniens. quia tunc erunt in diuinis tria per se esse. quia tres relationes. cum tamen non sit ibi nisi unicum per se esse. secundum beatum aug. viij. de tri. c. viij. dicentem quod substantia est quo patet est et quod sicut sicut habet esse. licet non sit quod patet est patet. **C**onfirmat. ad primum patet in secundo articulo de distinctione istius propositi. relatio ut preparatur ad essentiam est res. quia vera est. put ly ut vel in quantum tenotat determinationem vel specificationem siue determinata acceptionem parentitatis sub ista ratione que est preparatio ad essentiam. non est autem vera. put tenotat

causalitate inherente predicati ad subm. In primo ergo intellectu
ctu quando querit. que res sit. dici potest quod est res ad alterum
quod participatio ad essentiam non facit quod primitati repugnat sua propria
realitas que est realitas ad alterum. nec tamen est sic intelligendum
quod primitas participata ad diuinitatem sit res ad alterum ita quod alter
rum sit diuinitas. ut sit sensus. primitas est res ad diuinitatem
tem. sed est sensus. paternitas participata ad essentiam est res ratiois et
in se res ad alterum. scilicet ad filium. quod qui participat primitatem ad diuini
tatem excludendo filium vel non includendo filium. non participat primi
tatem nisi habeat duo contradictoria in intellectu suo. cum
primitas secundum illud quod est. sit per se ad filium. Et licet primitas
non sit seipsa participata ad diuinitatem sed ad filium ut ad correlati
uum: tamen primitatem ipsam includendo filium potest intellectus participare
ad diuinitatem. quod intellectus potest aliquid participare per actum suum ad
illud quod non est per se correlatiuum ex natura rei. Secundum hunc
intellectum potest dici. quod primitas ut participata ad essentiam est res ad
alterum. et cum inferat. ergo ut est essentia vel ut idem essentie est res ad
alterum. procedat in se intellectu. Et ultra cum dicitur. ergo essentia
est res ad alterum. Rñ. hoc potest intelligi dupliciter. per idempnitatem.
vel formaliter. primo modo posset concedi et est sensus dicti. quod
diuinitas est res que est ad alterum. quod est paternitas. non autem est con
cedendum formaliter quod diuinitas secundum suam formam sit ad alterum.
sed quod in antecedente fuit predicatum formalis dicendo paternitas
ut participat ad essentiam est res ad alterum. ideo si inferat filius predi
catio in presentia. quod diuinitas est formaliter ad alterum. neganda est
presentia. quod non oportet quod predicatum eo modo ueniat determinatōi
quo modo uenit alicui intellectio sub tali determinatōe. quoniam
illa determinatio non notat esse ratio inherente predicati ad sub
iectum sicut hic. et per hoc patet ad probationes presentie. hoc secundum quod ratio
nalis etc. ista presentia tenet. put ly secundum quod notat causalitatem in
herente predicati ad subm. sic autem non accipit in proposito hoc quod
dicitur ut participat ad essentiam. et sicut ad probationem sequentem. esto quod
predicatum uerit in se illi quod est ratio inherente alij. hoc non ha
betur nisi secundum quod ly secundum quod tenet proprie reduplicatiue. hoc autem
non sic accipit. ut dictum est in illa distinctioe logica in secundo ar
ticulo. **S**i obijciat quod illud quod est in alio formaliter. potest
illud denotare. et si relatio ut participata ad essentiam sit in essentia
essentia potest denotare a relatione. et per presentiam essentia formaliter re
fert ad aliud. Rñ. aliquid denotatiua vel preterita predicat de ali
quo primo modo per se. aliquid de alio per se secundo modo siue per accidens. de
proposito quidem ex susceptiuo et forma predicat denotatiuum si
ue preteritū forme per se primo modo specialiter si subm est per se unum
quod ad preceptum. sicut hoc dicitur rationalis siue animatus per se pri
mo modo. hoc corpus quod est altera pars propositi dicitur denotatiue anima
tum. proprie tamen sicut per se secundo modo siue per accidens. quod illud non est
totum includens formam sed susceptiuum recipiens formam. ubique
ergo est aliquid forma oportet dare predicatōez formale de toto quod est
per se primo modo. etiam in creaturis oportet dare coiter predicatōez
si sit proprie denotatiua que sit forme de susceptiuo. In diuinis pri
ma predicatō non negat. nam per generat siue generans generat
per est quasi propositum includens quasi essentialiter formam illam que de ipso
predicat. hoc denotatiua predicatōez quasi forme de quasi susceptiuo
non oportet dare illi. hoc declarat aucte et ratione. Ratio sic. quod in
telligit ibi quasi susceptiuum forme. est illimitatum ad oppositas
formas vel relatōez. et tamen non distinguit ab eis. quod autem denota
tur a forma aliquid denotat per se esse distinctum ab opposito. quod ergo
hic non est susceptiuum proprium forme sed coe sibi et opposito. et forma
talis denotare non posset nisi proprium susceptiuum. quod non est nisi
distinctum ab opposito. ideo nulla est predicatō denotatiua relatio
num susceptiuo. Hoc confirmat per Dam. li. j. c. v. ubi uult. quod
relatōez determinant hypostases non naturam. notat ergo illud de
terminare de quod predicat in preterito. quod notat illud participare ad oppo
situm et distinguere ab opposito. Ad formam ergo ratiois quoniam dicitur. rela
tio est in essentia ergo essentia potest denotare a relatione. non sequitur. et
ratio dicta est. et cum dicitur ois forma potest denotare illud in quod est
extendendo denotatōez ad predicatōez denotatiua essentialiter in
preterito. sicut hoc est animatus. et ad denotatōez proprie dicta. sic
homo est sensibilis. vel lignum est albus. vel hoc intelligit: pro
di potest quod ois forma aliquid illoz modoz denotat illud in quod est
quod ad minimum compositio predicat in preterito. licet illud sit extendere

do denotatōez. si tu accipias de illo in quo est ut in suscepti
uo. predicatum predicat proprie denotatiue. negandum est. nisi illud
susceptiuum sit limitatum vel nisi predicatō illa denotatiua im
portet subm esse. proprium et distinctum ab opposito. **A**d secundum li
cet est magna difficultas per se. tamen in proposito ea patet. pro
cedendo tamen quod relatio que est accens in creaturis propria habet accenta
litate. quod illa est per se res. et non est illa res in qua fundat. nec est
res per se ens. sicut suba. ita oportet dare quod ipamet per se sit res
habes propria accidentalitate. que non sit accidentalitas entis ad se.
sed accidentalitas ad alterum. sicut enim non est eadez entitas ad se
et ad alterum. sic nec eadez accidentalitas accens entis ad se et
accens entis ad alterum. Et cum arguitur quod est processus in in
finitum. Rñ. standum est in ipsa relatione. nec ulterius procedit.
verbigra. in albedine fundat similitudo. ista similitudo ha
bet aliquam accidentalitatem propria ab accidentalitate albedinis di
stincta. sicut relatio est genero distincta a genere qualitatis.
Si queras de accidentalitate similitudinis si ipsa est alia a si
militudine. dico quod non. quod similitudo est sua accidentalitas
ad fundamentum et seipsa accidit fundamento. sicut seipsa est
ad oppositum. Uniuersaliter ei quod uenit alicui sic quod omnimoda
contradictio sit illud esse siue hoc. hoc est idem realiter illi
et per oppositum ubi non est omnimoda contradictio. non oportet idem esse
oio. nunc autem contradictio est similitudine esse. et non esse fun
damentum vel non esse ad terminum: ideo accidentalitas sua
ad fundamentum est idem sibi. sicut ipsamet est similitudo
vel habitudo ad oppositum. status est ergo. quia accidenta
litas similitudinis non est alia res a similitudine sed simi
litudinis est quedam res alia ab albedine. quia habitudo. et et
iam accidentalitas albedinis potest poni quedam res alia ab albe
dine. quia albedo est quedam res absoluta. et absolutum potest
esse sine contradictione sine subo. et ideo non est idem habitu
dini sue ad subm. nec seipso accidit illi. Falsa est ergo illa
qua ratione similitudo accens albedinis habet aliam ac
cidentalitatem ab albedine. pari ratione accidentalitas similitu
dinis habebit aliam accidentalitatem a similitudine. Falsa est et
iam illa que ratione accidentalitas similitudinis est eadez sibi pari ro
ne accidentalitas albedinis est eadez sibi. quod albedo est ens abso
lutum et similitudo relatio. et ex hoc non est distinctio albedine esse sine
partice ad superficiem. est autem distinctio similitudine esse sine partice
ne ad fundamentum. et ideo illa participatio non est eadez albedini.
ista autem est eadez similitudini. nihil autem aliud est similitudine
esse quam habitudine huius ad hoc. nec tamen dico quod relatio ad quod
cumque participat. seipsa participat. quod potest participare relatione rationis. que non est
ipsa. et forte realiter alia a se. sicut proportionabilitas fundatur
in proportionem. hoc dico quod relatio seipsa et non a participatōez participat
si in participatōez ad quodcumque siue quo est contradictio ipsam esse.
Et cum arguitur ulterius de substantialitate relationis
in diuinis. Dico quod licet philosophus distinguat in predi
camentis substantiam primam a secunda. tamen ad propositum
essentia habet rationem utriusque substantie quantum ad ali
quid. substantie quidem secunde quo ad hoc. quod ipsa est commu
nis: non tamen quo ad hoc quod ipsa sit uniuersalis. hoc est
diuisibilis vel plurificabilis. Est enim communis comuni
tate reali secundum Dam. c. iij. ibi est comunitas sola substantie
non rationis sicut est in natura creata. habet autem ratio
nem substantie prime quantum ad hoc quod est esse hoc. siue sin
gulare. quia essentia de se est hec. non dico quo ad hoc quod
est esse incommunicabile. quia hoc esset imperfectionis. Ad
restat autem alia ratio substantie qualitercumque accepte in
diuinis querenda ultra rationem essentie. nisi ratio incoica
bilitatis. ista autem in diuinis non potest esse per se ratio sube quantum ad
coem opit. secundum quam loquimur coiter in istis questionibus. quoniam
mouet de hoc questione adhuc: quod quicquid est ibi. non tamen substan
tia si entia ad se coicabile est. patet ergo quod relatio in diuinis nullaz
habet ratioez substantialitatis. quod tamen habet ratioez incoicabi
litate. que nec est ratio sube secunde nec prime. quantum ad illud
quod pertinet ad perfectionem substantie. quod est esse hoc.
illud enim conuenit essentie de se. **S**i arguitur contra hoc.
quicquid pertinet ad substantiam primam. habet per se rationem ali
quaz subalitate. huiusmodi est incoicabilitas que non est ibi nisi per

relationē. § 7c. Rñ. intelligēdo maiorē de incoicabilitate
 ptinente ad subam primā q̄ est incoicabilis. ip̄a vera ē in
 creaturis. nō sic in deo. 7 ratō est. qz ultimū p̄trabēs natu-
 ram siue ad singularitatē siue ad incoicabilitatē i creatu-
 ris est eiusdē generis cū natura p̄tracta. 7 p̄ p̄ns ip̄m fm
 ratōez suā formalē ptinet ad gen^o sube. in deo nō est sic vt
 dictū est p̄ri^o. qz vt dictū est p̄ri^o ad incoicabilitatē p̄trabe-
 re nō pōt aliqd ptinens ad gen^o sube vel q̄si gen^o sube i di-
 uinis. qz q̄dlibet tale est coicabile. **S**ed adhuc arguitur
 Illud p̄ qd̄ in diuinis sit p̄tractio vel dēminatō q̄ltercū
 qz dicta ad incoicabilitatē vel ad incoicabile. fm rōez suā
 formalē est suba vel acc̄ns. qz inter hec nō cadit mediū. nō
 aut acc̄ns. ptz § suba. § hz p̄p̄iaz substāialitatē. Rñ. hic
 rñdet Aug. v. de trini. c. vj. qz non omne qd̄ in deo est. fm
 substāiā dicit vel fm accidens. dicit em̄ aliquid ibi quod
 nec fm substāiā dicit nec fm accidens: vtpote illud qd̄ ad
 alterū dicit. **S**i adhuc terco replices sic. Illud quo for-
 maliter suppositū in diuinis incoicabile est. aut est tale cui
 p̄p̄et formaliter inherere. aut cōuenire potest. aut cui re-
 pugnat oino. Si primū. § est accidens. si scdm cum illud
 sit substāiā cui repugnat inherere alteri. 7 hoc put sub-
 stāiā distinguit p̄tra accidens: sequit qz habet rōez sub-
 stāiā p̄p̄iā. 7 ita p̄p̄iā substāialitatē qd̄ est p̄positū. Rñ.
 fm Auic. ij. metha. non inherere 7 nō posse inherere. nec
 est ratō substāiā vt substāiā est genus. nec inherere est ra-
 tio accidētis vel alicui^o generis accidētis: qz inherere ē da-
 re esse vel actū fm quid alicui termino p̄iori simplr enti.
 sed substāiā est illud subtractū cui p̄uenit nō inherē. vel
 cui repugnat inherere. 7 accidēs vel qualitas vel quātitas
 est natura cui p̄uenit inherē. **B**et § in diuinis illud mem-
 brum qz quo p̄sona in diuinis ē formalitē incoicabilis. ē ta-
 le cui repuḡt inherē. repuḡt em̄ illi dare esse fm qd̄. alicui
 enti simplr p̄iori. § 7 inherē. 7 hoc fm ratōez suā formalē
 nec tñ sequit qz fm suā ratōez formalē habeat p̄p̄iā sub-
 stāialitatē. qz vt dictū est. hoc nō p̄plet ratōez substāiā vt
 distinguit p̄tra alia genera. Si quarto replices. qbuscūqz
 qz repuḡt inherē: repuḡt eis p̄ aliquā vnā ratōez. substan-
 tiā aut p̄uenit. vel alicui de genere sube hoc. 7 p̄ te p̄p̄iā
 incoicabili i diuinis. § p̄ aliqd p̄m̄ie eis. nō p̄ rōem en-
 tis. qz enti nō repugnat inherē. nec p̄ ratōez alicui^o inferio-
 ris ente. nisi sube. ptz discurredo. § illa p̄p̄ietas incoicabi-
 lis cui fm se repuḡt inherē: fm se includit p̄p̄iā ratōez sub-
 stāiā. 7 ita habebit p̄p̄iā substāialitatem qd̄ est p̄positum
Rñ. imp̄fectio pōt repugnare alicui. vel qz includit p̄fec-
 ctionē simplicitē. vel qz includit imp̄fectōez illi imp̄fectōni
 repugnātē. siquidē sunt multe imp̄fectōez repugnātes in ē
 se. verbiḡra. repugnat deo eē albū. 7 nigro repuḡt eē albū.
 deo aut p̄pter p̄fectionē simplr. que repuḡt toti generi co-
 loris. imo toti generi q̄litas. imo toti generi entis causa-
 ti. nigro aut repugnat albū p̄pter p̄fectōz suā limitatā sub
 genere coloris. que p̄fectio limitata necessario habet imp̄-
 p̄fectōez annexā. aliā tñ 7 in alio gradu a p̄fectōe albi. § il-
 la maior negāda est. qbuscūqz repuḡt eadē imp̄fectō cuius
 modi est inherē vel dependētia ad subm. eis repuḡt p̄ ali-
 quid idē in ip̄is. qz nō optet qz eis q̄b repuḡt aliqd idē sit
 aliqd vni^o ratōis. qz a p̄te ip̄oz sit ratō illi^o repugnātē. im-
 mo ratō p̄p̄iā vni^o cuiusqz eoz pōt esse ratō repugnantie
 ad aliqd idem. **A**d p̄positū inherē siue dependere ad subie-
 ctum est imp̄fectio. ideo ista repuḡt substāiā. cū ip̄a talis
 entitas sit. qz sibi repuḡt esse entitatē diminutā. qz dat esse
 simplr siue primū. qd̄ est oppositū ei qd̄ est inherē. cū hoc
 etiā repugnare pōt relatōni i diuinis. que licet nō det esse
 simplr siue p̄ se esse. tñ ip̄a talis entitas est qd̄ repuḡt sibi
 esse entitatē diminutā siue actū fm qd̄. inherē aut repuḡt
 essentie diuine qz est p̄fectō simplr. repuḡt etiā relatōni di-
 uine licet nō sit p̄fectō. qz ip̄a ex ratōe suā nō pōt esse enti-
 tas imp̄fecta. 7 inherē nō pōt p̄p̄etē nisi enti dependenti 7
 p̄ p̄ns imp̄fecto. **A**d argumētū p̄ncipale cū arguit. qz re-
 latio vt p̄p̄ata ad essentia est ratō. 7 qz causa hui^o ē. qz ip̄a
 vt p̄p̄ata ad essentia trāsīt in essentia. vtrūqz assumptū pōt

habere vni^o intellectū verū 7 aliū falsum. pōt em̄ intelligi
 ratō. vt ratō opponit rei siue enti extra aiaz. 7 hoc ē falsuz
 qz ad qd̄cūqz p̄p̄at semp ē res extra aiaz p̄p̄ia realitate q̄
 est ad alterū. Alio mō pōt intelligi ratō idem qz mod^o siue
 circūstantia rei fm Boetiū. sic p̄cedenduz est qz relatō sit
 ratō respectu essentie. nō tamē p̄pter hoc tollit quin p̄p̄ata
 ad ip̄am sit res. **C**ōsimilitē pōt intelligi trāsire in essentiaz
 vno mō ita qz nō habeat p̄p̄iā entitatē ad altez. 7 iste itel-
 lectus est falsus. Alio mō trāsire in essentia sic qz non re-
 manet distincta realitē ab eēntia. **E**t licet nō sit hic q̄stio de
 idēptitate vel distinctōe relatōis 7 essentie. imo illa ē diffi-
 cilior q̄stione p̄p̄osita: tñ p̄cedi pōt qz relatō p̄p̄ata ad essen-
 tia est ratō sc̄do mō. 7 hoc mō nō manet realitē distincta. est
 tñ res extra aiaz p̄p̄ia realitate q̄ est ad altez. 7 sic manet
 put manē excludit trāsītum destructiū p̄p̄ie realitatis.
Cōsimilitē si inferat i p̄clusionē qz ip̄a vt p̄p̄ata ad opposi-
 tum. est ratō supple respectu eēntie. qz sic accipiebat in p̄e-
 missa. p̄cedit. ad nihil em̄ p̄p̄ari pōt qd̄ tollit ab ip̄a qn sit
 modus eēntie. tñ nō sequit § vt p̄p̄at ad oppositū n̄ est res
 qz hoc mō esse ratōez nō repuḡt ei qz ē eē rem. **S**i arguit
 respectu eēntie est res. § est alia res. 7 sic nō trāsīt in essen-
 tia p̄truz ad idēptitatē realē. Rñ. qz q̄stio de realitate rela-
 tionis n̄ est q̄stio de alietate. imo p̄ma ptinet ad p̄blemā
 de acc̄nte vel genere. sc̄da ad p̄blemā diffinitionū de co-
 tem vel diuerso. ptz ex p̄mo thopi. **I**n exēplo etiā ptz. **A**d
 hō vt p̄p̄at ad soz. est res. imo soz. vt p̄p̄at ad soz. est res.
 7 vtrūqz p̄p̄at. qz idēptitas realis nō est nisi rei ad rez. hō
 est idē realiter forti. 7 soz. est idē soz. 7 vt dicit idē soz. p̄p̄at
 soz. ptz de se. nec tñ hō vel soz. vt p̄p̄at ad soz. est alia res a
 soz. sic § in p̄posito stant. qz relatō vt p̄p̄ata ad eēntia ē res
 7 tñ nō alia res. **E**t si q̄rat nūqd̄ est eadez res cū eēntia vel
 alia: si dicit qz eadē realiter hoc tñ non optet p̄p̄t q̄stionē
 p̄positā. § sufficit dicere qz ip̄a ē res que ē ad altez. sic er-
 go ad quodcūqz p̄p̄etur trāsīt in essentia 7 manet.

Questio. iij.

Quēndē queritur de
 relatōe origis in p̄p̄atōe ad p̄sonā. 7 sp̄ali-
 ter ad p̄sonā p̄mā. **E**tz. s. sepata vel ab-
 stracta relatōe origis. posset manē p̄ma
 p̄sona diuina p̄stituta 7 distincta. 7 argui-
 tur qz sic. **Q**uādiu p̄sona p̄stituta. nec p̄stitit nec distin-
 guit p̄ma distinctōe. relatō origis est h̄mōi respectu p̄me p̄-
 sone i diuinis. § 7c. p̄batō mi. relatō origis sequit actōez
 vel passionē ex. v. metha. illa qz p̄uenit p̄me p̄sone non pōt
 sequi nisi actōez qz p̄ma p̄sona nō est ab aliq̄. actō aut non
 pōt esse nisi suppositi ex̄ntis. ita qz ratō actōis p̄supponit
 ratōez suppositi. § p̄ma p̄sona est p̄sona vel supposituz per
 aliquid p̄ius ip̄a relatōe. **O**ppositū. abstracta relatione
 non manet nisi essentia vel substāiā p̄munis. que nō po-
 test esse ratio p̄stituendi p̄sonam. quia non est p̄p̄ia nec
 coicabilis. ergo 7c. **I**n hac questione que supponit quod-
 dam dictum p̄mune. s. qz persona diuina constituitur per
 relationem. quod dictum non discutitur hic. quia est dif-
 ficilius p̄posito: sed sit in istis questionibus suppositum tan-
 qz p̄muniter concessum. non em̄ oportet omnia in dubium
 reuocare vbi suppositis dictis p̄munibus p̄positum potest
 declarari. nam ista questio nō querit generaliter. si p̄sona
 diuina potest p̄stitui per relationem. sed specialiter de p̄-
 ma p̄sona. quia d̄ ea videtur esse specialis difficultas. 7 h̄
 p̄p̄ter p̄rioritatem eius ad alias. que videt̄ repugnare
 nec correlatiuorum. ergo supponendo cōmunem opi. de eo
 qd̄ querit specialiter de prima p̄sona. sunt hic tria vidēda
 p̄p̄imo supposito qz aliqua p̄sona diuina p̄stituat p̄ flatio-
 nem vt videt̄ questio supponere. an repugnet specialitē p̄-
 me p̄sone? **S**ecūdo dato qz non. qua relatōe posset prima
 p̄sona p̄stitui? **T**ercō qualiter se habent iste relatōes ad
 inuicem qz p̄muniter p̄cedunt inesse prime p̄sone. 7 vltimo
 patebit quasi pro quodā correlario cuz quali abstractione
 vel sepatione possit stare ratō prime p̄sone.

De primo accipio hanc pro

positiōez suppositis eiusdē nature nō repugēt habē pprietas
tes hypostaticas que sunt simul natura. pbat ista. qz sup
posita eiusdem nature nō habent inter se prioritatē natu
re seu prioritatē essentialē. Et pfirmatur p p̄m terco me
tha. p̄cordantē in hoc cum p. q̄ in his que sunt eiusdē spe
ciei. nō est prius 7 posterius nunc aut ex hypotesi sc̄da p̄so
na p̄t cōstitui p relationē aliquā originis. ergo nō repu
gnat prime persone cōstitui per aliquā pprietatem. que sit
simul natura cum illa cuiusmodi est alia relatio originis
P̄terea. si specialiter repugnaret prime p̄sone cōstitui
per relationem originis. nō esset p̄pter aliquid cōmune si
bi 7 alijs. quia ex hypotesi nō repugnat alijs. ergo p̄pter ali
quid qd̄ est speciale prime p̄sone. sed hoc falsū est. quia ni
hil est sibi speciale nisi prioritas originis s̄m quam quelibet
p̄sona est ab ipsa 7 ipsa a nulla. sed p̄pter hanc priorita
tem nō repugnat sibi p̄stitui p relationē originis ad secun
dam p̄sonam. quia hoc nō esset nisi p̄pter simultatem quā
requirit relatio inter duo extrema. que simultas videt res
pugnare illi prioritati in hac p̄sona. sed hoc non est verum
p̄bo. quādo sunt aliqui ordines alterius ratiōis quozuz
vnus non includit alium. nec p̄erigit. nec coerigit necessa
rio illum. potest iste esse sine illo. imo cum quadaz simulta
te opposita illi ordini. patet satis in exemplo. Ordo dura
tionis 7 nature sunt tales. q̄ ille qui est nature non inclu
dit illum qui est duratiōis. nec necessario p̄erigit siue co
erigit. ideo p̄t esse sine illo. patet ex ratiōe quia nunq̄ est
impossibilis sepatio nisi p hoc qd̄ hoc includit siue neces
sario coerigit illum. Nunc aut ordo nature siue essentialis
7 ordo originis sic se habent. q̄ ordo originis non semp in
cludit ordinē essentialē. nec ipm̄ necessario p̄erigit nec co
erigit. ergo p̄t stare simultas opposita ordini essentiali cū
ordine originis. sed simultas opposita ordini essentiali suf
ficit ad simultatē correlatiuoz. ergo possunt aliqua eē si
mul simultate correlatiuoz. que est simultas essentialis et
tamen esse ordo originis inter ea. Adior que est bipartita
sc̄z de non includēdo ordinē vel non p̄erigendo illū. pbat
quia ordo nature siue essentialis. necessario includit imp
fectionē in altero extremo. s̄. in posteriore. ordo originis
nō requirit nisi q̄ hoc sit ab hoc. hoc aut esse ab hoc nō in
cludit necessario impfectionē eius qd̄ est ab hoc. qz nō in
cludit necessario qd̄ p̄cedens sit impfecti⁹ natura illo a q̄
p̄cedit. p̄cessio em̄ non includit de se q̄ sit equoca. nec per
p̄ns q̄ forma impfectior sit in p̄ducto q̄ in p̄ducēte.

Quarta illud quod supponi

tur de sc̄do articulo. dico q̄ alia relatiōe p̄stituit sc̄da p̄so
na. 7 alia sibi opposita p̄stituit priā p̄sona. pbat sic. Pri
ma pprietas incoicabilis positiva. est pprietas p̄stitutiva
prime p̄sone. talis est illa que corrdet correlatiue prime
relatiōi in p̄sona p̄ducta. q̄ 7c. maior ptz. qz cū p̄sona inclu
dit eēntiā 7 eēntiatē incoicabile q̄ sunt in q̄stione supposita
s̄m Ric. iij. de tri. pprietas p̄me p̄sone nō optet q̄ aliqd̄ p
se importet nisi p̄mā eēntiatē incoicabile. mior ptz. qz s̄m
miaz cōem in ista q̄stione supposita. nihil p̄t esse ibi inco
municabile nisi pprietas p̄tines ad originē. 7 p̄ p̄ns in p̄ma
p̄sona nō ē incoicabile nisi pprietas p̄tines ad p̄mā origi
nem. Illa em̄ que p̄tinet ad sc̄daz originē coicabilis ē. qz ē
duaz p̄sonaz p̄ductiū. Illa aut que p̄tinet ad p̄mā p̄du
ctionem actiua. opponit illi q̄ p̄tinet ad p̄mā passiua. sicut
em̄ fili⁹ p̄mā pprietatē habet p̄tinentē ad generari siue dici
ita p̄ p̄mā pprietatē incoicabile hz p̄tinentē ad dicere siue
gignē. qz illa p̄uenit p̄ri s̄m q̄ hz intellectū secundū. qui i
tellect⁹ est prima rō. p̄ductiva in p̄re. **C**ōtra istā rōez in
statur. q̄ vtrāqz istaz p̄missaz. 7 p̄mo q̄tum ad ma. Vide
tur em̄ q̄ ingenitū sit p̄ma rō p̄stitutiva p̄me p̄sone. 7 tunc
maior ē falsa. q̄ p̄ma pprietas p̄stitutiva sit pprietas p̄sona
lis. hoc pbat auctē 7 rōne. Auctozitas ē Bam. c. viij. oia
inquit q̄ habet p̄r. fili⁹ sunt p̄ter ingeneratōez. q̄ nō signifi

cat oriaz substantie s̄ modū eēntie. hec ille. Rō aut talis
est. P̄mū incoicabile est p̄ma rō p̄stitutiōi p̄mā p̄sonā. s̄
pbat. qz cum eēntia sit rō p̄sone eēndi simplr. 7 cuiuslibz p̄
sone etiā eēndi hec: nihil q̄ vltra requirit ad ratiōez p̄sone
nisi incoicabilitas. 7 ita incoicabili quocunqz primo habi
to habet p̄sona. s̄ ingenitū videt importare p̄mū incoica
bile. q̄ 7c. p̄batio mi. qd̄ est ab aliquo 7 ab ip̄o aliud: p̄ri
respicit illud a quo est. q̄ illud qd̄ est ab ip̄o. hoc pbat qz
per suū a quo habet suū esse. ordo autē ad posterius p̄suppo
nit ei⁹ esse. Et ista p̄positiōe de ordine positivo ad p̄ri 7 po
sterius inferē hoc p̄ns. q̄ si aliquid nō habet ordinē ad p̄ri
us sed tm̄ ad posterius qd̄ est ab ip̄o. per p̄ri sibi conuenit
negatio ordinis ad p̄ri q̄ ordo ad posterius. nunc aut p̄ri
ma p̄sona nō habet ordinē ad priorē 7 habet ordinē ad po
steriorem. ergo sibi p̄ri p̄uenit illud qd̄ negat ordinē ad su
um prius. Tale est ingenitū. p̄bo. quia nō tm̄ cōtradictō
ria referunt ad idem instās durationis s̄ sicut licet loqui
ad idem nunc siue signū nature. hoc ptz inducendo. qz cū
hec sit vera primo mō dicendi p se homo est ratiōalis. hec
aut vera secundo mō homo est risibilis. hec aut per acc̄ns
homo est albus. 7 sic possunt assignari instātia nature siue
signa nature q̄tum ad ordinē istaz p̄dicationū si affirma
retur hominē esse ratiōalē p̄me in p̄mo signo nature siue
primo mō 7 neget ip̄m esse ratiōalē sc̄do mō. siue in sc̄do
signo nature nō est p̄radictō. sicut nō est p̄radictō si dica
tur hoīem esse albus in tercio signo. 7 nō esse albus in p̄ri
mo signo vel sc̄do. patet q̄ ista nō est p̄radictō nisi p̄ eo
dem signo nature. 7 ita in signis originis esse ab alio 7 nō
esse ab alio sunt p̄radictoria. ptz de se. q̄ p̄ quocunqz signo
attribueret alicui esse ab alio. si s̄ sibi p̄peteret p̄ eodem si
gno. attribueret sibi h̄ qd̄ est non esse ab alio. si s̄ sibi p̄pe
tit. sicut q̄ ei qd̄ est ab alio p̄ p̄ri p̄uenit ordo ad illud a q̄ ē
q̄ ad posterius: sic ei qd̄ nō est ab alio p̄ri p̄uenit negatō or
dinis ad p̄ri q̄ ordo positiv⁹ ad posterius. **S**i arguit p̄tra
hoc. q̄ negatō nō habet p̄stituerē p̄sonā. R̄ndet q̄ illd̄ p̄so
nale qd̄ intelligit supaddi essentie sufficit q̄ habeat primā
ratiōez incoicabilitatis. essentia em̄ p̄sone tribuit esse. 7 s̄
esse: 7 quicqz positivū est. Si q̄ affirmatō vel negatō pos
sit habere ratiōez incoicabilitatis in p̄ma p̄sona. sufficit ad
p̄stitutiōez p̄sonā. illa aut negatō habet vt pbatū est p̄maz
ratiōez incoicabilitatis. q̄ 7c. **C**ōtra istū modū dicendi
arguit sic. pprietas p̄stitutiva est oīno formalit⁹ 7 primo i
coicabilis. nulla negatō formalit⁹ 7 p̄ seip̄am est incoica
bilis. ingenitū vt distinguit formalit⁹ ab essentia 7 relatio
ne positiva ad p̄ductuz. non dicit nisi negatōez formalit⁹
qz s̄m aug. v. de tri. c. vij. cum ingenitū dicit non quid sit.
sed quid nō sit oīdit. 7 multe auctes ad hoc patent. ergo.
P̄ma p̄positiō ptz. qz cum p̄sona sit formalit⁹ incoica
bilis eēntia. oportet q̄ illud quo aliquid est p̄sona. primo
sit formalit⁹ incoicabile. q̄ 7c. **S**c̄da p̄positiō patz quia ne
gatō ppria erigit positivū p̄rium. ad quod consequit. nul
la em̄ negatō est propria oīno alicui. hoc est soli illi nisi qz
ei repugnat affirmatio opposita. affirmatio autem quecu
qz nulli enti repugnat nisi per aliquod positivum. quia si
per negatōnem: quero an illa negatio consequit aliqd̄ po
sitivum cui repugnat illa alia affirmatio. 7 sic habetur p̄
positivum. aut non consequit positivuz: 7 tunc negatō oīno
p̄ma est in illa vnitate siue distinctiōne. 7 eēntiate per p̄ns
quod est incoicabilis. aut necessario dabitur q̄ negatō cō
sequitur positivum sed non proprium isti. ergo 7c. 7 tunc
sequitur q̄ negatio non erit propria isti quia illud per qd̄
negatio conuenit non est proprium isti. **R̄ndetur ad mi.**
q̄ ingenitum non importat negationez simpliciter sed ali
quid p̄tines ad dignitatem. qz hoc qd̄ est habere esse ad
se. Alio modo importat fontalem plenitudinem qd̄ est p̄fe
ctionis simplicit⁹ in prima p̄sona s̄m aug. iij. de tri. c. ix.
Cōtra primum cum dicit a se. aut intelligitur q̄ hec p̄
positiō. a. importat circūstantiam cause vel principij posi
tiue. 7 statim patet contradictio. quia s̄m Augusti. primo
de tri. c. j. nulla mēs capit q̄ aliquid sit a se. Aut intelligit

negative tm. qz nō bz aliqd p principio vel causa. et hī ppositum de negatōe. Contra scdm fontalis plenitudo aut dicit negatōez 7 habet ppositū. aut positum. 7 tūc vel eēntiā 7 seqt qz si ingentū sit ppietas psonalis. ḡ 7 eēntiā. aut relatōez posituā. 7 ptz qz nō nisi ad psonā. 7 tūc si ad psonā aut ad vnā aut ad plures. nō ad pducentē vel pducentes. ḡ ad pductā vel pductas. si ad plures nō poterit eē vnū fontale pncipiū pstitutiū psonē. Si ad vnā 7 singularez aut relatōez ad psonā primā. pductā: aut scdm. 7 tūc nō tenetur positū. s. qz ingentū vt distinguit ptra pmitatez vel spiratōez pstituat psonā. aut relatōez vnā abstractam ab istis. s. pmitate 7 spiratōe. 7 tūc si pōt aliqua talis relatōe psumis abstrahi ab istis duobz. sequit qz prima psona nō aliqua vna relatōe. s. singulari signata in eēntiā sit psona. sed aliquo mō vna abstracta a relatōibz duobz. 7 hoc alterius ratōis. qz pbatū est in qstione pcedēte. qz due pductōnes actiue i diuinis nō pnt eē eiusdē ratōis. 7 tūc pma psona nō pstitueret formalitē aliquo pstitutiū vni⁹ ratōis quasi specificē. s. vno abstracto a duobz qst alteri⁹ ratōis. Nec oportet hic imozari. qz multi mgi hic pcedunt ppositum qstū ad ma. qz aliquo incoicabili ppositiū cōstituit pma psona de qua ē hic sermo. Lū ḡ arguit pro ista opinio. p ingenito p Bama. ptz p eum rñ. ibidez. subdit em. In solis ppietate paternitatis 7 filiatōis 7 pcessionis vnam cognoscim⁹. ergo quādo p⁹ accepit oīa preter ingeneratōez 7c. intelligēduz est qz sub ingeneratōe pprehēdit paternitatem sicut ptz in diuersis capitulis ei⁹. nūc nominat vnā ppietate prime psonē. nūc aliā. 7 p pns p vnāquāqz intelligit quācūqz ppietate ppiā. Ad ratōez. pcedo qz ordo ad prius quodamō pcedit in aliquo ordinē ipius ad posterius maxime quādo ordinatū est in se absolutū. pcedo etiā. am qz negatio ordinis ad p⁹ in aliquo pcedit ordinē ppositiū eiusdem ad posterius. sed nō sic in illo qd cōstituit formaliter p ordinē ad posterius. qz nullus ordo in illo pōt eē prior nec etiā negatō ordinis qz sit ordo quo cōstituit. si ḡ esset suppositū absolutū. pōt cōcedi qz ingentū esset quodamō p⁹ paternitate. sed cū pbat generalitē de quocūqz supposito 7 d ordine ad posterius. 7 negatōe ordinis ad prius. illa ppositio qua dicit. qz pdictoria referunt ad idē. nūc nō solum in ordine duratōis. s. etiā nature 7 originis ē vera intelligēdo de p se pdictorijs. put affirmatōe pparat ad negatōez. nō est aut vera intelligēdo de affirmatōe 7 negatione pando ad terciū de quo dicunt. Exemplū. albus p a. 7 nō albus p b. nō ptradicit inter se nec ad quocūqz ppanē. 7 hoc intelligēdo p a. 7 b. sine signa duratōis sine signa nature vel originis. Sz si ista ppanē ad aliqd cui cōueniūt vel puenire pnt. nō oportet qz si albus pueniret ipi. c. p a. qz nō albus pueniret ipi. c. p a. Nihil em ē qz nō oīno pmo sit ipm sicut homo oīno pmo ē homo. 7 si hō eēt lapis eēt oīno pmo lapis. sic lapis ē lapis: tm nō oīno pmo ē nō lapis. qz nulla negatō pōt eē eadē alicui pmo. sic ipm ē ipm pmo. pcedo ḡ qz intelligendū est eē ab aliquo 7 nō esse ab aliquo referri ad idē instās sine nūc cuiuslibet ordinis ad h qz sint pdictoria. vt. s. p qz nunc affirmat eē ab alio qz ponit p eodē nūc nō esse. abneget illud idē. s. nō oportet qz illi de quo ista dicūt pueniat eā pmo nō eē ab. sicut illi cōueniret eē ab. si esse ab sibi pueniret: 7 p pns supposito cui puenit negatō ordis ad p⁹ pziotate origis. nō eā pmo puenit ista negatō sic pueniret affirmatō ordinis si illū ordinē habet. Rñdet aliter ad mī. pncipalis rōnis. 7 h duplicif. pmo sic. qz pma ppietas incoicabilis i pma psona nō est relatō accepta sub ratōe actuali. s. sub rōe aptitudinali. vtpote nō sub rōne pmitatis. vel generatōis. s. sub rōne generatiuitatis 7 pmitatis aptitudinalis. 7 hoc pbat qz bec rō supponit cuiuslibet alteri. ex h seqt ad ppositū qz nō sub rōne coicatis vel generatōis actualis ad pcedēs accipit pstitutiū pme psonē s. sub rōe habitudis aptitudinalis accipit pmi incoicabile. Illa rñtio ad eandē mī. qz illd qd est in pma psona qz habitudo ad scdam. pōt duplicif cōsiderari. vno mō vt ppietas. alio mō vt relatio

scdm mō simul ē cū pstitutiū scdm psonē. p naturā correlatiuoz. primo mō pōt pstituerē. nec repugnat sibi illa rō silitatis qz puenit relatiuis. Contra ista sic. pmo p abo puenit. scdm p vtrūqz diuisim. pmo sic. i pma psona diuina ē vna entitas formalitē incoicabilis 7 pmo. 7 hoc i eēntiā actuali 7 in re ex natura rei. 7 hoc ptz de se. qz plures eē entitates incoicabiles primas. i eadē psona diuina 7 ex natura rei ē incōpossibile. nulla em pōt eē ppietas psonalis nisi sit entitas incoicabilis formalitē 7 primo 7 p se incoicabilis in tali psona 7 h in eēntiā actuali. 7 ex natura rei. qz psona diuina nō p aliquid potētiāle. nec p aliquid quodcūqz nō reale. nec p aliquid coicabile. nec per aliquid nō primo incoicabile: pōt eē primo bec psona. ḡ qualitēcūqz intellect⁹ pvideret diuersimode qz est in prima psona reale aliqd pstitutiū per se tamen est habēs pditiones pdictas. 7 ita nō oportet distinguē qz vt accidit maior. tale nō pōt esse nisi vnicūz oīno. Ista aut entitas oīno vnica quocūqz psiderat necesse est vt i se sit actus. nō solū aptitudo vel potētia. qz nihil ē ibi nisi actualissimū. etiā est necesse vt in se sit bec entitas vel ad se vel ad alter. Nulla em entitas pōt esse in eēntiā actuali qn sit formalitē ad se vel ad alter. 7 ita quocūqz distinguit in psideratōe rō generatōis vel generatiuitatis in pmitate. necesse est in re qz ista entitas incoicabilis prima que dicit actualitē habitudinē prime psonē ad scdam. sit prima entitas incoicabilis in prima psona. 7 ita pmi fontale pstitutiū prima psona pcedet p vtrūqz viam duplicif. qz ille distinctōes sūt ad vitandū difficultatē istā. quō prima psona p eē prior scdm 7 tamē simul nulla cū ea. ppter hoc regit qz pstitutiū pme psonē aliquo mō nō sit simul cū scdm. qz pstitutiū sit simul cū scdm psona. ḡ 7 pstitutiū. si aut relatōe ad scdam pstituat. illud qd pstitutiū est. erit oīno simul cū scdm. ppter hoc em videt prima via ponere generatiuitatez ne ponat pstitutiū prime psonē illud qd est oīno simul 7 non prius scdm psona. Scdm via videt querere aliqd pstitutiū vt ppietate sibi nō vt relatōez. licet vt relatō sit simul cū filio tm sub illa alia rōne vt. s. ppietas possit aliquo mō habere relatōez prioris. Est ḡ distinctio in vtrūqz via ppter hanc difficultatē fugiendā. i. ne pstitutiū prime psonē vt pstitutiū. sit oīno simul cum scdm psona. sicut correlatiū cum correlatiū. Ista aut difficultas est nulla. 7 illud qd intēdit fugere nō est incōueniens. sed necessariū. primū patet. qz quādo vnus ordo p se nō includit aliū. nec necessario p erigit illū: nulla est repugnātia istū esse sine illo. ptz nō solum de origine s. etiā de alijs. nūc aut ordo originis non p se includit ordinē essentialē. saltē illū in quo p⁹ pōt esse si ne posteriori. nec necessario p erigit illū. ergo pōt esse sine illo origine 7 cū similtate opposita illi ordini. ergo potest ordo originis stare cum hoc quod alterum extremum vt ē extremum huius ordinis. nullo modo possit esse sine relatiū. 7 ita simul natura cum similtate. s. opposita illi ordini. Adinor probata est prius qz ordo originis nihil includit nisi hoc eē ab hoc. quod potest stare cum similtate nature. quia nō includitur ibi aliqua ratio cause nec aliqua ratio principij. Istud potest ostendi per exemplum sed exemplum est aliquantū dubium. ppietas personalis est omnino prima 7 propria psonē cuius est. negatio autem non est omnino alicui entis 7 primo propria. ingenitum autem vt distinguitur contra essentialitē 7 relationem posituam in prima psona per se importat negationem. ergo 7c. Aliter rñdetur adhuc ad rationem 7 ad mī. sic. qz licet psonē prime ad scdam sit relatio originis. sola vna realiter tamen illa distinguitur fm rationem prout est habitudo prime psonē ad scdam. potest enim intelligi sub ratione aptitudinis ad generandum. vt exprimitur sub nomine generatiū. 7 sub ratione potētiē. vt suppositum exprimitur per hoc qz est potēs generare. vel sub ratōe act⁹: vt exprimitur per hoc nomen generans. vel sub ratōe habentis genitum coexistens. vt exprimitur nomine patris. illa ergo relatio psonē prime ad secundam que est reali

ter vna. fm illā ratōem p̄stituit p̄mam p̄sonam. fm quam
dat ei esse p̄onale. hoc aut̄ est fm p̄mam istāz rationū. qz
fm quālibet aliā videt̄ p̄petere p̄sone iam p̄stitūte. p̄ma at̄
oīno est ratō generatiui. ḡ zc. Hec mīoz declarā qz illa est
p̄rior fm quā imēdiat̄ habet ordinē ad oīnē siue ad oppo
situm. nam in ordine ad oppositū attendit̄ ista distinctio
rationū. mediāt̄ aut̄ respicit oppositū sub ista ratōe q̄ est
pater z imēdiat̄ sub ista ratōe generatiui. Hoc etiāz de
clarā. qz aliē ratōes fm quēdaz ordinē se includūt z non
ecōuerso. nō em̄ oīnē generatiui est potēs generare s̄ econ
uerso. sicut nec oīnē potens generare generat. s̄ ecōuerso.
nec oīnē generās est pater vtpote si moriā ante formatōz
fetus in vtero. s̄ ecōuerso oīs pater qui habet secū genera
tum coeētis generat vel generant. videt̄ ḡ generatiui esse
primū tanq̄ inclusūz in ceteris vel eis p̄suppositū. Quādo
ergo accipit̄ in mī. ratōis p̄ncipalis in isto articulo. qz ge
nerare est p̄ma p̄prietas incoicabilis in p̄ma p̄sona. hoc ē
vex loquēdo de ista relatōe fm rem quā importat generās
vel generare. sed nō loquēdo de ip̄a sub ratōe generare. s̄
sub ratōe generatiuitatis. qz sic est p̄rior. Et si huic addat̄
qz sc̄da p̄sona p̄stituit̄ p̄ generari vt generari. tūc illa ē fal
sa. p̄ma p̄sona p̄stituit̄ p̄ relatōz oppositā illi que p̄stituit̄
sc̄dam p̄sonā. z hoc intelligēdo nō de relatōe eadē fm rem
sed de ratōe eiusdē relatōis realis. Aliter r̄ndet̄ ad eadē
mī. qz p̄stitutiū p̄me p̄sone p̄t duplicit̄ p̄siderari. vno mō
vt p̄prietas. alio mō vt relatō. p̄stituit̄ aut̄ vt p̄prietas z per
p̄sequēs non vt relatō cor̄ndens relationi in sc̄da p̄sona.
Contra ista arguit̄ duplicit̄. p̄mo p̄ ambo p̄iūctim. sc̄do
p̄tra vtrāqz diuisim. p̄iūctim sic. relatō nō p̄stituit̄ p̄sonam
nisi fm q̄ ē in re z ex natura rei. alioquin nō cōstitueret̄ p̄
sonam reales qz reale nō p̄stituit̄ nisi p̄ illud qd̄ ē in re z ex
natura rei. ista relatō p̄me p̄sone non ē in re ex natura rei
nisi in ratōe actualissima possibili sibi. ḡ q̄tūcūqz possit
p̄siderari p̄ intellectū sub ratōe aptitudinis vel actualita
tis. cū nō p̄stituat̄ p̄sonā diuinā nisi vt ē in re ex natura rei
z hoc nō ē nisi sub ratōe actualissima. sequit̄ qz nō p̄stituit̄
nisi sub ratōe actualissima. p̄ter idē p̄tra sc̄daz respōsio
nem. qz si intellect̄ possit̄ p̄siderare circa p̄nitatē ratōem
p̄prietatis z ratōez relatōis. nō tamē ip̄a est in re nisi sub
vnicā ratōe reali. sub ista ḡ p̄stituet̄ z sub illa nō p̄t eē ad
se. ḡ relatō. z nō nisi relatō cor̄ndens sc̄de p̄sone. z ita seg
tur p̄positū. Sc̄do sic. ideo q̄rit̄ ista distinctio in vna via
p̄ncip̄ generatiui z in alia p̄prietatis z relatōis. vt videt̄
p̄stitutiū p̄me p̄sone esse oīno simul cū p̄stitutiū sc̄de p̄so
ne. qz videt̄ aliquo mō esse p̄ius. sed non optet hoc vitare
tanq̄ incōueniēs qz vt argutū ē in p̄mo articulo. vbi sūt or
dines distincti zc. ḡ simul stāt ordo originis inter p̄mā p̄
sonā z sc̄dam siue inter p̄stitutiū huic̄ z illi. z simultas
correlatōis. non ḡ vt videt̄ ista simultas optet ponere illaz
generatiuitatē p̄stitutiū patris. vt aliā p̄prietatē. z n̄ p̄ni
tatē. q̄tum ad p̄mā viam. nec etiā p̄nitatē vt p̄prietatē nō
vt relatōez. q̄tū ad sc̄daz viam: qz oīno sub rōne reali p̄sti
tuit̄. z sub illa ē ad sc̄daz p̄sonā z ita simul cū illa. Cōfir
matur. qz qd̄ ncc̄io dat esse p̄fecte alteri. ex s̄ necessario est
p̄rior origine llo. z simul cuz eo. ita qz nō p̄t esse sine eo. nō
est ḡ repugnātia inter eē p̄rior origine z eē simul natura. sed
ncc̄io p̄comitātia q̄n est p̄fecta origo z p̄pleta. Cōfirmat̄
illud exēplo. s̄ forsan includit̄ aliqd̄ dubiū. si for. ē p̄r pla.
nō solū for. est p̄rior origine pla. s̄ for. p̄r p̄ius est origine
pla. filio. p̄bo. qz p̄r nitas ē p̄ se cā p̄rioritatis originis. inclu
dendo ḡ totū illud qd̄ ē p̄ se cā alicui p̄rioritatis nō p̄ s̄ tol
litur illa p̄rioritas. ḡ for. p̄r. put̄ includit̄ p̄nitatēz q̄ est cā
p̄rioritatis. adhuc eēt p̄rior origie pla. filio vbi includit̄ rō
posterioritatis originis. z tū for. vt p̄r ē siml̄ natura cū. p.
filio sicut correlatiū cū correlatio. p̄fficit̄ etiā p̄firmari
ratō p̄ncipalis p̄tra vtrāqz r̄nsionē ad istā mī. qz in sc̄da p̄
sona nō querit̄ distinctō aliqua in p̄stitutiū nec etiāz fm
aptitudinē nec fm actualitatē. nec fm ratōez p̄prietatis z
relatōis. z tamē equalit̄ requirit̄ entitas positīua z entitas
relatiua ad p̄stituendū p̄maz p̄sonā sicut sc̄dam. quia

vtrāqz ē eque incoicabilis z vtrāqz est eque actualis. z fm
p̄monez viam nulla p̄t esse p̄ma entitas incoicabilis nisi
relatō originis. Contra p̄maz viā arguit̄ sp̄aliter. primo
p̄ hoc qz aptitudo nō est p̄mo incoicabilis. non em̄ videtur
aptitudo incoicabilis nisi vel p̄ fundamētum cui est. vel p̄
terminū ad quē. si em̄ aptitudo vt aptitudo nō est p̄monez
sed est alicui entis cui aptitudo p̄uenit. nec ei v̄nitas siue
incoicabilitas erit oīno p̄ma. sed reduceēt ad aliquā entitatem
que si sit coicabilis etiā aptitudo p̄ueniēs est coica
bilis. sicut em̄ natura humana coicabilis est ita aptitudo
risibilis p̄ns est coicabilis. Et coīter r̄nsiones p̄ aptitudi
nem videt̄ min̄ sufficētes. nisi detur aliquid p̄ qd̄ sit illa
aptitudo. alioqn facile esset solūe oīa. dicēdo hoc sic est. qz
talis aptitudo ē. non sufficit hoc. si em̄ querat̄ quare lapis
descēdit. nō sufficit r̄ndere qz aptus nat̄ est. nisi assignet̄ q̄
est ratō aptitudinis. qz. s̄. grauis. z hoc qz sic mixtū ē. qz. s̄.
in eo d̄nat̄ terra. qd̄ ē elemētuz graue. z terza grauis. qz ta
lis fm aliquā q̄litatē p̄iorē. vel qz talis fm qd̄ditatē speci
ficam. Quādo ḡ arguit̄ p̄ illā ratōez qz relatō p̄stituit̄ s̄
ratōe generatiuitatis. p̄cedo ma. qz sub ratōe illa p̄stituit̄
sub qua dat̄ p̄mo eē incoicabile. generatiuitas vt talis. s̄.
vt distinguit̄ a generare ē h̄mōi. mīoz ista duplicit̄ ē falsa.
Et qz vt sic nō dat eē actualissimū quale solū p̄t esse in di
uinis. Et qz vt sic nō dat esse incoicabile p̄mo qd̄ p̄ se req̄
ritur ad esse p̄onale. p̄probatō illa de mediatori z imēdi
atori p̄cludit̄ p̄ nobis. qz loquēdo de relatōe originis p̄
me p̄sone ad sc̄daz. ip̄a solū sub illa ratōe sub qua respicit
imēdiatē sc̄dam. est ibi actualissime z simplicite incoicabi
lis. imo circūscripta illa rōe sub nulla alia eēt ibi actualis
sime nec incoicabilis. Qd̄ inuit̄ in illa p̄batōe. qz rationes
aliquē eiusdē relatōis q̄si sunt p̄sone iam p̄stitūte: r̄ndebit̄
in r̄nsione ad p̄monez p̄ncipale. p̄fficit̄ etiā illud de imēdi
atori alit̄ adduci p̄ p̄clusionē nostrā. qz sc̄da p̄sona formalit̄
ter p̄stituit̄ relatōe z imēdiatē respicit p̄maz p̄sonā. nō em̄
ponit̄ illa p̄stitui generabilitate. z pari ratōe in p̄posito.
Quādo p̄firmat̄ illa ratō p̄ s̄ qz generatiū includit̄ in
quolibet alio nō ecōuerso hoc nō p̄cludit̄ p̄rioritatē p̄stitu
tionis p̄sonalis. qz nō p̄rioritatē i actualitate incoicabili.
sed t̄m̄mō in p̄ndo. z vt plurimū q̄ sunt p̄iora in p̄ndo. sūt
coiora z min̄ incoicabilia. Cōtra sc̄dm. nulla entitas ve
re hec signata p̄t esse extra aiām. quin vel sit formalit̄ ad
se vel ad alterū. licet forte fm aliq̄s possibile esset aliquem
p̄ceptuz indifferentē haberi. qui nec p̄ se esset ad se nec ad
alterū. t̄n̄ nulla res extra aiām posset eē indifferentēs q̄n p̄ se
entitas hec sit ad se vel ad altez. detur illud ḡ qd̄ dicit̄ cō
stituire vt p̄prietas. dicat̄. a. q̄ro ergo cōter an entitas ei
in re sit formalit̄ ad se vel ad altez. si formalit̄ ad se: cōsti
tutiū p̄ ip̄m est formalit̄ ad se. quod ip̄i negant. si for
malit̄ ad alterum. ergo illud sub ratōe formalit̄ qua cō
stituit̄ est relatō. quod est p̄positum. p̄terea cum dicit̄
p̄nitatis vt p̄prietas. quero quid̄ intelligis. vel reduplica
tur ibi formale p̄stitutiū p̄sone. aut aliquid p̄ns in re vel
in intellectu formale p̄stitutiū eius. si sc̄do mō da ḡ illud
formale p̄stitutiū ad qd̄ sequit̄ illud. qd̄ nō ē nisi paterni
tas vt paternitas. qz mod̄ ille nō p̄sequit̄ nisi illā realita
tem formalē. ḡ cōstitutiū est p̄ se entitas ad altez. si p̄mo
modo cum p̄prietas p̄ se relatōez ratōis importat. sequit̄
qz illa p̄ma p̄sona p̄stituit̄ relatōe ratōis quod ē absur
dum. qz aut̄ p̄cise importet relatōez ratōis. p̄bat̄. qz dicit̄
habitudinē p̄nitatis ad patrē. p̄nitatis aut̄ ad patrem
nullā h̄z habitudinē nisi ratōis. qz nec distinctōez. Ista rō
z p̄ncipalis cōclusio contra istam distinctōez declaratur
sic. quātūcūqz sit relatio realis ad oppositum realit̄ disti
ctum. t̄n̄ intellectus p̄t p̄pare illam ad fundamētuz vel
subm̄ in quo est. z si ibi non sit distinctio realis. nulla p̄t
ibi esse p̄p̄atio nisi p̄ intellectum z solius ratōis. nunc au
tem intellectus potest cōsiderare illud sub ratōe istius cō
paratōis vel relatōe ratōis. p̄ hoc em̄ qz sic p̄siderat̄ ni
bil variat̄ in ratōe illi qd̄ primo p̄siderat̄. Exēplum.
risibile comparatur ad hominem sub illa ratione z habi

tudine qua est proprietates eius. et rationale ut est propria specifica
 humanitas comparatur ad hominem sub ratione qua est natura siue quod
 dicitur eius. In omnibus istis comparationibus non variatur essentia
 per se eius quod comparatur. si enim queratur qua ratione risibilitas est
 demonstrabilis de homine. vel est per se passio eius. risibile ut ri-
 sibile. ita quod si verum est hoc risibile ut proprietates demonstra-
 tur de homine. per illud ut tenetur aliquid per rationem risibilis
 non autem distrahens ab eius ratione etiam ut comparatur ad ipsum. unde
 si risibile secundum quod risibile est qualitas. etiam ut per se passio demon-
 strata de homine est qualitas. non autem est relatio. licet illud quod
 dicitur modum eius. scilicet proprietates dicat relationes. Et similiter si ra-
 tionale ut rationale sit suba suo modo: rationale ut propria speci-
 fica hominis est suba simili modo. licet hoc quod est esse propria impos-
 tet quaedam relationes rationis quod intentiones secundas. et sic vltimum quic-
 quid reale puenit alicui considerabili secundum se: et secundum aliquam ha-
 bitudinem rationis. si dicatur sibi proprie ut tale. scilicet ut proprietates vel
 propria. non destruit per se ratio illi quod subest illi habitudini.
 nec illa habitudo est formalis ratio alicuius predicati realiter in-
 herentis. sed tamen est ratio sub qua illi quod subest proprie ut il-
 lud proprium. De ista reduplicatioe eius quod dicitur ut tale patet
 in precedente. quod articulo. ij. Ad oppositum paternitas ut proprie-
 tates. cum non habeat ibi nisi quedam relatio rationis. stabit sem-
 per eadem ratio formalis eius de quo dicitur ista comparatio. et
 illa precise erit ratio cuiuslibet proprie dicitur de subo. et ita si pa-
 ternitas ut paternitas sit relatio. paternitas ut proprietates
 erit relatio. Si enim intelligeret ly ut proprie. ut causalitas in-
 herentis predicati realiter ad subum. sicut ista est falsa paterni-
 tas ut proprietates est relatio ad filium: ita ista esset falsa pater-
 nitas ut proprietates est relatio realiter. sed sic est relatio rationis.
 quod hoc quod est esse proprietates non est ratio inherente alicuius predi-
 cati realiter. cum ipsum dicat formaliter relationes rationis. spiritualiter
 autem de substitutione reali extra animam nihil inuenit tale. ut quod
 substituit formaliter aliquid reale. oportet esse reale et ut reale. Ali-
 ter dicitur adhuc ad mi. quasi exponendo istam responsionem secundam
 de proprietates. quod essentia diuina substituit personam. non tamen absolu-
 te ut essentia: sed ut sola ratione propria a relatione. primum probatur
 sic. quod personae puenit per se subsistere. sola autem essentia est ratio
 subsistendi. quod secundum aug. viij. de tri. c. iij. suba est qua per se patet est
 et idem. scilicet c. viij. ois res ad se subsistit quanto magis deus. per
 relationes autem comparatur persona ad oppositum. Contra illud. cum
 dicitur quod essentia ut sola ratione differens a relatione. substituit per-
 sonam primam. Aut ly ut dicitur formaliter relationes respectu predica-
 ti. aut quidam per se formaliter relationes. Si primo modo cum hoc quod est
 differre sola ratione a relatione. non importet nisi relationes rati-
 onis. sequitur quod relatio rationis est ratio formalis substituedi per-
 sonam. Si secundo modo tunc quero illud respectu cuius illud ut di-
 citur relationes autem. hoc non potest poni nisi essentia secundum se. quod tu
 dicitur quod essentia et essentia secundum se erit ratio substituedi in re.
 quod tu negas. Preterea. essentia ut sola ratione differens a
 relatione. aut est coicabilis: aut non. si coicabilis est coicabile
 formaliter substituit incoicabile. si incoicabile est essentia omni-
 mo etiam ut essentia sola ratione differens a relatione. tamen est ad
 se. et ita non formaliter ad alterum sicut relatio. et tamen non realiter
 distincta a relatione. et essentia oino ut essentia est sola ratione
 differens a relatione. et tunc ut proprie essentia ut essentia constitueret.
 Et similiter potest argui si essentia ut sola ratione differens a re-
 latione substituit. tunc essentia autem est ad se aut ad alterum. si est ad
 se. et substituit formaliter est ad se. si ad alterum. et essentia ut cen-
 tia erit ad alterum. quod essentia ut essentia sola ratione differens a re-
 latione sicut probatum est. Preterea generaliter substitutum est
 substituto ratio differendi vel pueniendi. non autem ipsum ut pueni-
 ens vel differens. sed secundum se substituit. sicut rationale secundum se non ut
 pueniens nec ut differens substituit hominem. licet homo substituitur
 per rationale. per ipsum distinguatur formaliter vel pueniat. distin-
 ctio est vel puenientia puenit substituto per rationes formaliter substitu-
 tiua. non autem includit in ipsa ratione ut est substitutiva. Et sic hic
 aliquam rationem substitutiuam que sit substituto ratio puenientie vel
 proprie. ita tamen quod in ipsa ut est ratio substituedi. non includat per se
 modo puenientia vel propria. Ad argumentum de ista via de subsi-
 stere. dico quod subsistere est egnocui. vno modo accipitur per se esse

putat excludit inherere. et in alio esse ut pars in toto. et hoc
 modo vnum est subsistere sicut vnum est per se esse. et sic loquitur aucto-
 ritates aug. Alio modo subsistere est incoicabiliter per se esse. et sic
 modo sunt tres subsistentes sicut sunt tres personae. quod tres subsi-
 stentes incoicabiliter licet non sit nisi vnum per se ens. maior est
 ista substitutiuum personae dat esse subsistere vel est ratio subsistendi.
 debet intelligi secundo modo. quod est ratio incoicabiliter subsistendi.

De tercio articulo. videtur quod

si aliquid substituat sub ratione prioris ipso separato per rationes a ra-
 tione posteriori. possit remanere substitutum. qui est dicitur quod re-
 latio originis ad secundam personam substituat primam sub ratione
 generati. que est prior ratione generatis. ut generatio videtur
 potest dicere quod separato siue circumscripto generare. posset
 prima persona remanere vel in se vel saltem in intellectu conside-
 rante. sed in re non posset fieri circumscriptio vni sine altero
 quia sunt idem realiter. Et similiter si generare esset pri-
 mo paternitate. et generare sub ratione generare constitueret pri-
 mam personam: videretur quod prima persona posset remanere circū-
 scripta paternitate ut paternitas est. **Hic** est duo sunt vi-
 dendum. primo de re. si est aliqua distinctio proprietatum in prima
 persona. non quaruncumque. quod de ingenito et spiratione actiua
 non est hic sermo sed illarum que dicuntur relationes originis
 inter primam personam et secundam. Et secundo ex hoc cum quali circū-
 scriptione vel abstractioe posset prima persona remanere. De
 primo dico duas conclusiones. Prima est illa vnica sola et
 oino vnica est relatio originis inter primam personam et secundam.
 ita quod nulla est distinctio talis realis qualitercumque in re an-
 te meram considerationem intellectus. Secundo dico quod illa rela-
 tio que oino vnica est sic in re. potest ratione distingui siue
 diuersis rationibus considerari. Primum probatur dupliciter. primo
 sic. vnica et sola est vni ab vno perfecta origo. et hoc intelli-
 gendo originem actiuam a parte originatis et vnica passiuam a par-
 te originati. licet hec et illa sunt quodammodo due. Relatio autem
 originis inter primam personam et secundam dicitur perfecta rationes ori-
 ginis secunde personae a prima. est tamen vnica. et hoc accipiendo
 actiue a parte patris et tunc est vnica actiua in patre. et quasi
 passiuue a parte filij et erit ibi etiam vnica passiuua. Probatio
 ma. illa non est perfecta originatio vni ab alio qua circūscri-
 pta nihil minus ipsum esset perfecte originatum ab illo. sed si sint
 plures relationes originis qualitercumque distincte a parte rei-
 sint. a. et b. vna earum circūscripta adhuc secunda persona esset ori-
 ginata a prima. quia altera ut a. est relatio originis et non
 nisi perfecte originis. et b. non est perfecta originatio. siue rela-
 tio perfecte originis inter illas. sed si esset distincta ab a. esset
 relatio originis perfecta et distincta. consimiliter arguitur
 de b. circūscripta. a. et ita vtraque istarum circūscripta esset
 secunda persona a prima. quod per alteram originatioem. et non esset
 quia perfecta eius originatio est circūscripta. Si dicatur
 non potest. a. circūscribi manifeste. b. nec e conuerso. Illud
 non valet quod duabus originibus quarum vtraque sit perfecta non
 potest idem suppositum originari ab eodem. per vtraque enim
 totum haberet totum esse quod posset accipere a producente. et
 ideo impossibile est quod per alteram siue manente cum ea siue quo-
 cumque modo accipiat aliquod esse. **Hoc** secundo arguitur per
 quoddam argumentum magis logicum. quia relationes distincte
 qualitercumque in re. sic quod non sunt oino vnica formaliter rea-
 lis. non predicantur de se inuicem in abstracto licet sint in eo-
 dem supposito. hec enim est falsa paternitas siue generatio
 actiua est spiratio actiua. siue innascibilitas. secundum Augu-
 stinum. de tri. c. vi. non est hoc idem dicere ingenitum. quod est
 dicere patrem. quia et si filium non genuisset nihil prohibe-
 beret ipsum esse ingenitum. Ista auctoritas habet suum
 intellectum. quia in secundo articulo dictum est quod relatio ad
 secundam personam presupponitur ingenito. sed saltem tan-
 tum habemus. quod non est hec vera predicatio in abstracto
 paternitas est innascibilitas. hec autem est vera generatio
 actiua est paternitas. et e conuerso. et generatiuitas est ge-
 neratio actiua. sicut paternitas. et e conuerso. Contra istam
 relatio pertinens ad secundum modum. fundatur super actio-

nem et passionem ex. v. metha. et ad oppositum videtur ibi dicere quod pater dicitur quod genuit. sicut filius quod genuit est. sicut si fundamentum non est idem relationi nec e converso: sic nec generatio et paternitas. Hoc confirmat per hyl. ix. de tri. c. xv. ex quo ad a deo est absoluta natiuitas quod patris nominis persecuta est perfectio. Vult ergo dicere quod paternitas sequitur natiuitatem siue generationem. et hoc declarat per hoc quod pater non est pater ex hoc quod generat. sed precise per hoc quod habet genitum coherens secum. habere autem genitum coherens videtur differre ab eo quod est generare. quod in animalibus descendens semen habet actum generationis. sicut sibi uenit actus. et tamen tunc non habet genitum secum coherens. et per hoc tunc non est pater sed postea. Dico tamen quod in deo omnino eadem relatio realis. est generatiuitas. generare. et paternitas: quod secundum aug. de fide ad petrum. c. xij. proprium solius patris est: non quia non est natus ipse sed quia filius genuit. et secundum hyl. xij. de tri. patri proprius est quod semper est pater. et filio quod semper est filius et ponit magister sniarum auctes li. primo dist. xxvj. non est autem nisi una proprietas personalis unius persone. et est eadem hec et illa. Est tamen ista proprietates distincte considerabilis. et sic potens habere distinctas rationes. et hec sit secunda conclusio hic proposita. et inuenit ad solutionem obiectionum. Hic dupliciter quidem posset assignari duae rationes siue rationum sub quibus posset considerari ista relatio. una quatuor ad indifferentiam siue indeterminatorem vel abstractorem in considerando. Alia quatuor ad possibilitatem. vel actualitatem. vel perfectionem siue determinatorem. Primum ad primam possunt ista considerari. produciens naturaliter. et simile in natura produciens. et tertio incoicabiliter ex his. et quo ad hoc produciens. et tertius quod tertius modus est indeterminatio secunda. et secunda primo. Secundo autem modo possunt accipere hunc hac generatione generatiuum. hunc potentem hac generatione generare. hunc hac generatione generantem. hunc quod hac generatione genuit. hunc quod hac generatione habet genitum secum coherens. In creaturis prima differentia est vniuersalitatis. sic quod extendit se ad plura. secunda differentia que est hic rationis est ibi realis. et cum separatione reali. pro eo quod aliquid imperfectonis importat per se in uno quod non in altero. et licet in diuinis prima duae rationes possint aliquo modo saluari in una consideratione intellectus. ita quod remaneat conceptus indeterminatio non remanente conceptu de terminationi: tamen in re non inuenit. quod omnino idem est in re quod subternit illi conceptui et illi. Secunda duae in diuinis saluat diuersitatem conceptuum siue diuersorum modorum accipiendi idem. tamen applicata ad eum quod est in re debet in quolibet accipi quod est perfectonis. et omitti quod est imperfectonis. nam in aptitudine et potentia imperfectonis est separari ab actu. in actu est imperfectonis quod non statim habet secum terminum. et quod non manet sed transit. et in eo quod quasi sequitur actum suum sicut paternitas. est imperfectonis quod non est semper in summa actualitate coicatonis nature. perfectionis autem est quod manet et habet secum correlatiuum coherens. Ablatis ergo imperfectonibus et retentis his que sunt perfectonis. generatio non est tamen dispositiua ad terminum sed completa. productiua termini. que quidem generatio perfecta et generatio completa et generatio non transit sed semper manens. includit totum quod requiritur. paternitas etiam que non sequitur actum generandi quasi dispositiua et prius et ita transeunt. et manet in sua actualitate completa. que semper est incompleta coicatonis nature. ipsa includit totum. generatio ergo ista completa et eterna. et paternitas illa completa et eterne actualitatis. omnino idem dicitur ex parte rei. sed vna ratione perfectonis que est in creaturis magis importat sed nomen generatio quam paternitas. et e converso est de alia. Ex his patet ad obiecta in primo articulo que videntur probare aliquam distinctionem ex natura rei inter generationem et paternitatem. quam primo arguitur quod paternitas fundatur super generationem actiua ex. v. metha. illud requireret pluriorem tractatum et de hoc satis dictum est alibi. Tamen ad oppositum dico. quod si quo modo generatio est prior paternitate in creaturis. non tamen fundamentum. sed ipsa potentia generatiua sine natura qua generat est fundamentum. sed est prius ut dispositiua sine qua non existeret paternitas non inest: ita quod ibi est distinctio sicut est inter dispositiua prius et terminum completum. Patet ergo quod ista ratio distinctio non manet in diuinis. quia

ibi non est generatio nisi completa et necio secum ponens terminum in esse. nec est paternitas sequens coicatonem sed perpetue coicatonis. Ad hyl. potest responderi. quod nomen paternitatis potest dici sequi generationem secundum quod ista in deo comparatur ad generationem et paternitatem in creaturis. est quidem tunc quedam perfectio secundum rationem. sicut in creaturis est persecutio realis. vbi enim aliqua sunt distincta secundum rationem silem habet ordinem rationis quale haberet reale si essent distincta realiter. sicut alius dictum est. Si quis autem precise insisteret in vobis habet auctis. posset faciliter responderi. quod perfectio nominis patris persecuta est creatorem mundi et forte nomen patris. et hec loquendo de perfectione et nomine a quocumque intellectu creato. sed ipsa paternitas non est persecuta nec natiuitatem filii de qua intendit in aucte hyl. nec etiam generationem patris nisi persecutio rationis. de qua dictum est. per hoc patet ad aliud quod dicitur de paternitate. quod est habitudo habentis secum genitum et ideo distinguitur a generatione in creaturis. et per oppositum hic non distinguitur nisi ratione.

Ex istis duabus conclusionibus

bus. quod. scilicet. unica est in re relatio originis proprie persone ad secundam quodammodo. tamen distincta secundum rationem patere potest quod prius persona manere potest separata relatione originis ad secundam. Si intelligatur de manere in esse reali. patet quod non. nec oportet distinguere de ista relatione ut secundum vnam rationem vel aliam accepta. quod quantum ad rem unica est et ita unica separata in re: non manet positum per ipsam. Si autem intelligatur de manere secundum considerationem intellectus: hoc absque implicatione contradictionis ut sit sensus. Tamen in consideratione intellectus separata relatione originis. inter primam personam et secundam posset manere sine predicatione intellectus proprie persone. Distinctio illa videtur utendum que prius posita est de diuersis rationibus eiusdem relationis. quod ipsa separata secundum omnes illas rationes. et si in intellectu sic circumscribere tanquam a supposito. non manet in intellectu aliquid suppositum relationis relatione talis originis. quod quantum ad intellectus accipit relationem talis originis secundum nullam rationem inesse supposito. predicatione est simul accipiat suppositum relationi tali relatione separata tamen illa relatio apud intellectum secundum vnam rationem posteriori. non est predicatione quod maneat in intellectu suppositum relationi secundum rationem priori. Hinc autem rationes in intellectu non habet rationes conceptibilis prioris et posterioris. sic nate eunt accipi ab obis. proportionabiliter motiuis nisi intellectus. separata tamen relatione originis ad secundam personam secundum quantum ad rationes eius. siue quantum ad indiaz. siue indeterminatorem. siue quantum ad actualitatem. siue aptitudinem. siue potentiam. ad hoc forte sine predicatione posset intelligi quod incoicabiliter subditus. Sed si queritur que formaliter intelligeret esse incoicabiliter. Respondeo. ab ipso conceptu flatino incoicabili. et ab illa forma absoluta incoicabili. forte posset abstracti quidam conceptus indrntior. hec. scilicet. forma vel entitas incoicabilis. et illud in suo singulari proprio posset intelligi esse que huius persone. licet non intelligatur in singulari aliquid alicuius conceptus inferioris. sicut intelligo aliquid non solum ens sed ens. vel subiectum habet. non determinate accipiendo in intellectu meo singulare alicuius inferioris. puta hoc animal vel hunc lapidem. sicut quando video a remotis. prius apprehendo quod est corpus que animal et animal que animal. Et istud conceptum indrntez forme incoicabilis. forte intellexit ille qui conceptus suppositum in diuinis non determinando in intellectu suo illud suppositum esse absolutum vel relatiuum. quod oportet dicere de phis nisi ponatur quod omnis eorum de deo conceptus ad extra sit falsus. quia planum est quod non conceperunt hoc suppositum relatiuum mouere celum. et tamen aliquid hoc suppositum posuerunt mouere celum. quia actio non est nisi suppositum. si ergo non conceperunt rationem suppositi incoicabilis indrntem ad suppositum absolutum et relatiuum. necessario conceperunt hoc suppositum absolutum mouere celum. quod est falsum. Nec isti quod dictum est de conceptu alicuius indrntis ad absolutum et relatiuum et de conceptu incoicabilis suppositi ad suppositum absolutum vel relatiuum repugnat illud quod dictum est supra. quod quocumque entitas signata in re. vel est formaliter absoluta. vel formaliter ad alterum. quia bene possibile est ab aliquibus abstracti conceptum indrntem. nec absolutum nec re

latium. et tñ quodcumq; signatū exñs extra aiā necōio et determinate est hoc vel illud. ita q; indria pceptus abstractibil' a plurib; nō cōcludit indria; singularis exñtis ad h' vel illud. Ad argumētū pñcipale pñ in solutōe qñtionis q; minor ē neganda. et ad pbatōez ei' cōcedit q; illa relatio pñstitūes pñmā pñonā pñinet ad originē. imo ipsa est originatio actiua. Et cum dicit q; actio pñsupponit suppositum. Rñ. q; prima entitas incoicabilis nō pñsupponit aliq; ens incoicabile. nec pñs pñsupponit suppositū. q; suppositū est ens incoicabile. Actio autē prima pductiua sine pductio prima vel originatō actiua. est prima entitas incoicabilis in diuinis. q; illā nihil pcedit nisi memoria pfecta vel eēntia et totū hoc est coicabile. s; pñmū pducere nō pōt coicari. q; tunc pductus p illud pduceret se. qd est impossibile. nec em̄ mens hoc capit s; m̄ aug. pño de tri. c. j. Cum q; accipitur q; actio nō pōt esse nisi suppositi exñtis. si intelligatur hoc de eē hypostatico. pōt intelligi vel suppositi exñtis aliqua entitate pñiori ipā actōne vel suppositi exñtis hypostatice ipā actōne formalit'. et sic dupliciter pōt intelligi. pñmo mō est falsa. quia nō est ibi entitas hypostatica q; nec incoicabile ante actionē. scdo mō est vera. q; ipā actōe est ens hypostatice q; incoicabiliter. Sed arguit pñra hoc. quia om̄e agere pñsupponit esse. q; agere nō pōt esse prima ratio essendi ipius agentis. Rñ. esse in diuinis pōt accipi vel pro esse simpliciter. vel pro esse incoicabili. simpliciter non est ibi nisi vnicū esse. sicut sepe dicitur est. p aug. vt eēntie. eē aut incoicabile sine hypostaticū est ibi aliud et aliud. sicut alia et alia pñona. Si q; accipias in pñposito q; agere pñsupponit eē simpliciter qd est esse ad se pcedo. Si aut accipias q; agere pñsupponit esse hypostaticū. q; in pñposito nō est nisi esse ad alterz. falsuz est. q; ipm̄ agere est pñmū esse ad alterum. sicut ipā actio pductiua est prima habitudo ad alterum. Et si arguas q; nō solū agere pñsupponit quodcūq; esse. s; pñsupponit potēs agere. si em̄ nihil est potēs agere tūc nō erit actio. s; potēs agere nihil est in pñposito nisi suppositum. q; vt pñ agere pñsupponit suppositum. Rñ. hic posse agere nullo mō a pte rei pñsupponit ipi agere. imo agēs est pñmo potēs. s; pñsupponit illud quo vt pñcipio formalit' aliq; ens potēs agere. Istud et oia dicta in solutōe istius articuli patē possunt si pñcipiat hoc. q; aliqua habitudo realis vnica originis ē inter pñmā pñonā et scdoz. Illa em̄ vnica est pductio actiua et est habitudo pducētis ad pductum. s; vt coitez loqmur de pductōne tanq; de habitu dine vel relatiōe. pñcipim' ipam habere aliq; vt fundamētum. quādo loqmur de ea vt de actōne pñcipim' eā habere pñcipiū formale pductiū. si q; alicui nō est difficile pñcipere q; relatiō nō pñsupponit suppositū. s; tñ eēntiā. que est qñsi fundamētum. sicut pcedit coiter s; m̄ cōem viam. nō est ei difficile cōcipere q; actio nō pñsupponit suppositū neq; vt agens neq; vt potēs agere. sed tñ pñsupponit eēntiā que est qñsi ratio formalis agendi. Si cōtra illud arguit. actio in diuinis nō est pure relatiō s; aliq; absolutū. Hoc dicitur licet in creaturis a quibusdā negaret. saltē de actōe pductiua quia nō videt q; ratio pductōnis actiue possit intelligi ad se sed ad alterz. tanē quicq; sit de hoc: in diuinis actio pductiua est mere habitudo. quia s; m̄ aug. v. de tri. c. v. et r. omne qd est in diuinis. aut s; m̄ subam dicit. aut ad alterū et qd s; m̄ subam dicit pñmune est. origo igit quecūq; siue dicitur actio siue passio formalit' est relatiō. Si tandem arguitur logice ois actio denominat aliq; agens. sed in pñposito nō denominat nisi suppositū. denominans autē pñsupponit illud quod p ipm̄ denominat. q; rē. Ad hoc pñ responsione ad scdm argumētum in tēcō articulo questiois pñcedentis. vbi dicitur est. q; nullū pñonale in diuinis pñprie pñdicat denominatiue de aliquo subiecto incoicabili de quo est modo sermo. licet forte possit dici pñdicari denominatiue de aliquo significante essentiā coiter in cōcreto. vt deus est generans. de tali denominatiōne nō optet hic loqui. quia talis pñdicatio denominatiua verificat pro aliq; quo contento sub subiecto. Quare aut nō sit ibi pñprie de

nominatione siue predicatio denominatiua de subiecto non transcendente causa est. q; pñprie predicatio denominatiua de subo. non est nisi in pñcreto. et nō de eo qd includit pñprie s; de subo receptiua pñprie. pñprie aut pñsonalis in diuinis nō pñdicat de aliquo in cōcreto nō transcendēte. nisi de ipā pñsona pñstituta p ipam. et ita includēte ipam. q; de illa nō denominatiue pñdicat. sola aut essentia est ibi qñsi subm̄ receptiuum talis pñprietatis. Sed de essentia nō pñdicat in concreto. pñpter causam que tanget in fine pñmi articuli qñtionis sequētis. Consequēter querit de relatiōe originis in diuinis qñtum ad pñfectionē suā intrinsecam et est questio.

Questio. v.

Quam relatio originis sit formalit' infinita. Arguit q; non. q; quicq; est formalit' infinitū est pñfectio simpliciter. q; nō pōt esse magis pñfectum q; infinitū formalit'. relatiō originis nō ē pñfectio simpliciter. q; rē. Pbatō m̄. vna pñona habet relatiōnem originis quā alia nō habet. si igit illa eēt pñfectio simpliciter. vna pñona haberet aliq; pñfectōez simpliciter quā alia careret. qd est incoicūens. Ppositū arguit sic. Ens diuidit p finitū et infinitū pñius q; descendat in. r. genera. q; quodcūq; ens et si nō sit in aliquo genē. est finitū vel infinitum. Relatiō originis nō est finita. q; tunc nō esset idez realiter eēntie diuine. finitū em̄ nō pōt esse idem realit' infinito. igit ipā est formalit' infinita. Dicunt tria vidēda. pñmo de intellectu questiois. scdo quid est tenendum de questioe. tēcō dubia occurrentia excludent.

De primo infinitū s; m̄ pñm

tēcō pñsicoz est. cui' quātitatē accipiētib; sp est aliq; accipere extra. Intelligit sic. quātitatē accipientib;. i. quātitiūq; accipientib; sp aliq; restat accipe. Et rō est. q; infinitum in quātitate sic loquit' pñs. nō pōt habē eē nisi i potētia i accipiēdo sp alterz post alterz. et iō quātitiūq; accipiatur illud ē nisi finitū. et quedā ps totū infiniti potētia et ideo restat aliq; alterz ipi' infiniti accipiēdū. Et s; pñcludit. q; infinitū sicut hz eē in fieri et in potētia et in quātitate: ita nō habet rōez totū. q; totū est cui' nihil ē extra. s; ex illud infinitū s; est ex illud qd hz esse de ipō. sp est aliq; extra. nec ē pñfectū. q; pñfectū ē cui nihil pñfectōis dēst. s; isti sp aliq; dēst. Et s; ad pñpositū. pñmutem' rōez infiniti in potētia. in quātitate. in rōnem infiniti i actu i quātitate si poss; ibi eē in actu. si em̄ sic nūc necōio sp crescēt quantitas infiniti p acceptōz pñs pñprie. sic imaginemur oēs pñtes acceptabiles s; acceptas et s; remanē. habem' infinitā quātitatē i actu. q; rāta eēt i actu quāta eēt i potētia. Et oēs ille pñtes q; i infinita succellōe eēt reducte in actū et hēret eē pñ alias. tūc s; eēt i actu accepte. illd infinitū i actu vere eēt totū et de pñfectū totū: q; nihil sui eēt ex. pñfectū eēt q; nihil sibi dēst. imo nihil pñ addi s; m̄ rōz quātitatis. q; tūc poss; excedi. Et s; vlt. Si i entib; itelligam' aliq; infinitū i entitate i actu. illd de hz itelligi pñpñonabil' quātitate imaginare infinite i actu. sic vt ens illd dicat qd nō pñ ab aliq; i entitate excedi. et ipm̄ vere habebit rōez totū et pñfectū. totū qdēz: q; licet totū infinitū actu in quātitate nulla pte sui nec etiā pte quātitatis tal' carēt. tñ qlibet ps eēt ex aliā. et sic totū eēt ex ipñfectis. s; ens infinitū i entitate sic nihil entitatis hz extra: q; nec ei' totalitas dēpendet ex aliq; bus ipñfectis i entitate. sic em̄ totū ē qd nullā hz pte extrinsecam. q; tūc nō esset totalit' totū. ita etiā quīs infinitū in actu eēt pñfectū in quātitate. q; sibi s; m̄ se totū nihil quantitat' talis dēst. tñ cuilibz pti ei' dēst aliq; quātitatis q. s; eēt in altera. nec ipm̄ eēt sic pñfectū nisi qdlibet ei' esset impñfectū. S; ens infinitū sic ē pñfectū. q; nec sibi nec ali' cui ei' dēst aliq; sic q; ex ratiōe infiniti posita i tēcō pñsicoz. pñmo applicādo s; m̄ imaginatōez ad actualē i quantitate si esset possibilis vlt' applicādo ad infinitatē actualē i entitate vbi est possibilis. Habem' aliq;ales intelles

etum qualiter procedendū ē ens infinitū intensiue siue im-
perfectōe vel in virtute. Et hoc possumus ens infinitū in
entitate sic describere. q̄ ipm ē cui nihil entitatis deest. eo
modo quo possibile ē illud haberi in aliquo vno. Et hoc p̄
tanto addit. qz non p̄t in se realiter 7 formaliter p̄ idēpti-
tatem oēm entitatē habere. Potest etiā describi p̄ excessū
ad quodcūqz aliud ens finitū. sic. Ens infinitum ē qd̄ ex-
cedit quodcūqz ens finitū. nō fm̄ aliquā dēminatā p̄por-
tionem. sed vltra oēm dēminatā p̄portionē. vel dētermi-
nabilem. verbiḡa. accipiat̄ hec entitas albedo. exceditur
ab alia entitate que ē scientia in triplo. iterū exceditur ab
anima intellectiua in decuplo. iterū a sup̄mo angelo: esto
q̄ in centuplo. qualitercūqz p̄cedis in entibz. semp̄ est 7 a
re in qua p̄portionē dēterminata sup̄mū excedit infimum.
nō q̄ ibi sit p̄prie p̄portio talis: quali vtunt̄ mathematici.
qz non p̄stat angelus ex aliquo inferiore cū aliquo addito
cum sit simplicior. sed intelligendū ē hoc fm̄ p̄portionē vir-
tutis 7 p̄fectionis. sicut ē excessus in speciebz. hoc mō p̄
oppositū infinitū excedit in entitate finitū vltra oēm p̄por-
tionē assignabile. Et hoc sequit̄ qz infinitas intensiua nō
sic se habet ad ens qd̄ dicit̄ infinitū tanq̄ quedā passio ex-
trinseca adueniens illi enti. nec etiā eo mō quo verū 7 bo-
num intelligunt̄ passiones vel p̄prietates entis. imo infini-
tas intensiua dicit̄ modū intrinsecū illi entitatis cui⁹ est sic
intrinsecū: qz circūscribendo qd̄libet quod est p̄prietas vel
q̄si p̄prietas eius. adhuc infinitas ei⁹ non excludit̄ s̄ inclu-
ditur in ipsa entitate que ē vnica. Unde ipsa entitate p̄cisiss-
sime accepta. absqz. s̄. quacūqz p̄prietate. verū ē dicit̄. qz ali-
quā magnitudinē p̄prie virtutis habet sibi intrinsecā. et
nō magnitudinē finitā. qz ipsa repugnat sibi. 7 infinitam.
ipm̄ etiā infinitū p̄cisissime acceptū nō sub aliqua ratione
p̄prietatis attributalis vt bonitatis vel sapientie. p̄t p̄par-
ri fm̄ ordinē cēntialē ad aliqua q̄ excedit. 7 nō fm̄ aliqua
p̄portōz dēterminatā. qz tūc eēt finitū. Intrinsec⁹ 7 mod⁹
cuiuslibz infiniti intensiue ē ipsa infinitas q̄ intrinsece dicit̄
ipm̄ eē cui nihil deest. 7 qz excedit oēm finitū vltra oēm p̄-
portōz dēterminabile. Et istō correlariū p̄firmat̄ p̄ Dam. c.
vij. vbi ip̄e vult. qz cēntia dicit̄ pelag⁹ sube infinitū 7 inter-
minatū. suba 7 fm̄ qz hz ratōz oīno p̄mi i diuinis. 7 voca-
tur ab eo pelag⁹. sic ipsa ē infinita 7 intēmiata. sic aut̄ non
includit̄ i ea nec veritas nec bonitas nec aliq̄ p̄prietas at-
tributalis. 7 ipsa infinitas ē magis mod⁹ intrinsec⁹ cēntie q̄
aliq̄ attributū. Eliso d̄ infinito. de h̄ qd̄ querit̄ videam⁹
sz si relatō formalit̄ possz eē infinita. hoc em̄ nō ē querē
si relatō sit eadē realit̄ alicui infinito. de q̄ nō ē dubiū coit̄
qz realit̄ ē eadē cēntie. nec etiā ē querē si relatō sit p̄ idēpti-
tate illd̄ infinitū. Sz ē querē si relatō formalit̄. h̄ ē fm̄ suā
entitatē. p̄prie q̄ ē entitas ad altez. sit infinita intensiue in-
finitate illi entitatis. h̄ ē si entitati p̄prie hui⁹ p̄prietatis
vt ē entitas. p̄prie hui⁹ p̄prietatis sit infinitas intensiua mo-
dus p̄ se intrinsec⁹. ita p̄ se intrinsec⁹: qz nō tm̄ rōe alic⁹ alteri
us qz sit realit̄ illi entitati idē. s̄ nō includēdo aliquā entit-
tatē nisi istā. imo circūscribēdo qd̄libz p̄ter istā ad alteruz
adhuc eēt entitas illa q̄ ē ad altez intensiue infinita i se ipsa
Et h̄ p̄t statim. qz r̄nsio illa q̄ coiter dat̄. nō ē ad q̄stionē.
vtpote. dicēdo qz relatō origis ē infinita formalit̄. qz essen-
tia ē infinita 7 illa relatō ē cēntia. Nō em̄ q̄rit̄ si sit p̄ idē-
p̄tatez aliq̄ res q̄ sit formalit̄ infinita. s̄ q̄rit̄ an ipsa p̄ se
p̄mo mō sit illa res cui⁹ mod⁹ p̄ se intrinsec⁹ sit infinitas. Et
ideo si sic arguit̄. diuinitas ē infinita formalit̄. p̄p̄nitas
est diuinitas 7 c̄. p̄t qz argumētū nō p̄cludit. qz maior est
vera de p̄dicatōe formalit̄. mior aut̄ nō nisi de p̄dicatōe per
idēptitatē. p̄p̄nitas ē veritas. fm̄ oēs. 7 nō p̄t inferri p̄clu-
sio in q̄ ē p̄dicatō formalit̄. qz nō p̄t maior idēptitas con-
cludi i p̄clusiōe extremoz q̄ sit idēptitas eoz ad mediū in
p̄missis. Et ex altera de necio 7 altera de p̄tingēt nō seq̄t̄
p̄clusio. nisi p̄tingēs vel vnio p̄tingēs extremoz. Nisi aut̄ i
p̄clusiōe habereē p̄dicatō formalit̄ h̄. s̄. p̄p̄nitas ē infini-
ta. nō habet̄ p̄positū sicut p̄t p̄ intellectū p̄t⁹ expositū. qz
nō habereē nisi qz p̄ idēptitatē ē res quedā que ē infinita.

Si aut̄ intēdas p̄cludere p̄dicatōz formalē. 7 nō tm̄ p̄ idē-
p̄tate ibi eēt p̄mutatō p̄dicatōis idēptice in p̄dicatōz for-
malē. 7 ideo i illatōe ē fallacia figure dictionis. p̄mutat̄ em̄
q̄le qd̄ in hoc aliqd̄. i. interpretat̄ mediū quod ē quale qd̄ in
hoc aliqd̄. qz sicut ille ex medio dñte q̄le qd̄. infert medi-
um dices hoc aliqd̄. ita hic ex vi illatōis talis p̄dicatōis
formalis. intēdit inferre ac si eēt hoc aliqd̄ ex vi illatōis q̄
aliter nō teneret. altera aut̄ nō fuit nisi p̄ idēptitatē. 7 p̄mu-
tans p̄dicatōz p̄ idēptitatē in formalē. videt̄ interpretari
vtrāqz p̄dicatōz in p̄missis fuisse formalē. s̄ non ē ibi p̄di-
catō formalit̄. qz nō p̄t illa mior verificari nisi p̄ p̄dica-
tionē idēpticā. Potest aut̄ breuē dici qz p̄clusio ista. pa-
ternitas ē infinita. p̄prie loquēdo. non ē vera. 7 ratō est ex
mō significādi formalit̄ adiectiui. qz significat formā vt for-
ma est ei⁹ de quo dicit̄. p̄pter istā p̄prietatē adiectiui non
p̄t p̄dicari nisi p̄dicatōe formalit̄. 7 tunc inferēdo eam ex
p̄missis erit fallacia figure dictionis fm̄ modū prius assi-
gnatum. si 7 infinitū nō dicit̄ formalit̄ p̄dicatōe de pater-
nitate similit̄ p̄clusio est falsa. sic 7 intelligēdo p̄clusiōnem
de idēptitate reali alicui⁹ infiniti. ad paternitatē tm̄ mō
debet inferri hec p̄clusio. s̄. qz paternitas est aliqd̄ qd̄ est
infinitū. s̄ questio habet̄ specialem difficultatē fm̄ qz alio
modo intelligit̄. s̄. de infinitate que sit formalit̄ modus in-
trinsecus paternitatis fm̄ suam entitatem.

De secundo arti. teneo hāc

p̄clusiōem fm̄ qz expositū est. paternitas non est formalit̄
infinita. Et ad hoc sunt tres ratōes. prima ratō sumit̄ ex
entis infiniti vnitate. scda ex eius coicabilitate. tertia ex
eius simplicitate 7 incōponibilitate. Si qdem ens infini-
tum intensiue est vniciū i plurificabile. 7 nō artatū s̄ coicabi-
le 7 cuiusqz incōponibile. Prima rō sic format̄. Nō pos-
sunt esse plura realit̄ distincta 7 formalit̄ infinita. plures
sunt relatōes originis realit̄ distincte. 7 nō sunt formalit̄
intensiue infinite. nec p̄ p̄ns aliq̄ illaz. qz qua ratōne vna 7
quelibet alia. maior. p̄bat̄ primo p̄pando ista plura in se.
scda p̄pando infinitū intensiue ad entia finita generalit̄. et
tercō ad intellectū 7 volūtātē specialit̄. Primo sic. infini-
to nihil deficit entis eo mō q̄ possibile ē illud haberi i vno
sed oēm p̄fectōz simplicit̄ possibile ē realit̄ 7 p̄ idēptita-
tem haberi i vno sūme p̄fecto. infinitū 7 hz in se realit̄ 7 p̄
idēptitatez oēm p̄fectōz simplicit̄. sed nō hz in se realit̄
7 p̄ idēptitatē illud qd̄ realit̄ est distinctū ab eo. 7 ab in-
finito nulla p̄fectio simplicit̄ siue nullū p̄fectū simpliciter
p̄t esse realit̄ distinctū. esset aut̄ p̄fectio simplicit̄ distincta
realit̄. si eēt aliud infinitū realit̄ distinctū. Habem⁹ er-
go ma. qz nō possunt eē infinita plura realit̄ distincta. s̄ i p̄ba-
tione illa ma. scda p̄positō videt̄ eē. p̄bada. s̄. qz possibile ē
oēm p̄fectōz simpli p̄ idēptitatē haberi i sūmo p̄fecto. Pro-
bat̄ 7 sic. qz nihil ē sūme p̄fectū cui⁹ deficit aliq̄ p̄fectio sim-
plicit̄. qd̄ p̄bat̄. qz nulla p̄fectio simplicit̄ ē incōponibilis
alteri p̄fectōi simplicit̄. 7 si nō possz q̄libz haberi i summo
p̄fecto. s̄ esset. p̄pter aliquā incōponibilitatē eaz. Assum-
ptum. s̄. qz nulla sit incōponibilis alteri. p̄bat̄ p̄ ratōz p̄fe-
ctionis simpli. qz em̄ ipsa ē melior i quolibz q̄ nō ipsa. s̄ est
qz quodlibet incōponibile sibi. sicut exponitur dictum
Anf. in ratione scda p̄ncipali huius articuli. si sint ergo
due perfectiones simplicit̄ incōponibiles inter se. di-
cantur. a. 7. b. erit in quolibet melius ipsum q̄ non ipsum
hoc est qz quodlibet incōponibile sibi. 7 ita erit melius.
b. quod ponitur incōponibile sibi. 7 pari ratione. b. si ē
p̄fectio simplicit̄ erit melius q̄. a. talis circulatio est i-
possibilis quia tunc idem esset imperfectius seipso. Secū-
do cōparando illa plura inter se. Probari potest illa ma-
ior per hoc. qz plura bona excedunt in bonitate idēz bonū
vnum. 7 hoc quando in quolibet illorum plurimum ē equa-
lis bonitas sicut in vno illorum. nunc autem si sint plura
infinita in quolibet eoz est equalis bonitas sicut in vno q̄
libet eorum. ergo illa plura bona excedūt in bonitate illd̄
bonū. 7 ita illud vnū non est infinitū. Et si dicas qz si ar-

queretur quod deus creatura excedit deum non valet. tunc quod quodlibet illoz plurium non est eque bonum cum uno illoz. et inde est quod bonitas cuiuscumque illoz alteri ab illo uno. eminenter pertinetur in illo uno. et ideo ipsum cum illo bono acceptum non auget neque excessus facit super illud bonum in se. oppositum est in ypothetico quod ibi unum bonum non pertinet totaliter eminenter in altero. quod hoc est contra rationes infiniti.

Ex parte infiniti ad alia finita generaliter arguitur sic. Unum infinitum sufficienter terminat dependentiam omnium finitorum. et simpliciter primum a quo dependent sed non possunt plura sufficienter terminare dependentiam in eodem ordine dependentie eiusdem dependentis. ergo nec plura esse infinita. probatio maius. sicut dependentia quocumque est ratione imperfectio. sic terminare dependentiam non qualitercunque sed primo: prout alicui ratione perfectio. summa autem perfectio quam impossibile est excedi est in uno infinito intensiue. Apparet etiam illa maior de facto. quod unica essentia terminat sufficienter omnem dependentiam cuiuscumque dependentis. quod tamen illam que est ad primam causam efficiens. quod illa que est ad causam exemplarem. et ad primam finalem. Ad idem. scilicet quod non possunt esse plura primo terminata eandem dependentiam. probatio. quod illud non terminat sufficienter dependentiam quo circumscripto sufficienter terminat illa dependentia. quia tunc aliquid dependet ab aliquo quo circumscripto nihil minus haberet a quo sufficienter dependeret. et per primum quo circumscripto adhuc posset remanere in suo esse. sed si plura in eodem ordine posset sufficienter terminare dependentiam. uno eorum circumscripto adhuc terminaret dependentiam complete. que est ad alterum. et ita illud non terminat. et pari ratione de altero argueretur. et sic neutrum vel utrumque terminat. Sicut ergo prima probatio maius. procedit ex hoc. quod infinitum habet realiter et unitiue omnem perfectionem simpliciter. quod omnis talis potest hoc modo haberi in eodem: sic ista probatio procedit ex hoc quod infinitum habet in se eminenter et pertinet omnem perfectionem limitatam. et ex hoc omnem dependentiam entis limitati sufficienter terminare potest. Et sic iste due procedunt ex hoc quod dictum est in primo articulo de infinito. quod habet omnem rationem entitatis siue omnem entitates eo modo quo possibile est haberi ab uno. quod est vel ideptice per perfectionibus simpliciter. vel eminenter per perfectionibus limitatis.

Et ista autem parte infiniti ad alia generaliter potest argui bene sic. In entibus secundum ordinem essentialium ascendendo sequitur ad unitatem. et per primum necesse est illi ordinem statim habere in aliquo uno. infinitum autem inter siue est omnino summum et hoc secundum ordinem essentialium. ergo est omnino unum. Tercio probatio maius. simpliciter ex ordine infiniti ad intellectum et voluntatem. et hoc sic. Ens infinitum est obiectum primum intellectus infiniti et obiectum eius etiam beatificum. sed non possunt esse eiusdem intellectus infiniti plura obiecta prima et beatifica. Quosimodum enim posset argui de obiecto primo et beatifico voluntatis. Prima propositio potest intelligi de primitate triplici et de qualibet vera. et secundum hoc prima propositio continet tria membra. una primitas obiecti dicitur esse primitas adequationis. quod scilicet potentia non excedit illud obiectum. quod coloratum vel luminosum dicitur esse primum obiectum visus. Alio modo primum potest dici virtute cuius omnino aliud intelligitur vel cognoscitur a tali intellectu. quod lux est primum obiectum visus. Tercio modo primum potest dici perfectionis quod in se pertinet tanquam in summo perfectione omnium obiectorum et virtute perficiendi potentiam obiectum autem beatificum est illud in quo summe perficitur et quietatur et saturatur intellectus.

Et his tribus potest accipi tres maius. nam idem intellectus non habet distincta adequata obiecta. quod non potest in aliis obiectum distinctum per suum obiectum adequatum. quod tunc idem obiectum esset adequatum et non adequatum. et tunc potentia excederet illud operando circa aliud ex equo distinctum. Et etiam nec potentia potest habere plura obiecta quasi primitate virtutis qui est secundum intellectus. quod non potest esse per virtute. a. intelligat vel intellexerit et ita. b. et ex virtute. b. intelligat quocumque intellexerit et ita. a. quod quod sit ratio intelligendi. b. et e converso est circulariter et ista circulariter est impossibilis. Nec potest etiam intellectus summe quietari in duobus ex equo distinctis. quod non habet per obiectum beatifico et quietatio illud quod circumscripto nihil minus quietatur et

et beatificatur. sed circumscripto uno adhuc est in alio summe saturatur quietatur et perfectus. ergo in illo non posset esse perfectus. pari ratione nec in alio.

Patet igitur tres maius. quod eiusdem intellectus non possunt plura esse obiecta ex equo distincta prima primitate adequationis. nec prima primitate virtutis. nec prima primitate perfectionis. sicut obiectum beatificum est primum. Ad idem. scilicet quod infinitum formaliter et intensiue est primum obiectum intellectus divini. quolibet istorum modorum probatur. et primo de secunda primitate. quod quod est ratio eandem est ratio cognoscendi in infinitum ergo emittenter pertinet in se quodlibet secundum omnem entitatem etiam eminenter pertinet in se omnem cognoscibilitatem. sic autem pertinet virtualiter aliqd est etiam motuum ad eius cognoscendum. sic ergo infinitum intensiue quodcumque habet rationem obiecti primi respectu intellectus divini et hoc primitate virtutis. Et hoc sequitur. quod ipsum est obiectum primum primitate adequationis. quod sicut omnis est alibi in materia de intellectu divino. intellectus divinus non habet obiectum adequatum coram abstractione ab omnibus obiectis. sed coram coitate virtutis ad omnia per se obiecta. aliter vilesceret eius intellectus. quod posset immutari ab obiecto finito. quod ergo est sibi primum virtualiter. et etiam primum adequatum. Et hoc etiam pertinet tertia primitas. scilicet perfectionis. que est obiecti beatifici. quod in perfectissimo obiecto et summe contentente omnem perfectionem omnium obiectorum summe quietatur. perficitur. et saturatur. ipsa potentia. et ita beatificatur.

Confirmatur ista ratio quod tunc ad maius. et minus. quod sunt plura infinita distincta. a. et b. Intellectus divinus poterit intelligere utrumque. alioquin alter non haberet rationem entis. neutrum autem potest intelligi nisi actu per se cum sit formaliter infinitum. unico autem actu per se non potest intelligi duo distincta habentia propria infinitate. quod unicuique obiectum intensiue infinitum adequatur unice per se. ergo intellectus divinus duobus actibus per se intelligit. a. et b. ergo secundum illos habet simul duos actus quod est impossibile. quod unica per se infinita et infiniti adequatur uni intellectui infinito. vel non simili. et ita successio vel mutatio vel numerus. cum utrumque sit infinitum intensiue.

Secunda ratio principalis de coicabilitate sic format. omnis perfectio simpliciter est coicabilis. omne infinitum intensiue est perfectio simpliciter. ergo nulla autem proprietate personalis est coicabilis. quod est formalis ratio incoicabilitatis erandi. ergo nulla proprietate personalis est infinita intensiue. minor est manifestata. quod nihil potest esse magis perfectum quam sit infinitum intensiue. probatio maius. prout. quod secundum quod colligitur ex intentione Anselmi. mon. xv. perfectio simpliciter est quod in quolibet habere ipsam melius est ipsam habere quam non ipsam habere. Nec regula idiget duplici expositione. non enim intelligitur sic melius est ipsum quam sua negatio predictorie. quod sic quodlibet positivum esse perfectio simpliciter quodlibet positivum est simpliciter melius sua negatione predictorie opposita. sed intelligitur ibi non ipsum per quod sibi incoicabili etiam positivum. ut sit sensus. perfectio simpliciter est in quolibet melius quocumque sibi incoicabili. Secundo intelligitur in quocumque. non pro quacumque natura. sed per quocumque supposito. non intelligendo ut est talis nature vel talis: sed absolute accepto ut est tale suppositum. perinde ratio nature cuius suppositum. sed per quod auro sic considerato ut habet naturam auri vel supposito considerato ut subsistens in natura auri. non est melius non aurum quam aurum. quod incoicabile ut incoicabile non est alicui melius. destruit enim entitatem ipsius. imo melius sic est aurum esse quam quodcumque incoicabile nature auri. Est ergo intellectus propositio ista. perfectio simpliciter est talis quod in quocumque supposito absolute considerato secundum rationem suppositi. non determinando naturam in qua vel cuius sit suppositum. melius est ipsum quam non ipsum. hoc est quod quodcumque incoicabile ipsi. Et hoc sequitur propositum. quod nulla perfectio simpliciter sit formaliter incoicabilis probatio pertinet. quod quod est formaliter incoicabile. est formaliter incoicabile cuiuslibet alteri. considerando etiam illud sub ratione suppositi non includendo naturam cuius est. illud probatur. quod quod repugnat alicui cum ut sibi repugnat destruat ipsum ut sic non est melius ipsum quam non tale. quod autem est de se incoicabile repugnat cuiuslibet etiam sub ratione suppositi. ergo non est melius illi etiam ut consideret sub ratione suppositi quam non ipsum. Habemus ergo istam maius. quod nulla perfectio simpliciter est formaliter incoicabilis. Tercio arguitur ex incoicabilitate sic. Perfectio simpliciter cuiuslibet propositi sibi in eodem supposito necio est ea

dem realiter. sic intelligedo q in abstracto accipiēdo hoc
z illud verū est dicere h est illud. Sz relatio originis nō est
cuilibet: p̄possibili sibi in eodem supposito sic eadem. q̄ zc.
minor est manifesta. qz ista nō est vera. generatō actiua est
spiratō actiua. maior pbat inductive. z ratōne. inductive
sic. nihil ē in diuinis qd nō sit idem eēntie diuine. imo etiā
z cuilibet eēntiali. ita q̄ p̄siderādo vtrūq; i abstracto sim-
pliciter verū est hoc ē hoc. de eēntia q̄ z de eēntialibz de q̄
bus coiter apparet q̄ qdlibet sit infinitū formalit̄. p̄z ma.
q̄ qdlibet eoz est idē cuilibet sibi p̄possibili in eodē suppo-
sito. pbat etiā eadē ma. ratōe sic. qz infinitū nō solū nō est
p̄positū h etiā oīno incōponibile cuilibet alteri. oīne em̄ cō-
ponibile p̄t esse ps. z p̄ p̄ns excedi. qz totū est mai⁹ sua p̄-
te. Infinitū aut nullo mō p̄t excedi. q̄ est oīno simplex z i-
cōpositū z incōponibile. Si aut aliqd p̄possibile sibi in co-
dem supposito nō esset oīno idē sibi. tūc ipm̄ nō eēt oīno in-
cōponibile. qz tūc ibi eēt aliq̄ p̄positō saltē aliquo mō act⁹
z potētie. Habem⁹ q̄ primā p̄t ma. f. q̄ infinitū est idē rea-
liter ei. qd est sibi p̄possibile in eodē supposito. Secda pars
ma. f. q̄ sic sit idem q̄ sit vera p̄dicatio in abstracto. vtpu-
ta dicēdo hoc est hoc. pbat. qz cū p̄dicatio affirmatiua sit
vera ratōe idēptitatis. oīs illa erit vera abstracti d̄ abstra-
cto vbi p̄ abstractōez nō tollit ratō idēptitatis. vbi aut p̄z
abstractōez tollit ratō idēptitatis nō est vera. Exemp̄lz
hec est vera. albedo ē color. qz licet extrema sint abstracta
nō tñ sit abstractio nisi a subo alteri⁹ nature. z illud sōm
nō sunt p̄cisa ratō idēptitatis eoz extremoz. manet q̄ ratō
idēptitatis nature ad naturā illo subo excluso. Albedo aut
z musica nō habēt idēptitatē nisi p̄ accēs ratōe subī. licz q̄
hec sit vera albū est musicū. p̄ tanto q̄ idem subm̄ denoia-
tur ab vtroq; accēs: tñ abstractōne facta ab illo subiecto.
qd fuit ratō idēptitatis eoz. hec est falsa albedo ē musica.
p̄z q̄ p̄dicatio in abstracto vera est. quādo extremoz
est talis idēptitas q̄ p̄ abstractōez nō tollit ratō idēptita-
tis eoz. Adodo quādo vnū extremū ē infinitū. per abstra-
ctionē a supposito. nō tollit ratō idēptitatis ad ipm̄. z hoc
cuiuscunq; p̄possibilis sibi in eodē supposito. Et ideo p̄pter
infinitatē vt iam argutū est. nō p̄t esse p̄possibilis in eodē
supposito. nisi vera z p̄fecta idēptitate reali. q̄ abstractione
facta a supposito q̄diu manet ratō extremi infiniti forma-
liter semp in quacūq; abstractōne manet ratō idēptitatis
extremi ad extremū. z p̄ p̄ns vera p̄dicatō in abstracto. h
est hoc. Ex ista ratōe p̄z generalit̄ q̄ quedaz p̄dicatōes in
diuinis sunt vere nō solū i p̄creto h etiā in abstracto. q̄ nō
sunt oppositi de opposito. quedā vere in p̄creto licz nō i ab-
stracto. qz non loq̄mur de illis q̄ neutro mō sunt vere. vbi
scz extrema sunt opposita. qz nec pater ē fili⁹ nec paternitas
filiatio. Vbi aut extrema nō sunt opposita h p̄possibilia in
eodem supposito. ibi semp ad min⁹ est p̄dicatio vera in p̄cre-
to. sicut pater ē spirās. pater ē unigenit⁹. nō autē in abstra-
cto. sic paternitas ē spiratio. z tamē hec ē vera deitas est pa-
ternitas. deitas ē spiratō. hoc non ē nisi qz diuinitas ē for-
maliter infinita. non aut paternitas. nec spiratō. z ideo ab-
strahēdo a supposito deitatē cū semp maneat in ipā rō infi-
nitatis. semp manet ratō idēptitatis simpliciter ad p̄nitā-
tem z ad spiratōez. z ideo manet ratō veritatis affirmati-
ue p̄dicatōis in abstracto. h paternitatē que nō est formalit̄
infinita abstrahēdo a supposito nō manet ratō idēptitatis
ei⁹ ad spiratōez actiua que etiā nō ē infinita. qz neutri⁹ ex-
tremū fm̄ p̄ziā ratōez sui hz infinitatē. z ideo licet hec sit
vera patē spirat. qz eidē supposito puenit vtrūq; tñ abstra-
ctione ab illo supposito facta. qz neutri⁹ eoz ē infinitū. nō
est vera p̄dicatio in abstracto p̄nitās est spiratō. p̄ter op-
positum p̄siliis ratō est. q̄ncunq; aliqd essentialē p̄dicat de
aliquo eēntiali. vel p̄sonale de eēntiali vel eēntiale de p̄so-
nali. vtpote hec est vera. sapia ē paternitas. sapia ē spiratō.
z cōuerso. qz abstrahēdo a supposito adhuc manet alterū
extremū infinitū. f. sapia. z ideo remanet adhuc ratio idē-
ptitatis. extremi ad extremū facta tali abstractōe. z p̄ p̄ns
ratō veritatis in p̄dicatōe affirmatiua. p̄bat q̄ generalit̄

ter ista maior. q̄ nūq̄ est negāda p̄dicatō in diuinis p̄ idē-
ptitatē abstracti de abstracto. nisi qz neutri⁹ extremū ē for-
maliter infinitū. sicut hec ē negāda p̄nitās ē spiratō. Licz
ca tñ ma. istaz q̄re p̄dicatō aliqua in abstracto in diuinis
negat. dupliciter ab aliq̄bz dicit̄. qz licet p̄nitās z spiratio
sint idē realiter. tñ differūt ratōe. z hoc sufficit ad impedi-
endum talē p̄dicatōez. qz aut pbat q̄ talis differētia non
sufficit qm̄ ista ē vera. sapientia ē bonitas. Rñdetur q̄ si-
cut attributū potētie non ē attributū sapientie. Sic nec in
p̄posito. Sz h n̄ v̄r p̄babile. qz attributū vt attributū dīc
intentionē scdaz vel relatōez aliquā ratōis circa illud de q̄
dicit̄. vnde etiā numerat̄. z verum ē dicere q̄ bonitas z sa-
pientia sunt duo attributa. q̄ fm̄ illud fm̄ qd est numerā-
tio. non est verū dicere hoc est hoc. qz illud est ratōis. sed
non p̄pter hoc negatur ista sapientia est bonitas. vbi non
includit̄ illud ratōis qd numerat̄ in eis. q̄ a simili nō i-
cludendo nisi illud qd rei est. si oīno idem esset in re pate-
ritas z spiratio: esset hec vera paternitas est spiratio. licet
non ista notio vel p̄prietas paternitatis est notō vel p̄prie-
tas spiratōis. Quēcūq; em̄ sunt eadē re simpliciter i deo
ipā significata etiā in abstracto z i nominibz p̄ime impo-
sitōis siue significantibz rem p̄ime intentōis. p̄dicant̄
de se inuicē in abstracto. licet non in nominibz scdē impo-
sitōis siue accepta fm̄ aliqua noia scdē intentionis. sicut
patet in creaturis. vnde licet ista sit vera fortes est homo.
non tamen ratō fortis que est singularitas est ratio homi-
nis que est vniuersalitas. Aliter dicit̄ alius z ratōnabilit̄
vt vidēt. z ad p̄positum q̄ p̄prietates in eadē p̄sona dif-
ferunt ex natura rei p̄ter p̄sideratōez intellectus. qz ad h
sufficit dispatio licet non sint opposite. z p̄pter hoc p̄dica-
tio vnus de alia in abstracto non est vera. Et hoc ideo. qz
illa distinctio ex natura rei est. p̄pter non infinitatē hui⁹
illius. qz si hoc vel illud esset infinitū. non esset talis disti-
ctio nec impediretur talis p̄dicatio.

Circa terciū arti. Otrā p̄dī

cta arguit quadrupliciter. primo sic. qd non est p̄prehens-
sibile nisi ab intellectu infinito est formaliter infinitū. ge-
neratio illa vt generatio est formaliter incōprehensibilis
nisi ab intellectu infinito. q̄ zc. minor pbat p̄ illud ysaiē.
liij. generatōez eius quis enarrabit. qd exponens Hiero.
omelia prima sup math. de generatōe eterna filij. quod in-
quit impossibile p̄p̄ba dixit affatu zc. sed qd est imposs-
bile affatu est incōprehensibile ab intellectu finito. Cōfir-
matur etiā p̄ illud ambro. primo de tri. c. v. querens a te q̄
mō putas inq̄ filiū esse genitū. z sequit̄. mibi impossibile
est generatōis scire secretū. mens deficit. vox silet. n̄ mea
tñ h angeloz. z sup cherubin z seraphin. z sup oēm sensū
est z pbat ibi. qz scriptū est. par xpi que exuperat oēm sen-
sum. ad phi. iij. Ex h arguit ambro. ex quo par xpi est sup
oēm sensū. quō non supra oēm sensū est tanta generatō.
¶ Preterea scdo arguit sic. oīs actio adequata p̄ncipio z
termino infinito. est formalit̄ infinita. generatio i diuinis
est actio adēpta p̄ncipio formali infinito z termino infini-
to. qz p̄ncipiū ē eēntia vel mēoria infinita. z p̄z termin⁹
est filius qui est infinitus. terminus etiam formalis est ef-
fentia cōmunicata. siue noticia declarata. quorum vtrūq;
q̄ est infinitum. Et patet q̄ ista actio est vtrūq; adequata.
quia non potest esse nisi vnica huius p̄ncipij ad hūc ter-
minum. ergo zc. Preterea tercio ratio subsistendi est ra-
tio perfectissime essendi. relatio originis p̄ime persone est
ratio subsistendi. ergo est ratio perfectissime essendi. z per
consequens infinita. quia esse in diuinis est formaliter in-
finitum. Preterea intellectus diuinus est formaliter in-
finitus. alioquin non cōprehenderet infinitam essentiam
diuinam de qua tactum est questione prima articulo p̄mo
q̄ intellectus vt intellectus eam cōprehendit. non ē autem
infinitus nisi quia est idem essentie diuine que ē primo in-
finita. sed paternitas est eadem illi. ergo paternitas pro-
pter eandem rationem est formaliter infinita. Ad p̄m̄z

illoz quādo alicui intellectus est aliq̄d primū obm primitate virtutis. p̄ illud quodlibet aliud obm intelligit fm̄ ordinem quē unūquodq̄ obm habz ad illud primū. Ista p̄ter ratio illa. q̄ facta ē in illa. q. arti. ij. de intellectu 2 volūtatē. Exemplū quādo alicui intellectus est aliq̄d primū obm primitate virtutis. imediati⁹ intelligit virtute ei⁹ illud qd̄ est p̄ se idem illi. q̄ illud qd̄ est p̄ accidens idem illi. nunc autē intellectus divini est oīno idem obm primū primitate virtutis 2 adēptionis. sicut tactū est. eēntia. s. sub ratōe essentiae nullū q̄ p̄sonale est illi intellectui hoc mō obm primū. p̄oquinus tñ ē primo obo q̄ aliq̄d creatū. p̄ quāto q̄ ē idē obo primo. 2 ideo p̄p̄inquit⁹ in entitate. 2 p̄ p̄ns in p̄gnoscibilitate. Ad formā argumēti. maior est vera sic intelligēdo. q̄ si obm est incōprehensibile. p̄p̄ia incōprehensibilitate ē etiā ifinitū. p̄p̄a ifinitate. s̄ sic mior ē falsa. s. q̄ generatō illa vt generatō ē incōphēnsibilis. I3 illa mior possz habē verū intellectum p̄ accidens vel fm̄ aliquod p̄comitās. vel adhuc 2 magis ad p̄positum fm̄ illud quod est ratō intelligendi ipam. ipa em̄ nata est primo intelligi p̄ essentiam tanq̄ p̄ primū obiectū tam ab intellectu divino q̄ beato. qz essentia vt essentia est primū obiectū tam illius q̄ istius. Ista autē ratio intelligēdi generatōez est incōprehensibilis. 2 ita generatio posset dici incōprehensibilis p̄comitāter siue q̄tum ad illud qd̄ includit. qz generatō includit coicationē essentiae que sit p̄ essentiam vel p̄ naturā p̄sone ad p̄sonam. Ista autē coicatio p̄suppositivae includit ifinitatē essentiae. quia ipa non posset sic coicari pluribz suppositis nisi esset ifinita. 2 ideo generatō est incōprehensibilis q̄tum ad p̄suppositū. s. coicationē essentiae q̄ requirit esse ifinitū. Sed p̄tra istas respōsiones arguit. qz semp̄ restat vis de p̄p̄ia ratōne generatōnis vt generatō est. p̄ quodcūq̄ p̄ncipiū intelligēdi intelligat. 2 quicq̄ p̄erigit in intelligēdo 2 cōmunicando. sp̄ ipa in p̄p̄ia itelligibilitate sua videt incōphēnsibilis p̄ auctes adductas. 2 cuiuscūq̄ itelligibilitas p̄p̄ia ē incōprehensibilis illud ē itelligibile ifinitū. I3 nō posset dici q̄ p̄phēnsibile intellectui finito ē nēcio finitū. 2 incōprehensibile illi intellectui nō ē finitū. 2 sic cōcedit mior qz generatō vt generatio ē incōprehensibilis intellectui creato. 2 ita fm̄ p̄p̄ia entitatē 2 p̄prehensibilitatē non ē finita. s̄ ex hoc nō seq̄t q̄ sit ifinita. de q̄ tanq̄t in r̄n̄sione ad p̄cipale argumētū. fm̄ hoc q̄ maior hui⁹ argumēti ē negāda. accipiēdo incōprehensibile negatiue p̄ nō possibili p̄phēdi. qz ad h̄ q̄ est vera. opteret illud intelligē p̄rie. s. p̄ h̄ntē quātitatē virtualē excedentē se vltra omē p̄phēnsibile. vel omē p̄phēnsibile excedētē. qd̄ nō ē in p̄posito. Ad sc̄dm̄ adēqtio dicit p̄p̄ie eglitatē dnoz in eadē quātitate. 2 sic nō ē adēqtio i p̄posito. Alio mō adēqtio dicit nō fm̄ quātitatē s̄ fm̄ p̄portōez. 2 sic dicit aliqd̄ adēqtūz alteri qd̄ ē sūme p̄portōnatū sibi. si ibi sit adēqtio. vtpote effect⁹ adēquat⁹ cause qui est p̄portōnat⁹ in ratōe effectus. licet ille nō sit simplici ter sibi adēquat⁹ eglitate quātitatis. Hoc mō illuminatio diceret adēq̄ta soli. qua maior esse nō posset. licet lumē nū q̄ sit eglē etiā fm̄ p̄fectōez quātitatis ipi soli. qz est effect⁹ equocus. Ad formā tūc maior ē vera de adēqtione primo mō si illa esset. s̄ sic mior ē falsa. 2 p̄cise vera de adēqtione sc̄do mō. nec adhuc de adēqtōne illo mō. que. s. est fm̄ intētionē s̄ fm̄ extētionē. qz. s. vnū p̄ncipiū generādi non pōt extēdi ad aliā generatōez q̄ ad istā. Non est q̄ h̄c adēqtio quātitativa. nec ē p̄p̄ie adēqtio fm̄ p̄portōnē q̄tum ad intētionē s̄ tantū quātū ad extētionē. 2 ita nullo mō includit ifinitatē quāta est in illo cui adēquat⁹. Ad terciū sicut tactū est in p̄cedenti questione articulo tēcō. subsistere est equocū vno mō accipit. p̄ p̄ se esse. Et sic loquitur aug. vij. de tri. c. viij. oīs res ad se subsistit quāto magis de us. Alio mō p̄ incoicabiliter p̄ se esse. siquidē coicabile intelligit nō q̄si subsistēs. s̄ q̄si inherēs subsistēti. 2 q̄si modū inherētē habens. primo mō p̄cedo qz subsistere formaliter dicit p̄fectissime esse 2 nō dicit nisi essentia fm̄ aug. sc̄do mō subsistere p̄supponit p̄fecte esse s̄ non formalit̄ includit sed tñ addit incoicabilitatē. s̄ p̄ se esse primo mō acceptū

2 illud sic est ratō subsistendi qd̄ est ratio incoicabiliter p̄ se essendi. 2 talis est relatō. ratō autē essendi incoicabiliter nō est ratio p̄fectissime essendi. Ad vltimū p̄cedo qz intellectus ē formaliter ifinit⁹ p̄p̄ia ifinitate q̄ est mod⁹ intrinsec⁹ sue. p̄p̄ie entitatis. s. intellectualitatis vt intellectu alitatis. 2 tñ p̄nitas nō sic ē ifinita. cū hoc tñ p̄nitas ē eadē realiter essentiae aliquo mō sicut intellectus. Et cuz ad dicitur qz ifinitas intellectus est p̄pter idēp̄ritatē ei⁹ ad essentiam. I3 nō. primū oīno in divinis vt tactū est in p̄ma questione. est essentia vt eēntia. q̄ fm̄ Bañ. est pelag⁹ p̄pter cōp̄hensionē oīm p̄fectionūz divinarū. ista est ifinita nō tñ intrinseca. quodcūq̄ autē illud p̄tinet p̄ idēp̄ritatē alia s̄ non primo oīa. qz nec a se sed virtute essentiae a qua etiā habet suā ifinitatē. Videt qz essentia habet ifinitatem 2 formaliter. 2 p̄p̄iaz. 2 primā. qz a se. qz respectu oīm dicit pelagus. qz oīm p̄fectissime p̄tinet entitatē intrinsecam vt possibile est eam p̄tineri in vno formalit̄. Ab hac autē p̄p̄ia sicut licet loqui emanant oīa ordinate. primo quidē intrinseca essentialia. que nō dicunt respectū ad extrinsecā. sc̄do notō nalia. tēcō 2 vltimo creata siue extrinseca. 2 quodlibz emanans recipit illud p̄fectōis ab ea cui⁹ est capax si sibi non repugnat. 2 illius recepti causa q̄si effectiva 2 primaria ē ifinitas eēntiae. causa autē siue ratō formalis est ipa entitas. p̄p̄ia cuiuscūq̄ emanātis. essentialis ē recipit ab ea ifinitatē formalē. qz talis essentia sufficit in ratōne p̄cipij 2 fundamēti ad dandū talē quātitatē 2 talis quātitas virtualis ipi nō repugnat sicut nec coicabilitas. ipi autē relationi p̄sonali p̄p̄it p̄ essentia eē ad alterz. Nec p̄p̄it sibi ifinitas intēsiua. p̄p̄ia qz ipa nō est capax talis quātitatis sicut nec coicabilitatis. Etiā in genē p̄cipij formalis est stat⁹. hoc em̄ accipit ifinitatez illud. nō qz hoc ē hoc. 2 illud est illud. sicut s̄ accipit coicabilitatē. illud incoicabilitatē. qz hoc ē hoc 2 illud ē illud. repugnātia em̄ formalis 2 nō repugnātia. p̄o reducit formalit̄ ad ratōez ei⁹ cui dicitur eē repugnātia. Tandē ab eēntia creatē recipiūt entitatē finitā qz talis sola eis p̄p̄it. Ad formā igit̄ argumēti dico. qz sola idēp̄ritas eēntiae nō est sola ratō h̄ndi ifinitatē formalit̄. s̄ ē rō sufficiens oīm ei cui formalit̄ nō repugnat ifinitas. formalit̄ autē repuḡt relatōi p̄sonali vt p̄batum ē. 2 nulli eēntiali. Et si queras q̄re p̄possibilis est ifinitas huic 2 nō huic. pōt queri i oppositū. q̄re huic repuḡt incoicabilitas 2 huic nō. qd̄ oēs p̄cedūt. 2 est eadē respōsio qz in rōne p̄ncipiij formalis. qz. s. formalit̄ hoc ē hoc. 2 illud ē illud formalit̄. qz autē in rōne p̄ncipiij fundamētalis ipa eēntia est vnū p̄ncipiū illimitatū a q̄ multa sūt ordinate nata. p̄cedē. 2 q̄dlibz i p̄o instāt i q̄ q̄ emanat vlt̄ p̄cedit in esse. suam habet entitatem. hoc talem 2 illud talē 2 huic sua entitas est ratō repugnantiē alicui⁹. cui⁹ tamē illi nō est ratō repugnantiē entitas sua. Ad argumētū p̄cipale sicut declaratū fuit in primo articulo. ifinitas i entitate dicit totalitatem in entitate. 2 p̄ oppositū suo modo. finitas dicit p̄tialitatem entitatis. omne em̄ finitū vt tale min⁹ est ifinito vt tali. fm̄ euclidē. vij. cōclutionē. iiii. oīs numer⁹ minor maioris numeri pars est vel p̄tes. Hoc nō sic intelligendū est qz iste binarius sit pars illius ternarij quia nihil est sic in divinis. sed q̄tum ad p̄portōnes omnes attendendas in quantitatibus ille binarius se habet ad illum ternarium sicut pars vel partes ad totum. quia simili modo excedit ab illo ternario sicut exceditur alius binarius ab alio ternario cui⁹ est pars. Ita dico hic nullū creatum est pars dei cum de⁹ sit simplicissim⁹. sed omne finitum cū sit minus illa entitate ifinita. p̄formit̄ pōt dici ps. licet nō sit fm̄ aliquā p̄portōnē determinatā qz exceditur i ifinitū. 2 hoc mō aliud ens ab ente ifinito dē ens per p̄ticipatōez. qz capit p̄tem illi⁹ entitatis que est ibi totalit̄ 2 p̄fecte. Hoc q̄ volo habē. qz omne finitū cū sit min⁹ finitū est ps. cui⁹ q̄ repugnat esse pars vel excedi realit̄ ab aliquo. ei repugnat esse finitum. nūc autē paternitati huic repugnat esse pars divinitatis illo modo vt excedi a divi

prie dicte. translative aut alijs. Et hoc apparet satis per rōnem. qz nō negaret pbs eq̄litate eē indiuiduoz eiusdez sp̄i in quolz genere 7 ineq̄litate speciez. 7 per p̄ns cū fm ipm̄ equale et inequale non dicant nisi fm̄ quantitatem. quātitas aliquo mō puenit omni enti cuiuscūqz generis. 7 p̄ p̄ns lz magnū 7 puuz fm̄ eū sint passiones pprie quātitatatis. tamen translative accepta sunt transcēdētia 7 passiones totius entis. Aug. aut. vi. de tri. c. vij. istam magnitudinem quā pbs dicit translative dictā. dicit esse magnitudinem nō molis s̄ bonitatis 7 pfectōis. In his inqt que nō mole magna sunt idēz ē maius esse qd̄ melius esse. Pa tet q̄ magnū primo modo fm̄ aref. pprie dictū. 7 fm̄ aug. magnū mole nō est in deo nec in aliq̄ sp̄iali. sed magnum translative fm̄ p̄m̄ 7 magnū bonitate 7 virtute v̄ pfectōne pōt poni ibi. quia illud est transcēdēns cōueniens suo mō omni enti. **¶** Etum ad scdm̄ ne dē dubijs asseratur certū. certum est qd̄ est ibi essentia ex natura rei. qd̄ etiā declaratum est in p̄mo articulo prime quēstōnis. Et statim ex hoc inferē terciū scilz q̄ ipsa essentia vt essentia lz ex natura rei ppriam magnitudinē 7 hoc pbat auctoritate. 7 rōne duplici. auctas est dām. c. ix. vbi vult. q̄ essentia est pelagus quoddā sube infinitum 7 interminatū. essentia vt sepe dictū est. dicit ab eo pelagus quoddā. q̄ prioritate 7 primā p̄prehensōne habens omniū. et vt sic fm̄ ipm̄ est infinita 7 interminata. sic q̄ est infinitas cētie vt essentia. Ex his sic arguit. essentia est infinita ex natura rei vt accipit ex aucte dām. quia vt est pelagus est infinita. et vt est oino p̄ma ex natura rei dicit pelagus. infinitas autez essentia dicit magnitudo ei⁹ ppria. q̄ habet ppriaz magnitudinē ex natura rei. Adinor q̄tuz ad aliqd̄ satis pz. quia sicut quātitatia infinitas pprie dicit magnitudinē. immo extensue illimitatōez quātitatatis. pprie: ita infinitas intēs sua 7 in pfectōne dicit summā pfectōez vel magnitudinem pfectōnis. **¶** Per rōnem arguit sic. Infinitas intēs sua cōuenit essentia ex natura rei. illa est ppria magnitudo essentia q̄ zē. maior pbat. quia sicut declaratū est in qōne p̄cedente. infinitas intensiua nō dicit pprietatem vel passionem eius cui⁹ est sed modum intrinsecū eius. circūscripta etiam quacūqz pprietate. nulli q̄ potest puenire nisi cui ex natura rei intrinsece puenit. **¶** Probatio mi. qz entitati qd̄ dicit absolute q̄ nata est habere rōnem mesure vel mēsuralis. vel puenit finitū vel infinitū. cui q̄ repugnat finitum. ei puenit infinitum. talis est essentia diuina. **¶** Posset q̄rgui ad pbandū ma. p hoc q̄ relatōni rōnis nō potest p̄petere infinitas intēs sua. qz tūc relatō rōnis esset perfectio simplr. q̄ nec infinitas pōt alicui p̄petē ex relatōne rationis s̄ tūc ex natura rei. **¶** Scdo arguit sic p rōnem. mod⁹ obiecti beatifici vt obm̄ b̄ficuz est: est in re 7 ex natura rei. Infinitas intensiua ē talis mod⁹ in cētia diuina q̄ est ibi ex natura rei. 7 p̄ p̄ns magnitudo. maior pbat ex pfectōe alicui⁹ actus b̄ficuz. q̄ vt meli⁹ capiat distinguat de duplici actu intellect⁹. 7 s̄ loq̄ndo de simplici app̄hēsiōne siue intellēctōne obiecti simplicis. vn⁹ indr̄nter pōt esse respectu obiecti ex̄ntis 7 nō ex̄ntis. 7 indr̄nter etiā respectu obiecti nō realr p̄ntis sicut 7 realr p̄ntis. istū actū frequēter experimur in nob. qz v̄tia siue qd̄itates rerū itelligim⁹ eq̄ siue hēant ex natura rei esse eē in aliq̄ supposito siue nō. Et ita d̄ p̄ntia 7 absentia. Et etiā s̄ pbat a posteriori. qz scia p̄clusionis vel intellect⁹ p̄ncipiū eē in intellectu manet re ex̄ntē 7 nō ex̄ntē p̄ntē 7 vel absente. 7 eq̄ pōt h̄ri act⁹ sc̄dēdi p̄clusionē 7 intelligendī p̄ncipiū. q̄ eque pōt haberi intellectio extremi illius a quo dependet illud intelligere cōplexum p̄clusionis vel p̄ncipiū. **¶** Iste actus intelligendī qui scientificus dici potest. quia p̄uenit 7 requisitus ad intelligere p̄ncipiū. pōt satis pprie dici abstractiue: quia abstractū obm̄ ab ex̄ntia 7 non ex̄ntia. p̄ntia 7 absentia. **¶** Ali⁹ actus intelligendī est quē tamen ita certitudinaliter experimur in nobis possibilis tamen est talis. s̄. qui p̄cise sit obiecti presentis vt presentis. ex̄ntis vt ex̄ntis. hoc p̄batur quia omnis p̄fectō cognitōnis absolute que potest competere potentie cognitive sensitue. potest eminenter com-

petere potentie cognitive intellective. nūc autem p̄fectōis est in actu cognoscendi vt cognitio est p̄fecte attingere p̄imum cognitum. non autez p̄fecte attingitur. quando non in se attingit. sed tūmodo in aliqua diminuta vel deriuata similitudine ab ipso. sensitua autē habet hanc p̄fectōnem in cognitione sua. quia pōt obiectū attingere in se. vt ex̄ntis et p̄ns est in ex̄ntia reali. 7 nō tūc diminute attingēdo ipm̄ in quadā p̄fectōne diminuta. q̄ ista p̄fectio p̄petit intellective in cognoscendo. sed nō potest sibi p̄petere nisi cognosceret ex̄ntis. et vt in ex̄ntia ppria p̄ns est. vel in aliq̄ obiecto intelligibili eminētē ipm̄ p̄tinentē de quo non curamus ad p̄ns. talem autē actum cognitōnis de ex̄ntē vt ex̄ntis 7 p̄ns est. lz angelus de se. nō tūc em̄ intelligit m̄chilaref. intellectōne. s̄. abstractiua: s̄ intelligit se vt ex̄ntē 7 vt ex̄ntem eundē sibi. sic etiā intelligit suā intellectōez si reflectat sup̄ eam. nō solum p̄siderando intellectōem sicut quoddā obm̄ abstractū ab ex̄ntia et nō ex̄ntia: quia sic intelligit intellectōez alteri⁹ angeli si nulla intellectio eius esset. s̄ intelligit se intelligere s̄ est intellectōez sibi in ex̄ntem. q̄ ista intellectio possibilis angelo est possibilis simpliciter intellectie n̄re. qz p̄mittit nobis q̄ erim⁹ equales angelis. **¶** Ista inquā intellectō pōt pprie dici intuitiua. qz ipsa est intuitō rei vt ex̄ntis et p̄ntis. Ex ista distinctione ad p̄positū. **¶** Actus beatific⁹ intellect⁹ non pōt esse cognitio abstractiua. s̄ n̄cō intuitiua. qz abstractiua ē eque ex̄ntis 7 nō ex̄ntis. 7 sic beatitudo potest esse obo nō ex̄ntē. qd̄ est impossibile. abstractiua etiā potest haberi lz obm̄ nō attingat in se s̄ in similitudine. b̄ntudo autē nunq̄ habet nisi ipm̄ obm̄ beatificū imēdiate in se attingat. 7 hoc ē qd̄ alii qui vocāt 7 b̄n̄ ipsam intuitōez visionē factalē. 7 accipitur ab ap̄lo p̄ma ad cori. xiiij. videmus nūc p̄ speculum in enigmate tūc autē facie ad faciem. Ex his patz maior. quia si actus b̄ficuz est n̄cō intuiti⁹ ip̄ius obiecti. q̄ est ei⁹ vt ex̄ntis 7 in ex̄ntia ppria p̄ntis. q̄ om̄is p̄ditio q̄ est obiecti p̄ se beatifici. est eius p̄ se vt in ex̄ntia reali. imo 7 vt in ipsa reali ex̄ntia p̄nti ex q̄ habemus ma. **¶** Probatio mi. qz. s̄. infinitas sit p̄ se p̄ditio obiecti b̄ficuz. null⁹ intellectus nec etiā voluntas in aliq̄ obiecto p̄fecte quietat. nisi sit in eo tota plenitudo p̄mi obiecti. q̄nta scz p̄possibilis ē p̄rio obo talis plenitudo p̄mi obiecti intellect⁹ vel voluntatis non pōt esse nisi infinitas. q̄ nulla potentia beatificabilis pōt quietari in aliquo nisi sit infinitum. et per p̄sequens infinitas est per se conditio obiecti quietatiui. 7 ita beatifici. **¶** Ad maior pbat p̄rio. qz cū potētia naturalr inclinā ad p̄mi obm̄ suū. vbi autē nō est plenitudo obiecti p̄mi sed defectus plenitudinis: ibi nō est q̄tudo. imo potētia vltērius inclinā vbi vltērius est rō p̄mi obiecti. **¶** Probatio mi. cui non repugnat infinitas illud non habet totalem plenitudinem sibi possibilem nisi sit infinitum. hoc patz qz sola infinitas est summa plenitudo eius cui est composibilis nunc autem primo obiecto tam intellectus q̄ voluntatis infinitas non est incōpossibilis. qz siue sit ens siue verum vel aliquod tale abstractum ab omnibus siue primum ens vel primum verum qd̄ virtualiter p̄tinet alia. pz qz infinitas nō repugnat sibi. q̄ nō lz totalem plenitudinē suam nisi habeat infinitatē. **¶** Sic q̄ q̄tum ad istū articulum de magnitudine. habem⁹ q̄ ibi sit aliqd̄ ex natura rei cui⁹ sit magnitudo vt essentia. 7 q̄ eius sit magnitudo ex natura rei 7 q̄lis magnitudo quia nō pprie. fm̄ p̄m̄. s̄ trāsumptiue. 7 nō molis. fm̄ aug. s̄ p̄fectionis. **¶** Contra ista arguitur sic. v. de tri. c. ij. **¶** Idem inquit aug. est illi esse 7 magnū esse q̄ magnitudo transit in essentiā. 7 p̄ p̄ns nō manet ibi magnitudo fm̄ ppriam ratōnem magnitudinis. nō autē fundat equalitatē nisi sub rōne magnitudinis. non dico molis sed v̄tutis. **¶** R̄n̄. dico qz omni pprietate per impossibile vel possibile circūscripta ab essentia diuina. ipsa habet ppriam magnitudinem. s̄. ppriam infinitatē. habet enim gradum intrinsecum. sicut res finita habet ppriam finitatem. imo magis. sic circūscribas ab hoīe oēm pprietatem adhuc habet ppriam finitatem in ordine entiu. sic q̄ con-

cedo quod est idem deo esse quod magnum esse. et aliquo modo si-
cut licet dicere magis intrinsece quam deo iustum esse vel sapien-
tem esse. quia non ita dicitur magnum. proprietatem vel attribu-
tum sicut iustum vel sapiens. transit ergo in ipsum propter
summam idempritatez magnitudinis ad essentialiam. Cum
infernus. ergo non manet secundum propriam rationem magnitudinis
neganda est consequentia. imo in creaturis sic transit magni-
tudo perfectionis quod non est aliud realiter ab eo cuius est. et ta-
men materia secundum propriam rationem magnitudinis ut proprium
fundamentum equalitatis vel inequalitatis. Est enim una spe-
cies entium quod tunc quibus materialis alteri speciei immateriali
equalis vel inequalis secundum perfectionem. et manet in ea magnitu-
do secundum perfectionem ut fundas ista equalitatem. et tunc transit ista
magnitudo in essentiali per idempritatez. quia ait augustinus. vi. de
tri. c. vii. de ista magnitudine idem est maius esse quod melius
esse. bonitas enim essentialis qua una species est melior alia. non
est res addita essentiali. Non sunt ergo opposita in diuinis imo
nec in creaturis transire et manere: si recte intelligat. transi-
re propter reale idempritatez. et manere propter proprietatez quiddi-
tatem. nec sequitur manet ergo manet realiter distinctum. sed sic
aliquid manet quando sua proprietate quidditas non est destru-
cta siue per corruptioez siue per reductioez ad possibilitatez. si-
ue per consumptionem. primo modo transit ignis in aqua. secundo
modo si per potentiam diuinam resolveret in materiam primam secundum
se manente. tertio modo si ex eo et aqua generet mixturam neu-
trius actualitate manente. nullo istorum modorum transit ali-
quid in diuinis. et solo modo sic transire infert non manere.
Non sequitur propter oppositum manet. hoc est in proprietate et perfe-
cta et plena actualitate. et manet realiter distinctum. quod de-
clarari posset si esset quod de aliterate reali. Sed ex hoc sequitur
aliud dubium. quia sicut se hoc magnitudo ad essentialiam. sic se
videtur habere equalitatem ad idempritatez. si ergo magnitudo transi-
sit in essentiali equalitas transibit in idempritatez. et ita non
erunt tres relationes coes in diuinis. scilicet equalitas. similitu-
do. et idempritatez. Hic potest procedi quod equalitas non eque di-
stinguunt ab idempritatez et similitudine. sicut ista duo disti-
guunt inter se. sed quod equalitas dicat modum proprium vtriusque
relationis. ad hoc scilicet quod tam idempritatez quam similitudo sit per-
fecta. Si enim per impossibile pater haberet diuinitatem maiorem
et filius minorem. esset quedam idempritatez ibidem. sed quod fun-
damentum non haberet eandem magnitudinem non esset ibi perfecta
idempritatez quia non eorum equalitate. Consimiliter duo ha-
beres sciam maiorem et minorem sunt aliquid modo similes. non perfectae
similes. quod non equales in scientia in qua assimulantur. magnitu-
do igitur eadem cuiuscumque fundamenti siue idempritatez siue si-
militudinis. dat cuicumque idempritatez et similitudini quod ipsa
sit perfecta equalitas. ergo dicitur modum similitudinis. quod ipsa sit per-
fecta. et modum idempritatez: quod quod ipsa sit perfecta sicut magnitu-
do. eadem dicitur modum fundamenti. scilicet quod ipsum sit perfectum. Ulti-
mo in isto articulo visio de magnitudine videndum est que est
unitas quod ut prius dictum est videtur requiri siue per se siue quod
quod modo in fundamento equalitatis. Et est sciendum. quod si unitas
magnitudinis alicubi sit realiter et realiter. hic verissime est
realis. quod hec unitas est numeralis siue singularis magnitu-
dinis in duobus. in alijs non est unitas numeralis licet secundum alii
quos forte sit unitas aliquid vtriusque siue rationis de qua non curo modo.
tamen certum est quod nulla unitas verissime est realis quam unitas nume-
ralis. et quod ista sit proprie in deo alicuius cois omnibus personis di-
citur dans. c. viii. In omnibus inquit creatis ypostasibus quod diuer-
sum esse considerat. coicatio autem et copulatio et vnusque ratione seu
cognitione considerat. In sancta vero et incomprehensibili trini-
tate econuerso est. illic enim commune quod deus et vnusque re consideratur
vnusqueque enim hoc se hoc ad alterum nihilominus quam ad seipsum
cognitiue vero est quod diuinum. Ad propositum est etiam ra-
tio quia ex. x. metha. vnum et multa immediate diuidunt ens
ergo si ex natura rei in patre et filio sit magnitudo essentiali ut pro-
batum est. illa magnitudo vel erit vna vel plures. non plu-
res quia non alterius rationis pater. nec etiam plures eius-
dem rationis quia eadem essentiali numero non est magna pluri-
bus magnitudinibus eiusdem speciei vel rationis. et breuiter
habemus conclusionem primam huius primi articuli. scilicet quod equaliter

tatis in diuinis prout dicitur secundum magnitudinem est funda-
mentum reale. et ex natura rei quantum ad quodlibet quod
requiritur ad fundamentum equalitatis. et hoc eque sicut in
quolibet fundamento cuiuslibet equalitatis siue magnitu-
dinis. Restat nunc videre de eternitate. patet quidem quod
ipsa est alicuius quod est ibi ex natura rei. quia ipsa est ex
essentiali ut essentiali. essentiali autem est ibi ex natura rei. aliocum
nihil esset ibi essentiali ex natura rei. habemus ergo aliquid ex natura
rei cuius est eternitas. Sed oportet querere an ex natura rei pater
nisi sibi eternitas ut eternitas. Hic dicitur sic. quod sicut infinitas
intensiuam dicitur modum intrinsecum essentiali ut essentiali. ita eternitas
ut eternitas dicitur modum intrinsecum essentiali ut essentiali. et tunc cum
ibi sit essentiali ex natura rei. pari ratione modum intrinsecum illius
et hoc ex natura rei sicut modum intrinsecum alterius. per hoc est dicitur
nisi. de di. no. c. v. per tertie. de non quodammodo essentiali. sed
simplici et incircumscriptione totum esse accipit in seipso et patitur
propter quod dicitur res seculorum. et sequitur. ipse est esse essentiali
et ipsum esse essentiali. et essentiali ante secula. Ipse est enim eorum
quod est ante secula. Consilium modo videtur sibi attribuit eorum
per quod intelligit eternitas secundum quod ipse est essentiali simpliciter et incir-
cumscriptione. Consequenter istud obicitur per illud boetij. v. d. pro.
ipsa. vi. vbi vult quod eternitas est infaminabilis vite tota simul
perfecta possessio. Et similis sententia habet ab anselmo. mon. xvij. et secundum
illam corrigenda est sententia ricardi. ii. tri. ix. Carere inquit initio
et fine et omni mutabilitate. dat eternum esse. sic supplenda et in-
telligenda est ista sententia secundum descriptionem predictam in qua ponitur
vita que accipit per essentiali actuali perfecta. quod iohannes. v. Sic pa-
ter habet vitam in semetipso sic dedit et cetera. hic ergo ponitur tanquam
notatum. quia quod subum vel fundamentum eternitatis. et illud cer-
tum est esse in deo ex natura rei. sicut essentiali perfecta. sed alia
tria. scilicet infaminabilis quod excludit deperditionem. et tota simul quod
excludit successionem. et perfecta possessio quod excludit deperdi-
tiam et participatorem. illa enim non videntur dicere ultra vitam
nisi relationem positivam vel negatiuam. negatiuam quidem ne-
gatione terminationis. negatione successionis. et negatione
dependentie. Et relatorem positivam potentialem vel apti-
tudinalem. quia interminabilis posse per se coexistere cui-
cumque durationi vel essentiali. tota simul. sine variatione et suc-
cessione coexistere cuiusque. perfecta possessio: a seipso esse
re et non dependere in essentiali. Si ergo hec est propriissima descri-
ptio eternitatis quam inuenimus et hic est vnus tamen ex natura
rei. scilicet vita. tertia autem que complent rationem eius non sunt ibi ex
natura rei ut videtur quod per se important. vel negationem alicuius
ius imperfectioez intrinsece. vel relatorem aliquam aptitudina-
lem vel potentialem ad aliquid extrinsecum. et nec sic nec sic
est aliquod eorum ibi ex natura rei. et per rationem nec eternitas ut
eternitas erit ibi ex natura rei. Hec conclusio et si conceditur
potest rursus ad illud quod arguitur in pruarium. quod scilicet eternitas
sit proprius modus essentiali diuine sicut infinitas essentiali di-
uine. hec est neganda. quod si per impossibile essentiali diuina ra-
tionem transiret. adhuc haberet tam essentiali quam existetiam modum
intrinsecum scilicet infinitatem intensiuam. sed non habet
ret illa existetia eternitatem per quam intelligimus infinitatem
durationem. que ultra infinitatem intensiuam non addit
nisi negationem deperditionis vel relatorem rationis. potentialem
scilicet coexistendi cuiusque possibili. que relatorem non est nisi
rationis. hoc patet hoc modo. quia si angelus annihilaret. cras
non haberet alium modum intrinsecum in natura sua quam si maneat inexistens
num sicut manebit. et secundum aliquos sine successione. quod illa
negant de euo. non est ergo possibile ultra infinitatem intensiuam
essentiali vel essentiali que infinitas dicitur magnitudo siue
sit huius siue illius intelligere ibi aliquam quantitatem que sit
ex natura rei. que. scilicet sit durationem propter se queque intelligitur
su per additum addit relatorem rationis vel negationis. Verum
est igitur quod existetia habet modum sibi intrinsecum sicut
essentiali. sed illud non est nisi infinitas intensiuam. eternitas
autem ut eternitas siue interminabilis duratio ut infami-
nabilis duratio non est infinitas. Ad duo. procedo quod ex na-
tura rei de essentiali essentiali incircumscriptione habet infinitam intensiuam
ita quod magnitudo proprie essentiali est infinitas. et ita esse si per
possibile deus statim desineret esse. Sed quod addunt pl-

terius. q̄ ipse est eum eoz hoc ē eternus vel eternitas. verū quidez ē hoc. quia sua exntia habet repugnātia ad desinere eē. z fundamentū illius repugnātie est ibi ex natura rei. s. exntia. sed formalis ratō repugnātie ad desinere esse. siue sit negatō desitōnis siue nccitas coerndi cnicū qz p̄possibili. hoc vltra illud quod. est ex natura rei addit negatōez impfectōis ad respectū ad extra. Nec dyo. dic q̄ ibi ex natura rei ē eum eoz sicut ē exntis. sicut fm̄ aug. dicimus deū esse magnū eē sapientē bonum zc. sicut frequēter dicit. nō tamē ppter hoc optz q̄ illi ex natura rei pueniat hoc vel illud sine omī negatōne vel relatōe rōnis. Etum q̄ ad istū articulū habet cui⁹ sit eternitas. s. exntie. De ista eternitate an insit ex natura rei teneat altera via duaz dicitur. illa q̄ videtur ingrenti p̄babilior. De vnitāte eternitatis tanq̄ quātītatis fundātis equalitatez et h̄ sub rōne vni⁹. nō optet hic aliter discutē q̄ dictūz ē prius de vnitāte magnitudinis. De tercio scz p̄tate. p̄tas maxime importat relatōez ad possibile. z p̄tas relatōez rōnis quia sicut alibi p̄batū ē deus ad nihil aliud a se pōt referri realr. si q̄ p̄tas vt p̄tas ponat fundamentū q̄tum ad illud fundamentū nō est ibi equalitas ex natura rei. Si at accipiat p̄tas p̄ illo fm̄ qd̄ iste reus dicit de deo qd̄ forte est volūtas. qz illud ē absolutū qd̄ est principū om̄ possibīlium. si volūtas vt volūtas ponat ibi ex natura rei de quo tactū est aligd in p̄ma qd̄e: segtur q̄ illud fundamentū qd̄ ē reale. ē ibi ex natura rei. h̄ in illud nō ē fundamentū equalitatis fm̄ p̄tatem vt absolute accipit. h̄ vt accipit h̄ rā tōne p̄tatis ad oba extrinseca. Naz fm̄ voluntatē absolute pater z filius nō sunt eq̄les nisi fm̄ magnitudinē intrinsecam volūtatē. z illud est primū fm̄ qd̄ attendit equalitatem. nō aut̄ terciū. Scdm̄ q̄ voluntatem vt terciū sunt eq̄les p̄ vt volūtas ē equale principū possibilis. ita q̄ equalitas p̄tatis est sem̄ p̄ equalitas principij vt principij. z p̄tas eo modo q̄ aug. intendit assignare equalitatem fm̄ ista tercia sem̄ icluditur in fundamentū equalitatis tercie p̄tas. vt p̄tas siue causalitas actiua. z cū illa nō sit nisi rōnis. nunq̄ fundamentū qd̄ assignat terciū equalitatis ē ibi ex natura rei. Sed obicit qz relatō nō pōt fundari in relatōne. q̄ nec equalitas in p̄tate. primū p̄bat. qz si sic. esset p̄cessus in infinitū. tuz p̄ aug. vij. de tri. iij. om̄e quod relatiue dicit est aliquid ex cepto relatiuo. q̄ optet reducē ad aliquod absolutū: z optet relatōez fundari in aliq̄ absoluto. Diceret forte q̄ aīns nō est verū. qz. v. geometrie diffinit euclides. p̄portōnabilitatem sic. p̄portōnabilitas ē similitudo fm̄ p̄portōnez. Similitudo ista dicit relatōez formalr z ē p̄portōnabilitas z p̄portōnabilitas vt duoz fundamentoz similitū. p̄portō aut̄ manifeste importat relatōez. Sed qd̄ sit de h̄. Ad p̄positū p̄test dicit. q̄ relatō rōnis pōt h̄ fundari in relatōe rōnis. sic ista ē vera loq̄ndo de intentōibz sc̄dis gen⁹ ē spēs. nec intentio gen⁹ accipit sub intentōe vliozī q̄ spēs qd̄ ē vlc. z cōcipit sic differēs spēs ab hac intentōe spēs z ab hac que est d̄tia. z nō h̄ns sub se p̄ se inferiora nisi nūero d̄tia. Nam hec intentō generis ī colore z illa in aīali nō differūt nisi nūero solū. Fundat̄ q̄ hec intentō q̄ est spēs. in hac intentōne q̄ est gen⁹. z rō h̄ p̄possibilitatis ē in relatōibz rōis. qz ipa rō pōt p̄pari ad aliā. possum aut̄ relatōez rōnis intel ligē z eā ad aliā p̄pare. q̄ illa sc̄da relatō fundat̄ in rōne p̄ma. relatō aut̄ equalitatis q̄ fundat̄ in p̄tate ē tm̄ relatō rātionis sicut illud in fundamentū est tantū relatō rōnis.

De secundo arti. principali

tria dico. primo q̄ equalitatis in diuinis extrema sunt realr distincta. sc̄do q̄ ipsa etiā req̄rit distinctōez realē extremorum illoz. tercio q̄ ipa nō qlitercunqz req̄rit puta p̄comitantē. h̄ perigat illā distinctōez. Primū p̄z. qz p̄sone dicitur equales ista equalitate vna alteri. nō aut̄ dicit̄ eēntia equalis sibi vel p̄sone vel ecōverso. p̄sone autē a p̄sone distinguit̄ realiter. Scdm̄ p̄batur p̄ auctoritatē h̄il. q̄ dicit̄ iij. de tri. Similitudo sibi ipsi nō est. Si autem similitudo nō requireret distinctōnez extremoz posset aliquid idem esse sibi simile sicut est de idemptitate. idem em̄ est sibi ipsi

idem. p̄zo eo q̄ idemptitas nō requirit extremoz distinctiōnem. Hoc autem probatur auctoritate aug. vij. de tri. c. ix. vbi vult. q̄ in filio est prima equalitas. Si aut̄ equalitas nō requireret distinctiōnem extremorum. posset p̄tate esse equalis sibi. z per p̄sequēs cum pater sit prior origine filio prima equalitas eēt in patre. Nūc aut̄ p̄ tanto dictū aug. est verū. qz nō est ibi equalitas nisi inter p̄sonas distinctas. z ideo nō est ibi nisi genito filio. In ipso q̄ est prima equalitas z terminatiue q̄. s. pater ē equalis sibi. z p̄ma eq̄litas q̄si denotiatiue vel relatiue. q̄ scz nō est ad terminū aliquo mō subsequētē. Terciū p̄bat scz q̄ distinctō p̄ exigit rōni equalitatis. h̄ p̄bat rōne fundata in aucte accepta. Joh. v. p̄rem suū dicebat deū equalē se faciēdo deo. Et inuicē talis demonstratio r̄pc dicebat et verissime p̄ez suūz deū esse. q̄ se faciebat h̄ est se asserbat equalē deo. cōicatio aut̄ p̄fecta nature nō pōt eē sine cōicatioe ei⁹ in p̄pria sua magnitudine. z p̄tas nec sine equalitate inter cōicantem z illū cui cōicat. Et q̄ ipa cōicatio siue generatō que importat in h̄ q̄ p̄rem suū dicebat deū p̄erigat ipsi eq̄litate p̄bat p̄ hoc. qz qualis ordo realis eēt inter aliq̄ si illa essent distincta realr: talis ordo ē inter ea vbi sunt eadez solū distincta rōne. Nec rō est sup̄ius sepe declarata. nūc aut̄ si essentie magnitudo differet realr ab ipsa essentia. eēntia prior estz realr magnitudine. z p̄tas cōicatio essentie cōicatioe sue magnitudinis. q̄ qualiscūqz distinctō sit inter illa in p̄posito tali mō cōicatio essentie erit prior cōmunicatōe magnitudinis z p̄tas eq̄litate. qz nō est in alitero extremo nisi fm̄ magnitudinē cōicātā. Secdo arguitur ad idēz. qz pluralitas eiusdē rōnis nccio finita nccio p̄erigat pluralitatē alteri⁹ rōnis fm̄ quā ipsa determinetur. Illa fuit declarata in solutiōe sc̄de q̄ois. mō aut̄ equalitatis in p̄sonis diuinis pluralitas ē eiusdē rōnis z nccio finita q̄ ipsa p̄erigat pluralitatē alteri⁹ rōnis p̄ quā ipa determinatur ad certā pluralitatē. Illa pluralitas alteri⁹ rōnis p̄eracta nō pōt poni nisi in p̄rietate p̄sonali. minor q̄tum ad primā p̄rem scz q̄ equalitatis in p̄sonis diuinis ē aliqua pluralitas p̄bat. qz relatiue opposita nccio sunt distincta. z p̄tas plura. z cum relatōes in eis sint rōnes oppositiōnis. ille eq̄ vel multo magis erunt opposite z distincte. et si idem nō pōt esse simile sibi vt sup̄ dictū est fm̄ h̄il. multo magis equalitas in vno equali est distincta ab equalitate in alio equali. Illa ps mi. s. q̄ illa ē eiusdē rōnis satis ē cui⁹ dens. qz sic ē in qlibz equalitate. Tercia ps mi. s. q̄ est nccio finita p̄z. qz aliq̄n possent eē infinite equalitates in diuinis et p̄tas nccio eēt. Et si insetur q̄ ma. p̄posito vera ē de pluralitate reali z nō alia. si aut̄ mi. sic accipiat pluralitatem equalitatis esse reale in diuinis. tūc petit̄ principū. Lonē h̄. Ad hoc ē vera de q̄cunqz pluralitate siue rei siue rōnis. minor etiā p̄bata ē qlitercūqz sit. s. q̄ nccio ē pluralitas. qz nō solū in relatōibz realibz nō pōt esse eadē rō realis ī vtrozqz extremo h̄ alia z alia. imo h̄ verū ē in relatōibz fm̄ rā tōnez. q̄uis ei relatōes rōis sint diminute entitatis respectu relatōnū realr. tm̄ in sua entitate h̄nt oppositōez z distinctōez cōr̄ndentē sue entitati. vt p̄z ī exēplo satis puenienti. Relatō em̄ cāe vt d̄r de deo ē tm̄ rōis. z tm̄ ipa cā suo mō oppositōez z incōpossibilitatē tantā h̄z ad cātuz sicut p̄mitas ad filiū. nō em̄ petit̄ p̄clo in mi. accipiēdo in mi. q̄ ista sit pluralitas realis. h̄ tm̄ accipit̄ generalr. q̄ sit distinctio equalitatis in relatio z suo correlatio qd̄ verū ē siue rō sit realis siue rōis. z ē pluralitas nccio finita z eiusdē rōis. segt̄ q̄ p̄clusio. q̄ nccio p̄erigat aliquā distinctiōez alteri⁹ rōis p̄ quā determinet̄. z nō inuenit̄ talis alteri⁹ rōis nec realis nec rōis nisi pluralitas p̄rietatū p̄sonaliuz. Zurta illud p̄z correlatiū. ppter qd̄ relatōes cōes p̄cludunt̄ de p̄sonis in diuinis p̄ relatōes originis. sicut dictū ē in sc̄do articulo p̄me q̄ois. q̄ p̄ p̄rietates essentielles p̄cludunt̄ de p̄sonis habentibus illas proprietates personales p̄opter quid. vtpote per memoriā perfectam ppter quid p̄cluditur de p̄sone h̄ntē talē mēoriā a se q̄ sibi p̄ueit̄ dicit̄ vbi p̄fectum z p̄ volūtatē p̄fectā p̄cludit̄ q̄ h̄ntē eā a se p̄ueit̄ spirat̄. quē admodū p̄cluderetur si memoria differet a dicere. et vo-

luntas a spirare. ita in proposito pando relationes personales ad coes. est filius pcellus. qz si differrent reali hie istaz naturā eandē p generatōez z esse idē. vel p generatōez habere magnitudinē eandē et esse equalia. sicut p hoc qd est a. p dūcere. b. pfecte impfecta magnitudie. demonstraretur equalitas a. z b. ita vbi ē dīa q̄liscūqz rōnis semp maneret idem ordo pceptuū q̄tum ad noscibilitatez. z p p̄ns idem ordo scibilitatis.

Contradicta i isto articulo

obiecti duplī. primo p̄ra p̄clusionē. scdo p̄ra illā terciāz p̄batōez de p̄erigētia illa. **C**ontrā primū sic. equalitas aliorū nō est nisi relatio fm magnitudines eorūdem p̄mensuratas inter se. non est q̄ equalitas eorū nisi fm plures magnitudines adinuicē p̄mensuratas. q̄ cū fm magnitudinē eēntie dicit esse p̄sonaz equalitas. cū hic nō possit eē pluralitas rei s̄ t̄m rōnis. optet q̄ magnitudo bis accipiat fm intellectū ad hoc q̄ fundet equalitatē. semel scz vt in hac p̄sona z semel vt in illa. q̄ nō est distinctio fundamenti q̄ regitur nisi t̄m p̄ iteratā acceptōez intellectus z ita rōnis t̄m. **P**reterea forma eiusdē rōnis nō distinguit nisi p̄ distinctōez matie. xij. metha. equalitas ē forma t̄m z eiusdē rōnis z vt acceptus ē in arguendo nō est ibi materia aliq̄. q̄ non est ibi alia z alia equalitas. nō q̄ est h̄ solū non distinctio fundamenti fm primū argumentū. s̄ nec distinctio relationum oppositarū fm illud argumentū. **P**reterea terciō p̄batur q̄ nec ē distinctio extremorū inq̄ntuz sunt extrema q̄ t̄m regit. nā extrema nō sunt extrema nisi inq̄ntū terminant relatōez. nō aut̄ terminant nisi inq̄ntū h̄nt fundamentū equalitatis. z inq̄ntū h̄nt illud nō distinguuntur. **Q**uarto z vltimo. qd̄ p̄uenit p̄sonis diuis fm subam non distinguit in eis. nūc aut̄ fm aug. v. de tri. vij. q̄rim⁹ fm qd̄ p̄t sit equalis filius. nō aut̄ fm h̄ q̄ ad p̄ez d̄r filius. Restat q̄ vt fm illud qd̄ ad se d̄r sit equalis. hec aug. h̄ q̄ hec mior assumpta scz q̄ equalitas p̄ueniat p̄sonis fm substantiā. **S**icaz quatuor rōnum terciā p̄firmat primā. z quarta scdam. z p̄nt tangi p̄ distinctis rōnibz. **P**rima ratio videtur esse fundamentū vni⁹ opinōis z ideo p̄ra illud quod accipit in ea p̄ fundamento. s̄ q̄ equalitas realis regit distinctas magnitudines z p̄mensuratas. arguit primo sic. **R**elationes que fundant in aliquo fundamento vt ipm est vnū. nō magis regunt distinctōez eius q̄ ille q̄ fundant in aliquo nō vt vnū. z hoc loquēdo hincinde equalitē. s̄ q̄tuz ad illud qd̄ est eē relatōez realem s̄ relatōes originis fundantur in eēntia diuisa nō vt vna ita q̄ vnitas nō est ratō prima fundandi z relatōes coes p̄ oppositū fundant in fundamento illo vt vnū est. q̄ nō maiorē distinctōez regunt in fundamento relatōes coes vt sint reales q̄ relatōes originis. S̄z iste nō regunt fm oīns. q̄ nec ille. **P**reterea essentia fm se z nō vt bis accepta fm intellectū fundat distinctas relatōes reales originis. p̄ tanto vt videt qz ipa vt fecunda in rōne p̄ncipiū coicatiui z termini coicabilis ē infinita formalit̄. s̄ ipa vt quāta v̄tualit̄ ē infinita formalit̄ imo ipa ē quātitas infinita. q̄ pari rōne ipa vt sic quanta p̄t fundare relatōes coes oppositas reales. z nō t̄m vt bis accepta p̄ p̄sideratōez intellect⁹. **P**reterea qd̄ addit d̄ q̄ntitatibz distinctis p̄mensuratis. **Q**uero qd̄ intelligit p̄ illud qd̄ ipa dicit equalitatē realē nō eē nisi fm magnitudines sic p̄mensuratas. aut cū p̄ h̄ qd̄ est eē p̄mensuratas intelligit rō formalis equalitatis. aut aliq̄ rō p̄ua fundamentalis. Si primo mō est manifesta petitō. nō ē realis p̄mensuratō. q̄ nō ē realis equalitas. Si scdo mō non videt̄ pbabile q̄ sit rō in fundamento p̄supposita equalitati. imo p̄mensuratō. actualit̄ videtur eē posterior equalitate. qz videt̄ importare coertentōz z applicatōez aliquorū equalitū z modū talē extendēdi siue h̄ndi quātitatē fm quā p̄nt coertēdi et applicari ad hoc q̄ sint p̄mensurabilia. **U**n̄ cor⁹ xpi in eukaristia nō est p̄mensuratū alicui h̄nti quātitatē. s̄ nec p̄mensurable potentia p̄pinq̄ sub comodo q̄ h̄z ibi equalitatē. nō est q̄ argumentū aliq̄ modo a priori. nō est realis p̄mensuratō. q̄ nō est rea-

lis equalitas. **Q**uo argumentum igitur. **R**ū. q̄ si essent due magnitudines quarum neutra aliam excederet. haberent tamen vltra rōnem quantitatis fundantis equalitatem vnitatem licet diminutam z fm quid. quando autē est in duobus suppositis eadem magnitudo numero. tunc cum distinctōne extremorū est ibi vnitas simplr. habetur ergo simplr extremorū distinctio z simplr vnitas forme fm quā referunt. z ita veri⁹ est ibi illud qd̄ regit ad relatōez p̄munē q̄ si nō esset vnitas forme in extremis nisi fm qd̄. nam relatio cois hoc h̄z generale cū alijs. q̄ relatio regit distinctōez extremorū: s̄ hoc h̄z spale q̄ regit vnitatē fundamenti. **N**egāda est q̄ illa p̄positio q̄ equalitas nō est realis nisi fm plures magnitudines. imo illa q̄ est fm plures magnitudines ē fm qd̄ equalitas realis. qz ē fm vnitatē magnitudinis fm qd̄. q̄ vbi ē vna magnitudo simplr p̄pter equalitatem simplr z realē. nō optet q̄ illa vnitas sit bis accepta vt rō fundandi. qz iterata acceptio nihil adderet ad illud qd̄ ē ratō fundandi. s̄ magis distraberet totū. imo sufficit q̄ ipa realit̄ sit vna habita in extremis reali distinctis. **Q**uo scdm. de illa p̄positōne maiore dictū est in q̄oe scda z expōita ē intentō p̄bi. xij. metha. quō accipit materia. z hoc mō equalitas habet materiā. qz p̄litas equalitatis necio p̄erigit pluralitatē alteri⁹ rōnis fm quā necio determinat ad certā pluralitatē. vt p̄z in terciā p̄clusionē istius articuli. que est. q̄ equalitas p̄erigit relationes originis. **Q**uo terciū cū dicit̄. extremū inq̄ntū extremū terminat. p̄t diuersimode intelligi ista reduplicatō. vel qz reduplicat̄ relatiuū qd̄ dicit̄ oppositū vel corlīm. vel reduplicat̄ ratio formalis vltia. qua scz vltimate formalit̄ ē relatiuūz vel correlatiuūz. vel q̄ reduplicat̄ ratio formalis nō vltia s̄ fundamentalis q̄si p̄ua. **P**rimo mō z scdo maior ē vera. qz scz extremū inq̄ntū extremum optet realiter distinguī ab extremo. scdo mō falsa ē. z solū illo mō minor est vera. **U**nde p̄batō q̄ accipit q̄ extremū inq̄ntū ē extremū terminat. adhuc ibi li inq̄ntū habet tantā reduplicationem quāta z p̄t z solūmodo in terciō sensu p̄batur. p̄ hoc q̄ terminat inq̄ntū habet in se fundamentum. **Q**uo quartum dico. q̄ hec p̄positio fm. quando sit p̄patio ad predicatū respectiui. nō semp notat suū casuale esse rōnem formale vltimatā inherētie p̄dicati: s̄ p̄muni⁹ vel saltē coiter notat ipsum esse rōnem fundamentalem. dico enī for. fm albedinē eē similit̄ pla. cū t̄m albedo non sit rō formalis p̄ria essendi similit̄ pla. s̄ similitudo essendi similit̄ sicut albedo eēndi album. **P**ro tanto t̄m h̄ p̄cedit. quia albedo est ratio fundamentalis similitudinis. **D**ico tūc q̄ aug. intelligit ibi q̄ equalis ē patri filius fm subam quia paternitas et filiatio non sunt proprie rōnes fundamentales ipsius equalitatis. sed aliquid quod est commune eis et aliq̄ qd̄ est ad se. quando q̄ accipitur in ma. illud quod dicit̄ fm substantiaz in personis non numeratur in eis. ista est vera. p̄ ut li fm notat proximam rationem formale. z sic minor ē falsa. nec ad intentōez aug. sed t̄mmodo intelligit prout casuale huius p̄positionis fm. notatur esse ratio fundamentalis respectu relationis que p̄dicat̄. **E**t si obijciat̄ q̄re ergo pater nō dicitur pater fm subam cum substantia sit ratio fundamentalis respectu paternitatis et immediatus q̄ respectu equalitatis. per te. **D**ici potest. q̄ cum dicitur fm subam. ibi accipitur suba prout est vna. est autem fundamentum vtriusqz relationis vna quidem existens. sed non vt vna. imo vt vna in tribus est fundamentum equalitatis. ipa autem que est vna et nō vt vna in tribus: est fundamentum paternitatis siue filiationis. imo vt fecunda in rōne p̄ncipiū et termini p̄municabilis quasi primo fūdat. **A**lter pot̄ dici logice. q̄ nihil dicit̄ vere coepetere alicui fm. a. si. a. sit ratio transcendens. et hoc siue ratio formalis siue fundamentalis. vnde hec est falsa for. fm colorez est albus. hec ē aut̄ vera for. fm albedinem est albus. nunc autem essentia est ratio fundamentalis paternitatis: est tamen transcendens. est autem equalitatis ratio fundamentalis nō trāscēdēs s̄ adeq̄ta. et iō fm logicā aug. p̄re locut⁹ ē. vt hec sit vā aliq̄ mō p̄ fm eēntiaz ē equal-

quò ista nò est vera fm essentiam est pater. imò ista est vera fm memoriã est pater. quia ista ratio fundamentalis è adæquata relatõni. Scdo p tradicitur his que dicta sunt in scdo articulo de pexigentia. Bicit eniz qd eq̄litas nò est aliqua realis relatõ distincta a psonalibz. s̄ in suo intellectu includit illas 2 essentie vnitatē. 7 sic deducit. In diuinis nò est p̄siderare nisi essentia 7 relatõnes reales q̄bz sit distinctio. idēz aut ad se nò referē. nec relatõ referē ad aliã relatõez p aliquã relatõez aliã. Cum em̄ d̄r qd p̄nititas opponit̄ relatõni filiatõni opposito. nò est relatio media inter filiatõez 7 p̄nitatē. qz isto mō relatõ multiplicaret̄ in infinitū. 7 ideo eq̄litas vtrūqz importat 7. s. psonarū distinctõez. 7 essentie vnitatē. qz ex h̄ sunt eq̄les. quia sunt eiusdēz siue vni⁹ magnitudinis. includit ḡ eq̄litas in suo intellectu 7 relatõnes distinguētes 7 eētie vnitatem.

Contr̄ istud. si em̄ intelligat̄ p se includē 7 nò tm̄ materiã aliter siue p̄rigendo s̄ videt̄ falsuz. p̄mo qz essentia 7 relatio nò faciūt p̄ceptū p se vni. null⁹ em̄ p̄cept⁹ vni⁹ est p se ad se. 7 p se ad alterū. eq̄litas aut̄ videt̄ habere p̄ceptuz p se vni. **P**reterea. qd p se includit altera alteri⁹ rōnis. n̄ ē p se eiusdē rōnis. eq̄litas aut̄ ē p se vni⁹ rōnis in p̄re 7 filio ḡ nò includit per se relatõnes originis istaz psonarū qz ille relatõnes sunt alteri⁹ rōis. **D**ico ḡ qd eq̄litas fundamentalr̄ importat essentia. p̄rigitiue aut̄ pnotat relatõnes psonales. s̄ nec p se hoc vel illud importat s̄ p se importat relatõez aliquã etiã alteri⁹ rōnis a relatõibz originis. q̄ relatõ h̄z idē fundamentū remotū qd aliã relatõ h̄z fundamentū p̄pinquū. 7 fm h̄c relatõez cōem p̄sone p̄sute p relatões originis referunt̄. Et p hoc ad arg. p̄cedo em̄ qd fm equalitatē essentia nò referē ad se. neqz etiã fm eq̄litate p̄nititas referē ad filiatõez. s̄ nò sequit̄ ḡ p̄nititas nò ē aliã relatio ab eq̄litate. imò fm equalitatē referē pater h̄ns essentia 7 p̄nitatē ad filiū. Nec apparet. p̄babilitas in ista p̄ntia. eq̄litas est relatio alia ab illis originis. ḡ fm illā vel idē referē ad se vel relatio ad relatõem oppositā. imò qd plus ē fm p̄nitatē nec referē idē ad se nec relatõ ad relatõez oppositā. s̄ relatiuū ad correlatiuū oppositū et sic est in p̄posito. nisi qd ibi relatiuū cōstituitur p̄mo relatõne qua referē. hic aut̄ tm̄ denominat̄ a relatiõne qua refertur quasi aduenticia.

De tercio articulo dico qd

ista relatõ que inest extremis istis. inest fm fundamentū qd est in eis ex natura rei. Et hoc p̄bat̄ duplici aucte euãgelij. 7 duplici aucte aug. 7 duplici rōne. p̄rima auctas ē Job. v. p̄i⁹ allegata. p̄rem suū dicebat esse deū equalē se faciendo deo. qua em̄z necessitate 7 realitate pater genuit filiū eadēz genuit sibi eq̄lem. dicente aug. p̄tra maximi. li. iij. ca. ij. Si dicim⁹ inquit qd p̄ maior ē filio. qz p̄ genuit. fili⁹ nò genuit. cito r̄ndebo imò ideo p̄ maior nò est filio. qz eq̄lez genuit filiū. 7 h̄ iudei ceci intellexerūt. fm qd p̄ tractat cr̄st̄. sup ioh. v. qz x̄pc̄ in dicendo se filiū p̄ris. dicebat se ex h̄ esse eq̄lem p̄ri. **E**t s̄ iterū p̄bat̄ ex scda auctoritate euãgelij 7 scda aug. Illa euãgelij est ioh. qd dedit mihi p̄ manus om̄ibz est. 7 verbū aug. huic p̄sonas ē. xv. de tri. c. xiiij. p̄ inquit genuit filiū p om̄ia eq̄lem sibi. non em̄ sc̄ipm̄ integre p̄fecteqz dixisset si aut̄ min⁹ aut̄ apli⁹ cēt in verbo qd in sc̄ipso. Ex istis format̄ talis ratio. p̄fectissima p̄municatio nò est nisi p̄fectissimi termini p̄municabilis 7 imp̄fectissima magnitudine fm quam omnino sit eq̄lis productus. p̄ducenti. Si ergo ex natura rei communicatio illa in generatõne diuina est necessario p̄fectissima sicut terminus p̄fectissimus comunicatur in magnitudine p̄fectissima qua datur filiõ quod est manus om̄ibz sicut ipse dicit. sic ex natura rei data est sibi equalitas ipi patri habenti eandem essentiam in eadem magnitudine.

Huic concordat tercia auctoritas scripture que est ad phil. scdo non rapinam arbitratus est esse se equalē deo Et cum hac tercia auctoritate concordat augustin⁹ super Johan. omeli. xvj. sup illud equalē se faciens deo. Sed

non ipse se faciebat equalē sed ille illum genuerat equalē. Si primo se faceret equalē deo caderet in rapinaz. Augus. vult dicere. non se fecit equalē deo rapiendo vel usurpando equalitatem sed faciebat. id ē. assererat se eq̄lem deo p̄pter hoc quod dixit se natum ex deo. vnde dicit ibidem x̄pc̄ equalis patri natus est. Unde sic illum p̄mendat apostolus. qui cum in forma dei esset non rapinaz arbitratus est esse equalē deo. quid est non rapinam arbitratus. nisi qd non usurpauit equalitatem dei. sed erat in illa in qua natus est. vnde p̄misit ante. ecce inquit intelligunt iudei quod nò intelligūt arziari. qui dei filium ineq̄lem patri dicūt. nec iudei intellexerūt patrem esse equalē filio. sed tm̄ intellexerūt in verbis quia talis p̄mendaret̄ filius qui equalis esset patri. Ex om̄ibz istis verbis scripture 7 aug. videt̄ haberi. qd sicut p̄ naturalem generationem coicata est filio natura eadem et magnitudo sube sic 7 equalitas. Ad p̄clusionem istam ratio prima ē ista. si esset alia magnitudo in p̄re 7 in filio fm arziarios. fili⁹ essz minor patre minoritate q̄ essz relatio realis 7 nò tm̄ rōnis. relatõnes em̄ de p̄mo modo fundate sup quantū. non vt vnum sunt reales. ideo magis vel eque si eadēz magnitudi⁹ de coicat̄ erit equalitas realis. Scda ratio est que q̄si cōfirmat istam. quia nò videt̄ p̄babile qd oppositum imperfectū sit in entibz ex natura rei. 7 nò possit ibi esse oppositū p̄fectū ex natura rei. **N**unc at̄ eq̄litas ē oppositū p̄fectum et ineq̄litas oppositū imp̄fectū fm aug. d̄ q̄ntitate aic. vbi loq̄t̄ ad discipulum sic. Equalitatem inquit ineq̄litate iuris. ante ponis. nec quisq̄ est vt estimo humano sensu p̄dictus cui illud non videatur. **N**unc autem in entibus est perfecta unequalitas. quia maioritas 7 minoritas ex natura rei et realis. ergo videt̄ irrationabile qd in entibz non sit perfecta equalitas realis. 7 ex natura rei. nusq̄ autem est perfecta nisi in personis diuinis. quia nusq̄ alibi est magnitudo perfecta. **C**ōsimiliter posset argui de idēp̄tate 7 diuersitate. qz idēp̄titas est extremū siue oppositum p̄fectius. est autē fm multos aliqua diuersitas p̄fecta in entibus que sit relatio realis. ergo aliqua idēp̄titas p̄fecta que sit relatio realis. **N**usq̄ autē est ita p̄fecta sicut in personis diuinis. illa em̄ que ē eiusdem suppositi ad se: nò est relatio realis. illa autē que ē in creaturis alterius ad alterum non est p̄fecta. quia non ē ibi nisi diminuta vnititas. **E**x his tribz articulis p̄cludit̄ solutio questionis. si ei fm p̄mune sententiã relatio realis nò requirat nisi ista tria. p̄mū fundamentū reale. quod. s. sit in re 7 ex natura rei. scdm̄ 7 extrema realia 7 realiter distincta. terciū et qd ipa ex natura rei inest extremis. absqz scz om̄i cōsideratione intellectus vel absqz opatõne potentie extrinsece. 7 ista tria p̄ueniunt equalitati in diuinis eque sicut cuiusqz equalitati in entibz. vel magis. vt p̄z de se in articulis p̄missis sequitur qd hec equalitas erit relatõ realis. sicut alia quecunqz realis. 7 magis ista q̄ quecunqz alia. **A**d p̄mū argumentū p̄ncipale p̄z ex prima snia que ponitur de magnitudine in primo articulo. quia non est illa magnitudo molis s̄ p̄fectõnis. 7 sic deus est magnus fm augus. non sine quacunqz magnitudine. quia esset p̄radict⁹. nec p̄z p̄ns sine quātitate quacūqz: s̄ est magnus vno modo sine quātitate. alio modo non. **A**d scdm̄ argumentū p̄z. qd magnitudo nò nūerat̄. **R**ñsio ad primā obiectionem contra dicta in secundo articulo. **T**ercio arguit̄ sic. illa relatio nò inest ex natura rei q̄ eq̄ inest si inest ex sola cōsideratione intellectus circumscripta existentia reali. sed ciz circumscripta p̄ impossibile ex̄ntia reali diuinarū personarum posita tamen sola cōsideratione in intellectu earum adhuc intelligit̄ eq̄litas quemadmoduz nunc in entibus rōnis intelligit̄ que nò excedunt se fm suam entitatē. eq̄litas ḡ psonaz nò ncc̄io req̄rit ex̄ntiã realem personarum. sic qn̄ sine ea possit intelligi esse. **R**ñ. qd oino ncc̄io p̄segtur aliquid sicut ex̄ns siue fm ex̄ntiã p̄segtur illud vt existēs. ita vt intellectū p̄segtur illud vt intellectū ncc̄io. vt quēadmodū ad hominē realr̄ ex̄ntem p̄segt̄ ipm̄ eē risibile ex̄nter. ita si intelligatur homo siue sit siue non sit necessario

intelligit risibile pñs ipsum in intellectu. nec tñ sequitur q risibile nō sit eius passio realis. Ita hic ppter necessariam psecutionē equalitatis ad supposita distincta in natura diuina. siue illa existant. equalitas puenit eis existēter siue illa intelligant circūscribendo exñtiam vel abstrahendo ab exñtia in intellectu psequit equalitas. Ad formā ergo argumenti dico. q illa maior q accipit relatiōez non esse realem q ppetit extremis habentibz oīno esse rōnis cōcedi pōt si intelligat q eis tñ ppetet ut habentibz esse rationis. sed sic minor est falsa. nō em̄ tñ puenit istis ut bñ tū esse rōnis sed esse reale 7 ideo realiter.

Questio. vij.

Questio de his que conueniūt deo p pparatiōez ad intra 7 spālī de his q̄ important respectū psonē ad psonam. restat videre de his q̄ pueniūt deo p pparatiōem ad extra. siue que important respectū dei ad creaturas. Et primo de respectu potest eē difficultas. vno mō q̄tum ad extremū cui cōuenit. secūdo mō q̄tum ad extremū siue oppositum qd̄ respicit. De respectu ad extra q̄tum ad illud cui cōuenit duo sunt questura. pmo de illo extremo in generali. secūdo in spālī. Prima questio est ista. **U**trū deū esse om̄ipotentē possit nātali rōne et nēcia demonstrari. Et h̄ in generali intelligendo. nō descendēdo ad aliquā psonā in spālī. Secūda qd̄ est spālīter pparando ad vnā psonā. Utrūq̄ verbū dei vel filiū in diuinis hēat aliquā causalitatē p̄p̄iam respectu creature. Ad primū sic pcedit. videt̄ primo q̄ deū esse om̄ipotentem possit nātali rōne demonstrari. qz nātali rōne demōstrat̄ deum esse infinite potētīe q̄ et om̄ipotentīe. añs pbat̄. qz pbs pbat. viij. pbi. deū esse infinite potentie ex h̄ q̄ mo uet tpe infinito. pbo pñtiam. infinita potentia nō pōt ab aliqua potentia excedi. nec intelligi excedi. qz tūc aliqua posset esse maior illa. 7 ita illa non esset infinita. sed om̄is potentia que nō est om̄ipotentia potest intelligi excedi a potentia q̄ est om̄ipotentia. Ad oppositum si pōt demonstrari deū esse om̄ipotentē. q̄ et deū posse generare filium. pñs falsum. qz est mere credibile. 7 p pñs nō nātali ratiōe demonstrabile. pñtia pbat̄ p aug. ptra maximū li. iij. c. vij. ubi arguit sic. si pater nō genuit filiū sibi equalē. aut qz nō potuit aut qz nō voluit. Et vteriq̄ arguit si nō voluit eum inuidū dixisti. si nō potuit ubi est om̄ipotentia dei patris? Utrūq̄ arguere. si p̄ nō potuit gignere filiū sibi eq̄lē nō fuit om̄ipotens. q̄ ex opposito si ē om̄ipotens pōt gignere filiū sibi equalē. 7 ita si añs est demōstrabile. 7 p̄q̄ns. Preterea si sic. posset demōstrari deū posse creare omne creatibile. pñs est falsuz. qz angel⁹ est qd̄daz creatibile 7 tam̄ nō pōt demonstrari naturali rōne ut videt̄ q̄ angel⁹ sit ab eo creatibile. qz pbs sequēs rōnem naturālē. nō posuit intelligentias creatas a deo. imo eas nēcio a se posuit. h̄ est nō ab alio effectiue. xij. metha. c. v. Ubi postq̄ oñdit sbam sepatam nullā h̄re magnitudinē p hoc mediū qz h̄z potentiaz infinitā. 7 infinita potētīa nō pōt esse in magnitudie. querit̄ utrū ponendū sit vnā talē aut plures. 7 determinat q̄ plures. Et h̄ nō solū p̄m ipm̄ prima suba imaterialis. h̄ quecūq̄ infinita. et pari rōne est a se necessaria. Hic p̄mittende sunt due distinctiōnes necessarie. Et secūdo iuxta membra distinctiōnis soluenda est questio. Prima distinctiō est nota ex primo posteriorum. que est q̄ demōstratiōnum alia est ppter quid siue p causam. alia quia: siue per effectum. Probatur ista distinctiō p rōnem. quia om̄e necessarium verūz non euidens ex terminis. habens tamen pnerionem necessariam et euidētem ad aliud ut psequēs necessariūz euidens. ex terminis pōt demonstrari p illud verum euidens. nunc aut̄ aliquod verum necessariūz non euidens ex terminis habet connexionem necessariam ad aliquod verum acceptum a causa. 7 aliquod ad verum acceptum ab effectu. nō solum em̄ veritates de causis nō possunt esse sine quibusdā veris de effectibus. sed nec e conuerso. igitur pōt aliquod verum deberi p aliquod verum

euidens acceptum a causa et tunc propter quid. vel p ali quod verum acceptum ab effectu et tunc quia. Et vide tur hic sequi correlarium. qz principia imediata siue euidētia ex terminis. nō possunt demonstrari demōstratiōne quia. quod si verū est. tunc quedam media vera inf̄ prima vera et conclusiones vltimas et solum illa. sunt demōstrabilia. quia per vera vltima. Qualiter autē verūz acceptum ab effectu possit esse euidens et tamen verum acceptum a causa non euidens. patere pōt si aliquis cōsideret modum illum acquirendi scientiaz. j. metha. et. ij. posteriorū p experientia. qz p experientia ē frequē notū de effectu quia ē ex multis singularibus acceptis a sensu 7 nullo modo scitur ppter quid ita est. quia illud non habetur a sensu nisi mediante vltiore inquisitione. Secūda distinctiō est de om̄ipotentia. 7 illa presupponit confusum intellectum huius termini om̄ipotentia. qui talis ē. qz om̄ipotentia nō ē passiva sed actiua. non quecūq̄ sed causatiua. per hoc habetur qz ipsa ē respectu alterius in essentia causabilis. quia nō ē causalitas nisi respectu diuersi simpliciter. ergo ē potentia respectu possibilis non generalit̄ ut opponitur impossibili. nec etiā ut opponitur necessario omni modo de se. nec prout conuertitur cum producibili. sed respectu possibilis prout possibile idem ē quod causabile quia terminus potentie causatiue. includit etiā om̄ipotentia quandam vniuersalitatem. non quidem ipsius potentie. non em̄ om̄ipotentia est quecūq̄ potentia formaliter quia nō ē potentia aliqua creature. Sed ista vniuersalitas ē ipsius potentie non simpliciter sed respectu hui⁹ quod ē possibile siue creatibile. ut sit sensus om̄ipotentia ē ipsa potentia actiua respectu cuiuscūq̄z creabilis. Et hoc pōt intelligi dupliciter. vno modo qz sit cuiuscūq̄z creabilis imediate vel mediate. alio modo qz sit cuiuscūq̄z creabilis 7 imediate saltem imediatiue cause. h̄ est nulla alia causa actiua mediante.

De secundo articulo videntur

de demōstratiōne. 7 primo de demōstratiōne ppter quid. secūdo de demōstratiōne qz. De demōstratiōne ppter quid sunt tres pclusiones. Prima ē ista. Deū esse om̄ipotentēz vtroq̄z mō accipiēdo om̄ipotentia ē verū demōstrabile in se demōstratiōne ppter quid. Secūda pclusio. Illud verū de demōstrabile viatori stāte simplr̄ statu vie. Tercia pclusio. Illud verū nō pōt demonstrari viatori ex notis sibi naturaliter 7 de lege p̄muni. De demōstratiōne qz sunt due pclusiones. Prima ē ista. deū esse om̄ipotentē om̄ipotentia respiciente imediate quodcūq̄z possibile h̄z sit verū. nō tñ ē nobis demōstrabile demōstratiōne qz. Secūda pclusio deū esse om̄ipotentē om̄ipotentia imediate vel mediate quodcūq̄z possibile respiciente. pōt demonstrari a viatore demōstratiōne qz. Sic q̄ sunt. v. pclusiones ex quibz integrat̄ solutio qōnis. Prima pclusio pbat̄ sic. Illud ē verū demōstrabile in se ppter quid p aliud verū p̄ generalit̄ qd̄ ex terminis suis h̄z qz sic posset demonstrari. tale ē istud verūz. deus ē om̄ipotēs vtroq̄z mō q̄z. maior p̄z. qz tale verūz ē in se quale ē ex rōne terminoz. vñ illud ē in se verū notūz p se qd̄ ex rōnibz terminoz ē p se notū. ex hoc sequit̄ qz tale verū in intellectu p̄cipiēte sic terminos. sit p se notū. minor pbat̄. qz verū illud qd̄ ex terminis suis ē necessarium et mediatū. ex terminis etiāz h̄z qz in se sit demōstrabile propter quid. tale verum ē istud deus ē om̄ipotēs vtroq̄z mō intelligēdo om̄ipotentia. Probatiō. p̄z em̄ qz sit verum 7 necessariū. nec h̄ hic pbat̄. qz de h̄ non ē qd̄. h̄ tñ modo de mō quo illud verū possit oñdi siue innotescere. Qd̄ etiā sit verum nēciūz mediatū pbat̄. qualis ē ordo realis inter aliqua distincta realr. talis ē ordo cognoscibilitatis inter eadem q̄litercūq̄z distincta in esse cognoscibili. nūc aut̄ si esset distinctiō realis inter naturā. intellectū. voluntatem. et potentia ad extra esset talis ordo realis. qz natura h̄z talem intellectū 7 talem voluntatē. ideo ē sic potēs respectu talium ad extra. q̄ qualitercūq̄z ē hic distinctiō semp̄ ē ordo cognoscibilitatis talis. qz nātā diuina habet talem

intellectum et talem voluntatem: ideo habet talem potentiam que est omnipotentia. p3 ergo qd hoc veru necessarium habet mediu. 7 qd mediu. quia intellectu. vel voluntatez. vel vtrunqz. Hoc idē scz qd illud veru sit mediatu. pbat sic. qz omne veru necessarium vel ē mediatu vel imediatu. illud aut non ē immediatu qz. pbatō mi. qz notōnale imediatius videt puenire eētie q illud qd dicit respectu ad extra. vt habet ex solutōne pme qōnis. nūc autē notōnale nō ita imediate puenit essētie diuine sicut aliqd eētie. sicut pbat in solutōne eiusdē qōnis. qz dicere puenit p hoc mediu qd est pfecta memoria. q multo magis omnipotentia que dicit respectum ad extra. nō puenit deo siue cuiuscunqz psonē diuine oīno imediate. Prima pbat istaz duaz posset habere quandā declaratōez annexam. que. s. potentia sit formalr omnipotentia. vel magis pprie loquendo imediatu fundamētū respectu oīpotētie. an. s. intellectus in deo an volūtas: sed hmoi ex pla: non ē ad ppositu simpliciter necessaria. quia ex vtroqz membro eque habetur intentu. **S**ecda conclusio sic intelligit. q viator nihil habens qd repugnet statui vie. nec simplr nec etiā ad tempus pmanens. cuiusmodi ponit raptus pauli. pōt habere istā noticiā p mediu ppter quid deus ē oīpotens. intelligendo de vtraqz oīpotentia. Hec conclusio pbat sic. In quocunqz intellectu pōt haberi pceptus simplex virtualiter includēs veritatē imediatā 7 vltimē mediatā: in illo intellectu haberi pōt noticiā ppter quid veritatis mediate. sed stante simplr statu vie citra. s. omnē noticiā pmanentem vel transeuntē. que scz repugnat statui vie. potest haberi talis pceptus simplex. virtualiter includens istam. deus est oīpotens. et etiā virtualiter includens suāz imediatā pcedentē qz. minor ista qm ad hoc qd aliquis cōceptus simplex virtualiter includit istam mediatē aliqua alia imediata. p3 ex hoc qd in pbatōne pime conclusiōis ostensum est istam esse mediatā. **S**ed restat hoc probare qd talis conceptus in intellectu viatoris. possit haberi stante simplr statu vie. hoc est circa cognitōez non tm beatificā sed etiā raptus. Hoc autē pbat. pmo exemplo. scdo rōne. Exemplo sic. aliquid intelligit p accidēs sicut intelligitur homo intelligendo albū vel risibile. Vltimē aliqd intelligit p se sed in vlti vt intelligit homo intelligēdo animal. Tercio intelligit aliquid p se etiā in piculari. s. ad huc quodāmodō p se. sicut intelligit hominē anteq intelligam diffinitōez. 7 quocunqz gradus ponant. qz licz pzin9 gradus posset distingui per absolutū et respectiuū. vltim9 tamen gradus cognoscendi aliquod incōplexum cognitōne scientifica siue pua scientie. est cognitio diffinitiuā. qz ipsa est cognitio p se in piculari distinctissima. excedens etiā illam pfulam cognitōem de qua loquit pbs. j. pbi. sustinent autē hec et noia ad ratiōez qz. Saltem in hac cognitōne diffinitiuā habet pceptus euidenter 7 virtualiter includens omnes veritates necēias de tali obiecto. Ex h arguit. Cognitio distinctissima pua actui scientie siue cōceptus. maxime euidenter includens veritates pncipiōrū et conclusiōnū. pōt haberi citra visionē clarā siue cognitōnem intuitiuā eius obiecti. Sed quecunqz cognitio de deo q sit citra visionē clarā vel cognitōnez intuitiuā ē simpliciter possibilis statui vie. q talis pceptus pōt simpliciter haberi de deo. stante simplicitate statui vie qui sufficiat ad cognoscendū verum complexū. Huius sylli. maior apparet exemplo iam posito. 7 cum hoc ex quadam distinctione inter intellectōnem abstractiuā et intuitiuā que posita est questione. vi. articulo primo. Et breuiter hic repetit. qd et si cognitio abstractiuā possit esse non existentis eque sicut et exētis: tamen intuitiuā non est nisi existentis vt existens est. Cognitio autem hominis abstractiuā 7 diffinitiuā potest esse non existentis 7 exētis. patet ex dictis ibi. et patet ex se. quia ita habetur si res non existat: sicut si existat. ergo illa cognitio diffinitiuā est citra cognitōnem intuitiuā obiecti diffinitiuā vniuersalis. Adinor etiā patz ex dictis ibidem. quia sola cognitio intuitiuā diuine eētie est illa que ponit hominē extra statum vie. si simpliciter

simpliciter. si ad tempus ad tempus. **Q**uod pbatum est ex pmo probatur etiam ratione sic. de quocunqz obiecto scientie potest haberi cognitio simpliciter distinctissima abstractiuā obiecti circa intuitiuā. deus autem est per se obiectum alicuius scientie. ergo de ipso potest haberi talis noticiā distinctissima citra intuitiuā. 7 per psequens ppositum. quia illa non poneret aliquem extra statum vie. et tamen virtualiter et euidenter est includens omnes veritates necessarias de deo. probatō ma. omnis scientia est de re non precise vt existens est. quod intelligo sic. q ipsa existentia et si sit ratio intellecta in obiecto vel circa obiectum. tamen non necessario requirit vt actualiter conueniens obiecto. in qm obiectum est scibile. Istud probat ex intentione pbi. vij. metba. c. xiiij. Demonstratio inqt est necessarioz et diffinitio scientifica. 7 non ptingit sicut nec scientiam quandoqz sciam qnqz ignorantiam esse. ita nec demonstrationem nec diffinitionez. supple quandoqz contingit esse talem qnqz non esse talem. Ex hoc pcludit. palam autem ipsorū. s. singulariū corruptibiliū neqz scientia neqz diffinitio. neqz em sunt manifesta corrupta scientiaz habentibz euz a sensu abcesserint et saluatis in anima rationibz eisdē nō erit demonstratio neqz diffinitio. Intelligo sic rōnem pbi. q si de cōtingenti siue de corruptibili vt tale esset diffinitio vel demonstratio. cum illud tale possit qnqz esse qnqz non: saluata tamen rōne in anima. sequitur qd esset qnqz scientia de illo obiecto qnqz ignorantia 7 qnqz demonstratio 7 qnqz non. quod ē impossibile. Ex hoc ergo habeo istam ppositionez. qd cum ratio in anima possit manere non manente exētia actuali obiecti. sequitur qd exētia non ē per se ratio obiecti vt scibile est. quia ratio sciēntifica non potest manere eadem in anima non manente eodem quod est per se scibilis vt scibile est. siue autem scibile possit existere in re siue non. saltem ratio eius vt scibile est pōt manere eadem in anima non manente existentia. Abstrahit ergo scientia ab exētia. ita qd non includit eam in rōne scibilis. **T**ertia ista conclusiōem habet p correclarium. quō theologia pōt esse scientia in intellectu viatoris. stante simpliciter statu vie. quia intellectus potēs habere conceptum virtualiter includentē. omnes veritates de ipso necessarias ordinatas. immediatius scilicet 7 mediatius potest de illo obiecto habere scientiam completā. Sic autē potest intellectus viatoris haberi de deo qz. Adinor p3. quia distinctissimus conceptus subiecti theologie quod est de. pōt hri citra cognitōnem intuitiuā. 7 ille conceptus 7 virtualiter 7 euidenter continet omnes veritates necessarias de subiecto. Contingentes autē non potest includere. quia ille non sunt nate includi in ratiōne alicuius subiecti. Quecunqz enim veritas includitur sufficienter in aliquo simplici conceptu est necessaria. Tam de contingentibus sunt quedam veritates necessarie. non quidem de actu eorum. sed de possibilitate. et ille etiā modo predicto sciri possunt. vtpote deus est potēs creare. potens resuscitare. potens beatificare. 7 sic d alijs articulis fidei respicientibus contingentiam. nec vltra istud veruz necessarium de eo quod est deum posse est aliquid proprie scientifice cognoscibile qm ad tale ppositu. **E**sset ergo viator perfecte scientifice theologus. qui per conceptū distinctissimum diuinitatis possibilez haberi citra cognitōnem intuitiuā. cognosceret ordinate veritates omnes necessarias. siue illas que sunt de intrinsecis que necessario insunt. siue illas que sunt de possibili comparando ad extrinseca. **E**x hoc sequitur qd si poneretur theologia esse proprie scientiam. in quodaz lumine citra lumen glorie et supra lumen fidei. et illud lumē poneret talis cognitio siue conceptus obiecti: vera esset opinio. Sed sic nō videtur intellexisse qui posuit lumen. qz videt posuisse lumen in quo cognosceretur obiectum. non autem quod esset formalis ratio siue formalis cognitio ipsius obiecti sicut hic est positum. **T**ercia conclusio est ista. qd homo viator ex puris naturalibus non possit demonstratiue ppter qd cognoscē istam deus est oīpotēs. hoc pbat sic.

quia ppositio mediata non pot cognosci ppter qd. nisi per
 ppriam immediatam. nec illa pot simpliciter cognosci nisi
 ex terminis. 7 specialiter nisi ex ratione termini subiecti.
 quod scz subiectum includit pdicatum et ppter hoc inclu-
 dit veritatem. siue noticiam illius imediate. Coordinatio
 ergo scie ppter quid. no est possibilis intellectui. nisi habe-
 ti pceptum de subiecto. virtualit 7 euidenter includentes
 totaz illa coordinacione. s. talis pceptus de deo non e pos-
 sibilis viatori ex puris naturalibz p statu isto. pbatio hu-
 ius. quia no est sibi possibilis ex naturalibz nisi cceptus
 qui pot causari virtute intellectus agentis 7 fantasmatu
 nihil em aliud est naturalit moues intellectum viatoris d
 lege pmini. Istoz aut virtute. s. fantasmatu et intellect
 agentis. no pot causari in nobis pcepto distinctus de deo.
 qui virtualit 7 euidenter includit veritates ordinatas vsqz
 ad illa deus e omnipotens vtroqz modo. Cum pbatio de
 pendet ex solutone qonis illius. quomodo deus est cognosci-
 bilis a viatore. Sz nuc breuiter pot sic ostendi. viator ha-
 bens cceptum simplicem 7 pfectissimum ad quem attingit
 homo ex naturalibz. no transcendit cognitionem pfectissi-
 mam simplicem de deo possibilem methaphisico. Cogni-
 tio em fidei non tribuit pceptum simplicem de deo. sed tm
 modo inclinad ad essendi quibusdam pplexis que no
 habent euidentiam ex terminis simplicibz apprehensis. et
 p pseques p fidem non habet pceptio simplex transcendes
 omnem cceptum simplicem apud methaphisicum. Hoc
 etiam patz. quia methaphisicus infidelis et alius fidelis
 eundem cceptum habent. Cum ille sic affirmans de deo.
 ille vo negans. non tm tradicunt sbinuicem ad nomen.
 sed etiam ad intellectum. Nunc autem cceptum simplex
 pfectissimum ad quez attingit methaphisicus de deo. non
 includit euidenter veritates ordinatas ad istam deus est
 omnipotens vtroqz modo. quia phi multi attingentes vt
 supponitur ad pceptus pfectissimos posibles viatori ex
 naturalibus de deo. ad noticiam huius veritatis attingere
 no potuerunt. qd tm fuisset eis possibile si talem cceptum
 simplicem habuissent. imo fuisset eis quasi necessarium. qa
 ex virtute illius vidissent illam veritatem quasi imediatam
 7 vterius applicando p illam ex ista necessaria deductioe
 sciuisent veritatem illam mediatam. Probat hoc aliter.
 quia primu principiu ad qd attingit methaphisico et hoc
 pprium de deo. no est sibi notu nisi tm quia. esset aut notu
 sibi ppter quid. si posset haberi pceptio de deo virtualit et
 euidenter includente veritates ordinatas de deo. gzc. Pri-
 ma ppositio q methaphisico no attingit ad principiu ppriuz
 de deo magis notu q qa. pbat: qa pmissa media ad pclu-
 dendu quodcuqz ppriu de deo. est aliq ppositio pticularis
 affirmas de ente pticularit aliqd pdicatu. qd ppetit enti
 creato. 7 ex tali pmissa ccludit methaphisico de ente ptic-
 ulariter pdicatu ppriu de deo. vtpote si arguit aliqd ens
 est causatu. g aliqd ens e causa no causata. vel aliqd ens
 est finitu. g aliqd ens e infinitu. vel aliqd ens est possibi-
 le. g aliqd est necessariu. Des iste psequetie pban p hoc
 q pditio impecta no inest alicui enti nisi alicui enti inest
 pditio pfectior. cu impectu dependeat a pfecto. Omis iste
 pntie no pban aliqd nisi qz. sicut manifestu est. Con-
 illud obicit. qz cu volutas sit mediu ad pcludendu omni-
 potentia de deo. 7 hoc demonstratone ppter qd. sicut dictuz
 est in pma pbatone prime pclusionis. 7 intellecto viatoris
 pot cognosce ibi esse volutate. imo esse pma 7 pfectissimaz
 voluntatem. g p hoc mediu pot cognosce ppter qd omipo-
 tentia in deo esse. Ite omis ppositio vera 7 necia de extre-
 mis hntibz pceptus simplr simplices e p se nota. talis est
 illa q affirmat de deo passionem aliquam gzc. Pretea pas-
 siones note de ente naturali pcludit aliqs pfectoes de deo
 qz impecto i mobili concludit de pmo mouete pfectioez.
 phicuz g pot attinge ad cognitioez hndam de deo. quia p
 effecto naturales. no g videt q cognitio methaphisici pos-
 sit transcendere phicam si methaphisico possit tm habere co-
 gnitioem quia: p tales effectus.

Additio prima.

Ad solutones istoz obiectoz pot dici. Ad primuz ne-
 gando pntiaz qz licz intellecto viatoris possit ex suis natura-
 libz cognoscere ibi ee pfectissima voluntate. s tm est p pce-
 ptum impectu. qz no est incouenies p pceptu impectu co-
 gnosci aliqd esse pfectissimu. sicut p pceptuz finitu cogno-
 scitur aliqd esse infinitu. Et ideo no sequitur. q p tale roem
 voluntatis quaz viator hz ex lege coi possit tanq p mediu
 euides a priori cognosce deo inesse omnipotentia. Ad se-
 cundu dicendu est q qlitercuqz sit de maiore. minor vide-
 tur neganda. quia etsi deo sit res simplicissima. non tm ois
 pceptus que nos habemus de eo est simplr simplex. 7 ideo
 no optet omem ppositioez talem esse p se pprie. 7 tm si esset
 p se: no tm ex hoc esset p se nota. Ad terciu dicendu. q co-
 gnitio methaphisici de deo. excedit cognitioez phici d deo.
 tam extensiu ppter multitudinem passionu vel pprietatum
 cognitaz. q intensiu ppter maiore pfectoes 7 pfectoem
 modu cognoscendi. 7 p hoc ad forma argumenti dicat co-
 cedendo pnam pntiam 7 pns ad istum intellectum. q me-
 thaphisicus pot ad altiozem cognitionem attingere q est il-
 la cognitio quia. ad qua sufficit naturalis vl phic attige-
 re. nam in cognitioe quia. est dare latitudinem 7 excessuz
 fm maius 7 minus tam intensiu q extensiu. Et ideo cu
 vterius inferet. g pot attingere ad cognitioem ppter qd:
 neganda est psequencia.

Item consequenter viden

dum est de demonstratone qz. primo videndu est de omipo-
 tentia imediata respectu omis possibilis. vbi prio intelle-
 ctus illius imediatonis exponet. scdo positio phozu vide-
 bit. 7 terciu qd sit tenedu. De prio sic mediato cause re-
 spectu effecto pf intelligi duplr. vl. s. qz cat p caz media. vl
 qz cat mediante aliq effectu. No ei ois effecto medi ad ali-
 um effectu est sem p causa illi effectus. ita pot intelligi im-
 mediatio cause actiue. vel excludendo cam actiuam medi-
 am vel excludendo effectum medium prioem illo effectu.
 De vtraqz immediatioe simul. dico q non solum phi sed
 etiam theologi negarent deum esse omnipotentem imme-
 diate. quia non pceditur deum posse causare relatioez. ni-
 si prius vel duratone vel natura cando fundamentu. 7 ita n
 pot in quetiaqz effectu imediate. sic q nullo effectu qi me-
 dio pri natura cato. Est g difficultas de imediatoe vt exclu-
 dit solumo cam efficientem media. 7 intelligedo effectiuam ge-
 neraliter. siue illa causa mere in cando attingat effectum
 pncipale siue tm aliquem effectm puiu vel disponete ad illu.
 scdm scz de positioe phoz. Circa s phi vident sentire no
 solum q non sit demonstrabile deuz esse omnipotentem ime-
 diate s etia q hoc sit impossibile. Et videt primu eoz in
 ista ppositioe stare. Principiu necessarium 7 omnino pfe-
 ctum ad nihil imediate ptingeter se hz. bec pbat. qz nulla
 nouitas seu cotingentia pot assignari in principiato ime-
 diate a tali principio. non em quia illud principiu alr se hz
 cu sit simplicit necessariu. nec qa illo vniiformiter se habe-
 te aliquid aliud requiritur vel impedit. quia no e principiu
 impectum. 7 p pns nec impedibile. nec insufficiens. siue
 aliud requirens. Si ista ppositio iam probata vera
 esset scilicet q nihil potest esse imediate 7 ptingeter a pn-
 cipio necessario et sufficiente. statim sequitur q no potest
 creare omne creabile imediate. Ista psequencia proba-
 tur. primo in speciali de motu. quia sequitur q de no pot
 imediate creare motum. siue specialiter motum localem
 siue spalissime circularem celi. Et hoc videtur fm intenti-
 onem phoz pbari. pmo generalit. quia si posset omnem
 effectum imediate causare sine causa secunda. sic posset
 facere q nulla causa scda habet actionem ppriam. Sed fm
 pmentatozem. ix. metha. sup illud. igitur possibile. Lu ei
 entia no habeat actioez pprias no habebut centias ppri-
 as. Manifestuz est q apud phm inconueniens est deum
 posse centias omniu aliozu destruere. cu fm ipm aliq alia
 a deo sint formalr necessaria. Lofirmat. qz si preter ordi-

nem causarum in vniuerso possit quemcumq; effectuz cau-
sare. ergo ordo causalitatis in causis nō esset simplici-
tate. ergo nec essentialis. quod est incōueniens apud
philos. ¶ Secūdo spāliter videt hoc ostendi de motu qd fm
philos. vii. phisicorū. potentia infinita nō pōt immedie
mouere corpus in tempe. quia si sic. aliqua potētia finita
posset mouere corpus in equali tempore. sicut ipse deducit
ibi. eo qd augmentata virtute motiua minuitur tempus i
quo mouet. Dabatur ergo ex intentione ares. qd deus non
potest immedie causare motum ppe dictuz. quia cum sit
successiuus. necessario erit in tempore. ¶ Si dicat qd po-
test rem motus causare sed sine successione. quia p muta-
tionem subitam ad illud ad quod finitum mouens moue-
ret in tempore. Contra hoc non soluit. quia deus non pōt
immedie causare motum circularem celi. quia nō i tem-
pore vt conceditur. nec in instanti. quia in illo instanti to-
tum celum esset in eodem loco et quelibet pars sui in eod
loco in quo prius. ergo in illo instanti celum non mutat.
¶ Tercio hoc videtur ostendi de quocunq; effectuz mate-
riali. quia per transmutatōnem materie vt videtur habet
pduci. Videtur em ares. vii. metra. ptra pla. pbare qd se-
paratum a materia non possit immedie transmutare ma-
teria. Et pmentator ibidez. impossibile est qd forme sepa-
rate transmutent materiam. nihil em transmutat materi-
am nisi quod est in materia. et hoc conuenit dicentib; mū-
dum generari. qd transmutas ipm sit aliqd indiuiduorum
vel indiuiduū vt corp; particulare hec pmentator. Ultimo
videt istas pbatōnes posse pfirmari. et ex intentione phi. vii.
ij. phisicorū. vbi videt velle qd quicqd deus pōt immedie
causare et h totalr necio causat. qd nō videt posse poni cō-
tingētia ad cāndū et nō cāndū. nisi ppter aliquaz mutabili-
tatez in agente. et h qn effectus totalr et pēse dependet ab
agente. ¶ Tūc autē si deus posset immedie in qdlibet causa-
bile qdlib; dependet totalr et pēse ab eo. et p pns necio qd-
libet cāret. et tūc seqtur magis. qd cause scde priuent actō-
nib; suis qd tangit pma ratio. et qd de immedie cāret omēz
motū. qd tangit scda rō. et qd deus immedie cāret omnem
effectū materialez. qd tangit tertia ratio. ¶ De tercio te-
nendū est fm cōem sniaz theologoz tū sic eē omipotētez
qd sine quocunq; alio agente possit cāre quodlibet causabi-
le. nec tū istud pōt demonstrari demonstratōne qd ¶ Primū
pbat aucte. In principio creauit deus celū et terrā. Addu-
citur etiā ad h ratio. qd vtrius actiua cuiuscunq; cause scde.
eminenti; ē in pma cā et in pmo agente qd in ipa cā secūda
habēs aut eminenti; vtrū actiua. videt posse in effectum
absq; illo qd diminuit h; virtutē illā. ¶ Non ei ad pducti-
onē effect; requirit im pfectio vtrius actiue. qd nulla impfe-
ctio est rō agendi. h ē magis impedimentū actōis. ¶ Con-
firmat. qd videm; causas equocas ita pfectos effect; pdu-
cere sicut vniocas. qd nō eēt nisi haberēt vtrū actiua eo
mō quo sufficit ad cāndū pfecte. nō aut hnt virtutē vniuo-
cam h tū eminentē qd et. ¶ Ista rō licet videat pbabilis. nō
tū eēt pbo demonstratio. negaret em ista ppositōez qd qd in
se eminenter vel vtrū h; vtrū actiua cause prime. ipm
pōt immedie effectū illi; cāre. Diceret em qd eminenti-
ori modo hnt talē virtutē pōt quidez in suo ordine in effe-
ctū talis vtrius. h ordo suus est qd sit causa supior et remo-
tior. ¶ Quā adducit qd im pfectio nō requirit ad cāndū. diceret
qd cū dico immedie cāre scdo dico. s. causatōez: et ille req-
rit pfectōez. et modū siue immediatōez cāndū et ille requirit
im pfectōez ānerā. qd ad immedie cāndū requirit im pfectio
nō sic rō cāndū h sicut pōtō necia in agēte. ¶ Ibi ei est ordo
eēntialis ibi nō pōt aliqd eē. primū im pfectissimo nisi ipz
sit aliqliter im pfectū. qd si pfectū eēt. primū im pfectissimo
eēt eque imediatū cuiuslibet alij a se. et tūc ista non hnt or-
dinē eēntialē. sicut nō eēt ordo eēntialis in speciebo nume-
rorum si quelibet eque immedie pcederet ab vnitare. Et
quo pz. qd istam ppositōez negaret pbo pfectior causa ime-
diatius causat. intelligendo p immediatius exclusionem
cause propinque actiue. immo diceret qd sicut pfectior est
causa superior. ita p plūes causas medias causat. nec iste

cause medie requirunt vt addatur pfectio causalitatis q
tota pfectissime est in sola prima sed magis requirunt vt
habeat ordinata pfectio descendens ad vltimū imperfe-
ctum. ordinata autem pfectio non habet sine diminutōne
pfectōis et cum im pfectōne annera. ¶ Scdm scz qd illud
verum non pōt demonstrari demonstratōne quia. probat
primo auctoritate. qd phi ad noticiam talium veroz scz
possibiliuz demonstrari demonstratōne quia deuenire po-
tuerūt. non aut ad noticiam hui; veri. imo eius opposituz
tenuerūt. quod nō est verisimile de aliquo demonstrabili
demonstratōne quia. ¶ Secūdo hoc pbatur rōne. quia ordo
causalitatis non pcludit qd superior possit sine inferiori in
effectum in quez potest cum inferiori. sicut sol non potest
per se generare hominē sine patre sicut cū patre. ergo pa-
ri ratōne ordo iste non cōcludit qd prima causa possit sine
secunda in effectum istum in quem pōt cum scda. Hoc eti-
am manifestius est in alijs generib; causar. Si em fm a-
liquos esset ordo essentialis in materijs. puta qd pma ma-
teria anime intellectiue. ppinqua sit corpus organicū. et sic
vltimū vsq; ad materiā simpliciter primaz que sit pma
materia respectu forme prime subalis. nō optet qd materia
simpliciter pma possit esse materia imediata respectu cu-
iuscunq; forme cuius pōt esse alia materia scda. hoc etiam
patet in formis. nō est optet qd prima forma possit esse im-
mediata forma cuiuscunq; informabilis. cur; pōt eē imedi-
ate alia forma scda. et hoc siue pma forma et scda accipian-
tur ordine generatiōis siue pfectōis. ¶ Ista qd dicta sunt
de causa materiali et formali habent maiorē euidentiā. si
vera sit opinio de pluralitate formar. de quo mō nō ē qd.
h ad ppositum sufficit qd si in causis materialib; et forma-
lib; esset ordo: nō opteret qd primū esset causa imediata
cuiuscunq; causabilis. qd modo vbi talis ordo est. puta in
causis efficientib;. nō optet qd prima possit esse causa ime-
diata cuiuslibet. Hoc etiā patet in causis efficientib; respe-
ctu cognitiōis. nam pncipia ponunt cause respectu pgniti-
ōis pclusionis. vt habet. ij. phisicorū. licet primū pncipi-
um hēat veritatē euidētissimā et etiā pnceat eminēter et v-
tualiter veritates omi posterior;: nō tū optet qd possit esse
imediata causa cognoscēdi quocunq; posterior. imo optet
p media ordinate. pcedere ad h vt acgrat cognitio pclusi-
ōis remote. ¶ Hoc tandē patet in ordine causarum fina-
lium. accipiēdo em vltimū in aliq; coordinatōne finii. nō
oportet qd illud possit esse causa finalis imediata respe-
ctu cuiuscunq;. quia aliqd remotum nō ordinat ad ipsuz
nisi immedie sine propinquoze. sicut organa exteriora or-
dinata ad potionem vel incisionem. nō ordinantur ad sa-
nitatem nisi mediātib; istis finibus proprijs. ¶ Sed
licet hec pclusio nō sit demonstrabilis. quia tamen cuz ve-
ra sit. oppositum demonstrari nō potest ideo ad ratios ad-
ductas pro opinioe phozum respōdendum est. Ad pma
theologus bene cōcederet qd causa prima potest ista cau-
sata nō solum priuare suis actibus sed etiam proprijs enti-
tatibus. quia ea potest annihilare. ¶ Nec pcedat cum pho
in ista ppositōne qd omne sempiternū est formalr neciū.
et hoc vocando omē euiternū sempiternū. qd euiternum sim-
pliciter pōt nō esse. h nō tali potētia passiva intrinseca qd
lis est incorruptibilibus. Aliter licet deus priuet entia se-
cunda actionibus suis. preueniendo causalitatem eorum
et causando effectus quos illa possent causare. non oportet
q; priuet illa suis entitatibus. manent enim et nō cau-
sant suos effectus quia alia causa immedie causat illos
possent tū illos causare. sicut manet iste ignis et tamen nō
causat ignem in hoc ligno si aliud agens fortius preueniat
in igniendo. posset tamen causare quia formā que est pzi-
cipium igniendi habet. et ita potest intelligi dictum com-
mētato. cum ait. Cum entia nō habēt actōes proprias nō
habebūt essentias proprias. quod i ante neget hnt actōez
ppria. debet intelligi nō tū actualr. quia tū argueretur a
destructione posterioris ad destructionem prioris et esset
fallacia cōsequētis. quia pluribus alijs modis pōt poni
destructio istius posterioris. puta p fortius agēs preueni-

ens vel p̄traziū impediens. Sed debet intelligi in antecedere nō habet actōes proprias. nec actualiter. nec aptitudinaliter. nec virtualiter. 7 bene sequitur q̄ nō habebūt proprias eētias. quia quodlibet actiū per propriam formā 7 virtutem habet virtualiter suam actiōem. etiam quādo nō actualiter p̄ducit. Et ista expositio antecedētis pōt haberi ex illo verbo p̄mētatoris quod p̄mittit. p̄uenit istis vt nullū ens habeat actiōem propriam naturalem et subdit. Cum entia nō habebūt actōes proprias supple naturaliter vel aptitudinaliter fm̄ propriā naturam. nō habebūt essentias proprias. Illi autem p̄tra quos arguit ibi sc̄z moderni ponūt vnum agēs oīa entia sine medio. sed nō sicut xp̄i ani. quia fm̄ aug. vij. de ciui. c. iij. Sic deus res quas cōdidit administrat. vt eas agere proprios motus sinat. lz enīz posset agere oīa. 7 sic agendo entitates quidem rerū nō destrueret sed eas quasi ociosas 7 vanas relinqueret. maluit tamen eis sicut entitatem sic 7 virtutem actiuam 7 propriam tribuere actiōem. nō em̄ vniuersaliter p̄fectionem rebus subtrahit cuius sunt capaces. Ad sc̄dam formāz materialē nō negat theologus immediate induci in materiaz a deo. imo inferius in questione de bona fortuna dicitur quid ares. sensit de anima intellectiua. de intentione eius. vij. methaphisice. vbi adducitur p̄mētator 7 videtur dicere. q̄ nullum imateriale possit transmutare materiā immediate. Et si intelligat de deo sicut videt sp̄aliter per illud verbū dicentibz mūdū generari. negaret euz theolog⁹ 7 eādē sententiā dicit p̄mento tercio p̄ illud. quod mouet materiā necessario est corpus h̄ns qualitatem actiuā aut potentiā que agit p̄ corpus habēs qualitatem actiuāz. 7 imponit ares. q̄ idem sentit. Sed melius videt q̄ q̄ littera ares. pōt habere sanū intellectū 7 lra p̄men. sanuz intellectum habere pōt. q̄ dicat auer. nō h̄re intentōez ares. 7 saluetur ei⁹ intentō. q̄d hic etiā videt posse fieri. Nam d̄ hoc ad p̄ns breuiter transeūdo dici pōt. q̄ ares. ibi arguit contra pla. p̄bando q̄ idee nō sunt necessarie ad generatiōem quia sufficit hoc aliqd ad generandū hoc aliqd. s̄ nec idee p̄nt generare hoc aliqd. quia si generās non est hoc aliqd nec genitū erit hoc aliqd. Extraqz p̄ntia satis tenet contra ideam pla. nec t̄m extendēda est ad p̄positum nostrū. sc̄z d̄ deo. quia si idea generaret. est generans vniuocum. quia eiusdem speciei. nō est autē aliqua causa vniuoca necessaria nisi p̄posita 7 materialis sicut genitū est p̄positū 7 materiale. Hoc p̄ prima parte rōnis. s̄. q̄ idee nō sunt necē. p̄ro sc̄da pte. s̄. q̄ idee nō p̄nt generare facit illud quod si generās vniuocum nō sit hoc aliqd p̄positū 7 materiale nec genitū erit hoc aliqd. deus autē 7 pōt eē causa generatiōis 7 requirē ad generatiōem. nō sicut causa vniuoca s̄ equoca. et hoc sup̄ma in cui⁹ virtute agit oīa alia causa tam vniuoca q̄ equoca. Ad terciū. absolute p̄cedendum est tam ares. q̄ auer. deū posse immediate mouere corpus negasse. Et in hoc habet theologus vtrūqz negare. p̄posuerūt t̄m deū mouere celuz mediate. s̄. mediante intelligētia que ē propria motrix celi. d̄ hoc amplius tanget r̄ndēdo ad terciū argumentū p̄ncipale ad q̄dem. Ad quartū quod p̄firmat istas tres p̄positiōes dici pōt. q̄ nō ē de intentione ares. q̄ deus absolute necessario causat quicqd immediate causat. hoc est sine causa media agente. sicut dicit inferius de anima intellectiua in q̄one de bona fortuna. s̄ fm̄ ip̄z deus necēio agit quicqd pōt agere immediate. hoc ē sine oīi medio siue agente ad ip̄m. siue ad aliqd p̄uū disponsens ad illud. 7 sine oīi medio causato sine p̄uio ad illud. illud q̄ q̄d sine oīi medio causato p̄uio siue causante p̄uio pōt agē. hoc necēio agit. Et rō h̄e apud eum. qz ex quo istud a solo deo immediate oīno depēdet ip̄si⁹ nouitas i cēndo siue p̄tingētia n̄ reducet fm̄ ip̄m vltimate. nisi i aliquā nouitate i deo. Et sic intēdit ip̄e arguē. vij. phi. qz illa nouitas mot⁹ vli siue oīno p̄mi mot⁹ siue etiā oīno p̄mi cātū q̄dēqz illud eēt. eēt immediate a deo sine oī cā mere agente vel disponēte 7 sine oī causato medio. De illo autē quod pōt de immediate cāre: sine. s̄. causa mere agente attingente illud dum t̄m sit aliq̄ causa dispositiua ad illud. vel sal-

tem aliquod causatum p̄uū requisitū ad illud. nō diceret ares. q̄ deus necēio simplr̄ illud causaret. s̄ t̄m modo necessario necēitate inuitabilitatis. 7 hoc posito illo p̄uio vli p̄uio quod requirit. In neutro autē istorum p̄cordat cū eo theologus. quia ponit q̄ deus p̄ voluntatē libē 7 p̄tingenter se habet ad quodcūqz causabile extra. 7 hoc exclusa necessitate nō solū immutabilitatis s̄ etiā inuitabilitatis. Concedo q̄ ares. fm̄ sua p̄ncipia negaret deū multa posse immediate causare. puta oīa illa in quoz p̄ductiōne est simplicit̄ p̄tingentia absqz vtrāqz necessitate p̄dicta. s̄ i theolog⁹ p̄tradicit sibi. sicut dictū est. Est q̄ d̄ demōstratione qz p̄clusio p̄ncipalis. 7 in ordine q̄tra ista. s̄. q̄ deum h̄re omnipotentā immediate respectu cuiuscūqz causabilis. licz sit verū: nō tamē nobis demōstrabile demōstratiōe qz. Quinta p̄clusio p̄ncipalis ē ista. q̄ demōstrabile est via toti demōstratione qz. deum eē omnipotentē mediate vel immediate. hoc ē q̄ possit causare quodcūqz causabile vel immediate vel p̄ aliquod mediūz q̄d subit causalitati eius. Nec p̄clusio p̄bat p̄ hoc q̄ necesse ē statū eē in causis efficiētibz. 7 hoc p̄bat. ij. metha. 7 p̄batō ares. breuē nūc tangendo stat in hoc. tota vniuersitas causatorz cām h̄z. non autē aliqd illi⁹ vniuersitatis. quia tūc idē est causa sui. ergo aliquid extra totam vniuersitatē illam. Si q̄ in cāis nō ascendatur in infinitū. nō solum quelibet ē causata s̄ tota multitudo erit causata. 7 p̄sequēs ab aliquo extra totaz illam multitudinē. q̄ in illo erit status tanq̄ in simplr̄ p̄uio causante. p̄dot autē illius p̄clusionis adduci alia p̄obatio talis. Causa effectiua quanto sup̄ior tanto p̄fectior in causalitate. q̄ si supra istam datam ē alia in infinitū sup̄ior in causando. illa erit in infinitū p̄fectior in causalitate. 7 p̄ p̄ns habebit causalitatem infinite p̄fectam. causalitas autē causata vel depēdens in causando nō est infinite p̄fecta. quia ē imp̄fecta respectu illius a quo depēdet. q̄ si in infinitū ascendatur in causis. aliqua erit oīno in causata nec depēdens in causando. 7 p̄sequens in illa erit status. sic q̄ ipsa erit effectiua non causata nec depēdens in causando. 7 ab ipsa ē oīnis causalitas cause inferiōris. vel saltem in virtute eius causat. Ex hoc ad p̄positum sequitur. q̄ in quodcūqz causatum pōt aliqua causa inferior mediate vel immediate: in illud idez pōt illa causa sup̄ior. 7 hoc saltē mediante causa p̄xima. 7 p̄sequēs p̄ma causa habz omnipotentā fm̄ intellectum p̄tinentēz ad istum articulum. Ista ratio videtur dupliciter posse imp̄diri. p̄mo quia diceret q̄ in ordine causarum efficiētū licz status sit ad vnum p̄mūz efficiēs. tamē illud non est deus: sed aliqua intelligētia mouēs primum celum. Nec ratio naturalis d̄ducit q̄ vltra tale mouēs: de⁹ immediate moueat nisi rōe cause finalis. Sic videt p̄be illū modūz mouendi appropriare ip̄i deo. xij. meth. vbi ait. q̄ mouet sicut amatū 7 desideratū. Secdo diceret q̄ efficiens p̄mūz q̄d cūqz sit. nō p̄bat h̄re potentiā respectu oīis causabilis qualitercūqz. s̄. immediate vli mediate. s̄ t̄m respectu oīnū causabiliū i sua coordinatiōe. optēt q̄ p̄bare q̄ p̄ter illa nō eēt alia possibilia cāri extra illā coordinatiōez. Ista duo excludūt p̄ hoc q̄ nō ē nisi vnicū ens a se siue nō ab alio. Ex h̄ em̄ sequit̄ q̄ nō ē nisi vnicū agēs nō depēdens in agēdo. q̄d em̄ depēdet in eēndo. si agat depēdet in agēdo.

Ad argumenta p̄ncipalia

Ad primum. primo videndum ē de antecedēte 7 postea de p̄sequētia. De antecedēte dicunt quidam q̄ ares. nō intellexit primum ens eē infinite potētie intēsiue siue vigoris. s̄ t̄m extēsiue siue duratiōne. ratio em̄ sua non plus concludit scilicet q̄ ipsum mouet motu infinito. quia motus ille nō ē infinitus nisi duratiōne. Et ad hoc videtur sufficere virtus infinita in duratiōne. Contra duplr̄. primo p̄tra illud q̄ imponit ares. Secdo p̄ rōez q̄ ad hoc adducitur. De primo ares. ex hoc q̄ deus est infinite potētie. p̄cludit q̄ non potest esse in magnitudine nec habere magnitudinem. quia nec infinitam cum nulla talis sit: nec finitā quia quacūqz potētia in magnitudine finita pos-

set aliq̄ eē maior. intelligit ergo in antecedente talem infirmitatem potentie cū qua fm̄ intentōez eius nō posset stare oppositū p̄ntis. s. habere magnitudinez vel eē in magnitudine. quia hoc eēt dicere. q̄ faceret p̄sequentia que fm̄ intentōez eius nō teneret. si oppositū p̄ntis posset stare cū antecedente. Nunc autem cum potentia infinita fm̄ durationem pōt stare oppositum p̄ntis. scz eē in magnitudine fm̄ intentōem eius cū manifestū sit celum habere magnitudinem. 7 tamē fm̄ ipm̄ habz potentia infinita duratiōis. imo fm̄ ipm̄. ix. metha. 7 p̄mo ce. 7 mun. 7 multis alijs locis. omne sempiternū est formalit̄ necessarium. 7 ita si est actiuum. habz potentiaz actiuam infinitam fm̄ duratiōnem. q̄ in aūte nō tm̄ intelligit ille de potentia infinita duratione. sed de aliqua alia que repugnat magnitudini. illa autem nō est infinitas intensiua. **C**oncedo q̄ cuz ista p̄clusionione. q̄ ares. siue sufficēter pbauerit intentuz suum siue nō. intelletit de infinitate potētie intensiua. **S**z tūc restat scdm̄ scz de pbatiōne. qualit̄ scz eius pbatiō p̄cedat. **D**e hoc dico. q̄ tanta p̄fectio pōt cōcludi de potentia. ex h̄ q̄ sufficēter pōt in talem actum quez causat. quanta pōt p̄cludi ex hoc q̄ erit in talem actum. **E**t si ergo aūns ares. scz q̄ deus mouet motu infinito. falsum sit fm̄ theologos tamē multi eoz p̄cedunt q̄ pōt mouere motu infinito etiā a parte aū. sicut omnes p̄cedunt q̄ a pte post. tm̄ differunt a p̄ho in hoc. qz p̄hs ponit istaz potētiā necio cōiunctaz actui. qz inter extrema fm̄ se imutabilia est habitudo oīno necia. talia fm̄ eū sunt deus 7 celū. q̄ inf̄ ista ē habitudo necia necessitate imutabilitatis ad quā seq̄ motum q̄ causat ab hoc in illo eē necessariuz. nō illa necitate q̄ repugnat motui. s̄ necitate inuitabilitatis. nō pōt ergo cessare. **N**ec p̄cordat scdm̄ theologus in p̄ma p̄positiōne inf̄ extrema 7c. nec in scda de celo. q̄re nō oportuit mouere nec cessario p̄petere deo actuali. potuit tamē posse infinito tpe mouere. **E**t isto posse sicut ex ip̄o mouere p̄cludi p̄ infinitas potentie. **S**ed nunq̄ intensiue. **D**ico q̄ sic. nulla em̄ v̄tus pōt p̄ infinitū tps mouere nisi vel a se vel virtute alteri. 7 tandē optet stare ad aliquā primā q̄ mouet ex se ipsa. **A**res. q̄ arguit de potentia p̄mi mouētis q̄ nō mouet virtute alteri. s̄ a se. **E**t ex h̄ pōt inferre q̄ ipsa sit infinita intensiua. qd̄ aūt h̄z a se potētiā actiuam. habz a se entitatē. qd̄ aūt habz a se aliquid h̄z illud in tota plenitudi ne. que sibi pōt p̄petere. nihil em̄ habet limitate in aliquo nisi habeat ab aliq̄ agente determinante illud ad certum gradū. qz si vnū ens habeat a se plenitudinē entitatis. et aliud ens nō haberet a se talem plenitudinē s̄ entitatem limitatā: oīno nulla eēt ratio q̄re illud plus h̄ret plenitudinem entitatis q̄ istud. s̄ videt eē casus. q̄ nō pōt esse in his q̄ sunt a se. **E**t hoc igit̄ q̄ primū mouēs mouet a se. 7 p̄ cōsequēs ē a se. cū tota plenitudo potentie actie 7 entitatis: nō possit eē sine infinitate intensiua: seq̄tur q̄ ipm̄ sit infinite potētie intensiue. **C**onē hoc. quod accipit in aūte q̄ mouet motu infinito. qz eque habet fm̄ te p̄positū si moueret motu finito sed a se. **C**ōcedo q̄ vis p̄ncipalis in h̄ stat q̄ ē mouere a se. s̄ aliquā euidentiā h̄z ratio de motu infinito. qz fm̄ ares. motus p̄m̄ ē primo infinitus. et ita ille est magis p̄p̄ius primo mouēti. primitas aūt motōnis est mediū p̄p̄iu ad p̄positū si intelligat in aūte mouet motu infinito prima infinitate. q̄ scz nō est ab infinitate motus alterius s̄ a sola v̄tute illi mouētis. **D**e p̄ntia h̄z infinita potētia actiua sit vere omnipotētia: nō tm̄ sequit̄ si rōe naturali pōt p̄cludi. hoc h̄re infinitā potētiā. q̄ 7 omnipotētiā qz nō est notū rōe naturali infinitā potētiā eē omnipotētiā. 7 h̄ rotū intelligendo de omnipotētia immediata respectu cuiuscūqz possibilis. **C**ū pbat̄ q̄ infinita potētia sit oī potētia qz infinita potētia. nō pōt excedi nec intelligi excedi. q̄cunqz aūt potētia q̄ nō est omnipotētia pōt intelligi excedi. **R**ideret p̄hs q̄ potētia sup̄ma nō est omnipotētia sicut intelligim̄ omnipotētiā. 7 tm̄ est infinita potētia. nō ergo potest intelligi excedi fm̄ intensionē. qz sic infinita est. sed licet possit intelligi excedi aliquo modo fm̄ extensionem. quia non est omnipotētia. nō tamē p̄p̄ie hoc intel

ligi potest. quia non sine contradictione. quia diceret p̄hs omnipotētiā immediatā respectu cuiuscūqz in aliquo eodem eē includeret p̄tradictionē. quia destrueret ordinem eēntialē causarum. **Q**uerum ē ergo q̄ sup̄ma potētia actiua siue potētia infinita. est omnipotētia. sed nō est notuz p̄ rationē naturālē q̄ sup̄ma potētia possibilis etiam intensiue infinita sit omnipotētia p̄p̄ia dicta. que scz potest in quodcūqz possibile imediatē. **A**d primū argumentū in p̄rarium. quod scz est de generatiōe filij. **R**ñ. q̄ potētia actiua potest intelligi p̄p̄ie. quia p̄ potētia causatiua cui corrdet possibile. i. causabile. **A**lio modo pōt intelligi magis extensiue pro potētia productiua cui corrdet possibile. i. obm̄ producibile. et ita omnipotētia potest intelligi dupliciter. primo modo potētia causatiua om̄is causabilis. scdo modo potētia p̄ductiua om̄is p̄ducibilis. **S**i scdo modo intelligētur. solus pater eēt omnipotēs. qz solus pater habz fontalē fecunditatē ad producēduz om̄e p̄ducibile. **S**ancti v̄o non sic loquunt̄ de omnipotētia. s̄ tm̄ primo modo. vt scz importat potētiā causatiua om̄is causabilis. i. possibilis. quō nec filius est possibilis. nec sp̄sctus. licet sit p̄ducibilis. quia non est causabilis. nec in alietate nature producibilis. fm̄ q̄ sancti loquunt̄ de omnipotētia. i. p̄ potētia causatiua om̄is causabilis que ē p̄munis tribz p̄sonis absolute. p̄cedēdum ē q̄ omnipotētia nō respicit actuz notionalē intrinsecum. 7 sic ergo posset demonstrari deū eē omnipotētem. non tamē potētiā in tales actus norionales. **S**z cōtra hoc ē difficultas in auct̄ribz aug. 7 ricar. adductis. **A**d auctoritatē aug. q̄ al. legata fuit prius in p̄rariuz. dici potest. q̄ ista p̄ntia si pater non p̄t generare filiū vel non equalē filiū non ē om̄i potens. non ē formalis. eo modo quo arguitur a destructione p̄tis in quantitate ad destructōez totius. sed est a destructione posteriozis necio p̄sequētis ad destructōez prioris. quia si non possz generare filium aut filium equalē. aut hoc eēt quia non p̄petit eius p̄fectioni eēntiali: aut qz non p̄petit eius proprietati p̄sonali. nō scdo modo quia illa p̄sona est a se et ideo non repugnat proprietati sue aliq̄ quid actiue producē. **S**i primo modo. q̄ non habz naturā p̄fectam cui possit in aliquo supposito competē potētia p̄ductiua om̄is p̄ducibilis. etsi q̄ negatio actus notionalis non infert formalit̄ negatōez omnipotētie: tamē gratia materie tenet p̄ntia de ista p̄sona cui non repugnat ratiōe proprietatis sue actus talis notionalis. **S**ed cōtra hoc arguitur p̄ hoc q̄ omnipotētia videtur proprie respicere deum vel personam diuināz pro obiecto. **S**urta illud Ricar. xij. de trini. vbi arguit. q̄ si duo essent omnipotentes. vnus faceret alium nullipotentem. quod non sequeretur. nisi respectu omnipotentie in vno obiectum esset alter oī potens. **A**d hoc potest dici sicut dictum est ad argumentum aug. q̄ non tenet illa p̄ntia tanq̄ a toto in quantitate. est omnipotēs: q̄ est potēs circa aliū deū siue circa alium omnipotentē. quia aliq̄ deus si ponētur non esset obiectum omnipotentie p̄p̄ie dicte. s̄ necio eēt a se. **S**z p̄ntia sic tenet p̄ locum extrinsecuz. vno modo quia vnus omnipotēs posset sua voluntate oīa possibilis 7 p̄possibilia p̄ducē. **A**liq̄ v̄o omnipotēs posset sua voluntate eadem possibilis impedire. q̄ ille facēt eū nullipotentē. nō agēdo aliqd̄ circa ipm̄ s̄ circa obiectum potentie ipsius. **S**i dicas illum cum isto in obiectis volitis vniuersaliter concordare. **C**ontra. q̄q̄ illud videatur esse pura fictio de illis respectu quozuz vtraqz voluntas mere contingenter et eque independenter se habet: tamen ex hoc sequitur q̄ ille faciat istum nullipotentē. quia non possunt esse due cause totales causantes idē causatum. quia vel illud bis acciperet esse vel non vtraqz vt distincta ab alia esset causa completa. **I**ste autem qui per te ponitur concordare cum illo in volitis per suam p̄p̄iaz voluntatem. potest esse causa totalis 7 completa volitorum. ergo ille non potest esse causa totalis distincta respectu eozundem. **E**t sicut est de duobus ita de omnibus. q̄ p̄ voluntatē illius ex pte obiectorum pōt ille fieri nullipotens. hoc est non potens aliquid ponere in actum v̄o

luntate illius pueniente vt distincta 7 totaliter causante idem. **S**ed ptra responsiones istas datas ad auctoritates aug. 7 ricar. arguitur per hoc q formaliter sequitur. si filius est omnisciens: ergo est sciens generatōez patris. 7 p similitur si est omniuolens est volens istam generationem. ergo a simili de omnipotentia sequit in pntia vera et formali: est omnipotens. ergo est potens in generationem illam. 7 nō em gratia materie sicut dicit respōsio. Hic potest dici q in omnibz istis nominibz. omnipotens. omnisciens. omniuolens. est distributio. nō actus: sed obiecti ipsius actus. ergo formaliter inferri pōt de obiecto hoc 7 illo. 7 ita de quibuscunqz obiectis actus talis. Nūc autem scientie 7 voluntatis diuine in quacunqz psona diuina obiectus simpliciter est actus notionalis. nō sic est obiectum potentie. igitur formaliter omnisciens et omniuolens inferunt scire 7 velle actum notionalē. non sic oī potens posse actum notionalē. Ratio illius differentie est. quia actus notionalis ē quid scibile 7 volibile. nō autem simpliciter possibile prout possibile intelligitur causabile. quia etsi habeat ratōnem boni et veri. non tamē rationem causabilis 7 causati. **A**d aliud argumentum de creatione angelorum. cōcedo q sicut ista demonstratur q deus potest in omne causabile mediate vel immediate. ita pōt demonstrari in particulari quod possit in hoc. qm̄ mior mediante q̄ inferri talis pclusio: est euidens vel demonstrata. aliter nō. quia fm̄ p̄m. j. priorum. Contingit scire de omī mula esse sterilem 7 ignorare de hac mula. si hec minor est ignota. s. hanc esse mulā. Nūc autē minor respectu huius pclusionis deus pōt causare angelū est ista. angelus est causabilis. De ista minore dicit q̄ tm̄ est credita et nō demonstrabilis 7 ideo pclusio sequēs est tm̄ credita. lz maior vniuersalis sit demonstrata. Dicit scdo. q̄ ista maior neganda esset fm̄ p̄m 7 ita pclusio. p̄posuit em̄ p̄s vt dicunt isti omnē intelligentiaz esse a se. qz posuit oēm intelligentiā esse simplr necessariā sicut p̄. xij. metha. Causatū autē ab alio ē ex se nō ens 7 de se possibile. qd̄ autē ē simplr necesse esse. nullo mō est possibile. nō q̄ posuit aref. ista cōtradictoria. s. intelligentiā esse necessariā qd̄ plane posuit 7 tm̄ eā esse causatā ab alio. **D**icit etiā a quibsdā q̄ aref. posuit intelligentiā esse infinitā. 7 ex h̄ sequit etiā q̄ ipsa sit a se. quia qd̄ est ab alio ē finitū. aūs. p̄bat. qz. xij. meth. c. iij. repetit oñsum eē. q̄ nō puenit primū mouens habere magnitudinē. quia h̄z potentia infinitā. et finitū nō habet potentia infinitaz. Post illud statim in pncipio. c. v. querit. vtrū ponendū sit vnā talem subam aut plures. 7 dēterminat q̄ plures fm̄ numerz lationū. intentio q̄ sua ē p̄parando pclusionem pcedentē ad pclusionē sequentē. q̄ plures sint substantie sine magnitudine qz infinite potentie. Item. c. v. post pncipiū. palam inquit ē. qz tot substantias necesse ē esse natura sempiternas 7 immobiles fm̄ se 7 sine magnitudine. p̄pter p̄dictā causaz in. c. iij. s. habere potentia infinitā. quia illa nō pōt esse in magnitudine nec finita nec infinita qz nulla est. **S**ed quia nulli auctori imponenda ē sententia falsa vel multū absurda. nisi habeat exp̄sse ex dictis eius vel sequat euidenter ex dictis ei⁹. Et cum istud angelū esse ens a se. sit nō tm̄ falsum sicut patz sed etiā valde absurdū: quia oppositū eius potest demonstrari vt patebit. nec istud legatur exp̄sse ex littera aref. nō videt hoc sibi rōnabiliter imponi. **D**ico q̄ de ista minore angelus ē causabilis duo opposita p̄dictis. primū q̄ illa est demonstrabilis. scdm̄ q̄ illud fuit ab aref. p̄cessum. **P**rimū p̄bo sic. nō possunt esse due nature intellectuales simplr infinite. s̄ quecunqz natura intellectualis si ē a se sine incausata. ip̄a est simplr infinita. q̄ nō pnt esse plures nature intellectuales simplr incausate. prima ē incausata aliogn nō esset p̄ma. q̄ quelibet alia est causata. **P**rima p̄positio istius dēductōis. p̄batur diffusius in questōe de vnitae dei. nūc tango vnā p̄batōnem. quia vtraqz illarum intelligeret alteraz p̄fectissime tm̄. scz quantū ip̄a est intelligibilis. 7 comp̄ensibilis. et similiter vnā diligeret aliam quantum ipsa est diligibilis. et sic etiam vtraqz se

ipsam comprehendit 7 diligit. 7 ita vtraqz tam fm̄ intellectum q̄ fm̄ voluntatem beatificat tam in seipsa q̄ in alia. Eandem autē potentiaz simul cōprehendere duo obiecta adequata infinita est impossibile. quoniā vtrunqz obiectum toti virtuti potentie totaliter adequat. immo nec vnā potentia pōt habere duo obiecta eque prima. essentia autem istius estz primū obiectum sui intellectus. nō ergo eēntia illius erit primū obiectum istius. sed nec obiectus secūdarius. quia nō est entitate posterius q̄ sit essentia illius cum sit infinita sicut ista. nec per p̄sequēs est posterius ea intelligibilitate. **P**otentiam etiam ita p̄fecte p̄prehendere essentiam alterius sicut p̄p̄iam est impossibile. p̄cipue quando natura p̄pria nō includit eminenter naturam alterius. nec dependet essentialiter ab illa altera. nec est eiusdem speciei cum illa. que omnia sunt vera in p̄posito de deo scz et intelligentia. **S**cd̄a p̄positio huius dēductōis scz q̄ natura que est a se est infinita. patz ex illo qd̄ dictum est supra qualiter p̄s. p̄bat primū mouens esse infinite potentie. quia est a se potens. 7 ideo habz plenitudinem potentie. **S**cd̄m scilicet q̄ aref. concessit istā minorem. p̄bo. et primo ex intentione eius. xij. metha. concedit enim ibi omnia habere ordinem essentialē inter se 7 magis ordinem essentialē ad vnū primū. Nunc autem infinitum intensiue nō potest esse subordinatum eēntialiter alicui alteri. nec sicut ad finem. quia bonum infinitum nō est p̄pter alterū bonū. bonū autē totius vniuersi vtroqz modo se habet. et scz in ordine entium inter se et in ordine eorū ad oppositū separātū. **N**ec infinitū pōt eē subordinatū alteri vt principaliori. quia habet virtutem actiuam infinitam. Et etiam fm̄ ip̄m in fine. xij. Entia nō vo sunt male disponi vn⁹ q̄ princeps. **R**ndetur q̄ ordinem p̄cessit in entibz separatis quia scdo causa dependet a prima. licet nō sit causaliter ab ea. sicut est in speciebus numerorū 7 figuraz. **C**ontra hoc. nihil est dependens ab aliq̄ in essendo. a quo nō habet in aliquo genere cause esse. 7 similiter de p̄manētia. 7 nō obstat illud de numeris. quia numer⁹ minor potentialr seu materialr accept⁹ ē ps maioris. ps autē habet rōnem materie vt h̄. v. metha. partes inquit totius vt ex q̄ cause sunt. 7 idem ibidē. hoz autē hec quidez q̄li subiectū vt partes. numerus vō minor actualiter 7 formalr acceptus nō est ps maioris. nec ab ip̄o sic accepto dependet maior in essendo. **P**reterea in eodem. xij. c. iij. de primo mouente dicit. q̄ mouet sicut appetibile 7 intelligibile. h̄mōi autē mouent non mota. Sic autē deus mouet intelligentiā sibi. primā. q̄ causat intelligere ipsius intelligentie. s̄ illud intelligere vt isti dicūt fm̄ aref. ē idēz qd̄ suba intelligentie. **S**i dicat q̄ illud mouere ē metha p̄bōicū 7 nō p̄p̄rie aliqd̄ causare. **L**onē. omnis intellectio que nō est eadē obiecto. causat ab obiecto. 7 videt q̄ effectiue fm̄ p̄men. ibi dicentes. q̄ balneū in mente mouet vt efficiens. 7 vt extra mouet vt finis. p̄batur idem scdo fm̄ intentionē aref. viij. p̄bi. quia ibi p̄bat q̄ mouens infinite potētie nō pōt immediate mouere celū. mouet igit̄ immediate ab aliq̄ mouēte potentie finite. illud autē est intelligentia p̄pria morrix. vult q̄ illa sit finita 7 p̄ p̄ns nō a se. hec cōsequētia ē superius oñsa. **P**reterea ex eodem. viij. arguitur sic. p̄bus vult ibi q̄ mouens infinite potentie moueat celum motu infinito. et non immediate vt dictū est. ergo mediate scilicet mediante intelligentia. Et hanc esse eius intentionem scilicet mouens finitum mouere celūz immediate et mouens infinitum mediate. dicit p̄mentator. xij. methaphisice. commento. xij. sunt igitur respectu celi duo mouentia ordinata. Tunc arguo sic. quandocunqz sunt agentia essentialiter ordinata. aut secundum accipit esse a primo: exemplum de celo et igne. aut secundum licet nō accipiat esse a primo. tamen accipit aliquam influentiam exemplum. Baculus motum accipit a manu vt possit vltimius mouere pilam. aut tercio modo ambo attingunt eundem effectum sed ordine quodam. primū scilicet p̄ncipaliter. et secundum minus principaliter. tamen ipsum eūdē effectū attingit. **E**xēplū de p̄re 7 m̄re respectu genera

tionis plis. fm opinionē ponentē matrē esse actiua. Quo
ro q̄ quo istoz triū modoꝝ se habēt ista duo agentia i mo
uendo celū: nō terciō mō. qz statim segtur q̄ ineq̄li tempe
imo in eodeꝝ tpe moueat v̄tus finita 7 infinita. qz vtraqz
attingit motuz imediate tanq̄ p̄p̄riū effectū. Si deē scdm
cū nihil fm ares. recipiat ab intelligētia aliud ab ei⁹ eēn
tia. h̄c p̄positū. Si deē primū p̄t q̄ hoc ē p̄posituz. p̄t q̄ q̄
ares. sic intellexit ista agētia esse ordinata q̄ scdm eēt a p̄i
mo. 7 tūc primū mouet mediate qz dat esse et v̄tutē p̄mo
mouēti. 7 qa p̄petuo dat illud eē 7 v̄tutē. ideo ē causa
p̄petuitatis in motu. finitas auteꝝ v̄tutis q̄ nō ē aliud a
natura angeli ē causa successiōis mot⁹ qz illi v̄tuti pōt eē
aliq̄ resistētia i mobili q̄ nō posset eē v̄tuti infinite. **T**er
cio p̄bat hoc idē ex intētiōe auer. q̄ de intētiōe ares. loq̄ns
in tractatu de suba orb. c. iij. dic sic. Corp⁹ celeste n̄ indigz
tū v̄tute mouēte in loco s̄ etiā v̄tute largiēte eē 7 sbam
suā 7 p̄manentiā eternā 7c. 7 post. dixerūt quidaz ipm scz
ares. nō dicē cām agentē celū s̄ tūc cām mouentē. 7 illd̄ su
it valde absurdū. Ita aut̄ posuit ares. celum eē formāl̄ ne
cessariū sicut intelligētiā. qz v̄tr̄ oēm subam sempiternāz
dirit formāl̄ eē nēcīaz vt p̄t. ix. metha. c. vii. ē aut̄ potētia
nihil sempitēnū 7c. 7. xij. metha. satis h̄c intētiō eius de b.
c. v. q̄ ita stare cū intētiōe ei⁹ q̄ de⁹ eēt cā esse 7 suba ipsi⁹
intelligētie sicut fm auer. fuit intētiō ei⁹ de celo. **P**reter
rea. hec ē intētiō auicē. exp̄sse. ix. metha. c. iij. q̄ omis in
telligētia causata ē a primo. 7 forte in hoc nō solum nō cō
tradicit ares. s̄ explicat illud de modo 7 ordine p̄ductiōis.
quod ares. nō explicauit. Et si dicatur ares. posuisse omēz
intelligētiā a primo imediate productam: tunc auicē. q̄
tum ad ordinē quē ponit p̄tradicit ei. s̄ ad p̄positum q̄
intelligētia sit producta habetur p̄cordia. **D**e modo il
lius causatiōis satis h̄c pōt ex intētiōe auicē. quo ad b̄
scz q̄ nō posuit eam p̄ motum vel mutatiōē vel cū aliqua
nomitate. s̄ q̄ totū esse intelligētie semp eēt a primo. 7 i di
uersitate eēntie. sic nos ponim⁹ q̄ filius ē a p̄re semp i ea
dem eēntia. 7 fm ares. sempiternū ē lumē in illis corpibz
p̄spicuis q̄ nunq̄ cadunt in v̄mbra alicui⁹ copozie scz coz
porū causantiū v̄mbra in v̄niuerso. 7 tamē illud lumen
p̄petuū in corpibz illuminatis poneret a sole effectiue.
Nō eīm lumē illud diceret a se formāl̄. quia tūc nō esset
eiusdē rōnis cum lumine in illo parte q̄ aliquando non il
luminat. nam illud lumē cum sit nouū. certum ē q̄ causa
tum ē a sole. qd̄ aut̄ causatū ē. non ē eiusdē rōnis cū eo qd̄
est a se. **Q**uā q̄ p̄bat fm intētiōez ares. angelū nō eē cau
satū. qz fm ipm ē formāl̄ nēcīum. Dico q̄ ipē non posuit
ista inē se repugnare causatū 7 formāl̄ nēcīum. cū dicat
ij. metha. sempitēnoz p̄ncipia semp ē verissima: nēcē ē. qa
sunt alijs cā veritatis. Sempitēna q̄ que ipē posuit forma
liter nēcīa p̄cessit p̄ncipia h̄c. Itē. v. metha. c. de nēcīo ni
hil phibet nēcīoz q̄runda eē alteras cās. Hoc etiā p̄t i ve
ritatibz p̄ncipij 7 p̄clusionis. si tū p̄ncipiū sit cā p̄clusiōis
in eēndo verū. **C**ū arguit causatū ē de se nō ens s̄ possi
bile eē. p̄p̄rie dicendū eēt q̄ nō est de se ens. vel magis non
est a se ens. ita q̄ causato nō optet q̄ p̄petat aliq̄ non enti
tas s̄ negatio modi eēndi q̄ ē a se eē. 7 ista negatio ē p̄possi
bilis nēcīo. lz negatio entitatis nō sit p̄possibilis ei. **Q**d
etiā dicit q̄ causatū est de se possibile. si intelligit de potē
tia q̄ est v̄tia entis opposita actui: talis potētia nō nēcīo i
uenit in cāto nisi qd̄ causat cū nouitate. nō aut̄ nēcīū fuit
apud ares. p̄nerio causatiōis 7 nouitatis. sicut nec apd̄ il
los theologos q̄ dicūt deū posse p̄durisse aliqd̄ ab eterno.
est tū omē cātum possibile hoc ē obiectū potētie causatiue.
s̄ ista possibilitas lz repugnet nēcītati a se. nō tū fm ares.
repugnat necessitati formali. **A**d aliud cū imponit ares.
de infinitate intelligētie oppositū ē verū. 7 etiā in se deimō
strabile. 7 oīsum ē p̄t q̄ sit de ei⁹ intētiōe. **A**d illas q̄ au
ctoritates ei⁹ p̄ hoc adductas. **A**d primāz p̄clusio vltima
iij. c. non est illa q̄ primū est sine magnitudine qz infinite
potentie. s̄ p̄ illam segtur alia p̄clusio q̄si recitata vt p̄s
oīsa scz q̄ est impassibilis 7 inalterabilis. omnes eīm ali
motus sunt posteriores illo q̄ est fm locū. hec ille. **N**ō est

aut̄ illa suba mobilis fm locuz quod p̄bati pōt ex p̄habi
tis ibi. 7 tūc p̄cludit. q̄ nō est mobilis aliquo posteriori mo
tu 7 ita in alterabilis. 7 tūc segtur p̄ncipiū. v. c. v̄trū aut̄
v̄nā talem 7c. ita q̄ talitas ista referat ad esse in alterabile
de quo imediate p̄cessit sermo. **N**ō aut̄ referat ad eē potē
tie infinite de q̄ fuit fmo in p̄cedente pagrap̄ho. que eīm cō
tinuatio eēt fmonis q̄ esse tale referat ad p̄ditionē p̄i
bitam mediate. 7 nō ad illam que prius imediate habet.
El posset dici. q̄ si tale referat ad illam p̄ditionē media
te p̄positaz. referenda ē ad illud quod fuit in p̄clusionē. s.
nō h̄c magnitudinē. 7 p̄cedo q̄ plures sunt tales sine ma
gnitudine. sicut plures sunt inalterabiles et impassibiles
Ad aliam aut̄tem dico q̄ negatio pōt p̄ tot materie. p̄
pter quid de aliquo p̄cludi quoz possunt esse in ipso cause
repugnāte ad affirmatiōez oppositā. et si aliquid vnum sit
causa adēq̄ta repugnāte illud erit mediū adēq̄atū ad
ostendendū talem negatiōē. infinitas intensiua est vna cā
repugnāte ad habē magnitudinē s̄ nō adēq̄ata. h̄c aut̄
intellectualitatē sine materia ē ratio adēq̄ata. **I**sta aut̄
duo optet p̄iungi scz intellectualitatem et imaterialitatem
ad habendū mediū sufficiēs. quia sicut nō sufficit intelle
ctualitas sola fm mentē ares. sicut p̄t in boie. sic nec ima
terialitas sicut p̄t in celo. **A**d istā q̄ aut̄tem dico. q̄ nō ha
bere magnitudinem potest concludi ex infinitate potē
tie. 7 sic p̄cludit ibi. c. iij. p̄clusionē penl. 7 etiā p̄cludit. viij
philosoph. **P**ōt etiā p̄cludi ex alio scz imaterialitate cū in
tellectualitate. purū eīm intellectuale non pōt habere ma
gnitudinē. quia forma intellectualis non ē extēnsibilis. s̄
si aliquod intellectuale sit q̄ntum habet materiā que p̄fi
citur a forma intellectuali: 7 tūc recipit quātitatez nō ra
tione intellectualitatis s̄ rōne materialitatis quam p̄ficit
forma intellectualis. sicut ē in homine. **H**ec q̄ est vera. na
tura h̄ns infinitā potētiāz nō habz magnitudinē. 7 bec
nata intellectualis nō h̄ns materiā. nō hz magnitudinēz
Ibi q̄ versus finē. iij. c. p̄bat nō habē magnitudinēz p̄ ha
bere potētiā infinite. s̄ illud nō est mediū adēq̄atū re
spectu p̄dicati. ibi aut̄. c. iij. post p̄ncipiū habetur de sb̄stā
tijs immobilibz q̄ oportet eas eē sine materia. sempiternas
eīm eas eē oportz. **E**t si aliquid ē actu sempiternum q̄ actu
sine materia. **E**t postea in p̄ncipio. iij. c. habet quomodo
iste sb̄stātie mouētes sunt nate intellectualis. **E**t istis h̄c
scdm mediū ad remouendū magnitudinē qd̄ est eē intelle
ctuale sine materia. 7 istud ē mediū adēq̄atū respectu p̄
dicati. **Q**uā q̄ dicit. c. iij. q̄ oportz tot subas eē sine magni
tudine. p̄pter cām p̄dictā. hoc v̄z intelligi de illa cā adēq̄
ta q̄ scz ē intellectualitas sine materia. q̄ dicta ē in p̄nci
pio. iij. c. 7 in p̄ncipio. c. iij. nō aut̄ debz referri ad illā p̄o
sitiōez q̄ tacta ē in fine de infinitate potētie. **N**ec s̄ videtur
destruē sniem h̄c. cū intellectualitas imaterialis sit pro
pria cā. imo adēq̄ta respectu p̄dicati. hoc aut̄ qd̄ est habē
infinitā potētiāz. vel nō est ei⁹ causa. vel non ē adēq̄ata.
qz p̄dicatū omī intelligētie p̄uenit. mediū aut̄ cōuenit soli
deo. cui honor ē 7 gloria in se. sc.

Questio. viij.

Quam filius vel ver
bum diuinum habeat causalitatē propri
am respectu creature. **A**rguit q̄ sic. quia
ars dic respectuz causalitatis ad artifici
atum 7 idea ad ideatum. s̄ verbo diuino
competit proprie esse artem 7 habere in se ideas omnium
factibilium. ergo 7c. minor patet per august. vj. de trinit.
ca. ix. verbum inquit perfectum cui non deest aliquid. est
ars quidem omnipotentis 7 sapientis dei. hoc pro prima
parte minoris. 7 sequitur. plena omnium rationum viuē
tium incommutabilium. 7 hoc pro secunda parte minoris
quia per ratōnes illas intelligit ideas vt patet ex ex intē
tione eius. lxxiij. q. q. rlvj. et sequitur ibi nouit deus om
nia que fecit p̄ ipsum. hoc pro vtraqz parte minoris. intel
ligendo sic. nouit tanq̄ in arte in qua relucet ratōnes ar
tificiatorū. **A**d oppositum aug. ij. de trini. c. viij. loquēs

de filio incarnato. mitti inquit a patre sine spūsancto non potuit. et seq̄t paucis interpositis. Forstasse aliq̄s cogitat ut dicam⁹ etiā a seip̄o missum eē filiū. q̄ ille marie p̄cept⁹ 7 ptus opatio trinitatis ē. q̄ cāte om̄ia cānt. Et istā p̄clusionem p̄cedit implicite cū r̄ndet ad obiectōes q̄ posset fieri p̄tra eaz dicens. quō inq̄t pater filiū misit si ip̄e se misit cui p̄mo r̄ndeo 7c. Item ibidē intelligit istā incarnatōem vna eadēq̄ opatōne p̄ris 7 filij inseparabiliter eē factā. non vtiq̄ inde sepato. s. s. Item idēz li. iij. c. ix. plane fidenter dixerim p̄rem 7 filiū 7. s. s. vni⁹ eiusdemq̄ sube deum creatorem. trinitatē om̄ipotentē inseparabiliter opari.

Questio ista generaliter pro

posita intelligi p̄t de q̄cunq̄ cālitatē q̄ deo p̄uenit respectu creature. s̄ argumēta magis tangūt de cālitatē effectiua. De ista cālitatē p̄mo ingrendo sunt tria vidēda. p̄rimo vtz aliq̄ ratō formalis cāndi sit p̄pria v̄bo. Sc̄do vtz aliq̄s modus vel ordo in cālitatē seu cāndo sit p̄prius sibi Tercio vtz aliq̄s respectus cālitatis vel aliq̄s ali⁹ respectus ad creaturā includat p̄ se in e⁹ p̄prietatē constitutia.

¶ De p̄mo dici p̄t. q̄ nō est p̄pria sibi aliq̄ ratio formalis agendi ad extra. Et hoc p̄t tripl̄r oñdi. primo auctē. sc̄do ratōne sumpta a posteriori. 7 tandē rōne sumpta a priori. Auctas ē aug. v. tri. xvij. vbi dicit sic. ad creaturā pater et filius 7. s. s. sunt vni⁹ p̄ncipiū sicut vni⁹ creator 7 vni⁹ deus. Et s̄ videt. q̄ sicut ē in eis vna formalis deitas p̄ quā dicunt vni⁹ de⁹. sic ē vna formalis ratō cāndi 7 p̄ncipiū. Di p̄ quā dicunt vni⁹ creator 7 vni⁹ p̄ncipiū. Hoc idē vult dyo. de di. no. dicens coia tot⁹ diuinitatis sunt cābilia oia. Ratio a posteriori sumit ab actu cāndi de q̄ actu ait saluator. Job. v. q̄cunq̄ ille. s. pater fecerit hec 7 fili⁹ s̄l̄r facit. p̄ s̄ q̄ ait q̄cunq̄. p̄ q̄ nō se h̄nt p̄r et filius in agendo sicut cā v̄lis 7 p̄ticularis. sicut sol 7 p̄r in generatiōe aīal. Et s̄ q̄ ait hec. p̄ q̄ n̄ sunt cāe varie respectu alioz cātoz s̄ eozundē. Et s̄ q̄ ait facit. p̄ q̄ nō se h̄nt sicut agēs et rō agendi. rō q̄p̄e agendi nō p̄prie agit. Et eo q̄ ait similit̄. p̄ q̄ nō h̄nt se i agēdo sicut cā sup̄ior et inferior. q̄ nō agit v̄tute p̄pria s̄ v̄tute alteri⁹. puta dependēter 7 imp̄fecte respectu ei⁹. nec etiā agūt sicut due cāe p̄iales p̄inētes vna cālitatē p̄pletaz. siue sint eiusdē rōnis. vt duo trahentes nauē siue sint alteri⁹ rōnis. vt intellect⁹ agens 7 fantasma s̄m aliq̄s in mouēdo intellectū possibilē. q̄ in talibz neuē cā p̄t dici p̄plete facere. s̄ ambe faciūt p̄plete 7 totalr. v̄ q̄ aut p̄ se non nisi diminute 7 p̄tialr. v̄n magis p̄prie dici p̄t v̄traq̄ alteri coagē q̄ facē effectū. s̄l̄ter tales due cāe nō oīno s̄l̄r cānt effectū. His ḡ differētis 7 imp̄fectōibz exclusis. intellexit x̄p̄e q̄ p̄r fili⁹ et p̄ri rōne tota trinitas q̄cunq̄ causata s̄l̄r causant. 7 s̄ eque p̄fecte 7 p̄plete. Et hoc sequit̄ q̄ v̄bo nō est p̄pria aliq̄ rō formalis agēdi. consequētia ista. p̄bat. nullū sup̄positū formaliter agit. nisi sit actu p̄ illud q̄d ē sibi formalr ratio agendi. 7 intelligo sic. Vel q̄ habeat illud tanq̄ formā informantē vt est in creaturis. p̄pter q̄d aref. ij. de aīa p̄cludit aīam esse actū 7 formā corp̄is. q̄ ē p̄ncipiū q̄ p̄ueniūt ei opatōes corp̄is animati. Vel sic q̄ illud q̄d ē p̄ncipiū agēdi sit oīno idē sup̄posito agenti. sicut est in forma simplici subsistente. q̄ se tota statim ē illud q̄d ē ex. vij. metha. et ita se tota agit. Nunc aut̄ illud q̄d est p̄prius vni p̄sone. nō p̄t esse actus alteri⁹ p̄sone nec primo mō nec sc̄do mō sicut vult aug. vij. de tri. c. iij. vbi vult q̄ p̄r nō p̄t esse sapiens sapientia genita. sequit̄ ḡ si illud q̄d est ratio formalis agendi in aliq̄ actione sit p̄priū vni p̄sone q̄ alia p̄sona nō agit formalr illa actiōne. Si dicat̄ ad illud s̄m vnam op̄tionē. q̄ tres persone in suo intellectu p̄muni 7 essentiali habent vni⁹ verbuz q̄d est formale p̄ncipiū causandi q̄si. p̄mū. et essentia q̄si remotū. s̄ pater habz illud verbū a se q̄si dicendo ipsum. filius. 7. s. s. h̄nt ip̄m a solo patre. qui vice oīm vnicū v̄bū dicit ad p̄ficiendū intellectū essentialē. Et similit̄ dicit̄ de s. s. respectu voluntatis. Contra. certum est q̄ pater nō habet verbum vt actum suum formalem altero predictozum

modozuz. ergo t̄mō habet ipsum vt corl̄m vel p̄subale. distinctū tamen in sup̄posito. sed neuter modus h̄ndi sufficit ad hoc vt sic habēs dicat̄ formaliter agere ista actōne respectu cui⁹ illud q̄d sic habet est p̄priū formale p̄ncipiū. quia neuter modus h̄ndi saluat s̄ p̄ncipiū formale haberi tanq̄ formā vel actū habētis. q̄d tamen requirit̄ ad hoc q̄ habens posset dici agere tali actōne. Istud p̄t de creaturis nō t̄m de correlatiuis s̄ quibuscūq̄ distinctis ypostatice p̄paratis ad eandē actionē.

¶ Sc̄do arguit̄ ad p̄positum a priori. primo p̄ mediū p̄rium sic. formalis rō causandi in deo et prima est intellectus vel volūtas vel aliq̄s actus intellect⁹ vel volūtat̄. s̄ triū p̄sonaz ē idem intellectus 7 eadē voluntas. 7 p̄ oīs coz est oīno idem act⁹ intelligendi 7 volendi 7 idem obiectū siue p̄mariū siue sc̄darium. ergo 7 eadem ratō formalis causandi etiāz. prima est p̄muni tribz p̄sonis. Hanc rōnem tangit aug. ij. trini. vij. quō inq̄t pater eum. s. filium sanctificauit si ip̄e seip̄m sanctificauit. vtrunq̄z em̄ ip̄e d̄ns ait sicut. p̄bat ibi. 7 p̄. quō pater eum tradidit si ip̄e se tradidit. vtrūq̄z em̄ dicit apl̄s sicut ip̄e probat ibi. Et subdit r̄nsionem. credo respondebis si probe sapis. quia vna voluntas est patris et filij et inseparabilis opatio. q̄si dicat̄ hui⁹ veri q̄ pater agit et filius similiter agit causa est propter eandem ratōnem agendi. quia vna volūtas est patris et filij. et ex hoc sequit̄ inseparabilis opatio. Hoc etiā p̄firmatur p̄ illud. iij. tri. vj. voluntas dei prima est 7 summa causa om̄niū. id ē. formalis ratio causandi.

¶ Biceretur ad hoc q̄ licet voluntas sit intellectus formalis ratō causandi. nō tamen in q̄ libet p̄sona. sed aliqua p̄prie habet potentia vt est p̄ncipiū vni formale vel p̄mū causandi. Contra hoc. si est eadem potentia. et h̄ns eūdē actū et circa idem obiectum. ip̄a in quocunq̄ sup̄posito sit. semper habebit eandem rationem causalitatis respectu obiecti causabilis p̄ ipsam potentia nam sup̄positum nō tribuit aliquam rationem causalitatis ip̄i rōni formalis agendi s̄m ipsum habet rōnem cause agentis p̄cise p̄ hoc q̄ habet rōnem formalem agendi. q̄ cunq̄ ḡ p̄sona habet eandem potentiam habebit eandem habitudinem ad obiectum causabile.

¶ Aliud mediū p̄rium accipitur ad propositum ipsum scilz esse diuinum et ex hoc medio arguitur sic. esse diuinum p̄mune est tribz quia ipsa essentia p̄muni est tribz. esse autem diuinum est p̄rium p̄ncipiū causandi. p̄bo. esse rerum proprie est esse causatum. 7 optet q̄ causetur a suo simili. ergo per se causatur ab esse diuino. Contra hoc. essentia vt essentia non est p̄ncipiū agendi nisi per modum nature. de⁹ autēz ad extra nihil agit hoc modo.

¶ Ultimo potest ostendi propositum per mediū cōmune a priori et hoc sic. omne causatum per se dependet a causa prima. sicut imperfectum 7 possibile a p̄fecto 7 simpliciter necessario. ergo illud quod est formalis ratō causandi est formalis ratio terminandi istam dependentia causati. et p̄ oīs formalis ratio essendi p̄fectū et necessariuz. s̄ necessitas et p̄fectio eadem est p̄muni tribz p̄sonis. ḡ et rō terminandi dependentiaz cāri erit cois. 7 p̄ oīs formalis rō agēdi erit cois. Lonē ista p̄t argui. noticia et amor in diuinis s̄m q̄ sunt p̄cedentes sunt rōnes s̄m q̄s creature p̄ducūt. 7 s̄ s̄m gen⁹ cāe formalis. sine q̄bz intellect⁹ 7 volūtas eēntiales n̄ sufficient̄ disponerēt ad ip̄as creatas p̄ducēdas. Nūc at̄ noticia p̄cedēs verōū ē. et amor p̄cedēs. s. s. ē. ḡ v̄bo est aliq̄ rō formalis cāndi p̄pria. 7 s̄l̄r. s. s. Aldaioz oñdit̄ q̄druplicē. p̄rio sic. sapia vt est essentialis nō ē nisi speculatiua. s̄ vt ē p̄sonalis ē p̄ctica respectu opandoz p̄mens in se ideas que sunt p̄ncipia opatiui. Nunc autē n̄ sufficit ad operandum aliqua noticia tanq̄ ratio p̄pria nisi sit p̄ctica ergo 7c. Secundo ostenditur p̄ exemplum de artifice creato. Transfer em̄ in sapientia artis duplicem habet noticia de artificiato. vnam simpliciis noticie in arte v̄li. qua inuictur opanda pure speculatiue. et aliam habet noticiam dispositiuam ad opus. qua in arte p̄ticulari cōcepta de arte v̄li. inuict̄ ordinē p̄ductōis sue i op⁹. 7 ē coḡ p̄ctica. sine q̄ impossibile ē artificē p̄cedere in opus. S̄l̄ter deus

in noticia simplici eñtiali nouit singla simplr et absolu
te tanq̄ in maifestatione q̄da3. In noticia v̄o pducta no
uit eadē intrinseca 7 extrinseca tanq̄ in q̄da3 declaratiuo
7 spāl̄r nouit factibilia i eo tanq̄ in q̄dā dispositiō eozum
ad op̄. sicut q̄ noticia artis v̄lis nō sufficit sine noticia az
tis p̄ticularis q̄ ē dispositiua 7 p̄ticia. ita i deo n̄ suffic̄ no
ticia eñtial̄ sine noticia pducta. **Tercio** oñd̄ ista ma
ior p̄ q̄ddā silē i nat̄alibz. qz sicut foza nat̄alis nō est p̄n
cipiū actōis s̄m q̄ ē p̄fectio ei⁹ in q̄ est: s̄ solūmodo s̄m q̄
h3 respectū ad effectū. s̄l̄r sapientia vel amor solūmō s̄m
q̄ h3 respectū ad effectū ē p̄ncipiū opandi. sapientia autē
disponēs 7 amor affectans q̄ respiciūt effectū nō sunt nisi
sapia 7 amor p̄cedentes. **Quarto** oñd̄ eadē maior ex
ordine pductiōis intrinsece ad extrinsecā 7 h̄ sic. vbi i di
uinis terminat̄ ordo rōnis in essentialibz: ibi incipit ordo
originis in p̄sonis. q̄ pari rōne vbi c̄m̄at̄ ordo originis in
p̄sonis ibi incipit eē ordo originis creaturaz. nō pōt q̄ p̄
creaturā pducē nisi p̄n̄ pductis v̄bo 7. s. l. Si aut̄ pater
h̄ret in se formal̄ om̄ez rōnem cāndi creaturā. ita q̄ i ver
bo nō esset aliq̄ p̄ria rō causandi. videt̄ q̄ posset p̄r cāre
licet nō pduceret filiū. **Confirmat̄** istud p̄ aug. xv. de tri.
c. xij. pōt esse inq̄t verbū n̄m q̄ nō seq̄tur op̄. op̄ aut̄ esse
nō pōt nisi p̄cedat v̄bū. sic verbū dei eē potuit nulla ex̄te
creatura. creat̄a aut̄ nulla eē pōt nisi p̄ ip̄m p̄ quem facta
sunt om̄ia. **Ad** ista. maior p̄me rōnis neganda ē. q̄a vt
dictū est p̄n̄ noticia 7 amor s̄m q̄ deus est causa creature
sunt cōes formal̄ tribz p̄sonis. Ad primā. p̄batōez istius
ma. noticia in mēoria 7 noticia v̄bi nō differunt in nob̄ vt
speculatiua 7 practica. qz nō differūt nisi sicut habitualis
noticia 7 actualis. q̄ pueniūt sp̄ in rōne speculatiui 7 pra
ctici. Si q̄ noticia eñtialis in p̄re se h3 sicut noticia i me
moriam respectu noticie q̄ est in v̄bo. nō erit illa i patre spe
culatiua 7 alia practica: s̄ vel v̄traqz practica v̄l v̄traqz spe
culatiua. **Ad** addit̄ ibi de p̄tinentia idēaz soluet̄ r̄ndēdo
ad argumentū p̄ncipale. **Ad** sc̄dm. noticia in p̄re de cre
atura nō se h3 sicut noticia artis v̄lis respectu noticie ei⁹
dem in v̄bo. p̄t3 h̄ ex p̄dictis. qz se h̄nt sicut noticia mēorie
7 intelligētie. 7 h3 prima sit q̄si habitualis. 7 sc̄da q̄si actu
alis: t̄n v̄traqz ē eque v̄lis vel p̄ticularis. Illud etiā quod
dicit̄ de arte v̄li q̄ ip̄a sit speculatiua. 7 ars p̄ticularis pra
ctica nō videt̄ verū. qz s̄m diffinitōez artis. vj. et̄b. Ars ē
habit⁹ cū recta rōne facti⁹. p̄t3 q̄ ois ars ē habit⁹ practi
cus. qz ois habit⁹ facti⁹ ē practi⁹. **Hoc** etiā arguit̄ ex
eo quod dicit̄ artem p̄ticularē p̄cipi de arte v̄li. quia p̄clu
siones practice resolunt̄ in p̄ncipia practica saltē vt i p̄n
cipia prima. imo videt̄ q̄ nō possint resolui aliquo modo
in p̄ncipia speculatiua. nisi practica sit subalternata spe
culatiue. qz ois doctrina p̄clusiones p̄rias resoluit in p̄n
cipia p̄ria. nisi sit subalternata alicui sup̄iori cui⁹ p̄clusi
ones h3 p̄ p̄ncipijs. Si q̄nqz q̄ inueniat̄ dictū ab aliq̄ au
ctore. q̄ ars v̄lis est speculatiua 7 p̄ticularis practica. hoc
indiget̄ expōne 7 pōt sic intelligi. q̄nto aliq̄ mediū rece
dit magis ab vno extremo. tanto nō solū accedit ad alterū
s̄ dicit̄ h̄re rōnem alteri⁹. sic p̄t3 ex. v. p̄bi. q̄ rubeuz respe
ctu albi d̄r nigri. **Nūc** aut̄ cogitio mere speculatiua ē illa q̄
nullo mō est directiua in op̄. **Cogitio** v̄o mere practica ē
illa q̄ imēdiate ē directiua in op̄. q̄cunqz q̄ cognitio me
dia. p̄ quāto magis recedit ab vno extremoz. tāto magis
pōt dici p̄tineri sub altero. **Nūc** aut̄ cogitio artis vniuer
salis non ē imēdiate directiua in opere. quia op̄ationes
sunt circa singularia. j. metha. **Noticia** aut̄ artis p̄ticularis
est imēdiate directiua. p̄ tanto igit̄ noticia artis v̄lis
pōt dici speculatiua. p̄ quanto nō est imēdiate directiua in
opus sicut ē p̄ticularis. nec tamen ē simplr speculatiua. sed
directiua. licet mediate. quia p̄ticularis virtute eius ē im
mediate directiua. **Ad** addit̄ igitur q̄ in verbo tanq̄ i di
spositiua nouit deus factibilia quid intelligit p̄ noticiam
dispositiuam in deo. In nobis video vnam noticiā de agi
bili determinantem quid sit agendum. 7 hanc sequit̄ act⁹
voluntatis qua recte volo sic agere. sicut ratio dicit̄ agē
dum esse. **Istam** volitionem sequitur quedam cognitio q̄

scio me sic velle. **Et** si scirem voluntatem meaz esse immu
tabilem 7 no impedibilem. scirez me aliquando sic factu
rum esse. In deo autem non possumus habere distinctos
actus re sed quasi rōne. **Aut** ergo p̄ noticiam dispositiuā
intelligis in deo noticiam quasi p̄cedentem omnē actuz
voluntatis. siue illum quo vult se sic facturum esse. 7 tunc
sequitur q̄ li talis noticia in deo dispositiuā est in vna per
sona 7 in alia. quia omnis noticia in deo. que quasi p̄ce
dit omnem actum voluntatis. habetur in intellectu diui
no virtute p̄mi obiecti mouentis. illud autem mouet ne
cessario intellectum diuinū ad quamcūqz noticiam p̄ce
dentem actū volūtatis. quia in tota ista motōne non inue
nitur p̄ncipiū motiū nisi p̄ modum in esse. 7 p̄sequēs
necessario. **Aut** per noticiam dispositiuam intelligis illā
que sequit̄ determinatōez voluntatis. 7 tunc sequit̄ q̄ cu3
quelibet p̄sona nouit determinatōez voluntatis in quacū
qz p̄sona sicut in seip̄a: q̄ quelibet habet eque noticiā di
spositiuam de quolibet opabili. **Nec** valet dicere q̄ hec p̄
sona nouit illam sic disponere de opabili sed non seip̄am
quia sicut argutum est ad cōclusionem p̄ncipalem istius
articuli. vnius voluntatis vna ē dispositiua. 7 ita si vna p̄
sona disponat de hoc opabili p̄sequēs 7 alia que habet
eandem voluntatem. eodem modo immo eodem actu di
sponit. 7 per p̄sequēs reflectendo se p̄ actum intellectus su
per actum voluntatis. sicut vna scit se sic disponere de hoc
operabili sic 7 alia. 7 sic noticia dispositiuā isto modo in
tellecta est p̄m̄is tribz p̄sonis. **Ad** terciam. p̄bationem
que est de forma naturali actiua. **Ad** licet forma natura
lis actiua habeat respectum quēdam ad p̄ductum qui res
pectus significat̄ p̄ nomen p̄ncipij vel potentie. tamē illud
quod dicit̄ esse p̄ncipiū vel potentia tanq̄ substratuz hu
ic respectui. est aliqua forma absoluta. quod p̄bat̄. qz non
min⁹ formale p̄ncipiū actōnis vel motus ē aliq̄d absolutū
q̄ termin⁹. **Et** p̄cipue si ista p̄positio ē vera illud ē forma
le p̄ncipiū agendi in q̄ agens 7 p̄ductū assimilant̄. nūc af
termin⁹ formalis actōis vel mor⁹ nō solū pōt esse forma ab
soluta. s̄ necessario videt̄ ex. v. p̄bi. q̄ ē forma absoluta nō
includens aliquā relatōez. q̄ vel ē necessariū vel saltē pos
sibile q̄ illud qd̄ est p̄ncipiū formale agendi sit forma ab
soluta 7 vt forma absoluta. **Hoc** declarat̄ in exemplo. qz li
cet calor sit potentia calefaciendi. 7 hoc qd̄ dico potentia
importat̄ resp̄ctū in p̄creto: t̄n ille resp̄ct⁹ p̄ se nō includi
tur in rōne p̄ncipij actiui. sicut loq̄mur de p̄ncipio actiui
accipiendo p̄ illo qd̄ imēdiate denoiatur ab illo respectu
Hoc p̄t3 in alio exemplo magis remoto h̄ qd̄ est obm̄ in
portat̄ ex significatōne nois respectū. **Si** t̄n querat̄ qd̄ sit
primū obiectum visus. nō r̄ndet̄ p̄ aliquod relatiū. quia
t̄n esset facile assignare oia obiecta potentiaz. puta q̄ p̄
mum obiectum visus ē visibile. 7 audit⁹ audibile. et sic de
alijs. s̄ optet assignare p̄ p̄mo obiecto aliq̄d absolutū sub
stratū illi relatōi q̄ importat̄ p̄ h̄ qd̄ est obiectū. cui⁹ abso
luti forma sit p̄ se motiua talis potentie. sicut lux v̄l color
respectu visus. 7 son⁹ respectu audit⁹ 7 sic de alijs. **H̄** est qd̄
dicit̄ aref. ij. de aia cur⁹ inq̄t ē visus h̄ est visibile 7 seq̄t. vi
sibile ē color h̄ aut̄ ē s̄m se visibile. s̄m seip̄m aut̄ nō vōne:
s̄ q̄m in seip̄o h3 cām esse visibile. ois em̄ 7c. vult dicere. q̄
si color est p̄mū obm̄ visus ip̄m s̄m se ē visibile nō p̄ se p̄ri
mo mō. 7 hoc ē qd̄ dic̄ nō rōne. hoc ē. hoc p̄dicatū qd̄ ē visi
bile nō cadit in rōne subiecti. s̄ p̄ se sc̄do mō qz in subiecto
est cā p̄dicati. 7 hoc intendit̄ cū subdit. s̄ q̄m in seip̄o habz
causaz. **Consimilē** est in multis alijs. 7 spāl̄ter in p̄posi
to. qz cū querimus p̄ncipiū actiuz respectu alicuius
actionis. non intelligimus de respectu qui importatur in
concreto per hoc quod est p̄ncipiū actiuum. tunc eniz
facile esset ostendere respectu omnis actionis suum p̄nci
piū. quia p̄ncipiū actiuz respectu calefactionis est
calefactiuum. et illuminationis illuminatiū. et sic de sin
gulis. **Sed** intelligimus de illo quod est proximuz funda
mentum illius respectus. illud autem est forma absoluta
7 hoc non includendo aliquē respectum. quia respectus
ille nō posset alicui esse p̄or nat̄a termino respectus. forma

aut actina est prior natura termino actionis salte in actio
 nito equocis. Applicando g ad ppositu. si noticia q e ratō
 formalis pducendi creaturā. nō plus includat rōez respe
 ctus ad eā q ratō respect⁹ includit in forma i rōne pncipij
 actini naturalis. 7 ibi nō includit s tñ psequit. videt seq q
 in rōne noticie vt e formale pncipiū pducēdi creaturā. nō
 includit respect⁹ ad eā. Aliter breuissime p̄ dici q i noti
 cia pducta nō e aliq⁹ respect⁹ ad creabile q nō sit i noticia
 cōi trib⁹ psonis. sic p̄ p̄batū ē. **A**d q̄rtā pbatōez ma
 ly ista p̄gruētia de p̄zitate pductōis intrinsece ad extrinsecā
 posset multipl̄r impediri: tñ pcedit p̄lo q̄ vā ē. s. q̄ p̄ nō
 posset pducē creaturas nisi p̄ p̄ductus filio 7. s. i. 7 ratō
 h̄e. q̄ q̄ ab eodez vnū simpl̄r necio pducit 7 aliud p̄tin
 gēter. nō p̄t pducē illud ad q̄d p̄tingēter se h̄z. nisi p̄ p̄
 ducto illo. ad q̄d necio h̄z. 7 marie q̄n eadē est necitas p̄
 ducti 7 pducētis. p̄ductū extrinsecū p̄tingēter pducit.
 intrinsecū sō necio. sic q̄ ip̄m ē neciū eadē necitate q̄ 7 p̄
 ducēs. Nō p̄t ḡ inchoari ordo pductor̄ ex. nisi p̄ t̄mi
 nato ordine pductor̄ inē. Alia rō ē. q̄ p̄ducto p̄zi coica
 tur cālitās respectu posterioris si n̄ repugnet p̄rie rōni il
 lius pducti. naz ex ordine pductor̄ nulla repuḡt sibi cāli
 tas. cū ip̄m sit p̄ p̄ductū. Lū ḡ p̄sona pducta vt tactu 7 ē
 in rōne p̄iore. sit pducta p̄ q̄cunqz creatura. 7 cū nō re
 pugnat sibi ex rōne pductōis cālitās respectu creature.
 sequit q̄ ē p̄ creatura nō tñ p̄ pducta q̄ ip̄a. s. 7 vt p̄
 ductina ip̄i. Et hec duplex rō p̄rioritatis p̄t h̄ri ex ver
 bis aug. ibi adductis. p̄ma rō in b q̄ ait. verbū dei eē po
 tuit nō er̄te creatura. nō aut ecōuerso. sc̄da in b q̄ subdit
 p̄ que om̄ia facta sunt. Nec tñ ex istis duab⁹ rōnib⁹ nec ex
 ista auctoritate sequit. q̄ verbo sit aliqua p̄ria ratō foza
 lis causandi: q̄ absqz tali p̄rietate rōnis cādi. p̄t stare
 tam p̄ioritas p̄sone ad creaturā tanq̄ pducti ad pductū
 q̄ p̄ioritas tanq̄ pncipij pductini ad pductū. nō eī opoz
 tet q̄ pductum imediatius pducēti vel pductōni 7 etiam
 pductiuū terciū. h̄eat p̄riam rōnem pducēdi illud terciū:
 s̄ sufficit q̄ habeat rōnem eōem eandē cum p̄io pducēte.
 sic q̄ necio sibi illam coicat anteq̄ vltimū pductū pducāt
 7 sic ē in p̄posito. p̄ hoc apparet q̄re p̄ filio et sp̄uīlco non
 pductis nō posset creare. q̄ nō pducto illo ad q̄d pducēs
 necio se h̄z. nō p̄t pducē illud aliud ad q̄d p̄tingēter se h̄z
 nō pducto etiā illo q̄d natū est habē eandē causalitatē re
 spectu terciū cū pducēte. nō p̄t pducē illud terciū. ḡ illa
 p̄p̄o assumpta si verbū nō h̄ret p̄riā rōez cādi. p̄ 7 si nō
 pduceret verbū tñ posset creare: falsa ē. p̄pter duplicē ra
 tōnez p̄dictā. **S**i arguit p̄tra b. q̄ p̄m auctem aug. alle
 gatam creatura necio p̄rigit verbū in rōne cāe. vnde ait.
 creatura nulla eē possit nisi p̄ ip̄m p̄ que om̄ia facta sunt.
 sc̄z verbum. nō aut necio p̄riggeret in rōne cāe si totalis 7
 p̄pleta cālitās eēt in patre. R̄n. q̄ verbū necio p̄rigat in
 rōne cāe ad pductōez creature. p̄t dupl̄r intelligi. vel tā
 q̄ cālitatem p̄ficiens. vel tanq̄ in eadē cālitate cū p̄mo p̄
 ex acto pueniens. p̄mo mō nō requirit filius q̄ nō p̄fi
 cit cālitatem p̄ris. s̄ p̄ in se 7 a se h̄z causalitatē p̄fectam.
 et cā coicat filio: 7 ideo fili⁹ h̄z. q̄ p̄ h̄z. Sc̄do mō requit
 fili⁹. q̄ cū p̄ q̄ creatura pducāt. coicat sibi eadē natura
 cū p̄re. 7 p̄ p̄ns eadē virt⁹ actiua respectu cuiuscūqz posse
 rioris: sequit q̄ fili⁹ tanq̄ pueniens in eadē cālitate cū p̄re
 p̄rigat ad pductōez creature. Aliter p̄t dici 7 redit in
 idem. q̄ effectū p̄riggerē aliqd in rōne cāe p̄t esse dupl̄r.
 vno mō ex pte ipsi⁹ effectus simpl̄r q̄ntum ē de se. ita sc̄li
 cet q̄ effectus nō h̄ret a quo sufficienter posset pducē nisi
 illud esset causa. Alio modo ex pte necie cōcomitantie in
 causa. p̄mo mō filius non p̄rigitur in rōne cause. sed ter
 cio modo. quia eandē p̄fectōem totalem causandi habēt
 pater si p̄ impossibile solus esset. s̄ non potest in actum il
 lius causalitatis erire nisi prius filius cōcurrat secum vel
 communicat secum in eadem p̄fectione. et p̄m eaz creat
 in eundem actum.

De secūdo art. principali.

dico q̄ filius negat a se auctem primariā causandi. Job.
 v. non p̄t fili⁹ a se facere quicq̄. p̄cedit aut subauctem in
 causando. cum subdit. nisi q̄d viderit patrē facientē. et in
 fra ibidem. opa que dedit mihi pater vt p̄ficiā ea. ip̄a opa
 que ego facio. ḡ 7c. dedit mihi pater. ecce subauctoritas.
 ego facio. ecce causalitas. Consimilit̄ respectu. s. s. h̄z fili⁹
 auctem in agendo. Et rō vtriusqz est. q̄ a quo aliqd habz
 pncipiū agendi. ab eo h̄z et agere. et p̄ p̄ns virtute illius
 agit. nō virtute ei⁹ tanq̄ cause supioris. quia nō habz vir
 tutem distinctam ab eo s̄ virtute illius tanq̄ pncipij coican
 tis sibi cālitatem. 7 ideo habētis auctem in ista causalita
 te in q̄ recipiens h̄z subauctem. **S**ed hic obiicit. q̄ si pa
 ter p̄ri⁹ origine causat q̄ fili⁹. ḡ fili⁹ nō causat illud cātum
 q̄ q̄d p̄ri⁹ causatū est: posteri⁹ causari nō p̄t. nisi idē bis
 causaret. q̄d est impossibile. S̄ p̄t argui de ordine ori
 ginis sicut de ordine cālitatis. q̄ si pater facit a se et fili⁹
 nō a se. ḡ pater cāt p̄ri⁹ origine. 7 tūc vt prius nō potēt cā
 ri a filio q̄si in sc̄do signo originis. quia idem non p̄t bis
 cāri. Ad ista r̄ndeō q̄ ordo i causando p̄t intelligi. vel vt
 actio respicit pducens. vel vt respicit pductu. Si primo
 modo est ordo auctoritatis et subauctis in p̄posito. q̄ ille
 est inter supposita agentia in habendo pncipiū formale
 agendi. p̄ quanto sc̄z vnū illoz habz illud ab altero. sc̄d
 do modo nō est hic ordo. quia nō prius ponitur creatura
 in esse p̄ actōnem patris 7 postea sequit actio filij. sed vir
 tus causandi ordinate p̄m ordinem originis habēt i vtro
 qz prius natura q̄ terminus pducāt. Et ista virtute ha
 bita a tribus in eodem signo nature p̄pleto tamen toto or
 dine originis. ponitur effectus oīno simul a trib⁹. Quod
 ergo dicit. q̄ p̄ri⁹ causatū non potest posteri⁹ causari. cōce
 datur referēdo prius 7 posteri⁹ ad ip̄m causari: 7 sic p̄ba
 tur p̄posito. sed nō p̄pter hoc est negandū q̄n p̄ri⁹ habens
 virtutem causandi 7 posteri⁹ origine habens eandē. p̄t p̄
 ip̄am simul natura habitam in vtroqz simul effectuz cau
 sare. Aliter posset dici sp̄aliter ad sc̄dm. q̄ prius origine
 causare ē causare a se. posteri⁹ origine cāre est causare ab
 alio. sicut aut ab alio h̄z virtutē causandi vel a se: sic 7 cā
 re. Nec est verū q̄ sic p̄ri⁹ causatū ab aliq̄ nō possit posteri
 us cāri ab alio. q̄ hui⁹ intellect⁹ est isse. q̄ aliqd non possit
 cāri ab vno a se: 7 ab alio non a se. qui intellect⁹ falsus est.
 vbi eadem virt⁹ actiua est in pducēte et pducto.

De terciō art. principali.

dico q̄ nullus respectus ad creaturā potest per se includi
 in cōstitutiuo p̄sone verbi. tum q̄ quicquid in ea includit̄
 p̄ se est reale. distinguendo reale p̄tra ens rātonis. q̄ con
 stitutu 7 est sic reale. 7 p̄ p̄ns quicquid in ip̄o p̄ se includit̄
 est hoc mō reale. Nūc autē quicūqz respect⁹ in diuinis ad
 creaturā est tñmō ens rātonis. ḡ 7c. tū q̄ q̄cunqz respect⁹
 dei ad creaturā h̄z p̄ fundamēto p̄mo aliqd cōe tribus.
 nō dico sic. p̄mo q̄ ex natura fundamēti oriat̄ relatō il
 la. quia tunc esset relatō realis: sed sic p̄ximo. q̄ illud
 sit p̄xima ratio p̄parandi per actum intellectus diuini
 p̄sonas diuinis ad creaturā. Sicut etiam tactum est in
 primo articulo de intellectu et voluntate. sic posset proba
 ri de quocūqz p̄m q̄d de p̄ actuz intellectus est compara
 bilis ad creaturam. Quando autē fundamentum p̄riūū
 est p̄mune tribus. respectus non potest esse proprius vni.
 non ḡ respectus ad creaturā includit̄ p̄ se in p̄rietate ali
 cui⁹ p̄sone. q̄ q̄cqd includit̄ sic ē. p̄riūū illi p̄sone. Tū terciō
 q̄ iuxta primā viam posset argui q̄ q̄cqd est in p̄sone di
 uina ē necesse esse a se. 7 hoc excludēdo p̄ li a se aliud in ra
 tōne cāe. nō autē in rātone pncipij. quia quicquid est ibi ē
 incausatū. licet aliquid ibi posset poni p̄ncipiatū. Nūc
 autem respectus ad creaturam etiam in quocūqz esse re
 ali vel cognito. nō potest esse necessarius a se s̄ modo. quia
 nec terminus respectus p̄t esse necessarius sic. q̄ in q̄cū
 qz esse creatura est vel possibilis vel saltem non necessaria
 a se. ḡ nullus respectus ad creaturam in quocūqz eē p̄t
 p̄ se includi in p̄sone diuina. Sed ista ratō licz forte p̄ce

dat ex veris. tñ apparent possit multipliciter improbari et impediri. et non evidenter solui nisi cum pluritate tanta quam hic aggredi non intendo. **S**ed obicitur contra istud quod verbum importat per se proprietatem sedem persone. et cum hoc per se importat respectum ad creaturam. **P**rima propositio per se principio evangelij iohannis. In principio erat verbum. ubi evangelista per hoc quod est verbum intendit exprime proprie secundam personam in divinis. Et augustinus. viij. de tri. c. iij. eo verbum quod filius. Secunda propositio probat per illud. lxxv. q. q. lxxv. ubi exponit illud. In principio erat verbum. Aug. quod grece inquit logos dicitur. latine verbum. et rationem significat hic tñ verbum melius interpretatur. ut si significet non solum ad preteritum respectum etiam ad illa que per verbum facta sunt operativa potentia. **U**lt. q. q. cum dicitur verbum. importat respectum ad creaturam. **I**tem contra rationem factam obicitur. quod si verum sit quod accipitur in illa ratione. quod creatura in quocumque esse non est necessaria a se. nec per se quicquam respectus ad creaturam est sic necessarius: tunc sequitur. quod nec respectus dei ut intelligeris ad creaturam intellectam. nec respectus eius ut creaturam ad creaturam ut creabile sit necessarius a se. sed deus nihil est formaliter et necio nisi illud sit necio a se quod sequeret quod deus non necio est intelligens creaturam nec causam creaturam quorum utrumque est falsum. **A**d ista. ad primum possit esse duplex difficultas. una ex re. alia ex significato huiusmodi verbum. **Q**ui ad primum dico quod in proprietate sedem persone non includit aliquis respectus per se proprius ad creaturam. propter rationes ad se positas. **Q**ui ad secundum dico quod respectus realis et respectus rationis non faciunt aliquid per se unum et ideo si tales duo respectus importent per hoc nomen unum sequitur quod illud nomen non precise significat unum per se conceptus quia respectus ad patrem ut dicentem est realis respectus ad creaturam ut dictum. vel causatam est rationis tñ. si hoc nomen verbum per se importat tñ unum conceptum. sequitur quod alterum illorum significabit. et alterum notabit tñ modo quod si verum est. probabiliter dici potest. quod sicut idem significat filius et filiationem. licet alio modo significandi: sic idem significat verbum ut est quasi preteritum et eius abstractum si licet fingere. quod se est verbum. quod significat idem licet alio modo. verbari enim est idem quod dici siue intellectualiter exprimi. et per se verbum importat in concreto sed quod est intellectualiter expressum. et tunc notabit relationem ad illud quod dicitur per verbum. per tanto quod notat notitiam perfectam. que notitia huius respectus rationis ad cognita per eam. **I**tem si igitur quantum ad significatum huiusmodi vocis. verbum. esset iste ordo. quod primo per se significat respectus originis. scilicet expressio intellectualis passiva. sed modo preterito. secundo notat notitiam quasi terminus formalis coicatus per istam expressionem. et illa est cois tribus tñ appropriata ubi. tercio ubi per hoc quod ista notitia huius respectus ad noscibilia. notaret in noie verbi talis respectus. **I**tem si neganda est secundo propositio assumpta in argumento. et cum probat per augustinum. lxxv. q. q. lxxv. dici potest. quod pro tanto melior est translatio huiusmodi quod est logos in se quod est verbum. quam in se quod est ratio: quia si nomen ratio nec respectus originis proprium nec illud propter appropriatum quod est ad creaturam ita importat. sicut si nomen verbum. grece verbum ut verbum potest parari in intellectu ad quodcumque. et per se huiusmodi propriam relationem rationis. **Q**ui ubi ait ut significat ad patrem respectus. hoc dicitur intelligi de eo quod primo et principaliter significat. quod autem addit ad ea que facta sunt. ibi dicitur intelligi significare per notare. **A**d secundum potest dici quod necessarius a se absque omni repugnantia quantum est ex parte sui: potest esse sine esse reali cuiuscumque non necessarius a se. quia non est contradictio quantum est ex parte prioris absoluti: quod ipsum sit sine posteriori. tamen illud necessarium non potest esse sine esse cognito cuiuscumque alterius: quia esse eius necio requirit cognitionem alterius. et per se alterum in esse cognito. et similiter est de esse possibili. **N**on igitur persone divine competere aliquid reale potest nisi illud sit necessarium a se. hoc est incausatum. quod quid autem includit in proprietate persone. competit persone ut aliquid reale. potest tñ persone divine competere aliquod cognoscere vel aliquid posse: licet illud non sit necessarius a se. sicut nec terminus. **A**lter potest dici. quod deus est sic necessarius intelligens creaturam et causatum creature: quod utrumque istorum formaliter dicitur aliquid necessarium a se. pro-

ut a se excludit causam. sed non necessarius in esse reali sed in aliquo esse diminuto. quicquid autem includitur in proprietate persone sic est necessarium a se: quod est in esse reali. **N**unc autem necio a se non necio coerigit aliquid aliud in esse reali. sed coerigit aliquid aliud in esse cognito vel esse diminuto. **T**ercio modo possit dici quod alio modo est necio illud quod necessario requirit et si sine perigat siue coerigit ad esse necessarium. **A**lio modo est necessarium illud quod ad esse necessarium necessario sequitur. **E**x dictis de causalitate effectiva patet solutio questionis de causalitate exemplari et finali. quia cum causa exemplaris sit aliqua ratione formali exemplans: et causa finalis sit aliqua ratione terminans: siue finies sicut causa efficiens aliqua ratione formali efficiens: sequitur ex communi simili ratione. quod nulla istorum causalitatum potest esse propria nisi ratio formalis causandi sit propria. non potest alii cui persone esse propria ratio exemplandi siue finiedi. sicut nec formalis ratio agendi. **H**oc possit probari hic sicut prius probatum est de causa effectiva. sed de probationibus prius positis evidentior ad propositum videtur illa ultima quia ratio formalis terminandi dependentiam causati ad causam in quocumque genere cause de quo est hic sermo: est aliqua perfectio. et loquendo de causa prima in quocumque illo genere est aliqua perfectio simpliciter. **S**i ergo quecumque perfectio simpliciter eadem est in tribus: sequitur quod quecumque causalitas in quocumque genere istorum sit communis. **A**d argumentum in oppositum. dico ad minorem quod quelibet persona sicut est creatrix sic est artifex. et cum sit simplex in qua non differt habens et illud quod habetur. quelibet est ars. et ars eque particularis et eque actualis. sicut patet respondendo ad obiectones in primo articulo. tamen appropriate verbum dicitur ars sicut sapientia siue noticia. pro tanto: quia ex modo sue processionis appetit sibi quod sit noticia actualis. procedens de memoria paterna declarans omne intelligibile quod in memoria illa continetur. **H**oc patet per augustinum. viij. trini. c. iij. ita dicitur filius sapientia patris quemadmodum dicitur lumen patris. et qualiter hoc sit: statim subdit. i. quemadmodum lumen de lumine et utrumque idem lumen. sic intelligitur sapientia de sapientia et utrumque una sapientia. consimiliter dico ars de arte et utrumque una ars. **A**d illud quod addit in minore de ideis. patet primo in ratione ad primam obiectorem in primo articulo. quia idee sunt coes cuiuslibet persone. licet approprient verbo propter modum proprium emanationis eius. quia procedit ut noticia actualis declarativa omnis obiecti. quod quasi habitualiter continet in memoria paterna.

Questio. ix.

Quoniam sequenter queritur de omnipotentia in preparatione ad obiectum quod respicit. et sunt tres questiones. **P**rima quod de omnipotentia ut respicit substantiam immaterialem. et est ista. **U**trum deus possit facere angelum informare materiam. **S**ecunda quod est de omnipotentia ut respicit formam accidentalem sed habentem esse modo supernaturali. et est ista. **U**trum deus possit spes in eucharistia convertere in aliquid peristens. **T**ercia est de omnipotentia ut respicit formam accidentalem habentem esse modo naturali. et est hec. **U**trum deus possit facere quod manente corpore et loco: corpus non habeat ubi. siue esse in loco. **A**d primam questionem arguitur quod sic. deus potest facere formam materialem esse sine materia. quod formas immateriales esse in materia. et per se angelum esse in materia. et informare materiam. **A**ns sic. quod deus facit accens materialem sine subiecto in sacramento altaris. **P**robat. quia non magis videtur repugnare forme immateriali esse in materia. quam forme materiali esse sine materia. **L**ontra si angelus informaret materiam aut daret ei actum simpliciter siue subalem: aut actum secundum quod siue accidentaliter. non primo modo. quia cum sit per se subsistens. non potest facere per se unum cum alio. **A**ctus autem subalis facit per se unum cum illo quod informat. nec secundo modo quod secundum Aristotelem. i. philosophum. quod vere est: nulli accidit. angelus est id. quod vere est. quod dicitur.

Hic sunt tria videnda. primo

intellectus questionis exponat. secundo solutio eius. put possibi-
le fuerit declarat. tercio aliquid dubia dissolvant. **De primo**
breuiter. hic non queritur si angelus habeat materiam partem
sui. quia tunc angelus non informaret materiam. sed forma que
est altera pars eius informaret eam. sicut ignis non informat
materiam sed forma que est altera pars eius. nec queritur utrum
angelus possit informare materiam hoc est effectiue transmu-
tare materiam ad formam. et hoc virtute dei. licet forte virtute
sui non possit. ut sic deus faciat angelum effectiue informare
materiam. sicut forma aliquid facit corpus effectiue agere in spiritu.
Sed queritur de informacione formali. an. scilicet deus possit face-
re angelum esse formam informantem. **De secundo** conclusio negati-
ua est tenenda. et ad hoc possent poni due rationes. quarum prima
sumitur ex medio communi. secunda ex medio magis proprio. Adde-
tur postmodum rationes ingrendo de eis si concludatur. Prima ra-
tio est ista. Illud quod est simpliciter per se subsistens non potest esse for-
ma materie. angelus est huiusmodi et tunc maior declarat. Hinc per se
potest intelligi tripliciter. vno modo intelligitur ens per se solitarie. per
ut accipitur. i. posteriorum in tercio modo per se. et hoc modo accidens
potest esse ens per se. quoniam non est in subiecto. Secundo modo dicitur ens per
se. put distinguitur contra ens in alio. et sic per se ens est idem quod non
inherens actualiter nec aptitudinaliter. et hoc modo quecumque sub-
stantia non tamen preposita. sed etiam materia et forma: est ens per
se. quia forma subalis in se informando. non tamen inbe-
ret: quia inherere dicitur non per se informare. quia inherere nec est actus
simpliciter sed actus secundum quod. nec cum illo cui inheret facit per se vnum
opposita conueniunt ei quod per se informat. Tercio modo ens per se
dicitur illud quod habet actualitatem ultimam. ita quod non est per se
ordinabile ad aliquem actum simpliciter. ultra istum quem habet
quod quidem actus ulterior possit esse actus eius per se. et hoc vel primo
vel participatiue. quod hoc modo est per se ens conueniens de supposito et
in natura intellectuali de persona. hoc modo intelligitur maior
de ente per se. Istud solum dicitur proprie subsistens. sicut philosophus loquitur
tur. i. de anima. dicens: quod materia est potentia hoc aliquid. spiritus autem
secundum quod aliquid dicitur huiusmodi. tunc quod est ex ipsis quod simpliciter est
hoc aliquid. scilicet per se subsistens huiusmodi actualitatem ultimam non ordinans
bitem per se ad aliquem actum ulteriores. maior sic intellectus. per
batur. quia forma subalis per se ordinat ad esse totum. illud au-
tem esse est actus simpliciter. prepositi quod primo. huius forme participati-
ue. quia pars deus esse per se per accidens hoc est per se participatiue. totum autem
primo. quod igitur est per se subsistens nec potest ordinari ad aliquod
esse per se: illud non potest esse per se forma. probatio minor. angelus est per se
ctus in spiritu perfecta imo perfectiore quod sit aliquid spiritus sube mate-
rialis. ordo enim spiritus est ut ordo numerorum. vii. met. nunc autem
aliquid suba materialis est ita in actu ultimo. quod non est per se ordiabilis
ad aliquem actum ulteriores. alioquin possit esse perfectus in infinitum
in substantiis materialibus. ut quilibet possit esse pars alteri. et
multo magis angelus est per se subsistens secundum intellectum predictum.
Hec ratio procedit ex medio communi. quia medium illud quod est per se subsi-
stens. equo concluditur. prepositus de igne sicut de angelo. imo de quod
cumque quod est complete in aliquid spiritus sube. Hinc pars quod non vmbile non
est deus distinguens angelum ab anima. quia est eodem angelo et igni.
Hic etiam pars quod anima separata non est persona. licet enim non sit nata in-
herere: et tamen sit ens per se secundo modo predicto. licet etiam possit esse ens
per se primo modo. i. solitarie: non tamen per virtutem esse extrinsece. sic
potest accidens vel forma materialis: huius virtute nature sue sibi de re-
licte. et huius. quia non necesse dependet a materia in proprio suo esse
tamen non potest esse ens per se tercio modo predicto. et solum illud quod est sic
per se ens de supposito. in natura autem intelligibili de persona. et
sic est persona incoicabilis quia sibi repugnat coicari. non tamen ut
vlt singularibus: huius ut forma materie actuade per ipsam. **De**
cunda ratio ad prepositum est hec. quod potest esse forma subalis. hoc
sibi prepositum immediate per essentiam suam. scilicet posse dare actum sim-
pliciter ipsi materie. quia. vii. met. pt. 3. quod non est alia ratio quod hoc
possit facere per se vnum cum materia: nisi quia hoc est per se actus et illud
per se potentia. et huius non est aliquid ratio ulteriores nisi propria ratio huius
illius. quod cui repugnat esse actus materie. hoc prepositum repugnat
sibi per rationem propriam. potentia ista probatur. quia maiori perfectioni
attestatur quod alicui repugnat esse formam materie: quod quod sibi con-

ueniat. si ergo non potest hoc sibi puenire nisi per suam propriam
rationem: sequitur quod cui repugnat. maxime repugnabit per pro-
prium rationem formalem ipsi. Si igitur ratio propria additativa
angeli esset nota: per illam. propter quod possit ostendi. quod sibi re-
pugnat informare materiam. **Ista ratio** licet ostendat quod
medium esset proprium ad conclusionem si ipsa esset vera: tamen non ostendit
conclusionem esse veram. unde negans eam diceret quod non re-
pugnat huic informare. nec eadem sua propria est ratio per se
repugnantia. Ideo ulterius confirmatur ratio sic. cuius actus
simpliciter per rationem propriam. vel puenit aptitudo ad per se infor-
mandum. vel repugnat informare de eadem angeli. non est da-
re primum: sed secundum. et tunc ultra ut argutum est: ipsa eadem est per
propria ratio repugnantia. probatio minor. aptitudo non est sine ac-
tualitate quoniam sit imperfectio aliqua. **Tercia ratio** possit
poni talis. ordo perfectionis in formis vix esse per recessum eorum a ma-
teria. sicut actus perfectior plus recedit a potentia. huius anima intel-
lectiua tantum recedit a materia. quod nature sue relicta potest ha-
bere esse suum proprium sine ea. et angelus quod est perfectior quacumque
quia anima intellectiua. plus recedit a materia. sed non videtur quod
plus possit recedere nisi sibi repugnet in esse materie. **Ista**
ratio non videtur multum probare. quia multiplex datur excellentia
actus ad actum alia quod ista sic recedere a materia. imo anima
intellectiua licet possit esse sine materia: tamen ita perfecte potest
viri materie sicut aliqua forma inferior. ita diceretur quod
angelus potest quidem esse sine materia etiam perfectiori modo
quod anima intellectiua. sed tamen potest esse in materia. quia licet
dependere a materia sit imperfectio: non tamen est evidens quod
posse coiccare actualitatem suam materie sit imperfectio. et pro-
cipue quoniam talis coicatio potest esse sine dependentia. sicut po-
neret in preposito. **Quarta ratio** videtur sumi secundum aliquid ex ope-
ratione angeli quod est intelligere. et huius sic. Intelligere est operatio
imaterialis. et intellectus est potentia imaterialis. et ulterius
et natura intellectualis est natura imaterialis. **Prima ratio** probatur
per hoc. quod operatio inest operanti secundum potentiam propriam. ut secundum ra-
tionem. primam operandi. et per rationem si potentia sit materialis. il-
la operatio non est imaterialis. **Secunda ratio** probatur. quia potentia
non excedit subam et videtur ista potentia precipue tenere de natura
illa quod est mere intellectualis. cuiusmodi est natura angelica
non sic manifeste tenet de natura quod est diminute intellectua-
lis. et cum hoc sensitiua quantum ad aliquam potentiam. sicut est
anima nostra. quia illa dependet a materia in operando saltem aliquid
operatione. huius natura mere intellectualis nullo modo dependet a
materia in operando. nec per rationem in essendo. **Videtur etiam ratio**
a primo ad vltimum confirmari per prementum propositionis penultime
de causis ubi habetur. Impossibile nanque est sit res cuiuslibet
cadat sub tempore. et eius actio sub eternitate. sic enim eius actio me-
lior est ipsi iustitia. huius est impossibile. **Prima ratio** probatur
ex obiecto. quia ab obiecto actus quilibet recipit spiritum et perfe-
ctionem. nunc autem obiectum intellectus quantum huiusmodi a materia
abstrahitur. quia forme in materia sunt individuales. quod non ap-
prehendit secundum quod huiusmodi. **Si** huic rationi instetur quod sibi ratio
possit concludi per operationem et ulterius per potentiam. quod anima intel-
lectiua est imaterialis. et tamen conclusio est falsa. huius est quod non est per
fectio materie. licet secundum aliquos vera sit de imateriali hoc
est non preposita ex materia et forma. **Diceretur** quod bene poten-
tia intellectiua est imaterialis et etiam anima hoc modo est
imaterialis. quia non est immersa materie nec a materia
totaliter apprehensa. et huius declarat. quia quanto forma est no-
bilior: tanto magis distatur materie corporali. et minus ei
priungitur. et magis eam sua virtute excedit. anima autem no-
stra vltima est in nobilitate formarum. unde instanti sua
virtute excedit materiam corporalem: quod habet aliquam
operationem et virtutem in qua nullo modo comunicat cum ma-
teria corporali. et hec virtus dicitur intellectus. **Contra**
istud. homo non est homo secundum animam siue per animam. nisi
secundum quod anima informat materiam. ergo nec operatur ope-
ratione propria hominis secundum animam. nisi ut anima infor-
mat materiam. ergo vel non intelligit secundum animam ut secundum
formam que sit principium huius operationis. vel intelligit
secundum eam ut informat materiam. **Prima propositio** proba-
tur. quia compositum non est illud quod est: nisi ex parti-

bus. et hoc non ut diuisis: sed ut unitis. ut patet ex. vii. metha. respectu huius syllabe ab. de a. 7 b. 7 ita vniuersaliter de partibus 7 toto. Nec solum est hoc verum de partibus materialibus quas vocat ibi elementa. sed etiam de partibus essentialibus. que sunt materia 7 forma. oppositum enim ex hoc vniu est: quia hoc est potentia 7 illud actus. sicut vult. viii. metha. hoc est quia vna pars que est potentialis informatur. et alia que est actus informat ipsam. **¶** Item secundo contra idem Anima secundum supremum gradum perfectionis sue essentialis informat materiam. sed intelligere non potest competere sibi secundum aliquem gradum superiorum quam sit supremus: non ergo competit sibi ut excedat materiam. intelligendo per excedere non informare. prima pars quia aliquis homo non esset supremum ens corporale nec pars primus angelo in ordine specierum. quia non esset actu formaliter per illud quod est supremum in anima intellectiva que est prima forma angelo. **¶** De ista quarta ratione videndum est primo de ante. Illud antecedens. scilicet quod intellectio est operatio imaterialis. potest intelligi tripliciter. Uno modo per oppositum ad operationes sensitivas. que dicuntur organice. quia exercentur per organa determinata et sic materiales quia requirunt determinatam partem corporis determinate complexionatam. 7 per oppositum intellectio est operatio non organica. non enim per aliquam partem corporis determinatam exercentur. et hoc modo intellectus dicitur esse nullius partis corporis actus. intelligendo sic ut in qua parte vel per quam partem proprie exercent operationem suam sicut potentie sensitivae. Sed ex isto intellectu antecedente non videtur sequi imaterialitas forme. forma enim pure materialis dum tamen sit vniuersalis in toto 7 in qualibus parte: non dicitur operari per organum. sicut ignis non dicitur operari per organum. 7 ornamentorum. vii. metha. super illud. ergo sicut dictum est. Virtutes iste assimilant intellectui in hoc quod non agunt per organum. 7 loquuntur de virtutibus que sunt in seminibus 7 paulo post. virtutes que sunt in corporibus animalium agunt per instrumenta determinata et membra propria. virtus autem formativa non agit per membra propria. et ratio huius est quia sola forma dicitur principium operandi organice. que scilicet quodammodo illimitata in agendo: potest esse principium diffusivum actionum que tamen non possunt elici nisi mediatis partibus partibus dissimilibus. 7 ideo requirunt quod perfectibile a tali forma habeat partes dissimiles per quas operationes ille organice exercentur. et talis forma est propria sola anima quod propter sui perfectionem ultra formas inferiores potest esse principium plurium operationum per ipsam convenientium suo toti. et ideo requirit per suo perfectibile adequato corpus habens partes maioris dissimilitudinis. quam conveniunt pluribus operationibus dissimilibus quarum potest esse principium. Immo ex isto intellectu ante videtur posse argui. quod intellectio est operatio eque materialis sicut visio. quia visio potest exerceri per partem materiale determinatam. intellectio autem non per aliquam partem sed est totius primo. non enim manus intelligit sed homo. sed si anima non ut perficiens totum possit esse principium intelligendi: ergo ipsa ut perficiens quacumque partem eque possit esse principium intelligendi sicut ipsa ut perficiens totum. 7 tunc dici posset ita digitus intelligere sicut homo. quia ita esset in actu per formam ut est principium intelligendi. Si ergo totum est eque materiale sicut pars vel magis. sequitur quod ista operatio que non competit forme. nisi ut est in toto. sit eque materialis sicut illa que sibi competit ut est in parte. **¶** Ad hoc. operatio que competit forme ut est quodammodo illimitata perfectio. si communicat materie vel toti: communicat ei quod est in actu per formam sic illimitata. tale est totum 7 non aliqua pars eius respectu anime intellectivae cui ut sic illimitata est competit intellectio. Alio modo posset intelligi ante quod intellectio est imaterialis terminative. hoc est tendit in obiectum abstractum a materia. 7 in hoc intellectu videtur ante probatum fuisse per imaterialitatem obiecti. sed ista probatio non concludit imaterialitatem simpliciter etiam terminative siue obiectivae: quia secundum omnes quidditas rei materialis potest esse per

se obiectum intellectus nostri. sed tamen modo si requiritur in obiecto imaterialitas: hoc est abstractio a materia individuali. et ex hoc sequitur quod operatio sit immaterialis terminative. hoc est indifferens ad obiecta singularia materialia. Et tunc ad habendum conclusionem intentam. oportet probare quod operatio que respicit vniuersale pro obiecto non posset aliquo modo communicari materie. Tercius in intellectu antecedente est iste. intellectio non est primo alicuius materialis tanquam primi receptivi. sed eius receptivum primum et proprium est forma non illa totius que est quidditas sicut est humanitas. sed illa que est simplex et altera pars compositi. quilibet autem operatio sensitiva est primo compositi ex materia 7 forma sicut proprii receptivi. sicut patet in principio de sensu et sensato. non enim ipsa anima est immediate receptiva visionis: sed ipsum organum quod est compositum ex anima et determinata parte corporis est. prima ratio recipiendi visionem. nec est anima nec aliquid anime. nec illa forma mixtionis que est in determinata parte corporis: sed forma totius organi. eo modo quod humanitas est forma totius hominis est proxima ratio recipiendi visionem. Ex hoc patet quod si organum dicatur illa pars totius animalis in qua tanquam in proximo receptivo recipitur sensatio: organum dicitur aliquid compositum ex anima ut est principium talis operationis: et ex parte corporis sic mixta. et tunc patet quare oculus cecus non est oculus nisi secundum quid. quia non est nisi altera pars compositi quod natura esset dici oculus carens alia parte qua complete oculus est oculus. Ex hoc etiam patere potest quod si potentia dicatur illud quod est ratio prima recipiendi actum: potentia visiva non erit aliquid precise anime sed vel erit forma totalis ipsius organi: vel aliquid sequens illam formam. Patet etiam quare anima separata non potest sentire: quia non habet receptivum sensationis quod est organum. nec formaliter rationem recipiendi que est forma totalis ipsius organi. per oppositum est de intellectione. quia receptivum eius primum 7 prima ratio formalis recipiendi eam: est anima vel aliquid ex parte anime precise. non includendo aliquam materiam. 7 propter hoc possunt ipsa competere anime separate. quia ibi manet primum eius receptivum. Secundum etiam istum tertium intellectum qui plus continet veritatis. intelligitur est operatio imaterialis. quia primum receptivum habet non includens materiam. saltem corpoream. 7 ideo sine tali materia potest ipsa operatio haberi. nunc autem potens habere operationem sine materia potest habere esse sine materia. ergo natura illa cuius est ista operatio propria. potest habere esse sine materia. Ex hoc ergo medio scilicet operatione potest concludi ipsius nature talis imaterialitas. hoc est a materia in essendo separabilitas. non autem illa imaterialitas ulterius que est impossibilitas informandi materiam. 7 hoc est rationabile quod ex intellectione que est medium commune anime et angelo. possit concludi immaterialitas communis utriusque.

De tertio principali obiecto

tra primam rationem. quia ex. vii. metha. forma est magis ens quam compositum. ergo illa non ordinatur ad esse totius tanquam ad aliquid perfectius. Preterea simpliciter de anima videtur quod ipsa sit per se subsistens. quia ipsa per se operatur. operatio enim qua compositum operatur per se. non competit soli forme. anime autem separate competit intelligere. Preterea esse anime est esse compositi ergo non ordinatur ad illud esse. Antis probatur propter hoc enim anima humana remanet in suo esse. totius esse destructo. non autem alie forme. quia hoc idem esse quod est totius: est ipsius anime non sic in alijs. Preterea hec aqua potest esse pars alicuius totius aque 7 ita est ordinabilis ad esse perfectius quod sit eius participatio 7 per partes hec aqua nunc non est per se subsistens. Preterea idem non repugnat eidem nisi per eandem rationem repugnantie. si ergo angelo repugnet informare materiam: hoc est per aliquam vnam rationem in angelo propter quam sit ista repugnantia non ergo sunt due rationes. vna communis sicut precessit prima ratio: et alia propria sicut precessit secunda ratio. Preterea secundum philosophos

Hic sunt tria videnda. primo

intellectus questionis exponat. secundo solutio eius. put possibile fuerit declarat. tercio aliquid dubia dissolvant. **¶** De primo breviter. hic non querit si angelus habeat materiam partem sui. quia tunc angelus non informaret materiam. sed forma que est altera pars eius informaret eam. sicut ignis non informat materiam sed forma que est altera pars eius. nec querit utrum angelus possit informare materiam hoc est effective transmutare materiam ad formam. et hoc virtute dei. licet forte virtute sui non possit. ut sic deus faciat angelum effective informare materiam. sicut secundum aliquos facit corpus effective agere in spiritu. Sed querit de informacione formali. an. scilicet deus possit facere angelum esse formam informantem. **¶** De secundo conclusio negativa est tenenda. et ad hoc possent poni due rationes. quarum prima sumitur ex medio communi. secunda ex medio magis proprio. Adde tur postmodum rationes ingrendo de eis si concludat. Prima ratio est ista. Illud quod est simpliciter per se subsistens non potest esse forma materie. angelus est huiusmodi quod est. maior declaratur. Ens per se potest intelligi tripliciter. uno modo intelligitur ens per se solitarie. per ut accipitur. i. posteriorum in tercio modo per se. et hoc modo accedens potest esse ens per se. quoniam non est in subiecto. Secundo modo dicitur ens per se. per ut distinguitur contra ens in alio. et sic per se ens est idem quod non inherens actu. nec aptitudinaliter. et hoc modo quecumque substantia non tamen opposita. sed etiam materia et forma: est ens per se. quia forma subalterna insit materie informando. non tamen inheret: quia inherere dicitur non per se informare. quia inherere nec est actus simpliciter sed actus secundum quod. nec cum illo cui inheret facit per se unum opposita conveniunt ei quod per se informat. Tercio modo ens per se dicitur illud quod habet actualitatem ultimam. ita quod non est per se ordinabile ad aliquem actum simpliciter. ultra istum quem habet quod quidem actus ulterior possit esse actus eius per se. et hoc vel primo vel participative. quod hoc modo est per se ens coiter dicitur suppositum et in natura intellectuali dicitur persona. hoc modo intelligitur maior de ente per se. Istud solum dicitur proprie subsistens. sicut philosophus loquitur. ii. de anima. dicens: quod materia est potentia hoc aliquid. spiritus autem secundum quod aliquid dicitur hoc aliquid. tercio quod est ex ipsis quod simpliciter est hoc aliquid. scilicet per se subsistens habet actualitatem ultimam non ordinabilem per se ad aliquem actum ultierorem. maior sic intellecta. probatur quod forma subalterna per se ordinatur ad esse totum. illud autem esse est actus simpliciter. oppositi quod est primo. hoc forme participative. quia pars dicitur esse per se per accidens hoc est per se participative. totum autem primo. quod igitur est per se subsistens nec potest ordinari ad aliquod esse per se: illud non potest esse per se forma. probatio in. angelus est perfectus in specie perfecta imo perfectiore quod sit aliquid spiritus subalterna materialis. ordo enim spiritus est ut ordo numerorum. vii. met. nunc autem aliquid subalterna materialis est ita in actu ultimo. quod non est per se ordinabile ad aliquem actum ultierorem. alioquin possit esse processus in infinitum in substantiis materialibus. ut quilibet possit esse pars alterius. et multo magis angelus per se subsistens secundum intellectum predictum. Nec ratio procedit ex medio communi. quia medium illud quod est per se subsistens. equo concludit. oppositum de igne sicut de angelo. imo de quocumque quod est complete in aliquid spiritus subalterna. Hinc patet quod non possibile non est deus distinguens angelum ab anima. quia est eodem angelo et igni. Hic etiam patet quod anima separata non est persona. sed enim non sit nata inherere: et ideo sit ens per se secundo modo predicto. sed etiam possit esse ens per se primo modo. i. solitarie: non tamen per virtutem esse extrinsece. sic potest accidens vel forma materialis: sed virtute nature sue sibi derelicta. et hoc. quia non necesse dependet a materia in proprio suo esse tamen non potest esse ens per se tercio modo predicto. et solum illud quod est sic per se ens dicitur suppositum. in natura autem intelligibili dicitur persona. et sic est persona incoicabilis quia sibi repugnat coicari. non tamen ut vult singularibus: sed ut forma materie actuade per ipsam. **¶** De secunda ratio ad oppositum est hec. quod potest esse forma subalterna. hoc sibi appetit immediate per essentiam suam. scilicet posse dare actum simpliciter ipsi materie. quia. vii. met. pt. 3. quod non est alia ratio que hoc potest facere per se unum cum materia: nisi quia hoc est per se actus et illud per se potentia. et huiusmodi non est aliquid ratio ultierior nisi propria ratio huiusmodi illius. quod cui repugnat esse actus materie. hoc patet repugnat sibi per rationem propriam. contra ista probatur. quia maiori perfectioni attestat quod alicui repugnat esse formam materie: quod quod sibi con-

veniat. si ergo non potest hoc sibi venire nisi per suam propriam rationem: sequitur quod cui repugnat. maxime repugnabit per propriam rationem formalem ipsi. Si igitur ratio propria addita angelus est nota: per illam. propter quod possit ostendi. quod sibi repugnat informare materiam. **¶** Ista ratio licet ostendat quod medium esset. proprium ad conclusionem si ipsa esset vera: tamen non ostendit conclusionem esse veram. unde negans eam diceret quod non repugnat huic informare. nec contra sua propria est ratio per se repugnantia. Ideo ulterius confirmatur ratio sic. cuius actus simpliciter per rationem propriam. vel venit aptitudo ad per se informandum. vel repugnat informare de essentia angeli. non est dare primum: sed secundum. et tunc ultra ut argutum est: ipsa essentia est propria ratio repugnantia. probatio in. aptitudo non est sine actualitate quoniam sit imperfectio aliqua. **¶** Tercia ratio possit poni ratio. ordo perfectionis in formis videtur esse processus eam a materia. sicut actus perfectionis plus recedit a potentia. sed anima intellectiva tantum recedit a materia. quod nature sue relicta potest habere esse suum proprium sine ea. sed angelus quod est perfectior quocumque quia anima intellectiva. plus recedit a materia. sed non videtur quod plus possit recedere nisi sibi repugnet in esse materie. Ista ratio non videtur multum probare. quia multiplex datur excellentia actus ad actum aliam quod ista sic recedere a materia. imo anima intellectiva licet possit esse sine materia: tamen ita perfecte potest uniri materie sicut aliqua forma inferior. ita diceretur quod angelus potest quidem esse sine materia etiam perfectiori modo quam anima intellectiva. sed tamen potest esse in materia. quia licet dependere a materia sit imperfectio: non tamen est evidens quod posse coiccare actualitatem suam materie sit imperfectio. et precipue quoniam talis coicatio potest esse sine dependentia. sicut ponere in proposito. Quarta ratio videtur sumi secundum aliquos ex operatione angeli quod est intelligere. et sic. Intelligere est operatio imaterialis. sed intellectus est potentia imaterialis. et ulterius quod natura intellectualis est natura imaterialis. Prima contra probatur hoc. quod operatio inest operanti secundum potentiam propriam. ut secundum rationem primam operandi. et per hunc si potentia sit materialis. illa operatio non est imaterialis. Secunda contra probatur. quia potentia non recedit subiectum et videtur ista contra precipue tenere de natura illa quod est mere intellectualis. cuiusmodi est natura angelica non sic manifeste tenet de natura quod est diminute intellectualis. et cum hoc sensitiva quantum ad aliquam potentiam. sicut est anima nostra. quia illa dependet a materia in operando saltem aliquid operatione. sed natura mere intellectualis nullo modo dependet a materia in operando. nec per hunc in essendo. Videtur etiam contra a primo ad ultimum confirmari per contrarium propositionis penultime de causis ubi habetur. Impossibile nanque est ut sit res cuiuslibet cadat sub tempore. et eius actio sub eternitate. sic enim eius actio melior est ipsi substantia. sed est impossibile. Prima autem probatur ex obiecto. quia ab obiecto actus quilibet recipit spiritum et perfectionem. nunc autem obiectum intellectus in quantum huiusmodi a materia abstractum. quia forme in materia sunt individuales. quod non apprehendit secundum huiusmodi. **¶** Si huic rationi instetur quod sibi ratio potest concludi per operationem et ulterius per potentiam. quod anima intellectiva est imaterialis. et tamen conclusio est falsa. sed est quod non est per se perfectio materie. licet secundum aliquos versum sit de imateriali hoc est non opposita ex materia et forma. Diceretur quod bene potentia intellectiva est imaterialis et etiam anima hoc modo est imaterialis. quia non est immersa materie nec a materia totaliter apprehensa. et hoc declaratur. quia quanto forma est nobilior: tanto magis distat materie corporali. et minus ei coniungitur. et magis eam sua virtute excedit. anima autem nostra ultima est in nobilitate formarum. unde intantum sua virtute excedit materiam corporalem: quod habet aliquam operationem et virtutem in qua nullo modo communicat cum materia corporali. et hec virtus dicitur intellectus. **¶** Contra istud. homo non est homo secundum animam sive per animam. nisi secundum quod anima informat materiam. ergo nec operatur operatione propria hominis secundum animam. nisi ut anima informat materiam. ergo vel non intelligit secundum animam ut secundum formam que sit principium huius operationis. vel intelligit secundum eam ut informat materiam. Prima propositio probatur. quia compositum non est illud quod est: nisi ex parti-

bus. et hoc non ut diuisis: sed ut unitis. ut patet ex. vii. metha. respectu huius syllabe ab. de a. 7 b. 7 ita vniuersalit' de partibus 7 toto. Nec solū est hoc verum de partibus materialibus quas vocat ibi elementa. sed etiā de partibus essentialibus. que sunt materia 7 forma. oppositum enim ex hoc vni est: quia hoc est potentia 7 illud actus. sicut vult. viii. metha. hoc est quia vna pars que est potentialis informatur. et alia que est actus informat ipsam. **¶** Item scdo ptra idem Anima fm supremū gradum pfectōnis sue essentialis informat materiā. sed intelligere nō pōt ppetere sibi fm aliquem gradum superiorē q̄ sit supremus: non ḡ ppetit sibi ut excedat materiā. intelligendo p̄ excedere nō informare. prima p̄ quia aliogn homo nō esset supremū ens corpale nec p̄ p̄m. primū angelo in ordine speciez. quia non esset actu formaliter p̄ illud quod est supremus in anima intellectiua que est prima forma angelo. **¶** De ista quarta ratione videndū est primo de ante. Illud antecedens. s. q̄ intellectio est operatio imaterialis. potest intelligi tripliciter. Uno modo per oppositum ad operationes sensitivas. que dicuntur organice. quia exercentur per organa determinata et sic materiales quia requirunt determinatam partem corporis determinate p̄plexionatam. 7 per oppositum intellectio est operatio non organica. non em̄ per aliquam partem corporis determinatam exercent. et hoc modo intellectus dicitur esse nullius partis corporis actus. intelligēdo sic ut in qua parte vel per quam partem p̄prie exercent operationem suā sicut potentie sensitivae. Sed ex isto intellectu antecedētis nō videt sequi imaterialitas forme. forma enim pure materialis dum tamen sit vniiformis in toto 7 in qualibz parte: nō dicitur operari p̄ organū. sicut ignis nō dicitur operari p̄ organū. 7 p̄mentator. vii. metha. sup̄ illud. ḡ sicut dictum est. Virtutes iste assimilant intellectui in hoc q̄ nō agunt per organū. 7 loquuntur de virtutibus que sunt in seminibus 7 paulopost. virtutes que sunt in corporibus animalium agunt p̄ instrumenta determinata et membra p̄pria. virtus autē formatiua nō agit p̄ membrū p̄prium. et ratio huius est quia sola forma dicitur p̄ncipiū operandi organice. que scilicet quodāmodo illimitata in agendo: potest esse p̄ncipiū difformiū actionū que tamen nō possunt elici nisi mediāntibus partibus dissimilibus. 7 ideo requiritur q̄ p̄fectibile a tali forma habeat partes dissimiles p̄ quas operationes ille organice exercentur. et talis forma est p̄prie sola anima q̄ p̄pter sui p̄fectōem ultra formas inferiores potest esse p̄ncipiū plurimū operationum p̄ ipsam p̄uenientium suo toti. et ideo requiritur p̄ suo p̄fectibili adequato corpus habens partes maioris dissimilitudinis. q̄ p̄ueniunt pluribus operationibus dissimilibus quarum potest esse p̄ncipiū. Immo ex isto intellectu ant̄is videt posse argui. q̄ intellectio ē operatione eque materialis sicut visio. quia visio pōt exerceri p̄ partem materialem determinatam. intellectio autē nō p̄ aliquam partem sed est totius primo. non em̄ manus intelligit sed homo. sed si anima nō ut p̄ficiens totum possit esse p̄ncipiū intelligendi: ḡ ipsa ut p̄ficiens quācūqz partem eque possit esse p̄ncipiū intelligendi sicut ipsa ut p̄ficiens totum. 7 tūc dici posset ita digitus intelligere sicut homo. quia ita esset in actu per formam ut est p̄ncipiū intelligendi. Si ergo totum est eque materiale sicut pars vel magis. sequitur q̄ ista operatio que non competit forme. nisi ut est in toto. sit eque materialis sicut illa que sibi cōpetit ut est in parte. Rñ. ad hoc. operatio que competit forme ut est quodāmodo illimitata p̄fectio. si p̄municet materie vel toti: cōmunicat ei quod est in actu per formam sic illimitata. tale est totum 7 non aliqua pars eius respectu anime intellectivae cui ut sic illimitata est competit intellectio. Alio modo posset intelligi ant̄is q̄ intellectio est imaterialis terminatiue. hoc est tendit in obiectum abstractum a materia. 7 in hoc intellectu videt ant̄is p̄batum fuisse p̄ imaterialitatem obiecti. sed ista probatio non concludit imaterialitatem simpliciter etiā terminatiue siue obiectivae: quia fm omnes quidditas rei materialis potest esse per

se obiectum intellectus nostri. sed tñmodo si requirit in obiecto imaterialitas: hoc est abstractio a materia indiuiduali. et ex hoc sequitur q̄ operatio sit immaterialis terminatiue. hoc est indifferens ad obiecta singularia materialia. Et tunc ad habendum p̄clusionem intentam. oportet p̄bare q̄ operatio que respicit vniuersale pro obiecto non posset aliquo modo p̄municari materie. Tercius in intellectu antecedētis est iste. intellectio nō ē primo alicuius materialis tanq̄ primi receptiui. sed eius receptiuum. p̄ximū et p̄prium est forma non illa totius que est quidditas sicut est humanitas. sed illa que est simplex et altera pars compositi. quelibet autē operatio sensitiva est primo compositi ex materia 7 forma sicut proprii receptiui. sicut patet in principio de sensu et sensato. non em̄ ipsa anima est immediate receptiua visionis: sed ipsum organum quod est compositum ex anima et determinata parte corporis est prima ratio recipiendi visionem. nec est anima nec aliquid anime. nec illa forma mixtionis que est in determinata parte corporis: sed forma totius organi. eo modo q̄ humanitas est forma totius hominis est proxima ratio recipiendi visionem. Ex hoc patet q̄ si organum dicatur illa pars totius animalis in qua tanq̄ in proximo receptiuo recipitur sensatio: organum dicitur aliquid compositum ex anima ut est p̄ncipiū talis operationis: et ex parte corporis sic mixta. et tūc patet quare oculus cecus nō est oculus nisi fm quid. quia non est nisi altera pars p̄positi quod natu' esset dici oculus carens alia parte qua p̄plete oculus est oculus. Ex hoc etiam patere pōt q̄ si potentia dicatur illud quod est ratio. prima recipiendi actum: potentia visiva nō erit aliquid p̄cise anime sed vel erit forma totalis ipsi organi: vel aliquid p̄sequens illam formā. p̄patet etiam quare anima separata non pōt sentire: quia nō habet receptiuū sensatiōis quod est organū. nec formale rōnem recipiendi que ē forma totalis ipsius organi. p̄per oppositum est de intellectu. qz receptiuū eius primū 7 prima ratio formalis recipiendi eam: est anima vel aliqd ex parte anime p̄cise. nō includēdo aliquā materiā. 7 p̄pter hoc possunt ipsa p̄petere anime separate. quia ibi manet primū eius receptiuū. Scdm etiā istum tertiū intellectū qui plus p̄inet veritatis. intelligē est operatio imaterialis. quia primū receptiuū habet nō includens materiam. saltem corpalem. 7 ideo sine tali materia pōt ipsa operatio haberi. nunc autē potens habere operationem sine materia pōt habere esse sine materia. ḡ natura illa cuius est ista operatio p̄pria. pōt habere esse sine materia. Ex hoc ḡ medio scz operatione pōt p̄cludi ipsi nature talis imaterialitas. hoc est a materia in essendo separabilitas. nō autē illa imaterialitas vltior que ē impossibilitas informandi materiam. 7 hoc est rōnabile q̄ ex intellectu que est medium p̄mune anime et angelo. possit concludi imaterialitas communis vtriqz.

De tercio principali obijci

tur ptra primā rōnem. quia ex. vii. metha. forma ē magis ens q̄ p̄positum. ergo illa nō ordinatur ad esse totius tanq̄ ad aliquid p̄fectius. p̄terea sp̄aliter de anima videt q̄ ipsa sit p̄ se subsistens. qz ipsa p̄ se operat. operatio enī qua p̄positum operat p̄ se. non p̄petit soli forme. anime autē separate competit intelligere. p̄terea esse anime ē esse se compositi ergo nō ordinatur ad illud esse. Ant̄is p̄batur propter hoc enim anima humana remanet in suo esse. totius esse destructo. non autē alie forme. quia hoc idem esse quod est totius: est ipsius anime non sic in alijs. p̄terea hec aqua potest esse pars alicuius totius aque 7 ita est ordinabilis ad esse perfectius quod sit eius participatiue 7 per p̄ns hec aqua nūc non est per se subsistens. p̄terea idē non repugnat eidem nisi per eandem rōnem repugnantie. si ḡ angelo repugnet informare materiam: hoc ē p̄ aliquam vnam rōnem in angelo p̄pter quā sit ista repugnantia non ḡ sunt due rōnes. vna p̄mune sicut p̄cessit p̄ma ratio: et alia p̄pria sicut p̄cessit scda ratio. p̄terea fm p̄hos

celi vident esse animati. nō autē potest poni ibi anima intellectiua. qz intellectiua inferior angelo nō pōt p̄ficere corpus nisi p̄ficiat fm̄ p̄fectiōez vegetatiue et sensitiue quas includit. vel nisi ille si sint distinctie: simul p̄ficiant. ¶ Preterea angelus q̄nqz sumit sibi corpus p̄ quod exercet act⁹ vite. ergo cum agere p̄supponit esse dabit illi corpori eē v̄num. 7 p̄ p̄ns informabit illud. ¶ Ad ista quinqz. Ad p̄mum non intelligit prius 7 magis fm̄ p̄fectiōem sed fm̄ principalitatē 7 independentiam. quia esse principij principalioris est independens respectu principij et respectu principij minus principalis. ¶ Ad sc̄dm̄ q̄uis ista ponatur ratio fundamentalis. p̄ clusione ista. q̄ anima intellectiua est subsistens: tamen p̄clusio non videtur vera loquendo p̄prie de subsistente. eo modo quo prius dictuz est q̄ ens p̄ se tercio modo ibi accipiēdo dicitur subsistens. sed nec anima intellectiua vnita est p̄ se subsistēs. i. solitarie. sicut accidens in altari dicitur per se ens. quia tūc vnita non informaret corpus. separata enim quia sic est p̄ se ens non informat. si ergo vnita esset sic p̄ se ens. eundē modum essendi haberet informans 7 nō informat. Ad rationem ergo illam. intellectio que est opatio immanēs in opante. potest dici p̄petere p̄ se alicui dupliciter. ¶ Uno modo sicut primo susceptiuo. Alio modo sicut remoto. exemplum. primo modo superficies dicit̄ alba. sc̄do modo nō. sed bene dicit̄ homo ē albus. sic anima dicit̄ p̄ se intelligere tanq̄ primum receptiuum intellectiōis. sed non primum quādo est vnita. quia quādo est vnita est ratio fm̄ quā intellectio puenit homini tanq̄ toti p̄ formam. homo autē dicit̄ p̄ se intelligere tanq̄ receptiuum remotū. quia nō recipit intellectiōem nisi p̄ hoc q̄ anima que ē eius forma. p̄rimus recipit eam. q̄n ergo accipit in maiore q̄d p̄ se operatur est per se subsistens: verū est de primo opante. quod sc̄z sic opat̄ q̄ nō est vterius alicui ratio operandi illa operatione. Si at n̄ eēt subsistens sed forma informās. nō possz operari q̄n vterius esset ratio operandi suo toti. sed isto modo minor ē falsa q̄ aia p̄ se intelligit. hoc em̄ nō est verum nisi eo modo q̄ operatio puenit forme sicut proximo susceptiuo. Ex ista p̄z quō intellectio est imaterialis. s. nō q̄ nō sit ipsi⁹ anime vnite. put informat materiā. sed quia ip̄a est solius anime vt primi susceptiuo. totius autē compositi tanq̄ remoti susceptiuo 7 tm̄ fm̄ p̄tem formalē sui. ¶ Ad aliud. habens oīno idem eē nō videt̄ simpliciter imperfectum p̄ hoc q̄ non coīcat alteri illud esse. si q̄ anime esset idem esse q̄d 7 totius: quare anima sepata eēt imperfecta in essendo. cū tūc nihil sibi tollat̄. nisi q̄ suum esse non coīcat alteri. quare etiā idem esse habens aia esset imperfecta in essendo 7 totum habens idē esse esset p̄fectuz in eēdo. quō etiam manet esse totius nisi maneat totū h̄ns illd esse. Dico q̄ eē anime manet idem dū anima manet ens illo esse. 7 hoc siue sit p̄iuncta siue sepata. et p̄similiter videtur q̄ esse totius non manet idem. nisi dum totū manet idem illo esse. quia nulli⁹ esse actuale videt̄ manere idem. nisi illo actualiter habente illud esse. Videt̄ ergo ista neganda q̄ esse anime est idēz quod esse totius. quia habēs esse videt̄ ps habentis esse. cōsimiliter videt̄ esse se habere ad esse. Et illa p̄batio que adducit̄ ad p̄positū. s. q̄ anima remanet in suo esse non sic alie forme: nō p̄cludit̄ p̄posituz imo oppositū. ideo em̄ remanet in suo esse: quia esse eius ē oīno incorruptibile. 7 p̄ se. 7 p̄ accidens. videt̄ autē corruptibile si esset idēz cum esse p̄positi. p̄positum enīz vere corrupit̄. sicut ei generatio videt̄ terminari ad esse generati: ita esse corrupti videt̄ esse terminus a quo corruptiōnis. 7 per p̄sequens non manere. Alie autem forme materiales non manent in suo esse corrupto toto. non quia esse earum fuit aliud ab esse compositi corrupti. sed quia ipse corrumptur per accidens. hoc autem est. vel quia agēs corrumptur per principium suum actiuum contrarium illis attingat illas vt contraria: vel saltem attingit compositum corrumpendo ipsum. et forme tales sunt inseparabiles a composito in essendo. neutrum autem istorū ve-

rum est de anima intellectiua. Si etiam vt isti dicunt anima intellectiua sit incorruptibilis. quia esse per se conuenit forme que est actus. quod autēz fm̄ se conuenit alicui inseparabile est ab illo. sicut ergo impossibile est q̄ forma sepetur a seipsa: sic impossibile est q̄ forma subsistens de sinat esse. Si inquā ista sit ratio incorruptibilitatis anime intellectiue. sequitur q̄ non est incorruptibilis p̄p̄ hoc q̄ idēz est esse eius et totius. est enim separabilis a toto manens tamen inseparabilis a seipsa. ¶ Potest tamen ad clarius videndum responsiones ad duo argumenta p̄dicta distingui de esse. vno modo esse potest intelligi illud quo primo formaliter aliquid recedit a non esse. primo autem receditur a non esse: per illud per quod aliquid est extra intellectum et potentiam sue cause. hoc modo cuiuslibet entis extra intellectum 7 causam est propriuz eē. Alio modo dicitur esse vltimus actus cui scilicet non aduenit aliquis alius dans esse simpliciter. 7 ipsuz dicitur simpliciter habere esse cui primo conuenit esse sic dictum. primo inquaz sic. q̄ non sit alicui alteri ratio essendi illo eē. Istō modo compositum perfectum in spē dicitur esse et solum illud. pars autem eius dicitur esse per accidens tm̄ modo vel magis proprie participatiue isto esse totius. sic igitur solum p̄positum est per se ens. accipiēdo esse sc̄do modo. Anima autē intellectiua nō dicit̄ subsistēs nisi improprie 7 fm̄ quid. licet dicat̄ ens 7 p̄ se ens primo modo accipiēdo esse. 7 hoc p̄ r̄sione ad primū argumentū. ¶ Per eandēz distinctiōem patet ad sc̄dm̄. quia primo mō accipiēdo eē forme 7 totius nō est idem esse oīno. sc̄do mō est idē esse. s̄ illud nō est vtriusqz eodem mō. s̄ totius primo 7 p̄tis participatiue. Ex hoc p̄z quō anima sepata dicit̄ imperfecta in essendo. qz eo modo quo ipsa ē vnita. pōt dici p̄fecta i eēdo. nō essentialr̄ 7 primarie sed participatiue. suo quidez p̄prio esse ē eque p̄fecta sepata 7 p̄iuncta. s̄ p̄iuncta p̄fecta ē esse totius participatiue licet nō primarie. et q̄tum ad hoc: sepata est imperfecta. quia caret ipso esse totius. 7 posset dici q̄ illa imperfectio ē imperfecto simplr̄. qz caret illo esse q̄d ē p̄fectio simpliciter. licet non p̄pria. imo ipsa est maior perfectio q̄ esse eius proprium. quia includens illud esse. ¶ Ad igitur dicit̄ forma imperfecta ex hoc solo q̄ non coīcat suaz p̄fectiōem alteri. sicut nec ip̄a p̄ficitur in hoc quod p̄municat. sed dicit̄ imperfecta ex carentia p̄fectiōis esse totius. que carentia p̄comitatur illud non coīcare. ¶ Ad quartū illud quod potest esse ps integralis homogenea totius. et si p̄cipet esse eius q̄n est in toto: 7 nō p̄cipz q̄n est extra totū: tamē sepatum nō dicit̄ imperfectum. qz h̄z esse eque p̄fectum cuz illo esse q̄d pōt p̄cipare. vnde non dicit̄ p̄prie ordinabile ad esse totius. sicut illud q̄d natū est esse ps essentialis p̄ se ordinabilis. ad esse illius cui⁹ natū est eē ali quid. nec pōt esse in se aliqd eiusdē rōnis cū illo. ¶ Ad aliud dico q̄ in eodē possunt plura includi. quorum cuiuslibet fm̄ propriam rationem etiam alio circumscripto repugnet aliquid idem. et tunc quocumqz illorum potest esse ratio repugnantie illius includentis ad aliud. Exemplum homini per rationem substantie repugnat q̄ sit albedo etiaz quocumqz alio circumscripto. item per rationem rationalis. illa ergo p̄positio est neganda q̄ vnuz vni non repugnat nisi per vnā rationem repugnantie. sed si addatur non nisi per vnā rationem primam. distingui pōt. qz ratio repugnantie vni extremo. competit illi cui est ratio repugnandi. et alteri repugnat. vel ergo primitas ista refertur ad istam conuenientiam. et tunc illa erit prima ratio repugnantie que primo conuenit isti et cum hoc repugnat alteri. vel primitas ista refertur ad repugnantiam 7 tunc illa erit prima ratio repugnantie que primo opponitur illi et cum hoc conuenit isti. et vtroqz modo pōt distingui de primitate communitatis. et perfectionis. ¶ Q̄tum ad primitatem communitatis prius repugnat substantie esse quantitatem q̄ animali. econuerso tamen q̄tum ad primitatem perfectionis. quia animal plura includit p̄p̄ que repugnat sibi q̄ sit quantitas. q̄ substantia includit.

accipiendo tamen uniformiter primitatem vera est. **Propositi**o. q. eiusdem ad idem una est prima ratio repugnantie. et ex hoc sequitur q. non potest utraque ratio posita ad conclusio nem ex ratione repugnantie prima eadem primitate. quod concedo. Similiter quantum ad primitatem coitatis prius appetit homini esse subam quam rationalem. et quantum ad primitatem pfectio nis est e converso. **Sed** si arguatur idem non appetit eidem nisi per eandem rationem. et similiter est de repugnantia. **R**esponsum non est simile. quia multis coiter non puenit idem predicatus saltem quod non est de essentia eorum nisi per idem commune eis. **E**x multis repugnare potest idem non per aliquid commune eis. **E**xemplum. repugnat homini et albedini esse angelum. et hoc forte homini et albedini sit ens commune: tamen non est ratio illius repugnantie. quia puenit angelo. **E**xemplum manifestum. lapidi albedini. chimere. repugnat esse deum. non tamen per aliquid commune sicut manifestum est. **Ad** argumentum principale nego consequentiam et ratio est. quia prius potest esse ratio repugnandi alicui ne insit sibi: quod si inesset esset posterius. sicut repugnat homini esse rudibilem. et illud quod forte liter homo est homo est ratio illius repugnantie. et tamen rudibile si inesset: esset posterius homine sicut passio est posteriori suo subiecto. **E**st igitur prima simpliciter negatio causa repugnantie sic scilicet quod contradictio est illa puenit. non sic negatio potest esse ratio puenientie alicui posterioris. sic scilicet quod contradictio sit illa non uniri. quia non est contradictio absolutum puenit separari a suo posteriori. **Ad** propositum formam materiale separari a materia non requirit. nisi quod forma non sit simpliciter necessaria ratio sue unionis ad materiam. quod verum est. quia est entitas absoluta et ita prior natura illa unionem. sed formam immateriale ut angelus posse uniri materie poneret aliquid uniri quorum unum est ratio repugnantie. ut ostensum est in solutione questionis.

Questio. x.

Secundum quesitum.

An deus posset spes in eucharistia puertere in aliquid perennis. arguitur quod non. quia non potest aliquid puertere in aliquid nisi habeant aliquid commune. iste spes non habent aliquid commune cum aliquid perenne. **g**ratia. maior probatur. si nihil maneret coe: esset ista species adnihilatio. et non puerfio. minor probatur. quia iste spes non habent subam subiectam nec etiam materiam que est primum subiectum in his que transmutantur ad invicem. **C**ontra. natura potest istas spes puertere in aliquid non puerrens. et de potest illas puertere in aliquid perennis. **a**nus p. quia iste spes puertere per actum nutritionis in substantiam nutriti. ita quod ex eis virtute nature generet carum non perennis. quia si perennis magis habet propositum puenit ex eis virtute ignis posset generari ignis. et virtute celi posset generari aliquid aial per putrefactionem. **P**robatur contra sequentia. magis videtur potentia divina posse super istas spes puertere in perennis: quam potentia nature in non perennis. quia potentia excedit potentiam in infinitum. perennia termini et non perennia non variant rationem termini in infinitum. **g**ratia.

Questio ista non querit gene

raliter de possibilitate totalis conversionis unum in aliud: sed specialiter de conversione inter tales terminos de quibus est specialis et propria difficultas. **Ad** cuius solutionem propria videndum est prius si in istis terminis de quibus queritur sit aliquid specialis ratio impossibilitatis ad conversionem totalem. **E**t hoc videndum est primo ex parte illius termini a quo. quod dicitur quantitas separata. **S**ecundo ex parte termini ad quem. quod intelligitur per se quod est aliquid perennis. **T**ercio ex parte conversionis que est ista conversionis. puta si illa forma que tangit argumentum sit adnihilatio. **D**e primo dico quod non est aliquid specialis ratio impossibilitatis. in quantitate separata. quia ipsa potest eque puertere in quodcumque sicut posset aliud creatum. ubi ponitur puerfio totalis esse possibilis. **H**oc potest ad presens breviter ostendi sic. **I**llud agens eque potest quocumque terminum in quemcumque totaliter puertere. quod in virtute sua activa habet utrumque terminum eque totaliter quantum ad esse et non esse. et etiam quodlibet necessario pcomitans

utrumque terminum in essendo. deus habet quocumque duo creatura eque isto modo in sua potestate siue potentia activa. ergo etc. **A**d maiorem primo exponitur sic. totum aliquando tenetur cathegrematice et significat idem quod pfectus et puenitibus. **A**liquando sine cathe. et significat idem quod quelibet pars. **I**n generatione forma puenit primo de generatione. conversio est totius in totum hoc intelligitur primo modo. quia tam corruptum quam generatum est per se unum. et ideo vere totum. **I**n generatione vero forma quid qualis est in alteratione vel augmentatione ibi generatum non est per se unum forma puenit. vii. met. c. vi. **N**on sit inquit quale sed quale lignum. nec quantum sed quantum lignum. et ideo ibi generatum non est vere unum. **I**n proposito vero intelligitur puerfio totalis siue totius in totum. accipiendo totum sine cathe. utpote quod sic puerfatur propositum in propositum: ut materia in materiam. et forma in formam. **A**d maiorem sic exponitur probatur. quia agens quod eque habet in virtute sua activa utrumque terminum puerfionis quantum ad aliquid puenit in eo: eque potest unum in alterum convertere puerfione puenit. sicut enim generans quod habet in virtute sua activa formam huius corrupti et formam huius geniti. potest illud in illud puertere puerfione puenit que est forma formam. sic illud agens quod eque habet in virtute sua formam huius corrupti et formam huius geniti. eque potest puenit puertere illud corrupendo vel generando. **g**ratia pari ratione agens quod eque habet in virtute sua activa utrumque terminum istum. et utrumque illum. et hoc quantum ad quodlibet utriusque. et quantum ad quodlibet necessario pcomitans utrumque in essendo: eque potest utrobique istum terminum puertere in illum puerfione totali. tale autem agens est deus. **S**ecundo modo sic. **E**odem modo potest aliquid convertere in aliud quo illud potest succedere isti. nunc autem virtute divina potest quodcumque creatum forma se totum et quodlibet ei succedere alteri creato ergo etc. **C**ontra illud obicitur primo sic. quia forma hoc deus posset eque puertere substantiam corpoream in substantiam incorpoream. et unam incorpoream in aliam sicut potest puertere unam corpoream in aliam corpoream puenit patet. quia potentia divina eque habet terminum utrobique. sed puenit est falsum. hoc probatur primo per aug. super gen. xvij. **O**mne corpus in omne corpus posse mutari. non dixerunt qui assererent. corpus autem aliquid puertere in animam fierique naturam incorpoream nec quem sensisse scio. nec fides habet. **I**n eodem li. etiam. c. x. xxij. et xxvj. expressius habet idem. omne inquit corpus in omne corpus mutari credibile est. quodlibet autem corpus posse mutari in animam credere absurdum est. **P**reterea boecius li. de duabus naturis et una persona christi in parte qua disputat contra eutices dicit. neque corporea substantia in incorpoream mutari posset nec incorporee in se invicem proprias formas mutant. sole enim in se mutari possunt que habent unius nature subiectum commune. **h**ec ille. **S**ecundo instatur contra istam rationem. quia cum non solum substantie create sed quocumque creatura eque subsunt virtuti divine: sequeretur quod si aliquid creatum posset deus totaliter convertere in aliud creatum: quod hoc eque posset de quibuscumque creatis. et tunc sequerentur multa que videntur inconuenientia. puta quod suba possit puertere in accidens. et ita posset fieri inherens. et absolutum posset convertere in respectuum et ita posset habere duos terminos. et pari ratione e converso in utraque conversione. **T**ercio instatur contra istam rationem. quia quod agens in virtute activa habeat totaliter utrumque terminum. non infert nisi quod potest totaliter istum destruere quod est annihilare et illum totaliter producere. quod est creare. **S**ed hoc creare et illud annihilare non est convertere hoc in illud ergo etc. **A**d ista. **A**d primum. intelligo augustini. ibi probare quod anima in prima productione non sit producta de aliquo corpore sicut ipse procedit. et primo per viam divisionis de singulis corporibus. et tandem summam de omni corpore per illud quod allegatum est. corpus puertere in animam etc. **P**roductio autem primaria non habet opus miraculosum sed talis est que petit rebus productis. **N**on vult igitur negare quin deus posset con-

uertere corpus in animam: sed vult dicere qd hoc in pma rerum pductōe nō sit factuz. vel non potuit fieri fm modum illius pductōis. quia illa non erat miraculosa sed correspondens naturis rerum productarum. hoc est de intentione aug. ibidem. **S**i arguatur ex verbis aug. quia dicit omne corpus posse mutari in omne corpus sed nō in animam. non est autem primum possibile nisi per omnipotentiam diuinam. ergo nec scdm per illaz est possibile. qd est ppositum. **R**ñ. si aliquid est impossibile vbi concurrunt multe rationes impossibilitatis: quodcūqz aliud vbi deficit aliqua istarum ratōnum pparatum ad illud potest dici possibile. nō absolute sed respectu huius. verbi gratia. Si lapidem ē impossibile videre. et animal excecaturum est impossibile videre. et catulum ante nonuz diem impossibile est videre. In istis semp posterius est possibile respectu prioris quia non remanet ratio illa que est pcpua respectu impossibilitatis in priori. patet discurrendo p ratios impossibilitatis in istis exemplis. **A**d ppositum ignez conuersti in celum. multas habet rōnes impossibilitatis. pta quia nō habent ista corporea pncipia transmutandi se inuicem cuiusmodi sunt qualitates actiue et passiue foza liter vel virtualiter opposite. non etiam habent subim receptiuū transmutatōis adinuicem. nō ppter istas rōnes solas est impossibile corp⁹ conuersti in animā: sed propter aliam rōnem repugnantie. que scz est qd vnum est extensuz aliud non. et sic non pueniunt in aliquo quod natuz ē manere pmiune in transmutatōe vnius corporalis in aliud. quia corporale nō transmutat in aliud nisi p alteratōnem que recipit in corporali et modo extenso. et ita nec pductū pducitur nisi vt extensum. et habes modum extensi. **A**d aliam auctoritatem que est boecij. dico qd intentio sua est qd nō sunt puerabilia in se inuicem nisi que habent materiam pmiunem. nec hec omnia: sicut ait ibi. s. ea tm que i se facere et pati possunt. vnde dicit ibidem. qd non potest es in lapidem pmutari. nō ergo loquitur de quacūqz puerisione possibili deo: sed de puerisione que requirit materiam cōmunē. immo et vltra hoc etiam qualitates actiuas et passiuas oppositas. que sufficiūt ad puerisionē mere naturalē. quia aliter intelligi nō potest qd es nō posset pueri in lapidem nisi de puerisione naturali et nō quacūqz s. imediata. **S**i obijcias qd sic intelligēdo dicta sua nō pōt haberi cōclusio quā intendit pbare. s. qd humanitas nō posset pueri in deitātē. quia fm pdicta ex pmissis suis nō poterit pdicta pclusio pcludi nisi de puerisione imediata que posset fieri vtrute nature. de tali puerisione nō fuit ptradictio inf ipsum et eiticem. **R**ñ. ratio boecij in pmissis suis nō pl⁹ pcludit qd qd dictum est sup. s. qd natura humana non pōt pueri in diuinitatem tali puerisione que regit subiectuz pmiune et pncipia agendi et patiēdi mutuo in pueris. s. vt habeat pclusio quā intendit. s. qd p nullā potentia pōt humanitas pueri in diuinitatē. optet addere istam ppositio nem diuinitas nō min⁹ excedat actiua potentia quacūqz causatiua in ratione termini. qd vnu ens naturale excedit quacūqz potentia naturalē ppatū ad aliud ens naturale pz hoc ppositū. cum diuinitas sit infinita et incausabilis. nullo mō pōt esse termin⁹ potentie causatiue. quodcūqz aut creatū pōt esse termin⁹ potētie causatiue et hoc nō tm absolute s. ppatum ad quodcūqz aliud ens creatuz tanqz succedēs illi. tūc fiat argumentū boecij p locū a maiori. si p totā potētia creatā nō pōt es imediate mutari i lapidē. s. mlto magis vel eq nō pōt p quacūqz potentia actiua natura creata pueri in diuinitatez. **A**d illud de suba et ente absoluto. pcedi pōt pclusio qd inferē. qd suba pōt pueri i accidens. et ens absolutū in ens respectiuum. nō tm legitur qd substantia inherebit manēs substantia. qz vterqz termin⁹ cōuerisionis habebit ppiū modū essendi sibi cōridentē. ita qd termin⁹ a qd si fuerit substantia habuit modū p se essendi. terminus aut ad quē istius cōuerisionis si fuerit accidens habebit proprium modum sibi correspondentem scilicet in alio. non ergo substantia existit in alio sed sube per se enti tanqz tmio a quo. succedit ens i alio tanqz tmio ad quē.

Consimiliter de ente absoluto et respectiuo. **A**d tertium dici potest qd non improbat puerisionēz totalem quantitatis nec etiam in aliquid pēristēs. sed si aliquid improbat: improbat generaliter conuerisionem totalem que tamen in ista questione supponenda videtur. et illa supposita difficulta declaranda essent.

De secundo principali con //

ceditur pmiuniter qd non est aliqua ratio spalis impossibilitatis ad istam puerisionēz in pēristentia termini ad quē quia in cukaristia potest panis pueri in corpus xpi pēristens. Huius crediti possibilitas declaratur. vno modo sic. deus quia nō agit vt instrumentuz. cum sit primum agens. ideo potest agere non p motum. et sic sequit qd pōt formam destructam eandem reducere. et hoc in eadez materia. nam ideo phibetur forma eadem redire actione alii cuius agentis creati. quia illud agens agit p motum. qui cum sit successiuus nō potest idem redire. **A**lteris de re spicit materiā vt est quid. sic est indistincta. quacūqz ergo formam potest ponere in hac materia. eandem pōt ponere in quacūqz materia. **E**t istis duobz declaratis arguitur. **D**e⁹ potest formam destructam eandem reducere in suam materiam ex primo. et psequēs ex scdo pōt illaz formam in quacūqz materia reducere. et pari ratione formam manentē in materia ppiā potest eandē in quacūqz materia inducere. s. ad idēptitatem forme in numero sequitur qd eadem sit materia. s. deus pōt facere qd quecūqz materia fiat hec materia. sicut pōt facere qd fiat s. hac forma. pōt s. deus facere qd forma corporis xpi ponat in materia panis: sicut pōt facere qd materia panis fiat sub hac forma. et sic ista materia puerit in materiaz illi⁹ corporis et forma in formam et totuz in totum. **A**ssumpta multa in ista deductione declarant diffuse. sed declaratōnes illē cābreniatīs possunt omitti. imo et istam deductionem breuiando vis eius in hoc videt stare. compositum a. conuertit totaliter in compositum b. est potentiale a. informari forma ipsius b. hoc autē est possibile s. pta. pba. qd potentiale ipsi⁹ a. informari forma ipsi⁹ b. est istud potentiale fieri illud. quia idēptitas forme pcludit idēptitatez materie. et ita puerit a. in b. nō solum forma in formaz sed materia in materia. et ecōtra. **P**robato scde qd potentiale ipsi⁹ a. et potētie ipsi⁹ b. est quid indistinctū et sic in s. et in illud pōt eadem forma induci ab agente respiciente illud potentiale vt est qd. isto modo breuiado istā deductionē nō videt necessariū esse ad ppositum illud qd ibi tangit de re ditōne forme destructe. **C**ontra istud. materia tota vt ē quid sub qua rōne deus eaz attingit in agendo. aut intelligitur esse eadem idēptitate numerali aut tmmodo eadem quia eiusdē rōnis. si primo mō. hoc videt fallum. et contra aref. xij. metha. ca. ij. horum inqt que sunt in eadem specie diuersa sunt pncipia nō specie. s. ga singulariuz aliud tua materia et spes et mouens et mea. rōne autē vniuersali eadem. **S**i etiā sit eadem numero materia a. et materia b. s. cum forma a. non possit educi de materia a. quia materia a. iam actu habz illam formam. pari ratione non poterit educi de materia b. intelligatur per a. corpus christi et p b. panis. educatur forma corporis christi nō propter hoc materia panis fieret materia corporis siue conuertetur ia eam quia materia quadam prioritate est prior forma fm aug. xij. confel. ca. xvj. esse vtiqz aliquid non formatum potest formari autem quod non est non potest. sic ergo est prior materia. qd illud quod ex ea fit. **E**t i libro. xij. capitulo. xvij. cum aliud sit celi et terre materies. aliud celi et terre species. materiem quidem de nibilo omino. mūdi autem species de informi materia: simul tamen vtrumqz fecisti. **E**t fm illud. ij. methaphisice. in fundamēto nature non est aliquid distinctum et. **E**t per ratōnem. quia ipsa materia est eadem sub oppositis formis. forma aut nō pōt sine ipa manē. **Q**uic at ad variatōez posterioris nō sequit variatio poris. nō s. si bec foza recipiat i aliq materia. seq

retur q̄ illa fieret ista. nam ibi non est nisi inductio forme in materiā que prius eam nō habuit. materia autē transiens a p̄uatiōe ad formā: non p̄pter hoc fit materia q̄ ipsa p̄t̄ n̄ fuit. Si intelligat̄ sc̄do mō q̄ quecumq; materia vt quid est eadem. hoc est eiusdem rōnis. ex hoc nō sequitur q̄ forma q̄ est in ista materia posset eadem numero siml̄ inesse illi. sed t̄mmodo q̄ aliqua eiusdem rōnis cum ea. hoc autē nō sufficit ad habendū intentū. Alteri⁹ q̄tum ad istuz articulum. dico q̄ dupl̄ potest intelligi p̄uersionem fieri in p̄existens. vno modo scilz in illud quod aliquando fuit sed nūc non manet. Alio modo in p̄existens. quo scilz p̄fuit et nūc in eodem esse manet. Et hoc sc̄dm adhuc dupl̄citer intelligitur. Vno modo q̄ manens simplicit̄ inesse p̄habito tamen aliqua nouitate supaddita illi esse sit terminus noue p̄uersionis. puta q̄ ibi sit noua p̄sentia illius termini alicui. cui prius non fuit p̄sensus. Alio modo q̄ ibi non sit aliqua nouitas nec in ip̄o esse nec in aliq̄ p̄teriori. ¶ De istis tribus intellectibus p̄ ordinem est videndum. ¶ Primus non habet aliquam difficultatez de termino p̄existente. hoc est quod aliquando p̄fuit q̄ de nō p̄existente: nisi istam si deus potest destructum idem numero repare. quod p̄cedit ab omnibus catholicis nec mirum quia non est ibi p̄tradictio. De alio intellectu p̄existenti. q̄d scz in eodem esse manet. est amplior difficultas quia nulla mutationū de quibz loquit̄ p̄s. v. p̄hysicorum videt̄ posse esse ad terminum p̄existentem sic. ¶ Prim⁹ autē intellectus subdiuisionis ē sc̄dm p̄ncipalis. qui videtur possibilis. quia ita videtur de facto ponendum in eukaristia. corpus em̄ x̄pi p̄habens et retinens idē esse simplicit̄. p̄ istam p̄uersionem fit de nouo p̄sensus speciei p̄is Et consimiliter posset poni de quantitate conuertenda in p̄existens. quia non est aliqua repugnantia ex parte termini ad quem. ¶ Contra ista arguit̄. primo cōtra illud q̄d dicitur de eukaristia et hoc sic fm̄ illud. aliquid est p̄ se terminus ad quem p̄uersionis fm̄ quod succedit termino a quo. sed per te corpus succedit panī fm̄ istam p̄sentiam quam habet de nouo et non fm̄ esse substantiale. ergo est p̄ se terminus fm̄ q̄ habet illam p̄sentiam. vel fm̄ q̄ sit p̄sensus. sed sic esse p̄sensus non dicit formaliter substantiam nec aliquid substantiale. quia eadem substantia p̄ te manens nō fuit prius p̄sensus et nūc est p̄sensus q̄ p̄ se terminus ad quem p̄uersionis in eukaristia. non esset substantia. et per p̄ns ista p̄uersio nō esset transubatio. quia transubatio est transitio vni⁹ substantie in aliam. ¶ P̄terea sc̄do arguitur p̄tra illud quod dicitur hoc esse possibile de quantitate. primo sic. Ideo genitū est vbi prius corruptū fuit: quia ratio locandi que est quantitas manet eadez in vtroq; sic etiam in eukaristia. quod fuit ratio locandi panem manet idem in conuersione. et per hoc corpus christi quod est terminus cōuersionis potest poni ibi esse siue habere p̄sentiam talem: ergo per oppositum si non manet illud quod fuit in termino a quo ratio locandi: sequitur q̄ terminus ad quem non est ibi vel non habebit talem p̄sentiam. sed si quātitas p̄uertatur in aliquid. patz q̄ ratio locandi nō manet. quia quantitas fuit illa ratio locandi. ¶ P̄terea si p̄ p̄uersionem quātitatis in aliquid. aliud fieret hic p̄ns: sequeret̄ q̄ illud esset hic tali mō essendi: quali mō p̄uersum habuit h̄ p̄ns esse. sed p̄uersum q̄d ē quantitas fuit localr̄ circūscriptiue. termin⁹ ad quē p̄uersionis est hic localiter. ex q̄ videtur sequi duo impossibilia. ¶ Primo q̄ idem sit simul in duobz locis localiter p̄ntia p̄batur qz terminus q̄ fit hic localiter. potest manere in suo p̄prio loco localr̄. sicut corpus x̄pi nūc manet localr̄ in celo. conueniens autē q̄ idem sit simul in duobz locis localiter. videtur inferre multa impossibilia. puta q̄ idem simul moueret̄ et quiesceret. quia posset ibi moueri: et hic quiescere Similiter q̄ idem simul calefieret et frigeret. si hic habeat approximātū ignem ibi aquā. Similiter idem esset cōtinuum et nō p̄tinuus. si hic habeat diuidens p̄tem a toto et ibi non. Similiter idem erit simul mortuum et viuū si animal ibi habeat corruptiuū inferens mortem et h̄ nō

habeat sed quecūq; necessaria et sufficientia ad salutem. Sc̄dm impossibile p̄ncipale sequens ex hoc. q̄ terminus cōuersionis sit hic localiter est istud. q̄ duo corpora possent esse simul in eodem loco. p̄ntia p̄batur. tum quia conuertatur istud in duo corpora qua ratio est hic localr̄ vnuz et aliud. tum quia p̄uertatur istud in aliquod maius. illud maius si sit hic localiter. pars erit cum parte. p̄sequens autē scilicet q̄ duo corpora sint simul: videtur ares. probare esse impossibile ex intentione. iij. p̄hysicorum. ¶ Ad ista. ad p̄mum. si terminus per se transubationis est substantia et fm̄ esse substantie vt arguitur. cum corpus fm̄ esse substantie non succedit panī. proprie loquendo de successione: quia et si habeat esse post esse panis: non tamen incipit habē illud esse de finente pane. quod videtur necessarium ad hoc q̄ proprie diceret succedere ibi in esse. Alioq; posset dici sol succedere vermi corrupto. quia habet esse suū p̄ esse verm̄. ¶ Neganda est ergo illa propositio fm̄ hoc. aliquid est p̄ se terminus ad quem fm̄ q̄d succedit termino a quo. quia fm̄ idem est prius et nūc manens. et per p̄sequens alteri. p̄prie non succedens corpus x̄pi diceretur termin⁹ esse ad quem transubationis. et hoc ideo: quia illa non est productiua termini ad quem sed t̄mmodo conuersiua alteri⁹ in ip̄m. fm̄ autem illud eē non dicitur p̄prie succedere termino a quo sicut prius dictum ē. ¶ Possz tamen ista concedi q̄ fm̄ illud est nouitas in termino ad quem. fm̄ quod succedit termino a quo. accipiendo p̄prie succedere. et tūc concedi p̄t q̄ non esset hic nouitas in termino nisi fm̄ istā p̄sentiam fm̄ quam nūc vere et realiter est hic. et prius nō fuit hic dum substantia panis fuit hic. ¶ Ad secundū dico q̄ nūc corpus x̄pi est vbi fuit panis. nec tamen quantitas que fuit panī formalis ratio essendi hic. est formalis ratio corpori x̄pi essendi hic. tum qz quātitas ista nō est formaliter in corpore x̄pi q̄ nec aliquid corpori x̄pi competit p̄ illaz vt per rōnem formalem. tum quia quantitas non p̄t esse formalis ratio locandi nisi circūscriptiue. quia illa ē ratio determinata ad illum modum locatōnis. quicq; ergo per quātitatē vt p̄ rōnem formalem locatur hoc circūscriptiue locat̄. corpus x̄pi non sic est p̄sensus in sacramento patet. q̄ t̄. licet q̄ non maneret illud quod fuit cōuersio ratio formalis locandi: adhuc poterit deus terminum cōuersionis facere ibi p̄sentem vbi conuersum fuit. et quod adducitur de generato et corrupto. si concedatur eandem quātitatem manere. et ideo per illam generatum localiter esse vbi corruptum fuit. hoc non p̄cludit p̄positum: quia p̄ istam conuersionem non oportet terminum esse localit̄ vbi fuit ip̄m conuersum. imo est hic eodem modo essendi: quem tribuit sibi agens cōuertens aliud in ipsum. ¶ Ad aliud. negari potest ista propositio. terminus est hic eodem modo essendi quo modo fuit hic illud quod conuersus est Instantia enim est. quia substantia panis que conuersa fuit: fuit hic localiter suo modo. sicut scilicet substantia panis potest esse alicubi localiter. quia pars sub quātitate fuit in parte loci et tota in toto. nec tamen substantia corporis christi in quam conuertitur. ē hic tali modo. immo tota ē vbiq;. non ergo sequit̄ q̄ terminus in quē p̄uertitur quātitas necessario sit hic localit̄. Si tamen daret̄ q̄ de⁹ posset conuerrere quātitatem in illum terminum. et q̄ ille fieret hic localiter: alicui forte videretur q̄ illa que sequuntur ex hoc non sunt impossibilia simpliciter. sic scilz q̄ includant contradictionem que sola dicuntur esse impossibilia deo: apud quem non est impossibile omne vbiq; hoc est omnis conceptus possibilis in intellectu. qualis est omnis conceptus in quo non includuntur contradictoria. Cum ergo ex primo istorum quod est idem corpus eē siml̄ i locis duobz localiter inferunt multa que apparēt impossibilia: per duas propositiones videtur probabiliter posse respondere. ¶ Prima est. forme priores ip̄o vbi: non variantur propter variationem ipsius vbi. quia propter variationem posterioris non variatur prius. ex qua propositione habetur q̄ idem habens duo vbi: non propter hoc variatur sc̄dm aliquam formam substantia

lem. nec fm aliquam de genere quantitatis. vel qualita-
tis. quia forme istorum generum sunt simpliciter priores
ipso vbi. Secunda propositio est ista. quacumqz passionē
ad formam substantie. vel quantitatis. vel qualitatis. re-
cipiet idem corpus a duobus agentibus sibi in isto eodez
vbi approximatis: illam et non aliam recipiet ab eisdez si-
bi in diuersis locis vel vbi approximatis. Exemplum. si
hic circa lignuz approximetur ignis et aqua. qualē trans-
mutatōnem facient circa illud lignum: eandem et non ali-
am facient circa idem lignum si habeat duo vbi. et in vno
approximetur sibi ignis et in alio aqua. Illud probatur ex
prima propositōne precedente. quia in diuersis vbi nō va-
riatur forma absoluta que est simpliciter prior ipso vbi.
¶ Istas duas applicando soluantur que tanguntur in ar-
gumento et multa similia. Primum scilicet idem moueri
in hoc loco siue vbi et quiescere in alio vbi: non sunt repu-
gnantia. sicut nec habere hoc vbi et illud. quia ista duo. s.
moueri et quiescere fm vbi: sunt posteriora ipso vbi. ideo
possunt variari fm variatōnem in illo priore. Secunduz
de calefieri et frigesieri soluit p sebz propositioez. n̄ ei alr
calefieri et frigesieri existens in duobus vbi: q̄ existens
in vno vbi in quo haberet ista duo agentia approximata. et
sicut tunc si alterum agentium simpliciter vinceret virtu-
tem reliqui agentis. illud assimilaret sibi passum. et impe-
diret reliquum quod esset minoris virtutis assimilare sibi
passum. si autem essent aliquo modo equalia in virtute.
alterarent passum quasi ad quoddam medium inter duo
extrema. sic etiaz nunc quando ponitur idem in duobus
vbi. Tercium de continuitate soluitur p idem. quia si a-
gens soluens continuitatem vinceret virtutem conservā-
tis continuitatem absolute. continuitas esset diuisa vtro-
biqz. non tamen vt ab aliquo vtrobiqz. sicut responderetur
de corpore xpi in pyride quando idem corpus fuit diuisuz
in cruce. Quartuz similiter vel facilius soluitur. quia for-
ma substantialis si virtute alicuius agentis circa illud i
vno loco separatur a materia simpliciter: nūq̄ esset vnita
eidē materie. vt diceretur de corpore xpi quando fuit mor-
tuum in cruce: non fuit viuum in eucharistia. ¶ Secundū
pncipale quod inferitur tanq̄ inconueniens se3 duo corpo-
ra posse esse simul. diceretur non esse inconueniens. nec i-
possibile. quia contradictio non apparet cum vnitas loci
non sit formaliter vnitas corporis. sed corpus habet pro-
prium vnitatem intrinsecam. cui accidentaliter aduenit eē
in vno loco. ergo nō sequitur. quodcumqz corpus est. in s̄
eodem loco est idem corpus. nec similtas variat vnitatez
corporis vel loci. ¶ Ad auctoritatem azel. iiii. phisicorum.
dici potest. q̄ probatio sua ad hoc procedit q̄ virtute pro-
pria vel nature create propter sui limitationez non potest
idem corpus esse in diuersis locis adequatis. sed de virtu-
te diuina illimitata non concludit. ¶ Tertius intellectus
pncipalis se3 q̄ aliquid manens in eodem esse quod iaz
prius habuit nulla oīno nouitate facta circa ipsuz potest
esse terminus noue conuersionis. declaratur esse possibilē
hoc modo. quando deus conseruat creaturam. terminus
illius pseruatōnis non est aliquid nouum sed idem et fm
idem esse quod prius habuit. nō q̄ requirit pseruatō actio
vel passio nouitatem in termino. q̄ nec cōuersio. p̄ntia de-
claratur ex hoc. q̄ sicut deus volens hoc habere esse qua-
si post idem esse pseruat illud. sic volens illud habere esse
post esse illius. p̄uertit illud in istud. q̄ facit esse istius et
si non. pprie tamen aliquo modo succedere ipsi esse illius.
non requirit autem ad hoc q̄ illud sit terminus actionis
quod simplr et pprie succedit alteri se3 tanq̄ nouuz. sicut
p3 in pseruatōne. Scdm hoc diceret. q̄ sicut de eodē vel.
le creat illud inq̄ntum vult hoc esse post nō esse: et cōseruat
illud inq̄ntuz vult hoc esse quasi post idem esse: sic eodem
velle p̄uertit aliud in illud. quia vult illud esse post istud.
¶ Si arguit quō potest illud esse terminus p̄uersiōis po-
sitiue. si p̄ eam non accipiat aliquod esse. cū etiam in diu-
nis illud quod est terminus actōnis accipiat esse per illaz
actionem: diceretur. q̄ non oportet omnem terminum

actionis positiue habere esse acceptum per illam actōem
nisi vel simpliciter vel in ordine ad aliquod aliud. et sic ter-
minus conuersionis potest dici accipere esse in ordine ad
conuersum. inquantuz deus vult illud esse post illud. Ali-
ter diceretur q̄ actio positiua vel est productiua termini
simpliciter vel equiualeuter. et ista conuersio secundo mo-
do est productiua. quia q̄ntum est ex parte sua. ipsa suffice-
ret ad hoc q̄ terminus acciperet esse per eam. sed si non ac-
cipit esse: hoc ideo est quia iam p̄habet illud esse. Con-
tra istam declarationem arguitur. quia fm hoc posset di-
ci deum quicquid adhibet conuertere in solem. q̄ vult
solem manere in suo esse: post esse illius adhibet sicut s̄
p̄cessitens manet post esse illius conuersi. ¶ Aliter pōt
declarari possibilitas illius intellectus. et hoc sic. qd̄ po-
test esse terminus conuersionis concomitante ipsum aliq̄
posteriore quod non includitur in per se termino ipsius.
illo circumscripto potest esse terminus eiusdem hoc patz.
quia vt prius est terminus conuersionis. et a priore vt pri-
us potest circumscribi posteriori. nunc autem substantia cor-
poris xpi est p̄ se terminus transubstantiationis. licet con-
comitetur presentia illa qua d̄ nouo est p̄sens speciei pa-
nis. sicut declaratum fuit exponendo intellectum precedē-
tem. ergo sine tali presentia et quacumqz nouitate alicui-
posterioris ipso esse corporis: posset corpus esse termin-
conuersionis.

De tercio principali tenetur

communiter q̄ in conuersione totali non est adhibitio
termini a quo. Una opinio d̄ ducit ex hoc. q̄ post conuer-
sionem: panis non est nihil. et probatur p̄ntia. quia si esset
nihil. oporteret dicere q̄ esset adhibitum. et vltra dedu-
cit. si non est nihil. est aliquid. non autem est quod p̄fuit
quia illud conuersum est. nec aliquid extra terminum ad
quem. patet discurrendo. ergo post conuersionez est illud
in quod conuersum est. vt sic verum sit dicere: quod p̄fuit
it panis est corpus xpi. ¶ Aut si ista negaretur necessario
ē dare q̄ aliquitas corporis sit eius quod fuit panis. ¶ Cō-
tra illud quod ipse addit q̄ panis post conuersionem non
est nihil s̄ aliquid sic q̄ aliquitas corporis sit eius quod
fuit panis. potest argui primo sic. quod nullo modo aliter
se habet in se post conuersionem q̄ prius se habuit. nec a-
liquid in se aliter habet: non habet aliquam aliquitatem
quam prius non habuit. corpus xpi nullo modo se habet
in se aliter post conuersionem q̄ ante. sed ante conuersio-
nem panis non habuit in se aliquitatem panis. nec aliq-
tas corporis erat aliquitas panis. ergo nec post conuersio-
nem. ¶ Preterea esse termini ad quez conuersionis requi-
rit non esse termini a quo. patet si termini sint oppositi cū
esse vnus oppositi excludat esse alterius oppositi. ergo ter-
minus ad quem conuersionis vt talis. non habet in se en-
titatem vel aliquitatem termini a quo. ¶ Aliter d̄ quod
non adhibetur quia manet in potentia i materia corpo-
ris xpi. ¶ Cōtra hoc arguitur. qz tunc nō posset deus ad-
hibere aliquid materiale nisi simul adhiberet omnia
materialia. qz quocumqz materiali non adhibito semp
in materia eius manet in potentia quodcumqz materiale
¶ Preterea. vbi totum transit in totum. ibi nō manet ma-
teria termini a quo. cū ergo in transmutationibus que re-
quirunt materiam. materia manens sit illa que fuit cor-
rupti. ergo zē. ¶ Aliter dicitur q̄ sicut fm aresto. v. phi-
sicorum. transmutatio naturalis aliqua est a non subie-
cto in subiectum. et illa est generatio. aliqua e contra. vt
corruptio. aliqua a subiecto in subiectum vt alteratio. et
generaliter motus proprie dictus. sic in transmutatione
supernaturali aliqua est versio a non subiecto in subiectū
vt creatio. aliqua econuerso vt adhibitio. et aliqua a sub-
iecto in subiectum vt cōuersio totalis vnus positiui i ali-
ud. non est ergo ista conuersio adhibitio. quia habet p̄
se terminū positiuū. ¶ Cōtra s̄. l3 sint duo termini positiui. in
p̄comitanē duo termini negatiui. sicut qm̄ concurrunt ge-

neratio et corruptio coiter in naturalibus sunt duo termini negativi concomitantes duos terminos positivos. sicut esse aque corrumpende concomitatur non esse ignis generandi. et esse ignis pcomitatur non esse aque. Consimiliter in opposito. esse panis pcomitatur non esse corporis christi. et esse corporis concomitatur non esse panis. Tunc arguitur. mutatio dicitur esse creatio vel adnihilatio ex per se terminis eius non autem ex concomitantibus per se terminos. sicut generatio non est per se creatio propter hoc quod terminus per se a quo non est nihil sed privatio. et consimiliter est de per se termino ad quem corruptionis. Quis ergo comparando per se terminos huius conversionis qui sunt esse panis et non esse panis. cum illud non esse sit totale non esse quia nihil panis manet. sequeretur quod ipsa destructio per se considerata sit adnihilatio. **A**lter potest dici et deduci ad oppositum illud exemplum de corruptione ubi non tamen per accidens terminat aliquod positivum. quod scilicet est per se terminus generationis concomitantis: sed cum corruptio sit destructio partialis. scilicet totius non nisi secundum formam ibi relinquentem altera pars compositi. scilicet materia. per se ergo corruptio non est adnihilatio. quia aliquid corrupti manet. Sed si ista esset precisa ratio: tunc forma videretur adnihilari. quia nihil eius remaneret. Similiter illud manens non est per se terminus corruptionis ad quem. Ideo magis adhuc distinguitur per se corruptio ab adnihilatione per suum per se terminum. quia ille non est nihil siue negatio absoluta. sed est negatio in apto nato siue privatio. et pro tanto etiam forma posset dici non adnihilari. quia ei succedit pro termino non nihil. sed privatio illius forme. Adhuc si utraque istarum rationum deficeret. puta si deus subito converteret totum ignem in totam aquam. non manente eodem subiecto communi: adhuc non esset adnihilatio. quia terminus ad quem destructionis ignis. etsi non sit proprie privatio forme ignis: tamen non est negatio extra genus. sed est negatio ut includatur in forma opposita positiva. negatio autem in genere non potest esse terminus ad quem adnihilationis. sicut nec talis negatio potest esse terminus a quo creationis. In opposito hinc due prime rationes non inveniuntur. quia nec aliquid termini a quo manet. nec forme eius succedit privatio ipsius proprie loquendo. quia non in eodem susceptivo: tertia tamen ratio inveniuntur. quia destructiones panis terminat negatio esse panis. non extra genus: sed ut includitur in esse termini ad quem. **S**ed contra hoc arguitur. quia terminus destructionis accidit per se terminus aliquid ad quem positivus. ergo quod aliquid esset ista destructio si non esset terminus positivus concomitans: talis est modo quantum ad per se rationem destructionis. non ergo prohibetur esse adnihilatio per hoc quod terminus positivus concomitatur. **C**onceditur autem hic quod negatio extra genus. et negatio in genere absoluta tamen. et negatio que dicitur privatio. non differunt formaliter secundum rationem negationis. et tamen sic distinguuntur quod alicuius mutationis unum est per se terminus et non aliud. ut patet de corruptione. ita negatio ut includitur in termino positivo succedente est hic per se terminus. **A**d argumentum principale. aliquid esse commune terminis potest esse dupliciter. vel communitate reali. sicut materia que est commune substratum utriusque termino in corruptione. hoc modo non oportet in conversione totali aliquid esse commune terminis. immo tale commune repugnat conversioni totali. Alio modo potest intelligi commune communitate rationis. puta quod uterque terminus contineatur sub ente. et hoc sufficit ad excludendum rationem creationis et adnihilationis. quia in illis alter terminus non continetur sub ente. et hoc modo diceretur quod iste species et illud preexistens in quod converterent haberent aliquid commune. Aliud posset poni aliquid commune terminis non essentialiter. sed commune habitu ad idem agens. quia potentie agentis eodem modo subiacet uterque terminus conversionis. et hoc etiam sufficit ad excludendum adnihilationem. quia nihil proprie non subiacet potentie agentis. cum non sit aliquid causabile.

Argumentum in oppositum probat quod natura potest convertere aliquid in aliud conversione totali. et ita non requirit subiectum commune. quod manifeste est inconveniens in quacumque transmutatione naturali secundum philosophum. ideo ad illud argumentum dicendum est. quod agens naturale potest omnem transmutationem illam et solum causare circa istas species: que transmutatio potest hic habere subiectum transmutabile. nulla autem transmutatio substantialis habet hic subiectum transmutabile. quia nulla est hic substantia. nec composita nec materia. ideo agens naturale non potest hic transmutationem substantialem causare sed accidentalem in qua sufficit quantitas pro subiecto. In illo ergo nunc in quo actionem agentis naturalis eucharistia habet primo non esse. cum natura nihil corrumpat nisi aliquid impossibile producendo: produceret virtute nature quoddam compositum per accidens. scilicet quantum quod le qualitate impossibile eucharistie que corrumpitur et istius compositi subiectum presunt. et forma inducta est ab agente creato habente eam in virtute sua activa. **S**ed nunquid tunc producit aliqua substantia? Respondeo. non actione nature. quia non habet passum de quo producat substantiam. si ergo tunc substantia producat hoc est actione dei qui disposuit naturam accidentem esse sine subiecto: nisi in eucharistia manente. et ideo illa destructa deus producit substantiam compositam que nata est affici illis accidentibus causatis per agens naturale. nec illa substantia nova requiritur propter actionem nature. imo actionem illam sequitur ordine nature. nec necessario: quia deus posset non producere substantiam illam. sed sequitur ordine dispositionis divine. **D**e ipsa autem desitione eucharistie duplex est opinio. una que videtur esse Innocentio de officio missae parte tertia. ubi dicit. quod quibus species manent que possent afficere substantiam panis et vini si essent ibi: si tamen tanta fuerat alteratio circa species quod panis eis affectus non esset convenienter nutrimentum: desinit esse eucharistia. et in eodem instanti actione divina fiet ibi nova substantia que nata est affici illa qualitate. Res autem est substantia panis. et tunc illa manet ulterius in alteratione usque ad instanti generationis nove substantie. et illam generat natura corrumpendo illam substantiam oppositam quam potentia divina reducit. **A**lia est opinio. quod manet quantum diu manent qualitates que possent afficere substantiam panis. sed ipsa sic affecta non esset convenienter nutrimentum. non ergo desinit esse eucharistia nisi quando desinet ipsa substantia panis. Et secundum hoc est dicendum. quod in illo instanti corruptionis species est ibi substantia nova sed non panis. quia illa non esset nata affici qualitatibus impossibilibus panis tamen inductis. sed talis est illa substantia nova quale natura generaret de pane corrupto. si substantia panis ibi fuisset.

Questio. xj.

Tertium sic procedit. arguitur quod deus non potest facere quod manente corpore et loco. corpus non habeat ubi in loco. quod non potest manere extrema quoniam maneat relatio media. sic non potest esse duo alba quoniam sint silva. corpus et locus videtur esse extrema inter quod ipsum ubi est quasi habitudo media. secundum illud. vi. principio. ubi est circumscriptionis corporis a circumscriptione loci procedes. **C**ontra. sic se habent corpus et locus ad ubi: sic actum et passivum ad actionem et passionem. nunc autem deus potest facere quod manente activo et passivo non sit inter illa actio et passio. ergo etc. maior probatur. quia ita videtur ubi habitudo media inter locum et corpus: sic actio et passio inter agens et patiens. **A**d idem probatur. quia sic habet dicitur. Tres pueros in fornace missos ignis non probavit. et tamen fuit actus quod flamma erumpens interfecit eos quod miserunt eos in fornacem et corpora eorum erant passiva: quod non est visibile quod tunc habuerunt deum impassibilitatis.

Ista questio potest habere duplicem intellectum. unum de corpore et loco in omni. alium de corpore et loco determinato. et uterque potest subdistingui. Et ideo

sunt hic quatuor declaranda. Primo si corpi in primo repugnet non habere ubi. posito loco in primo. Secundo si repugnet loco in primo esse sine ubi sine non circumscribere. et si posito corpore in primo. Tertio si possibile sit si corpore et si loco manentibus si si corpore huic loco non potest: quod si corpus non habeat si ubi. Quarto si si corpore et si loco manentibus. et si corpore huic loco presente: possibile est si corpore non habere si ubi. **De primo dico.** quod non includit contradictionem corpus esse sine corpore aliquid continente. et per se sine ubi. imo ita est de primo celo quod non habet corpus continens. posito etiam quod esset locus non tamen quicquam si aliquid capax habet corpus. non esset adhuc contradictio: quod hoc corpus non habet ubi. Respondeo primum est. quia non est contradictio absolute manere absque respectu ad illud quod non est prius eo. vel saltem quod nec est prius nec simul natura cum ipso. imo videtur posterius corpore. **Et si potest accipi ratio secundi.** **Contra illud.** corpori per se potest esse in loco. ita quod corporeitas est per se ratio essendi in loco. si contradictio est ratione formalis esse: nisi illud sit cuius est ratio formalis. **Preterea.** corpus locatum dependet a locante. quod illa habitudo locati ad locans est habitudo quedam dependentie. si absolute non potest esse sine dependentia propria quam naturam est habere. **Preterea** contra illud quod dicitur de primo celo arguitur. quia illud corpus si moueatur: non est dare quo motu moueretur nisi locali. si moueri locali regit esse in loco. quia moueri locali est aliter se habere in loco nunc quam prius. **Si dicitur** quod celum gescit: sequitur quod opposita illi motui que natura est habere. et ita quiescit locali. et tunc oppositum. **Ad primum potest dici.** quod dimensio est ratio fundamentalis prima respectu ubi. et si sic intelligeretur ratio formalis: bene potest talis ratio formalis separari ab illo respectu quod dicitur esse ratio. et si intelligendo in actu non separatur ab aptitudine vel potentia ad illud. **Exemplum.** albedo est isto modo ratio essendi sibi. et tamen non est contradictio quod sit sine similitudine actuali. **Contra.** si dimensio est propria ratio fundamentalis respectu passive locatōis. saltem ista erit per se secundo modo est non primo modo corpus locatum. sicut color videtur. si in positione per se secundo modo cum sit necessaria simpliciter: subiectum non potest esse sine predicato. **Respondeo** quod corporeitas est ratio fundamentalis respectu huius quod est esse locabile. et respectu huius etiam quod est locari. propria quidem et prima vtrinque. quia cuius est potentia eius est et actus. si respectu primi est ratio necessaria respectu secundi ratio non necessaria. quod aptitudo est intrinseca per istam rationem etiam precise acceptam. si illud ad quod est aptitudo non inest actualiter nisi per agens reducens aptitudinem ad actum. negandum est igitur quod assumitur. scilicet hanc esse per se secundo modo. corpus locatum. sed procedendum sit hanc esse per se. corpus est locabile. **Exemplum huius.** hec est per se secundo modo. homo est risibilis. hec autem contingens. homo ridet. **Ad secundam illam dependentiam** que est locati ad locans non est simpliciter necessaria ex parte eius quod dicitur dependere. sic est dependentia causati ad causam. si est dependentia aliquid tanquam ad illud quod natura est preseruare rem in sua dispositione naturali. corpus quod est naturale in suo loco naturali natura est sic preseruari. sine tamen tali preseruante potest absolute esse. **Ad tertium potest dici.** quod si mouetur: mouetur secundum locare: non secundum locari. quod nunc aliquid corpus potest esse prius locauit. si non aliter locatum. quod non locatum. et isto modo intelligitur dictum Averro. quod celum est in loco per centrum. quia suum esse in loco est locare locabile fixum in loco. **Si quaeratur** de isto locare ad quod generum pertinet. ut sic motus ille dicitur esse in illo genere: non ad generum ubi. quod ubi est circumscriptio passiva. non ad aliquid aliud generum. tum quod motus est in pluribus generibus quod potest philosophus. v. phys. tum quod discurrendo non inuenitur ad quod generum aliud pertineat. **Preterea.** sicut celum potest circulari sed non pertineat a corpore. sic potest circulari sed non pertineat corpus. puta si esset idem corpus continuum et sphericum. igitur illa forma fluens secundum quod est per se motus circularis: posset per se esse sine respectu tam ad continens quam ad contentum. et ita est forma mere absoluta. Respondeo quod querere.

De secundo articulo dico. quod

non apparet contradictio sufficientem concauam esse sine respectu ad aliud corpus ut contentum. esto etiam quod aliud corpus sit quod esset sic natum contineri. ut prius argutum est de respectu locatōis passive. ita potest hic argui de locatōe activa. Item confirmatur. quia celum est incorruptibile et igitur elementa secundum se tota sunt incorruptibilia secundum partem. quia forma elementi cum sit eiusdem rationis in toto et in parte: non est formalis ratio incorruptibilitatis. in toto sic nec in parte. et igitur non sit aliqua causa naturalis corruptiva totius elementi sicut partes: tamen istam possibilitatem intrinsecam reduci ad actum non est ita impossibile sicut celum corrumpi. **Aut saltem** secundum theologos possibile est deum elementa admirabile. que (quantum est ex formis suis) sunt corruptibilia. sed non admirabile celum quod secundum formam suam est incorruptibile. quia in conseruando prius et magis necessarium non requirit tanquam medium aliquod minus necessarium conseruari. Absolute igitur potest admirabile elementa et nihil innouare circa esse celi. hoc posito. latera celi non concurrerent in instanti. quia natura non potest facere talem translationem in instanti. remanere igitur potest superficies concaua celi et tamen non continens aliquod corpus. **Contra ista.** Vacuum esse est impossibile simpliciter. ut probat Averro. iij. phys. corum. sed si superficies concaua esset sine corpore: esset vacuum. igitur etc. **Ad probationem maioris** vna ratio philosophi in c. de loco. contra ponentes locum esse spacium est ista. quia tunc infiniti utique essent loci. et subdit ad probationem istius consequentie. distante. n. aere et aqua idem faciunt omnes partes in toto quod omnis aqua in vase. **Preterea.** inter latera vacui nihil est medium. sed secundum philosophum. v. phys. corum. illa sunt simul quorum nihil est medium. si igitur esset vacuum latera essent simul et non simul. **Preterea.** in tempe est contradictio duo instantia esse distantia et non esse tempus medium. igitur pari ratione in loco contradictio est duo esse locali distantia et non esse corpus medium. **Ad primum.** ista probatio sequentia secundum philosophum multipliciter exponitur. si qualitercumque presentia declarare non tenet. nisi ponendo vacuum esse spacium actu dimensionatum. sed non habeat qualitates naturales. quod dicitur. n. potest ibi dimensio in actu. semper remanet ratio secundum philosophum: quare non oportet secum aliud corpus nisi vnum diuidat alterum. si vacuum istud quod potest possibile deo in isto membro non est aliquid spacium huius dimensionis positiuas. si tamen modo est ibi possibilitas ad tantas dimensionis positiuas cum carentia cuiuscumque dimensionis in actu. et si modo potest dici de omnibus rationibus philosophi ibi positum. quod potest dicitur per vacuum vno modo. imaginando. scilicet quod sit spacium actu dimensionatum sine corpore. et ita nihil concluditur per intellectum quod conceditur deo esse possibile. **Ad secundum dico.** quod medium potest intelligi vel positum et actuale. vel prius et potentiale. et vtrique modo debet intelligi nullum esse medium eorum quod tangunt se et quod sunt sibi latera aut vacui et si non habeant medium primo modo: habent tamen medium secundo modo. quod in ea possit tantum corpus intercipi quantum est illud corpus quod intercipit. quod spacium est actu plenum. est ibi igitur medium potentiale. et sequitur ex hoc quod est ibi medium prius sine prius nature. quod careret tanto medio quantum possit intercipi inter illa extrema. **Ad tertium dicitur** quod nullo motu ex parte possit esse res aliquid proprie accepta. quod nullo corpore moto possit aliquid corpus vniiformiter se habere. et cum si esse aptum naturam aliter et aliter se habere. sic corpus bene possit vniiformiter se habere in sua dispositione. sed nullum corpus aliter se habet. quod non oportet quod aliquid corpora in inferno aliter se habeant ad se ut bene vniiformiter se habeant. nec aliquid alia corpora ponunt tunc forma mouenda. huic est vniiformi dispositioni omni corum propria mensura que est tempus. in eorum quod duo instantia imaginata possit tantum fluxus siue motus intercipi. et ita si tempus debet mensura motus siue fluxus. illa vniiformis existit habet tempus sed non vniiformiter actuale positum si potentiale et prius. vniiformiter intellectus habens noticiam temporis actualis et positum applicando eam ad istam durationem vniiformem. potest agnosce

re quantitate ipsius. s. q. tanta haberet positioe si eēt tempus positum. sicut est in proposito de distantia in loco positua et priuatiua. sic mora priuatiua mēsurat ptes alicuius successiuas. sic dimētio priuatiua mēsurat ptes pmanētes. et h. q. priuatio equat habitū suo mō. Et illud argumētū pōt adduci p. proposito pfirmando. et h. sic. Possibile ē distantia aliqua eē inter aliq. q. fm tps. h. n. sit in illa tps positū in terminū. h. est positua mēsurā motus. h. sufficit q. sit tēpus potētiāle vel priuatiue acceptū. ad h. ut sit distantia inter illa tps fm quas h. dicit eē posterius vel prius eo. igit. a sili. de loco et distantia locali. **C** Si arguit. q. distantia nō pōt eē nisi sit aliqd. in q. sit illa distantia. et hoc nihil est q. nullū mediū. pōt dici. q. distantia formaliter importat respectū inter extrema. respectus autē ē in vno extremo et ad aliud sicut ad terminū. hic autē ē dare vtrūq. terminū positū h. nō sit mediū positū. et si ex solo primo istoz dicit habitudo positua. posset pcedi q. h. eēt distantia positua. h. si ultra h. requirat q. mediū sit positū. tūc saltez saluat. ppositum. q. hic est distantia priuatiua et positiua potētiālis. h. nō actualis.

De tercio patet q. si hoc corpus

nō sit huic loco p̄sens. nō circumscribitur isto loco. igit. nō h. vbi in h. loco. si etiā n. ē huic loco p̄sens: fm cursuz nature est in alio loco. et fm naturā n. pōt simul h. re duo vbi. q. nō h. vbi. et tū iste locus manet. q. manet h. vbi. mū corpis p̄tinetis. et h. p. in secūdo articulo. **C** Contra hoc. locus importat rōnez p̄tinetis quia superficies absoluta circūscripta rōne p̄tinetis nō h. rōnez loci. nūc autē p̄tinere cū dicat respectū nō videt manere nisi sit ad eundez terminū. igit. q. p̄tinet aliud et aliud. nō videtur manere idēz locus. h. q. corpus n. est p̄sens huic loco. n. est idēz p̄tentū. **C** Rōdeo. quarto p̄by. vult p̄hs q. idem locus maneat succedētibz sibi inuicē corpibz. ex hoc p̄t. q. nō est alius locus si aliud locatū p̄tineat. q. igit. arguit de relatōne p̄tinetis ad p̄tentū: p̄cedi pōt q. locus ultra superficiez addit relatōez p̄tinetis. ut intelligit p̄ illud qd. dicit in diffinitōne vltimū p̄tinetis. h. est p̄tinetū et immediatū p̄tinetis. et tunc p̄nter dicendū est. vel q. variato p̄tentū nō variat relatō in alio extremo. et hoc eodez mō quo respicit illud extremū. quia respicit p̄ extremo p̄ se: p̄tentum in cōmuni et nō h. signatū. **C** Et pōt dici q. variato cōtento variat relatō ipsa cōtendens. et illa est aliud et aliud p̄tinere respectu alterius et alterius p̄tenti. h. n. variat extremū relatū. q. idēz est p̄tinetis et ita idēz locus. **E**x. plur. huius. corpus h. n. albedinez. si fm eam est sile multas. multas h. similitudines. quia similitudo numeratur termino numerato. h. tū ipm nō est multa similia h. vnus simile. sicut habens multas sciētias est vnū sciens. q. cōtētū nō numerat ad solaz numeratōez forme. h. op̄ret q. cū hoc sit numeratio suppositi h. n. formā.

De quarto videtur q. possit

esse ibi triplex intellectus. primus q. h. corpus mō quantitatiuo sit p̄sens huic loco sine alio corpe sic p̄ntē. Alius intellectus. q. simul cū alio presente sit h. modo p̄ns. Tertius intellectus. q. sine modo quantitatiuo sit huic loco p̄sens. **C** De primo planū videt q. talis p̄sentia nō pōt esse sine vbi. sicut nō pōt poni sine circūscriptōne passiuā corpis a loco. q. circūscriptio illa nō videt aliqd. ponere ultra h. q. est corpus esse p̄sens huic loco mō quantitatiuo. s. tanq. coextensuz et cōmensuratū. **C** Sed h. ē dubiū quia ista circūscriptio vel p̄ntia nō videt dicere aliqd. nisi respectū formaliter. et p̄ns ipm vbi nihil eēt formalit. nisi respectus. h. p̄sequens videt falsuz. q. fm p̄bum. v. et vj. p̄by. ad relatōez n. est p̄ se motus. h. fm p̄bz. v. p̄by. motus est p̄ se in genere vbi. **C** Si dicit q. vbi p̄ se importat et absolutū et respectū. et p̄ illud absolutū quod importat distinguit ab alijs generibz que similit. importat respectus. h. determinatos p̄ determinata fundamēta. **C** Contra. absolutū et respectus nō faciūt p̄ se vnū p̄ceptum. sed

cuiuscūq. generis est p̄ceptus p̄ se vnus. q. n. nec absolutum per se p̄trahit respectum ad tale genus vel ad talem speciem in tali genere p̄pter idem mediū. quia nō facit p̄ se vnū p̄ceptum cū illo. Similiter ex eodez medio pōt argui vterius. quia accipiat vterq. istoz conceptū per se. vterq. si est cōmunis est dicibilis de pluribus in quid q. vtroq. ascendendo status est ad vnū conceptū cōmū. n. sicut p̄ se dicibilem de pluribus. et tunc in vtroq. processu stabitur ad conceptum p̄prij generis in illo processu.

C Dic dicit pōt. q. si fm coiter dicta saluanda sit distinctio decem generū. et p̄sequens sex genera vltima nō p̄tinetur sub genere relationis: cum non appareat q. importet formas absolutas: nec simul importat absolutū et respectum: ut argutum est. p̄sequens est dicere q. sunt essentialiter respectus. nec tamen de genere relatōis. igit. op̄ret distinguere inter respectum et respectū etiam distinctōne fm genus. pōt autē distinctio respectū quos importat ista sex genera ab illo respectu qui p̄prie dicit relatō que ē quartū genus. accipi ex illo dicto cōi. quo dicit respectus de genere relationis esse respectus intrinsecus aduenientes. respectus autē illoz sex generū extrinsecus aduenientes. hoc potest intelligi sic. nullus respectus sic intrinsece aduenit absoluto: q. cōueniat ei fm se siue ad se. quia tūc non esset respectus. de rōne. n. respectus ē q. sit vnus ad alterum. ille igitur respectus dicit intrinsecus adueniens qui necessario consequit fundamētūz posito termino. quia non potest esse respectus magis intrinsecus absoluto. et per oppositū ille est extrinsecus adueniens qui non necessario consequitur fundamētū etiaz posito termino. Si ista sint vera: responderi potest ad illaz auctoritatem p̄bi. v. p̄by. q. negat motum ad relatōne p̄prie dictam que p̄tinet ad quartum genus. nō autē ad quēcūq. respectum p̄tinentem ad aliquod sex generum. immo concedit ibi motum esse in vbi. qui cōmunitē nō dicit esse motus ad formam absolutam. quia vbi ut videtur nō est forma absoluta. sed respectus corpis contenti ad locum p̄tinentē. **R**ō autē dicit relatōis ab alijs respectibz in non terminando motū videt esse. quia ex quo relatō necessario consequit extrema posita. nūq. potest ipsa acquiri per se: h. tūmodo p̄ accēs. alio scilz absoluto acquisito in altero relatorum. et talia que nō acquirūt nisi p̄ accidens alio acquisito negat p̄hs in. v. p̄by. per se terminare motū. respectus autē nō necessario p̄sequens extrema. potest habere p̄prie nouitatez absq. nouitate vnus vel alterius extremi. et ideo potest habere p̄prie acquisitionez. nam ita videt esse de vbi. quia pōt de cōseruare idēz locabile et eundez locum. et tū nō manebit eadez circūscriptio. quia corpus est absens ab illo loco. et hoc etiam potest natura facere. ponendo aliud corpus p̄sens illi loco. nō igit. ista extrema locū et locabile necio consequit ipm vbi. et ideo potest esse nouū nouitate p̄prie et acquiri corpori nullo absoluto acquisito nec corpori nec ipi loco. **C** Si si querat. quō potest acquisitio respectus esse successiuā nisi successio ponat in aliq. absoluto: Diceret q. corpus successiuē fm p̄tem aliā et aliaz fit p̄ns eidez p̄ti loci: sicut corpus fm eandez p̄tez fit successiuē p̄ns aliq. et aliq. parti loci. ita q. taz ex diuisibilitate corpis q. loci sequit diuisibilitas circūscriptōis corpis a loco. et diuisibilitas successiuā q. pars post p̄tem acquiritur. nō est q. diuisibilitas in respectu sine diuisibilitate in absoluto. h. est successio in respectu: qui ē circūscriptio sine successione in forma absoluta corpis vel loci. **C** De secūdo intellectu in isto articulo. s. an h. corpus h. et vbi. si sicut cū ipso h. esset aliud corp. modo extenso. videt posse dici q. tūc h. corp. nō haberet h. vbi. q. pari rōne aliud corpus h. et h. vbi. nō p̄nt autē eē duo vbi eiusdē loci. q. vni loci vna est circūscriptio. p̄tez corpus locatū facit latera p̄tinentis distare. h. h. corpus qd. aduenit secūdo huic loco. nō facit latera eius distare. imo iam p̄ aliud corp. qd. prius fuit h. fuit distantia in latera. Et p̄firmat. quia si vtrūq. faceret latera distare. igit. vtrūq. esset p̄ se mediū

inter ista distantia. s. ubi est aliud et aliud medium per se: ubi videtur esse alia et alia distantia. et ita iter eadem latera eiusdem loci esset duplex distantia. Potest tamen dici. quod in isto intellectui utrumque corpus haberet ubi in hoc loco. quia cum utrumque ponatur hic sicut contentum coextensum et commensuratum vel utrumque erit locatum quod est appositum. vel neutrum. et tunc est locus ille vacuus in quo ponitur esse duo corpora modo extensio. quod nullus diceret. Similiter utroque istorum amoto altero remanente: illud remanens habebit hic ubi. s. non alium modum habebit h. ex parte sui ad locum continetur quod modo habeat. Illud per se oppositum de angelo. quia si angelus sit simul cum corpore non habet proprie ubi in isto loco in quo corpus coexistens habet proprie ubi. quia angelus non est ibi coextensus et commensuratus illi loco. nec replet illum locum. unde si corpore amoto solus angelus ibi maneret: locus ille proprie diceretur vacuus. opposita istorum sunt vera de corpore coexistente alteri corpori. Et si queratur. quomodo potest locus iam plenus iterum repleri? Respondeo et simulacrum ad obiectiones per aliqua parte. Ad primam secundum istam viam que ponit in eodem supposito et fundamento posse esse plures respectus eiusdem rationis ad diversos terminos. procedendum est quod eiusdem loco potest competere alia et alia circumscriptio actiua. et potest sibi in alio et alio corpore alia et alia circumscriptio passiva concurrere. Ad aliam. facere latera distantia potest intelligi dupliciter. vel effectiue. et sic agens distans latus a latere facit ea distare. vel quasi formaliter. et sic medium interceptum dicitur facere distare. et hoc secundum modo procedendum esset quod utrumque corpus habet extensioe extrinseca facit latera huius loci distare. quia utrumque est medium inter extrema. primo autem neutrum corpus facit latera distare. s. ipsum agens quod primo diuidit hoc latus ab illo. Et per hoc etiam patet quomodo utrumque replet. quia non effectiue sed formaliter. non enim est maius inconueniens locum plenum repleri de nouo aliquo replente formaliter quam continens unum sibi commensuratum de nouo continere aliud simili modo continendi. Ad confirmationem illam diceretur. quod accipiendo distantiam pro illa habitudine que est in vno distante ad alterum ut ad terminum non est nisi vna distantia inter eadem extrema. siue sint plura media siue vnicum. Nec illa est vera hoc modo loquendo de distantia. quod ubi est aliud per se medium: ibi est alia per se distantia. nisi intelligatur aliud per se medium hoc est aliud necessario requisitum tanquam medium distantie. sed in appposito non requiritur illud tanquam aliud. Si autem distantia accipitur alio modo pro dimensione media inter extrema que distant. concedendum esset sic loquendo quod inter latera continentis duo corpora est duplex distantia. De tercio intellectu in isto articulo. s. quod si corpus esset presens huic loco: sed non modo quantitativo. hoc est non tanquam coextensum loco nec commensuratum. Potest dici. quod tunc proprie non haberet ubi in hoc loco. quia proprie ubi est forma secundum se diuisibilis. cum secundum eam per se posset esse motus. et ideo non conuenit alicui nisi diuisibili. et per modum diuisibilis se habenti. corpus autem quod non coextenditur loco: sed est totum presens cuilibet parti illius loci: non habet modum diuisibilis in compatitione ad locum. nec per consequens habet ubi proprie respectu eius. Extendendo tamen ubi ad talem presentiam simplicem secundum quam angelus dicitur esse hic. sic concedendum esset. quod corpus presens secundum istum intellectum diceretur improprie habere ubi. nam vere est hic presens non circumscriptum. Ad argumentum principale si illa maior que accipitur vera est: non habet veritatem nisi de relatione proprie dicta. respectus autem que importat ubi non est talis. Istorum autem declaratio patet ex dictis in tractatu per primum intellectum in quarto articulo principali.

Questio. xij.

Repeditis his que quesita erant de deo: sequuntur aliqua quesita de creaturis. et primo de omnibus in primo

deinde de quibusdam in speciali. De omnibus in communi fuit unum quesitum. et est istud. Utrum rei create sit idem respectus ad deum ut createntem: et deum ut conseruantem. Arguitur quod non. aliquid potest creari et non conseruari. igitur tamen potest habere respectum ad deum ut createntem. et nunquam habere respectum ad deum ut conseruantem. igitur non est idem respectus. probatio primi antis. Res in instanti creatiois non conseruat. quia non indiget conseruatione nisi quando potest non esse et de se tendit ad non esse. s. dum creat non potest non esse. nec tunc tendit ad non esse cum tunc accipiat esse. nihil igitur conseruat nisi quod manet post instans creatiois sue. s. deus potest aliquid creare quod non maneat post instans creatiois sue. quia non est contradictio quod tamen modo habeat esse in vno instanti. et in illo creetur. Contra. eiusdem simplicis ad idem simplex non est nisi idem respectus realis. nunc autem dei createntis et conseruantis eadem est voluntas qua formaliter creat et conseruat. et ipsa essentia rei create et conseruate eadem est. igitur respectus est idem rei create et conseruate ad deum ut createntem et conseruantem.

Hic sunt tria videnda. primo

de eo quod principaliter queritur. s. si idem sit respectus realis in creatura ad deum ut createntem et conseruantem. Secundo de eo quod tangit primum argumentum. si simul possit dici res creari et conseruari. et ista difficultas magis tangit modum loquendi. Tertio de quodam annexo quod tangit idem argumentum. s. si posset aliquid creari quod tamen non conseruetur post instans creatiois. De primo dici potest. quod idem est respectus creature ad deum ut createntem et conseruantem. et hoc probatur sic. Eiusdem rei et ratione ad idem rei et ratione autem dependentia essentialis nisi vnica eiusdem rationis. essentia autem creature permanentis est eadem omnino in creatioe et conseruatione. et ex parte termini est omnino idem rei et ratione. s. velle diuinum. et habitudo non solum ad createntem: sed ad conseruantem est habitudo dependentie essentialis et eiusdem rationis igitur etc. Maior probatur. si essent plures dependentie omnino essentialis inter extrema omnino eadem. sicut dependentia creature ad deum ut ad efficientem et ut ad finem. tunc iste videntur esse alterius rationis. si enim essent eiusdem rationis essent sibi impossibiles in eodem et secundum idem. quia quando aliquid dependet ad aliud aliquid dependentia. si illa sit sufficienter terminata non dependet ab eo alia dependentia eiusdem rationis. quia tunc utrumque illarum sine alia terminaretur et dependeret tali dependentia et non dependeret. et hoc dependentia sufficienter terminata. Ad idem habet tres partes. prima. s. quod idem sit esse rei permanentis in creatioe et conseruatione. probatur. quia si hoc esset diuersa permanentis a successiuo. quia successiuum dum manet semper habet aliud et aliud esse. sic alia et alia parte. s. permanentes semper habent idem esse. nec variatur secundum partem et partem. quia tunc esset successiuum. nec secundum totum et totum. quia tunc in quolibet alio et alio instanti haberet totaliter aliud et aliud esse. quod est absurdum. Secunda pars minoris. s. quod velle diuinum omnino idem est ratio terminandi habitudines rei create et conseruate. probatur. quia velle diuinum respectu cuiusque volibilis semper manet idem. illud autem est ratio prima intrinseca terminandi quodcumque extrinsecum. Tercia pars minoris. s. quod velle habitudo est habitudo dependentie essentialis. de creatioe ne est manifesta. de conseruatione probatur. quia ad illud dependet res essentialis in eodem quod est sibi ratio habendi esse. talis est conseruatio cause conseruatis in illis aug. iij. sup. gen. c. xiiij. Creatoris namque potentia et omnipotentis atque omnipotentis deus: causa sibi habendi est omni create. quod videtur ab eis que creata sunt regedis. si aliquid cessaret: sicut et illorum cessaret spes. omnesque natura perideret. neque enim sic structor edificium cum fabricauerit abscedit. atque illo cessante atque abscedente stat opus eius. ita mundus vel ictu oculi stare poterit. si ei deus regimen subtraxerit. hec ibi. Diceretur hic quod fundamentum relationis creature ad deum ut createntem. non est absolute essentia rei create. sed ipsa creatio passiuam consumuliter fundamentum relationis creature ad deum conseruantem non est essentia creature absolute. sed ipsa conseruatio passiuam. hoc probatur per philosophum quinto metaphysice. c. de ad aliquid. ubi vult. quod relationes secundum modum fundantur super actum et passioem. nunc autem habet absolute

ta exntia creature sit eadē in pmo nūc eēndi 7 deinceps : tū creatōz passiōē 7 pseruatōz passiōē eē eadē. nō ē manifestius q̄ illud qd̄ q̄rit. ¶ Hic dici p̄t q̄ p̄hs. v. meta- p̄by. nō intelligit q̄ actio 7 passio sint prima fundamen- ta relationū secūdi modi. qz relatio n̄ manet fundamēto n̄ manēte. manet aut̄ relatio secūdi modi n̄ manēte actōe v̄l passiōe. sic aliqs manet p̄ n̄ manēte generatōe. Et at̄ dicit relatōz de secūdo mō fundari sup̄ actōz 7 passiōz. i- telligendū ē n̄ tanq̄ sup̄ fundamētū p̄p̄riū vel sup̄ ratōez p̄primā fundādi. s̄ tanq̄ sup̄ dispositōz mediā int̄ fundamē- tū p̄p̄riū 7 ip̄az relatōz. ip̄a aut̄ potētia actiua 7 passiuā p̄nt poni fundamētū imediatū relatōis ip̄i actōis 7 pas- sionis. lz req̄rat̄ actio 7 passio mediā. n̄ vt rō fundādi re- latōez. s̄ vt q̄ddaz p̄miū ad s̄ vt ip̄a i fundamēto tali sū- de. Sp̄aliē aut̄ i p̄posito n̄ videt̄ p̄cedendū q̄ aliq̄ passio sit rō fundamētalis h̄ bitudinis quā h̄z creatura ad deū vt creatē vel p̄fuantē. qz nūq̄ p̄p̄rie est passio nisi qn̄ est aliq̄ passuz recipiēs formā ab agēte. qz s̄m p̄hm. v. me- tap̄by. potētia actiua ē p̄cipiū trāsmutādi aliō inq̄ntū aliō. igit̄ potētia passiuā ē p̄cipiū trāsmutādi ab alio. talis trāsmutatio n̄ inuenit̄ nisi vbi ē passuz recipiēs eā ab agēte. In p̄seruatōe 7 creatōe nō est ita. s̄ totū creatū 7 totū p̄seruatū ē totalit̄ a creatē 7 p̄seruatē. nō sic vt ali- qd̄ eius vt passuz recipiat formā ab agēte. ¶ Hic obiicit̄ p̄ illud aug. xj. sup̄ gen. vbi vult q̄ aer n̄ est fact⁹ lucid⁹ a sole. s̄ fit lucid⁹. alioqn̄ recedēte sole remaneret lucidus. eque aut̄ videt̄ quecūqz creatura de p̄edere a deo in eē sic aerē in illuīato eē. qd̄ ip̄e intelligit p̄ lucidū eē a sole. igit̄ nulla creatura respectu dei ē facta in eē: s̄ p̄tinue fit i eē. 7 p̄ p̄ns eē creature ē i p̄tinuo fieri. ¶ R̄ndeo. p̄hs. iij. p̄by. dicit. q̄ aliq̄ sunt in fieri q̄ n̄ h̄nt p̄pletū eē. sic successiua. 7 p̄ oppositū aliqd̄ dicit̄ in facto eē qn̄ sic h̄z eē p̄pletū qd̄ n̄ de p̄dz i eēndo ab aliq̄ extrinsecō. creatura at̄ ip̄i eēndo eque dependet a deo in eē. qz eā sp̄ ab ip̄so p̄ idē velle ip̄i h̄z idē eē. 7 s̄ mō posset dici q̄ p̄ductio p̄sone diue sp̄ ē in fieri. qz nūq̄ ista p̄sona p̄t h̄re eē nisi accipiēdo actualit̄ a p̄ducete. 7 tū eē p̄sone ē maxime p̄manēs. s̄ mō eē crea- ture lz sit p̄manēs: tū respectu dei a cui⁹ volitōe actuali sp̄ eque de p̄det. sp̄ ē q̄i in fieri. s̄ ē actu de p̄dens a cā dā- te eē. 7 nūq̄ in facto eē. s̄ ē i actu sepato 7 independente a quocūqz alio. n̄ tū est in fieri nouo 7 nouo: s̄ p̄ obm̄ illi ē in facto eē. s̄ est in esse p̄pleto accepto sine aliqua nouita- te addenda.

De secundo articulo dico.

q̄ cū illo respectu creature h̄ntis eē ad deū vt a quo h̄z eē p̄nt p̄currere diuersi respectus. idēz. n. esse qn̄qz imedia- te succedit nō eē opposito. sicut i instāti i q̄ res incipit eē. qn̄qz aut̄ nō immediate succedit ip̄i nō eē. s̄ q̄i eidez eē vt p̄rius bito. ita intelligēdo q̄ lz n̄ sit ista p̄ntas in ip̄o eē s̄m se: tū dicit̄ eē in ip̄o p̄ p̄patōz ad aliud p̄rius secū co- existēs. p̄mns respectus q̄. s̄ ē ip̄ius eē ad n̄ eē p̄cedēs. n̄ ē realis. qz nō est ad terminū positū. Secūduz aut̄ qui est ip̄ius eē ad esse idēz q̄i p̄eris vel magis cū alio p̄iori ex- istens: nō ē realis. p̄ quanto ē eiusdez ad idē. respect⁹ aut̄ ip̄ius esse ad cāz a q̄ est: est realis. igit̄ neq̄ illoz dictoz respectū est idēz illi. ¶ Cōtingit tū eadez voce multa disti- cta aliquat̄ importari. sicut p̄t imponi aliqd̄ ad significā- dū dependentiā ip̄ius eē ad cāz nō p̄cise. s̄ vt est cū respe- ctu ad nō eē imediate p̄cedēs. 7 sic significat̄ bec vox cre- are vel creatio. qz ibi nō tū notat̄ dependentiā rei ad cām in eēndo. s̄ vltra s̄ in accipiēdo tūc p̄mo illud eē post nō eē. p̄t etiā aliq̄ vox imponi ad significandū illā dependē- tiā vt est cū secūdo respectu. s̄ vt est ip̄ius eē ad seip̄m q̄si p̄habitū. 7 sic imponit̄ bec vox p̄seruare. vbi nō tū notat̄ dependentiā in eēndo. s̄ cū s̄ bitudo illius eē q̄i ad idēz eē vt p̄habitū. ¶ Pro tanto igit̄ nō est verū dicere de creatu- ra q̄ creatur p̄p̄rie nisi in p̄mo instāti. qz nō nisi in illo h̄z imediatū ordinē ad nō eē p̄cedens. nec est verū dicē q̄ p̄seruet̄ nisi post primū instans. qz n̄ nisi tūc h̄z imedia- tū ordinē ad seip̄m q̄i p̄habitū. ¶ Prop̄t̄ igit̄ istos disti-

ctos respectus rōnis importatos p̄ creare 7 p̄seruare. nō p̄dicat̄ vñ de re qn̄ aliud predicat̄. respectus tū ille q̄ est ad cām semp̄ manet idēz. 7 si iste p̄cise significaret̄ dua- bus vocibz. vtrazqz simul vere predicaret̄ de eodez. sicut s̄ quod est eē ab alio dante eē. 7 hoc quod est accipe esse ab alio p̄cise significat̄ illaz bitudines non intelligēdo ibi dare vel accipe nouitatē. nec illam importat̄. quia verū ē dicere q̄ filius accipit deitatez a p̄re: 7 pater dat ei 7 cō- municat deitatez. 7 ista duo semp̄ simul p̄dicant̄ de eodē. ¶ Nec curo disputare de significato h̄ vocis creare. an p̄ se significet̄ respectū ad creatozes 7 cōnotet̄ respectū ad n̄ esse p̄cedens. An ecōuerso illū p̄ se significet̄ 7 illū p̄notet̄ ad cām. An vtrūqz significet̄. 7 tūc nō s̄gt̄ p̄cise p̄ceptū p̄ se vñ: s̄ duos respectus. 7 vn⁹ est realis 7 alius rōis. qui nō faciūt̄ p̄ceptū p̄ se vñ. qz quocūqz istoz triū de- hoc saltez saluat̄ q̄ vterqz respectus aliquat̄ importat̄ p̄cise tū p̄pter illum qui est rōnis negat̄ idem simul crea- ri 7 conseruari.

De tercio principali dico q̄

nō est p̄radictio aliquod ens tūmodo in vno instāti ha- bere esse. ip̄m. n. instans raptim transit. ita q̄ nō est nisi vt ita loquar instantanee. ¶ Et si dicas instans s̄m s̄bam sp̄ manere idem. si illud dicat̄ eē suba mobilis: cum illa suba non sit p̄ se terminus alicui⁹ continui de genere qn̄- titatis: sequit̄ q̄ illud quod vocas instans s̄m substantiā nō est terminus p̄tinuans p̄ se partes tempis. saltē instās s̄m esse nō manet s̄ raptim transit. 7 ita optet̄ dicere de mutatiōe. 7 p̄ p̄ns de instanti quod est p̄ se mensura mu- tationis. nō aut̄ videt̄ maior p̄radictio de re p̄manēte q̄ non nisi in vno instanti habeat esse: q̄ de ip̄so instanti vel mutatiōe. quia etsi res p̄manēs nō possit habere idēz eē p̄cise p̄ instans. s̄ p̄mansiuē. 7 instans vel mutatiō possit: tū p̄manens totum esse suū h̄z in instanti vno. qz in s̄ di- stinguēt̄ p̄tra successiuū. nō est q̄ p̄radictio si illud eē v̄l hoc instans nō habeat. ¶ Contra s̄ videt̄ a res. viij. p̄by. vbi ait. opponit̄ inq̄t generatio 7 corruptio. quare si im- possibile est simul mutari s̄m oppositas. nō erit aut̄ conti- nua mutatio. sed erit mediū ip̄oz tēp⁹. Et in fine. c. peni- tus incōueniens videt̄. si factū necesse est moȳ corruppi. 7 nullo tpe p̄manere. ¶ Preterea inferius in eodē. viij. vult. q̄ nō est accipe vltimū in eē ip̄ius corruppendi. s̄ p̄- mū in esse generandi. 7 cum hoc etiaz primū in nō eē cor- rumpendi. signū inquit vtriqz eōe est. 7 primo 7 posteri- ori. h̄ autez finis illius aut̄ principiū. res aut̄ sp̄ poste- rioris passiōis est. 7 idēz paulopost ip̄ius tēpis in q̄ fie- bat factū est in vltio signo. ¶ Preterea. si res creata tū- modo habeat esse in instanti: tūc in illo verū est dicē. res ista incipit eē. qz tūc p̄mo ē. 7 simul vez ē dicere. res ista desinit eē. qz tūc vltimo est. nūc aut̄ repugnātia videt̄ q̄ simul res incipiat eē 7 desinat eē. ¶ Ad primū. intentio p̄bi est ibi. q̄ solus motus localis p̄t eē p̄tinu⁹ 7 perpe- tuus. 7 nullus alius motus nec etiā mutatio. 7 s̄ p̄bat. quia oēs aliq̄ motus 7 mutatiōes sunt ex oppositis in op- posita. vt generatōis inquit 7 corruptōis: eise 7 nō eē ter- mini sunt. Alteratōis aut̄ p̄trarie passiōes zc. Si igit̄ aliquis istoz motū vel mutatiōnū posset esse p̄petuo p̄- tinuus: s̄ nō esset ab eodē termino a quo. ad eundē terminū ad quē. qz in motu sic simplr̄ vno vera est ista p̄positō. vj. p̄by. mutatio aut̄ neqz vna infinita. eēt q̄ illa cōtinua p̄- petuo p̄tinuaz reflexionez a termino in terminū. puta si motu finito moueret̄ a calido in frigidū: cessaret altera- tio quantū est in istis terminis. nisi statim eēt reflexio a fri- gido in calidū. s̄ in tali reflexione motus prior 7 posteri- or cū sint oppositi. nō p̄nt p̄tinuare nec facere vñ motuz p̄tinuū. cui⁹ p̄batio est. qz tūc mobile simul moueret̄ mo- tibz vel mutatiōibz oppositis. bec p̄ntia p̄bat. qz in motu p̄tinuo verū est dicere a principio motus q̄ mobile moue- tur ad vltimū terminū. sicut si vltim⁹ termin⁹ mor⁹ cōti- nui est calor: verū est dicere de mobili in principio motus q̄ calefit. si igit̄ calefactio posset cōtinuari frige factiōni

a principio huius totalis motus continui est vix dicitur quod mobile calefit et frigidit. Et propter similes rationes probantur ibi quod non potest continuari corruptio generationi ut sit una mutatio. quia tunc a principio mutaretur oppositis mutationibus quod corruptione et generatione. Nam in quacumque una mutatione siue continua verum est dicere quod a principio mutatur ad ultimum terminum. Ille autem est terminus generationis. igitur a principio mutatur mutatione generationis. et tunc tunc per positum mutat mutatione corruptionis. quod illa ponitur procedere ut continuanda generationi. Istud autem nihil est contra hoc quod dictum est rem in unico solo instanti. scilicet creationis habere esse. quod non precedo quod illi creationi possit continuari ad nihilatio ut sit una mutatio. quod tunc fit argumentum philosophi quod creatur verum est dicere quod ad nihilatio. hoc tamen modo concedo quod creatione sequitur ad nihilatio. Et si arguitur quod tam ad nihilatio quod creatio est in instanti. quia utraque est a virtute infinita que non potest agere in tempore. ut videtur philosophus probare. viii. philosophi. igitur in opposito vel erunt in eodem instanti. quod est in convenientis philosopho. scilicet idem sic mutare oppositis mutationibus. vel erunt in diversis instantibus. et tunc illa instantia erunt imediata. quod etiam est inconveniens apud philosophum. **Ad hoc dico quod ratio philosophi que tacta est. scilicet quod idem non potest simul mutari mutationibus oppositis. probat corruptionem non posse continuari generationi. hoc cum hoc est alia conclusio vera. scilicet quod generationem non potest immediate sequi corruptio. hoc illius est alia ratio. nec scilicet quod utraque est in instanti. et non simul in eodem ut philosophus. erunt igitur in alio et alio instanti. hoc non sunt duo instantia sibi imediata. Hec probatio que est secundum intentionem philosophi hoc non ibi ponat eam. non est contra oppositum nostrum. quod ista res creata que non manet nisi per instans creationis. ad nihilatio eius non est in instanti. hoc in tempore habito instanti creationis. siquidem post instans non est aliquid in tempore indivisibiliter immediatum sibi indivisibiliter. talis scilicet immediate qua continuu terminatum est immediatum suo termino. et hoc modo motus est immediatus ultimo quietis. quod post illud statim est motus. sicut indivisibile post indivisibile quod est eius principium.**

Cum igitur arguitur quod ad nihilatio est in instanti. negandum esset de ad nihilatione in casu in quo loquimur. et hoc per referentiam intentionem ad instans tempus siue in illo dicatur proprie esse creatio et ad nihilatio. siue magis cum illo. Et cum probatur. quod virtus infinita non agit in tempore. Illa oppositio philosophus non precederet nisi de virtute infinita naturali necessitate agente. quod de alia non est inconveniens illud ad quod ipse ducit. scilicet quod virtus finita et infinita agunt in equali mensura. Theologi autem non precedunt deum agere naturali necessitate circa creaturam. Sed nunquam tenendo deum agere naturali necessitate non posset precedi aliquid posse manere tamen per instans: cum mutatio sic tamen maneat etiam secundum philosophum. Quere rationem.

Ad aliam autem philosophi. illa requirit alium intellectum etiam ab utroque predictorum. quia. scilicet natura nihil producit quod statim corumpatur nec quod necesse est mox corrumperet. sicut ipse dicit quod natura producit sic influit ad preservationes producti. quod possit per tempus aliquod manere. ita quod corruptiva vel non sunt approximata vel non vincunt virtute generantis et preservationis generantis. quod tunc generans impediret generare. nec ex illo potest haberi aliqua impossibilitas. respectu potentie divine. hoc tamen modo impossibilitas secundum causas naturales in se comparatas.

Ad aliud dico quod in generatione et corruptione naturali corruptum non habet ultimum sui esse. quod tunc haberet qualitates convenientes saltem in tali gradu in quo possent stare cum forma illius. et si sic: non subito abijcerent nec igitur corrumperent subito corrumperetur. et sicut corruptum non habet ultimum sui in esse. sic habet primum in non esse. quia cum esse generi concurret non esse corrupti. generatum autem in instanti generationis hoc esse. quod tunc forma eius est in materia. et habet tunc primum esse. quod tunc forma immediate succedit preservationi. et sicut generatum habet primum in esse: sic corruptum habet primum in non esse. hoc si aliquid virtute preservationis aliquid ens in esse in aliquid instanti ultimo. ibi tunc non esset dare primum non esse. sic esset de illa creatura permanente que non haberet esse nisi per instans.

Unversaliter autem dico. quod in succedentibus sibi invicem siue

siue opposita privative. siue contradictorie. siue quasi contrarie. quod ambo positiva: nunquam est dare ultimum precedentis et cum hoc primum consequentis. quod tunc opposita essent in eodem instanti. vel duo instantia immediata. scilicet tamen alterum est dare. scilicet vel ultimum prioris vel primum posterioris. quod divisibile non est imediata nisi indivisibile. et succedentia sibi invicem sunt opposita imediata. Cum igitur illa que accipiunt non esse post esse. quod sunt raptim transientia. quedam permanentia naturaliter geita vel corrupta. quedam autem permanentia naturaliter geita vel corrupta. In primis. scilicet raptim transientibus est dare tam ultimum quam primum in esse. quod illud instans in quo solo habet esse. et ideo nec est dare primum nec ultimum in non esse. quod tam in toto tempore terminato ad hoc instans quam in toto tempore sequente hoc instans habet non esse. In secundis autem est dare primum in esse hoc non ultimum. et similiter in non esse est dare primum et non ultimum. sicut expositum est prius per intentionem philosophi. In alijs autem que per virtute divinam produciunt vel destruiunt potest esse uterque istorum modorum. Et etiam tertio modo. scilicet sit ibi dare ultimum in esse et non primum in non esse. quod illa virtus potest in quocumque modo successionis unum ad alterum quod non includit contradictionem.

Ad aliud dico. quod incipit. dupliciter exponitur. uno modo cum positione presentis et negatione preteriti. sic scilicet est et non fuit. alio modo per negationem presentis et positionem futuri. sic non est et erit. Sicut desinit. dupliciter exponitur. Bico igitur. quod secundum unum modum exponendi verum est quod simul aliquid incipit et desinit. quod raptim transiens incipit. hoc est: est et non fuit. et desinit esse. hoc est: est et non erit. ubi utrobique affirmat esse. et negationes iste hinc et inde. scilicet non fuisse et non fore. non sunt opposite. precise autem repugnantiam important incipere et desinere secundum istos intellectus in quibus est aliquid idem affirmatum et negatum. vel opposita aliqua includunt.

Ad primum argumentum principale per ex secundo articulo principali. quod primum ans est vix scilicet quod aliquid potest creari et nunquam preservari. hoc non est tamen modo ex ratione alterius et alterius respectus importanti in hoc quod est creari et preservari. scilicet respectus ad oppositum. scilicet ad non esse precedentis quantum ad creatorem. et ad ipsummet esse ut probatum est tamen ad conservationem. qui duo respectus sunt tamen respectus rationis. primum est respectus negativus. quod ad non esse. et nullus talis est realis. Secundus est eiusdem ad idem probatum. sicut primum ad idem esse non habitum. non est autem vix ratione respectus ad causam. Et cum inferunt. igitur potest habere respectus ad deum creatorem. et tamen nunquam habere respectum ad deum preservantem. concedi potest si uniformiter accipiamus. hoc est quod deus nunquam dicat conservare illud quantum ad totum quod importat per preservare. Si autem intelligatur quod nunquam habet ad deum respectum illum quez importat hoc quod est preservari a deo quod est respectus dependentie ad causam in essendo. neganda est presentia. quod et si nunquam habeat respectum dependentie cum illo alio quod est quasi successionis ad seipsum: tamen illud quod est dependentie necio habet. et tunc in ultimo presentia non potest plus concludi nisi quod totum quod importat per istum terminum creari. non est idem totum quod importat per preservari. scilicet duplex respectus hoc duplici respectui ibi. quod verum est. quia hoc ille quod coiter utrobique importat sit omnino idem: tamen aliquid quod importat in hoc quod est creari. alius est ab illo altero quod importat per hoc quod est preservari.

Questio. xiiij.

De creaturis in spe

Qualiter tamen modo querebatur de creatura vivente et hoc vita sensitiva vel intellectiva. Et erat questio communis omnium viventi hac vita vel illa. et erat ista. **Et actus cognoscendi et appetendi sint essentialiter absoluti vel essentialiter relativi.**

Arguitur quod relativi. quod talis actus non potest intelligi nisi intelligendo terminum. absolutum autem potest intelligi non intelligendo aliquid in ratione termini. igitur etc. prima probatur. quod non potest intelligi quod sit visio nisi sit alicuius visibilis vel obiecti.

Ad idem de se est manifesta.

Contra. talis actus est qualitas omnis autem qualitas est forma simpliciter absoluta. quod genera sunt impmixta. etc.

Questio ista non querit de

actu terminato ad cognitōz. quo. s. actu pducit vel educitur vel inducit ipsa cognitio. s. querit de actu cognoscendi. q. scz est ipsa cognitio actualis. ita q. iste actus si dicatur actio. n̄ intelligit q. sit de genere actōis. qz ipsa est sp̄ ad terminū aliquē accipientē aliq̄ mō eē p̄ ipam actōz. s. intelligit q. sit actio. s. est opatio qua agēs tanq̄ actu ultimo pficit. Et breuit̄ ad cautius loquenduz in tota ista questione intelligit s. nomen actio. p̄ actōe de genē actōis. que scz ē actō. pductiua. vel saltez aliquo modo ad esse termini p̄ ipam ponēdi. z s. nomē opatio intelligit p̄ actu intrinseco quo ipm opans pficit ultimate. Itē lz qd generalit̄ posset intelligi de respectu ad obiectū vel subiectum: nō tñ argumēta vident̄ restringere eam ad primuz intellectum. Est igit̄ intellectus questionis p̄mo tractandus iste. An actualis cognitō sit eēntialr̄ relatiua ad obiectū cognitū. z s̄lr̄ de actuali appetere. Ubi tria sunt videnda. Primo q. in omī intellectōne z generalit̄ opatōe quacūqz de q̄ loqmur ē aliqua entitas absoluta. Secūdo qualit̄ illud absolutū habeat aliquaz relatiōz ad obiectū sibi annexam. Tercō an illa relatio sit actu isti essentialis. **¶** Prima cōclusio. pbatur triplr̄. Primo sic. vltima pfectio sube viue nō est sola relatio. opatio est h̄mōi pfectio substantie viue que nata est opari. puta viuētis vita sensitua vel intellectiua. igit̄ opatō non est sola relatio. igit̄ zc. Adaior pbat. qz sola relatio non summe appetit̄ appetitu naturali z electiuo nature pfectissime appetentis. s. vltima pfectio nature viuētis a tali natura summe desiderat̄ desiderio naturali. de quo intelligi pōt illd̄ aug. gusti. xiiij. de trini. c. iij. Beati omēs eē volumus. quod sp̄ verū est siue de beatitudine actu cogitem⁹ siue nō. z tamē siue actuali cognitōne n̄ est in nobis actuale velle volūtatis. Ibi dēz etiā vult. q. quicqd̄ aliud quisq̄ latēter velit ab hac volūtate cōmuni n̄ recedit. desiderat̄ etiā summo desiderio electiuo volūtatis bene dispositē. Adinor pbat etiāz p̄ p̄m. j. z. r. ethicoz. vbi vult. q. felicitas q̄ ē finis vltim⁹ nature intellectualis. z p̄ p̄ns summe desiderabil̄. est opatio optima. vel p̄sistit in opatōe optia. Idem vult xij. metaphy. c. vij. vbi de deo loquēs dicit. q. si n̄ intelligat qd̄ vtiqz ē in ligno. z statū possit. si n̄ ē s. qd̄ sua intelligentia s. potētia: n̄ ē vtiqz optima suba. p̄ intelligentiā intelligit actualēz intellectiua. nam ad pbatōz dicte p̄ntie statū ibi dicit. p̄ intelligere. n. ei honorabile inest. Idē habet. r. metaphy. c. vij. vbi vult. q. actus ē prior potētia n̄ solū tpe z rōne: s. etiā sba. s. ē pfectōe. vñ in pbatōe illius mēbri q. actus prior ē sba: exemplificat ipse. vt vir puero. z homo spermate. z p̄clusionēz sic intellectū ibi pbat. qz gza acc̄ tanq̄ finis sunt alia ordinata ad actū. sicut declarat ibi in multis exēplis. S̄lr̄ autēz mltē de fine vltio z summe desiderabili q̄ est beatitudo. siue dicat̄ de cognitōne sicut illa Aug. visio ē tota merces. siue loquant̄ de dilectōne. sic de doctrina xp̄iana summa merces ē vt ipō pfruemur saltē i s. omēs pueniūt. q. finē vltimū z maxime desiderabile dicit̄ eē opationē vel in opatōe p̄sistere. **¶** Secundo pbat̄ p̄clusio principalis sic. relatio p̄prie dicta nō ē noua sine nouitate alicui⁹ absoluti prioris. z s. in subiecto vel in termino. opatio aut̄ pōt esse noua sine nouitate cui⁹ cūqz alterius prioris absoluti in ipō opante. sine etiā c⁹ cūqz alterius absoluti nouitate i termino. igit̄ opatio n̄ ē p̄cise relatio. p̄prie accipiēdo relatiōz. igit̄ zc. Adaior pbat. tum p̄ p̄m. v. physicoz. vbi negat motū in ad aliqd̄ z expressius in. vij. vbi vult. q. ad vntēz z maliciā n̄ ē alteratio. qz sunt ad aliqd̄. hec aut̄ q̄ ad aliqd̄ neqz generatōes sunt: neqz generatio ē ipsoz: neqz alteratio oīno. hec ille. tum p̄ rōnez. quia relatio p̄prie dicta nō sequit̄ extrema simul posita. z ita n̄ p̄t esse noua sine nouitate alicui⁹ extremi. Adinor pbat̄ q̄tum ad primā p̄ez. qz illd̄ qd̄ erit d̄ potētia acc̄ntali ad actū. n̄ recipit aliquā formā nouā priorē ipā opatōe. qz tūc n̄ fuisset pri⁹ i potētia accidēntali s. eēntiali. Secūda ps̄ mioris ē maifesta. p̄z. n. q.

nihil absolutū aduenit visibili qñ videt̄ actu. nec intelligibili qñ intelligit̄ actu. z s̄lr̄ de alijs. **¶** Pretea. omis relatio realis fundamētū suū primū vel rōnez fundandū primā nōcō psequit̄ vel p̄comitat̄. z s. p̄posito termino. nūc aut̄ ipaz potētia opatiua n̄ nōcō p̄comitat̄ relatiō actu alis ad obiectū. igit̄ ipsa potētia n̄ ē prima rō fundandū talez relationē. igit̄ si ponat̄ aliqua relatio actualis operantis ad obm. oporteret dare sibi p̄ fundamēto vel rōe fundandū. prima aliqd̄ posterius ipā potētia. z q̄ mediū inter ipsaz potētia z illā relatiōz. tale qd̄ nō videt̄ pōtē poni nisi ipā opatio. nūc aut̄ illud quod ē primū fundamētū relationis vel prima rō fundandū eā. aut est absolutum. iuxta illud. vij. de trini. c. ij. omē quod relatiue d̄r est aliqd̄ excepto relatiuo. aut saltē n̄ est p̄cise illa relatio cui⁹ ē fundamētū vel rō fundandū. igit̄ opatio nō ē p̄cise relatio opantis ad obiectū. z pari rōne opatio nō ē p̄cise aliqua relatio. **¶** Ex hac p̄clusionē sic p̄bata p̄cludit̄ vltim⁹ p̄positū sic. si hec opatio esset p̄cise respectus: tunc esset relatio. qz respectus quē p̄hus p̄cedit aliquo mō cōuenire opationi est p̄prie de genere relatiōis. z p̄tinet ad terciū modū relatiuoz. vtz ex. v. metaphy. cū igit̄ opatō nō sit p̄cise relatio. vt p̄bant rōnes iaz p̄sitate. sequit̄ q. n̄ sit p̄cise respectus. z p̄ p̄ns est ibi aliq̄ entitas absoluta. quod est p̄positū in isto articulo.

De secūdo articulo principi

pali tria sunt videnda. Primo arguit̄ q. in opatōe nōcō est aliq̄ relatio realis ad obiectū. Secūdo dicit̄ qualiter s. sit intelligendū. Tercio videbit̄ de rōnibz ad istud p̄bandū positis. **¶** Primū ostendit̄ triplr̄. z s. cōmōdē triplici p̄bationi posite in p̄mo arti. p̄mo ex rōne p̄fectionis que fuit mediū in p̄ma rōne. arguit̄ sic. Vltia z summa p̄fectio nate opatiue n̄ pōt esse sine reali relatiōe ad obiectū p̄fectissimū circa qd̄ ipsa nata est opari. opatō at̄ est summa p̄fectio talis nate. igit̄ zc. Adaior pbat. qz si summa p̄fectio nature viue diceret̄ aliqd̄ vt est ad se: ipā sba rei s. mō eēt summa p̄fectio. qz sba ē p̄fectior quocūqz suo acc̄nte s. m̄ aresto. vij. metaphy. igit̄ si p̄cedat̄ b̄ritudinē creature eē acc̄ns illi nate visibili. z cū s. summā eius p̄fectōz. s. n̄ p̄t poni vt est aliqd̄ ad se. s. p̄cise inquantū cōnectit̄ z se cōiungit̄ fini vltimo simplr̄. s. obo extrinseco qd̄ p̄ ipm attingit̄. ipā igit̄ relatio ad ipm obiectū ē socialis rō p̄pter quā b̄ritudo dicit̄ summa p̄fectio. **¶** Cōfirmat̄ s. p̄ illud aug. xiiij. de trini. c. v. vbi alijs diffinitōibz beatitudinis reprobat̄. p̄cludit̄ q̄i p̄ vera diffinitōe. beatus igit̄ non est nisi hz omia que vult z nihil malū vult. **¶** Ex s. arguit̄. qñ in concretis est p̄dicatō p̄ se p̄mo mō. sequit̄ q. abstractū predicat̄ de abstracto. p̄z i exēplo. albu ē coloratū p̄ se p̄mo. z p̄ p̄ns n̄ rōne subiecti. s. rōne formalis. z iō hec ē vera. albedo ē color. igit̄ si hec ē vera p̄mo mō. b̄ritūz hz q̄qd̄ b̄ritūz vult. seq̄ q. b̄ritudo est (vt ita dicā) habitio cuiuscūqz b̄ritūz voliti. nūc aut̄ habitio vel h̄re videt̄ p̄ se importare relatiōz. **¶** Pretea iuxta scdm̄ mediū. s. de nouitate absoluti. arguit̄ sic. Ad formā absolutā nouam p̄t eē p̄ se mutatio. ad opatōz puta intelligē vel h̄mōi n̄ p̄t esse p̄ se mutatio. igit̄ zc. Adaior pbat. quia forma absoluta pōt acquiri subiecto nō tñ p̄ acc̄ns ad acquisitōz alterius: s. p̄ se p̄pria acquisitōne. quia pōt primo p̄ se succedere sue p̄prie priuationi. Adinor pbat̄ p̄ p̄m. vij. physicoz dicentē. neqz intellectiua p̄re aic est alteratio. sc̄ies enim maxime ad aliqd̄ dicit̄. z multa ibidez tam in littera p̄bi q̄ in p̄mento vident̄ esse ad hanc intētiōz. **¶** Preterea iuxta terciū mediū scz de distinctōe relatiōis z fundamēti eius arguit̄ sic. In cui⁹ sba ē relatio. illud nō est aliquid absolutū. sed in terciō modo relatiuoz in sba vnius extremi. scz mensurati est relatio. opatio enim refertur ad obiectūz illo terciō modo. igit̄ zc. Adaior pbat. qz absolutū n̄ includit̄ i sua rōne eēntiali respectū. qz tūc eēt p̄ se ad altez p̄ illū respectū inclusuz z eē p̄ se n̄ ad alterum sed ad se: quia ponitur absolutū. Adinor p̄z p̄ p̄metatōz. v. metaphy. vbi vult. q. i terciō mō relatiuoz

relatio est in sba alteri⁹ extremi tm̄. sicut in rōne intel-
ctus ⁊ nō in rōne intellecti vel intelligibilis. relatō inq̄
nō est in sba intellecti sic est in sba intellect⁹. igit̄ ⁊ c̄. Vbi
etiā illud vbi p̄hi idēz bis diceret̄. expōit sic. intellect⁹ n̄
refer̄ ad intelligentē s̄ ad intellectū. qz si ita eēt tūc itel-
lectus p̄stitueret̄ p̄ intelligentē ⁊ videt̄ eē ecōuerso. ex q̄ se-
queret̄ q̄ illud quod p̄stituit̄ p̄ aliū p̄stituat̄ illud. sic ipse
arguit q̄ intellectus si diceret̄ ad intelligentē cōstitueret̄
p̄ ipm̄: ita intelligit q̄ p̄stituit̄ p̄ intelligibile ad qd̄ d̄f. n̄
aut̄ p̄stitueret̄ p̄ illud si eēt in se aliq̄d absolutū. ¶ Circa
secūdū in isto arti. distinguo de opatōe. ⁊ est distinctō ma-
nifestior in actu cognoscēdi. pōt tñ poni forte in actu ap-
petendi. aliq̄ est p̄ se ex̄ntis sicut q̄ attingit̄ obiectū in sua
ppria ex̄ntia actuali. Exemplū de visōe coloris ⁊ coiter
in sensatōne sensus exteriōris. Aliq̄ etiā est cognitio obie-
cti nō vt ex̄ntis in se. s̄ vt obiectū nō existit: vel saltē illa
cognitō nō est eius vel actualit̄ ex̄ntis. Exemplū. vt ima-
ginatio coloris. qz p̄tingit̄ imaginari rem qm̄ nō existit si-
cut qm̄ existit. ¶ Consilis distinctio p̄bari pōt in p̄gnitōne
intellectua. s̄ p̄bat̄. Primo. quia p̄z q̄ aliq̄ pōt eē intel-
lectio nō ex̄ntis. aliq̄ etiā pōt eē obiecti ex̄ntis vt ex̄ntis.
qz talē habebit beatus de obo beatifico. alioq̄n possz ali-
qs eē beatus in obiecto. esto p̄ impossibile q̄ ipm̄ nō essz
ex̄ntis. de quo dicit̄ h̄re clarā visōne siue facilem. pp̄ s̄ q̄
actus eius cognoscēdi tendit in illud vt in se p̄ns i. ppria
ex̄ntia actuali. Secūdo p̄bat̄ idēz. qz quicqd̄ est p̄fectō-
nis in cognitōne. magis pōt p̄petere cognitōni intellecti
ue q̄ sensitīue. nūc aut̄ posse attingere obiectū in se reali-
p̄fectōnis ē. vbi n̄ vilesceret̄ potētia attingētis. p̄pter imp-
fectōez obiecti. s̄ intellectus pōt h̄re actū quo sic attingat
obiectū in sua reali ex̄ntia. saltē illud obiectū qd̄ est nō
bilis tali intellectu vel eque nobile. ¶ Et si p̄cedat̄ de i-
tellectu n̄o ipsuz. s̄. posse habere tales actū p̄gnitōis quo
attingat rez vt ex̄ntez in se: pari rōne pōt s̄ p̄cedi de quo-
cūqz obiecto. quia intellectus n̄ est potentialis respectu
cuiuscūqz intelligibilis. ¶ Contra istaz distinctionez ar-
guir̄. p̄mo p̄ hoc q̄ intellectus n̄ in p̄gnoscēdo abstrahit
ab hic ⁊ nūc. ⁊ pari rōne ab om̄i p̄ditōne ex̄ntis vt existē-
tis. igit̄ nō p̄petit̄ sibi aliqd̄ p̄ se intelligere vt existens.
¶ P̄ferea. si sint due tales intellectōnes possibiles intel-
lectui n̄o. tūc pari rōne eiusdem obiecti poterūt esse due
tales. Quero tūc quō distinguerent̄. n̄ numero tm̄: quia
duo acc̄ntia eiusdez sp̄i n̄ p̄nt esse in eodem subiecto sit.
nec specie: qz siue actus cognitōis accipiat sp̄ez a poten-
tia siue ab obiecto. cū h̄ sit eadez potētia ⁊ idēz obiectuz.
nō poterit̄ poni d̄ntia specifica. ¶ Ad primū illoz dici
pōt. q̄ distinctio que ponit̄ coiter inter cognitōez intel-
ctiuz ⁊ sensitīuā ex pte obiecti. p̄nta q̄ intelligimus v̄le
sentim⁹ singulare. ⁊ quecūqz distinctio alia isti cozndēs
nō debet intelligi tāq̄ in potētias d̄ipatas ex equo. sic
est distinctio v̄lus in vidēdo colores. ab auditu in audiē-
do sonos: s̄ debet intelligi distinctio intellect⁹ a sensu sic
potētie sup̄ioris p̄gnitīue ab aliqua p̄gnitīua subordina-
ta sibi. ⁊ p̄ p̄ns q̄ potētia sup̄ior pōt cognoscē aliq̄d obm̄
vel sub aliq̄ rōne qd̄ obiectū. vel sub qua rōne potētia in-
ferior nō pōt cognoscere. nō tñ optet ecōuerso. q̄ inferior
possit aliq̄d obiectū vel sub aliq̄ rōne cognoscere qn̄ supe-
rior possit etiā p̄fectiori mō obiectuz illud p̄gnoscē. ⁊ sub
eadez rōne cognoscibilitatis ex pte obiecti. ⁊ sic pōt p̄ce-
di q̄ intellectus potest cognoscē obiectū nō vt h̄ ⁊ nūc. qz
sub rōne q̄dditativa absoluta. sensus aut̄ n̄ pōt sic cogno-
scere obiectū. qz est virtus limitata ad cognoscēdū ipsum
sub rōne ex̄ntis. s̄ nō p̄pter s̄ intellectus determinat̄ ad co-
gnoscendū obiectū sub mō opposito. qz indifferēs ē ad co-
gnoscendū ipm̄ sub vtroqz mō. ¶ Ad secūdū p̄cedi potest
q̄ sint due cognitōnes eiusdez obiecti simul. sic q̄ n̄ disti-
guat̄ obm̄ ab obiecto sicut eētia ab ex̄ntia. qz lz in̄ illa
sit aliq̄ distinctō obiecti. tm̄ n̄ sufficiens ad p̄positū. qz etiā
ip̄a ex̄ntia pōt p̄gnosci cognitōne abstractiua. sicut. n. ef-
fentia sic ex̄ntia possuz intelligē lz nō sit reali ex̄ intel-
ctū. dicit̄ igit̄ p̄gnitōes distincte ⁊ s̄ fm̄ sp̄ez p̄pter rōnes

formales motiuas bincinde. qz in cognitōe intuitiua res
in ppria ex̄ntia est p̄ se motiua obiectiue. in cognitōe aut̄
abstractiua est p̄ se motiua aliqd̄ in quo res hz eē cogno-
scibile siue sit causa virtualit̄ p̄tinens rem vt p̄gnoscibilē
siue sit effectus. puta sp̄es vel similitudo resp̄bensive p̄tinēs
ipm̄ cui⁹ est similitudo. ¶ Ista distinctōe actus p̄gnoscē-
di sup̄posita. pōt dici q̄ prim⁹. s̄. qui est rei ex̄ntis i se ne-
cessario hz annexam relationez realē ⁊ actualez ad ipm̄
obiectum. ⁊ rō est. quia nō pōt esse talis cognitō nisi co-
gnoscens habeat actualiter ad obiectū tales bitudinez q̄
necessario requirit̄ extrema in actu ⁊ realit̄ distincta. ⁊ q̄
etiāz naturā extremoz n̄c̄cio p̄sequit̄. In sp̄ali aut̄ videt̄
esse duplex relatio actualis in isto actu ad obiectum. vna
potest dici relatō mensurati vel verius mensurabilis ad
mensuram. Alia potest dici relatio vnientis formalit̄ in
rōne mediū ad terminū ad quez vnit̄. ⁊ ista relatio mediū
vnientis specialiori nomie pōt dici relatio attingētē al-
terius vt termini. vel tendētē in altez vt in terminum.
Ista aut̄ distinctio duaz relationū. s̄. mēsurabilis ad mē-
suram ⁊ attingētē ad terminū. satis videt̄ esse manife-
sta. quia vtraz ab altera separi potest. sicut in eētis su-
perior hz rationez mēsure respectu inferioris. nec tamen
semp inferior hz respectu superioris relatōnez attingētē
de qua loq̄mur. Actus etiāz volūtatis vel intellectus to-
taliter causantis obiectum: videt̄ habere relationē tēden-
tē respectu eius vt termini intellectōis vel volūtōis. siue
ista relatio sit realis siue tm̄ rōnis. nō tamen talis intel-
lectio vel volitio hz respectu talis obiecti relationē mē-
surabilis. sed magis relationē mēsure. ¶ De prima re-
latione. s̄. mēsurabilis loquit̄ ares. v. metaphy. q̄ illa p̄-
prie p̄tinet ad terciū modū relatiuoꝝ. vbi sciendū q̄ ali-
quid mēsurari est intellectū de eius quāntitate de termina-
ta p̄ aliud certificari. ita q̄ mēsurari importat respectū
ad intellectū cui sit certitudo ⁊ ad mensuram p̄ quam sit
certitudo. ¶ Prima nō est realis. sicut nec scibilis ad sciē-
tiam. Secūda est causati nō in esse sed i cognosci ad cau-
sam in cognosci. ⁊ hec est relatio realis q̄tum est ex par-
te de pendentie causati ad causam. que de pendentia est ra-
tione extremoz. ⁊ nō tm̄ p̄ actum intellectus compantis
hoc ad illud. tm̄ quia ista bitudo de pendentie nō qdē ip̄ius
cognitōnis ad causaz cognitōis q̄ h̄n̄ est realis. sed de pē-
dentie obiecti vt cogniti ad obiectū vt p̄ quod cognoscit̄.
est inter extrema. non vt habitia esse reale. s̄ tm̄ vt h̄ntia
esse cognituz. ideo ista habitudo nō est simplr̄ realis. nec
tamen est ita pure relatio rōnis sicut est illa que est v̄lis
ad singulare. vel illa que est p̄radictōrij ad p̄radictōrij.
quia ares. nō dicit relationez in terciō modo eē mensura-
ti ad mēsurā s̄ eē mēsurabilis. s̄ ē apti nati mēsurari ad
mēsuraz. hoc ē aptaz natam mēsurare. quod sic potest in-
telligi. sicut ex dictis p̄z mēsurari actualit̄ est actualiter
de pēdere in cognosci. ita mēsurabile dicit̄ aptitudinalez
vel potentialez de pendentiaz in cognosci. vel dicit̄ de pēde-
ntiam in cognoscibilitate. vnūquodqz aut̄ se habz ad p̄gno-
scibilitatem sicut se habet ad entitatez. igit̄ p̄ mēsurabile
intelligit̄ illud substratū rōne cuius s̄ est mēsurabile ⁊ il-
lud est entitas causata vel p̄cipitata. vt sic in terciō modo
relatiuoꝝ. p̄ s̄ quod est aliqd̄ dici vt mēsurabile ad mēsu-
ram. intelligit̄ dici tanq̄ de pēdēs i entitate ad illud a q̄
p̄cipitat entitatez. vt sic sit relatio simplr̄ realis ex parte
mēsurabilis in s̄ terciō modo. quia illud intelligit̄ ens p̄
p̄cipatōez vel imitatōez respectu alteri⁹. ¶ Alteri⁹ ad
p̄positū cū aliqd̄ possit multipl̄ p̄cipare p̄fectōez ab al-
io actus cognoscēdi sicut p̄cipatio se hz respectu obie-
cti sic similitudo respectu cui⁹ ē. n̄ dico similitudo p̄cipati-
onez eiusdez forme sic est albi ad albū. s̄ similitudo p̄ imita-
tionē. sicut ē ydeati ad ydeam. Secūdus actus cognoscē-
di qui. s̄. n̄ ē n̄c̄cio ex̄ntis vt ex̄ntis. n̄ n̄c̄cio hz relatōz re-
alez actualē ad obiectū. qz relatio realis actualis regrit̄
p̄ se terminū realez ⁊ actualez. tm̄ iste secūdus actus pōt
poni habere ad obiectū relatōz realē potēntialez. ⁊ s̄ p̄mā
de qua i p̄cedēti mēbro dictū est. s̄. mēsurabilis vel de pē-

dentie. nō autē secundam. s. vnionis vel attingētie. Potest etiā ista cognitio habere ad obiectū relatōz rōnis actualē. s. illaz nō nōcō regit ad b q sit ipi^o obi. ¶ Sunt hic q̄tuor declarāda. p̄mo q̄ cognitio abstractiua hz relatōz realez potentialez 7 aptitudinalez. s. mēsurabilis ad obiectū etiāz nō ex nōs. hoc p̄bat. qz illud quod hz relatōnē actualē ad terminū ex nōs. 7 quantū est ex pte sui vniformiter se hz ad illum: hz realē aptitudinalez ad illum terminū qn nō est ex nōs. opatio est h̄mōi. qz est aliqd mensurabile p obiectū hoc est aptū natū in entitate sua depēdē ad obiectū. 7 hoc in speciali tali dependētia qualis ē ei^o quod est similitudo p imitatōz vel p̄cipatōz ad illud c^o est similitudo. hec oīa quātū est ex pte fundamētī eēt in actu. si terminus esset in actu. Secundum. s. de relatōe attingētie ad terminū qui attingit. pōt dici q̄ cognitio abstractiue nō puenit talis relatio realis potentialis vel aptitudinalis. p̄batur. quia nō puenit fundamētō quātū est ex pte eius. nec sibi competeret in actu si termin^o poneretur in actu. quia termin^o nō est natus p illum actuz attingi vt actu existens. Tercium. s. de relatōe rōnis i cognitione abstractiua. pōt dupl^r intelligi. Vno modo sic qn terminus nō hz esse reale. s. tñ esse in intellectu. tunc ad ipm non potest eē nisi relatio ratiōis. quia nō potest relatio verius habere esse q̄ termin^o ad quem est. nūc at obiectum quod terminat cognitōez abstractiua nō optet habere esse nisi in intellectu. igit̄ zc. Alius pōt esse intellectus talis. actus intelligēdi obiectū abstractiua pōt intelligi actu reflexo. cū. n. ista intellectio sit similitudo obiecti: p obiectum cognitū potest illa cognosci reflectendo 7 intellectus sic cognoscens istam cognitioez pōt comparē ipam ad obiectū. ipsa autē sic comparā p actum in intellectu referē relationē rōnis. Inter istas duas relationes rōnis vna est dñtia. nam secūda sicut pōt esse obiecti nō ex nōs: sic pōt esse cognitōis nō ex nōs. si tamē ista cognitio sit intellecta 7 p intellectum comparā. prima autē relatō nō potest esse nisi actus ex nōs 7 nō vt obiecti cognitū p aliquē actum reflexū nec p intellectum comparā. Ex hac dñtia sequit̄ alia. s. q̄ secūda relatō est rōnis quantū est ex pte vtriusq̄ extremi. prima quantū est ex pte obiecti est rōnis. quantū est ex pte actus eēt realis. qz videt̄ sequi naturā actus 7 nō tñ competere illi actui vt obiecto intellecto vel opato. Contra b. ens reale nō requit tanq̄ ad naturā eius sequēs vel p̄comitās aliqd nō reale. igit̄ actus cognoscēdi realis nō hz relatōz rōnis cōsequentes ipm ex natura sui. Rñdeo. p actum cognitōis obiectū hz esse cognitū. 7 ideo pōt naturā actus seq aliq̄ bitudo que sit ad obm vt hñs tale eē. Ex b p̄ q̄tum quō sez relatio rōnis nōcō p̄comitāt. qz b verū est de p̄ma relatione rōnis. nā sine secūda posset cognitio ipsa eē sicut actus rectus sine reflexo p̄ntē. 7 multo magis posset obm terminare actū illū absq̄ b q̄ h̄ret relatōz rōnis ad actū. secūda p̄tingentē causat p̄ actū intellectōis recte. igit̄ nō fuit i obo nōcō rō terminandi illū actuz. ¶ Nūc tercio in isto arti. rñdendū est ad argumēta facta in p̄ma pte hui^o articuli. p quāto videt̄ min^o pcludē. Ad primū pcedo q̄ opatio q̄ ē vltia p̄fectio nate opantis nōcō hz annerā relatōz. puta si loq̄mur de opatōe b̄fifica hoīs vel angeli. ista nōcō ē ex nōs vt ex nōs. qz si sit cognitio ē intuitiua. si sit volitio ē nōcō p̄comitās intuitioez. Sed cuz dē q̄ ipa ē vltima p̄fectio p̄cise inquantūz p̄nectit cū obo. Dico q̄ vltima p̄fectio pōt intelligi vel aliq̄ summa p̄fectō p se vna. vel p̄fectio integrata ex illa 7 omibz nōcō p̄comitātibus. p̄mo nō dico q̄ opatio ē vltia p̄fectō 7 ē simpl^r p̄fectior quocūq̄ p̄comitātē ipaz. etiā illa relatōe quā foial^r importat p̄nerio. qz si posset h̄re opatōz sine illa relatōe esset b̄ūs. nō at eē beat^o si h̄rem relatōz sine opatione. Istud p̄z de b̄itudine dei q̄ foial^r p̄sistit i opatōe. s. m illud p̄bi. xij. metaphy. vbi de eo loquēs ait. Si nō intelligat qd est insigne 7 venerabile. s. hz quēadmoduz si dōm mēs siue intelligit. 7 nō ē b̄ quod sua intelligētia. s. actu a h̄is intellectio. nō est vtiq̄ optima suba. 7 p̄bat p̄ntiaz.

p̄ intelligere. n. ei honorabile inest. 7 tñ b̄itudo eius nō requirit relationē rōnis inter opationez 7 obiectū. quia etsi possit intellectus eius comparē actuz suū ad obiectū tñ ista comparatio siue relatio rōnis nō includit̄ i ipa opatione que opatio s̄m se est beatifica. nō. n. videt̄ rōnabile q̄ magis deus sit beatus foial^r aliq̄ opatōe includente relatōez rōnis. q̄ q̄ beatitudo angeli includat aliquā talem relationē. beatitudo tñ creata nōcō requirit relatōnem ad obiectū s̄ realez. 7 hoc quia non potest habē maiorem vnitatez cum obiecto q̄ vnitatez relatōnis. opatio autem dei habet cum obiecto veram vnitatem 7 idēptitatem. 7 ideo ibi nulla requiritur relatio ad hoc vt ipsa sola 7 absoluta sit plene beatifica. ¶ In b̄ patet vna excellentia beatitudinis diuine super creatam. quia illa vt absoluta est plene vltimum bonum eius. beatitudo creata non est vltimum nisi cum relatōe annera. Qñ igitur dicitur q̄ est vltima p̄fectio inquantū p̄cise cōnectit cū obiecto. reduplicatio ista potest intelligi fieri vel ratiōe relationis vel ratiōe fundamētī p̄rimi. P̄rimo modo negandū est. quia ipsa foial^r ratio relatōnis nō ē sibi rō essendi vltimaz p̄fectionem. Secūdo modo concedendū est. q̄ inquantum connectit. hoc est inquantūz est fundamētū p̄mū connectēs: sic est p̄fectio vltima. P̄ter idēz patet ad illam p̄firmationē. beatus est qui hz zc. si enim habere intelligat̄ ibi importare relationez. tunc vel ē descriptio per illud quod nōcō p̄comitāt opationez beatificam. vel hoc nomen beatitudo non importat p̄cise absolutum. sed cum respectu ad obiectum. Si autē p̄ habere intelligatur opatio q̄ obiectum hz. iuxta illud aug. lxxxiij. q. q. xv. habere deum nihil aliud est nisi noscere. tūc habere beatificum non importat p se relationem. s̄ illa tñ modo p̄comitāt. ¶ Contra b. nō est p̄radictio absolutū separi a relatione sicut prius a posteriori. 7 maxime qn non est relatio dependētie eētialis. igit̄ si opatio beatifica sit absoluta. posset p̄ potētiā diuiaz separi a relatōe illa. 7 tūc eēt b̄ūs. nō tñ p̄nectus obo. ¶ P̄terea. posteri^o generatōe ē p̄fectius s̄m p̄hm. ix. metaphy. s̄ relatō si est aliud ab opatōe absoluta. ē posteri^o generatōe. igit̄ zc. ¶ Ad primū alibi. ¶ Ad secūdam. illa p̄positio p̄bi debet intelligi p̄cedendo ex eodem ordine. quia si i alio ordine vel genere sit aliqd posteri^o generatōe. nō optet q̄ sit p̄fectius. sic. n. accūs esset p̄fectius forma substantiali 7 tñ isto modo est relatio posteri^o absoluto. nō. n. i eodem ordine aduenit tanq̄ p̄prium complemētū absoluto. sed absoluto in se habente p̄prium p̄fectionem cōpleta. ex illa perfectione p̄surgit relatio. ¶ Ad scōm argumētū principale quod accipit̄ ex. vij. phy. si diceret̄ q̄ Aresto. omnia illa dicit̄ nō s̄m opini. p̄prium. sed s̄m opi. pla. videt̄ posse haberi ex p̄mētatoze. vbi in fine p̄mētī aresto. inquit. intelligit̄ in hoc loco. nō q̄ bec sit opinio eius. s̄ i tendit̄ declarare vim opinionis huius. bec ille. Sententia etiā in se videt̄ illa quam imponit aug^o. pla. in. xij. de ciui. 7 aresto. primo posteri^o. scilz q̄ addiscere nō sit nisi reminisci. ait. n. sic. Acquirere cognitionez in principio. nō est generatio neq̄ alteratio. homo. n. sit sciēs 7 intelligens qn aī eius quiescit 7 firmat̄. quēadmoduz qn surgit a somno. ita p̄mentatoz exponit. Et in alia translatione apparet illa cadez snia. q̄ non mutat̄ aīa in prima acceptōe sciētie. sicut nec mutat̄ qn post impedimentum somni vel ebrietatis. pōt vti scia qua prius nō potuit vti. Tñ p̄t aliē dici. q̄ si arest. ista dixerit s̄m p̄pria opi. s̄ fuit q̄ motū 7 mutatōz nō dicit̄ p se eē ad aliquā foimā. nisi q̄ pōt p̄pria acquisitione acquiri. 7 ideo ad nullam foimā dicit̄ esse motum que tñ acquiritur per alia acquisitione. sicut est de relatōe. vnde vult̄ ibi. q̄ in qualitatibus illis non est alteratio que sunt cum quedam alterantur. hoc est cum alteratio sit in alijs. tensata. n. aut rarefacta zc. 7 post. sicut sanitas frigidoz 7 calidorū cōmēsuratio quedam est. 7 ideo sanitas non est proprius termin^o alius cuius alterationis. sed aliqua alia alteratio ad aliquem gradū calidi vel frigidi. 7 tūc ipm ē p̄mēsuratū alijs quā

litatibus corpis. 7 sic est sanitas. Si autem si eēt manifestū
scz q̄ scientia vel actu considerare esset sola relatio satis pa-
teret q̄ fm intentionez aresto. ad illaz nō eēt mutatio vl'
alteratio. s̄ pbatū est in pmo articulo. q̄ opatio nō ē so-
la relatio. 7 pari rōne vel maiori nec bitus sciētie. Quā vi-
detur aliqd vltra addendū. s̄ q̄ aref. nō pcedit alteratōez
esse ad aliquā qualitatez. nisi que pōt pmo acquiri. sic q̄
ipā nō tm̄ psequat p accēs ad formā inductaz sicut rela-
tio. s̄ nec eius inductio nōcio sequat inductiōē alicuius
forme prioris. 7 tūc ista conclusio eius nō est vera. nisi d̄ al-
teratiōe immediata pmo alteranti i illo ordine. 7 sic ad
scientiaz vel consideratōez nō est aliq̄ alteratio imediata p-
mo alteranti in illo ordine. qz primū tale est obiectū eē.
p̄gnitio autē in intellectu nō imediate causat ab obiecto
vt extra. s̄ in aliquo intra. qz intelligim⁹ cū volum⁹. n̄ af-
sentim⁹ cū volum⁹. ij. de aīa. quia ad intelligendū habe-
mus obiectū intra. ad sentiendū requirit obm̄ eē. Quā au-
tez intelligat de tali alteratiōe de qua dictū est pbat. qz
parz ante pcedit sensuz alterari dices. 7 ipi sensus alterā-
tur. patiunt enīz. actio. n. ipoz motus est p corp⁹: patiē-
te aliquid sensu. hic autē negat ptem intellectiua alterazi.
vt videt assignare p rōne. quia noticia intellectiua acci-
pit nō imediate ab obiecto eē. quod est primū alterans i
illo ordine. s̄ mediante p̄gnitione sensitiva. vnde ad pbatū
dum q̄ nulla mutatio est ad sciaz. ait. ex ea. n. que est fm
ptem experientia vniuersalez accepim⁹ sciaz. Et sic illd̄
verbū sciens maxime ad aliqd dicit. debz intelligi sic. ad
aliqd. i. ad obiectū intra. 7 nō imediate ad obiectū extra
quod est primū alterans. 7 ista conclusio sic particulariter i-
tellecta de alteratiōe pma. sufficit ad ppositū suū ibi. qz
conclusionē illaz q̄ mouēs 7 motū simul sunt. intendit p-
bare inductiue in singulis motibz. 7 sp̄aliē in alteratiō-
bus videt habere instantiaz de illis qualitatibz q̄ n̄ ime-
diate inducūt a primo alterante. quia ibi alteratū est si-
mul sit cum primo alterante: nō tm̄ cū primo in illo ordi-
ne de quo manifestius est q̄ ipm̄ sit alterans. Tercio mō
posset dici q̄ dictū aref. est intelligendū de alteratiōe que
est motus. vel si est indiuisibilis est mutatio terminatiua
vel p̄nuatiua motus. vel saltē q̄ est subiecti mobilis vel
mutabilis 7 ab aliquo agēte naturali. Nullū istoz inue-
nit in pte intellectiua. quia ipsa est indiuisibilis. 7 ita n̄
susceptiua motus qui requirit subiectū diuisibile. ipā eē
quia indiuisibilis ideo n̄ est localitē p̄ns alicui agēti na-
turali. qz nō replet locū. agens autē physicū nō est actiū
nisi in passuz sibi localiter p̄ns. sensus autē p oppositū po-
test dici alterari. 7 quia ibi compositū quantū recipit. 7
quia ab agente naturali cui est localitē p̄ns. Istud terciū
dictū videt satis verū. s̄ nō videt posse haberi ex ter. are-
sto. ibi. Ad terciū pōt dici. q̄ in terciō mō relatiōez
sic pcedit relatiōez esse in substantia alteri⁹ extremi tm̄
sicut in duobz primis modis pcedit relatiōez esse i sub-
stantia vtriusqz extremi. vnde dicit ibi p̄metator. relatio
est duobz modis. aut relatio est i substantia vtriusqz extre-
mi relati: aut in substantia alterius tm̄. nūc autē in duo-
bus primis modis nō includit relatiōē eēntialiter i vtroqz
extremo. imo vtrūqz fm se est absolutū. s̄ dicit ibi relatio
esse in substantia vtriusqz extremi vt in fundamēto p̄rio
siue ratiōe fundandi. 7 sic in terciō modo est tm̄ in sub-
stantia alterius extremi. hoc plan⁹ habetur i alia trālla-
tione vbi sic habet. fm numez 7 potentia dicta ad aliqd
omnia sunt ad aliqd: eo q̄ ipm̄ quod quid est alterius dicit
tur ipm̄ quod ē. s̄ nō eo q̄ aliud ad illud. mēsurabile vō 7
sensibile 7 intellectuale eo q̄ aliud ad ipm̄ dicit. ad aliud
dicunt. vult dicere. q̄ relatiōē primis duobz modis per se
dicit ad aliud. 7 nō tm̄ eo q̄ ad aliud referē ad ipsuz. In
terciō modo tm̄ vnu extremū est per se fundamētū rela-
tionis. reliquū vō dicit ad aliud solū. qz aliud est eius.
Hic breuiter dici pōt. q̄ hec est d̄ntia istoz modorū.
ga in primis duobz est relatio mutua. ita q̄ in vtroqz ex-
tremo est rō fundandi relatiōez vnam. 7 rō terminādi re-
latōez aliā. In terciō mō est relatio nō mutua. s̄ rō fun-

dandi relatiōez est tm̄ in vno extremo. 7 in alio rō ter-
minandi eandē. quod addit ibi de illo. bis diceret idem
7c. pōt p̄metator ibi sic intelligi. q̄ aliquid dicat cōstitui
p illud ad quod eēntialiter dependet. lz illud nō sit intri-
secū illi. 7 sic constituit p illud quod est mensura eius. si
igit intellectus diceret ad intelligentē vt ad mensuram
pstitueret hoc modo p ipm̄. sed intelligēs constituit p in-
tellectum vt p formā suam. igit erit circulus in pstitutiō-
nibus. lz nō eodē modo constituendi. 7 hoc est impossibi-
le. dū tm̄ vtrūqz constitutū dependeat p se a constituyente.
quia nō pōt esse circulus in p se dependentis. 7 s̄ pōt intel-
ligi p illud dictum p̄metatoris ibi. idēz diceret bis. 7 tūc
idēz erit causa 7 causatū eiusdēz. Sed facili⁹ exponit lit-
tera aresto. ibidēz fm aliā translationē. quia si intel-
ctus diceret ad intelligentē vt ad mensuraz. 7 cum dicitur
ad intelligibile vt ad mensuraz. idem vt mensurabi-
le erit bis dictum. hoc est ad vtrūqz duoz vt ad mēsuraz
quod est incōueniēs de duobz dispatis. i. q̄ vtrūqz sit cō-
plete mensura eiusdēz.

De terciō articulo p̄cipa

li dico q̄ relatiō pōt tripliciē se habere ad absolutū. Vno
mō p̄tingētē 7 p accēs vt similitudo ad albedinēz. Alio
modo nōcio. vt relatio creature ad deum. Tercio mō fm
veram idēmitatē. sicut in d̄nis relatio psonalis se ha-
bet ad essentiaz. s̄ nō videt q̄ possibile sit amplior idēpti-
tas que p̄rie dicat idēptitas essentialis. quia nec relatiō
pōt eēntialiter includi in absoluto. quia idēz eēt essentia
liter ad se 7 eēntialiter ad alterum. nec absolutū 7 rela-
tio p̄nt includi in aliquo p se vno. sic p se vno. q̄ sit vni⁹
generis 7 ipius sit. p̄rius p̄ceptus p se vnus 7 q̄ ipm̄ sit
p se in vno genere. quia sicut in rebus nō pōt fieri vnum
p se ex distinctis nisi illa se habeant sicut p̄rius actus 7
p̄ria potentia in eodēz genere. vtz p phm. viij. metaphy-
sice. sic nō pōt aliquid eē h̄ns p se p̄ceptus vni⁹. 7 cū s̄ per
se includens distincta. nisi p̄ceptus vni⁹ sit p se potenti-
alis 7 alterius actualis p se determinās illū potentialez
relatio 7 absolutū n̄ p̄nt habere tales p̄ceptus quoz vn⁹
sit p se determinābilis 7 alius p se determinās. qz si ali-
qs p̄ceptus absolutus sit indifferens. pōt p̄trahi p cōce-
ptū absolutū. quousqz sit determinatissim⁹ sub genere ab-
soluto. similitē de p̄ceptu relati sub genere relatiuo. neu-
ter igit est p se p̄ctius vel determinatius alterius. quia
vterqz sine altero nat⁹ est h̄re p̄ceptū determinatissimuz in
p̄ria coordinatiōe. **E**x his ad ppositū. i. actu cogno-
scendi de quo querit ē aliq̄ entitas absoluta. vt pbatuz ē
in pmo arti. ibi etiā est aliq̄ relatio vt pbatū ē in. ij. arti.
Et ex isto vltimo habet q̄ absolutū 7 relatiū nō p̄nt cōsti-
tuere aliqd p se vnu. vel saltēz vni⁹ generis. qd. s̄. habeat
p̄ceptū p se vnu. Ex his sequit q̄ actus p̄gnoscedi vel n̄ ē
aliqd p se vnu vni⁹ generis. vel nō p se includit illa duo q̄
p̄bata sunt ibi p̄currē. Videt autē pbatū in pmo arti. q̄
essentialitē includat absolutū 7 p̄cipue in pma rōne. igit
videt q̄ actus talis nō sit eēntialiter relatiū. sicut per se
includēs relatiōez. Vel si dicat q̄ ē qddā totū includēs am-
bo illa: tūc n̄ ē aliqd p se vnu eēntialitē relatiū. s̄ vnu p ac-
cidēs eēntialitē includēs alterā p̄tē. sic diceret improprie
q̄ hō albo ē eēntialitē albo. s̄. n. improprie d̄. qz nihil eēn-
tialitē p̄rie d̄ de eo qd̄ n̄ ē in se aliqd vnu eēntialitē. sic ni-
hil p̄t eē vtz de eo qd̄ ē in se falsuz. sic est illd̄ c̄rō includit
repugnātiāz. qd̄ ga n̄ ē in se possibile. id nihil d̄ de ipso
possibile. vl' sibi eē possibile. Sic i p̄posito qd̄ n̄ ē p se vnu
nihil p̄t eē vere vel p se vnu. **S**i q̄rat supponēdo opa-
tōne eē p se vna. 7 p̄ns vni⁹ generis. ad qd̄ gen⁹ p̄tine-
bit: pōt dici p se ē i genē q̄litatez. s̄ pbat̄ discurredo per
genera. p̄z q̄ n̄ ē i genē s̄be. 7 s̄lt̄ de oibz alijs generibz p̄-
terq̄ de q̄litate. relatiōe. actōe. 7 passiōe. **N**ō ē aut relatio
vt pbatū ē i pmo arti. nec actio. nec passio. p̄bo pmo per
mediū cōe. illud. s̄. qd̄ positū ē in pmo arti. qz sic nulla re-
latio nec vlla actio de genē actōis: nec passio de genē pas-
sionis ē p̄fectio vltima agētis vel opantis. hec opatō est

est perfectio etc. **P**reterea. actio est transmutatio alteri in quantum alter. sic potentia activa secundum philosophum. v. metaphysicorum. est principium transmutandi aliud in quantum aliud. passio etiam est transmutatio ab altero in quantum alter. operatio autem cognoscendi vel appetendi: nec transmutatio alteri: nec transmutatio ab altero. quod licet videatur esse manifestum. tamen probari potest. quia transmutatio tantum activa quam passiva est necessario ad aliquem terminum accipientem esse illa transmutatione. quia secundum terminum formalem passum se habet aliter quam prius. operatio non est ad aliquem terminum accipientem esse per ipsam. imo eo modo quo habet terminum ad quem. nec est productiva termini ad quem: nec educitiva de potentia passiva: nec inductiva in passum: sed presupponit terminum. omnis autem actio de genere actionis. vel est productiva termini. vel educitiva. vel inductiva. imo eorum quo actio talis ponitur in divinis. puta generatio vel spiratio. per ipsam aliquis terminus accipit esse. scilicet suppositum genitum vel spiratum. **T**ercio sic. agens actio de genere actionis nunquam est simpliciter perfectius per illam. imo ex perfectione sua complete agit coicando alteri perfectionem. nunc autem operatio est perfectio simpliciter operantis. relinquunt igitur tandem quod illud absolutum quod est in operatione sit aliquid de genere qualitatis. Et si queratur. in qua specie? Uno modo potest dici quod discurrendo per species illius generis rationabilis videtur ponendum quod sit in prima specie. quia in nulla alia potest poni. per de secunda et de quarta. De tertia etiam per se in illa non sit nisi qualitas sensibilis. sicut videtur haberi in predicamentis. et etiam quod videtur innui. vij. philosophia. In illa etiam prima specie videtur poni omnes qualitates spirituales. siue sint in esse quieto sicut sunt habitus. siue in fieri sicut sunt operationes. Aliter forte diceretur. quod operationes pertinent ad tertiam speciem qualitatis. et quod sunt passiones spirituales. et quod philosophus mentionem ibi fecit expresse de passionibus corporalibus tanquam manifestioribus. et per illas debent intelligi passiones spirituales. licet autem in anima sit distinguere operationes proprie dictam a passione. cuiusmodi est delectatio vel tristitia in voluntate. quia operatio tendit quasi in terminum operationis passio autem quasi a termino causatur in subiecto sicut tristitia a tristabili in voluntate. tamen in hoc conveniunt spiritualis operatio et passio. quia utraque est in fieri in subiecto. et per tanto utrumque posset dici passio pertinens ad tertiam speciem. quicquid autem dicatur circa hoc de prima specie vel tertia. hoc saltem videtur probabiliter quod operatio sit in genere qualitatis. **C**ontra hoc videtur illud philosophum. ix. metaphysicorum. quod inquit non est aliud aliquod opus preter actionem in illis existit actio. ut visio in vidente. et speculatio in speculante. hec ille. Intentio sua est distinguere inter actiones transeuntes et immanentes vult igitur ibi quod aliqua actio sit immanens sicut exemplificatur de visione et speculatione. tamen constat quod ille sunt operationes. igitur operatio est actio secundum eum. **T**ertio philosophus tertio de anima. intelligere quoddam pati est. Item. x. ethicorum. c. ij. vel. iij. dicit sic. non tamen si non qualitatum est delectatio. propter hoc neque bonorum. neque. n. virtutis operationes sunt qualitates neque felicitas. hec ibi. Item. vij. philosophia. sciens et cognoscens dicuntur ad aliquid. ubi operatio dignum estimatur esse de. c. ad aliquid quam de qualitate. **P**reterea per rationem. absolutum non distinguatur specificiter per aliquid extrinsecum. sed per propriam differentiam intrinsecam sibi et absolutam. nunc autem operationes distinguuntur specificiter per obiecta distincta specie. quia operationes circa distincta specie magis distinguuntur quam operationes que sunt circa obiecta eiusdem specie. iste autem distinguuntur numero igitur ille habent maiorem differentiam quam numeralem et ita specificam **P**reterea. operatio habet propriam perfectionem et nobilitatem ab obiecto. ut videtur satis manifestum per illud. x. ethicorum. ca. iij. secundum unum quodque optima est operatio optime dispositi ad potentissimum eorum que sunt sub ipsa. hoc est circa obiectum optimum talis operationis. **A**d ista. ad primum. operatio habet duas conditiones in quibus convenit cum actione. Prima est quod semper est in fieri. non dico successivo. quod operatio est indivisibilis. sed sic in fieri quod in continua dependentia ad causam eandem et secundum idem. sicut dependentia rei servate ad causam con-

servantez. de qua dictum est prius in quadam questione habita de ista materia. Secunda conditio est. quod operatio transit in obiectum sicut in terminum licet non accipiat esse per ipsam. quia presuppositum in suo esse. et propter istas duas conditiones potest operatio dici actio. sicut propter istas significatur grammatice per verbum actuum. et propter easdem dicitur operatio actus secundus. et ita ista distinctio actionis sic intellecta in transeuntes et immanentes non est generis in specie. sed vocis in significationibus. nam actio transeuntes est vera actio de genere actionis. actio immanens est qualitas. sed equivoce dicitur actio. propter conditiones predictas. Alio modo potest actio de genere actionis dividi in actiones immanentes et transeuntes sic superius in inferiora. nam non solum ad formam inductam per motum in passum aliud ab agente est actio de genere actionis. sed etiam ad formam inductam per mutationem in ipsomet agente. illa. n. forma absoluta cum sit nova. est terminus alicuius actionis proprie dicere per quam accipit esse. quoniam igitur forma terminans actionem est extra ipsam agentem. tunc actio illa transit. quoniam vero forma illa est in ipso agente. tunc actio est immanens. **D**istinctio istorum duorum modorum intelligendi actus immanentes per. quod illud quod secundum primum intellectum dicitur actio immanens. licet dicitur terminus actionis immanens secundum alium intellectum. et quod in alio secundo intellectu dicitur actio: coiter intelligitur per hoc quod est elicere. quoniam dicimus quod potentia elicit operationem. et per hoc quod est dicere. quoniam dicimus quod memoria siue suppositum per memoriam dicitur verbum. et per spirare quoniam dicimus quod per voluntatem spirat quis amorem. **I**ste secundus intellectus de ista distinctio actionis immanens et transeuntes licet sit verus: non tamen est de intentione philosophi sic primum. ut ex eo quod dicitur. ix. metaphysicorum. non est aliud opus preter actus. opus vocat operatum. propter autem illam actus qua inducit vel educitur operatio est aliquid opus. sed est terminus operatio. puta ipsamet operatio. et sequitur ibi. in istis existit actio ut visio in vidente. ubi factis exprimit quod visionem vocat actus immanens. non autem aliquam aliam cuius visio sit terminus. **A**d secundum potest dici. quod sicut esse albi est habere albedinem tanquam formam: sic sentire vel esse sentientem est habere sensatum sic formam. unde si obiectum vel deus causaret effectivum sensatum. non diceretur sentire. sed ipse sensus in quo subiective recipitur sensatio. est igitur sentire recipere vel habere sensationem. et sic intelligere recipere intellectionem. quod licet intellectus secundum aliquam operationem causaret in se intellectionem: tamen non diceretur intelligens in se quod causatur: sed bene denominaretur aliquo modo a verbo significante tales actus vel causatos. utpote si esset impositum tale verbum intelligifico. **Q**uod igitur dicitur intelligere est pati. non probatur quod sit per se de genere passionis. sed quod formaliter denominatur per hoc quod recipitur in aliquo subiective. ut sit sensus. intellective est recipere intellectionem et recipere est quoddam pati. **A**d aliud. x. ethicorum. dicitur potest uno modo. quod operationes virtutis dicuntur actiones elicitive operationum proprie dictarum. et ille actiones bone sunt. quod generatio boni est bona. ille autem operationes actiones non sunt qualitates. sed proprie sunt de genere actionis. **I**ste intellectus videtur habere a promotoribus. quod ad probandum illi. neque virtutis operationes qualitates sunt. dicit sic. si quidem operatio motio est operativa. motio autem non est qualitas. hec ille. operativa motio potest dici motio ad operationem. **E**t si obijciatur per hoc quod dicitur neque felicitas. potest dici quod sic nomen operationis sumitur habet minimum proprie per actionem terminata ad operationem proprie dictam. sic felicitas potest improprie sumi per actionem terminata ad ipsam. et sufficit a se. accipere operationes virtutis et felicitatem per illis per quibus sufficienter potest instare per hanc propositionem. omne bonum est qualitas. per quam intendit facere instantiam. **A**lii potest dici ad illam auctorem. quod intendit ibi tamen de qualitatibus in esse geto. cum dicitur. neque virtutis operationes qualitates sunt. quod apparet per hoc quod negat ibi istam differentiam. delectatio non est qualitas. igitur non est bona. et probatur quod non sequitur per illam instantiam. neque. n. virtutis etc. **A**ns. n. in ista differentia non est verum nisi de qualitate permanere. nam delectatio vere est qualitas sed in fieri. igitur sufficit sibi instare de illa quod licet modo non sunt qualitates sic nec delectatio est qualitas. sed non in fieri. **Q**uod autem delectatio de se sit qualitas. probatur ex dictis ibidem. nam intendit probare quod delectatio non est motio. omnium inquit motionum proprie videtur esse ver-

locitas et tarditas vel in se vel in operatione ad aliud. delectationi aut nullum horum existit. transponere in delectationem vel lociter vel tarde est. non est autem velociter delectari. vult dicere. quod delectatio non est velocius et ideo non est motus. sed pertingit velociter transponi vel transmutari ad eas. igitur potest esse terminus transmutatio vel delectationis velocis. igitur potest esse terminus motus. sed secundum philosophum. v. phis. motus non potest esse per se ad actum et passionem. igitur ipsa delectatio non est actio nec passio. et tunc discurrendo per genera relinquit tandem quod est qualitas. Illi igitur qui fecerunt istam opinionem supposuerunt tanquam verum. omne bonum est qualitas bonis esse quietum. delectatio non est talis. igitur non est. Et ad istam materiam. tactus in entinematate rursus per instantiam de operatione virtutis. Quod autem non omnis operatio sit actio proprie dicta. probat per illud ibi de 3. c. v. appetere inquit delectationem existimabit quod utique omnes quod probat subdistinguit. quoniam et vivere omnes appetunt. vita autem operatio quedam est. hec ibi. quomodo vita vel vivere posset dici actio de genere actus. Ad aliud de. vij. phis. ista per philosophum ea que dicta sunt in secundo articulo intelligenda est sic. quia scientie necessio annexa est relatio ad obiectum intra. et ita non est a primo alterate immediate. nec per se ad ipsum est prima alteratio. sed illud quod operatio addit exponendo. quod dignum est quod sit de ea. ad aliquid. quod de qualitate. potest habere alium intellectum de quo dicitur rursus ad argumentum principale. Ad primam rationem diceret quod actus distinguuntur per obiecta quantum ad manifestatos quia manifestior est distinctio obiectorum quam actuum. et ex illa tanquam ex manifestiori innotescit ista. Et confirmat per. qz. ij. de anima sic vult philosophus quod actus distinguuntur per obiecta. imo magis quod obiecta sunt propria ipsi actibus. propter quod oportet prius tractare de distinctio obiectorum quam actuum: ita etiam vult quod potentie distinguuntur per actus. sed autem non est essentialiter. quia actus est essentialiter posterior potentia. et posterius non est per se ratio distinguendi prior. igitur nec ibi illud aliter. sed de obiectis in operatione ad actus videtur intelligi de distinctio essentiali. Aliter potest dici quod a quibuslibet entitatibus. ab eo habet unitatem. et per se distinctio causatum igitur sicut habet unitatem a quacumque causa per se: ita unitatem et distinctio. et etiam quodcumque dependens ab illo a quo dependet essentialiter. et maxime verum est si quoniam dependet ab alio tanquam a causa propria siue termino proprio siue dependentie. quia quoniam coiter terminat dependentiam eius et alteri: non ita accipitur unitas eius et distinctio secundum unitatem et distinctioem talis termini dependentie. nunc autem actus dependet ab obiecto tanquam a termino proprio siue dependentie. Locedum igitur potest quod actus distinguuntur per obiecta sicut per aliquid extrinsecum a quibus actus dependet dependentia essentiali et propria: non tamen distinguuntur per illa sicut per formalia distinctiva. nec etiam (quod est ad propositum) sicut per terminos relationis incluse in actibus. Et cum dicitur quod absoluta distinguuntur per intrinsecum. verum est tanquam per formalia distinctiva. Si accipitur quod non distinguuntur per extrinsecum. procedendum esset sic intelligendo sicut per correlativa et per se terminos relationis. quia absolutum non requirit extrinsecum ut per se correlatum nec per se terminum relationis prout tamen absoluta distinguuntur per aliqua extrinsecum sicut causata per causas proprias. siue per illa ad que habent propriam dependentiam in entitate et unitate. et talia sunt obiecta respectu operationum. Ad aliam rationem per philosophum dicitur. quia actus essentialem sit essentialiter relatiui cum tamen sit per se medium uniens potentiam tali obiecto. dicitur perfectior ex maiori perfectione obiecti. sed istam perfectionem non habet ab illo tanquam a principio intrinsecum. sed sicut a causa extrinsecum. vel saltem ab aliquo extrinsecum quod terminat dependentiam eius essentialiter.

De quarto principali dici

potest. quod illa qualitas que vel est operatio vel includitur in operatione non habet relationem ad subiectum magis essentialiter quam alie qualitates. et ideo si ponatur alias non esse essentialiter relatas ad subiectum. de quo non est motus questio. nec ista potest esse essentialiter relata ad subiectum. Quod si dicatur istam esse in fieri et per hoc essentialiter dependere a subiecto. quod aliter que sunt in facto esse vel in quieto esse. Rursus. istud non variat dependentiam ad subiectum. sed tamen variat modum essendi ipsius forme in se: vel saltem in operatione ad causas dan-

tem esse. Ad argumentum principale dici potest. quod si aliquid vox imponeret ad precise significandum entitatem absolutam que est operatio vel in operatione: et per se in genere qualitatis: significatum illius vocis posset intelligi non cointelligendo obiectum in ratione termini. sed coiter voces impositae ad significandum operationem important relationem. vel principaliter vel connotando. et ratio est. quia operatio communiter intelligitur sub respectu tendente ad obiectum. et sub modo quo intelligitur sub eo coiter significatur. Exemplum spiritus intelligibilis est qualitas absoluta. quod saltem oportet eos concedere qui ponunt spiritum esse formalem ratione intelligendi. sed per se principiativam actus. et tamen coiter vocatur similitudo obiecti. non quod illa sit relatio quam per se importat hoc nomen similitudo. sed quia ipsa ex natura sua est quaedam forma imitativa et representativa obiecti. ideo dicitur similitudo talis. sed per imitationem. Et etiam cum significatur per hoc nomen spiritus adhuc non significatur sub ratione absoluti precise. sed includendo illam relationem sub qua communiter intelligitur. unde etiam species dicitur alii cuius obiecti species. similiter est de vocibus significantibus operationem. Et si arguas. aliqua operatio puta illa que non est obiecti ut existentis. non habet ad obiectum nisi relationem potentialem. nunc autem oportet cointelligere obiectum tanquam terminum actualis relationis. quia qui intelligit actum cognoscendi oportet ut cointelligat obiectum non tamen ut cognoscibile. sed ut actu cognitum. igitur cognoscere importat relationem actualem. Rursus relatio que quantum est ex parte fundamenti est actualis. et propter non entitatem termini est potentialis: ipsa denominat frequenter fundamentum vel subiectum quasi actualiter inesse. Exemplum. procedit quod anima separata non est tamen inclinabilis ad corpus. sed quod inclinatur ad corpus. et tamen non est ibi actualis inclinatio. quia terminus non est in actu. sed per tanto actualiter denominat. quia quantum est ex parte anime actualiter inesse. Consilium dicitur quod scientia practica dirigitur non sit actualis directio secundum eam. puta quoniam nulla alia potentia ab intellectu operatur nec dirigitur secundum eam. Locedum similiter dicitur quod albedo est mensura omnium colorum. et sic de primo in quolibet genere respectu posteriorum: sed quoniam non sit actualis mensuratio propter defectum termini. Consilium potest dici hic. quod quia relatio operationis ad obiectum secundum quantum est ex parte eius inesse actu: ideo sub ratione eius quasi actualiter inherens operatio intelligitur. et sic significatur. et sic obiectum cointelligitur ut terminans actualiter dependentiam. Illud quod dictum est verum esset si cointelligeret semper obiectum sub ratione mensure. quia ratio mensurabilis est ibi potentialis. ut prius dictum est. nunc autem intelligendo operationem oportet cointelligere obiectum tanquam illud quod attingitur per operationem. Verius igitur videtur esse dicendum. quod oportet obiectum cointelligi tali actu ut terminum attingentie unionis in actu: quod ut terminum dependentie vel mensurabilis. ista autem attingentia est relatio rationis in actu abstractivo. sed quia sub ratione illius relationis attingentie coiter intelligitur. et hoc attingentie actualis. sed illa non sit actualitas realis. sed actualitas relationis rationis: ideo communiter operatio significatur sub tali relatione actuali. et oportet obiectum cointelligi ut terminans tales relationes actuales. Et sic per quod illud Aristotelem in predicamentis. nihil prohibet idem in pluribus generibus enunciarum. quod non est verum de aliquo per se uno. sed de alio uno per accidens. quod etiam quoniam uno nomine significatur. sicut forte si nomen scientia. sed non propter hoc est unum secundum diffinitionem. secundum illud. vij. metaphis. ca. iij. diffinitio est si nomen rationi idem significet. omnes enim rationes sunt termini. sed est diffinitiones. et probando opinionem subdit. Erit enim nomen quod cuilibet rationi idem. quare et istas diffinitio erit. Et ex hoc possit intelligi dictum Averrois septimo physicorum. dignius est inquit quod sit de. c. ad aliquid quod de qualitate. quod forte verum est quantum ad illud quod formaliter est in significato nominis impositi ambobus. vel illi toti per accidens. quod est absolutum sub respectu. Ex hoc etiam

forte potest intelligi illud. v. metha. q. aliqua dicuntur ad aliqd fm genus. vt medicina ingt eoz est q ad aliqd qz ipius genus scia videt ee eoz q ad aliqd. nomē forte spēi imponit precise ad significandū qualitatez. 7 ppter b nō dicit ad ppiū correlatiū. nomē aut generis nō imponit precise ad significandū genus siue qualitatē. sed ad significandū ipam sub respectu.

Questio

xiiij.

Consequenter que

Consequenter que rē de his q ptinet spāliter ad creatam hntem vitaz intellectualē. Et primo de his q sunt pmiūa homi 7 angelo. Deinde de his q sunt homini ppria. Comūmnia sunt ista. intellectus et volūtas. de intellectu siue rūt quesita duo. vnū de obiecto. aliud de cā actiua intelligendi. Primū fuit. Et rūt aia sue naturali pfectōni relicta. possit cognoscē trinitatē psonaz i diuinis. Et idē potest queri de angelo. Et videt q sic. qz q potest cognoscē aliqū actū cognoscēdi pōt etiā pgnoscē obiectū vt ē obiectū illius actus. nūc aut aia vel angelus ex sua pfectōne naturali potest cognoscere actū beatificū alteri aie vel angeli. et obiectū illius actus est deus trin⁹. igit zc. pbatō maioris. act⁹ ē naturalis similitudo obiecti. act⁹ etiā p se tendit in obiectū. igit q cognoscit illū actū ppter vtranz pntōem pdictā. sequitur q cognoscat obiectū. pbatō minoris. potētia nō ē impedita sed sue naturali pfectōni relicta potest cognoscere qdēūqz pntentz sub suo obiecto primo siue adequato. alioquin illud nō eēt sibi adequatū. sed obiectū adequū pmiū tam angelici intellectus q nri ē ens in pmiū vel saltem ens limitatū. actus aut beatificus creature ptinetur sub isto obiecto primo.

Contra. obiectum supnaturalē nō pōt creatura cogscere ex pfectōne sua naturali. qz tūc nō eēt sibi supnaturale. nūc aut trinitas est obiectū supnaturale imo obiectum beatificum. igit zc.

Ad intellectum questionis

aliqua premitant. primo de pfectōe naturali aie vl angeli. Aia hūana et si in quocūqz statu. siue scz nature in ltitute. siue de stitute. siue resitute: habeat eandē pfectio nē naturalē. intelligēdo de illa quā ex necessitate nature requit. tñ ad pfectōem naturalē supmā in solo terco statu attingit. i q nō tñ hēbit supnaturalē pfectōez glozie. sed etiā pfectōem supmā ipius nature. Possit igit intelligi questio vel de illa pfectōne naturali q semp habet: vel de illa supmā. 7 tūc in primo intellectu bene pprie dicit aia relicta zc. sed in isto scdo intellectu magis pprie q rē h modo. An aia ad pfectōem naturalem supmā reducta ex ista pfectōe possit sic cognoscere trinitatē. **S**econdo pmitto q aiaz posse cognoscē aliqd obiectū: vno mō pōt intelligi ipam posse recipere illā cognitōem. Alio mō ipam posse attingē in illam cognitōem. 7 h vel ex se sola: vel saltē ex pcurū causaz que nate sunt pcurrē naturaliter ad illū effectū. Istoz mēbroz scdm infert pmiū. h nō ecōuerso. qz ad pmiū sufficit nuda capacitas. quō lapis p oppositū nō potest cognoscere. qz repugnat sibi recipere illū actum. Ad scdm requit q tali capacitati correspōdeat aliq causa actiua naturaliter. Quia vō difficultas ē in scdo mēbro questionis. ideo de primo breuiter expediendo: possit pcedi. q si intellectus possibilis ē ppria potētia receptiua cuiuscūqz intellectōnis. ita q licet regrat aliqd pmiū intellectōni. nō tñ tanq potētia receptiua vel ratio recipiendi. sicut superficies ponit ratō recipiendi colorē. tūc qdēūqz ens qd habet i natura sua intellectu possibile pōt ex natura sua cognoscere qdēūqz cognoscibile. hoc est recipere cognitōez eius qntū est ex pte sui. **T**ercio pmitto. q cognitō intellectiua de q est questio. pōt intelligi pfecta aut impfecta. et intelligo ad ppositū nō de pfectōne intensiua qntū ad subiectū. sed de pfectōe ex pte obiecti. q scz illa intelligat pfecta qua

attingit obiectū sub pfecta ratōne siue cognoscibilitatis h est p se ppria et distincta. et p oppositū impfecta dicat illa qua attingit tñ p accūs vel tñ in aliquo pceptu cōmuni vel pfulo. Itē cognitō distincta vel est mediata vl immediata. Dico immediatā. qn obiectū nō mediante aliquo alio obiecto intelligit p qd vel in quo intelligat ita q hic excludit mediū cognitū. nō aut mediū qd esset precisa rō cognoscēdi vel intelligēdi. **E**x istis sequitur q ad solutōem questōnis tria sunt videnda. pmo de cognitōe impfecta. Scdo de cognitōne pfecta immediata. Et tercio de cognitōe mediata. et in qlibz istoz ad quā tū potest aia vel angelus attingere ex pfectōne naturali vno modo vel alio intellecta.

De primo. Intellect⁹ fm

pbi. iij. de aia. habet duplicē opatōem. scz intelligētiā simpliciu. et intelligētiā ppositōz. s. pponere 7 diuidere intellecta. et prima pōt ee sine scda non ecōuerso. **P**rimo igit videndū est de prima cognitōe. dico q aia ex pfectōne naturali etiā quā habet in isto statu q ē inter tres status infimus: pōt hēre intellectōem impfectā istoz terminoz deus et trinus. nō aut pfectā. potest em ex cognitōne huius entis abstrahēdo cognoscere ens fm se. 7 sic de bono. et h isto mō quē tāgit aug. viij. de trini. ca. v. bonū h et bonū illud. tolle h et illud 7 vide ipm bonū si potes. ita deū videbis. Et ibidē inferius satis patet quō nō solū pōt cognosci deus in isto quasi pfulo pceptu boni. h in pceptu quodāmodo pprio. si intelligit bonū p cēntiā vel bonū summū. vñ ait inferius. si poteris sine illis que picipatiue bona sunt. pspicere ipm bonū. cuius picipatiōe sunt bona: pspexeris deū. **C**onsimiliter p h vezuz potest intelligi ipm verū. et fm aug. ibidē. c. iij. deus veritas est. cū dicit veritas. mane si potes in intellectione veritatis. et si intelligas veritatē. nō tñ in pmiū: h p essentiam. iam habes pceptū quodāmodo ppiū deo. **H**ic viter dico q qdēūqz trāscēdens p abstractōem a creatura cognita. pōt in sua indifferentia intelligi. et tūc picipitur deus qsi pfulo sicut aiali intellectu hō intelligit. **S**i tale trāscēdēs i pmiū intelligit sub rōne alicuius spālionis pfectōnis. puta summū vel primū vel infinitū: iā habet pceptus sic deo pprius q nulli alij puenit. **C**ōsimiliter abstrahēdo a numero pprie accepto (q. s. ē qntitas discreta) rōnem pprie discretōnis: hri pōt pcept⁹ eius qd ē trinitas. **E**t ad istū modū acgredi cognitōez simplicē istoz terminoz deus 7 trin⁹. sufficit natura aie etiā in h statu. **Q**uō pbat primo. qz fidelis et infidelis ptradictēs sibi de hac ppositōe deus est trinus 7 vnus. nō tñ ptradict sibi de noibz. h de pceptibz. q nō esset nisi vterqz in intellectu suo hret pceptū terminoz. **H**oc secundo pbat. qz fides q distinguit istū ab illo. cū non sit habitus inclinās ad assentiendū ex noticia terminoz. nō est rō noscēdi terminos. h psupponit eoz noticiā. **T**ercō pē idēz oñdi. qz abstractō entis ab h ente. et summū ab h summo in sensibilibz ē naturalis. et ista duo sibi pūcta nō habent repugnātiā. ppter qd rō ista ens summū nō est rō in se falsa. sicut loqē pbs. v. metha. c. de falso q il la rō ē in se falsa cuius ptes includūt repugnātiā 7 illa nō pōt picipi aliq actu simplici intellectus. et p opposituz ista. ens summū pōt vno actu picipi. qz alterū istoz nō repugnat alteri. **R**estat vteri⁹ vidē qliter hīs noticiā de pdictis fms. s. de⁹ et trin⁹. possit ex nata sua cogscē veritatē h⁹ ppositōis. de⁹ ē trin⁹. et cū possit intelligi de pplexiōe hri noticia credulitatis vel scie: 7 h vl scie ppē qd: vel qz. **E**lidēdū ē q istaz possit haberi de isto pplexo. deus est trin⁹. **D**ico q prima. s. noticia credulitatis saltem acqsite pōt hri etiāz mō ex natalibz. h pbat. qz fm aug. xj. de ciui. ca. iij. Ea q remota sunt a nris sensibus qm nro testimonio scire nō possum⁹. de his alios testes regrimus eisq credim⁹ a qz sensibz remota ee vel fuisse nō credim⁹. **E**t idē. xv. de trinitate. ca. xiiij. Absit vt sci re nos negem⁹ q testimonio didicim⁹ alioz. alioqn nesci⁹

mus eē oceanū. nescimus eē terras atq; vrbes q̄ celiber:
rima fama p̄mēdat. Ex his 7 similib; auētib; eius habe
m^o. q̄ credē possum^o testimoio alioz etiā tāfirmiter vt
illd̄ credē dicat ap̄d eū scire. igit̄ maḡ possum^o 7 magis
debem^o credē testi maḡ veraci. 7 adhuc magis p̄nitati.
q̄ p̄sone singlarī. nūc at̄ eccia catholica ē p̄nitatis maxie
verax. qz illa maxime veritatē p̄mēdat 7 mēdaciū rēphē
dit. igit̄ ei^o testimoio certissime credi p̄t. 7 p̄cipue ī illis
in q̄b; illa plus dānat mēdaciū. puta de his q̄ sunt fidei
et mox. P̄t igit̄ viator ex natura sua audita 7 itellecta
p̄ni doctrina eccie firma credulitate assentire his q̄ ip̄a
docet de fide et morib;. inter q̄ principale ē de trinitate ī
diuinis. De ista credulitate acq̄sita videt̄ accipi illd̄ ad
ro. x. fides ex auditu. s. sanc̄ doctrine xp̄i. de q̄ subdit. Au
ditus aut̄ p̄ obū xp̄i. De ista etiā p̄t accipi illud aug. cō
tra eplam fundamēti. b. Ego inqt̄ euāgelio nō crederez.
nisi me eccie catholice auētas p̄pelleret. S; vltra istā fi
dem acq̄sitā habemus fidē infusā. 7 ad illāz hōdā licet
possit hō ex naturalib; se disponē. nō tñ ex natura ītrin
seca. nec etiā p̄currētib; q̄buscūq; cāis naturaliter moti
uis intellect^o ad eā p̄t attingē. qz eā solus deus īfundit q̄
nō ē cā naturalitē motiua alicui^o intellect^o cāti. **L**ōp̄an
do fidē infusā 7 fidē acq̄sitā ad actū credendi ī h̄ p̄ueni
unt. q̄ qñ insunt eidē aie actus vn^o. 7 idēz credēti elicī
fm̄ inclinātiōem vtriusq;. qz qñ sunt due forme q̄ natura
liter inclināt ad actū in eodē opante. vtraq; q̄ntū ē de se
nec̄rio et semp̄ inclināt ad actū. 7 īō qñcūq; act^o elicī:
elicī fm̄ icliatōz vtriusq;. Et si p̄ h̄ qd̄ ē actū credēdi in
niti fidei isti intelligat̄ actū elicī fm̄ inclinātiōez ei^o. tūc
p̄cedendū ē. q̄ act^o credēdi innitit̄ vtriq; fidei. Est tñ dif
ferentia vna q̄ntū ad h̄ qd̄ ē actū elicī. ista. s. q̄ ex fide ac
q̄sita etiā si sola insit. p̄t elicī act^o credēdi. sicut credim^o
certis articulis testimonio fide digno asserentis. ad que
tñ nō inclināt aliq̄ fides infusa. Heretic^o etiā in vno ar
ticulo dissentit: alijs articulis credēdo: nō ex fide infusa
cū illa nō possit stare cum heresi in q̄cūq; articulo. S; ex
fide solū infusa nō p̄t q̄s elicī actū credēdi 7 h̄ de lege
p̄ni. licz deus fidei infuse assistēdo possz mouē intellectū
ad assentiēdū actualiter illi ad qd̄ fides illa inclināt. S;
tunc forte nō ex sola inclinātiōe fidei istius elicī act^o ille
h̄ ex motōe diuina. et multo magis de lege p̄mū ex sola fi
de infusa. nō p̄t h̄ act^o credēdi. h̄ p̄z de puero baptiza
to. qz si postea nutriet̄ in deserto vel iter infideles 7 nul
laz h̄ret̄ doctrinā de credēdis. nūq̄ actū rectū credēdi eli
ceret. Et rō est. qz fides infusa inclināt ad credēdū ea q̄
nō h̄nt euidētiā ex termis. nec includūt aliquā euidētiāz
p̄nerionis terminoz. si termini sint apprehensi ex sensib;. **A**
lia d̄ria ē q̄ntū ad h̄. q̄ est actū inniti fidei. qz fides in
fusa nō p̄t inclināre ad aliq̄d falsuz. Inclināt aut̄ vtute
lumis diuini cui^o ē p̄cipatio. 7 ita nō nisi ad illud qd̄ est
p̄forme illi lumini diuino. Actus igit̄ credendi inq̄tum
innitit̄ isti fidei. nō p̄t tendē in aliq̄d falsuz. Sed fides
acq̄sita p̄niter innitit̄ assertōe alicuius testis q̄ possz de
ficē. et ideo illa fides nō tribuit actū credēdi inq̄tū sibi
innitit̄ qd̄ n̄ possit sibi sbeē falsuz. frequēter tñ nō sibi sbeē
est falsum. qñ scz testis cuius testimoio innitit̄ in testifi
cando illud sit verax. Et dixi p̄niter. qz deo īmediate re
uelanti possz q̄s credere credulitate acq̄sita. si aliud non
sit verū reuelari a deo q̄ actū credēdi v̄l noscēdi cāri im
mediate a deo in eo cui sit reuelatio. Et qñcūq; ad idēz
inclināt fides infusa 7 acq̄sita: tūc nec̄rio acq̄sita nō sub
est falsum. nō q̄ hec necessitas sit ex ip̄a fide acq̄sita sed
infusa p̄currēte cū ip̄a ad eundē actū. Innitit̄ igit̄ actus
fidei infuse tanq̄ regule certe 7 oino infallibili a q̄ act^o
habeat q̄ nō possit eē falsuz. sed innitit̄ acq̄sita tanq̄ re
gule minis certe. qz nō p̄ illā repugnaret actū q̄ eēt fal
sus vel circa falsum obiectum. **C**ontra istam differen
tiam p̄t argui sic. quando ad eundē actū p̄currit regu
la fallibilis licet cum regula infallibili. ille actus nō est
infallibilis. p̄batur p̄ simile. qz ex duab; p̄missis qua
rum vna est necessaria 7 alia p̄tingens nō segtur p̄clusio

necessaria. et ratio est. quia qd̄ dependet ex plurib; non
potest esse p̄fectōis p̄ditōnis quocūq; illoz. nūc aut̄ q̄
cūq; actus credendi ad hoc q̄ elicīat̄ depēdet a fide ac
quisita mouente. igit̄ si illa sit fallibilis nunq̄ actus eli
citus erit ex p̄cipio tali qñ sibi possz sbeē falsum. **R**e
spondeo ad qd̄cūq; inclināt lumen fidei infuse. illud ē
determinate verum. si aut̄ ad idem inclinēt. simul aliud
quod quantū est de se. posset inclināre in falsum non ab
illo alio vt tale h̄ ab isto lumine habere. q̄ in illo actu n̄
sit deceptio. **T**ercia d̄ria posset poni que p̄uenit cū pri
ma. que scz est q̄ non p̄cipio me inclināri in actum p̄ fi
dem infusam siue fm̄ illam elicere actum. sed tñ p̄cipio
me assentire fm̄ fidem acq̄sitam vel eius principium.
scz testimonium cui credo. quia si perciperēz me habere
actum fm̄ fidem infusam. et cum hoc scirem q̄ fm̄ fidez
infusam non potest haberi actus nisi determinate verus
pciperem q̄ actus meus nō posset esse falsus. quia ex h̄
sequitur q̄ pciperem q̄ obiectum intellectus non posset
esse falsum. et tūc scirem illud. id est infallibiliter cogno
scerem illud esse verum quod nullus experit̄ in se vt cre
do. quantūcūq; aliquis habet vtranq; fidē. et fm̄ vtrā
qz assentiat. tantummodo igit̄ credimus in vniuersa
li. q̄ tendens in aliq̄d complexū fm̄ inclinātiōem fidei
infuse in hoc nō posset errare. quis aut̄ 7 quando fm̄ eā
tendit. nec ip̄emet tendens scit nec alius nec aliquis cer
titudinaliter experitur. **C**ontra hoc. xij. de tri. cap. ij.
sic videt̄ fides in corde in quo est. q̄ eaz tenet certissima
scientia. clamatq; conscientia. et post. Illud qd̄ crede
re iubemur. videre nō possumus: ip̄am tamen fidem qñ
est in nobis videmus in nobis. **R**ñ. intelligit sic fidē
videri quomodo p̄cedit animam sem p̄ se noscere. non q̄
semp̄ sit actus elicitus. sed quia semper est p̄fecta p̄sen
tia obiecti actu intelligibilis. Unde subdit ibi: rerū ab
sentium p̄sens est fides 7c. ita q̄ generaliter illud ad
quod habet anima potentiam accidentalem p̄pinquam
nosceri. hoc aug^o dicit eam noscere. **A**lter diceret q̄
accipit fidem p̄ actu credendi. de qua ibidem p̄az possz
dicit. Aliqñ rebo falsis accomodat̄ fides. hoc ē aliquis
actus credendi. **D**e scientia quia. dico q̄ non potest
aliquis modo ex naturalib; attingere ad sic intelligen
duz trinitatem in diuinis. quia non potest scire illud de
causa p̄ effectum demonstratiōe quia. quo circūscripto
remanet in causa quicquid est necessarium ad causandū
sed circūscripta p̄ impossibile trinitate: haberetur quic
qd̄ necessariū est in deo ad causandū creaturā. qz 7 prin
cipiū formale causandi p̄fectum et p̄pletū et supposituz
habens illud principiū formale p̄fectum. vt patet in q̄
dam questōe prehabita de hoc mota. videt̄ aut̄ ad cau
satiōem sufficere suppositū p̄fectum habens principiū for
male p̄fectum. **D**e sciētia p̄pter quid. dico q̄ non p̄t
aia nō ex naturalib; attingere ad sciendū p̄pter quid
deū eē trinū. qz noticia eius qd̄ est. p̄p̄riissimū subiecto.
non p̄tinet̄ virtualiter primo et euidenter. nisi in p̄ se et
p̄prio p̄cepto subiecti vel in ip̄o subo sic p̄cepto. eē trinū
est h̄mōi respectu dei. igit̄ nō p̄t sciri p̄pter qd̄ de deo nisi
habito tali p̄cepto dei. h̄ talis nō h̄t p̄ statu isto nisi de
lege p̄muni. sicut patet in prima p̄clusione. q̄ fuit de sim
plici noticia terminoz. **P**robatio maioris. quia tale p̄
p̄rium aut sciret̄ de subo p̄prio 7 p̄ se p̄cepto 7 tūc p̄z ve
ritas illius ma. Aut sciret̄ de subo p̄cepto in vniuersali
vel indistincte. et de ip̄o sic p̄cepto non p̄t sciri p̄pter qd̄
nisi p̄ p̄ceptū illius p̄p̄riū 7 distinctum. **E**xemplū. eē pri
mā figurāz nō p̄t sciri p̄pter qd̄ de aliqua figura in com
muni nisi per mediū p̄p̄rium. s. p̄ ratiōem circuli. nec mi
rum: quia predicatum proprium ad hoc q̄ sciatur pro
pter quid. requirit medium proprium. **D**e isto sciri pro
pter quid. vere essent due p̄clusiones. que posite sunt su
pra in questōe de omnipotentia. sed non sunt hic ad p̄
positum. quia hic tñ queritur de noticia possibili modo
haberi ex naturalibus.

De secundo principali licet

noticia p se 7 ppria 7 immediata possit distingui in intuitiva et abstractiva de q distinctione pri⁹ e bitu. tñ de utraqz videt illa conclusio nūc tenēda. q aīa nō p̄t attingē ad noticiā dei ppriā 7 imēdiatā ex p̄fectōe sua nātali et p̄ q̄cūqz statu nature. p̄currētibz etiā q̄buscūqz cāis naturalit motiuis ip̄ius aīe ad cognoscēdū. 7 idē dicēt de angelo. Et rō ē. qz oīs talis itellectio. s. p se 7 ppria 7 imēdiata regrit ip̄m obm sub ppria rōe obi p̄ns. 7 h̄ v̄l i ppria exntia. puta si est intuitiva. v̄l i aliq̄ p̄fecto representante ip̄m sub ppria 7 p se rōe coḡscibil. si fuerit abstractiva. de⁹ aut̄ s̄b ppria rōe diuinitatis nō ē p̄ns alicui itellectui creato nisi mere volūtariē. De p̄ntia reali p̄z p̄ illud ambro. sup Lu. In eius p̄tate satis ē videri i cuius natura n̄ ē videri. si vult videt. si nō vult n̄ videtur. optie dic q̄ ei⁹ nature nō ē videri. suple a creata. qz ei⁹ natura nō ē cā naturalit actiua h̄⁹ visionis. nec etiā ali qua natura creata q̄ ē naturalit actiua p̄ ē cā hui⁹ v̄sionis vel p̄fecte p̄ntie obi. qz n̄ p̄t p̄tinere i se p̄fecte cēntiā illā fm̄ entitatē suā. igit̄ nec fm̄ suaz intelligibilitatem.

Ceter idē etiā p̄z. qz nihil creatū p̄t ēē cā ei⁹ p̄ntie etiāz abstractiue apud itellectū. qz nō p̄t cāre aliqd qd̄ sit re p̄ntatiū ppriū 7 p se diuinitatis sub ppria rōne cognoscibilis. qz tale rep̄ntatū nō p̄t cāri nisi vel ab ip̄omet coḡscibili vel ab aliq̄ p̄fecte p̄tinete ip̄m sub rōne sue cognoscibilitatis. Et si igit̄ de⁹ possit cognosci p̄ aliqd̄ rep̄ntatiū. illud tñ nō possit cāri nisi imēdiatē ab ip̄o deo illd̄ volūtariē cānte. Contra istud. q̄qd̄ p se p̄tinet sub p̄mo obo naturali alicui⁹ potētē. ad illud potētia p̄t naturalit attingere. aliq̄n obiectū primū n̄ ēēt adeq̄tū potētē s̄b trāscēdēs in rōne obiecti. nūc aut̄ ens qd̄ ē primū obm nātale itellect⁹ verissime cōuenit ip̄i deo. igit̄ rē. Dicere q̄ obm primū nātale p̄t duplicit̄ intelligi. vno mō ad qd̄ potētia inclināt. Alio mō qd̄ potētia pōt naturalit attingē. s. ex p̄cursu cāz nātaliū. Ens in sua cōmunitate siue sit vniocatois siue analogie. nō curo mō et si ponat̄ obm adeq̄tū cuiuscūqz itellect⁹ creati. loquēdo de obiecto adeq̄to p̄mo mō: nō tñ d̄ obo adeq̄to secundo mō. imo sic. p̄ q̄cūqz statu cuiuscūqz itellect⁹ creati p̄cise ens limitatū ē obiectū adeq̄tū. qz p̄cise illud pōt attingi ob̄tute cāe naturalit motiue itellect⁹. S̄z nec ens adhuc in tāta p̄ntate acceptū ē obiectū naturale itellectus hūani. vt vidēt aliq̄ dicē. s̄ sp̄alit̄ q̄dditas rei materialis. Ad qd̄ ponit̄ talis rō. p̄potētia p̄portioat̄ obiecto. triplex aut̄ ponit̄ potētia cognitīua. quedā oīno sepata a materia 7 i cēndo et in coḡicēdo. vt itellect⁹ subleparate. Alia p̄iūcta materie 7 in cēndo et in opando vt potētia organica. sicut sensus. Tercia q̄ est forme hūtis esse in materia. s̄ ip̄a nō v̄t̄ materia siue organo materialī in opando. talis est itellect⁹ n̄r. Illi triplici potētie cōr̄ndet̄ triplex obm p̄portioatū. prime q̄dditas sepata oīno a materia. sc̄de singulare oīno materiale. tercie igit̄ cōr̄ndet̄ q̄dditas rei materialis. q̄ licet sit i materia tñ nō cognoscit̄ vt in materia singulari. Si illd̄ intelligēt̄ de pprio obiecto itellect⁹ hūani vt ē talis potētia seq̄ret̄ q̄ itellect⁹ beati h̄ret̄ q̄dditatē rei materialis. p̄ obiecto adeq̄to vel si nō: nō maneret eadē potētia q̄ mō. q̄rū v̄t̄ūqz ē falsuz. Nec valet dicē. q̄ eleuat̄ p̄ lumē glorie. nullus em̄ habit⁹ eleuat̄ potētia pōt h̄re obiectū qd̄ trāscēdat p̄mū obiectū potētie. qz tūc ille habitus nō ēēt illius potētie. s̄ vel esset i se potētia v̄l facēt potētia ēē aliam ab ista. sicut h̄ret̄ aliud obiectū primū. Dico igit̄ qz obiectū naturale s̄ ē nātaliē attingibile adeq̄tū itellectus n̄r. et si p̄ statu isto sit quidditas rei materialis vel forte adhuc sp̄alius q̄dditas rei sensibilis. intelligēdo n̄ de sensibili. pprie solū. s̄ etiā de incluso cēntialit̄ vel virtualit̄ in sensibili: tñ obiectū adeq̄tū itellectui n̄r ex natura potētie nō ē aliqd̄ sp̄alit̄ obiecto itellect⁹ angelici. qz q̄qd̄ p̄t intelligi ab vno. 7 ab alio. 7 s̄ saltez p̄cedē d̄z theologus q̄ ponit̄ istū statū nō ēē nātale. nec illā ip̄o

tentiā intelligēdi respectu multoz intelligibiliū ē naturalē s̄ penale. In illud. xv. de tri. ca. finali. certa inq̄t oculis tuis interioribz lux illa mōstranit. illa. s. eterna. de q̄ ibi locut⁹ est et subdit. q̄ igit̄ causa cur acie fixa ip̄az vidē nō possis. nisi v̄t̄iqz infirmitas. et q̄ eā tibi fecit nisi iniq̄tas. et de h̄. s̄. ibidē. Tu aīa mea vbi te sentis ēē vbi iaces. seq̄t̄ agnoscis recte te ēē in h̄ stabulo q̄ samaritanus ille p̄duxit illū quē repit̄ multis a latronibz inflētis vulneribz semiuivū relicū. Tñ p̄hs q̄ statū istū dicēt simpliciter naturalē homi. nec aliū exp̄t⁹ erat nec ratione cogēte p̄clusit. dicēt forte illud ēē obiectū adeq̄tum itellect⁹ hūani simplr̄ ex natura tal̄ potētie. qd̄ p̄cepit sibi ēē adeq̄tū p̄ statu isto.

Contra ista arguit̄. qz ens n̄ v̄t̄ limitatū s̄ illimitatū sit obiectū naturalit motiū itellectus creati. 7 ita ens vt est indifferēs ad v̄t̄ūqz erit obm adeq̄tū naturale. s. p̄ actōem cause naturalit agentis attingibile. Et arguit̄ prio sic. eiusdē obiecti primi accepti fm̄ suā indifferētā ad potētiā quā prio respicit acceptā fm̄ suā totā indifferētā: est idē modus se habēdi i mouēdo. s. naturalit̄ vel nō naturalit̄. nūc aut̄ ens illimitatū mouet nātaliē aliq̄n itellectū vt diuinuz. igit̄ s̄i mō mouet quēlibz itellectū. Alia est minor ista. aliqd̄ ens mouet naturalit̄ itellectū creatū. 7 seq̄t̄ igit̄ qd̄libet s̄i mō mouebit. Ad idē ista p̄bat̄ primo iducēdo de potētis 7 obiectis eaz primis. 7 p se obiectis p̄t̄is sub illis primis. p̄bat̄ sc̄do. qz obiectū ppriū fm̄ totā suā indifferētā ē adeq̄tū obiectū. et respicit potētiā fm̄ totū genus suū vt ppriū extremū. Aliq̄s igit̄ ē mod⁹ ppri⁹ fm̄ quē h̄ extremū respicit illud. Ille idēz modus saluabit̄ inter q̄cūqz extrema p̄cularit̄ p̄nta s̄b illis primis extremis. qz p̄cularia extrema se respiciūt fm̄ h̄ q̄ icludūt prima extrema. et ita se respiciūt eodē mō q̄ illa p̄ma.

Ceterea oīs act⁹ p̄cedēs actū volūtatis est mere nātalis. nūc aut̄ actio cēntie diuine vt ē obiectū etiā mouēs itellectū creatū. p̄cedit actū volūtatis igit̄ rē. p̄batio minoris. qz cēntia vt cēntia ē obm beatificū. nō at̄ cēntia vt volūtas vel vt volēs. igit̄ mouē ad actū b̄rificū puenit cēntie rōne q̄ cēntia ē. et p̄sequēs illa erit p̄or actiōe volūtatis.

Confirmat̄ qz si p̄ impossibile de⁹ nō ēēt volēs. cēntia sua naturalit̄ mouēt itellectū ad vidēdū ip̄am. igit̄ 7 mō similiter mouebit cū nō moueat inq̄tū volēs. sic nec ē primū obiectū inq̄tū volēs.

Ceterea obiectū oīne gignit̄ noticiā actualē sui et ista gignit̄ est natural⁹ p̄p̄ qd̄ genitū d̄r̄. p̄les. fm̄ aug. ix. de tri. c. v̄l. igit̄ ista visio cēntie i itellectu beati naturalit̄ gignēt̄ ab illa cēntia.

Ceterea si volūtas n̄c̄rio p̄currit cū cēntia i rōne principij motiui ad actū beatificū itellectus creati. quero qz est ordo cēntie 7 volūtatis in mouēdo: nō p̄t dici rō motiua p̄ia et cēntia sc̄da q̄si virtute eius mouēs. ōz igit̄ dare ecōuerso. s. qz cēntia sit prima ratio motiua. s̄ p̄ia rō motiua i mouēdo t̄z suū. ppriū moduz mouēdi. nō ei d̄t̄minat̄ ad mouēdū p̄ illd̄ qd̄ sc̄dm̄ ē. s̄ de terminat̄ ip̄m ad mouēdū. sic vidēt̄ qz actiū nātali q̄ntū est de se. n̄c̄ario agit. i illa tñ actōne in q̄ subiacet volūtati nō n̄c̄rio agit. s̄ p̄ p̄tingēt̄ agē et nō agē. nō qd̄ ex se. s̄ p̄pter p̄tingētā i volūtate ad agēdū. Similit̄ si volūtas in agēdo subiacēt̄ p̄cipio naturalit̄ actiūo determinat̄ ab illo ad determinatē agēdū.

Cetera intelligēdū ē qz motio oīno p̄ma i entibz ē n̄c̄rio natural⁹. qz oī motōni volūtatis ē alia p̄supposita. Et si aliq̄ motio in entibz est nō naturalis. maxie motio volūtatis ē n̄ naturalis. Itē aliq̄ motō p̄t intelligi ēē ad terminū simplr̄ infinitū: aliq̄ aut̄ ad terminū finitū. v̄l ad infinitū includēt̄ finitū. et illa q̄ ē ad terminū infinitū simplr̄ ē p̄or. qz nō p̄t infinitū p̄rigē finitū. Sicut igit̄ loq̄ possumus licet ip̄ropriē accipiēdo motōem extēsiue. assignari p̄ ordo motōnū in entibz. Et sic loquēdo oīno primū motū le motōne naturali extēsiue loquēdo ē itellectus diuinus. et ideo primū motiū motōe naturali est cēntia diuina vt ē primū obiectū itellectus sui. igit̄ oīno p̄ia motio est naturalis motio itellectus diuini a suo obiecto.

et cum naturale mouens moueat mobile in quantum potest illud aut obiectum per mouere ad intellectus actualis sui. et si in intelligentia ingenita illius persone in qua primo est eentia: et ad actualis noticiam sui genita: ad utranque mouebit licet ordine quodam. quod quod est alicui principium operandi operatio immanente. et producendo productum distinctum: quodam modo est prius principium operandi. **C** Si dicas quod productio immanet in diuinis sicut operatio. **R**espondeo: productio non immanet quantum ad terminum. operatio autem omnino immanet. Similiter eentia est naturale motuum ad intelligendum quodcumque intelligibile simplex. si non nisi prius illa eentia sit in omnibus suis suppositis. non quidem quod sine hoc esset defectus principij actiui si ex parte termini respicitur ordo. Sic igitur completa est actio mere naturalis et ad terminum omnino primum. scilicet infinitum. ubi motio omnino prima est elicere vel quasi elicere intellectus in intelligentia paterna. et huic priora est gignere verbum. Hanc sequitur actio que nata est ad terminum omnino primum. puta ad eentiam primam predicandam. que licet non sit naturalis. tamen est omnino necessaria. et hec est motio voluntatis. et si que duplex. scilicet ad amare simplex. et ad amorem precedentem. et hec duplex motio voluntatis consistit duplici motu naturali que dicta est esse in intellectu ad intelligere et dicere. **C** Contra. actio naturalis in eodem procedit actionem non naturalem. nunc autem per te actione naturali intellectus diuinus intelligit creabile. igitur ista actio procedit omnem actionem voluntatis et ita spiratores spiritus sancti. **R**espondeo: maior est vera loquendo de eodem ordine ex parte termini. hoc autem est alius ordo ex parte primi termini et secundi. et ideo naturalis in vno ordine sequitur non naturalem in alio ordine. prima enim distinctio ordinum attenditur ex parte terminorum. Secunda ex parte principiorum quantum ad modum principij. **C** Contra ordo principiorum est prior ordine terminorum. sicut et principium terminorum. nam per principium terminorum producit vel predicat. **R**espondeo: alius est verum de termino totali que simpliciter capit esse. non autem de termino formali que solummodo capit esse secundum quod. **C** Completo toto isto processu originis respectu primi termini scilicet eentie diuine predicande. sequitur ordo alius respectu termini secundi. eentie. scilicet creabilis et quod eentia ipsa diuina in isto secundo ordine mouet primo ad intellectus simpliciter omnis intelligibilis. et si intelligentia ut iam est in tribus suppositis. non autem mouet ad distinctam noticiam veritatis cuiuscumque plenioris. quod si mouet determinate ad cognoscendum alteram partem in futuris contingebit: cum naturale mouens necessario moueat: sequitur quod intellectus diuinus necessario intelliget hanc partem contradictionis fore veram. et ita vel posset errare: vel oppositum non posset enuenire. et tunc non esse contingens si necessarium: illud quod ponit esse contingens. **C** Si queratur cum idem videat esse ordo cuiuscumque intelligibilis ad primum intelligibile. que primum non est eentia mouet ad cognitionem cuiuscumque: **R**espondeo: naturaliter mouet et per primum necessario ad cognoscendum cuiuscumque quod est possibile naturaliter et necessario cognosci. huiusmodi est quodcumque omnium simplex et etiam quodcumque plenior verum necessarium. non autem tale est aliquid plenior de eentia contingens. quod non est natum esse determinatum ad veritatem. Et si queratur que non necessario mouet ad tale cognitionem de plenior huiusmodi que non habet fore vel non fore. et hec cognitio non est determinata de altera parte. Si autem mouet determinate ad cognoscendum alteram partem illa necessario esset determinata. **C** Completo toto ordine motus necesse. sequitur motus contingens. illa per non esse per principium naturalis motus. quod illius non esset nisi necessario mouere. igitur oportet illi motui principium ponere voluntatem. Et sit huiusmodi motus contingens ordinat. primo ad intra. quod nisi ipsa determinet in se ad volendum alteram partem. nunquam de finit ab aliquid ad extra. primo igitur determinat se ad volendum si fore determinate. secundo ex si intellectus videt ista determinatorem voluntatis. nouit si esse futurum ecounterio igitur est in motu necesse et contingente. quod in necessaria primum principium est naturale. et ideo primo naturaliter determinat ad propria actionem. In contingente primum principium est liberum huiusmodi actio in primo ordine sequitur naturale. **C** Completa motu contingente ad intra. sequitur motus ad extra. Illa igitur tunc contingens et per primum immediate ipsius voluntatis ut principij. nullum igitur intellectum creatum mouet eentia ut eentia tunc motuum per modum nature

si omnem intellectus illi eentie quam non cat aliquid creatum cat immediate voluntas diuina. **C** Per hoc per ad argumenta iam facta in prius. **A**da. enim primi argumenti dicitur sic intelligi. quod quodcumque potentiam immediate mobile a tali obiecto. ipsum omnium uniformiter mouet. **N**unc autem quantum ad primam eentiam diuinam est motua immediate sui intellectus. si non intellectus creati. quod intellectus diuinus est primum mobile omnino. et ideo primo mouet a prima forma motua. et nihil aliud est immediate mobile a prima forma motua. quod non per immediate mouet nisi primo modo motus. et nihil aliud natum est sic moueri. Si igitur procedas quod eentia diuina eodem modo mouet omnes intellectus. procedat que immediate mouet. si ille est solus intellectus diuinus ut dicitur. **A**lia minor. scilicet quod omnium creatum naturaliter mouet. vera est de intellectu que immediate mouet. falsa autem esset si aliquid que intellectum mouet mediante actu voluntatis. quod illud non naturaliter mouet. sic si voluntas mea possit libere care intellectus eentie mee. **S**ed isto modo forte non est de aliquid eentia et voluntate creata. quod quilibet eentia est immediate motua intellectus creati. et ideo motus naturalis. **N**ulla autem voluntas est motua ad intellectum perfectam alicui eentie ut eentia est. quod nec perfecte ea pertinet eminenter vel vnitue. et quilibet sit de obiecto creato mouete intellectum naturaliter: per primum quod non est eadem ratio de eentia diuina. quod ipsa non est immediate motua alicui intellectus nisi primum. **C** Ad aliud dico quod mouet ad actum beneficium non est per actu voluntatis diuine. imo est proprie actus illius voluntatis. eentia ei ut quodammodo prior voluntate huius sit omnium primum et immediatum illius visio in ratione terminatis. tamen non est omnium immediatum in ratione mouetis si tamen moues remota per quanto mouet intellectum diuinum ad visioes procedente illud velle que mouet intellectus michael ad visioem. **E**t per hoc per ad confirmatorem ibi positam. quod si illa eentia non esset formaliter volens. nihil omnino possit care ad extra. quod nihil possit care nisi naturaliter. et quodcumque intrinsecum cum sit formaliter possibile non possit esse a necessario nisi contingente. **C** Ad tertium dicitur per. quod eentia non habet rationem motui ad visioem sui in intellectu creato: nisi in quantum supponitur ipsa mouet intellectum diuinum ad visioem. que supponitur ipsi velle diuino motu intellectus creati. non igitur se habet eentia et voluntas ut moues superius et inferius proprie loquendo. sic intelligendo quod utrumque attingat ipsum motum: si tamen voluntas attingit intellectum creatum. tamen supponit motus intellectus diuini ab ipsa eentia sine que ipsa voluntas non habet illud velle que mouet. **S**i arguitur hoc. quod voluntas ut voluntas non per mouet nisi ad videndum voluntatem ut voluntas est. non autem ad videndum eentiam ut eentia. nunc autem videt voluntatem ut voluntas est. et non essentia ut eentia est: non est videt beneficium. probato mihi. quod idem est obiectum beneficium intellectus creati et intellectus diuini. **I**ntellectus autem diuinus non beneficium in videndo voluntatem ut voluntas est. quod voluntas non est primum omnium intellectus sui. et non beneficium nisi attingendo primum omnium. **P**robatum ma. quod cum voluntas sit que posterior ipsa natura quod proprietate: non per esse principium candidi perfectam visioem eentie. ut eentia que quodammodo est prior et perfectior. **I**tem illud da mal. c. ix. totum inquit in seipso probet huius esse velut quodda pe lagus sube infinitum. **C** Ad illud dico quod voluntas est perfecte ide cum eentia. ideo per esse principium motuum ad videndum eentiam ut eentia est. **N**egada est igitur illa maior. velle quod est quod ibi affirmat. scilicet quod voluntas per esse principium motuum ad videndum voluntatem ut voluntas est. falsum autem est quod ibi negat. scilicet quod non per esse principium ad videndum eentiam ut eentia. **A**d proba. ma. **R**espondeo: quod prioritas illa est que prioritas fundamenti. si illud fundamentum non solum est perfecte ide cum illo quod intelligit fundari in eo. si est illud huius perfectus formalis formaliter infinitum. propter quod perfecte ide ptice et vnitue pertinet perfectorum fundamenti. et propter istam rationem per voluntas esse principium predicandi eentiam. quod ipsa est idemptice oio eiusdem perfectus cum eentia. **C** Ad aliud possit dici. quod augustinus loquitur ibi de noticia que est verbum. vnde cum dixisset nascit. ples ipsa noticia. subdit in si. capiti. **E**t quodda imago ipsa mens. et noticia eius que est ples eius. ac de seipso verbum eius et amor tercius. hec ille. **N**o igitur quodcumque noticia actuali obiecto est verbum eius si illa sola que est ipso nascit tunc ples si est non tamen est naturalis sicut. et si naturalis gignit ab ipso nascendo. noticia igitur actuali que producit immediate per voluntatem non est verbum obiecto. quod si sit sicut naturalis obiecto non tamen est naturalis creata. et propter hoc possit dici quod huius non habet verbum de deo quod si illa visio sit imago diuine eentie ipsa naturaliter re-

presentas: nō tñ est ymago naturalis naturaliter ab ipa
 .pcedens. s̄ illius eētie ē tñ vnicū verbū et s̄ in solo in-
 tellectu increato: in q̄ solo p̄t eē notīcia ip̄ius obiecti na-
 turaliter genita. Aliē possz dici ad illd. ir. de tri. cū dīc
 aug. q̄ oīs res quācūqz cognoscim⁹ p̄generat i nobis no-
 tīcia sui. qd̄ vel intelligit de re quā naturaliter cognoscit
 mus s̄ ex cāis naturaliter motinis intellect⁹ n̄ri. illa q̄
 dē in scīpa vel in cāis suis p̄generat. s̄ ē naturali secūdi-
 tate z nēcitate cāt i nobis tanq̄ naturalē silitudinē no-
 tīcia sui. et sic vbi nō gignit nisi de memoria. nūc aut̄ ob-
 iectū qd̄ sit cognitū p̄ actū voluntatis. nō oz p̄esse in me-
 moria. vel saltē nō agit vt p̄existēs in memoria. Sic igit̄
 mō dicto saluat̄ pprie rō vbi. vel si s̄ qd̄ ait. oīs res: ex-
 tendat̄ etiā ad eētia diuinā: tūc illd̄ qd̄ seq̄. s̄ p̄generat
 notīcia sui. dz̄ intelligi vel formaliter p̄ obiecto nat̄ali
 motiuo: vel equaliter p̄ obiecto increato. qz̄ ipm̄ vel p̄
 se vel p̄ aliqd̄ sibi idē. cāt in nobis notīcia sui. q̄ equalit̄
 in p̄ficiēdo intellectū: ac si eēt p̄les naturalit̄ genita. qz̄
 est silitudo naturaliter ducēs i obiectū sicut si eēt ab ob-
 iecto naturaliter exp̄ssa. Sic videt̄ seq̄ q̄ eētia nō ē rep̄-
 sentatiua sui michaeli. prius nata q̄ visio eius cāt i mi-
 chaele. igit̄ multo magis nō ē rep̄sentatiua alicui⁹ alteri⁹
 s̄ tā ipa quā alia p̄tingēt̄ rep̄tantē p̄ actū voluntatis.
 ita q̄ ipm̄ rep̄tare nō ē p̄cedēs quōcūqz ipaz̄ itellectōz
 obi qd̄ dī rep̄tari. Sz̄ si regrat̄ rep̄tatō qd̄amō pri-
 oz actuali itellectōne. illa tñmō inuenit̄ i memoria di-
 uina. et i memoria diuina nihil pprie ē nisi obiectū qd̄ q̄
 tribuit actū primū siue imediatū actū scdo. s̄. itellectō
 ni actuali. illud aut̄ sic actū ē p̄ntia p̄pleta primi ob-
 iecti. s̄. eētie diuine. Lonē. quō igit̄ b̄s videt̄ obm̄ secū-
 dariū i ipa eētia. si nō ē aliqd̄ mō ibi rep̄tatū. et nō rep̄-
 sentat̄ sibi in voluntate. qz̄ voluntas nō ē speculū i q̄ videat̄
 tur licz̄ p̄ voluntatē manifestet̄. Rñ. lapis videt̄ i eētia
 diuina nō vt in speculo i q̄ reluceat vt obm̄ p̄ns. s̄ ipa ef-
 sentia se solā z soli suo intellectui se rep̄tat̄ an̄ actū itel-
 ligēdi. s̄ lapis videt̄ i eētia diuina vt obiectū scbariū in
 prio obo nō quidē motiuo ad itellectōez scdi. sicut mo-
 uet itellectū p̄p̄riū. et sicut itellectū n̄m mouet p̄ci-
 piū ad p̄clusionē. s̄ ordine primi obiecti z scdi terminan-
 tis. qd̄a alio. s̄. voluntate mouēt̄ ad ista duo obiecta or-
 dine qd̄a actū itellectus terminantia.

De tercio principali dico.

q̄ aia ex naturalibz̄ i q̄cūqz statu vel angel⁹. nō p̄t cog-
 scere eētia diuinā sub rōne ppria mediate. sic intelligē-
 do. q̄ p̄ obiectū cognitū mediū vel i obiecto cognitū me-
 dio cognoscat̄ rō eius. qz̄ nihil p̄t p̄ se distincte intelligi
 s̄ mō mediate nisi i illo medio p̄tineat̄ eētia naturaliter vel vir-
 tualiter. z s̄ p̄fecte. s̄. fm̄ totā rōnē cognoscibilitatis siue
 eētia diuina in nullo alio sic p̄tinet̄. igit̄ zc. minor p̄bat̄
 qz̄ nihil aliud a diuinitate p̄tinet̄ eā p̄fecte sub rōne entita-
 tis igit̄ nec sub rōne cognoscibilitatis. maior p̄bat̄. qz̄ ob-
 iectum qd̄cūqz si moueat ad aliquā notīcia. tunc fm̄ vlti-
 mū virtutis motiue mouet ad ppria et p̄fectā notīciam
 sui. igit̄ nec p̄t mouē ad notīcia simplr̄ p̄fectōz illa. nec
 p̄sequēs ad notīcia ppria p̄fectōz obiecti. Contra
 istud instat̄ primo p̄ rōnē sic. sufficit q̄ cā v̄tualiter p̄t-
 neat̄ illud cui⁹ ē cā. ita q̄ ad s̄ q̄ sit cā. nō oz q̄ p̄tineat̄ il-
 lud cui⁹ nō ē cā: nūc aut̄ q̄cqd̄ mouēt̄ ad distinctā et p̄-
 ctā notīcia eētie diuine. n̄ pp̄ter s̄ oz q̄ eēt cā illi⁹ eētie
 s̄ tñ cā illius notīcie. igit̄ licz̄ n̄ p̄tineat̄ illā eētia vt p̄-
 bat̄: si tñ p̄tineat̄ illā notīcia. vt puta q̄ sit p̄fecti⁹ ca. sic
 suba est p̄fectōz accēte. s̄ sufficit ad s̄ q̄ moueat̄ itelle-
 ctū ad talē notīcia. Videt̄ aut̄ q̄ illa notīcia possit emi-
 nēt̄ p̄tineri i suba angeli vel aie. cū illa suba sit multo
 p̄fectior q̄ notīcia z multo imediatior ipi obiecto i ordi-
 ne eētia. Preterea instat̄ p̄ p̄clusionē illā. p̄batā. pri-
 mo sic. p̄ illud qd̄ ē imago ppria alicui⁹ obiecti. videtur
 posse distincte cognosci illud cui⁹ ē ymago. sic em̄ sensus
 visus distincte cognoscit obiectū in speculo. nūc aut̄ nō so-
 lū angel⁹ s̄ etiā aia ē ymago dei fm̄ aug⁹. xiiij. tri. c. viij.

uterqz̄ aut̄ p̄t distincte cognoscē seipm̄ etiā ex naturalibz̄
 sicut de ipa aia de q̄ minus videt̄. Mult̄ aug. xiiij. de tri-
 ca. vlti. qm̄ sp̄ se nosce spqz̄ seipam velle p̄bendebat̄. sicut
 etiā sp̄ sui memisse spqz̄ seipam intelligē z amare p̄ben-
 dere. q̄uis nō sp̄ se cogitare discretā zc. li. xiiij. c. viij. du-
 rimus mētē noscē semetipam. nihil em̄ taz nouit mēs q̄
 illud qd̄ sibi p̄sto ē. nec mētē magis q̄cqd̄ p̄sto est q̄ ipa si-
 bi. et de s̄ ibidē multū. ca. vi. z. viij. Secdo instat̄ ad idē
 p̄ s̄ q̄ intellect⁹ creat⁹ b̄tis. p̄t naturalit̄ cognoscē suoz
 actū beatificū. igitur p̄t illum potest nat̄aliter cognosce-
 re obiectum. p̄ntia ista p̄bat̄. tū qz̄ act⁹ ē naturalis silitu-
 tudo obiecti. imo videt̄ eē exp̄ssior silitudo q̄ eēt spēs in-
 telligibilis ip̄ius obiecti si ponēt̄. igit̄ obiectū distincte
 p̄t cognosci p̄ ipm̄ vt p̄ naturalē silitudinē sui. tū qz̄ n̄ vi-
 det̄ q̄ act⁹ possit cognosci vt ē hui⁹ obiecti nisi cognoscēt̄
 s̄ obiectū sub ea rōne sub q̄ ip̄ius ē act⁹. Ad ista ad pri-
 mū dico. q̄ nihil sufficiēt̄ p̄tinet̄ p̄tinetia virtuali ipaz̄
 notīcia nisi p̄tinet̄ obiectū cognoscibile tāq̄ ppriū rep̄ta-
 tiuū eius. vel ei⁹ rep̄tatiuū v̄tuale. spēs aut̄ ppria obie-
 cti. et si sit respectu ei⁹ diminuta i entitate: tñ p̄tinet̄ ipm̄
 prio mō tanq̄. s̄. rep̄tatiuū p̄ ipaz̄ formaliter. s̄ qm̄ nō est
 rep̄tatiuū formale obiecti. oz q̄ v̄tualit̄ p̄tineat̄ tale re-
 p̄tatiuū ppriū. z qm̄ ē rep̄tatiuū sicut obiectū cognitū
 tūc oz q̄ p̄tineat̄ aliud obiectū qd̄ p̄ ipm̄ debz̄ cognosci.
 Ad duo alia argumēta negaret̄ forte q̄ aia vel angls̄
 ex naturalibz̄ possit cognoscē seipm̄ et etiā actū suū b̄ti-
 ficū. Sed qz̄ vtraqz̄ videt̄ p̄tineri sub pprio obiecto in-
 tellect⁹ hui⁹ z illi⁹. z s̄ sub prio naturaliter attingibili
 .s̄. sub ente limitato. Ideo dici possit aliter. q̄ tam aia q̄
 angelus licz̄ possit naturalit̄ noscē se. q̄tū ad illud abso-
 lutū qd̄ ipm̄ ē. nō tñ p̄t naturaliter noscē se. in q̄tū ē ima-
 go dei siue eē imaginē dei. qz̄ nō p̄t naturalit̄ cognosci re-
 latio nisi nat̄aliter possit cognosci vtrūqz̄ extremū. p̄do
 ista r̄n̄sione videt̄ eē illud aug⁹. xv. de tri. xiiij. Qui vi-
 det̄ inq̄t suā mētē z in ea trinitatē istā. s̄. memoriā intelli-
 gētā z voluntatē. nec tñ credūt̄ ea q̄ intelligūt̄ eē imaginē
 dei: speculū qd̄ videt̄: s̄ vsqz̄ adeo nō videt̄ p̄ speculū. vt
 .s̄. ipm̄ speculū qd̄ videt̄ sciat̄ eē speculū. i. imaginē. Co-
 tra istā r̄n̄sionē dupliciter argui p̄t. prio sic. relatō ima-
 gis vel ē idē cū eētia aie. vel angeli. vel saltē necessario
 p̄sequēs naturā eius. igit̄ p̄ ipam cognitā p̄t ipa relatio
 cognosci. Tñs sic. qz̄ relatō. de p̄dētē eētia vel ē idem
 nature de p̄dētē vel nēcario p̄sequitur. qz̄ si p̄tingēt̄ ad-
 ueniret nature. natura possz eē sine illa de p̄dētē. z ita
 nō eētia naturaliter de p̄dētē. relatō aut̄ imagis videt̄ eē rela-
 tio de p̄dētē imitātis ad illud qd̄ imitat̄. Secdo sic. po-
 tētia p̄t naturaliter cognoscē qd̄cūqz p̄tentū sub suo pri-
 mo obiecto naturali. nūc aut̄ sub ente limitato qd̄ ē primū
 obiectū naturale intellect⁹ creati p̄tinet̄ illa relatio ima-
 gis. qz̄ ipa nō ē infinita cū sit i fundamēto finito. Ad
 primū. relatō nō p̄t cognosci nisi cognoscat̄ vtrūqz̄ extre-
 mū. qm̄ igit̄ fundamētū nō includit terminū in rōne co-
 gnoscibilitatis. ipm̄ nō ē cā sufficiēs ad cognoscēdū relatō
 nē. ita ē h̄. Et cū arguit̄ q̄ nēcario p̄seqt̄ fundamētū ex s̄
 nō seqt̄ q̄ p̄ ipm̄ possit p̄fecte cognosci nisi eēt entitas ab-
 soluta. ad cui⁹ cognitōz nō regrit̄ aliud cognosci i rōne ter-
 mini. Contra s̄. qd̄ includit aliud in entitate z in cog-
 scibilitate. fundamētū illd̄ icludit i entitate relatōez istā
 si nēcario p̄seqt̄ ipm̄. igit̄ z includit ipaz̄ i cognoscibilitate.
 Rñ. nō includit eā in entitate vt totalis cā ei⁹: s̄ vt pri-
 ma cā. supposita tñ alia cā. s̄. termino. qz̄ et ipm̄ fundamē-
 tū illā alia cāz supponit. Cōsilit̄ p̄cedo q̄ includit eā i
 cognoscibilitate p̄supposita alia cā eius i cognoscibilita-
 te. et s̄ si simplr̄ simpliciter. si alicui alicui. s̄ isti cogno-
 scētī. s̄. angelo vel aie. et s̄ naturaliter siue ex cāis natu-
 raliter motiuis. nō p̄supponit obiectū siue termin⁹ esse
 naturaliter cognoscibile. et iō fundamētū licet sit hui⁹
 naturaliter cognoscibile nō seqt̄ relatōem hui⁹ eē natu-
 raliter cognoscibile. Ad scdm̄ ens limitatū z ad se. vel si
 est etiā limitatū z ad alterū. tñ limitatū: ē naturale obie-
 ctū intellectus creati. s̄ entitas limitata i se q̄ ē eētia

ad alterz illimitatū. nō ē naturaliter intelligibile ab intellectu creato. sicut nec termin⁹ sine q̄. nec ip̄a intelligi p̄t. Licz iste rñsiones pbabilis videant saluare. q̄ absoluta entitas aie vel act⁹ bñfici possz naturalit̄ intelligi ab aia. licz nō naturaliter possit intelligi ab ea relatō ad terminū. nec p̄ p̄ns oporteat deū intelligi i rōe termi illi⁹ relatōis. Tñ rōes ille de aia z d̄ actu vidēt h̄z aliā dif finitātē. vñā p̄nem. qz p̄ illd̄ qd̄ ē naturalis imago obi. pōt ip̄m obi cognosci. licz p̄ h̄ qd̄ ē imago non coḡscat relatō imaginis. Exemplū. p̄ sp̄m albi i oculo vidēt albū. licz nō coḡscat relatō illi⁹ sp̄i ad albū. et ita ē de intellectu ponēdo sp̄m intelligibile. z rō ē. qz illa relatō fundata i sp̄e sensibili v̄l intelligibili nō ē formalis rō coḡscēdi obi. s̄ illa forma i q̄ fundat relatō. igr̄ i p̄posito licet nō naturaliter intelligat relatō aie vel actus bñfici ad deū: tñ qz ē tale fundamētū q̄ ex se ē similitudo obi. p̄ ipsuz poterit coḡsci obi. Vidēt aut̄ stare rō pri⁹ facta d̄ actu qz act⁹ vidēt ēē formalis similitudo obi z actualior q̄ sp̄s intelligibil⁹ si poneret. igr̄ si p̄ sp̄m possit obi distincte intelligi vel cognosci. magis vel eq̄ poterit intelligi p̄ actū

¶ Vidēt etiā stare aliqd̄ qd̄ fuit ibi tactū. qz q̄ act⁹ intelligat v̄t ē obi z nō intelligat obi sub illa rōe sub q̄ terminat actū: vidēt ēē p̄tradictō. nūc autē ex naturalibz aia q̄ h̄ta ē. pōt cognoscē ex natura sua actū bñfici v̄t ē bñficius. et p̄ns v̄t ē obi bñfici. qz et si nō h̄eat actū illū ex natura sua: tñ sup̄ illū actū iā inēntez pōt reflecti z h̄ virtute sua naturali. qd̄ p̄bo p̄rio p̄ illud. xv. d̄ tri. c. xj. vbi d̄r. Quid dicit scio me viuē. vñū aliqd̄ se scire dicit. p̄inde si dicat scio me scire me viuē. duo sunt. z seq̄t. sic p̄ addere tertium et quartū z innumerabilia si sufficiat. pōt inq̄uā ex virtute naturali. si tñ sufficiat ad p̄tinuandū istos act⁹ reflexos. Hoc p̄bat scdo qz si ad actū reflexionis requir̄ aliqd̄ sup̄naturale. pari rōe ad nouū actū nouū sup̄naturale. et tūc sicut in infinitū pōt p̄cedi in actibz reflexionis. sic in infinitū requir̄ aliqd̄ z aliqd̄ sup̄naturale q̄ reflectēt. Confirmat. qz act⁹ terci⁹ h̄ret se ad scdm̄ sicut reflexus ad rectū. si igr̄ posito actu recto. nō pōt aia reflecti sup̄ illū nisi virtute alicui⁹ sup̄naturalis ad h̄ eleuātis pari rōe nec p̄ terciū reflecti pōt sup̄ scdm̄ nisi p̄ aliqd̄ sup̄naturale. s̄ p̄bat terci⁹. qz intellectus actū quē habz pōt p̄cipere et experiri. et h̄ p̄m̄ p̄pria p̄fectōem illi⁹ actus z ex natura ip̄ius potētie. sicut qñ video. ex virtute potentie naturalis p̄cipio me videre. z possem illud ex rōe virtutis visuē p̄cipere si ēēt reflexiua sicut intellectus.

¶ Ad ista aliqd̄ ēē mediū cognoscendi vel i cognoscēdo potest intelligi dupliciter. Vno mō q̄ sit mediū cognituz sic q̄ p̄ ip̄m cognituz coḡscat aliqd̄. sicut coḡscat p̄clusio p̄ p̄cipiū. Alio mō q̄ nō sit mediū cognitū s̄ rō coḡscendi solū. sicut sp̄s sensibilis in sensu est ratio sentiendi. primo mō nihil pōt ēē mediū cognoscēdi obi illud. nisi p̄tineat in se cognoscibilitatē illius obiecti. s̄m quaz istud coḡscat p̄ illud. qz si istud excedat illud in cognoscibilitate. tūc illud q̄licūqz p̄fecte cognitum deficiet ab isto cognito in cognoscibilitate. Scdo mō bñ p̄ aliqd̄ esse mediū cognoscēdi aliqd̄. licet cognoscibilitas sua p̄pria deficiat a cognoscibilitate illius. dū tñ sit natū ducere i illud v̄t cognoscibile. p̄ter h̄ p̄tz ad p̄rimū. qz licz aia sit imago dei. tñ nō est nata ēē mediū cognoscendi deū scdo mō: s̄ tñ p̄rio mō. v̄t h̄ri pōt ex aucte aug. p̄ri⁹ adducta. Qui videt suā mētē zē. Adediū aut̄ cognoscēdi scdo mō respectu ist⁹ medi⁹ vt cogniti. est aliqd̄ p̄prium formale rep̄ntatiū ip̄ius aie. et p̄ illud coḡscat aia sub p̄pria rōe tanq̄ p̄fectissimū rep̄ntabile p̄ illud. et p̄ns p̄ illd̄ nō pōt intelligi deus sub rōe sue intelligibilitatis. sed tñ in aliq̄ diminuto intelligibili imitātē et p̄cipante intelligibilitatem eius.

Additio secunda.

¶ Exemplū hui⁹ apparet in sensu. qñ em̄ sp̄s coloris vidēt. sic qñ radi⁹ trāsit p̄ vitz rubeū. rubor apparet i pariete opposito. z ille rubor ita visus nō ē rō vidēdi rubor

rem i vitro sub p̄pria ratōe s̄ tñ modo diminue. v̄l forte nullo mō nisi p̄ collatōem hui⁹ ruboris ad illū tanq̄ similit. qñ aut̄ sp̄s sensibilis ē rō sentiendi obi sub p̄pria rōe sua: ip̄a nō ē p̄cepta p̄ sensuz. sicut apparet manifeste in visione recta. vbi nihil vidēt in medio inē colore z oculū. et tñ ē ibi sp̄s coloris multiplicata.

¶ Sz p̄. licet h̄ sit ibi: i visione tñ reflecta vidēt q̄ ip̄a sp̄s videat. qz h̄ qd̄ vidēt apparet videri i speculo. z tñ in tali visione reflecta sp̄s ē rō sentiendi obi in rōe sua p̄pria. qz obi vidēt sub p̄pria rōe visibilitatis sue. q̄ a simili i p̄posito possit deus videri p̄ mediū q̄si speculātū. et tñ sub rōe p̄pria obiectiua.

¶ Sz h̄ dicēdū q̄ Alacen in p̄spectiua sua. li. iij. ca. iij. ex intētōe determinat q̄ sp̄s nō ē in speculo subiectiue z vt ibi terminās actū vidēdi. Et breuif ostendi pōt v̄nico exp̄imento. qz qd̄ alicubi ex̄ns in se vidēt ab oculo ex̄nte in hoc situ: pōt etiā videri ab ip̄o ex̄s̄tē in alio situ. dū tñ mediū sit illuminātū z nō sit opacū interpositū. et sic etiā debita distantia. s̄ oculus qui in determinato situ ex̄ns vidēt albū in speculo. alibi ex̄ns nō videret. qz nō sit visio ista nisi in illo p̄cto ad quē p̄uenire pōt radius reflexus q̄ semp̄ est in eadem superficie cum radio incidentie z cum ip̄o constituit angulū equalem illi angulo qui intercipiē inter radium incidentis z corpus sup̄ quod incidit. Patet etiā p̄positum p̄ hoc q̄ aliqua specula nō sunt formaliter p̄spicua. sicut in calibe polita z argento polito bene vidēt aliquis color tanq̄ in speculo. et tamen in istis nō recipitur species coloris. qz nō est nata recipi nisi in p̄spicuo. tantummodo ergo hic recipitur in aere propinquo talibus speculis. sed vt ibi non potest terminare visionem. Quando etiā recipitur in speculo p̄spicuo vitreo adhuc ibi non terminatur visio nisi ad aliquid opacū sup̄positum. puta plumbum vel aliud huiusmodi. dico ergo q̄ in visione tali speculari species non est visa. sed tñ ratio vidēdi obiectum illud cuius est species. non tamen per lineam rectam sed per lineam reflexam. vnde obiectum quidem nō est presens oculo per lineam rectam. sed reflexam cōcurrentem cum recta in puncto vbi est concursus radij visualis cum catheco.

¶ Et p̄ idem ad scdm̄. quia actus est similitudo cognita. et talis non sufficit ad cognoscendum illud cuius est actus. sicut species intelligibilis in vno intellectu visa: alij intellectui videnti eam non sufficeret ad p̄fecte cognoscendum obiectū cuius est. Lōtra. actus in illo intellectu cui inest. est ratio p̄fecte attingēdi obiectum tanq̄ presens per illum actum. igr̄ ei cui iste actus est p̄sentialiter notus. ille per illum actum notum poterit attingere illud obiectum. quia per illum actum et in illo habet idem obiectum sibi presens.

¶ Respondeo. intellectus cui actus inest per illum vt rationem proximam attingēdi attingit obiectum. supposita tamen p̄sentia obiecti p̄pria. cui autē ille actus est cognitus nō habet illum vt sibi p̄prium rationem attingēdi. sed ad hoc q̄ haberet actuz quo formaliter attingeret oportet habere alium actum et cum hoc propriaz p̄sentiam obiecti.

¶ Ad aliud cum arguitur q̄ anima ex natura sua potest reflecti super actum beatificum vt beatificus est. hoc posset negari. verum quidem est q̄ reflecti potest. sed non nisi virtute illius virtute cuius habet actum rectum. Nec plus probat auctoritas augusti. quia non dicit q̄ possit semp̄ ex sola natura. sed si habet actum rectum potest reflecti super illuz vel ex virtute nature vel ex virtute illius per quod habet actum illum. et non sequitur illud inconueniens de processu in infinitum. quia idem supernaturale sufficit ad actum rectū z ad omnes reflexos. Ad idem etiam de sensu patet. qz q̄ percipio me videre. esto q̄ hoc nō sit p̄ potentiam visuam: tamen non est per potentiam aliquaz inferiorē sed forte per aliquam superiorē. cuius est cognoscere actum visus.

Consequenter que

ritur de modo quo intellectus erit in actu siue de causa intellectus. Et est questio. posita quod beatus in patria habeat obiectum de creatura visa in essentia diuina. Et

respectu illius verbi creature intellectus possibilis habeat se pure passive. Arguitur quod sic. quia intellectus possibilis recipit illam intellectum. sed idem respectu eiusdem non habet rationem receptiui et actiui. quod enim recipit est in potentia. quod autem agit est in actu. Idem autem non potest esse simul in potentia et in actu. cum iste sint prime differentie entis. igitur intellectus possibilis nullo modo actiue se habet respectu obiecti. et per consequens pure passive. **C**ontra si verbum ibi formatur quero a quo formatur? non potest dici quod formatur ab obiecto quia intellectio est actio inmanens secundum philosophum. ix. meth. si autem esset actio obiecti in intellectu. illa esset actio transiens. nec potest dici formari ab intellectu agente. quia intellectus agens facit de potentia intelligibili actu intelligibile. secundum philosophum. iij. de anima. igitur tota actio eius completa est ante intellectum actuale. et per consequens ante verbum. Nec potest dici quod memoria format actiue verbum. quia verbum format per intellectum intelligendi. memoria non intelligit. sed omne intelligere est proprius intelligentie. xv. de tri. igitur relinquitur tandem quod nihil in anima actiue format verbum nisi intellectus possibilis.

Hic non queritur si de obiecto

beatifico possit haberi verbum. nec de obiecto secundo viso in illo obiecto primo. nec si aliud sit verbum obiecti primi et secundi. sed supponitur de obiecto secundo haberi verbum. et queritur qualiter intellectus possibilis se habeat in eius formatione. Incipiendo igitur a maiestioribus primo inquiret de formatione verbi secundum modum intelligendi quem nunc exprimitur. et secundo applicabit ad intellectum in patria. **D**e primo. Supposito quod intellectio perfecta pura diffinitiva de obiecto diffinitibili. siue sit verbum illius siue non: saltem non est sine verbo ipsius. et per consequens si quis actiue se habeat ad intellectum illam perfectam ipsam quodammodo actiue se habeat in formatione verbi. De causa igitur intellectus in nobis. per statum istum tria sunt videnda. Primo quod in intellectu est aliquod principium actiui respectu intellectus. Secundo verum illud actiui sit aliquid anime intellectiue vel tantummodo sit obiectum vel repetituum obiecti quod dicitur esse in anima. per tanto quod sit in ipsa sicut actus eius vel repetituum. non autem sicut aliquid nature eius. Tercio dato quod sit aliquid anime inquiret si est intellectus agens vel possibilis.

Prima conclusio probatur sic. intellectio aliqua in nobis est noua. ut exprimitur quilibet. et est forma absoluta ut dicitur in questione de hoc habita. ois autem forma absoluta cum sit terminus actus habet aliquod principium actiui per quod accipit esse. igitur respectu intellectus nostre noue est aliquid actiui principium. illud est intrinsecum supposito intelligenti. ut patet per philosophum. ij. de anima. c. vj. differunt autem. supple in intellectu et sensu. quoniam hec quidem actiua operationis exempla sunt ut visibile etc. et sequitur. causa autem quoniam singularium secundum actum est sensus. scia autem vniuersaliu. hec autem in ipsa quodammodo sunt anima. vnde intelligere in ipsa quidem est cum velit. sentire autem non est in ipsa. necessarium autem est esse sensibile. hec ille. Habet igitur hec conclusio tantum quod certa. quod alicuius intellectus noue principium actiui sufficiens est intrinsecum supposito intelligenti. **T**unc arguitur ultra per diuisionem. vel illud principium pertinet ad voluntatem. vel ad partem sensitivam. vel ad partem intellectiua ut distinguitur contra voluntatem et sensum. Non potest dare principium saltem in prima intellectus. quia ipsa precedit omnem actum voluntatis. nec est dare secundum philosophum. scilicet illud principium sit precise in parte sensitiva. relinquitur igitur quod sit in parte intellectiua. Secundum. scilicet quod non in parte sensitiva probatur primo sic. effectus equo cuius spiritus est minus nobilis totali causa sua equo. ut habetur in iij. super generationem. sed intellectus est simpliciter perfectior fantasmate et quocumque tali perfectio est in parte sensitiva. quia intellectus est

proprie perfectio nature intellectualis ut intellectualis est. quod in quantum talis nobilior est tota anima sensitiva. et ita perfectior perfectio. Secundo probatur sic. angelus non spiritus habet omnem intellectum quam potest habere. quia cum possit intelligere quodcumque intelligibile: vel haberet unicum quod esset simul omnium intelligibilium: vel haberet tot distinctas quod consideret omnibus intelligentibus. quorum utrumque videtur esse impossibile. quia primum poneret nimiam perfectioem illius intellectus. imo videtur quod infinita. quia nec intellectus diuina excederet eam quantum ad multitudinem obiectorum. secundum videtur ponere nimiam perfectioem intellectus. quod ita distincte cognosceret oia per distinctos actus simul. sicut unum obiectum per unum actum. sequitur igitur quod cum possit quodcumque intelligibile intelligere. quod possit habere aliquam intellectum nouam. igitur videtur sibi attribuendum quocumque perfectioem est in intellectu potest habere aliquam nouam intellectum. sed in tali perfectioem est habere noticiam habitualis perfectioem per quam actus sit in potentia accidentaliter tantum ad intelligendum secundum philosophum. iij. de anima. quod loquens de intellectu possibili dicit. cum autem sic singula fiat ut sciens dicitur quod secundum actum. hoc autem perfectioem accidit cum possit operari per seipsum. Est quidem igitur et tunc potentia quodammodo non tantum similiter et ante addiscere. Vult dicere. quod quoniam habet habitum per quem potest ex se operari. licet tunc sit in potentia aliqua. non tantum centrali que est ad formam siue ad principium operandi. sed tantummodo accidentaliter ad operationem. et hec est dispositio perfectior eius quod de potentia operandi erit in actum operandi. **D**icitur quod angelum posse habere nouam intellectum est mere creditum. quia philosophus precipue non videtur. Preterea hic etiam dicitur quod angelus ad quolibet intellectum quam habet moueret immediate a deo. **C**ontra si licet forte probus quod posuit intellectum angeli idem cum substantia angeli. dicitur et consequenter intellectum esse ab eo a quo est substantia. et licet catholicus dicitur intellectum illam qua angelus intelligit se esse coeui angelo. et quoniam propriam perfectioem necessario consequentem naturam eius. posset aliquo modo probabiliter dicitur illam immediate a deo iuxta illam dispositioem probabilis. actus proprius coeui substantie cuius est a generate illam substantiam tunc de accidente per actus quod contingenter inest. non videtur probabiliter dicere quod illud sit a generate. **E**t confirmatur. quia licet deus possit immediate curare quocumque intellectum in angelo. tamen si aliqua non causet virtute huius obiecti sed derelinquat angelum sibi et ordini causarum naturaliter actiua: non videtur probabiliter quod angelus non possit attingere ad intellectum huius obiecti. cum anima sic sibi et causis naturalibus relicta: ad eius intellectum possit attingere. Idem mediante sensu. Non est videtur quod anima possit attingere ad intellectum aliquid obiecti est mediante sensu. quoniam ad intelligendum idem obiectum possit angelus attingere sine sensu. **I**tem quod dicitur ex philosopho videtur facere ad dispositioem nostram. quia si probus videtur aliqua intellectum nouam posse competere angelo. dicitur ipsam aliquam esse in potentia accidentaliter ad intellectum. quia hec est dispositio perfectior eius quod aliquid est in potentia ad intelligendum. igitur ille qui tenet siue per rationem siue per fidem aliquam esse intellectum nouam in angelo. potest dicat angelum quoniam quod ad illam esse in potentia accidentaliter. sic probus potest dicere ad illud quod ipse tenet. magis autem concordat cum philosopho qui tenet aliquid ante concedit. quod probus est procedit si illud ante tenet: quod ille qui tenet illud ante negat illud. quia adest. illud non negaret procedendo illud ante. **T**ercio dispositioem probatur per auctores. xv. de tri. vij. dicit augustinus quod excellit in anima mens vocatur. et post. homo non secundum oia quod ad naturam eius pertinet. sed secundum sola mentem imago dicitur. Et li. iij. c. viij. imago ibi inuenienda in nobis est. quod etiam natura nostra nihil habet melius. Ex istis auctoritatibus et alijs similibus habetur. quod tota imago est in parte intellectiua accipiendo intellectiua per ea que transcendit sensitivam. Sed imago includit partem et plenam. ut patet. ix. de tri. c. vj. et alibi multotiens. igitur in parte intellectiua est pars gignens illam noticiam que est plenam. et per consequens principium actiui respectu intellectus. Qui igitur poneret fantasma vel aliquam formam talem in parte sensitiva esse rationem immediate gignendi noticiam actuale. non saluaret ut videtur rationem paritatis in mente proprie accepta. Preterea augustinus. xv. de tri. c. xij. Memoria hominis et maris

illa quā pecora n̄ h̄nt. i. q̄ res intelligibiles ita p̄tinētur
vt nō in eā p̄ corporis sensus venerint. habet ī hac ima-
ginē trinitatis. i. inparē quidē. s̄ tñ qualēcūq; silitudinē
p̄ris. hoc exponit. c. xij. i. si. sic. Hoc verbū n̄m de scia
n̄a nascit̄. quēadmodū et illud de scia patris natū est. z
ca. xij. Admozia inquit tribuēs eē qđ scimus. Ex istis
habet̄ q̄ illa memoria quā pecora nō habēt hoc ē p̄rie ī
tellectua. p̄ t̄to habz silitudinē p̄ris. qz de ip̄a v̄l de
sciētia que ē in ea. nascit̄ verbū nostrū. sicut verbū eter-
nū nascitur de scia patris. satis expresse vid̄ in istis au-
ctoritatibus velle. q̄ in pte intellectua p̄rie accepta sūt
principiū actiū respectu intellectōis.

De secūdo p̄mi p̄ncipia

lis certū est q̄ ad actualē intellectōem cādam cōcurrūt
aliquid ip̄ius anime intellectiue z obiectuz aliquo mō
p̄ns. s. vel in se vel in aliquo rep̄tante. sed qđ istoz de
beat poni p̄ se actiū respectu intellectōis. auctoritates
vidētur varie loqui. Aug. i. xij. sup gen. c. xxix. **Nō pu-
tādū** inquit est corpus aliqđ agere ī sp̄rituz. quasi sp̄s
corpi facienti materie vice subdat. omi em̄ modo p̄stan-
tior est res que facit illa d̄ qua facit. nec v̄llo mō corpus
p̄stantius sp̄ritu. imino sp̄ritus p̄stantior corpe. quīs
igit̄ imago eē incipiat in sp̄ritu. tñ eandē imaginē nō
corpus in sp̄ritu s̄ sp̄ritus in seip̄o facit celeritate mi-
rabili. Item idē. x. de tri. c. v. aia cōvoluit et rapit ima-
gines corporū. **Pro** actiuitate tñ obiecti vid̄ dicē. xv. de
tri. x. formata cogitatio ab ea re quam scimus verbus ē
quod ī corde dicimus. et ibidē. ex ip̄a scia quā memoria
tenemus nascitur verbū. et. c. xij. verbū est similitudo rei
note de qua gignitur et imago eius. **Phus** aut̄ vid̄
loqui p̄ actiuitate obiecti. quia illud vid̄ eē p̄ncipiū
actiū p̄ quod aliquid reducit̄ de potētia eēntiali ad ac-
cidentalē. hoc aut̄ ē aliquid ex pte obiecti. quia illud per
quod obiectū est p̄ns sub rōne actu intelligibilis. **Pro**
hoc ē illud sc̄di de aia qđ prius ē adductū. s. vniuersalia
quodamō sunt in aia vñ intelligere in ip̄a quidē eē v̄l-
lit. ac si diceret. qz obiecta intelligibilia sūt p̄ntia ani-
me. iō ip̄a ē in potētia acc̄ntali potēs intelligere eū velit
Sz p̄ actiuitate potētie vid̄ aliqđ eē illud. ix. meth. qz
speculatio ē actō immanēs. si aut̄ intellectō n̄ ē ab intel-
lectu s̄ tñ ab obiecto. nō eēt ibi actio immanēs s̄ tñ trā-
siens. De isto articulo p̄t dici qz vtrūq; p̄currūt in rōne
p̄ncipij actiū respectu intellectōis. aliquid. s. ip̄ius
aie et ip̄m obiectū vel aliqđ ex pte obiecti. Et hoc vidē
haberi ab aug. ix. de tri. c. v̄l. **Liquido** inquit tenendū ē
qz omnis res quācūq; cognoscimus p̄generat in nobis
noticiam sui. Ab vtroq; em̄ percipitur noticia. s. a cog-
scente et cognito. Et. xj. d̄ tri. c. iij. ex visibili z vidēte gi-
gnitur visio. Et lz ibi subdat. informatio sensus que vi-
sio dicit̄. a solo imprimitur corpe. qđ vidē. hoc nō ē con-
tra illud. quia equivoce accipit̄ hoc nomen visio. primo
p̄ actu vidēdi. secūdo p̄ ip̄a similitudine rei vidē. et illa
a solo corpe causat̄. Et ista equiuocatio p̄ colligi ex mlt̄
tis verbis illius capituli. **Pro** hac p̄clusionē vid̄ eē
rō. qm̄ qñ obiectū intelligibile ē actu p̄ns intellectui. p̄
haberi intellectio actualis illius obiecti. s̄ nō p̄t haberi
sine p̄ncipio p̄fecte actiū. igit̄ vel alterū illoz ē p̄-
cte p̄ncipiū actiū vel ambo integrant vñ p̄ncipiū
actiū. ita qz vtrūq; sit p̄iale actiū. **Qz** aut̄ neutrum
sit p̄fecte p̄ncipiū actiū. p̄bat̄ primo de obiecto. qz ali-
qđ obiectū nō est nobilius ip̄a intellectu. sicut acc̄ns
sensibile. et p̄ncipiū actiū p̄fectū qñ ē equivoce necē-
sario ē p̄fectius forma cāta. Secūdo p̄bat̄ idem. qz obie-
cto cr̄nte eque p̄nte intellectui. si maior ē conatus z ma-
ior intensio ad intelligendū. p̄fectior p̄t h̄ri intellectio.
z hoc vid̄ qz p̄fectius vestigiūz derelinquit̄. igit̄ maior
intensio voluntatis causat̄ aliquo mō p̄fectōem intelle-
ctōem. qđ nō vidē. p̄babile si solum obiectū eēt causa
actiua eius. quia illud vidē. semp agere s̄m vltimum
potētie. cū sit agēs naturale nō liberū p̄ eēntiam p̄z. sed

nec liberū p̄ p̄cipatōem vidē. cū nō sit ī eadē natura
cū voluntate. Tercio ostēditur idē sic. opatio illa nō ē p̄
se p̄fectio agentis quā ip̄m elicit̄ p̄cise mediāte aliq̄ suo
acc̄nte p̄ acc̄ns. **Exemplū** caleface vel etiā calere. nō est
p̄ se p̄fectio ligni calidi. qz nō cōpetit̄ sibi nisi per calozē
qz est acc̄ns eius. illud a q̄ obiectū aliud ab aia ē p̄ns in-
tellectui ē eius acc̄ns p̄ acc̄ns. qz quādoq; p̄tingēt̄ inē
qñq; nō. igit̄ si solū illud ē p̄ncipiū actiū respectu in-
tellectōis. intellectio nō eēt p̄ria p̄fectio intellectus vel
hominis. **Itē** secundo p̄bat̄. qz nec totalis actiuitas p̄-
niat̄ intellectui. qz act̄ vid̄ p̄ria silitudo obiecti. vidē
etiā sortiri sp̄m ab obiecto licet nō sicut a p̄ncipio for-
mali intrinseco. tñ sicut a p̄ se p̄ncipio extrinseco. vid̄
etiā eēntialiter dependē ab obiecto p̄pter quod refertur
ad ip̄m tercio mō relatiūoz. hoc nō videretur verum. si
obiectū eēt tñ cā p̄ acc̄ns vel cā sine qua non. **Cōcedo**
igitur auctoritates prius adductas ad quascūq; affir-
mativas siue d̄ itellētu siue d̄ obiecto. v̄z qđ ē qz v̄z
qz istoz aliq̄ mō ē actiū ad itellēctōez s̄ actiū p̄iale.
ābo at̄ integrat̄ vñ actiū totle. **Sz** hic sūt duo dubia.
p̄mo quō ista p̄stituit̄ vñ p̄fectū p̄ncipiū. secūdo de
quibusdāz auctoritatibus adductis. puta de illa aug. Ex
ip̄a sciētia nascit̄ verbū quō ista facit. p̄ obiecto. et simi-
liter illa arest. ij. d̄ aia. scia aut̄ vniuersaliū ē. **Ad** p̄mū
dico. qz cause cōcurrētes qñq; sunt eiusdē rōnis et ordi-
nis. vt plures trabētes nauē. qñq; dō sunt alterius rōis
et ordinis. Et hoc dupliciter. qñq; postērior habet virtū-
tē suā a p̄iore. **Exemplū.** sol z pater in generatōe homi-
nis. qñq; postērior nō habet virtutes suam a p̄iore. nec
depēdet in habēdo suā virtutes ab ea. s̄ tñ dependet ab
ea in agendo s̄m suam virtutē. ita qz superior p̄ncipali-
ter agit et inferior minus p̄ncipaliter agit. **Exemplum**
forte de patre z m̄re in generatōe. plis. vt em̄ vid̄ haberi
ex. xij. de animalibus. mater aliquo mō se habet actiue.
qđ vid̄ rōnabile cū formam eiusdē speciei p̄sequat̄ vir-
tus eiusdem speciei. **Ad** aut̄ et femina nō differūt spe-
cifice s̄m p̄m. x. meth. **Ad** aut̄ virtutē suā actiūz
nō habet a p̄re nec in habēdo ip̄am ab illo dependet. s̄
dependet ab ip̄o in agēdo s̄m ip̄am virtutē et agit min⁹
p̄ncipaliter. **Ad** p̄positū. intellectus et obiectū nō con-
currūt primo mō qz ille cōcursus nō ē necessarius ex rō-
ne concurrentium. s̄ tñ ex defectu virtutis in vno. quia
si duplicaretur virtus vnius ip̄m solum sufficeret. nō sic
hic. quia quātūcūq; sit obiectuz p̄fectum vel intellectus
p̄fectus. neutrum causaret actum sine alio. **Nec** cōcur-
rūt secūdo mō. quia intellectus nō habet virtutem suāz
actiūam ab obiecto. nec eōuerso. tercio igit̄ mō possūt
dici cōcurrere. quod autē eoz sit p̄ncipaliter nō oportet
discutere. **Ad** secūdū dico qz ista tria accipit̄ aug. pro
eodē. verbū gigni de memoria. z verbus gigni de scia in
memoria. et verbū gigni de re nota. quia per scientiam
intelligit̄ actum p̄imum per quem anima est in actu suf-
ficiēti ad actum intelligēdi. z virtute illius p̄mi actus
gignitur verbum. et in illo actu primo relucet obiectuz
z p̄ tanto d̄r gigni de obiecto. igitur de scientia gignitur
vt de p̄ncipio formali gignēdi. d̄ obiecto vt relucente in
illo p̄ncipio. de memoria vt cōtinente illud p̄ncipiū.
ita qz omnes tales auctoritates aug. s̄m intentionem il-
lius loquuntur p̄ actiuitate obiecti. **Consimiliter** z ille
auctoritates arest. que dicūt qz per sciam possumus in-
telligere cum volumus. z in. ij. de aia. scia. est vniuersali-
um. et in. iij. d̄ anima. cū aut̄ vnaqueq; sciat. vt habetur
s̄. Et est intelligendū. qz taz aug. qz arest. accipit̄ sciaz
nō pro habitu illo acq̄lito ex actibus frequentatis z fa-
cilitate ad similes actus. sed pro illo per quod obiectuz
ē p̄ns vt actu intelligibile. siue ponatur species intelli-
gibilis siue aliquid aliud. Sciētia em̄ ē illud s̄m aresto.
s̄m quod anima educitur de potentia essentiali ad acci-
dentalem. hoc aut̄ p̄cedit omnem actualem intellectō-
nem. quia illa est terminus potentie accidentalis. Sciē-
tia em̄ acq̄lita ex actibus et facilitans ad cōsiderādū.

nō pcedit omnē actū intelligēdi. Similiter apud aug. sciētia ē formalis ratio sūm quā memoria ē pares siue gignens. Ista autē sciētia acquisita ex multis cōsiderationibz. nō ē formalis rō gignendi quācūq; intellectōnem. immo gignitur ex multis pcedentibus. Si dicas q; illa auctoritas .xij. sup gen. nō affirmat tm̄ de aīa. s; etiā negat obiectum agere i aīam. Similiter arest. non tm̄ pcedit obiectum agere. s; videt negare intellectuz agere. qz videt ponere q; intelligere sit pati quoddā. Ad primū posset dici q; aug. negat ibi obiectū agere i aīam immediate sūm eē materiale quod habet extra aīam. Ad secundū aresto. videtur frequētius loqui p accēte obiecti et passibilitate potentie. cuius rō est. quia cōmuniter locutus ē de potētis anime inq̄tum sunt illa quibz formaliter possumus operari. puta de sensu inq̄tum est quo possumus formaliter sentire. 7 de intellectu quo intelligere. sicut loquitur de anima vt est illud quo formaliter viuimus. Nunc autē licet intellectus actiue causet intellectōnem. nō tm̄ dī intelligere inq̄tum causat. quia si de cāret illam eandē intellectōnem. nō tm̄ dī intelligere illa intellectōnem. sed intellectus ille i q; catur intellectō. igitur 7 modo intellectus dī intelligere. nō quia catur. s; quia recipit intellectōnem. Et si verū ē q; intelligere ē quoddam pati. quia intellectum intelligere nō ē nisi ipm̄ recipere intellectōnem. Illa autē auctoritas. ix. meth. si faciat p actiuitate obiecti vel nō p; ex questione de actu cognoscendi et appetendi. De tercio primi pncipalis. videndū est an illud in pte intellectiua qd ē actiū ad intellectōz sit intellectus agens vel possibilis. Videt q; agens. quia intellectus possibilis recipit intellectōnem. si igitur cum hoc sit actiū respectu intellectōis. pari rōne posset dici q; respectu speciei intelligibilis quā recipit eēt actiū 7 ita nō requireret intellectus agens ad aliquem actuz in intellectu. Confirmatur illud. quia actiū et passiuū distinguunt potētias in aīa. Secundo ad idem sic. pbs. iij. de anima distinguens intellectū agētem a possibili sic ait. Est eī intellectus hic quidē talis in omnia fieri. et de agente. ille autē quo est omnia facere. Et videt sequi q; intellectus agens adequatur possibili in ratione actiū et passiuū. Est igitur actiū ad omne illd cuius possibilis est receptiuus. et p; ad intellectōz. Preterea ibidem sequitur de intellectu agente. Est habitus quidem vt lumen. lumen autē intellectuale videtur eē principium actiū cognoscēdi veritates intelligibiles sūm illud. xij. de tri. xv. Adens rebus intelligibilibus naturalī ordine disponente cōditore subiecta. sic ista videt in quadam luce sui generis incorporea. quemadmoduz oculus carnis videt que in hac corporea luce circūadi cēt. Preterea ibidem sequitur. sem p nobilius est agēs patiente. et principū materia. 7 subdit de intellectu agēte. igitur impassibilis est substantia in actu. igitur vult q; intellectus agens est nobilior possibili vel saltem non minus nobilis. nūc autē imago p; in eo qd optimum est in nra materia. vt pbatur in primo articulo paug. igitur intellectus agens p; inet ad imaginem. s; nō pot p; inere nisi ad memoriā patet. s; cū memoria habz cōseruare obiectuz vel spēm obiecti et exprimere vt gignē noticiāz actualē eius. p; q; intellectui agenti nō pot cōpetere primum. quia nō ē virtus rēceptiua nec cōseruatiua. igitur cōpetit sibi secundum. s; exprimere noticiāz. Sed p alia parte. s; intellectu possibili arguitur pmo p illud aresto. q; intellectus agens est sicut lumen. cōmētator vult ibi q; sicut lumen facit quodāmodo de potētia colorem actu colorem. sic intellectus agēs facit d potētia intelligibili actu intelligibile. igitur actus eius terminatur ad obiectum actu intelligibile. et hoc pcedit intellectōnem. Confirmatur p illud. iij. de anima pmento. xvij. vbi vult cōmentator. q; si res haberent eē eo mō quo posuit plato. nō oporteret ponere intellectum agentem. igitur nō ponitur nisi vt p ipm̄ fiat obiectum actu vniuersale. s; p; pcedit actualē intellectōz. Preterea

secūdo sūm cōmentatorem intellectus agens ponitur vt p ipm̄ transferatur obiectum d ordine in ordinem. quod sic intelligi pot. de ordine sensibilibz ad ordinem intelligibilibz. et per consequens de ordine corporalium ad ordinem spiritualium. et quare requiritur ibi aliqd ens ferens p; rium. ratio videt eē. quia vbi habet esse corporeale non habet rationem agentis nisi in passum corporeale propter hoc qd tale agens requirit passuz apporimatum sibi localiter. quia si nō esset localiter p; sēs. esset tali agenti quasi nō p; sēs. igitur nūq; aliquod corporeale potest eē ratio immediate causandi aliquod spirituale. nec per cōsequens transferendi. ab illo ordine ad illum ordinē. Et ista videtur eē ratio aug. xij. super gen. xix. Sed quādo obiectum fit de actu intelligibili actu intellectum nō transfertur sic de ordine ad ordinem. igitur nō requiritur ibi intellectus agens. Confirmatur quia ad hoc q; intellectum fiat actu volutuz nō ponitur talis translatio ab ordine in ordinem. et hoc ideo quia actu intellectum est sufficiens p; portionatum voluntati. Cum igitur actu intelligibile habens eē in memoria intellectuā sit eque sufficienter p; portionatum intelligibile ad hoc. s; vt sit actu intellectum. sequitur q; ibi nō requiritur virtus transferēs de ordine ad ordinem. Preterea tercio si intellectus agens eēt per se actiū ad intellectōnem actualē. pari rōne vbiq; poneretur potētia esse actiū ad propriam operatōem. et cum hoc etiam potētiam receptiuā talis operatōis. ibi eēt distinguere potētiam agentem et possibilem. vt pote voluntatem agentem et voluntatem possibilem. sūm cōmunez opinionē que ponit voluntatem actiū et etiam receptiuā volitōis. et similiter si sensus ponatur actiū ppter hoc forte q; sensatio videtur nobilior ipo obiecto sensibili extra eēt distinguendum de sensu agente et possibili. Cum igitur pbs istam distincōz de agente 7 possibili nūq; ponat ibi nisi intellectu. sequitur q; ista differentia nō est. ppter illa que cōmuniter inueniuntur i alijs potētis et ita nō ppter agere et recipere actōnem. Preterea quarto videt eē idem. ix. d tri. vli. a cognoscēte 7 cognito parit noticiā. intellectus autē agens non est cognoscens sed solum possibilis. igitur ab illo parit intellectio. et per pns actiue se habet respectu intellectōis. De isto articulo si prima via tenetur posset dici. q; tā agens q; possibilis habet duas actōnes ordinatas. p; a est facere de potētia intelligibili actu intelligibile. vel de potētia vniuersali actu vniuersale. secūda ē facere d potētia intellecto actu intellectum. primum intelligit sic. q; de virtute intellectus agentis de fantasmatē i fantasia gignitur species intelligibilis in intellectu. vel aliqua rō in qua actu relucet intelligibile. que breuiter loquendo dicat spēs intelligibilis. et ad istam gignitōnez realem repntatiū de representatiuo. dicitur cōcomitari quedam gignitio methaphorica obiecti de obiecto. vel intelligibilis de imaginabili. quod ideo rōnabiliter dicitur. quia tale eē obiectuum habet obiectum in representari. quale habet repntatiū cōrespōdens. et id trālatōe reali facta in repntatiuo quando de corpali gignitur spirituale. de repntatiuo singulari gignitur repntatiuum vniuersale. cōsimilis dī vel intelligitur translatō in obiectis de corporeali ad spirituale. vel d singulari ad vniuersale. secunda actio poneretur per quam de potētia intellectu fieret actu intellectum. vbi similiter intelligitur factio methaphorica ex parte obiectozum. cōrespōdens factioni reali ex parte eozum quibus tendit in obiecta. quia realiter speciem intelligibilem sequitur actualis intellectio. et sicut prima translatio de potētia ad actum. sic etiam secunda diceretur fieri per intellectum agentem tam ex parte obiectozum. et hoc methaphorice. q; ex parte illozum in quibus relucet obiecta et s; realit. p tāto. s; q; vtrūq; itellect^o agētis d fantasmatē gignēt spēs intelligibil. 7 sic methaphorice d potētia intelligibili gignēt actu intelligibile. 7 scdo vtrūq; spēs itelli

gibilis gignere actualis gignitio. et sic methaphorice loquendo i obiectis de potētia intellecto fieret actu intellectū. Cōsimiliter posset poni duplex passio ordinata in intellectu possibili. considerēs isti duplici actōi intellectus agentis. quarū prima eēt receptō speciei intelligibilis a fantasma p primā actōem intellectus agētis. 7 secūda eēt receptio intellectōis spēi intelligibilis p secundam actōem intellectus agentis. Et fm hoc diceret. q ad memoriā intellectuā p̄tinēt intellectus agens 7 possibilis. agēs quidē nō q̄tum ad primā actōem que est facere de potētia intelligibili actu intelligibile. imo illius actōis terminus ē memoria in actu. quia p illā actōem ē intellectus hñs obiectū actu intelligibile sibi p̄ns. s̄ q̄tum ad secundā actōem. quia cū memoriē sit exprimere actualē noticiā vel intellectōem. intellectus agens q̄tur ad secūdā eius actōem includeret in memoriā. intellectus autē possibilis q̄tum ad primā eius receptōem qua. s. r̄cipit actu intelligibile sibi p̄ns d̄r memoriā. 7 q̄tum ad secūdā receptōem. s. actualis intellectōis dicit̄ intelligētia.

¶ Et fm hoc r̄nderi posset ad illa que vident̄ adducta in contrariū. p hoc q actio abstrahēdi q̄ ē prima actō intellectus agētis. ē magis p̄pria sibi q̄ secūda q̄ est causare intellectōem. quia illa p̄t cōpetere alijs potentijs. nulla aut̄ alia trāffert obiectū suū de ordine ad ordinē sic intelligendo de ordine corporaliū ad ordinē spūaliū imo voluntas lz cādo actū suū fm aliquos p hoc methaphorice trāffert obiectū suū de ordine intelligibiliū ad ordinē appetibiliū. tñ ista trāffatō nō requirit voluntatē agētē sic intelligendo hoc ē p̄parantē obiectū suū vt sit actu volibile. quia qñ obiectū ē actu intellectū. est actu volibile. nō igit̄ requirit̄ aliqua actio p̄parās obiectū volūtati. ille igit̄ auctoritates affirmāt q̄ verū est de primo actu intellectus agētis. et si qñq̄ dicat̄ q̄ p̄pter illū solū ponit̄ intellectus agēs. verū ē vt talis virt̄ est p̄pria intellectui. quia ē ibi tñ potētia p̄parās obiectum p̄pter secūdū em̄ actū nō ē. p̄prie in intellectu talis virt̄ agens. nā alie potētie p̄nt agē ad opatōnem p̄supposito obiecto.

¶ Si teneret̄ alia via. s. q̄ illud aīe qd̄ ē actiū ad intellectōem ē intellectus possibilis. et q̄ agens habet tñ actōnez abstrahēdi obiectum: tñc eēt dicendū q̄ agens nō p̄tinēt ad memoriā. s̄ actio eius terminatur ad memoriā. et hoc respectu sensibiliū. quia terminat̄ ad illā formā p̄ quam obiectū actu intelligibile relucet intellectui. et illa ē forma p̄sitiuēs p̄fectā memoriā. Respectu aut̄ mere intelligibiliū puta spūaliū nullā actōz omnino habēt. 7 hoc si talia intelligātur nō p̄ spēm. vel si p̄ speciem. tñ p̄nt eam cāre virtute. p̄pria. Intellectus aut̄ possibilis fm hoc poneret̄ p̄tinere ad memoriā non tñ vt retinēs oē rep̄ntatiū obiecti actu intelligibilis. s̄ etiā vt exprimēs actiue noticiā actualē.

¶ Et tūc ad illa que sunt adducta p̄tra hoc posset r̄nderi. Ad primū q̄ potētia opatiua nō ē actiua sui obiecti. licz sit actiua sui actus circa obiectū. 7 iō nō pari rōe p̄t intellectus possibilis cāre spēm intelligibile sicut p̄ cāre intellectō nē illā.

¶ Ad p̄firmatōem illā diceret̄ q̄ loquēdo de potētia vt dicit̄ respectū. bene distinguit̄ in actiū et passiū s̄ loquēdo de illo quod subest respectui qd̄ cōmuniter intelligimus cū dicamus potētia. quēadmodū dicim̄ q̄ calor ē potētia calefactiua. sic nō oportet q̄ actiū 7 passiū distinguūt̄ ipam. quia tñc voluntas eēt secūde potētie.

¶ Ad aliud cū arguit̄ fm arest. q̄ agēs ē q̄ ē omnia facere. Intellegēdum ē sic. facere omnia actu intelligibilia. Et hoc habet̄ ex eo qd̄ sequit̄. q̄ lumē facit qd̄am mō potētia calores actu calores. qz facit eos actu visibiles. sic intelligēdo q̄ licet natura absoluta caloris q̄ est i genere qualitatis. maneat eadē in tenebris. tñ vt sic nō ē visibilis intelligēdo de potētia p̄p̄nua. quia qñ oportet duas cās p̄currere ad agendū. vna eaz. s. secūda nō ē i potētia p̄p̄nua. nisi alia. s. prima cōcurrēte. Ad hoc autē q̄ color agat in vīsum regrit̄ alia cā cōcurrēs ad agēdū scz lumen. iō tūc solum ē color visibilis in potētia p̄p̄nua

qua quādo est actu illuminatus. hoc modo fantasma nō p̄t gignere speciem intelligibilem nisi cōcurrēte actōne intellectus agentis. Ille igit̄ intellectus facit oia intelligibilia et hoc in potentia p̄p̄nua. quia relucētia in speciebus intelligibilibz que prius fuerūt in potentia r̄mota. quia tñ relucētia in representatiuo materiali 7 r̄p̄sentate ea sub rōne singularis. nō aut̄ dicit̄ q̄ agēs est q̄ ē anima facere actu intellecta. Cū igit̄ p̄cludit̄ adequatio intellectus agētis in agendo ad possibilem in recipiēdo. debet inferri vniformiter de actōe et receptōe actu intelligibilis. non de actione et receptōe actu intellecti.

¶ Ad terciū veritas principiū videtur in rationibus terminorū. ille aut̄ rōes terminorū vt actu intelligibiles 7 vnibiles relucēt intellectui p̄ actōem lucis intellectus agētis. Sic igitur videt̄ veritatē p̄ncipiorū in luce intellectus agentis nō tāq̄ immediate cāte illā visionem. s̄ mediate. s. cādo rōes terminorū in eē intelligibili p̄ quas poslea catur actus vidēdi veritatē p̄ncipiorū. Ad quartū diceret̄. q̄ agens ē nobilius possibili p̄cise vt respicit obiecta sensibilia. quia p̄cise respectu illoz est agens in intellectum possibile.

¶ De isto articulo hoc tenendū videt̄. q̄ illā distinctōnem aug. r. de tri. memoria. intelligentia et voluntas cōpando ad illā arest. in intellectu agētē et possibilem. sic sibi in cōcordant. q̄ solus possibilis ē intelligentia. quia solus recipit actum intelligēdi. 7 sic etiā cōmuniter arest. loquit̄ de intellectu quo intelligimur siue quo recipimur in intellectu. Etiam possibilis p̄tinēt ad memoriā in q̄tūz memoriē ē recipere noticiam bitualem. fm illud. xv. de tri. r. scia quā memoriā tenemus. 7 sic loquit̄ arest. qñq̄ de intellectu possibili vt ē quo scimus: siue vt ē quo habemus sciam. p̄ quam reducitur de potentia eēntiali ad accēntalem. s̄ ad alium actūz memoriē qui est gignere noticiā actualē. p̄ q̄ hoc p̄petit adhuc intellectui possibili p̄ accidens. quia qñ forma actiua inest alicui subiecto. actio fm illam formam p̄ accidens cōpetit eidez. sicut lignum per accēs calefacit. nunc autē illud quo obiectum actiue se habet ad gignendū intellectionem ē forma intellectus possibilis. igitur intellectus possibilis saltem p̄ accēs gignit.

¶ Sed si vltra hoc querat̄ an conueniat actus gignēdi noticiam p̄ se ipi parti intellectiue potest teneri fm predicta vel competere p̄cise intellectui agētē. vel p̄cise intellectui possibili. et fm hoc iste vel ille diceretur pertinere ad memoriā. Vel posset poni terciū mō actus gignēdi vtriq̄ competere. sed agēti tāq̄ principaliori: 7 possibili tanq̄ minus principali. nec sequitur si sint vna natura igitur nō p̄sunt habere respectu eiusdem causalitatem principaliorē et min⁹ principalem. patet em̄ instantia de intellectu 7 voluntate quarum vna fm multos est actiua p̄ncipalior 7 alia subordinata in aliqua actione et tamē sunt vna natura.

¶ Sed ista instantia fm aliquos non est similis. quia non vtraq̄ potentia immediate attingit idem vt causatum. sed vna p̄ operatōnem suam cātam mouet aliam ad suā operatōnem.

¶ Breuiter. si nō teneretur distinctō potētiarū nec re absoluta nec relatōne reali. s̄ tñ q̄ idem absolutum quodāmodo illimitatum ē principium immediatum mltorū actiū. et sic respectu alterius et alteri diceret̄ alia et alia potētia: tūc p̄ria via p̄babil̄ videt̄.

De secundo articulo dico.

q̄ intellectus beatus potest habere verbum de creatura cognita in genere proprio. 7 ad formatōnem illius verbi ponendū ē intellectum possibilem sic se habere tūc sicut se habet nunc ad formatōnem verbi quod habet de obiecto nunc. quia fm aug. vij. de ciui. c. iij. sic deus res quas condidit administrat. vt eas p̄p̄rios motus agere sinat. igitur remanebit in patria naturalis actō que nata est competere nature fm suam p̄fectōnem. s̄ d̄ creatura visa in essentia diuina dubium est. an intellectus beatus habeat de ea verbum p̄p̄rium. q̄ si sic. cōsimiliter

dicendum est de intellectu possibili in formatione verbi de creatura visa in eentia divina. sicut de visa in proprio genere dictum est. Sed posset dici quod non est ibi verum de obiecto viso in eentia divina. tum quia hinc verbum immediate attingit obiectum cuius est verbum. lapis enim visus in eentia. non immediate attingit ut obiectum per actum visionis. quia sic videtur in genere proprio. sed ibi sola eentia divina immediate attingit. quod ipsa sola primo movet. et per se ad seipsum attingendam. Preterea verbum proprium alicuius gignitur de se sine propria specie ipsius. nunc autem in memoria intellectus beati non est scientia propria vel species lapidis ut videtur in verbo. quia per illam non videtur nisi in genere proprio. Item eodem actu videtur eentia divina et res ipsa. sed de eentia visa non habet intellectus videns verbum quia tunc non videret illam immediate. igitur nec habet verbum de re visa in ipsa eentia. Contra ista motiva. contra primum. et si per principium cognoscatur conclusio. tamen ipsa potest cognosci immediate in ratione obiecti. quia discursus non terminatur precise ad illud quod fuit principium discurrendi quia tunc ab illo adhuc est ulterius discurrendum. nec per consequens est discursus terminatus. nunc autem conclusio de se est terminus discursus syllogismi demonstrativi. igitur illo discursu terminato stat intellectus in cognitione immediata conclusionis. pari ratione licet eentia divina moveat primo ad videndum seipsum. tamen quia est motuum illimitatum. movet secundo ad videndum creaturam. in termino igitur illius motus intellectus potest videre creaturam ut obiectum immediatum. Contra secundum sic. ad gignendum verbum proprium alicuius obiecti sufficit memoria perfecta siue actualiter siue virtualiter continens illud obiectum. sicut per noticiam habitualemente principii potest gigni actualis cognitio conclusionis. sed illa memoria non sit huius obiecti formaliter et propria sed eius virtualiter contentiva. sic intellectus beati habens essentiam divinam actualiter presentem ut intelligibilem habet memoriam propriam respectu visionis illius essentie. et cum hoc memoriam perfectam virtualiter contentivam visionis creature. quia sicut virtualiter continet in eentia sic in cognoscibilitate. beatus igitur habet memoriam siue scientiam in memoria sufficientem ad gignendum proprium verbum lapidis. nec sequitur in illa secunda sicut nec in prima ratione. quod illa visio sit rei in proprio genere. quia visio in proprio genere est per rationem videndi acceptam a creatura aliqua. Contra tertium motivum. ille actus non est propria cognitio huius obiecti qui potest stare in intellectu. et tamen illud obiectum omnino non esse cognitum. nunc autem visio essentie divine potest stare eadem in intellectu beati et tamen lapis non videri ab ipso igitur et cetera. probatur maioris. quia proximum formale in intellectu ad hoc ut obiectum sit sibi cognitum. est ipse actus cognoscendi illud obiectum sibi inherens. proxima et ratio formalis non videtur posse inesse alicui sine illo cuius est ratio formalis. sicut albedo non potest inesse alicui nisi illud sit album. Preterea pari ratione idem actus visionis esset ipsius essentie et cuiuscumque creati visi in ea. et ita unus actus finitus posset esse infinitorum obiectorum possibilium videri in ipsa. quia qua ratione non repugnat unum actum esse duorum vel trium obiectorum: pari ratione nec quorumcumque obiectorum. Item non patet necessitas illius consequentie si eadez est visio divine et lapidis igitur si est verbum lapidis est verbum essentie. Ad primum istorum diceretur. quod illud quod cognoscitur per aliud bene potest immediate cognosci. Sed non sic si cognoscatur precise in illo. sic intellectus divinus precise cognoscit creaturam in eentia sua et non per illam creaturam ut obiectum immediatum. quia tunc intellectio eius vilesceret. Cosimiliter dicitur de visione quam beatus habet in verbo de creatura. Ad secundum diceretur quod eentia divina non est in memoria creata beati aliquo ordine

quod prius quam in intelligentia. quod non datur aliqua forma in intellectu beato repugnans illi eentiam. Sed primum quod datur in intellectu beato est ipsa visio. illa autem datur in ipsa intelligentia. Vel aliter diceretur. quod illa visio immediate datur a voluntate divina sicut dictum est in questione prima precedente et similiter visio lapidis. et per se neutra gignit a memoria. non solum ipsius videtur. sed nec ab aliqua memoria. Contra intellectio eentie divine continet virtualiter intellectioem lapidis. igitur ista intellectio gignit illam et tunc illa est verbum. Respondeo. intelligentia non gignit. Et potest dici. quod utraqz visio immediate datur a voluntate divina. Ad tertium illud videtur eque concludere quod non est idez actus divinus respectu eentie sue et obiecti secundarij. quod oēs negat. Et maior ratio est neganda. nisi intelligatur de primo obiecto. Ad primum principale si teneatur in tertio articulo. quod intellectus agens active se habeat ad intellectioem et possibilis passive: tunc non solum idem movet et movetur anima ad intellectioem. nec tamen solum distincta subiecta. quia illa duo non sic distinguuntur. Si autem dicatur quod possibilis active se habeat ad intellectioem: tunc idem solum idem movet ad eam et movetur. Et si dicatur hoc esse impossibile. quia tunc idem solum idem est in potentia et in actu. Respondeo. omnis actio que est ad formam non activam. est agentis equivoce et non univoce. quia si agens est univoce cum forma qua agit est eiusdem rationis cum forma terminante et ita illa est activa. Augmentatorem autem et multarum alterationum et communiter motus localis termini non sunt forme active igitur movens in istis et univoce saliter agens equivoce est in actu aliquo non eiusdem rationis cum termino ad quem mobile est in potentia: sed est in actu solum quid virtualiter vel eminenter contingens illum terminum. Sic diceretur in proposito. quod idem in anima est ratio virtualiter continendi intellectioem ut effectum equivoce et recipiendi eandem. Contra hoc. habet formam nobiliozem. non est natum recipere formam minus nobilem. igitur habens istam nobiliori modo. si virtualiter non est natum recipere illam formam formaliter. Et confirmatur. quia pari ratione diceretur quod quodlibet quod fit tale formaliter: est tale virtualiter. et ita quodlibet transmutaretur a seipso. Ad primum dico quod forma eiusdem speciei non potest simul haberi intensius et remissius. nec due forme ut contraria et media possunt simul esse in eodem. sed tamen due forme disparate bene possunt simul esse et etiam eiusdem generis remoti. sicut calor et color. quarum tamen una est nobilior altera. Non est igitur impossibilitas formarum in eodem. quia una est eminentior altera. vel eminenter siue virtualiter ipsius contentiva. sed ex aliqua ratione speciali. puta propter contrarietatem. vel unitatem specificam. vel aliquam aliam talem. Antecedens igitur univocaliter sumptum falsum est. et licet in multis singularibus videatur esse verum. tamen hoc non est ratione nobilitatis forme. vel nobilitatis modi habendi formam et minus nobilis sed ex aliqua alia ratione speciali que non reperitur hic in principio motivo et in ista forma recepta. Si tamen aliquid haberet istam formam eminenter. sic quod infinite virtualiter: non esset capax eius formaliter. quia infinitas excludit omnem potentialitatem. sed quando forma illa virtualiter sed finite habetur. bene potest aliqua perfectio licet solum quid et accidentaliter addi. per hoc quod illa recipitur formaliter. sicut licet substantia sit simpliciter perfectior accidente. tamen aliquo modo perficitur recipiendo accidens et totum illud. scilicet substantia qualis perfectior est quam substantia sola. si potentia operans est perfectior quam potentia sola. et operatio est aliqualis perfectior ipsius potentie. licet potentia sit simpliciter perfectior operatione. Ad confirmationem illam potest dici. quod ibi est cautela transferendi se a parte opponetis ad partem respondentis propter defectum argumenti. nec videtur aliud nisi obligare rudentem ad probandum unum necessarium manifestum. puta

qd non quodlibet mouet se. Et ad illa pbatōem pari rōne
 zc. pōt dici. qd in hoc qd ē ēē in potētia tale formaliter
 nō sit aliqua repugnātia ad h qd est ēē tale virtualiter. nec
 ecōuerso quātum ē ex pte rōnis terminoz. quia tūc vbi
 qd ēē eadem repugnātia. tñ alicui cōcomitat vñ istoz
 aliquid qd repugnat alteri. et tūc grā materie verū ē. qd
 illud qd est tale virtualiter. nō pōt recipere tale formali
 ter. s. nō p se. ppter hoc qd est habere virtualiter. s. ppter
 illud cōcomitās. Exemplū. sol ē calidus virtualiter. et
 tamē nō pōt recipere calozem formaliter. s. tñ nō repu
 gnat ei ēē formaliter calidum. ppter hoc qd est calid⁹ vir
 tualiter. quia etiā saturno qui ē frigidus virtualiter re
 pugnat ēē calidum formaliter. Huius igit repugnātie
 cā cōmunis est soli et saturno. quia corpus celeste nō ē
 receptiuū qualitatis elementaris vl cuiuscūqz corporis
 corruptibilis. sicut nec ecōuerso. sic in pposito aliqd mo
 bile ad formaz cōcomitanter habet aliquid ppter quod
 repugnat sibi virtualiter cōtinere eam. sicut lignum ha
 bet aliquid ppter quod repugnat sibi virtualiter cōtine
 re calozem. s. hoc nō est quia est receptiuū calozis. sed qz
 habet talem formā mixtam. Ad argumentū in opposi
 tum cū arguit de obiecto. qd actio ē immanēs. pcedo qd i
 tellectio que dicit actio. i. opatio. est actō immanēs sim
 pliciter in potētia opante. s. actio illa de genere actōnis
 que terminatur ad illā opatōem. aliqua quidem est im
 manens nō solum in eodem supposito s. etiam in pte in
 tellectiua et fm vnum modū dicēdi. in. iij. arti. est imma
 nēs in eodem intellectu possibili. ad illam tñ intellectō
 nē est aliqua actio nō immanēs. puta illa que ē obiecti
 Cum arguitur de memoria. qd illa nō intelligit. illa ra
 tio deficit dupliciter. primo quia remouendo aliquid de
 memoria. nō ppter hoc cōcluditur illud ppetere in telle
 ctui possibili. s. magis cōtrarium. quia fm dicta in. iij.
 articulo. vel solus intellectus possibilis ē memoria vel
 saltē intellectus ille includitur necessario in memoria.
 Secūdo deficit sic. quia memoriā nō intelligere nō con
 cludit ipam nō ēē actiuam respectu intellectionis vt ter
 mini per actōem eius pducti. verbum autē nō est termi
 nus productus p intellectōem. sed p actōem aliquam p
 ductiuam de genere actōnis.

Questio. xvi.

Consequenter que
 ritur de voluntate. Et primo de actōne
 eius i p muni. Secūdo in speciali de di
 stinctōe vnius actus eius intrinseci ab
 alio actu. Et tercio de distinctōe actus
 intrinseci ab extrinsecō. Prima questio ē hec. **Utrū li**
 bertas voluntatis et necessitas naturalis possunt se cō
 pati i eodē respectu eiusdē actus et obiecti. Et arguitur
 qd nō. quia necessitas et libertas vident repugnare. Iux
 ta illud aug. de li. ar. Satis inquit ppter nullā rō
 ne fieri mentē seruā libidinis nisi ppta voluntate. z sta
 tim post. Qui motus si culpe deputetur. nō est natural
 sed voluntarius. in eodē siml motui illi quo deors
 sum lapis fertur. qd sicut ille ē ppius lapidis. sic ille aī.
 s. in eo dissimilis qd in potestate nō habet lapis cobibē
 motū quo mouet deorsum. animus vō nō sic. et segtur.
 Ideo naturalis lapidis est ille motus. animi vō iste vo
 luntarius. hec verba aug. et paulopost verba discipuli
 ab aug. quidē approbata sequuntur ista. Motus quo vo
 luntas pueritur. nisi ēēt volūtarius et i nra penit⁹ po
 testate. neqz laudāndus neqz culpāndus hō esset neqz mo
 nēdus. monēdum autē hōiem nō ēē quisqz existimat: de
 hominū numero extermināndus est. Et istis satis patet.
 qd repugnat naturalis motio et libera respectu eiusdem
 Cōtra. v. de ciui. x. Si necessitas inquit dicenda ē. que
 nō ē in nra potestate s. etiam si nolumus efficit qd pōt.
 vt ē necessitas mortis: manifestum ē voluntates nostras
 quibus recte vel pperam viuunt sub tali necessitate nō
 ēē. Et sequit. Si aut diffiniat illa necessitas ēē fm quā

dicimus necesse est vt ita sit aliquid. aut vt ita fiat: nes
 scio cur eam timeamus ne nobis libertatē auferat volū
 tatis. neqz em et vitā dei z pscientiam dei sub necessitate
 ponim⁹ si dicamus necesse est deum semp viuere et oīa
 pscire. Et post. cum dicimus necesse est vt cum volum⁹
 libero velimus arbitrio. et verum dicimus. et nō ideo li
 berū arbitrium necessitati subijcimus que adimit liber
 tatem.

Hic tria sunt vidēda. Pri

mo an in aliquo actu volūtatis sit necessitas. Secundo
 si cum hoc sit ibi libertas. Tercio si quādoqz cūz liber
 tate possit stare naturalis necessitas. **De primo dico**
 qd in actu voluntatis diuine ē necessitas simpliciter. z s
 tam i actu diligēdi se: qd in actu spirādi amorem pcedē
 rem. s. spūscēi. hoc sic patet quia deus necessario ē bea
 igitur necessario videt z etiā diligit obiectū beatificum
 Similiter spiritussanct⁹ ē de⁹. et p pns summe necessa
 rius in eēdo. igitur cū accipiat eē pcedendo: actus ille
 quo pcedit est simpliciter necessarius. Utraqz aut con
 clusio pbat ppter quid sic. Voluntas infinita ad ob
 iectum pfectissimū se habet mō pfectissimo se habēdi.
 voluntas diuina ē hmōi. igitur ad summū diligibile se
 habz modo pfectissimo quo possibile est aliquā volun
 tatem se habere ad ipm. sed hoc nō ēē nisi ipm necessa
 rio et actu adequato diligeret. et etiam amorē eius ade
 quatum spiraret. quia si aliquid istoz deficeret. posset
 sine cōtradictōne intelligi aliquam voluntatē pfectiori
 modo se habere ad obiectum. quia ille modus posset in
 telligi pfectior. Et ille modus nō includit cōtradictō
 nez. quia nō est cōtradictio qd voluntas infinita habeat
 actum infinitum circa obiectum infinitū. et p pns actū
 necessarium. et etiam necessario. quia si posset nō habere
 talem actum circa tale obiectū. posset carere summa p
 fectōne. Similiter si amor adequatus obiecti ē spirābi
 lis vt credimus. maxime cōpetit volūtati infinite eē p
 cipiu spirādi illum. **Ad hanc cōclusionē ponūt**
 qdā pbatōes qd etiam pcludunt de omni voluntate respec
 tu illius obiecti. siue clare visi siue in vniuersali appre
 hēsi. sicut mō ipm apprehendimus. **Prima pbatō** tal
 ē. voluntas necessario vult illud in quo ē rō oīs boni. qz
 nō pōt obiectū aliqd nō velle. in quo non ē malicia aliq
 nec aliquis defectus boni. finis autēz vltimus ē hmōi.
 Secunda pbatō habetur ex dicto phi. ij. phi. sicut p
 cipiu in speculabilibz. sic finis in opabilibz. Et vij. eth.
 i actōnibz qd cuius grā ē principiu quēadmodū in ma
 thematicis suppositōes. nūc aut intellectus assentit nes
 cessario pncipijs i speculabilibz. igit volūtas necessario
 assentit vltimo fini i agibilibus. **Tercia pbatō** talis ē
 voluntas necessario vult illud cuius pncipatōe vult qd
 quid vult. vltimus finis est hmōi. igitur zc. pbatō ma
 ioris. omē variabile reducitur ad aliquid inuariabile.
 et ita varietas actuum circa ea que sunt ad finem pxi
 git actum inuariabilem. et maxime circa illud cuius p
 cipatōne alia obiecta termināt actum. minor pbatō p
 illud. vij. de tri. v. tolle hoc tolle illud. vide ipm bonum
 si potes. et ita deum videbis. non alio bono bonum sed
 omnis boni bonum. **Iste rōnes** nō videntur probāē
 pclusionem necessariam de quacūqz voluntate i cōmuni
 nec etiam videntur in se necessarie. primū pbatō. quia
 quando sunt due nature absolute z eēntialiter ordinate
 pziōz sine cōtradictōne videtur posse eē sine posteriore.
 nunc autem istozū trium que sunt obiectuz diligibile z
 ipa apprehensio vel visio illius obiecti i intellectu crea
 to. et etiam ipa voluntas creata. quodcūqz ē absolutum
 et prius naturaliter actu diligēdi illud obiectum. z hoc
 loquendo de dilectōne in voluntate creata. igitur qdē
 qz illorum possit eē immo qd omnia illa possint esse sine
 actu illo dilectōnis. non includit ptradictionem. nec p
 consequens oppositum ē simpliciter necessariuz. quomō
 illud dicitur necessariū cuius oppositū includit ptradit

etionez. **H**ic dicit q̄ maior vera ē de illis absolutis q̄z vnū nō dependet ab alio. nec ambo a tercio. in p̄posito autē vnū vnū nō dependet ab eodez tercio. sc̄z obiecto. **C**ontra β. quodcūqz absolutū deus p̄t imediate causare 7 tñ nō nēcio: si causat illud p̄ causaz mediaz potest nō necessario causare. qz illa cā media nō necessitat ipsuz ad causandū effectū illius cause medie. igit̄ lz ambo ista causent̄ a causa cōmuni. tñ secūdum nō soluz p̄tingenter causabit̄. sed etiā posito primo adhuc p̄tingent̄ causabit̄. **P**reterea. potētia que nēcio agit circa obiectū necessario cōtinuat actum illū quantū p̄t. voluntas autē saltem viatoris nō nēcio cōtinuat actum circa finez in vniuersali apprensuz quantū posset cōtinuare. igit̄ nō necessario agit circa illū. **M**aior p̄z ex: de appetitu sensitivo. 7 videt̄ posse p̄bare p̄ rōnez. quia illud quod est intrinseca ratio ipius potētie nēcio agendi: erit etiāz rō sp̄ nēcio agendi quantū est ex pte potētie 7 ita p̄tinuandi quātū ipsa potētia p̄t p̄tinuare. **A**d inoz p̄bat. quia voluntas viatoris posset q̄nqz cōtinuare actuz intellectus quo cōsiderat finez qñ nō p̄tinuat. β vel conuertit intelligentiā ad p̄sideratiōez alicui⁹ alterius. vel saltez nō impedit qñ obiectum aliud occurrens impediāt illam p̄sideratiōez. illa autē consideratiōe nō p̄tinuata. nō cōtinuat̄ circa illud obiectuz actio volūtatis. 7 cōtinuata illa cōtinuat̄ rē ista. p̄batio eiusdez minoris. p̄ illud p̄mo retractatiōnū. ix. 7. xxij. nihil tam est in potestate volūtatis q̄ ipsa voluntas. quod nō intelligit̄ q̄tuz ad esse illius voluntatis: β q̄tum ad agere eius. nūc autēz in potestate volūtatis est. q̄ p̄ eius imperiū alia potētia habeat actum vel nō habeat. sicut q̄ intellectus nō considerat. saltez illud obiectum sine cuius consideratiōe p̄t voluntas habere actum imperandi. igit̄ in potestate volūtatis est. q̄ ipa met non habeat actū circa illud obiectū determinatuz. β non intelligo sic q̄ ipsa possit voluntarie suspendere oēm actum suum. β voluntarie potest nō velle illud obiectuz. β habet tunc aliud velle. s. reflexum sup̄ suū actum. istud scilz volo modo nō elicere actum circa illud obiectū. 7 β bene p̄t ex se. aliogn non posset omnē actum suspendere post deliberatiōez. 7 est simile de actu intellectus 7 voluntatis quo ad β q̄ nō p̄t suspendere illaz intellectionē que necessaria est ad volitiōē illam p̄ quaz suspendit̄ illam intellectionē. β potest quācūqz aliam suspendere. sic nō potest p̄nūc suspendere oēm volitiōez. quia nō illam qua voluntarie suspendit̄. β p̄t suspendē quācūqz aliam ad hoc nō nēcio requisitam. **P**reterea. necessitas agendi est ab illo quod est principiū p̄ se agendi. qz si illud nō necessario se habet ad agere. nec aliquid p̄ illud nēcio agit. passum autē fm se est in potētia p̄tradictōis. si igit̄ p̄ te obiectum sit rō necessitatis i volendo. quia ponis q̄ q̄cūqz voluntas comparata ad ipm obiectū necessario vult ipm. nulla autē voluntas vult nēcio quodcūqz obiectum. tunc videt̄ sequi q̄ obiectum sit principale actiū resp̄ctū volitiōis. quod tñ sic arguens nō p̄cedit. **S**ecūdū sc̄z q̄ ille p̄bationes nō sunt necessarie p̄z discurredo per eas. **A**d primā negat̄ maior. quācūqz in obiecto aliquid sit p̄fectio tota obiecti: tamen ad necessitatē actus requiritur q̄ potētia nēcio tendat in illud obiectū. 7 quicqz sit de voluntate creata beata 7 de p̄fectione eius supra naturalī qua tendit in obiectū illud: tamen dicere q̄ voluntas viatoris simplr̄ p̄tingenter tendit in illud. 7 etiāz qñ est in vniuersali apprensuz. quia illa apprensio nō est ratio determinādi voluntatez ad nēcio volendū illud. nec ipa volūtas nēcio se determinat illo posito. sicut nec nēcio cōtinuat illud positiū. vt tactuz est in secūda rōne: tamē ista posset p̄cedi q̄ volūtas nō p̄t resilire ab obiecto sine nolle obiectū. in quo nō ostendit̄ aliqua rō malī. nec aliquid defectus boni. qz sicut bonū est obiectū hui⁹ actus q̄ est velle. ita malū vel defectus boni quod p̄ malo reputatur. est obiectū hui⁹ actus qui est nolle. 7 nō seq̄ ultra nō p̄t nolle β. igit̄ necessario vult β. qz p̄t hoc obiectuz neqz nolle neqz velle. vt tactū ē. s. p̄tractando illā autēz

p̄mo retractatiōnū. **C**ontra β p̄t argui sic. si nō potest nolle hoc obiectū. hoc ideo est. quia h̄z in se aliqd cui repugnat illud nolle. tale autē repugnās nō p̄t ēē nisi actu velle illud obiectū. igit̄ illud nēcio sibi inest. **M**aior p̄bat. quia si vnū impossibiliū repugnat: altez necessario inest. **A**d inoz p̄bat. qz nulla inclinatio ad volenduz habitualis vl̄ aptitudinalis repugnat illi nolle actu ali. quia cūz vno actu p̄t stare possibilitas vel aptitudo ad oppositum actum. **H**ic potest dici q̄ illud repugnās actu nolendi finem. est ipsamet potētia voluntatis. qz ipsa non potest habere velle nisi respectu obiecti volibilis: vel nolle nisi respectu obiecti nolibilis. quia nullum aliud velle vel nolle est possibile fieri. finis autē nō habet rationē nolibilis. quia nec maliciā nec defectū boni. vñ hoc quod est nolle finez includit p̄tradictōez. sicut videt̄ re sonum. Sicut vult Augus. in enche. lxxij. Sic. n. beati esse volumus. vt miserī esse nō solum nolum⁹: β nequaquā velle possumus. Sicut igit̄ repugnat ipi actui volēdi tētere in miseriam: ita videtur repugnare actu nolēdi tētere in beatitudinem. vel forte magis. quia non ita caret miseria omni ratione volibilis sicut beatitudo ratione nolibilis. **A**d secūdam p̄bationē. illud simile p̄bi de fine 7 principio. debet intelligi quo ad duo. s. quo ad ordinem obiectoz intelligibiliū 7 obiectoz volibiliū. 7 etiā quo ad ordinem quez habent respectu potētiarum ordinate tendentiū in ipsa. **I**ntelligo sic primū. q̄ sicut ē ordo in veritate inter principiū 7 p̄clusionē. que habet veritatem participatam a principio: sic est ordo inter finem 7 ens ad finez in bonitate siue appetibilitate. qz ens ad finem habet bonitatem participatam respectu finis. **E**t ex hoc sequitur secūdum. s. q̄ sic intellectus ordinate tendens in illa vera p̄pter principium assentiit conclusio: sic voluntas ordinate tendens in illud quod est ad finem tendit in ipsum p̄pter finez. Sed non est simile hinc inde compando ad potētiās istas vt absolute operātes quia tunc non posset aliqua voluntas velle illud quod ē ad finem nisi vtendo. sc̄z volendo ipm p̄pter finem. **L**um tamen dicit Aug⁹. lxxxij. q. q. xxx. q̄ p̄uersitas voluntatis est in vtendo fruendis 7 fruendo vtendis. **E**x quo habetur q̄ voluntas potest obiecto vtendo frui. nō sic autē potest intellectus verum scibile intelligere tanq̄ principium. scilz tanq̄ evidens ex terminis. 7 ratio differētice est. quia intellectus mouetur ab obiecto naturali necessitate. voluntas autem libere se mouet. patet etiāz i alijs. qz non est similis necessitas hinc inde. quia p̄ principium necessario scitur conclusio. non sic p̄ bonitatez finis necessario appetitur illud quod est ad finem. **A**d terciā p̄bationē maior potest simpliciter negari. quia si volūtas nihil necessario vult. non oportet q̄ ratione cui⁹ vult alia necessario velit. sed q̄ illud cōtingenter velit. sufficit ad volenduz alia eo modo quo vult ea. **A**lter p̄t dici q̄ maior potest habere duplicem intellectum. vnum talez. illud cuius participatione vult alia tanq̄ participatiōe obiecti voliti: illud magis vel prius vult. **A**lium talem. cuius participatiōe in entitate vult alia que participat entitatem: illud prius vult. **P**rimus intellectus videtur esse verus. sed non secundus. quia etsi color quem video participet entitatem suam a primo ente: 7 visibilitatem a primo visibili. non tamen color visus requirit primuz ens vel primū visibile prius videri. quia non videt̄ participatione eius vt visū. sed vt entis vel visibilis. 7 tñ in isto secundo intellectu est minor vera. sicut 7 illa p̄batio adducta tñ probat. q̄ illud sit bonum vel volibile participatione primi volibilis. non autēz q̄ hoc precise sit volitum participatione illi⁹ primi vt voliti. **D**e isto igit̄ articulo quicquid sit de voluntate creata beata. vt ruz. s. per aliquid sup̄naturale necessitatē ad volendū vltimū finem vel non: saltem probabiliter p̄t dici q̄ non omnis voluntas creata necessitatē ex natura sua ad volenduz finem. non solum absolute: quod manifestuz est. sed nec posita apprensione obscura illius obiecti sicut modo ap̄

prehendimus. hoc saltem certum videtur. q̄ voluntas diuina necessitatur simplr ad volendum bonitatem ppriā. Et si queratur. an necessario velit aliquod aliō obiectū ab eo. posset dici q̄ exclusa necessitate coactionis. de qua non est sermo. potest intelligi vna necessitas inmutabilitatis que excludit posse oppositum succedere ei quod inest. Illa est necessitas oimode inuitabilitatis siue determinationis. que non solum excludit oppositum posse succedere isti: sed oīno excludit ipm posse inesse. loquēdo de sola p̄ma necitate: de^o necio vult q̄qd vult. quia nō potest succedere oppositum ei quod inest. neq; ex parte act^o neq; obiecti. quia hoc non posset esse sine aliqua mutatione in deo. cum obiectum esse volitum non ponit aliquid extra ipm deum. et non potest de nō volito fieri volitum vel ecōuerso. quā sit mutatio in aliquo. non enim est transitus a contradictorio in contradictorium nullo aliter se habēte. quā tunc non esset ratio quare illud contradictorium magis esset verum modo q̄ prius. et quare illud falsum.

Sed de secunda necessitate posset dici. q̄ lz necessario voluntas diuina habeat actū complacētie respectu cui^o cunq; intelligibilis. in quantum in illo ostendit quedam participatio bonitatis pprie: tamen non necessario vult quodcunq; creatum volitione efficaci siue determinatiua illius ad existendum. immo sic vult contingenter creaturam fore. sicut contingenter eaz causat. quia si necessario hac secunda necessitate vellet eā fore. necessario etiam necessitate inuitabilitatis eam causaret. saltem pro tunc. p̄ quando vult eam fore.

De secundo articulo principi

pali dico. q̄ cum necessitate ad volendum stat libertas in voluntate. Hoc probatur primo per auctoritates. Prima est augustinus. i. encheridion. que dicta est. s̄. sic. n. oportebat prius fieri homines vt bene posset velle et male. nec gratis vel frustra. si bene: nec impune. si male: hoc est in statu illo primo meretur vel demeretur. Et seq̄. Postea dō sic erit vt male velle non possit. nec ideo libero carebit arbitrio. multo quippe liberius erit arbitrium quod omnino non poterit seruire peccato. et subdit quasi pro probatione. neq; culpanda est voluntas. aut voluntas n̄ est: aut libera dicenda non est. quā beati sic esse volumus. vt esse miseri non solum volumus. sed nequaquā velle possumus. sic igitur anima nostra nunc habet nolle infelicitatem. ita tunc nolle iniquitatem semper habitura est. Itē anselm. de libe. arbi. caplo p̄mo. Qui sic habet quod decet et expedit. vt hoc amittere nequeat: liberior est q̄ ille qui sic habet hoc ipsum vt possit perdere. Et ex hoc cōcludit. liberior igitur est voluntas que a rectitudine declinare nequit.

Idem probatur per rationem. et primo quia ita est. nam ex precedente articulo habetur q̄ voluntas diuina necessario vult bonitatem suam. et tamen in volēdo eam est libera. igitur et cō. probatio minoris. quia potentia operans circa vnum obiectum non absolute. lz in ordine ad aliud. eadez est operatiua circa vtrunq; obiectū sicut arguit p̄bus in secūdo de anima. q̄ illa potentia qua cognoscimus differentiam vnius obiecti ab alio obiecto ipsa nata est cognoscere vtrunq; obiectum in se. sicut ipse arguit ibi de sensu cōmuni. nunc autem voluntas ipsa diuina refert ad finem alia obiecta que sunt volibilia. p̄pter finem. igitur ipsa sub eadez ratione potentie est operatiua circa vtrunq;. sed circa illud quod est ad finem libe operatur. patet. quia contingenter vult illa et contingētia in agendo reducitur ad primum non naturaliter actiuuz s̄ libere. igitur ipsa sub ratione potentie libere vult bonitatem suam.

Preterea secūdo probatur idem pp̄ qd. et primo sic. Actio circa finem vltimum est actio p̄fectissima. et in tali actione firmitas in agendo est perfectionis igitur necessitas in ea non tollit. s̄ magis ponit illud qd̄ est perfectionis. cuiusmodi est libertas.

Preterea. cōditio intrinseca ipsius potentie vel absolute vel in ordine ad actum perfectum. non repugnat perfectioni in op̄do

nunc autem libertas vel est conditio intrinseca voluntatis absolute vel in ordine ad actum volēdi. igitur ipsa libertas potest stare cum conditione perfecta possibili in operando. talis conditio est necessitas specialiter vbi ipsa est possibilis. est enim semper possibilis vbi neutruz extremum requirit contingentiam in operatione que ē media inter extrema. sic est in proposito. sicut probatur est in precedente articulo.

Si queras. quomodo stat libertas cum necessitate? Respondeo s̄m philosophum quarto metaphysice. non est querenda ratio eorum quorum non est ratio. demonstrationis enim principij non est demonstratio. ita dico hic. q̄ sicut ista est immediata et necessaria. voluntas diuina vult bonitatem diuinam. nec ē alia ratio nisi quia hec est talis voluntas. et illa talis bonitas: sic voluntas diuina contingenter vult bonitatem seu existentiam alterius: et hoc quia est talis voluntas. et illud est tale bonum.

Nisi addamus generaliter vnuz breue. q̄ voluntas infinita necessario habet actum circa obiectum infinitum. quia hoc est perfectionis. et pari ratione non necessario habet actum circa obiectum finitū. quia hoc esset imperfectionis. naz imperfectionis est necessario determinari ad posterius. et perfectionis requiritur sita est sic determinari ad prius. et perfectionis concomitantis ad illud quod est simul natura.

Confirmatur illud. quia non est eadem diuisio in principium naturale et liberum. et in principium necessario actiuum et contingenter. aliquod enim potest contingenter agere. quia potest impediri. igitur pari ratione possibile est aliquod liberum stante libertate necessario agere. Sed semper est dubium in quo stat per se ratio libertatis. siue enim dicatur q̄ stat in indeterminatione ad agendū. siue in dominatione respectu actus. neutrum enim videtur posse saluari.

Hic diceretur q̄ cum dicitur voluntatem necessario velle. necessitas potest determinare actum volēdi vt terminatur ad obiectum. et sic est verum manifestuz intelligendo de bonitate diuina que sola est proprium et per se obiectum. alia autem non sunt per se obiecta propria. ideo non necessario vult illa. aut potest necessitas determinare actum vt egreditur a voluntate. Et hoc potest intelligi dupliciter. Vno modo vt sit necessitas preuia ad voluntatem. et voluntas intelligatur cadere sub necessitate tanq̄ impellente in actum et figente in actu. si sic esset: voluntas ageretur et non ageret. nec stare in tali actu libertas. Alio modo potest intelligi necessitas concomitans: ita q̄ ipsa intelligatur cadere sub voluntate. sic q̄ voluntas propter firmitatem libertatis sue sibi ipsi necessitatem imponit in eliciendo actum et in perseuerando siue figendo se in actum. inspiratione concomitantē necessitas nature. quia vis quedam nature primo modo dicte. i. essentie. siue nature secundo modo dicte. scilz principij naturalis productiuū similis. talis enim assiluit voluntati in cōmunicando naturam spiritus sancto.

Est igitur ordo quadruplicis necessitatis. Prima qua deus necessario viuit. Secunda qua necessario intelligit. Tercia qua necessario spirat. Quarta qua necessario diligit se. In quo igitur est libertas volēdi? Respondeo. quia delectabiliter et eligibiliter elicit actum et permanet in actu.

Contra s̄m Ric. glorioius est quod s̄m naturam habetur q̄ quod aliter habetur. Respondeo q̄ ex necessitate nature habetur velle. non necessitate tamen nature habetur obiectum. quia esset contradictio. igitur in ista p̄positione que est de dicto deum velle se esse necessarium. patet distinctio q̄ necessitas potest determinare actuz volēdi sic vel sic. scilz absolute vel cū respectu ad obiectū. sed non eque apparet in ista. deus vult necessario. que est de re. tamen eadem veritas est communis q̄ necessitate nature habetur actus. sed non vult obiectum necessitate nature.

De tercio principali dicitur

q̄ in aliquo actu volūtatis diuine. sc̄z i actu spirādi. s. s. est aliquo modo necessitas naturalis. sic intelligēdo. voluntas vt est simplr voluntas. nō est principiu elicitiuū act⁹ notionalis quo pducit simile in forma ipsi pducti. quia tunc in quocūq; esset: esset principiu elicitiuū actus quo pducereē simile in forma. quod falsum est in creaturis. Sed voluntas vt est in natura diuina 7 vt sic p illaz h̄z quandam naturalitatez ad pducendum actum notionalē. sic est principium elicitiuū actus notionalis. Ex h̄ enim q̄ fundat̄ in natura diuina siue in essentia. h̄z sibi annexam quandam vim nature. 7 sic quandaz necessitatez naturalem ab ista naturalitate. siue vi naturali annexa voluntati contrahit. 7 sic est principiu elicitiuū actus notionalis. h̄z enim in actu voluntatis vt ordinat̄ in summū amatum ab ipsa sola voluntate ratione qua ē libera sit necessitas immutabilitatis. tamen in quantum actio voluntatis ordinatur in amorem productum tenentem in amatum terminaliter. sic ab illa naturalitate annexa voluntati pcedit necessitas immutabilitatis circa solum actum notionalē elicitum a voluntate vel potius ab ipsa libertate voluntatis. vt ei talis naturalitas est annexa. Additur ad hoc q̄ illa naturalitas in voluntate nullo modo preuenit eius libertatez. nec est rō elicitiva actus notionalis. hoc. n. esset oīno cōtra eius libertatez. sed potius est consecutiva 7 annexa libertati vt a liquid quo assistente voluntati voluntas ipsa ex vi quaz habet ex eo q̄ est voluntas 7 libera. potest elicere actum suum notionalē quem sine illo assistente elicere oīno n̄ posset. Sunt igit̄ aliter 7 aliter iste ppositōnes in diuisis necessariē. deus necessario vinit. quia necessitate nature deus necessario intelligit. q̄a necessitate intelligibilis determinantis intellectuz ad hoc. vbi est aliqua diuersitas rationis. deus necessario spirat. s. s. quia necessitate naturali nō preueniente sed concomitante. deus necessario amat se. necessitate psequente infinitatez libertatis absq; aliqua necessitate nature. **C**ontra illud. non videt̄ q̄ illud quod fundatur in aliquo. possit habere rōnem aliam quam necessitatis vltiorez vltra illud in quo fundatur nec etiam q̄ fundatum posset habere duplicem rationem necessitatis. 7 illud in quo fundat̄ t̄m vnicam: quia tunc circūscripta per impossibile vel possibile illa vnicā rōne necessitatis in fundamento. adhuc remaneret alia ratio necessitatis in fundato. 7 ita illud fundatum remaneret necessariuz: 7 tamen non remaneret necessitas fundamenti. nūc autēz fm istos actus notionalis fundat̄ i actu essentiali. 7 fm omnes actus essentialis aliquo modo sunt priores. igit̄ non potest esse q̄ in actu essentiali quo deus diligit se. sit t̄m vnicā necessitas 7 ex vnicā rōne necessitatis. sc̄z ex infinitate libertatis: 7 tamē q̄ in actu spirādi sit cum hoc alia ratio necessitatis. s. naturalis. **C**Preterea. sicut memoria perfecta in supposito cōueniente est principium perfectum producēdi verbum perfectum. sic videtur q̄ volūtas perfecta i supposito vel suppositis cōuenientibus sit perfectum principium producēdi amorem perfectum. sicut igit̄ memoria i patre est principiu gignēdi filium: sic volūtas i patre 7 filio est principium spirādi spiritum sanctum. nec videtur vltra rōnem perfecte memorie vel perfecte volūtatis coassistētia alicuius eē necessaria. sic q̄ illo non assistente nō posset voluntas in actum spirādi 7 memoria i actum dicēdi. **C**Si intelligeret assistētiam esse vt obiecti ad potētiam forte illa requiritur taz i memoria q̄ i voluntate. 7 magis forte ad h̄ vt per actum cōmunicet natura q̄ ad hoc vt actus sit necessarius. quia principiorū illoz obiecti 7 potētie vtrunq; per se est ratio p̄rie necessitatis in elicēdo actum suuz vt suus est. sed forte n̄ vtrūq; per se est ratio perfecta cōsubstantialitatis termini ad ipsum producēs. 7 tūc verū esset q̄ n̄ requirit̄ talis assistētia ad actum essentialē. q̄a h̄z ibi requirat̄ obiectum. n̄ tamē vt principium cōicandi suā

ppriam perfectōez. **C**De isto articulo potest dici q̄ n̄ est hic difficultas accipiēdo naturam extēsiue. prout extēdit se ad omne ens. sic. n. dicimus naturam volūtatis. imo extendēdo ad n̄ ens dicimus naturam negatōis. Sic enī extēsiue loquēdo necessitas in ente quocūq; posset dici necessitas naturalis. 7 tūc cū volūtas saltem diuina ex sua perfecta libertate habeat necessario aliquod velle. ista necessitas pfecte libertatis potest dici isto mō necessitas naturalis. Sed difficultas nō est nisi accipiēdo naturā magis stricte. prout sc̄z natura 7 libertas sunt prime d̄ntie agētis vel p̄cipij agēdi. quomodo loquit̄ p̄bus. ij. phy. vbi diuidit causam actiuam in naturam 7 ppositū. **E**o 2 inquit que fiunt ppter hoc. i. ppter finem. cuiusmōdi sunt omnia que fiunt a per se causa: alia quidem fm ppositūz. alia vō nō fm ppositum. 7 panlopost. sunt autēz propter hoc quecūq; ab intellectu vtrūq; agūtur 7 quecūq; a natura. 7 reducit ad istas duas causas per se. duas causas p accidens. scilz casum 7 fortunam. de hac distincōe loquit̄ tur. ix. metaphy. ca. iij. distinguēs modum quo potētie actiue rationales 7 irracionales diuersimode exeunt in actus suos. tales inquit scilz irrōnales potētias necesse est quando actiuum 7 passiuum appropinquāt h̄z quidē facere. illud autēz pati. illas vō sc̄z ratiōnales n̄ necesse est supple hoc facere 7 illud pati. De hac distincōe loquit̄ aug⁹. v. de ciuita. ca. ix. est causa fortuita. est naturalis. ē volūtaria. 7 declarat ibi membra. Ista diuisio principij actiui diuersis nominibus exprimit̄. nō solum apud diuersos. sed etiaz apud aristotē. vt patet ex. ij. physicoz. vbi premisit fm ppositum 7 nō fm ppositum. 7 subdit. ab intellectu 7 a natura. 7 i. ix. metaphy. rationales 7 irracionales potētias. per ista tria nō fm ppositum 7 a natura 7 potētia irrōnalis. intelligit principium actiuum quod cōmuniter dicimus naturam. per alia tria intelligit illud aliud principiu actiuum in quo concurrūt respectu actus extrinseci 7 intellectus 7 voluntas. s̄ vtrūq; istozum per se acceptum habet suum p̄rium modū principandi. intellectus quidez per modum nature. vnde ad suum p̄rium actum compatus natura est. sicut filius i diuinis producit̄ per modum nature. h̄z eius principiu pductiuū sit memoria. volūtas autēz semp habet suum modū causandi p̄rium. scilz libere. 7 ideo quādo cōcurrēt cum intellectu vt in productione artificialium. totuz dicitur produci libere 7 a proposito. quia ppositūz ē p̄ncipale 7 immediatum principium illius productōis extrinsece. Si autēz quādoq; concurreret potētia naturaliter actiua cum ipsa voluntate: sicut est de potētis inferioribus quibus vtimur ad agendum. h̄z actio p̄rie vt est huius principij sit per modū nature: tamen quia totū subiacet voluntati. ideo libere vtimur 7 dicimur libere agere a principali agente. 7 hoc modo loquit̄. ix. metaphy. vbi vult. q̄ vltra intellectuz requiritur aliquod determinans vt appetitus. alioquin simul faceret contraria. naz ipsa scientia simul contraria ostendit. 7 ipsa quantum est ex parte sui esset principium per modum nature. 7 necessario quantum est ex parte sui causaret quodlibet respectu cuius est in potentia. Ille inquit cōtrariozū quare simul facerent p̄traria. hoc est impossibile. necessariuz est igitur alterum adesse quod ppositum est. hoc est determinans ad vnum oppositoz. 7 subdit. dico autē hoc appetitum t̄c. **C**Ad ppositum dico. q̄ h̄z aliquod principium posset concurrere in agendo cum voluntate. puta fm aliquos obiectum. fm aliquos intellectus. 7 illud p̄currēs quantum est ex se sit naturaliter actiuum: tamē volūtas p se loquēdo nūq̄ est principium actiuū naturaliter. q̄ esse naturaliter actiuū: 7 esse libere actiuum sunt prime differentie principij actiui. 7 volūtas vnde volūtas est principiu actiuū libere. nō magis igit̄ potest volūtas eē naturaliter actiua: q̄ natura vt est principiu distictum p̄ra volūtatez p̄t eē libere actiua. **C**Sed querit̄. vnde est q̄ voluntas h̄z nccō agat nō t̄m naturalit̄ agit. cū nō possit natura magis eē determinata ad agēdum: q̄ q̄ sit nccitata

ad agere. Rñdeo. omne agens naturale vel est oimò p̄mu3
 vel si est posterius. erit ab aliquo p̄iore naturalit̄ deter-
 minatū ad agendū. volūtas nūq̄ p̄t esse agens oimò p̄ri-
 mū. s̄ nec p̄t esse determinata naturalit̄ ab aliquo agente
 sup̄iore. q̄ ipsamet est tale actiū q̄ seipam determinat in
 agendo. sic intelligendo. q̄ si volūtas aliquid n̄c̄io velit
 puta. a. nō tamen illud velle causat̄ naturaliter a causan-
 te voluntatez etiā si naturaliter causaret voluntatē. s̄ po-
 sito actu p̄mo quo volūtas est volūtas: si ipsa sibi relinq̄-
 retur. posset p̄tingenter habere vel n̄ habere hoc velle. tñ
 seipaz determinaret ad h̄ velle. Qñ igit̄ dicit̄ q̄ nat̄ale p̄n-
 cipium nō p̄t magis determinari q̄ q̄ necessitate. Rñdeo
 lz necessariū sit summe determinatum quo ad exclusionē
 indeterminatōis ad vtrūlibet: tñ aliquod necessariū aliq̄
 modo est magis determinatū q̄ aliud. sicut ignez esse ca-
 lidum: vel celum esse rotundū. est determinatū a causan-
 te vel dante simul esse celi z rotunditatez. sed graue ē de-
 terminatum ad descensum nō habito actu descendēdi ab
 ipso generante. s̄ tñ habito ab ipso principio naturaliter
 determinato ad descendēdum. voluntas causata si necessa-
 rio vult aliquid. nō sic est determinata a causante ad ali-
 ud velle sicut graue ad descensuz. s̄ tñ a causante h̄z p̄ri-
 cipium determinatū sui ad hoc velle. ¶ Si aut̄ quera-
 quare. si descensus causat̄ a gravitate intrinseca tūc gra-
 ue mouet se. quare igit̄ nō libere eque sicut volūtas se ad
 illud velle respectu cuius ipsa volūtas ē rō n̄c̄ia causan-
 di: Rñdeo. illa causatio gravitatis est naturalis. ista li-
 bera. quia hoc est h̄. z illud est illud. H̄enit̄ igit̄ possz di-
 ci. q̄ esse forme z modus eēdi. agere z modus agēdi sūt
 immediata. ideo sicut nō est alia ratio quare hoc h̄z talez
 modū eēdi. nisi quia est tale ens. sic nō est aliqua ratio
 quare hoc h̄z talem modū agēdi. puta libere vel n̄c̄io:
 nisi quia est tale principū actm̄. s̄ libere vel necessarium.
 ¶ Ad argumentū in pirariū dici potest. q̄ intentō aug-
 est ibi arguere p̄tra Liceronē. qui negavit p̄scientiā dei
 ne ex illa p̄scia p̄cessa. opteret eū negare libere arbitriū
 nostrz. Aug. aut̄ docet qualit̄ p̄scia dei z libere arbitriū
 simul stant sic arguendo. Si inquit̄ deo certus ē ordo cau-
 saz. quod p̄cessit ipse cicero. subdit aug. Et ipse q̄ppe n̄c̄e
 voluntates in causaz ordine sunt. qm̄ humane volunta-
 tes humanoꝝ opeꝝ cause sunt: atq̄ ita qui oēs rez cau-
 sas p̄sciuit. p̄fecto in eis causis etiāz nostras volunta-
 tes ignorare nō potuit. z post. quō igit̄ ordo causaz p̄-
 scienti deo certus id efficit vt nihil in nostra sit volūtas
 cum in ipsaz causaz ordine magnū habeant locū nostre
 voluntates: Etiam in sequenti. c. nō p̄pterea nihil in no-
 stra voluntate est. quia deus p̄sciuit quid futurū essz in
 nostra voluntate. nō enīz nihil p̄sciuit s̄ aliqd̄. z illo p̄-
 sciente est aliquid in nostra voluntate. Rñdendo aut̄ vult
 ostendere quō simul stant necessitas illa quam in p̄scia-
 to requirit p̄scientia: z tamen q̄ p̄scituz sit in nostra
 potestate. hoc quidez nō esset verū si eēt ibi necessitas vi-
 olentie de qua ait. etiā si nolimus efficit quod p̄t. sic ē
 necessitas mortis. sed si est necessitas qualiscūq̄ de q̄ sole-
 mus dicere. necesse est vt ita sit aliquid. vel vt ita fiat ali-
 quid. nō optet timere q̄ talis necessitas si ponat̄ in actu
 nostro p̄scito nobis auferat libertatem. quia ista n̄c̄i-
 tas p̄scientie vel p̄sciti vt p̄sciti. etsi sit n̄c̄itas imu-
 tabilitatis. nō est tamen simplr̄ necessitas in euitabilita-
 tis siue oimode determinatōis. sed tñ inenitabile ex sup-
 positione ista q̄ illud est iam p̄scitum. Et ad ostendēdū
 q̄ nō qualiscūq̄ necessitas tollit libertatem subdit. illud
 ex quo argutum est. neq̄ z vitam dei z p̄sciam zc̄. si p̄-
 cise dixisset z p̄sciam. facile esset videre qualiter illā nō
 ponimus sub necessitate que repugnet libertati. quia li-
 bere z p̄tingenter p̄scit h̄. lz supposito q̄ p̄sciat immu-
 tabilit̄ p̄sciat. Et eodez modo est de actu meo p̄scito
 q̄ lz sit imutabiliter p̄scitus. tñ p̄tingenter ex parte dei
 p̄scientis. z similiter relinquit̄ p̄tingentia ex pte mei ex-
 quentis. ¶ Sed difficilius est q̄ addit vitam z p̄scitiā.
 Sed ibi potest esse duplex rñsio. Una q̄ vita accipiatur

ibi pro actu beatifico. sicut accipitur vita Jo. xvij. Nec
 est vita eterna vt cognoscant te zc̄. z sicut loquitur pbilo-
 sophus. xij. metaphysice. intellectus actus est vita. z pa-
 ri ratōne actus voluntatis est vita. vita ista non cadit s̄
 necessitate excludente libertatem etiā in deo. Si intel-
 ligatur vita pro vita naturali illius dei. tñ nō debet in-
 telligi de illa vita s̄m se accepta. sed de ipsa vt a volunta-
 te diuina acceptata. potest autem eē aliquid bene ī se ne-
 cessarium z necessitate repugnante libertati q̄uis tamen
 sit libere immo contingenter acceptatum. Exemplum. si
 quis voluntarie se precipitat z semper in cadendo illud
 velle continuat. necessario quidem cadit necessitate gra-
 uitatis naturalis. z tamen libere vult illū casum. ita de-
 lz necessario viuat vita naturali. z hoc tali necessitate q̄
 excludit omnez libertatez: tamen vult libere se viuere ta-
 li vita. igitur vitam dei non ponimus sub necessitate in-
 telligendo vitam vt a deo libera voluntate dilectaz.

Questio. xvij.

¶ Ende queritur.

Quoniam actus dilectionis naturalis. z a-
 ctus dilectionis meritoꝝ. sint eiusdem
 speciei. Arguitur q̄ non. quia illi actus
 differunt specie qui eliciuntur a p̄cipijs
 diuersis specie. isti actus sunt huiusmodi. igitur zc̄. pro-
 batio maioris. non est minor differentia in principiis
 q̄ in principiis. immo maior. probatio minoris. act⁹ di-
 lectionis naturalis elicitur a voluntate propria actione
 naturali ipsius. Actus autem dilectionis meritoꝝ eli-
 citur mediante habitu supernaturali puta caritate. natu-
 rale autem z supernaturale differunt specie. ¶ Contra.
 differentia specifica actuum precipue accipitur ex per se
 obiectis. nunc autem idem est per se obiectum dilectōis
 naturalis z meritoꝝ. quia deus sub ratione summi bo-
 ni viroq̄ actu diligit̄.

¶ Hic primo vidēdum ē quid

intelligendum sit per dilectionem naturalem. Secundo
 quid per dilectionem meritoꝝ. Tercio ex his inferē
 veritas quesiti. ¶ De primo non intelligitur hic dilectō
 naturalis illa inclinatio nature ad bonum que est coeua
 ipsi nature. immo forte non aliud ab ipsa natura. quia
 queritur de actu elicto dilectionis naturalis. illa autem
 inclinatio non est actus elicitus. z pro tanto posset dici
 dilectio habitualis. quia assimilatur habitui in hoc q̄ ē
 precedens actum z permanens sine actu. Actus autem
 dilectionis naturalis de quo queritur. posset vno modo
 intelligi actus elicitus s̄m illam inclinationem natura-
 lez. puta quando mens actu diligit se. vel actu vult sibi
 commoduz. Alio modo posset intelligi actus naturalis
 dilectionis. distinguendo contra supernaturalez. ille sc̄z
 quem voluntas ex seipsa actu naturali potest habere. lz
 non sit s̄m inclinationem naturalem. sicut voluntas ex
 seipsa potest habere actum viciosuz. tamen ille actus est
 preter naturam vel contra naturam s̄m Damascenum.
 Hoc secundo modo magis videtur intelligi in questio-
 ne. quia sic procedit primum argumentum. tamen pri-
 mo modo intelligendo dilectionem naturalem. illa forte
 continetur sub dilectione naturali secundo modo acce-
 pta. saltem vt in pluzibus: quia plures actus dilectionis
 ad quos naturaliter inclinamur. possumus potestate na-
 turali elicere. lz non omnes. quia ad perfectissimum cir-
 ca vltimum finem est inclinatio naturalis lz ad illū non
 possit natura attingere ex se.

¶ De secundo dico. q̄ actus

meritoꝝ est actus deo specialiter acceptus tanq̄. s̄. di-
 gnus p̄mo reddēdo. p̄ illo actu. sp̄alit̄ dixi. q̄ oia acce-
 ptat acceptatōe generali. diligēdo ea s̄m bonitatē suam.

7 ordinando ea ad seipsum vt ad finem. sed actum meritorium specialiter acceptat in ordine ad aliquod bonum iuste reddendum pro eo. Meritorium igitur addit supra actum duplicem relationem. vnam ad voluntatem vt acceptantem. 7 aliam ad illud bonum ad quod voluntas acceptans illud ordinat. 7 huic respectui secunde similis est illa que importatur in hoc quod est vti. vti enim est obiectum volitum ordinare ad aliud vt ad finem. sicut voluntas apud quam meretur quis actum istum meritorium ordinat ad aliud vt ad premium. Neutra autem relatio importata per meritorium est realis. quia non competit actui ex natura alicuius realis in actu. sed tamen per actum voluntatis quo actus acceptatur. Non solum. n. intellectus potest comparare obiectum aliqua comparatione que non est ex natura rei. sed etiam voluntas potest hoc acceptando. sic intellectus cognoscendo. 7 forte posse comparare obiectum comparatione que non est ex natura obiecti. appetit istis potentibus per rationes communes in eis. s. ppter immaterialitatem earum. Et si queras de comparatione causata in obiecto per actum voluntatis an sit relatio rationis. potest dici quod stricte accipiendo relationem rationis. scilicet per habitudinem causata in obiecto per actum partis rationalis per certitudinem. s. intellectus non est relatio rationis. quia comparatio ista immediate causatur per voluntatem sicut ipsa immediate habet actum comparatum. 7 tunc sequitur. quod sic stricte accipiendo relationem rationis non omnis relatio est realis vel rationis. sed est tertia. s. relatio voluntatis comparantis. Alio modo potest intelligi relatio rationis per quacumque comparationem facta per actum partis rationalis. siue per essentiam siue per participationem. 7 sic ista potest dici relatio rationis. Alterius meritorium connotat siue quasi preexistit in actu duplicem habitudinem eius quasi ad duplex principium. Vna est ad voluntatem vt libere elicientem vel impotentem actum. nihil. n. acceptatur vt meritorium nisi sit libere in potestate operantis. imo illud quod est commune ad meritum 7 demeritum. quod potest intelligi per hoc quod est imputabile requirit istam habitudinem ad voluntatem vt in potestate sua habentem actum. nihil. n. imputatur alicui nec vt premiabile nec vt punibile nisi sit in potestate eius. nec persequens vt laudabile vel vituperabile. laus enim quodammodo premium est. vituperium quidem pena. Alia habitudo requiritur ipsius actus ad formam supernaturalem qua acceptatur ipsa persona vel potentia operans. que potest esse gratia vel caritas. non. n. actus alicuius acceptatur vt dignus premio nisi persona operans sit accepta. s. in illud genus. quarto. Resperit deus ad abel 7 ad mueram eius. prius ad abel quam ad mueram. quia non placet oblatio nisi dilecti. Unde sequitur ibi. ad cayn vero 7 ad mueram eius non respicit. Sed qualis requiritur habitudo actus ad caritatem ad hoc vt sit meritorium dubium est. videtur. n. quod sufficit caritatem inesse ipsi operanti. quia ex quo s. m. caritatem est specialiter dilectus actus eius specialiter acceptabit. sicut videmus quod supplicatio vnius apud aliquem acceptatur 7 alterius non. Iam inter eos non sit differentia in aliquo quod sit principium actuum respectu actus supplicandi. s. tamen in hoc est differentia quod iste est specialiter dilectus ab illo qui rogat. 7 iste non. Sed contra hoc arguitur. quia habens caritatem potest peccare venialiter. Dicitur quod ille actus non est acceptabilis quia habet aliquid repugnans sed ad hoc quod actus aliquis non habens aliquid tale repugnans acceptatur. sufficit solum principium acceptationis persone. Contra hoc videtur esse. quod ab habente caritatem potest aliquis actus indifferens elici. quia non apparet repugnancia quod aliquem actum eliciat non ordinans actualiter ad finem vltimum. vel virtualiter hoc est virtute alicuius actus immediate ordinati ad illum. ille igitur non est meritorium. nec tamen est premium. quia nullo precepto astringitur quis actualiter omnem actum suum ordinare in deum vel virtualiter modo predicto. Potest igitur dici quod ad hoc quod actus sit meritorium non sufficit quod habeat secum caritatem inuenientem persone. sed ultra hoc requiritur quod s. m. inclinationem caritatis inuenientis actus eliciat. de enim qui se solum propter seipsum diligit. potest aliquam formam difformem dare creature. quam habens specialiter diligitur. 7

opus eius ad quod ipsa inclinat. pro quanto sit s. m. ipsi inclinationem specialiter acceptatur.

De tercio principali potest

dici. quod actus dilectionis naturalis 7 meritorie non differunt specie. 7 hoc loquendo de se differentia quam importat per se ratio naturalis 7 ratio meritorie. non autem per accens de differentia scilicet aliqua premitate. puta differentia obiectorum. vel aliqua tali. intelligendo etiam de differentia actus specifica in eadem nature. Nec conclusio sic intellecta probatur sic. quia forma absoluta non distinguitur specie ab alia per solam relationem. s. per aliquam differentiam absolutam eiusdem generis. s. m. illud in predicamentis. diuersorum generum 7 non subalternatum positum. diuerse sunt species 7 differentie. absolutum igitur non distinguitur specificiter per aliquod respectum. actus autem dilectionis est forma absoluta. vt habitum est prius in quadaam. q. de s. mota. meritorium autem vt iam dictum est. non importat nisi respectum. igitur etc. Si istius rationis altera premissa negaretur. saltem ambe iste videntur vere. quod non est distinctio specifica rei a re. per solum respectum rationis vel non realem. nunc autem meritorium vt dictum est. non importat formaliter nisi respectum vel respectus. 7 non realem puta ad voluntatem acceptantem. 7 ad premium in ordine ad illud ad quod acceptatur. Diceretur. quod etsi iste rationes concludant quod non distinguitur actus ab actu in genere nature: tamen distingui potest in genere moris. quia illa distinctio fit per respectus. cum circumstantie formaliter dicant respectus. 7 forte aliquid dicitur respectus non realem sicut videtur de circumstantia finis. nam quod aliquis velit hunc actum propter hunc finem non videtur dicere in actu nisi relationem voluti. 7 per actum voluntatis ad tale finem relati. Contra hoc. illud quod est proprium potentiale ad formam specificam non distinguitur specificiter ab ipsa specie. quia ipsum vt est potentiale non est complete in aliqua specie. nunc autem actus naturalis vt hic loquimur est proprium potentiale respectu illius quod dicitur actus meritorius. quia actus subtili ratione consideratus sub qua est in parte naturali voluntatis. capax est ordinis illius quem importat meritorium. Exemplum habet. si animal esset tamen constitutum per formam animalis 7 non per formam specificam sub animali. illud non esset distinctum specie ab alio specie sub animali. quia esset proprium potentiale respectu forme specificae. ita est de natura actus comparata ad illas conditiones quas importat meritorium. Diceretur quod tunc actus moralis posset dici distingui specie a meritorio in specie moris. quia iste actus est in specie virtutis moralis. actus autem meritorius est in specie alterius virtutis. puta supernaturalis. Iste autem virtutes differunt specificiter. igitur actus differunt specie in genere moris. 7 tamen ille qui est actus virtutis moralis est actus naturalis. sic intelligendo quod in naturali potestate voluntatis. quia actus virtutis moralis non excedit totam partem illam. Ratione. actus qui est complete circumstantionatus s. m. virtutem morale. est potentiale respectu virtutis quam dicitur meritorium. imo est immediatum potentiale quam actus naturalis. naturalis s. est nature nude vt presupponit virtuti morali. Est. n. rationabile. vt actus mere naturalis per prius recipiat perfectionem illam quam non transcedit totam facultatem nature. cuiusmodi perfectio est s. m. virtutem morale. 7 ulterius illa habita recipiat perfectionem simpliciter supernaturalis. Non solum igitur de actu mere naturali vt. s. prior est perfectione morali. s. etiam de actu perfecte morali concludit ratio prius facta. s. quod potentiale non distinguitur specificiter ab illo respectu cuius est potentiale. quia sub illa maiore potest accipi minor vera. non solum de actu mere naturali s. de actu morali. Et cum arguitur quod virtus moralis differat specie a caritate. igitur actus differat specie ab actu in genere moris. differentia non valet. quia sunt virtutes subordinate. s. n. de virtutibus dispensatis videntur quod eorum essent actus distincti specie saltem in eodem moris: tamen quia vna est superior 7 alia inferior. non oportet quod bonitas quam habet actus ab vna sit distincta absolute specie a bonitate quam habet ab alia. s. magis quod virtus superior tribuat bonitatem vltioris quam sit quasi completiva bonitatis illius quam tribuit inferior. Et hoc modo caritas dicitur esse forma aliam

virtutū. quia bonitas meritoria que appetit actū aliq̄ mō
a caritate est completiua bonitatis cuiuscūq; alterius in
actu. **C**ontra h̄. saltem actus ut est caritatis siue meri-
torius h̄ nō sit in specie dispersa ab actu ut est virtutis mo-
ralis. erit tñ in specie vltiori et pleniori q̄ sit actus vñ
moralis. Et talis distinctio specifica sufficit ad p̄positū.
Tūc vno modo posset p̄cedi conclusio. et tūc dilectio merito-
ria diceret habere quandā rōnez specificaz quā nō habz
aliqua dilectio naturalis vñ naturalis. h̄ eadez dilectō
numero sit naturalis p̄siderata ut p̄supposita rōni meri-
torij. rō igit̄ meritorij est ratio specifica completiua bo-
nitatis precedentis. nō aut̄ specifica dispersa. nec plus p̄-
bat mediū prius positū de potenciali p̄prio et perfectiōe
completiua. Si autē iusticia generalis est virtus sup̄ma
et forma aliaz virtutū moralium. tūc de illa eēt aliquo mō
simile et de caritate. Aliter dicit̄. q̄ ratio meritorij n̄ est
aliqua rō specifica et plenitua in genere moris. qz n̄ dicit
aliquā bonitatez vel rectitudinez intrinsecaz actui. h̄ tñ
illam p̄supponit. et dicit vltorius respectū ad voluntatem
acceptantez. S̄ si meritorij nō p̄supponat precise boni-
tatez actus moralez h̄ bonitatez quaz tribuit caritas. cū
illa sit completior bonitate morali in actu. sequit̄ q̄ act⁹
qui est meritorius h̄ aliquam bonitatez specificam vltē-
riorem q̄ bonitatez moralē. h̄. n. meritorij nō importet
talem bonitatez vltiorē. tñ p̄rigit. et hoc videt̄ proba-
bile. quia al̄s posset actus esse meritorius qui tñ nullam
haberet bonitatē vltra bonitatez moralez. **C**ontra h̄.
actus pōt haberi etiam complete existens in specie moris
h̄ nō habeat habitus virtutis. sicut est generaliter de ele-
ctione qua generat̄ virtus moralis. igit̄ a simili oēm bo-
nitatem quam actus habebit qñ caritas inerat habet possz
si nō inellet. R̄ndeo. rō p̄bat q̄ oēm illam rectitudinem
posset habere. quia conformitatē eandē ad regulā. puta
dictamen verū. et ideo in moralibz habere eadez bonitas
moralis. quia illa rectitudo est bonitas moralis vñ n̄ est
sine ea. sed actus caritatis vltra rectitudinez h̄ est cōfor-
mitatez sui ad cognitiōnez directiuam h̄ p̄p̄iam bonita-
tem ex hoc q̄ est fm̄ inclinationez caritatis. immo eēt fm̄
illam inclinationem est habere p̄p̄iam bonitatez carita-
tiuam nō sic de virtutibz moralibz. **C**ontra p̄clusionē
que tenet̄ in solutiōne questionis obijct̄ sic. cognitio natu-
ralis de deo. et cognitio fidei infuse. sunt actus differētes
specie in intellectu. igit̄ pari rōne dilectio naturalis et di-
lectio caritativa in affectu. añs p̄bat. quia actus fidei i-
fusa est determiante veridicus. ita q̄ n̄ pōt ei subesse falsus
actui aut̄ credulitatez acquisite ex naturalibz pōt subesse
falsum. in cognitiōnis aut̄ illud quod est determiante veri-
diciū distinguit̄ a nō determinato veridico specie. vtz. vj.
ethicoz. quia sic suspitio et opinio quibz pōt subesse fal-
sum. distinguit̄ a virtutibz intellectualibz que sunt habi-
tus determiante veridici. p̄bat etiam añs de cognitiōe na-
turali scientifica de deo. de qua videt̄ manifeste q̄ differat
specie a quacūq; credulitate. p̄ntia p̄batur. tum p̄ locum
a simili. quia videt̄ esse simile de actibz in intellectu. et de
illis in voluntate. tum a causa. quia qñ cognitiōnez p̄ntie
differūt specie. actus volūtatis sequētes differūt specie.
quia ea que sunt eiusdez sp̄ei n̄ p̄rigunt p̄ se nisi aliqua
eiusdez sp̄ei. **A**d illud. añs pōt negari loquēdo de actu
credendi naturali et sup̄naturali. qz credere sup̄naturale
est actus ut elicit̄ fm̄ inclinationem fidei infuse. credere
aut̄ naturale est actus elicitus fm̄ certitudinez acceptaz
ab aliquo testificāte. nūc aut̄ ut dictus est prius in quadaz
questione. simul pōt quis vno et eodē actu credere ex te-
stimonio asserentis. et credere fm̄ inclinatioz fidei infuse.
si inest. igit̄ idē est actus in re. et ille ut est naturalis est
potentialis ad illaz p̄fectionez quā recipit a fide infusa.
p̄p̄iū aut̄ potenziale nō distinguit̄ specie a p̄fecto habēte
vltra illud potenziale p̄p̄iaz p̄fectionez. **A**d p̄batōz
añtis pōt dici. q̄ cognitio certa que h̄ p̄p̄iaz certitudi-
nem intrinsecā. et h̄ vel a se vel ab obo ut includit̄ in ipsa
vel ab aliqua p̄ se causa: distinguit̄ specie ab incerta co-

gnitione. **E**xemplū. cognitio p̄ncipiū seipsa est certa vel
ab obiecto. s. a principio quod ē a se verū manifestus. vel
saltez ē manifestus ex terminis qui sunt p̄ se cause euidē-
tie p̄ncipiū et includit̄ in ipso. conclusio aut̄ est certa p̄ p̄-
cipiū tanq̄ p̄ cam sue certitudinis. sed p̄ nullū istoz mo-
doz est actus fidei infuse certus. h̄ tñmodo a quodaz ex-
trinseco. illud. n. lumen fidei infuse qz est p̄ncipatō q̄daz
lumis diuini. nō pōt inclinare intellectū nisi in aliq̄ de-
terminata verū. certitudo ḡ illa in actu est ex quadā com-
patione ad quodaz extrinsecuz infallibile cui actus ille
p̄format̄. nō est aut̄ ex ipsa intrinseca p̄fectione act⁹. qz eō
p̄fectus esset q̄tum ad quodlibz intrinsecū sibi. si eque i-
rense eliceret̄. p̄cipue fm̄ fidez acq̄sitam. **C**ontra. salte-
m istam certitudinē h̄ a p̄ se causa sua. et h̄ sufficit. R̄ndeo
qualiscūq; sit causalitas fidei infuse respectu act⁹ creden-
di. tñ nō facit actū illū esse certiorez intellectui h̄nti actū
q̄ si ipsa fides nō causaret. certitudo. n. nata est inesse in-
tellectui. de actu suo excludēs nō tñ deceptōez h̄ etiā du-
bitationez. et h̄ nō est nisi intellectus p̄cipiat illud a quo
actus h̄ q̄ sit certus. quia si nihil pōt p̄cipere vñ sit cer-
tus: videt̄ q̄ pōt dubitare. intellectus aut̄ nō p̄cipit il-
lud p̄ncipiū certificans. **A**lia p̄batō añtis q̄ tangit
de actu scientifico videt̄ accipere manifeste verū. et tūc negā-
da est p̄ntia. nō. n. sequit̄ si intellectōes distinguāt specie
igit̄ et volitōnes. nisi addat̄ in añte. q̄ intellectōes ut sūt
p̄ se p̄ntie ad volitōes distinguūt specie. h̄ est q̄ requira-
tur in eis distinctio specifica ad hoc ut possent habere ta-
les volitōnes. et ita nō est in p̄posito. quia si quis naturali
rōne sciens deum esse bonū eliciat actum fructōnis circa
ip̄m. et alter credēs ip̄m eē bonuz diligat ip̄m. nec p̄mus
actus requirit̄ p̄ se ad h̄nduz dilectōz ut scientificus. nec
secūdus ut creditivus. h̄ vterq; requirit̄ sub quadā rōne
cōmuni. s. ut ostensivus obī diligibilis. **C**onsiliū etiaz
posset dici ad aliaz p̄batōz añcedentis de credulitate in-
fusa et acq̄sita. esto q̄ illi actus differēt specie. h̄ nō est p̄
se inquantū sunt p̄ntie ad diligere. h̄ est inquantū p̄ce-
dūt ipsos actus diligēdi nō requirit̄ illa d̄ntia istorum
specifica. **E**xemplū. si alicui demonstratiue p̄cluderet̄ h̄
eēt volendū et alteri dyaletice: tñ actus quo iste vellet. hoc
nō differat specie ab actu quo ille vellet idēz. quia in cog-
nitiōibz inquantū sunt p̄ntie nō requirit̄ ista d̄ntia. **A**d
argumentū principale dicit̄. q̄ hitus eēt n̄ sube actus h̄
modi in actu. et ille modus posset p̄cedi differre specie suo
mō a s̄ba actus. **I**ta r̄nsio h̄ videat̄ fm̄ aliquos p̄babi-
litatē h̄re. loquēdo de illo mō quez hitus attribuit actui
cuiuscūmodi est delectabilē vel faciliē vel prompte opari
vel expedite. istos quidē modos vel etiā istū modū si sint
vñ modus. videt̄ habitus acq̄situs cōiter tribuere actui
vel si vltra h̄ dicat̄ q̄ habitus aliq; puta virtutis. virtu-
osis tribuit recte vel virtuose agere: tñ nullus istoz mo-
doz pōt esse p̄p̄ius caritati vel actui meritorio. qz meri-
torij ut dictū est. dicit actum acceptatū volūtati dīne in
ordine ad premiū reddendū. nūc autēz nihil aliud ē actū
acceptatū a voluntate diuina sic: q̄ volūtatez sic accepta-
re actum. nihil aut̄ causatū pōt esse rō formalis volūtati
quia sic acceptet actum et hoc intelligēdo ut rō formalis
medians inter potentiaz et actum. igit̄ de caritate nō vi-
det̄ posse dici q̄ ip̄a sit p̄ncipiū illius modi in actu qui
modus sibi p̄p̄ie cor̄ndet. **P**otest igit̄ alit̄ dici ad ar-
gumentū. q̄ maior illa q̄ actus illi differūt specie q̄ elici-
unt̄ a p̄ncipijs differentibz specie. vera est de p̄ncipijs
totalibz: quia ab illis h̄nt totaliter actus entitatez suam
et p̄ p̄ntie vnitates suaz et distinctōez. vera est etiaz de p̄-
cipijs p̄ialibz: dum tñ sunt p̄ncipia dispersa et p̄ se req̄-
sita inquantū distincta. quia si sint subordinata. vel nō p̄
se requirāt q̄ sint distincta: nō optet q̄ actus specie disti-
guātur. nūc aut̄ caritas nō est p̄ncipiū totale actus nec
dispatum respectu ip̄ius volūtatis. sed subordinatuz. qz
potentie est vti habitus. nō eōuerso. nec est p̄ se requisita
nō solum ad s̄bam actus. sed nec ad actum inquantū me-
ritorius. h̄ tñ requirit̄ ut quodaz premiū ad h̄ q̄ act⁹.

sit acceptabilis. Sed nec requiritur ut tale preuiū necessitate ordinis essentialis causa: sed tamen necessitate dispositionis illius voluntatis que contingenter disposuit non acceptare actum nisi secundum istam inclinationem sit elicitus. principium autem specie distinguens vel est per se principium illius in se: et per se datus sibi aliqua entitate realem que sit eius in se. vel saltem est principium eius secundum illud secundum quod distinguitur specie. vel si est principium dispositiue distinguens. oportet quod per se disponat ad hoc quod secundum ordinem essentialis causa: sed ut distinctum cause. nullum istorum competit actui per habitum caritatis.

Nota hic per ordinem quis sit actus imputabilis ad laudem vel vituperium. actus virtuosus secundum virtutem moralem. actus caritativus et actus meritorius. primum dicitur respectum ad potentiam libere elicientem actum. secundum addit respectum ad virtutes inclinantes vel verius ad regulam virtutis. scilicet rationem rectam ut dictantem. Tertium dicitur respectum ad caritatem inclinantes. Quartus ad voluntatem diuinam specialiter acceptantes. Tertium dicitur bonitatem aliquam ultra secundum. et preeractam ad quatuor. non ex natura rei. sed ex dispositione voluntatis acceptantis.

Questio. xviii.

Et inde queritur de

comparatione actus intrinseci voluntatis ad actum extrinsecum. Et actus exterior addat aliquid bonitatis vel malicie ad actum interiozem? Arguitur quod non. quod non habet rationem voluntarij non habet rationem boni vel mali. actus autem exterior ut distinctus ab interioze. non habet rationem voluntarij. quia non habet quod sit voluntarius nisi ab actu interioze. igitur actus exterior secundum se non habet bonitatem vel maliciam. non adderet autem nisi tale aliquid secundum se haberet. igitur etc.

Contra que preceptis negatiuis distinctis. prohibentur habent propriam et distinctam rationem illiciti. nunc autem alio precepto prohibetur actus exterior et alio interioze. ut patet de istis preceptis. non me concubabis. et non concupisces uxorem etc. et similia de istis preceptis. non furtum facies. et non concupisces rem proximi etc.

Ista questio habet maiores

difficultatem de bonitate actus morali. quia de unitate actus naturali manifestum videtur quicquid per illam intelligatur. quod ipsa est alia et alia alterius nature. per autem quod alia est natura actus interioris et exterioris. immo illi actus eliciuntur immediate a diuersis potentijs. interior a voluntate. exterior a potentia aliqua exteriori. id est imperium voluntatis. Secundo etiam habet difficultatem intelligendo de actu illo et isto. non quando sunt diuersi sive in diuersis suppositis. puta si vnus habeat actum interiozem et alius exteriorem. sive in eodem supposito. puta si vnus nunc solum habeat interiozem et alius exteriorem. Sed difficultatem habet de actibus istis quando sunt coniuncti. puta quando in eodem ex actu interioze sequitur actus exterior. Tertio non est intelligenda questio de aduentione bonitatis et malicie secundum intensiorem. sed secundum exteriorem. frequenter quidem euenit quod tam in bonis quam in malis actus desiderij qui est respectu absentis. est remissior actu illo qui est presentis. quem Augustinus vocat amorem. id est de trinitate. dicens. quod appetitus inhiantis sit amor fruentis. Et forte non tamen est actus intensior circa obiectum presentem quam circa absens: sed simpliciter alius actus. sed sive sit idem actus desiderij et amoris sive alius et alius: saltem actus amoris est perfectior intensiue. quietat. n. voluntatem eo modo quo actus desiderij non potest eam quietare. quoniam igitur exterior habetur. tunc vel causaliter vel occasionaliter actus interioze intenditur. Sed de hoc non queritur. sed an actus exterior ex se addat bonitatem aliam illi que est in

actu interioze. **Est** igitur intellectus questionis iste in quo precipuam habet difficultatem. In actu exteriori quoniam in eodem est coniunctus interioze. habeat bonitatem moralem propriam distinctam a bonitate actus interioris. Ubi sunt tria videnda. Primo a quo actus habeat bonitatem moralem vel maliciam. Secundo an ab eodem habeat quod sit laudabile vel vitupabile sive culpabile. Tertio si est alia bonitas vel laudabilitas in actu exteriori quam interioze.

De primo bonitas moralis

actus est integritas eorum omnium que recta ratio operantis iudicat debere ipsi actui conuenire vel ipsi agenti in suo actu conuenire. **Hec** descriptio declaratur. Sicut enim bonitas primaria entis que est integritas entis in se. importat positiuam negationem imperfectiōis per quod excluditur imperfectio et diminutio: sic bonitas entis secundaria que est accidentalis siue superueniens entitati. est integritas conuenientie vel integra conuenientia eius alteri cui debet conuenire. vel alterius sibi. et iste due conuenientie communiter sunt connexae. Exemplum primi. sanitas dicitur bona homini quia sibi conueniens. et cibus dicitur bonus quia habet saporem sibi conuenientem. Exemplum vtriusque potest haberi ab Augustino. viii. de trinitate. capitulo. iij. bona inquit valitudo sine doloribus et lassitudine. hoc pro primo membro. quia valitudo est bona homini quia est ei conueniens. Et subdit Augustinus. et bona facies hominis dimensa pariliter et affectata biliter et luculente colorata. hoc pro secundo membro. quia talis facies dicitur bona habendo illa que sibi conueniunt. Et est differentia. quia illud quidem quod est conueniens alicui dicitur ei bonum. hoc est illi perfectio vel bonitas. sed non dicitur denominatiue vel accidentaliter bonum in se. illud autem cui aliquid conuenit dicitur denominatiue bonum. eo quod habet illud quod sibi conuenit et in primo est denominatio quasi forme a subiecto. sicut anima dicitur humana. sic aliquid dicitur bonum homini quia bonum humanum. sed in secundo e conuerso est denominatio subiecti a forma. cum dicitur homo est bonus secundum illud bonum suum. actus autem natus est conuenire agenti et etiam habere aliquam conditionem sibi conuenientem. utroque igitur modo habens illam. potest dici bonus bonitate accidentaliter. et hoc verum est generaliter de actu etiam naturali. et per consequens bonitas ista in habendo illud quod sibi conuenit. non tamen est bonitas accidentaliter sed naturaliter. **Ista** conuenientia vel est a natura exteriorum vel si debeat reduci ad iudicium alicuius intellectus. cum intellectus sit mensura conuenientie. hoc est ad iudicium illius intellectus qui est mensura totius nature qui est intellectus diuinus. Iste quidem sicut perfecte cognoscit quodcumque ens. ita perfecte cognoscit conuenientiam vel disconuenientiam vnus entis ad alterum. Alterius aliquod agens de eo quod conuenit actui suo non iudicat. nec illud in potestate sua habet sicut est agens sine intellectu et voluntate. et ibi vel ex solis causis mere naturalibus determinatur quid conueniat actui et ex eis inclinatur agens ad agendum. vel si ultra illud sit iudicium alicuius intellectus. et motio alicuius voluntatis. hoc non est nisi ipsius dei in quantum est vniuersalis director totius nature. et ista bonitas in actu agentis sine intellectu non erit nisi mere naturalis. **Aliud** est agens quod de conuenientia sui actus iudicat et illum in potestate sua habet sicut agens per intellectum et voluntatem. et bonitas secundaria talis actus integra dicitur bonitas moralis. in actu autem cuiuscumque alterius agentis non est bonitas nisi mere naturalis. quia vel secundum causas mere naturales: vel si secundum intellectum vel voluntatem hoc non est nisi dei quasi naturaliter mouentis. Ultra istud iudicium generale actus. quod est communiter de actu agentis per cognitionem siue sine cognitione. sunt aliqua que secundum iudicium speciale agunt ex cognitione intrin-

seca sibi. 7 quedam cum cognitione sensitua tm. que ali-
 quo modo apprehendunt conuenientiaz obiecti. siue iudi-
 cent de conuenientia actus siue no. salte3 no transcendunt
 bonitatem naturalem. Alia agunt ex cognitione intelle-
 ctua que pprie sola est iudicativa de tali conuenientia.
 7 talia nata sunt habere regulam intrinsecam rectitudi-
 nis in suo actu. 7 in solis istis potest esse actus bon⁹ ha-
 bens bonitatem moralem. sed non sufficit ad illam q^o in
 agente sit potentia iudicativa de conuenientia sui actus.
 sed optet q^o actu recte iudicet de actu. 7 fm illud rectum
 iudicium actus fiat. si. n. cognitio ppria sit erronea. licz
 agatur conformiter cognitioni recte alterius cognoscentis:
 quia tamen tale agens natum est regulari i suo actu
 p^o ppriam cognitionem. 7 fm illam non agit sed cōtra il-
 lam. ideo non recte agit. Consimiliter tale3 actū elicit q^ole
 habet in sua potestate. habet autem in potestate sua talē
 actum qualem cognoscit 7 eligit. quia potestas liberi ar-
 bitrij vel formaliter vel concomitantē existit in cognitiōe
 7 electione. Sic igit patet qualiter bonitas moralis act⁹
 est conuenientia iudicata fm rectā rōnē opantis. **¶** Quid
 autē addebat oim eoz que debent conuenire actui sic de-
 claratur. oim iudiciū incipit ab aliquo certo. primuz iu-
 diciū de puenientia nō potest p^osupponere aliquā pueni-
 entiam dictatam ab illo intellectu. qz tūc nō esset primuz
 p^osupponit igit aliquod certū. 7 nō ab illo intellectu iu-
 dicatum. 7 hmoi est natura agentis 7 potentia fm quaz
 agit. 7 ratio quidditatiua actus. ex ratōne. n. istoz q^oddi-
 tatiua pcluditur hunc actum esse puenientez huic agenti
 fm istam potentiaz vel discōnuenientez. nullo p^osupposito
 nisi rationibz istoz terminoz. sicut ex rōne homis 7 po-
 tentie intellectiue 7 actus intelligendi. p3 q^o pueit homi
 p^o intellectum intelligere. p3 etiā q^o nō puenit sibi per in-
 tellectum tangere rōne illius actus qui est tangere. simili-
 ter p3 ex rōnibus nature potentie 7 actus quare bruto nō
 cōuenit intelligere vel magis pprie sibi repugnat intelli-
 gere. in isto quidez pmo iudicio quod p^ocise accipit ex na-
 tura opantis 7 potētie opatiue 7 ipius actus. n. est incō-
 uenientia: hoc est indebita siue inordinata p^onerio. s. dis-
 cōuenientia s. est impossibilitas absolute pueniēdi. **¶** Al-
 terius ex rōnibus istoz triū pcludi pōt. quid sit obiectū
 pueniens tali actui ut est talis agētis. puta de actu p^ome-
 dendi q^o cōuenienter transeat sup cibum restauratū de p-
 diti. nō aut sup illud quod nō est natum esse nutrimentū
 sicut lapis vel aliqd hmoi. qd lz alij aiali esset nutrimen-
 tum nō tm homi. Ista determinatō obiecti est prima deter-
 minatio que p^oinet ad genus moris. nō tāq^o d^ontia deter-
 minans ad aliqd in illo genere. s. tanq^o potētiā recepti-
 uum determinationis moralis. quia qn actus est habens
 obiectum pueniens agenti. tunc est capax determinatiōis
 moralis fm circūstantias ordinatas. ppter quod dicitur
 ex obiecto actus habere bonitate3 ex genere. quia sic ge-
 nus est potētiā respectu d^ontiaz. sic bonitas ex obiecto
 est prima in genere moris. p^osupponēs solam bonitatem
 nature. 7 capax omis bonitatis specificē in genē moris.
 In ista aut bonitate specificā que dicit bonitas ex circū-
 stantia talis est p^ocessus. p^oma bonitas videt esse ex circū-
 stantia finis. quia ex natura agentis 7 actōis 7 obi. statū
 pcludit q^o talis actus nō debet competere tali nisi i ordie
 ad talem fine3. 7 debet eligi 7 appeti ppter talem fine3. 7
 ista circūstantia nō est ipius actus. ut in esse reali positi
 vel non p^ocise sic. s. est ipius actus ut voliti 7 p^o actū volū-
 tatis ad talem fine3 relati. imo nō minus ē electio bona
 que fit ppter fine3 debitum. esto q^o p^o actum illum elicitū
 extra non attingat finis electionis q^o si attingeret. p^ost
 circūstantiam finis videt sequi circūstantia modi agēdi.
 que cōcludit ex omnibus predictis vel aliquibz eoz talis
 vel talis debere esse. p^ostea pcludi pōt de tempe. quia ta-
 li agenti talis actio ppter tale3 fine3 etiā tale3 habens
 modū nō debet semp p^oneire. s. p^o tempe. p^o quo ordinabi-
 lis est ad talem finem: vel p^o quo pōt talem fine3 habere.

¶ Ultima aut oim videt circūstantia loci. imo mlti sunt

actus quoz etiā bonitas completa moralis nō determinat
 locum. Sic igit p3 de pluralitate eoz que recta ratio di-
 ctat debere conuenire actui. quia ad hoc ut sit p^ofecte bon⁹
 debet habere fm descriptionez iam positam oim istozum
 integritate3. Unde dyo⁹. de di. no. pte. iij. bonū ex vna 7
 tota est causa. malū aut ex p^ocularibz defectibz. tota igit
 causa hoc est integra ex omnibz circūstantijs. **¶** Contra
 circūstantie sunt relatiōes. 7 bonū est q^olitas. x. ethico.
 virtus etiam est qualitas. in p^odicamētis. **¶** Rūdeo. septio
 phy. v^otus omis 7 malicia ad aliquid sunt. actus igit eē
 bonos vel virtuosos importat relatiōez vel multas re-
 lationes. s. tm h3 modū denomiandi vel predicandi qua-
 litatis. sicut sanū vel pulch⁹. 7 cōiter ita est de q^ota spe-
 cie qualitatis. **¶** Iuxta secūda3 ptem auctis dyoni. vi.
 tenduz est vnde actus habeat maliciā mozales. Vno mō
 potest malicia opponi p^ouatiue bonitati i actu. Alio mō
 p^otrarie. sicut etiam homo dicit malus p^otrarie. qn h3 ha-
 bitum viciōsum qui est habitus quidez positiuus lz cuz
 p^ouatiōe perfectōis debite. Alio modo dicitur malus
 p^ouatiue tm. scilz quia caret bonitate quam deberet ha-
 bere lz non habeat habitum viciōsum contrarium posi-
 tiuum. **¶** Distinctio ista potest haberi a Boetio sup p^o-
 dicamenta exponendo primam pprietatem qualitatis.
 Dicitur inquit iusticie iniusticiam non esse contrariam.
 putant. n. iniusticiam p^ouatiōem esse iusticie non p^otra-
 rietatem. Et subdit hoc reprobando. multe habitudines
 p^ouatiōis vocabulo p^oferuntur. ut illiberalitas atq^o i-
 prudentia que nūq^o virtutibus opponerētur que sunt ha-
 bitus. nisi ipse q^o habitus essent. p^oer rationem apparet
 ista distinctio. potest enim aliquis agere non cum circum-
 stantia debita. 7 tamen non cum circumstantia indebita
 puta quando non ordinat actū ad finem debitum nec ta-
 men ipsum ordinat ad fine3 indebitum. tūc ille actus est
 malus p^ouatiue non p^otrarie. sicut ille qui ordinat ad fi-
 nem indebitum. 7 ex multis talibus actibus generat ha-
 bitus consimilis in malicia scz p^ouatiua nō contraria.
 Exemplum huius. dare elemosinam non p^oter bonū fi-
 nem scz amorem dei. vel subuentōnez proximi. nō tamen
 p^oter malum finem. puta vanam gloriam vel nocamētū
 alicuius: est actus malus p^ouatiue nō tamen contrarie.
 De malicia p^ouatiua loquitur dyo⁹. q^o quisq^o defect⁹
 p^oicularis cuiuscūq^o circūstantie necessario req^ositē red-
 dit actum sic malum. sed malus contrarie nō est nisi ha-
 beat circūstantiam positiuam habentem aliquaz defor-
 mitatem. Breuiter igitur sicut bonitas moralis est inte-
 gra conuenientia. sic malicia moralis est discōnuenientia
 7 malicia quidem p^ouatiua discōnuenientia p^ouatiua. s.
 est carentia conuenientie debite. malicia autē contraria
 discōnuenientia contraria. hoc est conditio aliqua repu-
 gnans conuenientie. **¶** Ex dictis sequit corrolariū q^o in
 eodem actu subtrato potest esse multiplex bonitas moza-
 lis. quia idem actus potest esse recte circūstantionatus
 non solum multis circūstantijs p^oicularibus que non
 sunt multe bonitates. sed integrant vnam bonitate3: sed
 etiam potest idem actus esse circūstantionatus comple-
 te omnibus circūstantijs p^oinentibus ad vnam virtutē.
 7 etiam omnibus pertinentibus ad aliam virtute3. 7 ita
 fm dictamina diuersa perfecta prudentie respectu mul-
 torum finium ppriozum. Exemplum. vado ad ecclesiam
 ex iusticia. quia tencor per obedientiam vel ex voto. va-
 do etiam ex caritate ad deuz ut ozem vel ut exhibeaz deo
 cultum lat^oie. 7 vado etiam ex caritate fraterna ut edifi-
 cem proximum. Et breuiter in quocunq^o actu siue bono
 tm bonitate mozali. siue vltra bonitate meritoza quāto
 concurrunt plura motiua ordinata agēdi. tanto melioz
 est. Consimiliter in eodem actu possunt concurrere mul-
 te malicie tot quidez quot sunt dictamina de oppositis q^o
 deberent inesse.

Additio tertia.

Nota q̄ ultra naturalē bonitatem volitionis q̄ competit sibi inquantū ens. que etiam competit cuilibet enti positivo fm̄ dñtiam sue entitatis magis 7 minus. pref̄ illam est triplex bonitas moralis fm̄ gradus se habens. Prima dicit̄ bonitas ex genere que p̄petit volitioni ex h̄ q̄ transit sup̄ obm̄ pueniens actui tali fm̄ dictamē recte rōnis. 7 nō solum quia cōueniens actui tali naturalit̄ sicut sol visio. 7 hec ē p̄ma bonitas moralis. que id̄ pōt dici ex genere. qz q̄si materialis respectu ois bonitatis posterioris siue vltioris in genere moris. nā act⁹ trāsitus sup̄ obiectū pueniens. est q̄i formabilis p̄ quacūqz aliam circūstantiaz moralez. 7 ita q̄i potentiale nō oīno sic extra genus moris sicut fuit ip̄e actus in genē nature s̄ in genere moris. quia iam h̄z aliquid de illo genē puta obiectum debitū actui. Secūda potest dici bonitas v̄ruosa siue ex circūstantia. que cōpetit volitioni ex h̄ q̄ ip̄a elicitur a voluntate cū oibus circūstantijs dictatis a recta rōne debere sibi cōpetere in eliciendo ip̄am. bonum enī est ex causa integra fm̄ Dion. iiii. de di. no. 7 illud ē q̄i in specie moris bonū. qz iam h̄z oēs dñtias morales cōtrahentes bonum ex genere. Tercia bonitas potest dici meritoria siue gratuita in acceptatione diuina in ordine ad premiū q̄ puenit actui ex h̄ q̄ presupposita duplici bonitate iaz dicta elicit̄ conformit̄ principio merendi qd̄ ē gratia vel caritas. Exemplū primi. dare elemosinā. Exemplū secūdi. dare elemosinā pauperi qui eget. 7 in loco quo pōt sibi cōpetere p̄pter amorē dei. Exemplū terciū. illud opus facere non tm̄ ex inclinatione naturali sicut potuit fieri in statu innocētie. 7 forte posset modo fieri a peccatore. si adhuc peccator ex̄ns 7 n̄ penitens ex pietate naturali moueret ad primū: sed tm̄ ex caritate ex q̄ faciens est amicus dei inquantū respicit opa eius. hec triplex bonitas est ordinata ita q̄ p̄ma presupponit̄ secūde. secūda terciē 7 nō cōuerso. Hūc triplici bonitati cor̄n̄ det̄ triplex malicia. prima siquidez est malicia ex genere. qn̄ sc̄z actus qui tm̄ h̄z boitate nature ex p̄mo ex quo d̄z p̄stui in genere moris: h̄z maliciā. quia transit sup̄ obm̄ discōueniens. puta si odire transit sup̄ deum. Secūda aut̄ malicia est ex aliq̄ circūstantia deordinante actum. h̄z obiectū pueniens. Tercia demeritoria.

De secundo principali dico

q̄ laudabile 7 vitupabile. imo generalit̄ p̄miabile 7 p̄nibile p̄tinent sub hoc p̄ni quod ē imputabile. 7 illi⁹ p̄is est vna ratio. hec scilz. actum eē in libera p̄tate agentis. 7 h̄z ad istaz p̄tatez p̄currant intellectus 7 volūtas. tm̄ illa indifferentia qua possz n̄ fieri illud quod fit: 7 possz fieri illud qd̄ nō fit. intelligēdo diuīsum n̄ p̄iūctum in sensu sc̄z diuisionis n̄ p̄p̄ositionis. Ista inquam indifferentia vel īdeterminatio ad alterā p̄tem. nō pōt cōplete reduci nisi in ip̄am volūtatez. quia quecūqz alia potētia actiua ē naturaliter actiua. 7 ita determinate vnus quantum est de se. vnus inquam p̄tis p̄tradictionis. ita q̄ h̄z sit indeterminate actiua respectu multoz d̄sp̄atoz. sicut sol est cā multoz effectuz hic inferius: tamē loquēdo de quacūqz vna p̄tradictione. causa quecūqz talis est determinata ad vnā p̄tem. puta sol ad generanduz herbam hanc determinate. 7 hūc vermem. 7 sic de alijs. voluntas autēz sola habet īdifferētiā ad cōtradictoria. 7 talem q̄ ipsa est sui determinatiua ad alterum eorum. ex. ix. metaphy. c. iiii. aliter simul agerent cōtraria. propter hoc igitur q̄ actus eius sic indifferenter est in eius potestate. h̄z nō nisi supposita intellectu. ideo per se est imputabilis agentis. Unde secūdo de libe. arbi. dicit augustinus. satis com̄ptum ē 7 ē. motus si culpe deputatur n̄ est naturalis sed volūtarius. Et post discipulus. motus quo volūtas p̄uertitur. nisi esset volūtarius 7 ī nostra p̄tate positus. neqz laudandus essz homo neqz culpandus. vt. s. in questioe de necessitate naturali ī volūtate. Imputabile igit̄ duos respectus importat. vnum ad p̄tatem vel dñtiam agentis. 7 aliuz ad aliqd̄

correspondēs actui vel agenti fm̄ iusticiam. 7 h̄ p̄t̄ ip̄m actum. Et secūduz sequit̄ ad primū. qz. n. iste est dñs sui actus. ideo actui 7 agenti debet̄ aliquid p̄pter actum. p̄mus respectus manet n̄ variatus per se in actu bono vel malo. Secūduz autēz variat̄ n̄ quidez formaliter fm̄ bonum vel malum. sed presupposita dñtia boni vel mali. q̄ attendit̄ fm̄ cōuenientiam vel discōuenientiam aliquam dictam in primo articulo. variatur penes aliqua corr̄ntentia isti 7 illi. bonū quippe sic est imputabile quod ad laudem vel premiū. malū aut̄ sic qd̄ ad vituperiū vel penam. Act⁹ aut̄ neuter siue indifferēs dū tamē sit in potestate agētis imputat̄. vel vt quodāmodo vituperabilis. qz poterat̄ ordinate agere. vel saltem vt n̄ laudabilis. 7 h̄ p̄pter defectū eius qui potuit laudabilē egisse. Ex h̄ p̄t̄ q̄ n̄ ab eodem formaliter est actus bonus boitate morali 7 imputabilis. sed primū habet ex cōuenientia ad regulā iuxta quam debet elici. secūduz ex eo q̄ est ī libera potestate agētis. Laudabile aut̄ 7 vituperabile ambo ista important. quia 7 h̄z formaliter dicant hoc quod est imputabile cū determinatiōe illius ad qd̄ est imputabile. tm̄ materia lic̄ p̄notat̄ illud p̄pter qd̄ ip̄m ē ad h̄ imputabile. s. boitate vel maliciam. p̄pter q̄ ad penam vel premiū imputat̄ dū ē. De imputabili tm̄ distingui pōt. q̄ vno mō p̄p̄riū me accipiēdo. illud pōt dici imputabile qd̄ est immediate in potestate volūtat̄. 7 sic solū velle est imputabile. qz ip̄m solū est immediate in potestate libera volūtat̄. Alio modo imputabile pōt dici quicqd̄ est simplr̄ in potestate volūtat̄ h̄z n̄ immediate. 7 sic actus alteri⁹ potētie quē volūtas mediante actu suo volēdi pōt impare vt eliciat̄ vel impedire ne eliciat̄. est imputabile volūtat̄. qz tota coordinatio vsqz ad illū actū etiam includēdo istū actū est in potestate volūtat̄. Et est dñtia inter imputabile p̄mo mō 7 secūdo mō. vna qz ad imputabile p̄mo mō n̄ requirit̄ nisi ip̄a potētia volūtat̄. 7 illd̄ qd̄ requirit̄ p̄pter actuz ei⁹ cuiusmodi ē intelligere. 7 rō est. qz illd̄ ē immediate effect⁹ volūtat̄. 7 de h̄ pōt accipi illd̄ primo retracta. ix. Nihil taz ī p̄tate volūtat̄ q̄ ip̄a volūtas. intellige volūtas nō q̄tū ad suū eē h̄ q̄tū ad actū suū p̄p̄riū. Ad actū imputabilez secūdo mō requirit̄ potētia alia a volūtate exequens illū actū. Ex h̄ sequit̄ alia. q̄ vno mō ē maior p̄t̄gētia siue indifferentia respectu act⁹ p̄mo mō imputabilis. qz sc̄z n̄ requirit̄ ad illū nisi volūtas supposita oīsioe sufficienti intellect⁹. vñ p̄ alia posteriora quicūqz impediri n̄ p̄t ne eliciat̄. s̄ ad actū secūdo mō imputabile requirit̄ alia potētia p̄ cōimpotētiā impedit̄ potētia ad actū illū. n̄ igit̄ ex sola indifferentia volūtat̄ ē p̄t̄gētia ei⁹ sic p̄t̄gētia p̄mi actus. cuius igit̄ p̄t̄gētia cuiuslibz alteri⁹ cāe vel potētie ī agēdo maḡ recedat a rōne p̄t̄gētie simplr̄ q̄ p̄t̄gētia volūtat̄ ī causando. seq̄t̄ q̄ simplr̄ maior ē p̄t̄gētia respectu act⁹ volūtat̄ p̄mo mō iputabilē q̄ alteri⁹. p̄ q̄nto tm̄ act⁹ secūdo mō imputabilis depēdz a pluribz. ex quoz quicūqz vel delectu ei⁹ p̄t̄ accidē ne ille effect⁹ eueiat̄: p̄t̄ dici effect⁹ ille maḡ p̄t̄ngēs. vel magis p̄p̄rie multiplici⁹ p̄t̄ngēs.

De tercio principali primo

dici potest. q̄ actus exterior scilz imperatus habet bonitatem moralem propriam aliquam. aliam q̄ actus interior elicit⁹. 7 secūdo videbit̄ qualit̄ h̄z vel n̄ h̄z p̄p̄riā imputabilitatē. Primū p̄bat̄ duplr̄. p̄mo p̄ aug. viii. de tri. c. v. Adala volūtate vel sola quilibet miser efficit̄. sed inferior potestate qua desiderium male volūtat̄ implet̄. profecto quis 7 sic male volēdo miser esset. minus tamē esset. si nihil eorum que perperam voluisset habere potuisset. patens est q̄ hoc non potest intelligi de miseria penē. quia desiderans 7 non potens habere quod desiderat p̄ h̄z de pena q̄ ille cō desiderii implet̄. Intelligit̄ igit̄ de miseria culpe. act⁹ igit̄ mal⁹ exterior addit ad miseriā culpe q̄ p̄fuit ī actu interiori malo. Secūdo p̄bat̄ idē p̄ rōez. Ex p̄mo articulo habet̄ q̄ boitas moralis est integritas eorum que fm̄ rectam rationem operantis dicantur debere conuenire ipsi actui. est autem alia integritas eorum que fm̄ dictamen recte rationis debent conuenire

actui interiori. 7 eorum que actui exteriori. igitur 7 alia bonitas moralis. 7 per consequens alia malicia moralis. 7 hoc siue priuatiua tñ. quia alia carentia eorum que debent conuenire siue contraria. quia alia discōuenientia repugnans illis que debent conuenire. Probatio minoris. recta ratio non dicitur actui conuenire debere qđ impossibile est sibi conuenire. nūc autem actui exteriori impossibile est conuenire illud quod conuenit actui interiori vel conuenire potest. 7 hoc intelligēdo de utroq; actu vt in esse reali. 7 de eo quod sibi conuenit vt in tali esse. 7 enī actui exteriori inquantū est obiectū volitū 7 non vt actu elicito. posset aliquo mō ppetere denominatiue denominatione quadam exteriorē illud quod cōuenit actui interiori realiter: non tamen idem eodem modo conuenit isti 7 illi. quia etiāz potentie operatiue non sunt capaces eiusdem actus. immo nec eiusdem rationis. nec per consequens actus illi essent capaces conueniētie eiusdez rationis. vel ad minus quod sufficit ad ppositum poterūt habere conuenientiam aliam 7 aliam. Et per hoc ptz ad aliquas instantias contra predicta. **C**ontra ista instatur primo. quia eadem est veritas act⁹ intelligendi 7 ipsius obiecti intellecti. igitur pari ratione eadem est bonitas actus volendi 7 obiecti voliti. antecedēs videt manifestum in exemplis. quia sicut veritas principij est immediata sic noticia eius potest dici immediata 7 conclusio nis mediata. Similiter noticia principij est ex terminis 7 ex principijs conclusionis. sic istis competit veritas. **C**onsimiliter idem. quia vbi vnum propter alterum. ibi tñ vnum. sed actus exterior non habet bonitates nisi tñ propter bonitatem actus interioris. igitur non est ibi alia 7 alia bonitas. **C**Preterea. peccatum fm Ansel. de conceptu virginali. est carentia iusticie debite. n̄ est autē in actu interiori 7 exteriori nisi vna iusticie debite carentia. quia iusticia vel iniusticia fm ipsum nō est nata esse nisi in voluntate. **C**Preterea. vbi est vna auersio 7 vna libido. ibi videtur esse vna ratio formalis peccati. sed in actu interiori 7 exteriori nō est nisi vna auersio. quia voluntas est illa potentia cuius solius est auerti a fine sicut conuerti ad finem. libido etiam que aliquando vocat̄ ab augustinō cupiditas. vt. lxxxiij. questionū. q. xxxvj. ipsa fm ipsum ibi est proprie venenum caritatis. igitur inest proprie illi potentie cui nata est caritas inesse. hec est voluntas sola. **C**Ad primum. esto q; eadem veritas que ē ipsius actus intelligēdi formaliter. sit quodam alio modo scilz obiectiue ipsius obiecti intellecti. 7 hoc inquantum obiectum habet esse in ipso intelligibili. 7 consimiliter bonitas que est formaliter actus volendi. sit quodā modo denominatiue ipsius obiecti voliti inquantum volitum est: tamen actus ille bene potest habere aliquāz bonitatem ppriam inquantūz positus in esse reali extra voluntatem. sicut in esse suo reali habet ppriam conuenientiam debitam vel discōuenientiam. **C**Ad confirmatiōnem. illa potest deduci ad oppositum. quia si actus exterior habet conueniētiā ad regulam suam per actum interiorē siue mediante actu interiori. igitur habet aliam q̄ actus interior. quia idem n̄ est causa nec etiā mediū respectu sui ipsius. nec etiā est causa vel ratio median di respectu sui ipsius. Exemplum huius habetur in actibz intellectus. cōclusio autem lz habet veritatem a principio tamen habet ppriam veritatem. quia propriam conformitatem eius quod affirmatur ad existentiaz rei 7 ad ipsos terminos proprios cōclusionis. nō. n. cōclusio est vera formaliter veritate principij. sed est vera veritate mediata 7 demonstrata. 7 ita habet veritatem demonstrabilem. **C**Consimiliter multe cōclusiones sequētes ordinate ex eodem principio habent veritates proprias distinctas. 7 forte prior est verior 7 magis necessaria. quia in necessitate sua n̄ dependet a posteriori sed e conuerso. **C**Consimiliter ppositiones false repugnantes eidem vero. habent proprias falsitates. quia proprias discōuenientias eius quod enunciatur ad illud quod est in re. **C**Consimiliter

liter de actibus voluntatis. nō solus actus volēdi natus est habere cōuenientiam vel discōuenientiam propriā ad dictamen rectum. sed actus imperatus natus est mediante illo habere conuenientiam 7 conformitatem. 7 lz idem sit cui debet cōformari actus ille 7 ille. tamē ea que cōformantur sunt diuersa. 7 ideo habent ex parte sui diuersas conformitates siue conuenientias lz ad idem. **C**Si dicas. q; veritas n̄ conuenit alicui extra intellectum. sed tñ actui intellectus vel obiecto vt est in intellectu. igitur a simili bonitas non conuenit actui exteriori vt exterius elicito. sed precise vt obiecto actus volendi. **R**espondeo. consequētia negari posset. iuxta illud sexto metaphysice in fine. n̄ est falsum 7 verum i rebus vt quod quidem bonum. verum. quod autem malum: falsum. sed in mente. **A**lliter posset negari antecedens. quia si intellectus alicuius sit regula intellecti. sicut est de intellectu diuino ex emplatante 7 regulante creaturam. illud potest dici verum non tñ vt est actu cognitum sed etiam vt est in se. q̄ fm esse suum in se est exemplatum. 7 conforme exemplari. **C**Ad aliud dico q; iusticia potest accipi vno modo prout est rectitudo habitualis siue habitus voluntatis. 7 ab illa dicitur voluntas recta habitualiter. etiam quādo nihil vult actu. 7 sic dicitur dormiens iustus qui habet habitum. 7 alius iniustus qui caret isto habitu vel habet iniusticiam contrariam. **A**lio modo potest accipi rectitudo pro rectitudine actuali siue in actu que est conformitas actus eliciti ad suam regulam. **P**rimum membrum distinctionis conceditur satis communiter. secundum p̄batur. quia actus nō dicitur formaliter rectus vel iustus ab illa iusticia habituali in voluntate. q̄ stante illa posset haberi actus peccati venialis vel actus indifferens. quorum neuter est actus iustus nec rectus. sed oportet q; rectitudo qua formaliter actus dicitur rectus precise in sit dum actus inest. immo forte nō inest immediate volūtati sed ipsi actui. 7 mediante illo volūtati. quia volūtas nata est immediate recipere habitum 7 operationez. iusticia autem actualis neutrum horum est. sed tñ est quedam cōditio ipsius actus. puta conformitas eius ppria ad suam regulam. **I**llud autem esset manifestius si act⁹ non esset raptim transiens. sed idem aliquādiu manens. quia sicut motus pro prima parte sui potest esse velocis. 7 idem pro secūda parte sui tardus. ex hoc sequitur q; nec velocitas nec tarditas omnino sunt idem motui: ita posset actus prius elici conformiter regule recte. 7 idēz act⁹ continuatus posset elici postea nō conformiter illi regule. 7 ita esset actus pro priori parte rectus. 7 pro posteriori non rectus. Sed quia actus raptim transit. vel si manet: manet communiter cum eo sua rectitudo. nec idem manēs mutatur a recto in n̄ rectum. nec sibi recto p̄ priorē parte succedit alia pars n̄ recta. ideo n̄ ita manifesta est differētia actus 7 sue rectitudinis. **C**Cōcluditur tamen ista differētia modis predictis 7 etiam per hoc q; relatio n̄ cōsequēs necessario naturam fundamēti. non est omnino eadem fundamēto. nūc autem rectitudo n̄ necessario cōsequitur naturam actus. iusticia etiam actualis est primaria sit p̄cise i actu volēdi. tamē secūda vel secūda varia potest esse i actu imperato per actum volēdi. quia 7 ille habet rectitudinem ppriam lz depēdētē a rectitudine actus volēdi. **Q**uādo igitur dicitur q; iusticia n̄ est nisi i voluntate. verum est de iusticia habituali que est rectitudo p̄pter se seruata. vt diffinit Ansel. seruatum enīz pprie conuenit habitui. vel magis extendēdo. verum est etiam de iusticia actuali primaria. quia voluntas illam p̄pter se seruata. hoc est. tenet in actu suo quem illa iusticia rectum elicit. **S**i autēz sit sermo de iusticia actuali secundaria. illam oportet dicere esse voluntatis nō subiectiue sed causaliter tñ. 7 ita adhuc de ista potest aliquāliter saluari diffinitio illa iusticie. qz illa est rectitudo voluntatis n̄ vt volūtati formalitē inherēs s; voluntatis vt cāe vel imperantis. est etiam p̄pter se seruata tanq; effectus voluntarie positus. **E**x isto sequitur quedam correlaria

que etiam declaratur appositus. Unum quod manente ea-
 de iusticia habituali. sunt tot iusticie actuales: quot sunt
 actus elicti. quarum una potest esse intensior alia si actus
 vnus cum maiore conatu eliciatur quam alius. etsi habitus
 maneret equalis. imo actus prior potest elici cum maio-
 re conatu. et tunc habebit iusticiam actualem intensiorem
 correspondentem intensiori sui. et secundus actus potest
 elici cum minore conatu. Id certum sit quod tunc habitus non
 sit minor. **¶** Aliud quod singuli actus mali habent proprias
 malicias actuales. quia sicut nati sunt habere proprias bo-
 nitates. quia convenientias vel conformitates siue eidem
 regule siue alijs. sic singuli habent proprias caritates. **¶** Aliud
 quod malicie eo modo differunt quo bonitates que deberent
 inesse. si specie specie. si numero numero. priuationes enim
 distinguuntur sicut habitus nati essent distinguuntur. puta sur-
 ditas et cecitas suo modo differunt specie priuatiua. sicut
 auditus et visus specie positua. et hec cecitas et illa mu-
 tatio priuatiue: sicut hic visus et ille differunt numero po-
 sitiuo. Et hinc patet quod non solum distinctio vicio-
 rum philosophice loquendo. sed etiam peccatorum theologice lo-
 quendo. et hoc specie et numero et etiam genere accipi po-
 test non tantum per distinctionem conuersionis. quia illa nec per
 se constituit: nec etiam distinguit peccatum ut peccatum.
 sed accipitur secundum rationem propriam huius priuationis que
 est formalis ratio distinguendi priuatiue. sicut habitus
 positiuo. Apparet etiam quomodo vnus peccatum est gra-
 uius alio siue intelligatur secundum distinctam speciem graui-
 tatis siue secundum distinctam grauitatem et in eadem specie. quod
 actus eo modo quo debet habere bonitatem maiorem siue
 in specie siue intensiori in specie. eodem modo si caret
 bonitate debita est peior priuatiue. etsi habeat aliquam
 conditionem positiuam repugnantem est peior priuatiue.
 Tercio apparet quomodo peccata possunt continuari in
 infinitum in damnatis. et tamen natura non consumetur
 nec habitus naturalis siue quodcumque aliud in natura.
 nam nulla creata natura potest naturam intellectualem
 vel aliquid naturale in ipsa consumere. et si posset dimi-
 nuere. posset aliquando destruere totaliter illam. Simi-
 liter effectus contingens alicuius cause non necesse comita-
 tur suam causam. igitur oppositum talis effectus vel alicuius
 conditionis in ipso non destruit vel diminuit tales causas.
 malicia autem in actu est priuatio aliqua in illo quod est
 effectus contingens voluntatis. igitur nihil diminuit de
 ipsa voluntate. **¶** Quid ergo adimit peccatum additum
 peccato. cum secundum Augustinum. in enche. in tantum sit malum
 quantum adimit de bonitate. Respondetur. malicia actualis
 in aliquo actu elicto non adimit bonum quod simul secum
 inest. patet. nec oportet quod adimat bonum quod inest. quod
 ut dictum est prius. actus raptim transiens non mutatur
 de bono in malum. Si autem intelligatur per bonum quod
 inest habitus gratuitus qui adimitur peccato. hoc non po-
 test intelligi de quocumque peccato. quia secundum peccatum non
 adimit illum. quia iam ademptum fuit. nec primum pec-
 catum ex se ratione sua magis adimit illud quam secundum
 datum. quia tunc peccatum primum esset simpliciter grauius secundo.
 quia maius bonum adimeret. contingit autem quod quod secundum
 sit grauius primo. et ita natum esset adimere maius bo-
 num. et ita per se adimit bonum illud actuale. adimeret eti-
 am per se bonum habituale si inest. adimit igitur per se ge-
 neraliter illud quod deberet inesse. sicut in ceco nato ceci-
 tas adimit visum. non qui inest sed qui debuit inesse. et ita
 dicit Augustinus. super Genesim. viij. de angelo peccante. quod cecidit
 non ab eo quod accepit. sed ab eo quod accepisset: si deo
 subditi voluisset. Et si in infinitum adderet peccatum pec-
 cato. quodlibet adimeret bonitates proprias que deberet
 inesse. nec est inconueniens in vno bono finito virtualiter
 contineri. sicut infinitos effectus successiue eliciendos: sic et
 infinitas rectitudines eorundem. **¶** Ad aliud de auersio-
 ne. auersio a fine potest intelligi actualis nolitio ipsius fi-
 nis. et patet quod non omnis peccans auertitur isto modo cum
 forte frequenter peccans non actualiter consideret finem.

vel si consideret non illum in se ex malicia respuit. Alio
 modo potest intelligi auersio non sic formalis. sed quasi
 virtualis. que potest poni acceptatio aliqua voluntatis
 impossibilis volitioni finis saltem efficaci vel consecu-
 tioni finis. sicut quando voluntas vult aliquid omnino in-
 ordinatum et deordinans a consecutione finis. puta ali-
 quid contra preceptum diuinum. sine cuius obseruatio-
 ne possibile non est consequi finem. adhuc isto modo in-
 telligendo auersio est solius voluntatis. Tercio modo lar-
 gius potest dici auersio quecumque malicia sepians a fine
 efficaciter volendo vel consequendo. et talis malicia po-
 test esse in actu voluntatis imperato. quia cum imperare
 actum sit malum. non stat voluntatem efficaciter velle fi-
 nem vltimum nec etiam consequi ipsum. Sicut igitur re-
 ferribilitas vel quasi ordinabilitas ad finem potest dici
 conuersio. sic inordinabilitas potest dici auersio. quando
 igitur accipitur quod non est nisi vna auersio in actu interi-
 ori et exteriori. verum est duobus primis modis intelligē-
 do. immo non est talis auersio nisi in actu interiori. et si sic
 intelligatur quod auersio sit formalis ratio in peccato. ne-
 gandum est immo sufficit illa inordinabilitas actus im-
 perati. que posset dici auersio tercio modo dicta. Quod
 etiam additur ibi de libidine si libido intelligatur esse
 proba voluntas. hoc est immoderatum velle. libido non
 est formaliter in omni peccato. sed vel formaliter vel cau-
 saliter concurrat ad peccatum. Si igitur libido vel cupi-
 ditas debet esse conuertibile cum peccato. oportet exten-
 dere ista non tantum ad actum interiorem voluntatis immo-
 deratum sed etiam ad actum imperatum. **¶** De secundo
 in isto articulo. scilicet de imputabilitate. patet ex distincti-
 one posita in secundo articulo. quia si stricte accipiendo
 solum illud dicatur imputabile. quod est immediate in po-
 testate voluntatis: patet quod solum velle vel nolle est impu-
 tabile. Si autem imputabile generaliter dicatur illud quod
 est simpliciter in potestate voluntatis. sic actus impera-
 tus proprie est imputabilis. quia etsi non sit immediate
 in potestate voluntatis. est tamen mediante actu volen-
 di. qui actus non solum secundum se est in potestate voluntatis
 sed etiam ut principium actus exterioris. quia voluntas
 potest per interiorem ponere illum exteriorem. Exempla.
 seruus ex precepto domini occidit. illa occisio imputatur
 domino. quia in potestate sua erat actus serui Idem media-
 te. **¶** Et si arguitur sicut prius. quod ille non est imputabi-
 lis nisi mediante isto. Respondeo. ex hoc sequitur propo-
 situm quod illius et istius est alia imputabilitas. idem enim
 non est medium nec ratio mediandi respectu sui ipsius. et
 potest idem declarari sicut prius de propria bonitate. quod
 quod terminus sit idem. tamen in diuersis fundamentis sunt
 diuersi respectus ad eundem terminum. actus ille et iste
 sunt diuersa fundamenta. igitur Idem imputabilitas con-
 ueniat istis in ordine ad eandem voluntatem. tamen illa
 erit alia sicut est alia causabilitas vel aliud subiacet po-
 testati cause Idem causa sit eadem. **¶** Ad primum argumētum prin-
 cipale. voluntarium potest dici illud quod est subiectiuo in volū-
 tate vel illud quod est volitum a voluntate. vel illud quod est
 imperatum a voluntate. Primum non facit complete quod
 aliquid sit voluntarium. quia habitus potest esse in vo-
 luntate. et tamen non voluntarie voluntas habet illum.
 quia tristitia est in voluntate subiectiuo. Secundum di-
 citur voluntarium propriatiue. quia acceptatio eius ut
 obiecti est voluntaria. ipsum. non magis diceretur volitum
 quam voluntarium. voluntarium. non proprie dicitur quod est in pote-
 estate voluntatis. et sic dicitur tercio modo. et sic actus ex-
 terior est voluntarius. sicut actus interior simpliciter. non
 tamen est eque primo. sed illo presupposito generaliter.
 et sic minor est falsa. Ad probationem minoris dico. quod Idem
 actus exterior separatus ab actu interiori. hoc est sine il-
 lo positus in esse. non sit voluntarius. et hoc quia effectus
 remotior non dicitur voluntarius nisi ponatur in esse per
 actum interiori quod est effectus propinquior. tamen quoniam actus exterior
 coniungitur cum interiori et ex illo procedit. tunc ille ex-

terior et distinctus h3 rōnez volūtarij 7 distinctaz. qz volūtarij mediate. actus aut interior non sic est volūtarij sed immediate.

Questio. xix.

Consequenter queritur de dependentia nature assumpte ad verbum. Utz in xpo vnitas nature hūane ad verbum sit sola dependentia nature assumpte ad personam verbi. Arguitur q non. talis est ibi vnitas que sufficit ad verificanduz p̄dicatōnez nature de persona. iuxta illud primo de trinitate. xvj. talis fuit illa vnio que deum faceret hominem 7 hominem deum. Nunc aut sola dependentia non videtur ad hoc sufficere. quia dependēs non predicat̄ semper de illo a quo dependet. quod patet in p̄posito. natura enim assumpta dependet a patre. non tamen pater est homo. igitur est ibi aliqua alia vnitas q̄ dependentia nature hūane ad verbum. **Contra.** discurrendo p̄ omnes modos vnitatis. non videtur posse ibi alia vnitas inueiri.

Hic tria sunt videnda. Pri-

mo quis modus vnitatis sit hic ponendus. Secundo inq̄retur qualiter ipsa vnitas sit possibilis quantum est ex parte persone assumptis. Tercio qualiter est possibilis quantum ex parte nature assumpte. **De primo** creditur est naturam humanam personaliter esse vnitam verbo. **Bo. primo.** Verbum caro factum est. vbi caro s̄m aug. pro homine ponitur. 7 hoc expresse habetur in symbolis diuersis. **Ex isto** inferitur hec conclusio. q̄ ibi ē ordo siue dependentia nature humane ad verbum. conclusio probat̄. quia omnis vnio vel est per informationem. vel p̄ aggregationem. vel est vnio ordinis. 7 ne sit altercatō de perfectiōnibus essentialibus vel de p̄prietatibus notionalibus. vel alijs que dicuntur vnita in deo. intelligo de vnione q̄ est realiter distinctorum. hic autem non potest poni vnio per informationem. quia verbum non est potentiale nec īformabile. nec actus informans naturam humanam. nec est hic tñ vnio per aggregationem. quia sic verbum habet vnionem ad naturam meam: vel pater ad naturam assumptam. 7 generaliter quodcumq; distinctum ad aliud simpliciter distinctum. Nec illa vnio aggregationis vt patet sufficit ad vnitatez persone. Restat igitur tertia vnio scilz ordinis. Ordo autem est posterioris ad prius. patz autem q̄ verbum non habet rationem posterioris respectu nature. igitur econuerso natura habet per se ordinem posterioris respectu verbi. 7 ita dependentiam. probatur etiam consequētia. quia vnio nature ad verbum importat relationem realem nō ex parte verbi. igitur in natura assumpta tñ. omnis aut relatio realis non mutua nec equipantiē vel est quedam dependentia vel requirit dependentiam relati ad illud ad quod refertur. **Alterius q̄** sit illa dependentia nature ad verbum: cōcluditur ex quodam credito. isto scilz q̄ solus filius est incarnatus. ex quo sequit̄ q̄ natura illa non est vnita cuilibz persone in trinitate. sed soli filio. **Ex quo** sequuntur tria. **Primum** q̄ ista dependentia non est p̄prie causati ad causaz. quia s̄m aug. v. de trinitate. xij. ad creaturam pater 7 filius 7 spiritus sanctus sunt vnum principium. **Secundum** est q̄ ratio formalis terminandi istam dependentiam non est aliquid commune tribus personis. quia in quocumq; est illud quod est formalis ratio terminandi aliquam dependentiam. 7 hoc prius naturaliter q̄ dependentia sit terminata: ad ipsum dependet dependens. Si igitur ratio terminandi esset cōmunis tribus personis. tota trinitas terminaret. quod falsum est. **Hic** dicitur q̄ lz sit aliqd cōmune toti trinitati. tamen alio modo est in vna persona q̄ in alia. 7 pro tanto posset esse in vna ratio terminandi lz non in alia. **Contra** hoc. in habendo illud quod est commune tribus personis. non est aliqua distinctio nisi

pertinens ad originem. puta q̄ prima persona habet illud a nullo. secūda ab vno. tertia a duobus. Sed ista distinctio non facit q̄ vna persona terminet dependentiam nature 7 non alia. quia ista distinctio esset omnino eadem etiam si nulla persona fuisset incarnata. siue quelibz siue quecumq; sola persona. puta si pater solus fuisset incarnatus. **Tercium** sequitur ex isto. scilz q̄ ratio formalis terminandi istam dependentiam nature est entitas personalis persone verbi. hoc probatur. quia realis vnionis ē aliqua entitas realis formalis terminus siue ratio terminandi. quecumq; autem entitas generalissime loquendo de entitate vel est entitas essentialis siue nature: vel est entitas hypostatica siue personalis quādo est in natura intellectuali de qua loquimur. probatum est autem q̄ ratio terminandi istaz dependentiam nō est entitas nature siue essentie in deo. igitur erit hypostatica. **Et** breuiter ista dependentia non est ad aliquid comunicabile vt per se terminum. vel p̄ se rationem terminandi. sed est ad aliquid īcomunicabile siue incommunicabiliter subsistēs vt tale. sicut est nature dependentis vt comunicabilis vel sub comunicabilitate. sic patet primum scilz q̄ vnitas siue vnio nature humane ad verbum est quedam dependentia vel consistit in dependentia tali scilz nature vt comunicabilis ad aliquod subsistens incommunicabile. **Contra.** vnio eiusdem rationis posset esse ad personam patris. q̄ habet terminum formalem eiusdem rationis. sed entitas hypostatica est alterius rationis in personis. igitur 7c. **In deo.** dicitur ad hoc sicut diceretur de cōmunitate eius quod est persona in diuinis. quia si ponatur aliqua cōmunitas realis persone ad tres personas. posset cōcedi cōmunis ratio terminandi eadez nō tñ p̄pria.

De secūdo articulo principi //

pali videnduz est quomodo sit possibile ex parte termini quomodo scilz hoc subsistens incommunicabile vt tale potest terminare dependentiam. hoc autem potest aliquāter declarari sic. Si repugnaret sibi dependentiam terminare. aut illa repugnantia esset per hoc q̄ est illud subsistens siue persona. aut per hoc q̄ ē persona diuina. aut per hoc q̄ est hec persona que scz sola ponitur terminare dependentiam. Sed p̄pter nullum istorum repugnat isti persone. quod p̄batur dupliciter. primo sic. in dependentia non repugnat terminare dependentiam. 7 si habeat p̄priam independentiam non repugnat sibi esse terminum p̄prium dependentie. nūc autem verbum q̄ntuz ad entitatem suam etiam personalem. est independens 7 hoc independentia sibi p̄pria. igitur nullo istorum trium modorum repugnat sibi terminare dependentiam. probatio mino- ris. cui formaliter repugnat omnis imperfectio: ei formaliter repugnat omnis dependentia. 7 quod est formalis ratio repugnantie respectu vnus 7 respectu alterius. hoc patet quia dependentia vel est formaliter imperfectio vel omnino habet necessario imperfectioem annexam. nūc autem filio ratione p̄prietatis hypostatice repugnat formaliter omnis imperfectio. ita q̄ ista p̄prietatis est ipsi filio formalis ratio repugnantie. nihil. n. ponitur in diuinis ex natura rei q̄ sibi precise considerato repugnet quecumq; imperfectio. aut oquin precise quantum est de se: possibile esset sibi aliquā imperfectioem competere. 7 ita posito q̄ illa imperfectio cōpeteret. adhuc ipsa posset manere ipsa. 7 si ipsamet manet est intrinseca deo. igitur possibile esset aliquam imperfectioem esse intrinsecam deo. quod est impossibile. **Contra** istam rationem obijcitur. primo contra maiores. quia si independentia concluderet posse terminare dependentiam. igitur independentia talis concluderet posse terminare talem dependentiam. consequēs est falsum. sicut patet in multis. primo in substantia 7 accitē. quia omnis substantia est independens independentia accitē ad subiectum. 7 tñ non omnis substantia potest terminare dependentiam accitē cuiuscumq; ad subiectum. sicut lapis nō potest ter-

minare dependentiam sapie. Consimiliter ipse de dependentia totius ad partes. quia multa sunt quibus repugnat dependere tali dependentia que est tota ad partes. nec tamen potest terminare talem dependentiam. sicut est quodcumque simplex quod non est totum nec pars. partes etiam de independentia causati ad causas. quia angelus est independentis a quocumque causato ut a causa. non tamen potest terminare quodcumque causatum. Apparet etiam collissime de proprietate de qua est positum. quia proprietates personales cum sit oino independentis. secundum hoc posset terminare oem dependentiam creature ad deum ut causati ad causas. et hoc secundum quacumque ratione causalitatis. quod est manifeste falsum. quia proprietates in persona non est formalis ratio causandi. sed aliquid esse tribu. ut dictum est supra per Augustinum. Respondet igitur ad maiorem quod licet independenti ratione sue independentie non repugnat quod ipsum terminet dependentiam alterius: tamen independentia non sufficit ad hoc ut sibi veniat terminare. sed oportet quod habeat prioritatem vel primitivam essentialiter respectu illius quod dependet ad ipsum. quia dependentia est posterioris essentialiter ad prius essentialiter oportet etiam quod habeat perfectionem aliquam respectu cuius dependens sit imperfectum. Et ad positum. entitas hypostatica non habet prioritatem essentialiter respectu creature. quia ordo essentialis est per se inter essentialia distinguendo essentialia contra entitatem hypostaticam. forme enim. id est quidditates rerum se habent sicut numeri. entitas etiam hypostatica non est simpliciter perfecta vel simpliciter perfectio. put dictum est in questione de hoc mota. Per idem negaretur minor. quia si aliquid esset ratio repugnantie respectu cuiuscumque imperfectis. ipsum esset perfectio simpliciter. si igitur entitas hypostatica non est perfectio simpliciter. sequitur quod ipsa non est formalis ratio repugnandi omni imperfecti et per consequens nec per ipsam habet persona formaliter propria independentiam. Ad ista. ad primum dependentia potest dupliciter distingui. uno modo formaliter siue quasi specie secundum rationem distinctam formalem dependentie. Alio modo quasi materialiter secundum distinctioem independentium. Et hoc dupliciter. vel in eodem ordine. vel in alio et alio. Prima distinctio requirit in termino rationem formalem terminandi aliam et aliam vel eandem quasi illimitatam. virtualiter. s. vel eminenter continentem tales rationes formales distinctas. Secunda distinctio non requirit distinctioem nisi eorum que dependet et quorum ista distincta sunt eiusdem ordinis. quoniam. s. eque immediate vel eque mediate dependet ad idem. quorum sunt alterius ordinis. quoniam. s. unum dependet mediate et aliud immediate. Licet igitur ista positio sit falsa. independentis tali dependentia potest quacumque dependentiam terminare. et etiam ista independentis dependentia tali potest talem dependentiam cuiuscumque dependentis terminare: tamen videtur ista probabilis quod independentis tali dependentia potest alicui dependentis talem dependentiam terminare vel prioriter. et hoc vel immediate vel saltem mediate. et ista probabilior. simpliciter independentis potest cuiuscumque dependentis. vel saltem alicui dependentis aliquam dependentiam terminare. Et ista duarum positionum veritas appareret. si ista esset nota. quod quocumque entitas quacumque alia vel est per se prior vel posterior. et ista videtur posse haberi ex ratione entium et unitate eorum siue universi. que unitas est ordinis secundum philosophum. xij. metha. videtur enim illa entitas inconcreta cum alijs que non haberet per se ordinem prioris nec posterioris. Quando igitur arguitur. si independentia etc. uno modo posset negari consequentia. quia si independentis tali independentia non possit terminare talem dependentiam hoc est. propter aliquid annexum sue independentie que est limitata. et ideo potest habere aliquam imperfectionem annexam. sed hec ratio non tenet de independenti simpliciter. quia in tali saltem nulla est imperfectio. Aliter etiam deficit illa consequentia. quia non oportet quod talis independentia concludat talem terminacionem nisi independentia simpliciter acciperet in ante. sic quod independentia simpliciter et omnimoda concluderet posse terminare omnem dependentiam. sed hoc non fuit acceptum sed solummodo quod independentis oino posset aliquam dependentiam terminare. Hoc enim sufficit ad positum. quia per viam divisionis sequitur cum illud independentis de quo est ser-

mo. s. persona vel entitas personalis non possit terminare aliquam dependentiam que est causati vel mensurati vel alias huiusmodi. quod possit terminare istam que est nature ut est communicabilis ad aliquid ut incommunicabiliter existens. Aliter posset procedi prius. secundum intellectum prius expositum. s. quod independentis tali dependentia alicui taliter dependentis vel prioris dependentia dependentis potest dependentiam terminare. Per hoc partes ad illas instantias ibi positas. Ad primam. quia substantia illa potest aliquam dependentiam alicuius accitatis terminare. puta illius quod natum est sibi venire. Et esto quod esset aliqua substantia non susceptiva alicuius accitatis. sicut est natura divina: illa tamen potest terminare aliquam dependentiam prioris quod sit ista. puta alicuius causati prioris accitatis. et sic mediate terminat dependentiam ipsius accitatis. Ad secundam de toto et de partibus per idem. quia simplex quod nec est totum nec pars. potest terminare dependentiam prioris quod sit illa que est totius ad partes. Et si queratur quam dependentiam terminat angelus respectu ignis qui dependet a partibus suis: Respondetur. illam dependentiam que est minus nobilis ad magis nobile in ordine essentiali naturarum. Per idem ad tertiam. quia angelus terminat dependentiam cuiuscumque nature inferioris. et hoc mediate vel immediate. illa quidem que est secundum ordinem essentialiter quidditatum. et illa est quodammodo prior dependentia illa que est effectus a causa efficiente. imo hec videtur oino prima. et hec potest assignari communiter venire cuilibet independenti respectu illius respectu cuius dicitur independentis. Ad quartam independentis oino bene videtur quod necessario possit aliquam dependentiam terminare quia non videtur alii conerionez habere cum alijs entibus sed non oportet quod quacumque dependentiam possit terminare. quia illa que requirit in termino perfectionem simpliciter cuiusmodi est dependentia causati ad causam. non terminat: nisi sit perfectio simpliciter. potest autem esse independentis si sibi repugnet imperfectio licet sibi non veniat simpliciter perfectio. quia entitas hypostatica ut talis non est perfectio simpliciter. nec tamen ois talis est imperfecta. Per hoc excluditur responsio ad maiorem. quia independenti oino nec ratione independentie sue. nec ratione alicuius sibi annexi potest repugnare generaliter terminare quacumque dependentiam. Et cum tangitur quod ad hoc ut terminent requiritur quod sit prius essentialiter. potest dici quod proprie loquendo de prioritate essentiali que est ratione essentiali. ut distinguitur contra entitates hypostaticas. sic una est prioritas trium personarum. sed extendendo prioritatem essentialiter ad prioritatem per se. et hoc respectu cuiuscumque entitatis siue quidditative siue hypostaticae potest entitas personalis in divinis dici prior essentialiter. vel magis proprie per se prior quocumque causato. Et isto secundo modo accipiendo prioritatem necesse est ut ome dependentiam terminans. sit prius eo quod dependet. non autem primo modo accipiendo prioritatem. nisi tamen quando est dependentia causati ad causam vel aliqua similis dependentia. puta causati posterioris ad causatum prius. vel cause unius ad alias causam. vel mensurati ad mensuram. Et cum dicitur quod sole forme hoc est quidditates se habent sicut numeri. quo ad hoc quod in eis solum attenditur ordo essentialis. non igitur in entitate hypostatica potest distingui de dependentia essentiali. quia est simpliciter essentialis que est ratione essentiali in utroque extremo. ubi. s. fundamentum ratione essentiali dependet. et terminus ratione essentiali terminat. Et isto modo est dependentia essentialis creature ut causati ad deum ut ad causam. Alio modo potest dici essentialis tamen ex parte fundamenti cuius. s. essentia est ratio dependendi. sed nihil ratione essentiali terminat. sed ratione entitatis distincte ab essentiali puta hypostaticae. Et cum additur quod terminans dependentiam oportet esse perfectum. licet hic possit distingui quod perfectio sicut et entitas equivoce convenit entitati quidditative et hypostaticae: tamen proprie perfectio non videtur convenire nisi entitati quidditative. quia entitas hypostatica non est secundum quam aliquid formaliter perficitur. sed secundum quam recipit perfectionem. vel saltem determinatur

ad pfectōez receptam. Et fm hoc negāda eēt illa ppositō. optet q terminās dependētiā sit pfectus. sufficit em q si bi repugnet impfectio qualis puenit dependēti. Et p hoc ptz ad illud quod dicit ptra minozē. qz pfectōez nō extēdē to sed pzie accipiēdo negāda est illa ppositō. q si aliqd sit ratō repugnātie respectu cuiuscūqz impfectōis ipm est pfectum vel pfectio simpliciter quicqd em potest realiter eē idem simpliciter pfecto. ipm non potest esse aliquomō impfectum. 7 tamē nō oportet q quodcūqz tale fm ratio nem sui formalem sit simpliciter pfectum. **S**cdō potest ppositum sic declarari. Aliqua est in entibz dependētia nature coicabilis inquātum coicabile ad suppositum cui cōmunicat. ergo in illa dependētia status est ad incoicabile ut terminās talem dependētiā. aūs declaratur. quia aliqua natura habet pziū p se suppositum sicut est natura substantialis. 7 ibi est idēpitas realis nature 7 suppositi nec est dependētia nature ad aliqd extrinsecum ut eius suppositum 7 aliqua natura ppter eius impfectionem suppositum p se habere nō potest. 7 psequens nō potest sic intrinsece terminari. sed requirit suppositum extrinsecum. si cut natura accētis requirit suppositum substantie ad qd vltimate eius dependētia terminat tanq̄ suū suppositū 7 hoc per accētis. quia suppositum per se habere nō potest. tali autem supposito per accētis non est natura per se idem quia natura 7 tale suppositum sunt alterius generis. sed ē ibi aliqua vniō supplens ut possibile vicem idēpitas. illa est actualis dependētia nature 7 ex parte suppositi actualis sustentatio nature vel terminatio dependētie ei. sic q illam naturam dependere ad illud suppositum. est coicari ipi tanq̄ suo supposito. sicut potest habere suppositus. qz non potest per se habere suppositum. sicut substantia sed tm̄ per accidens. cōsequētia pncipalis patet. quia cum suppositum sit per se aliqd incoicabile. dependētia nature ut coicabilis ad suppositum. erit per se ad incoicabile 7 ita cum psona diuina sit verissime incoicabilis. imo sit sola p aliquod posituum incoicabilis. ut dicit in tercio arti. non repugnabit sibi ex parte sui terminare dependētiā nature ut p̄municabilis tanq̄ suppositum eius non p se vel intrinsecum sed tm̄ extrinsecum 7 alterius nature. **D**icit q nulla natura potest dependere ad ipm ut ad suppositum extrinsecum. quia non potest informari per accidens aliqua natura. sicut suppositum substantie informat accidēte. 7 p tanto est suppositum p accētis nature accidētis. **P**reterea dicit q dependētia accidētis est p se ad singularem substantiam nō autem ad suppositum ut suppositum. s. q̄tum ad illud quod suppositum addit vltra rationem singularis. quia illud nō videtur esse nisi negatio negatio aut non est ratō terminādi dependētiā. **C**onfirmatur qz natura singularis assumpta a verbo eodem nō terminat dependētiā accidētis sicut terminaret si non esset assumpta. sed assumpta nō habet ratōnem p̄piaz suppositi. igit̄ quādo nō est assumpta ratō suppositi. nō est ratio per se terminandi. **N**ec potest dici q quādo est assumpta dependētia accidētis quod sibi inheret terminat ad psonam assumptam. quia dependētia accētis est inherere. accidens autem nature assumpte non inheret persone assumpti. **A**d p̄mum dici potest q sufficit hoc habere q non sit repugnantia a parte incoicabilis q sit terminus alicuius dependētie. an autem aliqua natura alia ab illa que est p̄piaz ipius incoicabilis possit dependere ad ipz incoicabile. de hoc in sequenti arti. **A**utem tangitur q incoicabile terminans dependētiā nature extrinsece. oportet esse informale a tali natura. sicut substantia informat accidēte dependente ad ipsam. **R**ñ. quādo accētis inest substantie. sunt ibi due habitudines. vna forme ad informale. 7 illius extremum est substantia ut receptiua talis forme 7 ut potentialis saltem potentialitate fm quid **A**lia est habitudo accidētis ut dependētis ad substantiam ut ad quam dependet. 7 illius extremum est substantia ut essentialiter p̄ior accidente naturaliter posteriori.

Prima habitudo nō potest esse alicuius nature ad verbū quia illa requireret impfectionem in verbo. quia aliqua potētiātem. scdā potest esse. quia illa nō requirit i verbo nisi per se prioritatem. que non repugnat sibi respectu cuiuscūqz nature create. hinc patet illud dictum. deus est respectu cuius om̄is substantia creata est quasi accētis. qz 7 si habitudinem accētis ad substantiam que ē forme fm quid ad informale: nō possit substantia creata habē respectu dei. tamē habitudinem nature coicabilis extrinsece 7 posterioris potest habere respectu p̄sone diuine qualē habitudinem habet etiam natura accētis respectu suppositi substantie. **A**d scdōm potest dici. q substantia singularis est incoicabilis. put̄ incoicabile opponit̄ vniuersali qd ē incoicabile pluribus. sed put̄ incoicabile excludit om̄ē cōmunicabilitatē tam p̄mūnis q̄ forme. 7 hoc tam forme p̄tialis que dicit̄ coicari materie informate q̄ forme totalis puta quidditatis vel nature. que dicit̄ coicari supposito p̄ticipanti. sic inquā incoicabile non conuenit om̄i singulari. sed solum illi quod nō est alicui forma altero duozum modozum. 7 tale est illud quod est vltimatum habens formam vel ens per formam. ita q nihil habet ipm tanq̄ formam siue p̄ncipiū quo essendi. 7 tale est suppositum. licet igit̄ accētis dependētia terminet̄ aliquāter ad substantiam singularem. tamen non est vltima terminatio nisi ad singularem ut incoicabilem quia dependētia que ē incoicari non videtur habere statum nisi ad incoicabile. quia si est dependētia ad singularem coicabilem. cū illa sit ratio essendi ei cui coicatur. non est dependētia adhuc terminata vltimate nisi ad illud cui coicabile coicat. **N**ec tamen intelligo q coicabile terminans dependeat ad incoicabile. 7 ppter hoc coicabile non vltimate terminat. sed illud ad quod ipm dependet quia non est verum substantiam singularem coicabilem dependere ad suppositum substantie. sed est ibi vera idēpitas singularis coicabilis 7 suppositi. sed p̄o tanto quod dependet ad singularem cōmunicabile. vltimate dependet ad incoicabile. quia coicabile est alicui incoicabili ratio essendi. 7 quod dependet ad illud qd est alicui ratio essendi: dependet vltimē ad illud cui ipm est ratō essendi. incoicabile autem non sic est ratō essendi alicui. 7 ideo quod dependet ad ipm. non oportet vltimē dependere ad aliqd quasi habens esse per ipsum. **N**on igit̄ vltimate terminat̄ dependētia accidētis ut coicabilis nisi ad suppositum substantie. ut incoicabiliter subsistens 7 sustentans ipm. 7 est illa ad aliqd extra totum genus dependētie talis que est incoicari. quia ē ad incoicabile. **E**t cum arguit̄ q ratio suppositi vltra substantiam singularem non addit nisi negatōez. **R**ñ. si hoc verz sit. tamen illa negatio p̄ius conuenit substantie singulari q̄ terminare dependētiā accētis. nec est incoicabilis aliam negationem imperfectionis p̄ius conuenire alicui q̄ aliqd posterior dependere ad ipsum. sicut p̄ius conuenit homini non esse irrationale q̄ esse album. quia negatio illa statim sequitur affirmationem que includitur in ratione hominis. etiam si nunq̄ tale accidens competeret vel competere posset homini. **E**t cum dicitur negatio non est ratio terminandi. **R**ñ. vltimate terminare duo dicit. scilicet terminare 7 sic terminare q nihil vltimē terminet ratio igit̄ terminandi est aliqd posituum. scilicet ratio illius q̄ terminatio sit vltimate: est illa negatio. quia scilicet terminans non est communicabile. si enim esset cōmunicabile: tunc adhuc vltimē terminaret dependētiā illud cui ipsum communicaretur. **E**xemplum. si accidens dependeret ad aliud accidens. sicut fm aliquos color ad superficies: eius dependētia non vltimate terminatur ad superficiem: sed ad illud cui superficies est forma. **E**t esto q non dependeret ad illud cuius est forma. sed tm̄ modo esset sibi ratio essendi: adhuc vltimate dependētia esset ad illud cui superficies ē forma. **T**ercō fm aliq̄s declarat̄ ppositū sic. p̄sona diuina eminēter p̄inet pfectōez om̄is suppositi causati. igit̄ potest supplere vicem cuiuscūqz in

fastinēdo illam naturā quā posset tale suppositū sustēta-
 re. **P**reterea quilibet natura creata ē in potētia obedi-
 entiali respectu psonē diuine. igit psona diuina pōt su-
 stentare quācūq; **P**rima ratio videt deficere. q. et si p-
 sona diuina rōne eēntie p̄tineat virtualiter quācūq; en-
 titatē creatam: tñ nō videt virtualiter p̄tinere ratōne p-
 p̄ticitatis psonalis aliquā entitatē creatā. qz pari ratōe
 p̄tineret quālibet. 7 ita p̄ticitas psonalis eēt formaliter
 infinita cuius oppositū oīsum est in qōne de hoc mota.
Preterea. si p̄ticitas psonalis p̄tineret virtualitē oēs
 entitates creatas videt q. posset esse rō formalis creādi
 creaturas. cuius oppositū dictū est in quadā alia questō-
 ne. **S**cōda etiā ratō videt deficere. qz potētia obediēntialis
 creature respicit oīpotēntiam creatoris 7 illa est oīuis.
 igit illa sustētatio p quā filius p oīnipotēntiā sustentat
 naturā istam. est oīuis tribu. illa aut sustētatio q est pso-
 ne vnite ē p̄pria filio. nō igit p b q ē naturā eē i potētia
 obediēntiali psonē pcludit ipam posse naturā sustenta-
 re hypostatice vel suppositiue. s̄ tñ posse sustentare cau-
 saliter. s. effectiue. **C**ontra p̄clusionē istius articuli ar-
 guit primo. qz vnio realis habet terminū realē. que igit
 tur sunt simpliciter idē in re. sunt idē in terminando ta-
 lem vnionē. p̄ticitas et eēntia sunt simpliciter idē in re
 igit sicut vnū terminat sic et reliquū terminabit. **S**tē ad
 relatiuū vt relatiuū nō depēdet aliud a suo correlatiuū.
 igit ad verbū vt verbū nō depēdet natura hūana. quia
 solus pater est correlatiuū. **A**d primū dicendū. q. for-
 mal distinctō relatōis ab essentia sufficit ad b q. p̄tici-
 tas posset dici formalis terminus vnionis realis 7 non
 essentia. tñ ratō videt efficax contra ponētes idemptita-
 tem realē. et formalem eēntie 7 p̄ticitatis p̄stitutiōis pso-
 nā. **A**d scōdū dici potest. vno mō negādo aūs. nam ali-
 ud est depēdē ad relatiuū vt relatiuū. et depēdere ad
 ipm verbū relatiuū. non tamen depēdet ad ipm tanq̄
 correlatiuū. **E**liter potest dici. q. natura assumpta depē-
 det ad verbum. sed nō p̄prie vt ad relatiuū: sed vt ad in-
 cōmunicabile substātes. 7 sic negāda est p̄sequētia.

De tercio articulo certuz ē

Fin Bam. lviij. q. verbum assumpsit naturā in athomo. s̄
 est singularem. 7 tñ nō hūntem psonalitātē p̄p̄riā. qz illa
 nō posset stare cuz assumptōne in vnitate psonē verbi. si
 aut p̄p̄ria singularitas nature psonalis eēt formaliter
 p̄p̄ria psonalitas eius: nō posset illa esse sine ista. p̄pter
 qd oportet videre q. formaliter 7 p̄pletive natura creata
 sit psonata in seipā. vt ex hoc pateat si potest ipā carere
 p̄p̄ria psonalitate 7 psonari etiā psonalitate extrinsecā.
Est aut dubiū. an psonalitas p̄p̄ria sit formaliter p ali-
 qd positiuū. et videt q. sic. qz negatō nō est primo incō-
 municabilis. negatio eīm quantū est de se. posset cuius-
 qz p̄petere. tñmō igit est incōmunicabilis p̄pter incom-
 municabilitātē positiuū ad qd ipā p̄sequit. 7 ita primū
 incōmunicabile est positiuū. p̄ticitas psonalis est primo
 incōmunicabilis. qz est rō formalis p̄stituendi incōicabi-
 le. s. psonā. **P**reterea. negatio nō ē primo p̄p̄ria alicui
 enti. s̄ tñ p̄pter b q. segtur aliquā affirmatōem p̄p̄riā.
 p̄ticitas eīm psonalis est primo p̄p̄ria illi cui ē. igit 7c.
Preterea. qd excludit imp̄fectōem ipm est p̄fectus vel
 saltem aliqd positiuū. nūc aut depēdere ad psonā extrin-
 secam est imp̄fectōnis. igitur psonalitas p̄p̄ria que ex-
 cludit formaliter illā depēntiā est aliqd positiuū.
Confirmat. p̄pter hoc eīm ponitur q. singularitas natu-
 re est p aliqd positiuū. qz excludit imp̄fectōem que est di-
 uidi. vñ singulare dicit individū. s̄ est in plura indi-
 uisibile. a simili in p̄posito. psonari in se excludit depē-
 dere ad psonā extrinsecam. **S**ed contra Bam. c. l. In
 nullo eīm eoz que plantauit in nra natura deus. verbū
 a principio plasmans nos defecit sed oīa assumpsit. to-
 tus eīm toti vnitus est mihi. vt totum toti tribuat. quod
 est inassumptibile 7 incurabile. **E**ult dicere igitur. q. qz
 cūq; entitas positiuā in nostra natura est vnita verbo.

Et q. hoc sit possibile de quacūq; p̄batur ratōe. quia
 quecūq; natura est simpliciter in potētia obediēntiali
 ad depēndendum ad psonā diuinā. si ergo esset aliqua
 entitas positiuā q. nata esset i se psonata. illa entitas eēt
 set assumpta a verbo. 7 tñ natura nostra in xpo esset p-
 sonata simul duplici psonalitate. qd est impossibile. qz
 si creata igitur p illā ē formaliter incōmunicabilis alteri
 psonē. et p cōsequens psonē verbi nō p̄municat. et ita in
 ipō nō psonatur. **P**reterea. si aliqua entitate positiuā
 eēt formaliter psona creata. igit verbum nō posset depō-
 nere naturā assumptam. nisi vel illa maneret nō psona-
 ta. qd videt incōueniēs: vel oporteret q. daret sibi de no-
 uo aliqua alia entitas qua h̄ret psonalitatem creatam.
 sed hoc est impossibile. illa eīm nō posset esse entitas accē-
 dentalis. qz accidens nō est ratō formalis psonandi sub-
 iectū. nec possz eē aliqua entitas subalis. qz nec materia
 nec forma. nec substātia p̄posita. qz quecūq; talis si dare-
 tur nō maneret natura eadem que prius. qz haberet ali-
 am materiā vel formā vel entitatem substātie composi-
 te. **P**otest igitur dici. q. nostra natura est psonata p-
 sonalitate creata. non aliquo positiuo tanq̄ rōne forma-
 li. quia vltra singularitātē nō inuenitur aliqua entitas
 positiuā qua singulare p̄pletive sit incōmunicabile. sed
 tñ singularitati supaddit negatō p̄municabilitatis siue de-
 pēntie q. est incōmunicari. **P**otest aut intelligi tri-
 plex negatio cōmunicabilitatis siue depēntie. sicut
 eīm possumus intelligere depēntiā actualē potēntiā
 7 aptitudinalem: sic possumus intelligē negatōnem act-
 depēndendi. et negatōez possibilitatis depēndendi. 7 ne-
 gatōem aptitudinis ad depēndendum. **P**rima negatio
 est nuda siue sola. secunda est cū repugnantia ad actū.
 tertia est cū inclinātōe opposita siue aptitudine p̄traria.
Exemplum. primo mō superficies si eēt sine colore. oīmo
 esset nō alba. qz haberet solam negatōem albedinis. se-
 cundo mō angelus est non albus. quia sibi repugnat al-
 bedo. tercio modo lapis est nō sursum. qz in lapide ē ne-
 gatio aptitudis ad sursum cum inclinātione ad nō sur-
 sum sicut ad suū oppositū. **A**d p̄positum. loquendo de
 depēntia ad hypostatim extrinsecā. et specialiter de
 vniam de qua modo loquimur. sola negatio actualis de-
 pēntie nō sufficit ad hoc q. aliquid dicat in se psona-
 tū vel psona. qz anima petri habet talem negatōem. 7
 tamen nō est psona. **S**ecūda negatio non inuenit in na-
 tura creata psonabili. qz nulli tali potest oīno repugna-
 re depēdere ad psonā diuinā. immo quecūq; entitas
 positiuā in tali natura est in potētia obediēntiali ad de-
 pēndendū ad ipam. et p̄sequēs illa negatio nō consti-
 tuit psonam creatam. **T**ercia etiā negatio non sufficit.
 qz illam habet natura assumpta. ipa eīm cum sit eiusde-
 ratōnis cū mea natura. habet aptitudinē eiusdem ratō-
 nis. et ita habet aptitudinē ad subsistendum in se. et non
 habet aptitudinem ad depēndendum ad psonam extrin-
 secam. nec est incōueniens possibilitatem esse sine apti-
 tudine. quia ad formas sup̄naturales. 7 si sit potētia ali-
 qua in susceptiuo. nō tñ p̄prie aptitudo: qz illa nō est p-
 p̄rie nisi ad formā naturaliter p̄fectiua. **A**d psonalitātē
 igit p̄p̄riā siue creatā o3 p̄currere duas negatōes. p̄riā
 et tertiā. ita q. tertia est quasi habitualis necessario cō-
 ueniens nature cui p̄uenit siue sit psonata in se siue in p-
 sona aliena. sed alia negatō scz actualis depēntie su-
 p̄ueniens isti negatōni complet psonalitatem p̄p̄riam.
Ad illa igitur que p̄bant q. psonalitas p̄p̄ria est for-
 maliter p aliqd positiuū ad omnia. simul est vna. **R**e-
 sponso. q. nulli simpliciter repugnat esse cōmunicabi-
 le. nec tanq̄ cōmunicabile depēdere. nisi sibi sit sim-
 pliciter p̄p̄rium aliquod positiuū quod sit ratio repu-
 gnantie cōmunicabilitatis 7 depēntie. tamē vnus
 solam negatōem. quia dum negatio illa inest: affirmatō
 non potest inesse. sed non propter hoc est simpliciter im-
 possibile affirmatōem inesse: nisi illud cui talis negatio

inest esset necessaria ratio q̄ talis negatio cōsequerēt. et tunc negatō esset simpliciter ppria. als nō esset nisi fm qd ppria. Simili em̄ mō ppria est alicui negatio sicut ipi repugnat opposita affirmatio. sola psona diuina habet incōmunicabilitatē primo mō. qz entitatē aliquā intrinsecā simpliciter ppriā p quā sibi repugnat posse cōmunicari. natura creata licet in se subsistat nō tm̄ aliqd̄ habet intrinsecū p qd̄ impossibile sit eandēz dependere. 7 ideo sola psona diuina habet ppriā psonalitātē ppletā natura creata psonata in se nō habet. qz nō habet repugnantiā ad posse dependere sed tm̄ ad actū dependere. et b̄ fm̄ quid. scz dum sibi inest negatio dependētie actualis. Ad formā igit̄ prime rōnis dico. q̄ incōdicabile simpliciter qd̄ scz importat repugnantīā ad posse dependere. nō puenit primo negationi siue alicui ratōne negatōnis. nec talis incōmunicabilitas est in creatura etiāz in se psonata. sed tm̄ incōmunicabilitas fm̄ quid. scz repugnantia ad cōmunicari. et b̄ stante illa negatōne dependētie actualis. ista aut̄ incōmunicabilitas fm̄ quid nō requirit entitatē positīuā simpliciter incōmunicabilē sed tm̄ entitatē positīuā receptīuā negatōnis dependētie actualis. sed incōmunicabilitas simpliciter si alicui negatōni pueniat. hoc nō est nisi qz illa psequit̄ entitatē positīuā simplicit̄ incōdicabilē. ¶ Per idem ad aliāz maiorem de dependentia. cōcedo. q̄ si alicui repugnat posse dependere. hoc est ppter aliquam pfectionem vel rationem positīuam. sed illa repugnantia nō est in creatura. sed sola negatio dependētie actualis. Exemplū. accidētis sepato nō simpliciter repugnat inherere. vel posse inherere. sed fm̄ quid dici posset ei repugnare inherere. pro quāto q̄ stante illa sepatoe. nō potest simul stare cum hoc quod inhereret. ¶ Consimiliter ad illud de pprio. dico q̄ incōmunicabilitas simpliciter est simpliciter ppria illi cui conuenit siue incōmunicabilitas. incōmunicabilitas autem fm̄ quid nō est ei ppria. b̄ tm̄ sic q̄ soli illi conuenit. ¶ De tercio igit̄ articulo principali videt̄ q̄ nature humane repugnat depēdere ad psonam alienāz vt sustentantē ipam. primo quia est natura substantialis. secundo quia intrinsece siue idemptice habet rationem non dependēdi tali dependentia. tercio quia non potest habere aliquid intrinsecum quod sit sibi ratio taliter dependēdi. ¶ Et primo sic arguitur. natura substantialis non est nata dare supposito nisi esse simpliciter. et per psequens nō presupponit esse simpliciter. natura aut̄ dependens ad suppositum alienum presupponit in eo esse simpliciter quia esse nature pprie que prius conuenit sibi q̄ ista natura dependens ad ipm̄. Antecedens probatur. natura substantialis est entitas simpliciter. sicut accētalis est entitas fm̄ quid. et qualis est aliqua entitas formaliter. tale esse tribuit. sicut igitur natura accidentalis tribuit tm̄ eē fm̄ quid. et ideo presupponit ens simpliciter: ita natura substantialis dat eē simpliciter. et ideo non presupponit tale esse. ¶ Et secundo arguitur sic. Om̄e dependens habet intrinsece aliquid quod est sibi ratio dependēdi. natura humana non habet nec habere potest aliquid tale intrinsece quod sit sibi ratio dependēdi tali dependentia. igitur rē. Maior patet inductiue in dependentia causati ad causam in quocumqz genere cause. et pbatur ratōne. quia nisi in illo sit aliqua ratio dependēdi q̄ nō est in illo. non magis istud dependet quā illud. natura aut̄ mea nō dependet a verbo tali dependētia. igitur nec illa assumpta magis dependet nisi habeat aliquam rationē dependētie sibi intrinsecam. ¶ Probatio maioris. non dependens nō fit dependens nec econuerso nisi sit aliqua mutatio. mutatio autem non habet pro se termino nisi aliquā formā absolutam. si igitur natura sit de nouo dependens. adueit sibi aliqua forma absoluta que sit ratio dependēdi. et talem etiam amittit vt terminum a quo mutatiōnis. si fiat de dependente non dependens. pbatio minoris. tum quia natura illa posset deponi nullo absoluto corrupto

in ea. si autem haberet aliquod absolutū quod esset ratio dependēdi sibi ppria: oporteret illud corrūpi ipa quando fieret nō dependens. tum quia nature eiusdem rationis competit similis ratio dependēdi 7 ad similem terminum vel eundem terminum quando nō est nisi vnicum natum terminare talem dependentiā. natura autem xpi et mea sunt eiusdem ratōis et mee nō competit aliquid quod sit ratio taliter dependēdi ad verbum quia tunc mea violenter subsisteret in ppria persona. ¶ Et tercio arguit sic. ppria psonalitas que potest competere huic nature humane est realiter eadem sibi. igitur manente hac natura manet habens hanc psonalitatem. sed psonalitas ppria est ratio repugnantie ad sic dependere. igitur rē. Probatio antecedentis. quia certum est q̄ huic nature humane singulari potest competere ppria psonalitas. illa nō potest esse aliud ab ipa nec ei accidens. quia accidens non est ratio psonandi substantiam. nec potest esse substantia alia ab hac natura. quia nec substantia composita. patet enim q̄ vna substantia composita non est ratio formalis psonalitates alteri substantie compositae. nec potest esse alia substantia sicut pars. quia non maneret eadem natura composita nisi maneret eadem vtrāqz pars substantialis. ¶ Potest dici q̄ non est ponenda inter aliqua esse formalis repugnantia nisi vel in rationibz eorum pprijs aliqua repugnantia includatur manifeste. vel necessaria ratōne probetur includi vel sequi. b̄ neutro modo est de natura humana 7 de dependentia ad personāz alienam. igitur ponendum est q̄ talis dependentia nō est simpliciter impossibilis quātum est ex parte fundamenti. Maior pbatur. quia quodlibet ponendum est possibile esse cuius non patet ratio impossibilitatis. Cōsimiliter quodlibet compossibile vbi nō apparet ratō incōpossibilitatis. prima ps minoris declaratur ex rationibus istorum de quibus est sermo. Ratō autem nature humane magis patet. ratō aut̄ illius dependētie de qua loquimur potest circūloquendo vel aliquo aliter describendo poni talis. dependētie nature vt cōmunicabilis ad personam ppriam alterius nature vt terminantem eius dependentiam. Hec ratio exponatur. primo illud quod dicitur vt cōmunicabilis. potest aliquid cōmunicari alicui sic. q̄ illud sit ipm̄ quod cōmunicatur. sicut vniuersale cōmunicatur singulari. Alio modo sic. q̄ illud cui cōmunicat̄ sit isto tanq̄ formali principio essendi. Et hoc dupliciter. vel vt forme ptialis que cōmunicatur materie informate 7 aliter cōmunicat̄ cōposito constituto per ipsam. vel vt forma totalis sicut quidditas cōmunicatur supposito vt humanitas sorti. In pposito intelligit̄ p̄municabile tercio modo. scz q̄ sic cōmunicatum sit forma totalis quam habens dicatur fm̄ eam esse formaliter tale. sed pprium suppositum nature dicitur hoc modo tale fm̄ illam non ppter dependentiā sed magis propter persone idemptitatem. sed ad suppositum non proprium nō potest esse p̄sone idemptitas. b̄ illud quod potest ibi esse quasi supplens vicem idemptitatis est perfecta dependentia nature 7 perfecta sustentatio ex parte suppositi siue terminatio dependētie. tale autem suppositum. quia est per se suppositum alterius nature et istius nature dependētis nō ē p se suppositū. et per se est prius eo q̄ non est per se. sequitur q̄ prius habeat naturam propriam q̄ istam dependentem. que est sibi tanq̄ natura aduenticia vel natura secunda. ¶ Et qd̄ nature humane non repugnet talis dependentia q̄ lis dicta est potest sic aliquo aliter declarari. vt probatum est in scdo articulo. persona diuina potest eē pprius terminus alicuius dependētie. nō aut̄ dependētie q̄ est causati ad causam. nec breuiter cuiuscūqz terminati ad aliquid ratōne perfectionis formalis in ipso. sed tm̄ illius q̄ ē nature vt p̄municabilis ad incōdicabile sustentās ipa igitur talis dependētia est possibilis in aliqua natura. qz non pōt esse possibilitas terminandi dependentiam.

nisi in aliq̄ sit possibilitas dependendi. s̄ s̄ nō magis repugnat nature hūane q̄ alteri. Preterea sc̄do. qz accidens dependet tali dependētia ad suppositū substantie cui inheret. nūc aut̄ licz ibi p̄iungat̄ dependētia et inherere. tam̄ prior videt̄ eē rō dependētie q̄ inherentie. sicut in termino videt̄ eē prior rō prioritatis eēntialis p̄pter quā terminat̄ dependētia: q̄ informabilis vel susceptivi s̄m quam terminat̄ inherētia. Si igit̄ intelligat̄ alicui p̄uenire dependētia nature vt̄ p̄municabilis. et s̄ sine inherētia: non videt̄ contradic̄tio. s̄ talis est illa q̄ ponit̄ in p̄posito. Cōfirmat̄. qz s̄m p̄hm. v. metha. q̄le vno mō d̄r d̄ria s̄be igit̄ modus qualitatis nō repugnat sube. **Tercio** declaratur sic. accidēs p̄t habere modū substantie licet non p̄fecte. s̄ q̄ sibi repugnet dependere ad subiectū. t̄n aliq̄ liter simile. s̄ in nō dependēdo actualiter sicut apparet i accidente sepato. pari rōne igit̄ videt̄ q̄ suba potest habē modū accētis. licet nō p̄fecte. s̄ dependēdo et inherendo subiecto t̄n modū aliquat̄er simile. s̄ in dependēdo actualiter ad suppositū alienū. **Ad illa q̄ adducta sunt i cōtrariū ad primū p̄cedo** qz natura subalis est ad esse subbale. s̄ nō oportet qz sit primū eē suppositi habētis eē p̄ ip̄az nisi q̄n illud est eius p̄ se suppositū. q̄n aut̄ est eius suppositū nō p̄ se. sed p̄ se alterius nature. t̄n p̄ illā alteraz prius habet eē. Et cū d̄r illud qd̄ dat eē simplicit̄ nō p̄supponit esse simplicit̄ in eodem. R̄n̄ aliquod eē in se est eē simplicit̄ et tamen supposito nō p̄prio nō dat eē simplicit̄ om̄i modo. **Ad sc̄dm.** aliq̄ potest eē rō dependētie dupliciter. vno mō sic qz ip̄m p̄sequatur vel p̄comit̄ dependētia actualis. Alio mō qz licet ip̄m necessario p̄comit̄ aptitudo ad dependēdū. nō tamen necessario dependētia actualis. sed ip̄m quantum est ex natura sua dependet. et quando est actualis dependētia contingit s̄m ip̄m vt̄ primūz fundamentū. primo modo est dependētia creature ad deum. quia necessario fundamentum dependētie est in actuali dependētia semp̄. sc̄cundo modo est dependētia causati ad causam sc̄dā sine qua posset ip̄m immediate causari a p̄ria. et ita posset ab illa secunda nō dependere actualiter. licet semper haberet aptitudinē ad dependēdū. Ad. igit̄ rōnis vera est intelligēdo de ratōne dependēdi nō p̄cise primo modo. sed indifferēter primo modo vel secundo. nihil plus concludit. p̄batio prima ma. inducendo de dependētijs causati ad causam. Secunda. p̄batō. p̄bat qz dependens habet aliquā rationem dependēdi quam non habet nō dependens. quod necessariū est intelligendo p̄ rationem dependētie rationem formalem dependēdi que est ip̄a dependētia. quia sine illa nō posset aliquis dependere. sed intelligendo rōnem fundamentalem dependētie s̄m quam inest dependētia sicut s̄m albedinē similitudo: nō oportet qz illa ratō sit magis in dependēte q̄ in illo quod nō dependet actu. est tamen eque aptū ad dependēdū. **Exemplum.** accidens quando est in subiecto nō magis habet talem rationem dependēdi q̄ q̄n ip̄m est sepatum. quia ip̄amet natura est illo modo. p̄ma ratio dependēdi. nec oportet ad hoc qz actu dependeat supaddi actu talis ratio dependēdi. sed sola ratio formalis. sc̄z actualis dependētia. **Cōsimiliter** hic de natura assumpta et non assumpta. Tercia. p̄batio videtur plus p̄bare. sc̄z qz actu dependēs habeat semper rationem dependēdi fundamentalem. et hoc aliquam entitatem absolutam. **Ad illā igit̄ p̄positōnem** cui illa p̄batio innititur. sc̄z qz om̄is mutatio habet p̄ se terminum formam absolutam. **Respondet** p̄ interemptionem. immo motus est s̄m vbi et ad vbi. nec tamē vbi dicit aliquam formam absolutam. Qualiter aut̄ hoc non sit cōtra p̄hm. v. p̄h̄i. dicitur est supra in quadam questione de corpe et vbi et c̄. **Ad inoz principalis rationis** nō ē vera eo modo quo maior est vera. sc̄z intelligendo indifferēter de ratōne formali dependēdi vel fundamentali et hoc necessario fundate actualiter vel saltem aptitudinaliter. habet enim natura assumpta ratōnez formales

dependēdi. sc̄z ip̄am dependētia et ratōnem fundamentalem. immo ip̄a est p̄ma ratio fundamentalis dependētie. licet nō necessario p̄sequatur ip̄az talis dependētia actu sed aptitudine. nec plus. p̄bat prima. p̄batio. qz si natura deponeret. nullū absolutū in ea corrūperetur. et ita nō habuit aliq̄d absolutū quod esset necessaria ratio actu dependēdi. sed absolutum fuit. primū susceptivum dependētie. et sine illa manere potest. sicut sine respectu nō necessario p̄sequente. potest manere fundamentū absolutū. **Ad aliam p̄batōnem** dico qz licet nature eiusdem ratōnis habeant aptitudinē similem ad dependēdū. tamen nō oportet qz si vna actu dependeat. qz similiter et altera. patet de accidente p̄iuncto et sepato. natura aut̄ mea et si nō actualiter dependeat ad verbū dependētia p̄dicta. s̄ ad suppositum hypostatice sustentans. t̄n habet aptitudinē sicut natura illa assumpta habet aptitudinē. **Ad argumentum principale** dico. qz licet nō om̄is dependētia sufficiat ad verificandū p̄dicatōnem dependētis de illo a quo dependet. tamen illa que est nature vt̄ cōmunicabilis ad suppositum vt̄ hypostatice sustentans eam. sufficit ad verificandū p̄dicatōnez nature sic dependētis de supposito ad quod dependet. p̄z de accidente sic dependēte ad suppositū substantie de quo etiam predicatur. et sicut predicatio accidentis de subiecto licet sit vera. non tamen est p̄ se: sicut esset nature de p̄prio supposito: sic in p̄posito nō est p̄dicatio p̄ se nature humane de ip̄o verbo. **Questio. xx.**

Quæritur sacerdos obligatus ad dicendū missam p̄ vno. obligatus etiam ad dicendū missam p̄ alio sufficienter soluat debitū: dicēdo vnam missam p̄ ambobus. Arguit̄ qz non. qz qui tenet ad maius bonū nō satisfacit soluēdo min⁹ bonū sic est in p̄posito. qz due misse sunt magis bonum q̄ vna. **Una etiam** missa p̄ isto est maius bonū sibi si dicat̄ p̄ illo: qz si dicat̄ simul p̄ illo et alio. **Contra.** qui plus soluit q̄ illud sit p̄pter qd̄ obligat̄. videtur abundanter satisfacere. sed vna missa est maius bonū q̄ sint illa p̄ qz bus obligatur duobz. qz bonūz misse est ex virtute sac̄. i. sc̄ij. sacrificiū aut̄ ē infinitū et infinitis sufficiens. xp̄us em̄ qz offert̄ in illo sacrificio sufficiens fuit q̄n offerebat̄ i. cruce ad satisfaciendū p̄ peccatis infinitis. § 7c̄.

Hic pretermittendū ē vnu

hoc. s̄. qd̄ p̄babile videt̄. qz missa nō solū valet virtute meriti siue opis opantis: s̄ etia virtute sacrificij et opis operati. vel nō solū valet virtute meriti p̄sonalis sacerdotis offerentis: s̄ etia virtute meriti generalis ecclie in cui⁹ p̄sona p̄ ministrum cōem offertur sacrificiū. aliq̄n missa mali sacerdotis qz in illo actu nō meret̄ p̄sonaliter sed temeret̄. nulli valeret in ecclia. quod reputat̄ p̄munitē inconueniens. et rōnabiliter. iurta illud Job. vj. panis que ego dabo caro mea est p̄ mundi vita. q̄ncūqz em̄ xp̄s vt̄ summus sacerdos offert. panis que dat. i. caro eius est mūdi vita. **Et hoc sequitur** qz ad solutōem huius questionis tria sunt videnda. **Primo** si missa dicta p̄ duobz tantūz valerit. sicut si p̄ eo solo diceret̄. et s̄ merito p̄sonali celebrantis. **Secdo** si t̄m valet merito generalis ecclie offerentis. **Tercio** si ille simpliciter soluit debitūz vtriqz cui obligat̄. **De primo** est sciendū qz inter opa meritoria oratio habet magis ratōnem meriti applicabilē alteri. qz ip̄a de ratōne sui est placatiua dei et reconciliatiua rei. deo. et hoc illius p̄ quo p̄ ip̄m orantem specialiter offertur. **Potest aut̄ meritū** vel specialiter oratō in triplici gradu intelligi valere alicui siue p̄ aliquo. **Uno modo** sp̄alissime. et sic sp̄ valet oranti q̄n ē in gr̄a. ip̄e em̄ h̄z motū animi bonū. et elicit op⁹ bonū. **Iste mot⁹** et illud op⁹ nō sic sunt alteri⁹ p̄ qz orat̄ sicut orat̄is. nec p̄t̄ ille ordinata voluntate sic illud alteri dare: qz nō sit suū meritum. quia magis tenetur ex caritate diligere sc̄ipm q̄

alium. immo forte non posset dare quin istud esset suum. Alio modo generalissime. et sic valet toti ecclesie. nec enim debet orans aliquem de ecclesia excludere. sed ex intentione habituali omnes includere. Tercio modo scilicet modo medio valet illi cui per orationem specialiter applicat. non ei valet ei specialissime per primo membro. sed nec precise valet sibi generalissime sicut cuiusque. tunc enim frustra in ecclesia essent speciales orationes assignate alie per viuis alie aut per mortuis. et iterum per viuis alijs et alijs. puta benefactoribus. amicis et alijs. ut patet in orationibus in missali romano per diuersis assignatis personis et statibus vel aggregationibus. Frustra inquam essent iste specialiter assignate. quia non plus valerent illis quam generaliter cuiusque in ecclesia. **H**abet et articulus iste difficultatem specialiter intelligendo per tertio modo. Et potest dici quod vna missa dicta per duobus. non tantum valet sed modo isti quantum valet si per eo solo diceret. Quod ostendit per se. merito finito secundum plenam iusticiam adequate. corrumpet aliquod premium determinatum ad certum gradum. propter autem bonum quod debetur ecclesie generaliter et propter bonum quod debetur isti orationi specialissime. que duo semper includunt in premio debito orationi. accipio illud bonum quod virtute meriti ipsius orationis debetur medio modo ei. per quo specialiter oratur. illud est determinatum ad certum gradum. virtute igitur istius meriti non debetur alicui isto modo medio aliquod bonum quod non includit in isto bono medio determinato. si ergo totum illud bonum debetur isti tantum premium modo medio debito orationi: nullum bonum debito orationi isti dabitur alteri. et per consequens si virtute istius meriti datur aliquod bonum illi ut debito isti orationi modo medio: sequitur quod non totum bonum sic debitum datur isti ergo et confirmatur. quia equali merito precise debetur equale bonum siue premium. et hoc in quocumque modo. scilicet generaliter specialissime et medio modo. **N**unc autem ex equali deuotione celebrans habet opus eque meritorium loquendo de merito personalis. conuenit autem quod eque deuote celebret quando celebrat per isto specialiter. sicut quando specialiter celebrat per vtroque simul. ergo virtute eius meriti debetur precise equale bonum merito huius misse dicte per vno. et merito illius dicte per duobus. ergo si quando dicit per duobus. debetur isti totum illud bonum equale: sequitur quod virtute illius meriti nihil debetur alteri. quia bonum quod datur illi alteri non includit in bono quod corrumpet adequate isti merito. **D**icitur ad maiorem. quod merito equali tam secundum intensiorem quam secundum extensionem debetur bonum equale vtroque modo. nunc autem quando quod simul per duobus oratur. licet sit meritum equale secundum intensiorem. sicut quando oratur per vno: tamen est maius secundum extensionem quia pluribus applicat. et ideo debetur bonum eque intensiue sed maius extensiue quia vtrique. Similiter respondet ad primam maiorem. quod merito certi gradus correspondet bonum determinatum ad certum gradum. verum est vniuersimode accipiendum vtroque scilicet secundum intensiorem. vel vtroque secundum extensionem. sed licet meritum ad plures extendatur et per consequens premium pluribus debeatur. non tamen oportet quod intensiue minuat licet pluribus communicetur. Hoc declarat primo sic. bonum spirituale proportionatur spiritui et spiritus est vbiusque totus et non per partes communicatur. ergo bonum spirituale communicatur sine diuisione. et ita non diminuitur licet pluribus comunicetur. Hoc etiam ostenditur exemplo vbi tamen minus apparet quam in proposito. Aliqua quidem corporalia de quibus minus videtur quam de spiritualibus. non minus tamen comunicantur. et si pluribus comunicentur patet de lumine candele simul illuminantis plura illuminabilia et equaliter sicut illuminaret quodlibet istorum per se. patet etiam in voce que equaliter simul immutat quocumque multorum audientium sicut immutat vnum illorum solum. Confirmatur tertio. respondet deo per auctoritatem que habet de per se. di. v. non mediocriter. et dicitur ibi Hiero. vbi inter alia sic habet. Cum per centum aiabus psalmus vel missa dicitur: nihil minus quam si per vna qualibet ipsorum diceretur accipitur. **P**otest dici quod ista non impediunt rationes prius positas. quia vtraque minor

illa ratio est vera simpliciter. tam secundum extensionem quam secundum intensiorem. ita quod equali merito non debetur secundum strictam iusticiam bonum numerosius: sicut nec bonum intensius. quia plura bona equalia equivalent vni bono maiori intensiue. et hoc in omni retributione iusta et commutatione. Si ergo merito equali non debetur maius bonum secundum intensiorem: nec per consequens secundum extensionem. quia sicut ista si faceret vnum facerent vnum maius altero illorum. ita sunt maioris valoris secundum iusticiam quam alterum illorum. Hoc confirmatur quia alioquin qui vellet orare per omnibus animabus in purgatorio intendens quod singulis valeret modo medio. eque valeret cuiuslibet sicut si oraret per vna. et tunc secundum ordinatam caritatem deberet quis orare per quocumque. quia deberet impetrare bonum pluribus. dum tamen hoc posset per eundem actum sine diminutione boni alicuius eorum. **D**icitur et per modum satisfactionis non tantum valet per pluribus sicut per vno. quia pena debita non relaxatur nisi aliquid equiualens solvatur. Contra. tunc aliquis posset impetrare primam gratiam peccatoribus quocumque sicut vni. quia hic non requiritur pene solutio. sed dei placatio et impetratio boni ab ipso. Item sicut plures pene equivalent vni maiori pene et non relaxantur nisi per opus satisfactionum maius vel per plura opera satisfactoria sic videtur de pluribus bonis impetrandis quod equiualeat vni maiori. et ideo non nisi per plura bona vel vnum maius bonum impetratur. Quare etiam non sufficit ad deletionem mali aliquid sicut sufficit ad impetrandum bonum. immo secundum quod videtur magis. Confirmatur etiam propositum secundo. quia in amicitia humana dilectus per supplicationem suam meretur maius bonum vni quam si supplicaret per multis. nam pro vno exaudiret ut tantum bonum impetret ei. et si pro multis peteret vel non pro omnibus exaudiret: vel non tantum bonum impetraret et illud est secundum iustam legem amicitie. Confirmatur tertio. quia voluntas non videtur efficacior ut est causa meritoria quam ut est causa elicitiva vel impatiua imo minus efficacior. quia meritoria est tamen causa dispositiva habitus et dispositiva ad actionem principalis agentis. ut autem est elicitiva vel impatiua est causa principalis. sed voluntas ut est causa elicitiva vel impatiua non equalem effectum causat simul in quolibet multorum sicut in vno solo causaret. neque enim simul intensa est amicitia ad quocumque sicut esset ad vnum. viii. ethi. nec voluntas eque perfecte impatiua plures operationes potentiarum inferiorum sicut vnam. minuit enim intentio voluntatis plures actus inferiores impatiua. similiter videtur quod voluntas minus bonum intensiue mereatur quam pluribus mereatur. **E**t si dicas hoc verum est quod deuotio minuit ex distractione circa plures. sed si deuotio sit equalis non oportet quod minus bonum mereatur multis quam vni. Contra. distractio non necessario concurrat ex hoc. quia per pluribus celebratur. quia non oportet celebrantes per multis tunc de eis actu cogitare. sed sufficit quod ante recollegerit istos per quibus intendit specialiter orare. et intentionem suam talem deo obtulerit. erit enim si tamen in memoria eorum memoriam habeat. hoc sufficit. quia deus oblationem et deuotionem per illis acceptat: per quibus ordinavit prius se velle offerre. et in isto casu verum est quod propter multitudinem attentionis actualis ad singulos minuit. quia non est ad eos nisi in quantum. sed deuotio que est motus mentis in deum non oportet minui. Exemplum non minus deuote celebrat quod de oibus sanctis quam de vno sancto. quia si minus distincte attendat ad quolibet. tamen attentio ad totam communitatem sufficit ad deuotionem. non tamen equaliter sed maiore quam sufficeret attentio ad vnum eorum. nisi forte ad illum in quo eminenter est illud quod est materia deuotionis ad oes. que est solus deus trinus. sic quando oratur per multitudinem siue presentate indiget. ut impetret sibi bonum quod indiget. maior passio propter hunc et ita maior desiderium impetrandi illud quod indiget. quam si per vno indigente oraret. et ita non minuit ibi deuotio licet minuatur attentio actualis et distincta. non ergo minus bonum tunc impetrat singulis propter diminutionem deuotionis. sed

propter hoc solum quod merito suo correspondet aliquid bonum certum
 et hoc in quocumque eodem gradu. scilicet reddendum illi cui valet
 specialissime. vel illis quibus valet generalissime. vel etiam il-
 li vel illis quibus valet medio modo. et per omnes in isto ter-
 cio gradu in quo loquimur si est maior extensio est minor in-
 tensio unicuique. **Ad illa in primo.** Ad primum de spiritu. dico quod
 spiritus et si extensivus non dividatur. tamen numeraliter spiritus a spiritu
 distinguitur. sunt enim singulorum corporum aiatorum singule aie-
 7 ille habet bonitatem naturalem magis extensivam quam una ex
 eis. imo equalentem bonitati magis intense. **Fin illud. vij.**
tri. xij. plus aliquid sunt duo homines quam unus homo. et per hoc di-
 stinguitur pluralitas in divinis a pluralitate in creaturis. quod
 plus aliquid sunt hic duo quam unus. non sic ibi. unde subdit. non
 maior est pater et filius quam solus pater. bonitates etiam plures
 spirituum sunt maioris valoris. et ideo requirunt plura bo-
 na vel unum maius bonum propter quod retribuunt. non enim qui
 orando mereatur vivificare unum mortuum eadem ratione eque me-
 reatur vivificationem quorundam mortuorum. Ita dico quod bonum
 spirituale participat sine divisione quantitativa secundum extensionem
 tamen participat cum distinctione. scilicet aliud alteri. et ita requirit di-
 stinctum meritum propter quod reddat. et hoc dico equale intensi-
 ve. **Contra.** saltem bonum spirituale non participat per partes. quod si
 virtute huius melle debet bonum utriusque tanquam unum totale
 premium: illud non reddet per partes. sic scilicet quod per se dabit unum et
 per se alteri. **Confirmat.** quod spiritum recipit totum spiritum reci-
 pit. quod similiter qui recipit aliquod bonum spirituale. recipit
 ipsum totum. **Ad hunc.** Aug. vij. de tri. vij. In his que non mole
 magna sunt. id est est maius esse quod melius. duo vero bo-
 na equalia sunt meliora altero. quod in eis est maior boni-
 tas. maius autem licet non possit actu dividi. tamen habet plura
 bona sibi equalia. sicut celum licet non possit actu dividi. tamen
 toti equant plura bona quam medietati. et in illis prout est di-
 stinctio. et per illo uno magno licet in se indivisibili tamen di-
 visibili vel magis distinguibili in equivalencia possent
 illa multa reddi. sic hic. tanto merito debet adequare tan-
 tum bonum. illud in se dividi non potest. sed tamen illi equivalere
 prout multa bona minora. et ita ipsum potest dividi in valore
 dum per ipso diversa bona minora distincte reddant. non quod
 illud bonum spirituale realiter per partes datur. sed datur in multis
 bonis minoribus que respectu illius boni habent paritatem
 valorem. **Ad confirmationem.** si possibile esset eundem spiri-
 tum distribui in illis in valore sicut hic est possibile de bo-
 no reddendo virtute orationis unicuique minus bonum daretur
 et forte etiam realiter spiritus minus participaret si transcen-
 deret suum susceptivum proportionatum. sicut forte anima non eque
 vivificaret corpus quocumque cresceret. sed passo propor-
 tionato eque participat. in proposito receptivum proportionatum
 bono illi quod est reddendum pro merito. est una persona. et
 quod datur illi. datur non per partes. **Contra exempla ista prius** po-
 sita instat per alia exempla. quod non eque possunt portare duo
 equalia sicut unum. Si dicatur quod in movendo localiter non
 eque potest agens in plura et pauciora tamen in alteran-
 do potest. et hoc quoniam illa plura sunt agenti eque appropia-
 ta. dico quod aliqui motus sunt tales quibus necessario totum
 simul secundum omnes sui partes movetur. hoc est non prius una pars
 quam alia. sicut est motus localis. et de hoc intelligitur illud. v.
 metha. prout est illud cuius motus est unus secundum se. unde
 autem: cuius indivisibilis. indivisibilis autem secundum tempora. si enim
 moveretur una pars prout invariabilis. alia non mota: solveretur prout invariabilis.
 Alius est motus qui non est necessario totum secundum omnes partes simul
 moveri ut est alteratio. mobile etiam aut intelligitur illud
 quod est adequatum virtuti movens vel agens. ita scilicet quod non
 posset simul movere maius. aut aliquid mobile minus ta-
 li adequatum. est quod aliqua differentia inter motum localem et
 alios motus. quod semper totum prout invariabilis secundum se totum est mobile
 adequatum moventi ita quod non aliqua pars eius sine alia est mo-
 bile adequatum. In motu autem alterationis aliqua pars ipsius
 mobilis potest esse mobile adequatum moventi tante virtu-
 tis. sic quod simul non movebitur nisi tanta pars. Sed utrobique
 quod imo in motu generaliter verum est quod ab ipso movente ni-
 hil simul movetur nisi suum mobile adequatum. vel quod inclu-

ditur in illo. et dico inclusum in illo realiter sicut aliquid
 eius vel equivalenter sicut minus quod etiam non est pars ma-
 ioris potest dici includi in eo. et sic illud quod potest simul mo-
 vere illud mobile tanquam adequatum: non potest simul aliud
 mobile maius movere nec etiam cum ipso aliquid aliud. potest tamen
 simul movere duo mobilia que simul iuncta non excederent
 mobile adequatum. et de talibus verum est quod non minus mo-
 vet plura quam pauciora. quod non minus movet mobile sibi sim-
 pliciter adequatum quam mobile minus ipso. quod tunc illud non
 esset omnino adequatum. intelligo adequatum non sic quod movens
 secundum totum conatum sui possit illud movere. sed sic quod cum
 quocumque modico conatu potest ipsum movere: tale mo-
 bile omnino subiaceret tali moventi. et mobile omnino sub-
 iacere moventi potest dici ipsum mobile omnino adequari
 passivum ipsi agenti. Aliter celum secundum partem est mobile ade-
 quatum intelligentie. que et si non possit movere maius. tamen
 posset minus. **Ad exempla illa dico.** quod passivum propor-
 tionati agenti potest quilibet pars eque perfici. ita saltem quod una
 non minus perficit si alia perficiat. quam si sine illa perficeret. quod
 enim totum est primo proportionatum agenti. ideo plurali-
 tas partium que includuntur in illo toto. non impedit perfectio-
 nem actionis in omnes. sicut nec in totum includens eas
 sed si uno passo proportionato adderet aliud passum. illud
 non oporteret eque perfici ab agente sicut si solum reciperet
 actionem agentis. hoc patet in exemplis. lux enim et sonus
 et similia quantum est de se multiplicat se sperice. passum
 ergo proportionatum tali agenti quantumcumque sit partem. cum tan-
 tum spericum includit partes. et ille que sunt partes eiusdem
 sperie circumstantis lumen: eque illuminabunt. hoc est tan-
 tum illuminabit medium secundum unam diametrum eiusdem
 sperie circa candelam. sicut secundum aliam. sed si accipiat alia
 spera remotior a candela ambiens primam speram acce-
 ptam circa candelam: illa non eque illuminabit sicut pri-
 ma. quod ergo dicitur quod eque illuminant plura illumina-
 bilia sicut unum. verum est quoniam illa plura sunt partes eiusdem
 illuminabilis adequati. puta quoniam sunt contenta in eadem
 spera siue intra eandem speram respectu illuminantis
 ut centri accipiendae. In proposito autem duo illi. per quibus
 oratur non sunt per se partes unius quod sit susceptivum adequatum
 boni reddendi virtute orationis. sed utriusque per se est suscepti-
 vum adequatum. **Contra.** quod secunda spera minus illumi-
 nat quam prima. hoc est. quod secunda est remotior a luce. non autem
 quod simul cum secunda alia scilicet prima illuminaret. imo secunda nul-
 lum lumen recipit nisi prima simul illuminaret. quod non mi-
 nus recipit hoc unum passum. quod aliud simul recipit: sed quod
 ipsum est remotius ab agente. in proposito non est talis re-
 motio sed tamen distinctio recipientium. **Ad hunc:** duo mobilia
 posse eque approximari eidem moventi. necessario concludit
 illa esse mobilia paritatis. contenta scilicet realiter vel equiva-
 lenter in uno mobili adequato quod semper est imagina-
 re spericum circa centrum ipsius agentis. et que etiam sunt
 in eadem spera hoc est infra distantiam eiusdem axis: illa
 eque moventur et alia non eque cum illis. **Ad auctoritatem**
hieronymi. glo. ponit ibi duplicem rationem. una est referens hec
 ad ipsum celebrantem. ut sit sensus nihil minus accipit supple-
 re ipso celebrante. quod siue per uno siue per multis dicatur: semper
 valet specialissime celebranti. et equaliter quoniam est eque dispositus
 tus: et eque ordinate facit hoc quod facit. hoc est. eque cele-
 bratur per multis quando pro multis. et pro uno quando
 pro uno. Alia responsio glose est ibi referens ad casum
 in quo loquitur quod scilicet non minus valet una missa dicta
 per centum animabus cum cordis hilaritate. quam si per quo-
 libet uno diceretur cum anxietate. **Primitus enim ibi sic.**
Adhuc est quinque psalmodiarum decantatio cum cordis puri-
 tate ac serenitate et etiam spirituali hilaritate: quam totius
 spalterij modulatio cum cordis anxietate ac tristitia. Et
 tunc subdit illud quod adductum est. cum ergo pro cen-
 tum etc. et hoc secundum fuit forte specialiter secundum inten-
 tionem beati hieronymi. volentis loqui ad consolationem mo-
 nachorum. quod si per multis tenerent orare. tamen non oportet tot
 psalmos legere. quod virgeret in fastidium. sed melius satissit

illis si p eis dicant pauciores et cum hilaritate. melius etiam valet dicenti si potest stare cū obligatōne eius.

De secundo articulo prin

cipali tria sunt videnda. primo si in potestate sacerdotis sit applicare certe psonē bonū qd̄ debet ecclesie v' ali cui in ecclesia virtute sacrificij. Scdo si sacerdos potest illud bonū applicare p libito voluntatis sue. Tercio si valet isti eque qn̄ applicatur sibi et alijs. sicut si sibi soli applicaret. **De primo** videtur q non. quia instrumentum nō habet virtutem applicandi actōem vel effectum actionis. agentis em̄ principalis est applicare virtutem et actionem. nunc autem sacerdos q̄tū ad virtutē sacrificij est mere instrumentū. qz organū inaiatum. licet em̄ sit organum viuū q̄tum ad meritum psonale in celebrando. qz sic mereri est eius inq̄tum in se viuū vita gr̄tie: tamen q̄tum ad illud bonum. quod debetur virtute sacrificij: est organum precise ratōne ordinis. et eque puenit effectus ille virtute sacrificij etiaz si minister in se nō viuat vita gratie. ergo r̄c. **Secūdo** sic. bonū qd̄ debetur isti. nō habet iste ius alij assignandi vel applicandi. sed bonum quod debet virtute sacrificij non debet sacerdoti inq̄tum celebrās: sed tñ ip̄e est nunciū offerēs petitionē ecclesie. et bonum quod virtute sacrificij debetur non sibi debetur. quia eadem esset virtus sacrificij si ip̄a esset in mortali peccato. **Dico** tamen q in potestate sacerdotis celebrantis est aliquo mō applicare virtutem sacrificij. quod pbatur duplici auctoritate. Aug. in enche. Non est negandū defunctorū animas releuari cū pro illis sacrificiū mediatoris offeratur. ergo offerēs potest applicare illis sacrificiū et ille p hoc poterūt releuari. Idem in sermone de cathedra sancti petri. **Ostendā** inq̄t qua ratōne animas defunctorū iuuare possunt. adhibeant p eis sanctorū preces. et sacerdotali eos. psecutione dño p̄mēdēt. Iuuant ergo aīe p s̄ q sacerdos p eis applicat virtutē sacrificij. Ad hoc est duplex puenientia. vna qz vbi in domo aliqua est aliq̄d bonū distribuendū diuersis. fm̄ eoz exigentiā vel indigentia: rationale est q dominus domus nō immediate singulis distribuat. s̄ talis distributio alicui vel aīq̄bus certis ministris in domo p̄mittat. ita videmus regulariter in familiaris ordinatis: eque ergo vel magis debet ita esse i domo dei que est ecclesia. q bonū ibi virtute sacrificij p̄mūicādum: nō solū deus distribuat. sed aliquis minister in ecclesia. nulli aut magis puenire potest in ecclesia q sacerdoti sacrificiū offerenti. cui sicut puenit determinare intentionem suam p quo specialiter offerat: sic puenit sibi dispensatorie vel dispositiue determinare cui virtute sacrificij bonū qd̄ impetrat reddat. **Ad illa q̄ pbant q nullo mō pueniat sacerdoti applicare virtutē sacrificij** Ad primum dico. q licet bonū quod impetrat virtute sacrificij. nō impetret virtute meriti psonalis sacerdotis: sed virtute meriti ecclesie. in cuius psona fit oblatio et ob cuius gratiā oblatio acceptat: et ideo quo ad hoc scz tale bonū sic impetrandū sacerdos licet sit mere organū: tamen ratōne ordinis habet gradū notabilem in ecclesia. ppter quē sibi puenit offerre et oblatōnis virtutez determinare. et in hoc nō est precise organū sed minister et dispensator. **Ad scdm̄** dico. q et si bonū reddendū virtute sacrificij nō debeat sacerdoti p se. debetur tamē ecclesie fm̄ eius distributōem. quia ip̄e ex ordine suo est nunciū sponse ad sponsum offerens petitionēs specialiter p determinatis psonis. et ita dispensatorie vel dispositiue determinās eis illud quod pro talibz petitionibz reddetur. **De secundo** in isto articulo. scz an possit p libito distribuere bonū debitum virtute sacrificij ita scz q s̄ bonū specialiter reddat illi cui ip̄e specialiter applicat virtutē sacrificij diceret q nō. sed ad hoc q applicatio sua habeat effectum. oportet q eam faciat fm̄ bñ placitum dei. qz ip̄e solus est dator illius boni et fm̄ suū

ip̄iū beneplacitū. nō q̄ dabit illi cui sacerdos applicat nisi sacerdos in applicando p̄formet se voluntati datoris. **Contra** hoc. nullā videt ille habere auctoritatem applicandi vel assignandi aliq̄d bonum alicui: cuius applicatio nunq̄ tenebit. nisi fiat fm̄ volūtatem alterius. de qua ille regulariter n̄ potest h̄e certitudinē determinatā de voluntate diuina cui velit dare bonū reddendū virtute sacrificij. qz nec regulariter s̄ deus reuelat i speciali. nec ex scriptura habet doctrina de hoc. nisi multūz remota. et vniuersalis que nō sufficit ad sciendū volūtatem diuinā in speciali respectu huius psonē vel illius. q̄ si nunq̄ applicatio facta p sacerdotem haberet effectum nisi esset facta fm̄ beneplacitū diuinū: sequerēt q sacerdos nullā haberet auctoritatē applicandi virtutē sacrificij nisi multū in vniuersali. **Potest** ergo dici q vbi habetur doctrina certa de applicatōne. ibi est sic faciendā. ita scz q si p̄trariū fiat forte nec ei cui applicat valet. et applicanti nocet. quia peccat. cū aut oratio possit vt est dictū in principio primi articuli. alicui tripliciter applicari. scz specialissime. generalissime et modo medio inter ista scz specialiter licet nō specialissime. prima aut applicatio determinata est. quia semp sit ip̄i oranti. secunda etiam determinata est. quia semp fit toti ecclesie. et has duas determinatōes facit regula caritatis que debet eē potissime ad seip̄m et generaliter ad om̄em proximum. tertia applicatio scz media aliquando videtur determinata esse ex institutōne siue ordinatōe ecclesie que in diuersis prochijs instituit diuersos sacerdotes parrochiales qui tenent officiare ecclesias et celebrare specialiter pro suis parrochijs. p̄similiter in diuersis collegijs parti alibz sunt diuersi sacerdotes instituti ad offerendū sacrificiū altaris et specialius semp p illis qui sunt in tali collegio. de hoc potest accipi illud. vij. q. j. et quotatur Hiero. ad rusticū monachum. In ap̄ibz princeps vn̄ est. et grues sequunt vnā. ordine l̄fato impator vnus. in dex vnus. puincie. Roma aut p̄dita duos fratres reges simul habere non potuit. et sequitur. singuli ecclesiarū episcopi. singuli archidiaconi et om̄is ecclesiasticus ordo suis rectoribz regit. hec ille. **Nec** tñ requirunt rectores in ecclesia ad correctōem faciendā. s̄ ad recōciliatōz faciendā peccatoz p orōnes ecclesie et hostiam salubrez. Similiter videt determinari. applicatio ex iusticia. et s̄ illis qui puidēt vel puidētū ministris de necessaria sustentatōne. hoc mō multi dotauerūt monasteria et ecclesias solennes collegiatas vel minores ecclesias. ad s̄ vt ministri in talibz ecclesijs tenerent celebrare p illis et p illis p qbus ip̄i intendebant eos obligare. et est obligatio rōnabilis. vt q recipit elemosinas tpales. refundat p eis suffragiū sp̄uale oratōnis et oblatōis. sicut de temporali bñficio refundendo p sp̄uali beneficio predicatōis ait ap̄s. j. ad cor. ij. Si nos vobis sp̄ualia seminamus magnū est si carnalia v̄ra metamus: q̄ diceret. nō. **Ex** quo ergo licitū est imo rōnabile. q elemosina regrat oratōem: illi q cū elemosina sua imponit obligatōez orandi p se rationabiliter facit. et ita ista elemosina ad quēcūqz succedentē semp transit cū onere sibi imposito. nullus tñ presumit se et suū collegiū sic alicui obligare q nō posset de cetero alteri aliqua suffragia pmittere vel pmittere. et ita presumit obligatio fieri fm̄ intentionem obligantis precise. tamen fm̄ notulā licet nō sit hec obligatio nisi p̄missoria. Isti quoz orationes et oblatōnes sunt sic determinate certis psonis nō possunt eas p libito alijs applicare. quia facerent iniusticiam subrahendo debitum illis quibus iam sunt obligati. et intelligo si applicarent alijs ita specialiter sicut ip̄is. et s̄ alijs quibus nō eque obligantur. Siquidē illa applicatio medio modo potest habere multos gradus. **Exempli** gr̄tia. ponantur tres. et semp ipsa plus valet illi cui fit in priori gradu. puta si qs sic intendat. q quātū p̄t oblatio valē alicui alij ab offerēte. tātū valeat ip̄i a. et tūc p̄t ip̄m a. quātū valere p̄t alicui alteri valeat ip̄i b. et post

b. ipi. c. et hoc siue p a. intelligatur vna sola psona siue mltie p qbz vult i eodē gradu orare. Esto igitur q ex ordine ecclesie vel ex beneficio recepto teneatur quis offerre medio modo. 7 hoc in primo gradu p vno. nō p iudicat tñ illi si medio mō i secundo gradu offerat vel applicet v tute oblatōis alij. 7 in tercio gradu terco. 7 sic de qbus cūq; gradibz. quia nūq; applicatio facta i gradu posteri ori subtrahit aliquid illi cui facta ē i gradu priori. **¶** Cui aut fieri debet applicatio 7 in quo gradu dubiū ē. an. scz curatus debeat prius applicare oblatōem suo prochi ano q patri vl mri. Videt em q de lege nature obligat pentibus. 7 illi legi p iudicare nō pōt positua obligatō nec quisq; recipies obligatōem dz velle sibi sacerdotem obligari ptra rectū ordinē legis nature. et ita interptan dū ē q nūq; voluit sacerdotem sibi sic obligari qn posset libere reddere sp patri et matri illd in quo eis teneatur. **¶** Sz ptra. p̄ et mater si sint prochiiani alterius sacerdotis hnt eum obligatū ad orandū. p se sicut p subditis 7 vidf q obligatō ista spūalis filiatōis pualcat q̄tū ad efficaciaz. Alij aut sunt sacerdotes i ecclesia nō habētes curam nec etiā capellaniaz vel p̄bendam rōne cuius sit eoz oblatio applicata certe psonē vel certis psonis. 7 tales magis pnt libere p suo beneplacito applicare: debent tñ applicatōem suā p̄formare beneplacito summi sacerdotis quātū pnt de illo verisimiliter conicere vel p̄cipere quod difficile q̄q; ē p̄cipe i speciali de hac psona vel illa. p̄babilis aut p̄cipit magis i cōmuni. puta pentibz benefactoribz p̄cipibus et p̄latis. iuxta illud apli. p̄o mortuis etiā iuxta illud. ij. machab. xij. Sancta q̄ 7 salubris ē cogitatō p defunctis exorare. Et adhuc listens do etiam sic i cōmuni dubiū ē quibus debet offerens medio modo applicare sacrificiū. 7 hoc in gradu priori 7 q bus i gradu posteriori. nā i aliquo ē maior indigētia sic i mortuis qui nō pnt p se mereri q̄ i viuis. 7 i peccatoribus q̄ in iustis q p grām p̄p̄iam quā hnt pnt mereri nō sic peccatores: 7 magis indigēti vidf iustum prius subuenire. Tamē ex alia pte vidf maior vtilitas. vtilius ē em viatozi grām augeri et ex p̄nti merita q̄ mortuo solam penā remitti vbi nō auget grā nec crescūt merita. Vidf etiā quis magis obligatus fratri suo ex̄nti i caritate q̄ peccatozi qui nec deum diligit nec a deo diligitur sicut iustus. 7 debeo magis diligere eū quem deus diligit et qui deum diligit q̄ illū qui p̄trario modo se habet. Tutius q̄ vidf applicatōem facere generalē talez. digne ris dñe oblatōem istam specialiter acceptare. p illis pro quibus nosti me teneri specialiter offerre. 7 i illo gradu i quo nosti me teneri p eis. Et si i speciali determinetur ad aliquem vel aliquos: tutius ē q̄ fiat sic sub p̄tione si tibi placet. **¶** De tercio in isto articulo dici pōt sicut i p̄cedenti articulo. q̄. s. missa nō tāpius valet virtute sacrificij applicata pluribus i eodem gradu sicut si vni soli applicaretur. hoc declarat simili rōe qua prius. qz bonū qd debetur virtute sacrificij. cor̄ndet fm iusticiā ali cui merito in ecclesia. illud meritū ē finitū et certū grad⁹ q̄ sibi fm plenā iusticiā adequate cor̄ndet bonū certū gradus reddendū. ita q̄ nihil reddet virtute sacrificij nisi illud vel inclusum i illo. q̄ si totū illud reddatur isti nihil virtute sacrificij reddet illi. qz qd daret illi nec est istud bonum qd dat isti: nec includit i illo vt aliqd eius 7 p̄ p̄ns ex opposito p̄ntis si virtute sacrificij aliqd bonū datur illi: nō totū dat isti qd debet virtute sacrificij. daretur aut ei totū i medio gradu si sibi soli sp̄aliter appli caretur. q̄ 7c. **¶** Ista positō posset h̄re infatias q̄ posite sūt i primo arti. 7 p̄sili soluerētur. Sz hic ē quoddā dubiū speciale. nā ibi patet cui merito finitū dz cor̄ndere bonū reddendū. quia merito p̄sonali celebrātis. nō ita p̄z hic cui merito cor̄ndet bonū reddendū virtute sacrificij. Et dici pōt q̄ nō cor̄ndet precise bono cōtento in eukaristia. illud quidem bonū equiuale est qn eukaristia seruatur in p̄side. 7 tñ nō tunc eque valet ecclesie sic qn offertur i missa. 7 hic indistincte dicatur oblatio eu-

karistie siue sit p̄secratō siue p̄ceptio: siue oblatō vl opa- tio aliqua sacerdotis in psona ecclesie. vltra q̄ bonū con- tentū i eukaristia requiritur oblatio eukaristie ista nō ē accepta nisi sit offerētis accepti. Iuxta illud gen. iij. re- sperit deus ad abel 7 ad munera eius. prius ad abel q̄ ad munera. Et iuxta illud luc. xxi. Quidam hec paupcu- la plus q̄ omnes misit. quia ex volūtate magis accepta Et greg. om̄. sup illud matth. iij. Ambulans ihs 7c. nec nec pensat deus quātū i eius sacrificio. s̄ ex quanto de- feratur. Et si iudeus obtulisset patri xpm volentem vl nō volentem. nō fuisset ista oblatio ita accepta a patre. si- cut quādo xpc sponte se obtulit. immo nō fuisset accepta Iuxta illud ccc̄i. xxxij. Qui victimat filium in p̄spectu patris. Et istis patet q̄ sicut eukaristia nō p̄cise rōe rei cōtente plene acceptatur. sed oportet q̄ sit oblata: sic nec plene acceptatur oblata nisi rōne bone voluntatis alicu- ius offerētis. Nō aut precise rōne ipius voluntatis cele- brātis. quia hoc p̄inet ad meritū p̄sonale nō ad virtutē sacrificij: nec immediate rōne voluntatis ipius xpi offe- rētis. quia xpc 7 si hic offeratur vt contentus in sacrifi- cio. non tamē hic immediate offert sacrificium. iuxta il- lud heb. ix. Neq; vt sepe offerat semetipm. et ibidez xpc semel oblatus est. supple a seip̄o offerēte. alicqn videt q̄ vnus missa celebratio equiualeret passioni xpi. si idē eēt offerens immediate et oblatus. certum est autem q̄ missa nō equiualeat passioni xpi licet specialius valeat p̄ quātū ibi ē specialior cōmemoratio oblatōis quaz xpc obtulit i cruce. Iuxta illud luc. xxi. 7. j. ad cor. Hoc fa- cite in meā p̄memorātōnem. quia sit missa tā representā do illam oblatōem in cruce: q̄ p̄ eam obsecrando. vt. s. p̄ eam deus acceptet sacrificium ecclesie. Obsecratio etiā cōmuniter fit per aliquid magis acceptū ei qui rogatur q̄ sit sibi supplicatio obsecrantis. patet in exemplis cō- muniter. Si enim supplico vt per salutem vel pro salute anime patris hoc mihi facias. suppono tibi magis acce- ptam esse salutem eius q̄ supplicatōem meam. vn de p̄- pter illam acceptam volo supplicatōem meam acceptari et propter quod vnumquodq; et illud magis. Sic ergo patet q̄ eukaristia oblata acceptatur nō rōne volunta- tis xpi vt immediate offerētis. ratōe ergo voluntatis ec- clesie generalis. illa aut habet rationem meriti finitam Et esto q̄ acceptaret ratione voluntatis xpi vt offerē- tis et instituentis oblatōem et dantis sibi valorem et ac- ceptatōem: tñ n̄ equiualeret nec acceptaret sicut passio xpi. et ita eēt meritum finitum cui cor̄ndet bonū debitū virtute sacrificij. Sed cū acceptetur rōne voluntatis ge- neralis ecclesie. nūqd simul ecclesie triūphantis et mili- tantis: nō videtur. imo istud sacrificium ē p̄p̄iū ecclesie militanti. sicut et sacramētum in quo ē sacrificiū. Cōtra si ē solius ecclesie militantis. ergo si nullus viator esset in grā. virtus sacrificij eēt nulla. et si vn⁹ solus eēt i gra- tia equaretur merito personalis illius. qualiter aut mō ad meritum istud cōcurrat motus illius q̄ nihil cogitat de oblatōe cuiusmodi ē ali⁹ a celebrāte nec assistens sibi dici potest.

De tercio articulo p̄cipia

li dico q̄ sacerdos pōt teneri ad dicendū missam p̄ isto dupliciter. vno mō ex liberali p̄missione. alio mō ex stri- cta obligatōe. nec intelligo strictā obligatōem p̄uentō nē legalē siue p̄ p̄mutatōem spūalis vt orōnis p̄ tpali vt elemosina q̄ data ē. qz illa vidf simoniaca. Nec valet di- cere q̄ sacerdos cōmutaret p̄ aliquo tpali suū laborem corpalem. quia nō est verisimile q̄ aliquis vellet sibi tā- tum dare pro labore corpali i illo actu. Sz elemosina li- beraliter offertur cū mendicatōne orōis. et recipiens ele- mosinam tenetur fm iusticiam eraudire mendicantem orōnem suam. et tunc fm iusticiam liberaliter. tñ. s. sine conuentione et cōmutatōne obligat se ad orandum pro benefactore. vel si ē cōmunitas aliqua: p̄latus eius se pro tota obligat vel ipam totam obligat vel ipsa tota

se totā obligat. et quelibet istarū obligatōnū pōt eē stri-
cta. licet nō sit fm pmutatōem huius p illo. Scdm istd
intelligēda sunt multa que dicuntur i q̄stione et questio-
nis solutōe. Si primo mō teneat i p̄tate p̄mittentis. si
it tātū p̄mittē quātū voluit et ad tantū se obligauit 7 n̄
plus. Si tamē iste intellectus possit sine mendacio stare
cū v̄bis q̄ p̄fert extra de sponsalibz. Ex litteris. vbi glo. i
fi. dicit. fm p̄missōe sit interpretatio. quia liberū fuit sti-
pulatori verba late p̄cipere. ff. d. verbo. obli. q̄cqd. 7 tūc
si redat sicut intendebat i p̄mittendo soluit debitū. Si
autē teneat secūdo mō. s. ex stricta obligatōe alia et alia
facta illi et isti de dicendo missam. p eo: pōt dici tūc q̄ di-
cendo. p ambobz simul nō soluit debitū. distinguēdo tūc
de verbis obligatōis pōt dici q̄ aut sunt certa et simpli-
citer de terminata ad vnū intellectū. puta si obliget se ad
dicendū missam. p isto vna cū alijs p q̄bz tenet. vel si ex
alia pte obliget se ad dicendū missas. p isto ita specialit̄
sicut pōt sacerdos sp̄alius. p alio a se celebrare. hoc ē q̄
tūc pōt et meritū p̄sonale et etiā virtutē sacrificij alicui
alijs specialius applicare. 7 in isto casu q̄n. s. obligatio ē
determinata ad certū intellectū. p̄ q̄ satisfaciunt si fm illū intel-
lectū satisfaciunt. et alit̄ n̄. Aliq̄n at̄ v̄ba obligatōis p̄nt
h̄re diuersos intellectus. ita q̄ p̄nt intelligi stricti⁹ 7 mi-
nus stricte. puta si dicā sic. dicā p te vna missam. vel ad-
huc generalius sic celebrabo. p te. et in isto casu vt vid̄.
verba accipiēda sunt fm intentōem obligatis. q̄d. p̄bat̄
p̄ illud eē de iureiurādo. veniēs. vbi d̄r de q̄dā a. q̄ cuz
graves inimicicias incurrisset. illi q̄ p̄tis vtriusq̄ ama-
tores extiterāt suggesterūt p̄dicto a. q̄ in satisfactōnem
inimiciaz iuraret quorūdam obedire mādato. Quis
ille nō credēs se tale qd̄ p̄misisse p̄pter qd̄ ei aliq̄d grave
debēt imponi. iuramentū illud sub tali p̄dētia p̄stitit̄
ip̄i sibi sub iuramētū debito p̄ceperūt: vt nūq̄ curiaz di-
cis intraret nisi cum oēs p̄ edictū ip̄ius generaliter ad
curiā vocarent. et. j. verū. quia ille q̄ dicti ducis ē p̄silia-
rius neq̄ sic iurasset si mādātū illud sibi p̄rariū p̄ci-
uisset: noueritis nos mandasse p̄tarche tali vt si man-
datum p̄iozi iuramētū licite facto repugnet: ip̄m aucte
n̄ra denūciat nō seruandū. vult q̄ papa q̄ illud iuramē-
tū nō seruet q̄n sibi virtute iuramētū impositū ē aliquid
tādificile quale nō credidit imponēdū. et ita nō vid̄ te-
neri nisi in alijs faciliōribz de qualibz intellexit. licz illi
quibz iurauit intēderūt obligare eū ad illud difficile qd̄
postea virtute iuramētū imposuerunt. **P**reterea eē de
spon. ex litteris. ibi glo. p̄tra euz sit interpretatio q̄ pactū
apposuit. q̄ debuit legem aptius ponere. ff. de pactis ve-
teribz. Si q̄ ille cui ali⁹ obligatur n̄ ita determinat ver-
ba vt sint omnino certa ad intentōem suā. sibi imputet.
quia obligas nō vid̄ se velle obligare nisi ad illud mi-
nus qd̄ pōt stare cū verbis. Sz vid̄ q̄ verba obligatō-
nis sunt accipiēda fm intellectū quē habet ille cui sit ob-
ligatō. xij. q. v. q̄cūq̄. q̄cūq̄ arte verborū q̄s iuret: deus
ita accipit sicut ille cui iurat̄ intelligit et q̄tat̄ ibi **F**ido.
ij. sen. Et ibidē. c. p̄ri. ecce. et q̄tat̄ aug in fmone q̄dā
qui p lapidem iurat falsum: piurus ē. si tu illud sanctū
nō putes. sc̄m putat ille cui iuras. nō eū tibi aut lapi-
di s̄ p̄mo iuras. **R**ū. ad hoc dubiū vid̄ haberi eē
de spon. Ex litteris. vbi d̄r. si aliter nō intellexerit qd̄ al-
ter p̄posuit. ad cōmunē vbi intelligētiā recurrat. et co-
gatur vterq̄ verba. plata in sensu illo retinere quem so-
lent recte intelligētibz generat̄. Et glo. ibi adducit illd̄
ff. d̄ sup̄lectili legata labeo. **N**ō ex opinionibz singu-
loz s̄ ex cōmuni vsu nomina sunt intelligenda. Sz que
rendū est que est cōmuni intelligentia habēda de tali-
bus verbis. **E**ti d̄r q̄ obligas districte sacerdotē ad cele-
brandū. p se. intendit obligare eū ad illud quod ē sibi
vtilius. dum tūc illū ad illud liceat ip̄m obligare. nūc at̄
q̄ maximū bonū qd̄ debet virtute meriti p̄sonalis et eē
virtute sacrificij: medio mō alicui applicandū totū red-
dat̄ isti: est isti vtilius. q̄ q̄ nō totū reddat̄. et hoc lz. q̄a
nō est p̄tra caritatem q̄ vnusquisq̄ bonū spirituale sibi

p̄cuzet quātum pōt sine p̄iudicio alterius. **S**ic sic intē-
dit sacerdotem obligare. q̄. s. totum illud bonū sibi de be-
atur. nō aut̄ sibi deberetur totum si simul. p altero cele-
braretur. sicut declaratum est in primo arti. q̄tuz ad il-
lud quod debetur merito p̄sonali. et in. ij. arti. q̄tum ad
illud quod debetur virtute sacrificij. Si ita eēt: tunc ce-
lebrans. p duobz non solueret debitū isti. **A**d illa que
p̄bant verba intelligēda eē fm intentōem p̄mittentis.
Ad primū p̄sumitur q̄ nullus vult se obligat̄ ad illicitū
et hoc p̄sumendum ē q̄ncūq̄ nō apparet expresse q̄ obli-
gatō sit ad illicitum. nūc aut̄ obligatōem p̄ius licite fa-
ctam velle auctoritate p̄pria reuocare est illicitum. q̄ p̄su-
mendū est q̄ nullus in aliqua obligatōe posteriori hoc
velit. et hoc q̄n verba obligatōis sequentis non expresse
sonant reuocatōem p̄cedentis. Verba ista generalia
iuro stare mandato vestro i intellectū quem important
vidētur licita. nec expresse sonāt talem reuocatōem obli-
gatōis p̄cedentis. Si ergo virtute iuramētū talis impo-
natur sibi q̄ nō seruet obligatōem p̄ioze: recte interpre-
tandū est. q̄ iuramentū suū ad illud nō obligauit. Sic
est in casu de quo arguis. quia iste a. obligatus fuit du-
ci vt p̄siliarius. et p̄ p̄is p̄iuramentū quod fecit ciuibz
p̄ pace eoz habenda. nullo mō intelligendū erat obli-
gare eum ad recedendum ab obligatōe facta duci. Et
breuiter si hoc i speciali fuisset sibi p̄positum ad iurādū.
nullo modo liceret sibi iurare. et si iuraret p̄iuraret. et
teneretur in s̄ nō seruare iuramentum fm obligatōem
p̄ioze. q̄n ergo istud in speciali nō iurat̄ s̄ aliquod iura-
mentum generale licitū: nullo modo intelligitur in illo
istud illicitum includi. nō ergo papa hic mādauit eū ab-
solui a iuramento: s̄ denūciari iuramentū secūdū p̄io-
ri iuramento licite facto repugnare vel eē repugnans. et
iō nō est seruandū. **I**ntelligo repugnans nō fm formā
iuramenti. quia generale fuit et de solis licitis intelligē-
dum. sed repugnans q̄tum ad illud ad qd̄ ip̄i veluerit iu-
ramentū applicare. qd̄. s. virtute iuramētū imposuerit.
et ideo quo ad hoc specialiter nō est obseruandum. Si
tūc aliud imposuissent quod nō r̄pugnaret iusticie ad il-
lud fuisset virtute iuramētū p̄stiti tāq̄ simpliciter liciti 7
in tali casu licite obligatus. **A**d secundum et si videat̄
q̄ obligans ita velit se ad modicū obligare. sicut p̄ sta-
re cuz verbis que acceptat ille cui fit obligatio. et iō ita
modicum soluere sufficit. Sed nūquid in casu aliq̄ spe-
ciali satisfaciunt ille qui tenetur ad vnam missam. p eo si ce-
lebrat simul. p eo et alio. d̄r q̄ sic. quia rōnabilis p̄suetu-
do interpretat̄ obligatōem generalem. nunc aut̄ rōnabi-
lis cōsuetudo ē q̄ anniuersaria celebrent̄ i illis ecclesijs
vbi corpora sepeliūtur. et i quibz ecclesijs ip̄i mortui dū
vixerūt p̄ceperūt ecclesiastica sacramenta. si q̄ talis ec-
clesia rōnabilem p̄suetudinē habeat q̄ eodez die n̄ vi-
catur nisi vna missa. p mortuis: si p̄tingat eodez die plu-
ra anniuersaria concurrere: satisfaciunt illis multis p vnam
missas. Sic ergo vidēt̄ monachi et clerici i ecclesijs ca-
thedralibz 7 alijs collegiatis 7 etiā sacerdotes curati sa-
tisfacere p vnam missam quā teneant pluribz. sic q̄ cui
libet ad vnam missam. **I**sti em̄ nō obligantur ad impossi-
bile vel omnino ad incōueniēs illi ecclesie in qua mini-
strāt. cuiusmodi eēt ip̄i eodez die plures missas de mortu-
is solenniter celebrare. **N**ec ista difficultas oritur ex
aliquo illicito. quia licitum fuit istis obligare se ad ani-
uersaria suozum familiarium in suis ecclesijs celebra-
da. et debet intelligi ista obligatio fm rōnabilem cōsue-
tudinez talium ecclesiarum. Secus est de pauperibz re-
ligiosis et sacerdotibus nō curatis nec collegiatis. t̄les
em̄ tenentur ad singlas missas p̄pter singulas obligatō-
nes. nec excusaret eos p̄suetudo de n̄ celebrādo p̄les mis-
sas eodem die. quia nec habent ratōem p̄mittendi illa
ad que oppositum sequeretur. quia nō h̄nt ratōem sic ac-
cipiēdi anniuersaria. sed tūc licet eis ad illa se obligare
de quibz fuerint certi q̄ possint cōplete soluē. **A**litter
dici potest q̄ bene potest aliquis si voluerit cedere iuri

suo. et ideo ille qui obligat sacerdotem potest cedere ut non teneatur solus habere missam sed simul cum multis. et ista cessio licet expresse non fiat quibus in obligatione: tamen rationabiliter intellegenda est fieri in animo eius. non solum eius qui se obligat: sed eius cui fit obligatio. et hoc quoniam ille cui fit obligatio bene novit consuetudinem ecclesie. scilicet quod quibus multis per eodem die sit obligata. non tamen solet solui una missa. Et ideo probabile videtur si canonicus talis ecclesie ordinet sibi anniversarium celebrare. et si multa concurrunt una die. satisficit dicendo unam missam simul per illis multis. Sed si aliquis nesciens modum illius ecclesie simpliciter intendat obligare ad tantum ad quantum obligaret sacerdotem simpliciter non curatum: non videtur quod isti satisficit. nisi sibi reddat tantum in ecclesia collegiata scilicet propria missa quantum teneret reddere sacerdos non curatus. quia consuetudo specialis est isti ignota. et licite ignota quia iste non tenetur scire consuetudines speciales ecclesiarum. Non debet ergo esse iudicium isti. esse autem: si propter illam sacerdos iste minus sibi teneret quam alius sacerdos modo simili obligatus. Si igitur vult sacerdos propter suam consuetudinem sibi nota alleviari. exprimat eam illi ignorantibus. et si presentiat quod secundum illam consuetudinem sibi satisficit bene quidem.

Questio igitur ibi allegat rationabilis consuetudo tanquam satisfacies. Dicitur potest. quod quibus absolute possit rationabiliter esse consuetum quod in hac ecclesia fiant anniversaria defunctorum sepultorum in hac provincia. absolute etiam possit esse rationabilis consuetudo quod in eodem die in ista ecclesia non dicatur missa pro mortuis nisi una: tamen in casu non possunt ista duo rationabiliter esse consuetuta. in isto casu. scilicet quoniam iusticia requiritur per singulos obligatoribus singulas missas dici. quia eque requiritur iusticia in ecclesia collegiata sicut a simplici sacerdote. nisi ille cui sacerdos tenet velit cedere iuri suo. saltem implicite acceptando per se consuetudinem illius ecclesie. quam non debet presumi acceptare: nisi sit sibi nota. Et cum dicitur quod non tenet ad impossibile vel ad inconueniens. Respondeo duo possunt esse inter se repugnancia saltem in casu. ita. scilicet quod ambo non iuste fiant simul: et tamen utrumque eorum diuisim posse iuste fieri. et sicut de iuste ita de deceter fieri. Dico ergo quod si ex consuetudine in hac ecclesia approbata factum est simpliciter inconueniens. hic plures missas dici de mortuis eodem die isti non licet se obligare aliquibus obligatoribus. ex quo sequeretur secundum iusticiam debere plures dici. Si igitur obligatus est ad unam missam per tali die. non obliget se noua obligatione ad aliam. quia illa noua obligatio non esset ad istam iam debitam: ergo ad aliam. quod est inconueniens in hac ecclesia. Et cum dicitur quod rationabilis consuetudo est quod anniversaria celebrantur in propriis ecclesiis. Dico quod aliquid potest esse in se rationabile. et tamen cum alio non stat quod absolute possit esse rationabile in se. Sic absolute rationabile esse anniversarium hic fieri si possit stare cum ordinatio istius ecclesie. quod ita fieret sicut ipse intendit procurat. sic videlicet. quod habeat propriam missam. sed quoniam non potest sicut in casu posito. ibi rationabile est anniversarium non in ista ecclesia celebrari. vel si omnino sacerdos iste velit istud anniversarium recipere. et tamen consuetudinem sue ecclesie seruare. procurat missam propriam per illo dici ab alio sacerdote.

Et consimiliter videretur esse dicendum de ecclesiis dotatis quarum minister ratione ordinacionis ecclesie vel elemosinarum receptorum iam sunt dotantibus vel certis personis obligati specialiter ad tantum numerum missarum. per quantum ipsi sufficiunt vel ad certum numerum suffragiorum. non enim videtur quod tales se licite possint obligare ad missas vel ad talia suffragia alijs soluenda nisi intendant procurare talia specialiter solui per alios qui non sunt iam totaliter obligati.

De tercio in isto articulo potest dici. quod in casu proposito absolute non satisficit ecclesie. quia obligatio completa siue que fit in solidum quando est alia et alia ad idem in specie: ipsa est ad aliud et aliud. sicut per. ff. Secus est quando est ad idem in numero. ut quando pluribus obligacionibus obligor hac sexta feria ieiunare puta ex precepto ecclesie. quia est sexta feria quatuor temporum. et iterum quia est vigilia apostoli ieiunanda. et iterum ex regula mea. Istis obligacionibus

quia sunt ad idem numero. satisfacio uno actu ieiunandi. Secus autem est si ad idem in specie. et ratio videtur. quia obligatio non est ad impossibile solui. quocumque autem sunt obligaciones. ad hoc nulli potest satisfieri nisi soluendo hoc. non ergo tenetur ad aliud. Sed quoniam sunt plures obligaciones ad idem in specie. potest satisfieri eis soluendo aliud et aliud. Nunc autem in casu proposito est alia et alia obligatio completa. et ad idem in specie. scilicet ad dicendum missam. ergo simpliciter non satisficit nisi reddat difficta. **C**ontra firmatur. quia ad aliam et aliam obligacionem. erat aliud et aliud ex parte eius cui fit obligatio alliciens et inducens obligantem. et ita videtur quod debeat esse obligatio ad aliud et aliud correspondens alteri et alteri inductiuo.

Ad argumentum principale patet ex dictis in. ii. arti. quia virtus sacrificij non adequatur valori eius qui continetur in sacrificio. sed correspondet alicui merito in ecclesia. Non etiam adequatur merito passionis christi sicut dictum est inferius licet pro tanto ad illud plus accedat pro quanto illam passionem specialius repentat. et ita virtute illius specialiter deum placat. et bonum impetrat quantum ad meritum commune.

Questio. xxi.

Questio queritur utrum ponens mundi eternitatem. possit sustinere aliquem esse vniuersaliter bene fortunatum. Arguitur quod sic. quia ponens mundi eternitatem. non negat motum sed ponit. et persequens non negat naturam que est principium motus. bona autem fortuna secundum philosophum in li. de bona fortuna est sine ratione natura. ergo etc.

Contra. ponens mundi eternitatem negat deum posse aliquid immediate influere in animas nostras. sicut habet. viii. phisi. quod impossibile est principium eternum. scilicet deum. aliquid agere in inferiora nisi mediante celo. et mediante illo non potest fieri influentia in animam nostram. ergo nullam influentiam potest deus habere secundum illam positionem. sed ponens bonam fortunam habet ponere deum immediate in animas nostras influere. ut habetur in primo mo li. versus finem. bene fortunatis non expedit consiliari habent enim principium tale quod est melius intellectu. et parum post. rationis autem principium non ratio sed aliquid melius. quid ergo erit melius scientia et intellectu nisi deus. virtus enim intellectus est organum. vult tibi expresse quod isti immediate mouentur a deo.

Questio ista ut patet per a2

gumetum ad oppositum non querit de quocumque modo ponendi eternitatem. sed precise de modo ponendi philosophi. an. scilicet cum illis principijs philosophi propter que ponit mundum esse eternum. possit stare aliquem esse bene fortunatum. non potest autem aliquem positionem possibilitas videri vel repugnancia. nisi utraque positio videatur. Hic ergo primo videndum est de positione ponentis aliquem esse bene fortunatum. et specialiter illa que tangit in li. de bona fortuna quod dicitur fuisse aristotelem. Secundo videndum est de positione huius mundi eternitatis quod habet ex. viii. phisi. et multis alijs locis. Tercio patebit si est inter istas positiones repugnancia.

Questum ad primum sufficenter potest solui philosophi de bona fortuna ad duo reduci. primo an sit et quod sit. secundo propter quid siue propter quam causam sit. Primum istorum requirit tria. scilicet an sit fortuna. secundo an bona fortuna. tercio an aliquis sit bene fortunatus.

De primo habet succincte veritas in tribus conclusionibus. prima est affirmatiua et communi conceptui plurimum consona. et tale philosophandi modum habuit coiter aristotelem. quod supponit se communiter concessa. sicut per ponens locum esse immobile. sic coiter omnes accipiunt. in inquirendo per rationem videatur difficile. et ponendo tempus esse idem numero vbi quibus. quod etiam omnes coiter accipiunt in per rationem aliqua circa se difficultas occurrat. et ita in multis quibus accipit aristotelem. tanquam communiter concessa. hoc modo poterat accipere tanquam communiter concessum quod aliquid enenit a fortuna. Manifestum est enim quod agere a proposito aliquid enenit preter intentionem. et illud dicitur fortuitum siue

effectus fortuitus. eius igitur ut sic eveniens fortuna est causa. qualis autem causa sit. patet ex. ij. philosophi. ubi philosophus declarat quod est causa per accidens eorum que eveniunt in minori parte actione agentis a proposito. **S**ecunda conclusio quod fortuna non est aliqua causa per se distincta a natura et intellectu sine proposito. imo eadem voluntas que respectu effectus intencit est per se causa respectu effectus non intencit dicitur esse fortuna. intencit quidem evenit a proposito et ideo dicitur voluntarie. non intencit evenit propter propositum. et ideo dicitur fortuite. falsa est ergo positio paganorum imaginatum fortunam esse quandam deam. cui tanquam cause per se attribuantur effectus quos videmus fortuite evenire. et forte propter istum intellectum malum paganorum reprehendit augustinus. seipsum primo retracta. c. j. Non mihi inquit placet tones appellasse fortunam et catholici autem potius debent talia attribuere potentie divine saltem generaliter. **T**ercia conclusio est. quod fortuna non est causa totalis. hoc est quod nihil sic evenit a fortuna. quod etiam eveniat ab aliqua causa per se intendente. iuxta illud psalmi. i. thimo. nihil est cuius ortum non precessit legitima causa. et v. de civi. dei. c. ix. dicit augustinus. Licet non precessit nihil fieri si causa efficiens non precedat. et sic rationabiliter precessit. quod quod non est a se. non potest habere esse nisi causa efficiente. et ibi requiritur aliqua causa per se sive intencit. quod sub intencit cause univiersalis cadunt plures effectus. et ita sub intencit cause prime cadunt omnes. si quoniam alicuius effectus non apparet causa prima per se sive intencit. tunc ille dicitur effectus fortuitus vel casualis. et sic est intelligendum illud augustinus. de achade. questionibus in principio. ubi dicit. fortasse nihil aliud in rebus casum vocamus nisi cuius ratio secreta est. Et hanc opinionem tangit philosophus in isto libello tractatu secundo. Si autem inquit a fortuna nihil dicendum est fieri. si nos alia ex parte causa propter non videre. si est quia non videmus eam fortunam aimus esse causam et. **S**ecundum in ista pericula quod est de bona fortuna explicat in una conclusione et duplici distinctione. **C**onclusio que est communiter concessa hec est bona fortuna esse manifestum esse est. quod agentis alicui a proposito evenit propter intencit alius quod bonum. et ita cum bona fortuna dicatur bonus effectus fortuitus. vel magis proprie licet minus veritate causa talis effectus. et illa duo sine se invicem esse non possunt. sequitur quod bona fortuna sit. Hanc divisionem que vocis in significationes. puta bone fortune ut accipit per causa vel effectum. tangit philosophus ca. j. cum frequenter aimus ipsam esse. causa autem alienam a noie causa esse et cuius est causa aliud est. hec ibi. Alterius autem bonorum fortunam distinguit philosophus dupliciter penes ea in quibus est. si est penes effectus bone fortune. et est prima distinctio ista. fortuna bona est in his que non in nobis existunt. si est quorum non sumus domini. sicut exemplificat. nobile bene fortunatum dicitur civis. et totaliter cui talia existunt quorum ipse non dominus est. Alio modo bona fortuna est in his que sunt in nobis. etenim cui propter cogitationem suam acciderit aliquid bonum operari. bene fortunatum aimus. sine ratione enim habens impetum ad bonum et hoc adipiscens dicitur bene fortunatus. **A**lexander planius. Intra deus enim et in erequendo adipiscens aliud non intencit et tamen bonum dicitur in hoc habere bonam fortunam. **I**sta distinctio bone fortune penes effectus. videtur esse in illud quod est proprie tale. et in illud quod est communiter vel minus proprie tale. nam proprie bona fortuna videtur esse illorum que sunt in parte nostra. sicut et absolute fortuna. et hoc sic intelligendo quod licet fortuitum non sit per se sive primo in parte voluntatis. quod non evenit ex intencit eius: tamen est in parte eius per accidens et quasi secundario ut annexum per se intencit. respectu autem illorum que nec sic nec sic sunt in nostra potestate et per nos accidunt nobis non inquit agentibus a proposito. non est proprie fortuna si casus sicut patet. ij. philosophi. **A**lia est distinctio bone fortune secundum effectus. scilicet per se et per accidens. effectus per se est bonum sumere. effectus per accidens est malum non sumere. et hec distinctio sepe tangit in illo libro. **T**ercium in hac pericula. scilicet de bene fortunato stat in quadam divisione trimembri. **P**rimum membrum. nullus dicitur bene fortunatus eo quod semel sibi bene accidit fortuite. **S**ecundum membrum. nullus dicitur bene fortunatus ex hoc parte. quod sibi semper fortuite bene accidit. quod sive intelligitur sic. quod cum omni proposito suo annexum est aliquid bonum fortuitum. sive sic quod cuiusque proposito suo annexum est aliquid fortuitum. ipsum est bonum. neutrum ei istorum semper accidit sine miraculo speciali. et hoc non solum intellectus ligendo univiersaliter absolute. verum etiam in tali actu puta militari vel negotiativo. et si sive de bono eventu simili puta victoria vel lucro. sive dissimili puta si vel illo annexo casualiter. **N**ullo quidem istorum modorum dicitur philosophus aliquid esse bene fortunatum: sic nec ratio probabilis. **T**ercium membrum quod aliquis dicitur bene fortunatus. quod sibi ut in pluribus bene fortunatus accidit. unde secundum aristoteli. j. eth. una virtus non facit verum. sic unus actus et sicut unus eventus effectus fortuitus. non facit hominem dici bene fortunatum. si quoniam accidit ei ut in pluribus. unde dicit aristoteli. i. li. de bona fortuna. **I**nsipientes existentes dirigunt multa. et ideo quoniam habent actus per se intencit ad quas propter eorum intencit eveniunt ut in pluribus bona. dicuntur bene fortunati. et sic patet ex communi sermone. unde primo rethorice videmus propter bonas fortunas bene fortunatos electos. **S**ed et ne aliquis univiersaliter bene fortunatus. hoc potest dupliciter intelligi. **U**no modo ut cuilibet intencit ab eo per se: sit semper annexum aliquid bonum per accidens. ut in arte placandi et sanandi et. **A**lio modo sic. ut sit talis quod quicunque est annexum sibi aliquid fortuitum illud sit bonum. et credo quod neutro modo aliquis dicitur univiersaliter bene fortunatus sine miraculo speciali. quod nullus potest esse. quoniam in actus sua alijs causis contingitibus concurrere possit aliquid malum per accidens concurrere. quia in parte sua non est concursus aliarum causarum. scilicet ut fodiens fodiat ad bufones vel ad serpentes. nisi deus faceret ex miraculo concursum carum specialis ad hoc. **S**ed ut in pluribus potest aliquis esse bene fortunatus et si aliquis quod ad bona sibi iuncta sibi propositis ut quoniam evenit victoria iuncta voluntati bellandi. **A**liquis quod ad dissimilia bona dissimilibus propositis. **A**liquis e converso. quod ad bona dissimilia sibi propositis. et sic est possibile aliquem ut in pluribus esse bene fortunatum ut patet ex pietate. **S**ed in quibus consistit bona fortuna aristoteli. dicit primo rethorice sue. quod in duobus. scilicet in assequendo bonum propter intencit. et fugiendo malum. ut si quis non incidit in latrones **A**lio modo distinguit bona fortuna secundum aristoteli. in libello de bona fortuna. quod si bona fortuna dicitur respectu eorum que in nobis sunt. ut quoniam aliquis intencit unum per se et aliud evenit. **A**lio modo respectu eorum que non sunt in nostra parte. ut quod aliquis sit nobilis et pulcher et dives nascatur et. **E**t ista distinctio fortune est in fortuna proprie dicta. et minus proprie dicta. que magis dicitur casus quia non est ab agente a proposito. quod non est talis eventus in potestate nostra. **S**ed quod est causa existendi bene fortunatum quod est secundum principale in primo articulo principali. et hoc de bona fortuna improprie dicta. quod non est in potestate nostra. **N**on inuenio aliquid intrinsecum in homine propter quod debeat dici bene fortunatus isto modo si hoc accidit sibi ex concursu carum extrinsecarum que potest esse ex deo disponere secundum theologos. **I**tem non secundum aristoteli. sicut si aurum sit ibi et aliquis intencit fodere ipsum inueniat hoc est ex concursu carum extrinsecarum et non est alia causa nisi quod ipse est magis dispositus ut causa univiersalis moueat ipsum ad hunc locum magis quam alium. **S**ed causa quare ad propositum illius sequitur bonum et non ad propositum alterius aristoteli. in libello de bona fortuna inquit causam intrinsecam quam dixit esse imperium. **S**ed si tu dicas tu queis causam ubi non est causa. effectus fortuitus non habet causam. **B**icendum quod notum fuit aristoteli. quod sicut illud quod evenit ut in pluribus habet causam ut in pluribus univiersaliter: ita quod evenit in paucioribus et difformiter habet reduci ad causam univiersaliter agentem et per se. **C**ausa autem intrinseca et prima huius eventus fortuiti secundum aristoteli. in predicto libello est impetus. dicit enim sic. **E**st ergo bona fortuna sine ratione nata bene fortunatus enim est sine ratione habens impetum ad bona et hec adipiscens. hoc autem est nature. in anima enim inest tale. nam quo impetu ferimur sine ratione ad que utique bene habebimus. et si quis interroget ab operante quare sic facit. nescio inquit sed placet mihi simile patiens bis que a deo aguntur. etenim a deo ve-

eti sine ratione impetum habent ad operari aliquid. Et
vult dicere. qd aliqui habent velle ad quod sequitur bo-
num aliquod preter intentum ex impetu sine ratione.
et causa huius impetus est natura. Et istam diversita-
tem hominum accipit aristoteles per experientiam. qd enim
iste impellat et iste non. cum sine ratione eius cui impellitur
accidit. non potest esse ratio. qd causa est natura. si illa differentia vel di-
versitas non ponit differentiam specificam in natura sed indi-
vidualē. qd cum agens extrinsecum uniformiter agens moue-
at istuz ad bonum et non alium: eiusdem rationis existens: non
potest esse nisi propter aliquid intrinsecum in vno quod non est in alio
sed aut non potest esse ratio vel dictum est nec aliquid consequens specie.
qd illud uniformiter cuiuslibet inest. est qd aliquid pertinens ad
individuum. Quod aut non sit ratio per se. quia vbi plurimum intelle-
ctus et ratio. ibi minima fortuna. vbi aut plurima fortuna
ibi minimus intellectus secundum aristotelem. nec etiam voluntas. quia
similis potest esse actus voluntatis in vtroque. et tamen vnus assequi-
tur effectum fortunatum et alius non assequitur. qd illud intrinsecum
est impetus a natura. pueniens. id est bene fortunatus huius
natura. qd in eo est dispositio qua a superiore motore impellit
ad proposita secundum que eueniunt sibi pro modo. Sed illa dispo-
sitione naturalis. est ne dispositio ex parte anime vel corporis. Non
si aristoteles intellexerat qd anime differunt secundum gradus natura-
les in nobilitate et perfectio: tunc esset dicendum qd anima nobili-
or haberet tale impetum sicut brutum nobilior huius nobilio-
re estimatorem et nobiliores instinctum naturalem ad assequen-
dum pro modum maius. sed non credo aristoteles sic intellexisse. sed
qd iste impetus sequatur aliquem ex nobilitate anime. qd dicitur
vbi minimus intellectus ibi maxima fortuna. vnde dicitur.
qd tale non expedit proliari. non qd hoc puenit intellectui ex
sua perfectioe sed qd habet nobiliores impellentem sicut nauis
male regibilis melius frequenter nauigat. sed non propter se-
ipsum sed huius bonum gubernatorem. In corpore qd illa dispositio
est consequens proplexione determinata. Sed est dubitatio quare
natura est causa istius impulsus ad volendum aliquid ad quod
sequatur pro modum propter intentiones operantis: si sicut gravitas
est causa descensus deorsum et graui. tunc enim fortunatum non esset a
fortuna. quia in natura est aliquid dispositio inclinans ad hoc.
sed non sufficere motiua. Item probo qd omnia essent a fortuna si
ex hoc dicatur quis bene fortunatus. qd huius dispositioes que
impellunt ad volendum aliquid ad quod sequatur pro modum sine
ratione et proliari. qd in actibus humanis proliari nec prius co-
siliari nec consideras prius considerat aliter esset processus in infi-
nitum. in primis qd actibus non habet impulsus a re cogente
ad elicendum tales actus. qd elicuntur sine ratione et a natu-
ra. et talis de fortuna. qd et. Item tu dicit qd aliqui huius im-
petum sine ratione. Contra. non est bona fortuna sine actu volunta-
tis. qd fortuna est effectus contingens. consequens effectum agens
a proposito. nunc autem actus voluntatis est circa obiectum om-
nium a ratione. qd talis impulsus ad volendum non est sine ratione
Item si natura impellit aliquem ad volendum et non ratio: non
esset fortuna quod euenit sed casus. quia hec est differentia inter
fortunam et casum. item. Aristoteles. prima ratio vadit ad hoc
qd prima intellectio sit fortuita. et si sequatur aliquid bonum
et conueniens diceret quis per eam huius fortunatus. Non. igitur
et dico. qd secundum vnus doctor exposuit per huius in predicto libello
videtur velle. qd prima intellectio sine volitione sit a deo mo-
uente intellectum et voluntatem. non pro oblatione obiecti. et dicit
predictus doctor qd hec est sententia aristoteles. de casu dyaboli. c. xxj
qd dicit qd angelus non habuit primum actum a se. Sed credo
qd habuit primum actum a se sicut secundum. sed voluntatem ha-
buit a deo. ad actum enim volendi non requirit nisi voluntas
et intellectus prius ostendens obiectum. et pro hoc per solutio
ad rationem suam. Contra si angelus habuit primum actum vo-
lendi a se. aut habuit volendo et sic est processus in infinitum
aut non volendo. quod est inconueniens. Non. dico qd habendo intel-
lectum ostendens obiectum et habendo voluntatem prius natu-
ra simul tamen tempore habuit velle. Dico qd ista conclusio est co-
cedenda quo ad aliquid. scilicet primam intellectioem non esse a ra-
tione sed a casu. qd intelligens non prius intelligendo intelligit
prima qd intellectio non est a ratione ostendente obiectum prius. qd est

a casu quodammodo. qd secundum augustinum. li. iij. de li. ar. non est in parte
nra quibus visis tangamur. et deo illud est fortuitum et
casuale. Et si arguas. prima intellectio si sit fortuita.
omnia consequentia erunt fortuita. Dico qd non sequitur.
quia habita prima intellectio et volitione potest aliquis
rationari de agendis. et ita que sequitur illam deliberatio
ne non erunt fortuita sed a ratione deliberate. Sed si queras
prime intellectioes sunt ne simpliciter fortuite. dicendum qd
non. quia sunt ab obiectis fortius mouentibus secundum fantas-
mata magis impressa cessantibus impedimentis. et sic pri-
ma intellectio habet causam naturalem motiuam in nobis. quia
tamen non est a ratione deliberate. non est imputabilis homini
nisi interpretatiue. quia in potestate hominis fuit facere
obiectum fortius mouens ex frequenti consideratione ex qua
fortius imprimatur fantasia tale in memoria. et pro con-
sequens fortius mouet et prius cessante impedimento.
prima ergo intellectio non est in potestate nostra. sed prima
indifferentia qua potest quis se determinare ad volendum
vel non volendum hoc est a voluntate non ab intellectu. qd
intellectus ab obiecto naturaliter mouetur. et ideo si volun-
tas naturaliter moueret ab intellectu naturaliter mo-
to. voluntas naturaliter moueret. et sic homo esset vnum
bonum brutum. voluntas igitur non mouet necessitate natura-
li. sed habita prima intellectio. in potestate eius est perverte
intellectum ad considerandum vel illud. et vel illud velle vel nol-
le. et sic prima volitio omnino est a nobis. nec est ita a casu sicut
prima intellectio. Ad secundum dicendum. qd aristoteles. videtur
dicere in libro predicto qd ille impetus vel impulsus ad vel-
le aliquid ad quod sequitur pro modum. non est sic a ratione
qd talis sciat sic reddere rationem quare hoc facit. dicendum
ergo qd illud velle habet a ratione ostendente obiectum volitum
sed non a ratione proliari ostendente causam quare hoc facit distin-
cte. sed hoc habet ab impetu. Ad tertium dicendum qd ista
natura sit mediata causa illius euentus fortuiti. non tamen
immediata. sed voluntas vnum intendens licet sit aliud
eueniens propter intentum quod dicitur fortuna non casus.
Sed de causa extrinseca huiusmodi euentus fortuiti secundum
aristotelem. videtur dicendum qd non natura est causa eius. qd na-
tura est determinata ad vnum saltem unitate eiusdem or-
dinis et conexione. euentus autem fortuiti non videntur habe-
re conexione nec ordinatorem ad alia. ergo natura non
est causa sufficiens et completa euentus fortuiti. Item
tunc sequeretur qd fortuna esset causa per se. Item nullus
deus bene fortunatus quia impellitur ad volendum aliquid
ad quod sequitur bonum. nisi illud bonum adipiscatur.
sed illud bonum adipisci non potest nisi cause interne
dic concurrent ad hoc. cum ergo natura non potest esse
causa sufficiens huius concursus natura non sufficit. ideo
sequitur qd est aliqua causa extrinseca coniungens. Sed
que sit illa causa extrinseca secundum aristotelem. est ne celum vel in-
telligentia mouens celum mediante cele. vel deus ipse im-
mediate mouens. Dicendum qd si nihil sit effectus fortui-
tus nisi illud ad quod causalitas celi potest se extendere. tunc
non est necessarium causam inquirere nisi celum et mouens
celum. et hoc videtur probabile. quia nihil fortuitum videtur
in homine nisi illud ad quod causalitas celi se extendit
mediate vel immediate. Sed primum non credo esse verum.
quia aliquid est in homine ad quod causalitas celi non
potest se extendere sicut est volitio. nisi occasionaliter mo-
uendo appetitum sensitium. secundum cuius inclinationem apta
est voluntas inclinari. celum ergo quia non potest voli-
tionem attingere nec etiam causas ad eius causationem
coniungere. ideo aliquid est in homine ad quod celi cau-
salitas non potest attingere. Et si diceretur qd forte ve-
rum est qd nullus effectus fortuitus est in voluntate et co-
iunctus volitioni per accidens. sed tamen causalitas celi
ad omnia alia se extendit. et sic non oportet aliam causam
extrinsecam ponere nisi celum et intelligentiam mouen-
tem celum mediante. ita qd si aristoteles. videtur dicere qd tale
principium sit deus. glossari verum est. mediate. Si autem ali-
quis effectus fortuitus ponatur in voluntate cum celum non possit talem

918

effectū attingere nec cās ad cauſandum ipſm cōiungere. nec aliqua intelligentia creata tūc oz aliquos effect⁹ fortuitos in deū reducere. qui omnia prouidet et coniūgit cauſas medias ad effect⁹ tales fortuitos cāndos. **S**ed quomodo hoc poteſt concordare cum principijs areſt. q̄ nō videt̄ ponere aliquod nouū immediate eſſe a deo. vñ ipſe ponens mundum eternum. nō poſuit motū potuiſſe eē nouū niſi fm ptes. ita q̄ totus nō potuit eē nou⁹. Et iſta ꝓcluſio poteſt dependē a trib⁹ ꝓcipijs. ꝓmo ꝓpter immutabilitatē ꝓcipij. quia ꝓcipiū ē omnino imutabile iō nullū motū nec mobile ꝓt immediate d̄ nouo ꝓducere quia aliter ſe haberet nunc q̄ ꝓius. Sed non credo q̄ arguat ſolum ex immutabilitate agētis. immo oportet addere aliquid ex pte effectus. ſic q̄ agēs imutabile nō ꝓt immediate cāre aliquid nouū alterius rōnis. quia aliter ꝓradiceret ſibiꝓi: quia intelligentia omnino imutabilis fm eū cāt nouā ptem motus nec ꝓt hoc ē mutabilis. nec adhuc ſufficit ſ̄ oportet addere. ſic agens oino imutabile nō ꝓt cāre aliqd nouū alteri⁹ rōnis. niſi immediate nulla poſita diuerſitate i medijs cauſis actiuis vel receptiuis. aliter nō habēt ꝓꝓ areſt. veritatē. ſi ei cauſe intermedie actiue ſint diuerſe diſpoſitōis i agendo. vel paſſiue diuerſe diſpoſitōis in recipiendo: ꝓt eē diuerſitas effectuum. dato q̄ in cā ꝓima nulla ſit mutabilitas vñ nouitas aliquo mō. **D**icem⁹ q̄ fm areſt. q̄ agēs omnino imutabile non hñs cās medias actiuas vel receptiuas diuerſe diſpoſitōis. nō ꝓt cāre aliquid nouū alteri⁹ rōnis. ſ̄ aliqua iſtaꝝ ꝓditōnū deficiēte nō habebim⁹ fm areſt. vñ ꝓcludamus aliquam nouitatē in deo. **D**icendū q̄ nō ꝓradicit ſibi in li. bello de bona fortuna. et. viij. ꝓhiſi. fm q̄ aliqui volunt ſibi imponere. quia ſi fm ꝓimā viā ſufficiat omnē effectū fortuitū reducere i celū. hoc nō ponit aliquā nouitatē vel mutabilitatem in deo. quia n̄ cāt deus effectus fortuitos de nouo niſi mediāte celo. ꝫ hoc n̄ ē ꝓtra eū. **D**ato etiā fm aliā viā. q̄ oporteat aliquos effectus fortuitos novos reducere immediate i deū. adhuc n̄ ꝓradicit ſibiꝓi qz certū ſuit areſt. fm ſua ꝓcipia aiām intellecti uā eē a deo immediate. ꝫ ad hoc attingē ꝓt rō naturalis cū ſit immortalis et ita aliqd nouuz ꝓt immediate eē a deo et tñ nō ꝓradicit ſibi fm ſua ꝓcipia. **S**z quōd eſt hoc poſſibile. dicendum q̄ immutabilitas agētis excludēdo cās actiuas intermedias vel receptiuas. cōcludit fm areſt. q̄ nō poſſit fieri aliquid nouū alterius rōnis. ſ̄ ſi vna ꝓditio defecerit. ſ. qñ cauſe intermedie actiue vel paſſiue diuerſimode ſe hñt in cāndo. ꝓt cāre de nouo aliquid alterius rōnis. Si etiā effectus cāndus ſit eiꝫ rōnis. ꝓt deus ipſm cāre immediate nulla poſita nouitate i eo. ꝓpter diuerſitatē cārum receptiuaruz ſicut ſol immediate ſoluit glacies et coagulat lutū nulla poſita nouitate i eo. ita fm areſt. hoc corpe organiza to deus neceſſitate immutabilitatis cāt hanc aniām et ꝓꝫ n̄. qz materia nō erat diſpoſita. ſicut nec ſol cāt aliū et aliū radiū i aere et i aqua. niſi ꝓpter diuerſitatē recipiētiū. ſic in ꝓpoſito deus inſluit vniformiter in qdlibet inq̄tum ꝓt fm areſt. ꝫ iſte ē diſpoſitus ille nō. ite deus impellit iſtū ad tale ꝓpoſitū ad qd ꝓſeꝓtur ꝓmodū illū aut nō impellit. qz nō inuenit in eo diſpoſitōem illā quā dirimus ꝓius. et ita poſitio areſt. de bona fortuna ſtat cū poſitōe ſua. viij. ꝓhiſi. ſ. q̄ deus nō ꝓt cāre nouū mūdū vel nouū celū vel nouū motū fm ſua totalitatem. **S**z fm fidē et veritatē dicēdū ē q̄ de⁹ hñs ꝓuidētiam generalē de oib⁹. regit res fm q̄ nate ſunt regi. fm q̄ dr. viij. de ei. c. xxx. Sic deus res quas cōdidit ꝫ. tamē ꝓter iſtā generalē ꝓuidētiam hz ꝓuidētiam ſpālem ex quadā electōne fm quā ꝓuidet vniciqz hōm fm merita ꝓntia vel futura et occulta nobis. tñ ſibi ꝓntia qz eius iudicia iuſta ſunt ſꝫ licet occulta. ita q̄ aliqñ aduerſitas ꝓꝫ ꝓficiat q̄ ꝓſperitas fm boe. iij. de ꝓſo. Ita q̄ licz ponam⁹ aliquem bene fortunatū tamen ex hoc nihil nouū ponit

mus in deo vt dictum eſt. et ſic patet ad rationes.

¶ Finit quodlibz Johannis duns Scoti ſubtilis theologozz monarche. poſt ſcripta eiꝫ ſup quatuor libris ſententiā per Thomam panchet anglicū i ſtudio patauino ordinarie legentē diligētē calligata. Et impenſis Anthonij koberger i Nurnberge fideliter impreſſa. Anno ſalutis. M. dccc. lxxj.

¶ Sequitur ordo queſtionū huius quodlibz.

- i. Utrum in diuinis eſſentialia ſint immediatoꝝa ipſi eſſentie diuine vel notialia. j.
- ii. Utrum in deo poſſint eē plures ꝓductiones eiꝫ ſdem rationis. v.
- iii. Utrum iſta poſſint ſimul ſtare q̄ relatō vt compata ad oppoſitum ſit res. et vt compata ad eſſentiaꝝ ſit ratio tm. xj.
- iiii. Utrum ſubtracta vel ſepata ſiue circūſcripta relatōne originis poſſet manere ꝓima ꝓſona diuina cōſtituta: et diſtincta. xv.
- v. Utrum relatō originis i diuis ſit formaꝝ infinita. xxj.
- vi. Utrum equalitas i diuis ſit relatō realis. xxv.
- vii. Utrum deus eē omnipotentem poſſit rōne neceſſaria demonſtrari. xxxj.
- viii. Utrum filius ſiue verbū diuinū habeat aliquaz cālitatē ꝓꝫiam reſpectū creature. xxxix.
- ix. Utrum deus poſſit facere angelum inſormare materiam. xliij.
- x. Utrum deus poſſet ſꝫ que ſunt in eukariſtia ꝓuere in aliquid ꝓerſiſtens. xlvi.
- xi. Utrum deus poſſet facere q̄ manēte corpe ꝫ loco eius corpus nō habeat vbi i loco. lj.
- xii. Utrum reſpectus rei create ſit idē ad deum create et cōſeruantem. liij.
- xiii. Utrum actus cognoscēdi ꝫ appetēdi ſint eſſentialiter abſoluti vel eſſentialiter relatiui. lvj.
- xiiii. Utrum aīa ſue ꝓfectōi naturali relicta poſſit cognoſcē trinitatē ꝓſonaz i diuinis. lxxj.
- xv. Utrum reſpectu verbi creature intellectus poſſibilis ſit actiuis vñ paſſiuis. lxxvij.
- xvi. Utrum libertas voluntatis et neceſſitas naturalis poſſint ſe ꝓꝫari i eodē reſpectu eiꝫ act⁹ ꝫ obi. lxxxij.
- xvii. Utrum act⁹ dilectōis naturalis ꝫ act⁹ dilectōis meritorie ſint eiꝫ ſꝫ. lxxxvij.
- xviii. Utrum actus exterior addit aliquid bonitatis vel malicie ad actū interiorē. lxxxix.
- xix. Utrum in ꝫꝫo vnitas nature humane ad verbum ſit ſola dependētia nature aſſumpte ad ꝫſonā vbi. lxxxv.
- xx. Utrum ſacerdos obligatus ad dicēdū miſſam ꝫ vno: obligatus etiā ad dicēdū miſſam ꝫ alio ſufficienter ſoluat debitū dicēdo vnā miſſa ꝫ ambob⁹. xc.
- xxj. Utrum ponēs mūdū eternitatē poſſit ſuſtinere alū quem eē vniverſaliter bene fortunatum. xcvi.

¶ Et ſic eſt finis.

H* 6435. 94/9069

Alpa
8. 111. 1965

James Lovell's

Pl. 16701

W. K. M. W.

W. K. M. W.